Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ଖୁଦ୍ଦକନିକାଯେ

ପେତୱତ୍ଥୁ-ଅଟ୍ଠକଥା

ଗନ୍ଥାରମ୍ଭକଥା

ମହାକାରୁଣିକଂ ନାଥଂ, ଞେଯ୍ଯସାଗରପାରଗୁଂ;

ୱନ୍ଦେ ନିପୁଣଗମ୍ଭୀର-ୱିଚିତ୍ରନଯଦେସନଂ।

ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନା, ଯେନ ନିଯ୍ଯନ୍ତି ଲୋକତୋ;

ୱନ୍ଦେ ତମୁତ୍ତମଂ ଧମ୍ମଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧପୂଜିତଂ।

ସୀଲାଦିଗୁଣସମ୍ପନ୍ନୋ, ଠିତୋ ମଗ୍ଗଫଲେସୁ ଯୋ;

ୱନ୍ଦେ ଅରିଯସଙ୍ଘଂ ତଂ, ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତଂ ଅନୁତ୍ତରଂ।

ୱନ୍ଦନାଜନିତଂ ପୁଞ୍ଞଂ, ଇତି ଯଂ ରତନତ୍ତଯେ;

ହତନ୍ତରାଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ, ହୁତ୍ୱାହଂ ତସ୍ସ ତେଜସା।

ପେତେହି ଚ କତଂ କମ୍ମଂ, ଯଂ ଯଂ ପୁରିମଜାତିସୁ;

ପେତଭାୱାୱହଂ ତଂ ତଂ, ତେସଞ୍ଚ ଫଲଭେଦତୋ।

ପକାସଯନ୍ତୀ ବୁଦ୍ଧାନଂ, ଦେସନା ଯା ୱିସେସତୋ;

ସଂୱେଗଜନନୀ କମ୍ମ-ଫଲପଚ୍ଚକ୍ଖକାରିନୀ।

ପେତୱତ୍ଥୂତି ନାମେନ, ସୁପରିଞ୍ଞାତୱତ୍ଥୁକା;

ଯଂ ଖୁଦ୍ଦକନିକାଯସ୍ମିଂ, ସଙ୍ଗାଯିଂସୁ ମହେସଯୋ।

ତସ୍ସ ସମ୍ମାୱଲମ୍ବିତ୍ୱା, ପୋରାଣଟ୍ଠକଥାନଯଂ;

ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ନିଦାନାନି, ୱିଭାୱେନ୍ତୋ ୱିସେସତୋ।

ସୁୱିସୁଦ୍ଧଂ ଅସଂକିଣ୍ଣଂ, ନିପୁଣତ୍ଥୱିନିଚ୍ଛଯଂ;

ମହାୱିହାରୱାସୀନଂ, ସମଯଂ ଅୱିଲୋମଯଂ।

ଯଥାବଲଂ କରିସ୍ସାମି, ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନଂ ସୁଭଂ;

ସଙ୍ଖଞ୍ଚଂ ଭାସତୋ ତଂ ମେ, ନିସାମୟଥ ସାଧୱୋତି।

ତତ୍ଥ ପେତୱତ୍ଥୂତି ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତାଦିକସ୍ସ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ସତ୍ତସ୍ସ ପେତଭାୱହେତୁଭୂତଂ କମ୍ମଂ, ତସ୍ସ ପନ ପକାସନୱସେନ ପୱତ୍ତୋ ‘‘ଖେତ୍ତୂପମା ଅରହନ୍ତୋ’’ତିଆଦିକା ପରିୟତ୍ତିଧମ୍ମୋ ଇଧ ‘‘ପେତୱତ୍ଥୂ’’ତି ଅଧିପ୍ପେତୋ।

ତୟିଦଂ ପେତୱତ୍ଥୁ କେନ ଭାସିତଂ, କତ୍ଥ ଭାସିତଂ, କଦା ଭାସିତଂ, କସ୍ମା ଚ ଭାସିତନ୍ତି? ୱୁଚ୍ଚତେ – ଇଦଞ୍ହି ପେତୱତ୍ଥୁ ଦୁୱିଧେନ ପୱତ୍ତଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିୱସେନ, ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନୱସେନ ଚ। ତତ୍ଥ ୟଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିୱସେନ ପୱତ୍ତଂ, ତଂ ଭଗୱତା ଭାସିତଂ, ଇତରଂ ନାରଦତ୍ଥେରାଦୀହି ପୁଚ୍ଛିତଂ ତେହି ତେହି ପେତେହି ଭାସିତଂ। ସତ୍ଥା ପନ ୟସ୍ମା ନାରଦତ୍ଥେରାଦୀହି ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନେ ଆରୋଚିତେ ତଂ ତଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ତସ୍ମା ସବ୍ବମ୍ପେତଂ ପେତୱତ୍ଥୁ ସତ୍ଥାରା ଭାସିତମେୱ ନାମ ଜାତଂ। ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ହି ସତ୍ଥରି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ରାଜଗହାଦୀସୁ ୱିହରନ୍ତେ ୟେଭୁୟ୍ୟେନ ତାୟ ତାୟ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିୟା ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନୱସେନ ସତ୍ତାନଂ କମ୍ମଫଲପଚ୍ଚକ୍ଖକରଣାୟ ତଂ ତଂ ପେତୱତ୍ଥୁ ଦେସନାରୁଳ୍ହନ୍ତି ଅୟଂ ତାୱେତ୍ଥ ‘‘କେନ ଭାସିତ’’ନ୍ତିଆଦୀନଂ ପଦାନଂ ସାଧାରଣତୋ ୱିସ୍ସଜ୍ଜନା। ଅସାଧାରଣତୋ ପନ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁସ୍ସ ଅତ୍ଥୱଣ୍ଣନାୟମେୱ ଆଗମିସ୍ସତି।

ତଂ ପନେତଂ ପେତୱତ୍ଥୁ ୱିନୟପିଟକଂ ସୁତ୍ତନ୍ତପିଟକଂ ଅଭିଧମ୍ମପିଟକନ୍ତି ତୀସୁ ପିଟକେସୁ ସୁତ୍ତନ୍ତପିଟକପରିୟାପନ୍ନଂ, ଦୀଘନିକାୟୋ ମଜ୍ଝିମନିକାୟୋ ସଂୟୁତ୍ତନିକାୟୋ ଅଙ୍ଗୁତ୍ତରନିକାୟୋ ଖୁଦ୍ଦକନିକାୟୋତି ପଞ୍ଚସୁ ନିକାୟେସୁ ଖୁଦ୍ଦକନିକାୟପରିୟାପନ୍ନଂ, ସୁତ୍ତଂ ଗେୟ୍ୟଂ ୱେୟ୍ୟାକରଣଂ ଗାଥା ଉଦାନଂ ଇତିୱୁତ୍ତକଂ ଜାତକଂ ଅବ୍ଭୁତଧମ୍ମଂ ୱେଦଲ୍ଲନ୍ତି ନୱସୁ ସାସନଙ୍ଗେସୁ ଗାଥାସଙ୍ଗହଂ।

‘‘ଦ୍ୱାସୀତି ବୁଦ୍ଧତୋ ଗଣ୍ହିଂ, ଦ୍ୱେ ସହସ୍ସାନି ଭିକ୍ଖୁତୋ;

ଚତୁରାସୀତି ସହସ୍ସାନି, ୟେ ମେ ଧମ୍ମା ପୱତ୍ତିନୋ’’ତି। (ଥେରଗା। ୧୦୨୭) –

ଏୱଂ ଧମ୍ମଭଣ୍ଡାଗାରିକେନ ପଟିଞ୍ଞାତେସୁ ଚତୁରାସୀତିୟା ଧମ୍ମକ୍ଖନ୍ଧସହସ୍ସେସୁ କତିପୟଧମ୍ମକ୍ଖନ୍ଧସଙ୍ଗହଂ, ଭାଣୱାରତୋ ଚତୁଭାଣୱାରମତ୍ତଂ, ୱଗ୍ଗତୋ – ଉରଗୱଗ୍ଗୋ ଉବ୍ବରିୱଗ୍ଗୋ ଚୂଳୱଗ୍ଗୋ ମହାୱଗ୍ଗୋତି ଚତୁୱଗ୍ଗସଙ୍ଗହଂ। ତେସୁ ପଠମୱଗ୍ଗେ ଦ୍ୱାଦସ ୱତ୍ଥୂନି, ଦୁତିୟୱଗ୍ଗେ ତେରସ ୱତ୍ଥୂନି, ତତିୟୱଗ୍ଗେ ଦସ ୱତ୍ଥୂନି, ଚତୁତ୍ଥୱଗ୍ଗେ ସୋଳସ ୱତ୍ଥୂନୀତି ୱତ୍ଥୁତୋ ଏକପଞ୍ଞାସୱତ୍ଥୁପଟିମଣ୍ଡିତଂ। ତସ୍ସ ୱଗ୍ଗେସୁ ଉରଗୱଗ୍ଗୋ ଆଦି, ୱତ୍ଥୂସୁ ଖେତ୍ତୂପମପେତୱତ୍ଥୁ ଆଦି, ତସ୍ସାପି ‘‘ଖେତ୍ତୂପମା ଅରହନ୍ତୋ’’ତି ଅୟଂ ଗାଥା ଆଦି।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧। ଉରଗଵଗ୍ଗୋ

୧। ଖେତ୍ତୂପମପେତଵତ୍ଥୁଵଣ୍ଣନା

ତଂ ପନେତଂ ଵତ୍ଥୁଂ ଭଗଵା ରାଜଗହେ ଵିହରନ୍ତୋ ଵେଳୁଵନେ କଲନ୍ଦକନିଵାପେ ଅଞ୍ଞତରଂ ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତପେତଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ରାଜଗହେ କିର ଅଞ୍ଞତରୋ ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ପହୂତଵିତ୍ତୂପକରଣୋ ଅନେକକୋଟିଧନସନ୍ନିଚଯୋ ସେଟ୍ଠି ଅହୋସି। ତସ୍ସ ମହାଧନସମ୍ପନ୍ନତାଯ ‘‘ମହାଧନସେଟ୍ଠି’’ତ୍ଵେଵ ସମଞ୍ଞା ଅହୋସି। ଏକୋଵ ପୁତ୍ତୋ ଅହୋସି, ପିଯୋ ମନାପୋ। ତସ୍ମିଂ ଵିଞ୍ଞୁତଂ ପତ୍ତେ ମାତାପିତରୋ ଏଵଂ ଚିନ୍ତେସୁଂ – ‘‘ଅମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତସ୍ସ ଦିଵସେ ଦିଵସେ ସହସ୍ସଂ ସହସ୍ସଂ ପରିବ୍ବଯଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଵସ୍ସସତେନାପି ଅଯଂ ଧନସନ୍ନିଚଯୋ ପରିକ୍ଖଯଂ ନ ଗମିସ୍ସତି, କିଂ ଇମସ୍ସ ସିପ୍ପୁଗ୍ଗହଣପରିସ୍ସମେନ, ଅକିଲନ୍ତକାଯଚିତ୍ତୋ ଯଥାସୁଖଂ ଭୋଗେ ପରିଭୁଞ୍ଜତୂ’’ତି ସିପ୍ପଂ ନ ସିକ୍ଖାପେସୁଂ। ଵଯପ୍ପତ୍ତେ ପନ କୁଲରୂପଯୋବ୍ବନଵିଲାସସମ୍ପନ୍ନଂ କାମାଭିମୁଖଂ ଧମ୍ମସଞ୍ଞାଵିମୁଖଂ କଞ୍ଞଂ ଆନେସୁଂ। ସୋ ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଅଭିରମନ୍ତୋ ଧମ୍ମେ ଚିତ୍ତମତ୍ତମ୍ପି ଅନୁପ୍ପାଦେତ୍ଵା, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣଗୁରୁଜନେସୁ ଅନାଦରୋ ହୁତ୍ଵା, ଧୁତ୍ତଜନପରିଵୁତୋ ରଜ୍ଜମାନୋ ପଞ୍ଚକାମଗୁଣେ ରତୋ ଗିଦ୍ଧୋ ମୋହେନ ଅନ୍ଧୋ ହୁତ୍ଵା କାଲଂ ଵୀତିନାମେତ୍ଵା, ମାତାପିତୂସୁ କାଲକତେସୁ ନଟନାଟକଗାଯକାଦୀନଂ ଯଥିଚ୍ଛିତଂ ଦେନ୍ତୋ ଧନଂ ଵିନାସେତ୍ଵା ନଚିରସ୍ସେଵ ପାରିଜୁଞ୍ଞପ୍ପତ୍ତୋ ହୁତ୍ଵା, ଇଣଂ ଗହେତ୍ଵା ଜୀଵିକଂ କପ୍ପେନ୍ତୋ ପୁନ ଇଣମ୍ପି ଅଲଭିତ୍ଵା ଇଣାଯିକେହି ଚୋଦିଯମାନୋ ତେସଂ ଅତ୍ତନୋ ଖେତ୍ତଵତ୍ଥୁଘରାଦୀନି ଦତ୍ଵା, କପାଲହତ୍ଥୋ ଭିକ୍ଖଂ ଚରିତ୍ଵା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୋ ତସ୍ମିଂଯେଵ ନଗରେ ଅନାଥସାଲାଯଂ ଵସତି।

ଅଥ ନଂ ଏକଦିଵସଂ ଚୋରା ସମାଗତା ଏଵମାହଂସୁ – ‘‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, କିଂ ତୁଯ୍ହଂ ଇମିନା ଦୁଜ୍ଜୀଵିତେନ, ତରୁଣୋ ତ୍ଵମସି ଥାମଜଵବଲସମ୍ପନ୍ନୋ, କସ୍ମା ହତ୍ଥପାଦଵିକଲୋ ଵିଯ ଅଚ୍ଛସି? ଏହି ଅମ୍ହେହି ସହ ଚୋରିକାଯ ପରେସଂ ସନ୍ତକଂ ଗହେତ୍ଵା ସୁଖେନ ଜୀଵିକଂ କପ୍ପେହୀ’’ତି। ସୋ ‘‘ନାହଂ ଚୋରିକଂ କାତୁଂ ଜାନାମୀ’’ତି ଆହ। ଚୋରା ‘‘ମଯଂ ତଂ ସିକ୍ଖାପେମ, କେଵଲଂ ତ୍ଵଂ ଅମ୍ହାକଂ ଵଚନଂ କରୋହୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ଵା ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଅଗମାସି। ଅଥ ତେ ଚୋରା ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ମହନ୍ତଂ ମୁଗ୍ଗରଂ ଦତ୍ଵା ସନ୍ଧିଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ଘରଂ ପଵିସନ୍ତୋ ତଂ ସନ୍ଧିମୁଖେ ଠପେତ୍ଵା ଆହଂସୁ – ‘‘ସଚେ ଇଧ ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି ଆଗଚ୍ଛତି, ତଂ ଇମିନା ମୁଗ୍ଗରେନ ପହରିତ୍ଵା ଏକପ୍ପହାରେନେଵ ମାରେହୀ’’ତି। ସୋ ଅନ୍ଧବାଲୋ ହିତାହିତଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ପରେସଂ ଆଗମନମେଵ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଠାସି । ଚୋରା ପନ ଘରଂ ପଵିସିତ୍ଵା ଗଯ୍ହୂପଗଂ ଭଣ୍ଡଂ ଗହେତ୍ଵା ଘରମନୁସ୍ସେହି ଞାତମତ୍ତାଵ ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପଲାଯିଂସୁ। ଘରମନୁସ୍ସା ଉଟ୍ଠହିତ୍ଵା ସୀଘଂ ସୀଘଂ ଧାଵନ୍ତା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ଓଲୋକେନ୍ତା ତଂ ପୁରିସଂ ସନ୍ଧିଦ୍ଵାରେ ଠିତଂ ଦିସ୍ଵା ‘‘ହରେ ଦୁଟ୍ଠଚୋରା’’ତି ଗହେତ୍ଵା ହତ୍ଥପାଦେ ମୁଗ୍ଗରାଦୀହି ପୋଥେତ୍ଵା ରଞ୍ଞୋ ଦସ୍ସେସୁଂ – ‘‘ଅଯଂ, ଦେଵ, ଚୋରୋ ସନ୍ଧିସୁଖେ ଗହିତୋ’’ତି। ରାଜା ‘‘ଇମସ୍ସ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦାପେହୀ’’ତି ନଗରଗୁତ୍ତିକଂ ଆଣାପେସି। ‘‘ସାଧୁ, ଦେଵା’’ତି ନଗରଗୁତ୍ତିକୋ ତଂ ଗାହାପେତ୍ଵା ପଚ୍ଛାବାହଂ ଗାଳ୍ହବନ୍ଧନଂ ବନ୍ଧାପେତ୍ଵା ରତ୍ତଵଣ୍ଣଵିରଳମାଲାବଦ୍ଧକଣ୍ଠଂ ଇଟ୍ଠକଚୁଣ୍ଣମକ୍ଖିତସୀସଂ ଵଜ୍ଝପହଟଭେରିଦେସିତମଗ୍ଗଂ ରଥିକାଯ ରଥିକଂ ସିଙ୍ଘାଟକେନ ସିଙ୍ଘାଟକଂ ଵିଚରାପେତ୍ଵା କସାହି ତାଳେନ୍ତୋ ଆଘାତନାଭିମୁଖଂ ନେତି। ‘‘ଅଯଂ ଇମସ୍ମିଂ ନଗରେ ଵିଲୁମ୍ପମାନକଚୋରୋ ଗହିତୋ’’ତି କୋଲାହଲଂ ଅହୋସି।

ତେନ ଚ ସମଯେନ ତସ୍ମିଂ ନଗରେ ସୁଲସା ନାମ ନଗରସୋଭିନୀ ପାସାଦେ ଠିତା ଵାତପାନନ୍ତରେନ ଓଲୋକେନ୍ତୀ ତଂ ତଥା ନୀଯମାନଂ ଦିସ୍ଵା ପୁବ୍ବେ ତେନ କତପରିଚଯା ‘‘ଅଯଂ ପୁରିସୋ ଇମସ୍ମିଂଯେଵ ନଗରେ ମହତିଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭଵିତ୍ଵା ଇଦାନି ଏଵରୂପଂ ଅନତ୍ଥଂ ଅନଯବ୍ୟସନଂ ପତ୍ତୋ’’ତି ତସ୍ସ କାରୁଞ୍ଞଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ଵା ଚତ୍ତାରୋ ମୋଦକେ ପାନୀଯଞ୍ଚ ପେସେସି। ନଗରଗୁତ୍ତିକସ୍ସ ଚ ଆରୋଚାପେସି – ‘‘ତାଵ ଅଯ୍ୟୋ ଆଗମେତୁ, ଯାଵାଯଂ ପୁରିସୋ ଇମେ ମୋଦକେ ଖାଦିତ୍ଵା ପାନୀଯଂ ପିଵିସ୍ସତୀ’’ତି।

ଅଥେତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତରେ ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତସ୍ସ ବ୍ୟସନପ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ଵା କରୁଣାଯ ସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ – ‘‘ଅଯଂ ପୁରିସୋ ଅକତପୁଞ୍ଞୋ କତପାପୋ, ତେନାଯଂ ନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସତି, ମଯି ପନ ଗତେ ମୋଦକେ ଚ ପାନୀଯଞ୍ଚ ଦତ୍ଵା ଭୁମ୍ମଦେଵେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତି, ଯଂନୂନାହଂ ଇମସ୍ସ ଅଵସ୍ସଯୋ ଭଵେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ଵା ପାନୀଯମୋଦକେସୁ ଉପନୀଯମାନେସୁ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ପୁରତୋ ପାତୁରହୋସି। ସୋ ଥେରଂ ଦିସ୍ଵା ପସନ୍ନମାନସୋ ‘‘କିଂ ମେ ଇଦାନେଵ ଇମେହି ମାରିଯମାନସ୍ସ ମୋଦକେହି ଖାଦିତେହି, ଇଦଂ ପନ ପରଲୋକଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ପାଥେଯ୍ୟଂ ଭଵିସ୍ସତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ଵା ମୋଦକେ ଚ ପାନୀଯଞ୍ଚ ଥେରସ୍ସ ଦାପେସି। ଥେରୋ ତସ୍ସ ପସାଦସଂଵଡ୍ଢନତ୍ଥଂ ତସ୍ସ ପସ୍ସନ୍ତସ୍ସେଵ ତଥାରୂପେ ଠାନେ ନିସୀଦିତ୍ଵା ମୋଦକେ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ଵା ପାନୀଯଞ୍ଚ ପିଵିତ୍ଵା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମି। ସୋ ପନ ପୁରିସୋ ଚୋରଘାତକେହି ଆଘାତନଂ ନେତ୍ଵା ସୀସଚ୍ଛେଦଂ ପାପିତୋ ଅନୁତ୍ତରେ ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତେ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରେ କତେନ ପୁଞ୍ଞେନ ଉଳାରେ ଦେଵଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତନାରହୋପି ଯସ୍ମା ‘‘ସୁଲସଂ

ଆଗନ୍ତ୍ୱା ମଯା ଅଯଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୋ ଲଦ୍ଧୋ’’ତି ସୁଲସାଯ ଗତେନ ସିନେହେନ ମରଣକାଲେ ଚିତ୍ତଂ ଉପକ୍କିଲିଟ୍ଠଂ ଅହୋସି। ତସ୍ମା ହୀନକାଯଂ ଉପପଜ୍ଜନ୍ତୋ ପବ୍ବତଗହନସମ୍ଭୂତେ ସନ୍ଦଚ୍ଛାଯେ ମହାନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖେ ରୁକ୍ଖଦେୱତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି।

ସୋ କିର ସଚେ ପଠମୱଯେ କୁଲୱଂସଟ୍ଠପନେ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ ଅକରିସ୍ସ, ତସ୍ମିଂଯେୱ ନଗରେ ସେଟ୍ଠୀନଂ ଅଗ୍ଗୋ ଅଭୱିସ୍ସ, ମଜ୍ଝିମୱଯେ ମଜ୍ଝିମୋ, ପଚ୍ଛିମୱଯେ ପଚ୍ଛିମୋ। ସଚେ ପନ ପଠମୱଯେ ପବ୍ବଜିତୋ ଅଭୱିସ୍ସ, ଅରହା ଅଭୱିସ୍ସ, ମଜ୍ଝିମୱଯେ ସକଦାଗାମୀ ଅନାଗାମୀ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ, ପଚ୍ଛିମୱଯେ ସୋତାପନ୍ନୋ ଅଭୱିସ୍ସ। ପାପମିତ୍ତସଂସଗ୍ଗେନ ପନ ଇତ୍ଥିଧୁତ୍ତୋ ସୁରାଧୁତ୍ତୋ ଦୁଚ୍ଚରିତନିରତୋ ଅନାଦରିକୋ ହୁତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ସବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିତୋ ପରିହାଯିତ୍ୱା ମହାବ୍ୟସନଂ ପତ୍ତୋତି ୱଦନ୍ତି।

ଅଥ ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ସୁଲସଂ ଉଯ୍ୟାନଗତଂ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାତକାମରାଗୋ ଅନ୍ଧକାରଂ ମାପେତ୍ୱା ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଭୱନଂ ନେତ୍ୱା ସତ୍ତାହଂ ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱାସଂ କପ୍ପେସି, ଅତ୍ତାନଞ୍ଚସ୍ସା ଆରୋଚେସି। ତସ୍ସା ମାତା ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ରୋଦମାନା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ମହାଜନୋ ‘‘ଅୟ୍ୟୋ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ମହିଦ୍ଧିକୋ ମହାନୁଭାୱୋ ତସ୍ସା ଗତିଂ ଜାନେୟ୍ୟ, ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛେୟ୍ୟାସୀ’’ତି ଆହ। ସା ‘‘ସାଧୁ ଅୟ୍ୟୋ’’ତି ଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ପୁଚ୍ଛି। ଥେରୋ ‘‘ଇତୋ ସତ୍ତମେ ଦିୱସେ ୱେଳୁୱନମହାୱିହାରେ ଭଗୱତି ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତେ ପରିସପରିଯନ୍ତେ ପସ୍ସିସ୍ସସୀ’’ତି ଆହ। ଅଥ ସୁଲସା ତଂ ଦେୱପୁତ୍ତଂ ଅୱୋଚ – ‘‘ଅଯୁତ୍ତଂ ମୟ୍ହଂ ତୱ ଭୱନେ ୱସନ୍ତିଯା, ଅଜ୍ଜ ସତ୍ତମୋ ଦିୱସୋ, ମମ ମାତା ମଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ପରିଦେୱସୋକସମାପନ୍ନା ଭୱିସ୍ସତି, ସାଧୁ ମଂ, ଦେୱ, ତତ୍ଥେୱ ନେହୀ’’ତି। ସୋ ତଂ ନେତ୍ୱା ୱେଳୁୱନେ ଭଗୱତି ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତେ ପରିସପରିଯନ୍ତେ ଠପେତ୍ୱା ଅଦିସ୍ସମାନରୂପୋ ଅଟ୍ଠାସି।

ତତୋ ମହାଜନୋ ସୁଲସଂ ଦିସ୍ୱା ଏୱମାହ – ‘‘ଅମ୍ମ ସୁଲସେ, ତ୍ୱଂ ଏତ୍ତକଂ ଦିୱସଂ କୁହିଂ ଗତା? ତୱ ମାତା ତ୍ୱଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ ପରିଦେୱସୋକସମାପନ୍ନା ଉମ୍ମାଦପ୍ପତ୍ତା ୱିଯ ଜାତା’’ତି। ସା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ମହାଜନସ୍ସ ଆଚିକ୍ଖି। ମହାଜନେନ ଚ ‘‘କଥଂ ସୋ ପୁରିସୋ ତଥାପାପପସୁତୋ ଅକତକୁସଲୋ ଦେୱୂପପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ସୁଲସା ‘‘ମଯା ଦାପିତେ ମୋଦକେ ପାନୀଯଞ୍ଚ ଅୟ୍ୟସ୍ସ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରସ୍ସ ଦତ୍ୱା ତେନ ପୁଞ୍ଞେନ ଦେୱୂପପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭତୀ’’ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ଅଚ୍ଛରିଯବ୍ଭୁତଚିତ୍ତଜାତୋ ଅହୋସି – ‘‘ଅରହନ୍ତୋ ନାମ ଅନୁତ୍ତରଂ ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ, ଯେସୁ ଅପ୍ପକୋପି କତୋ କାରୋ ସତ୍ତାନଂ ଦେୱୂପପତ୍ତିଂ ଆୱହତୀ’’ତି ଉଳାରଂ ପୀତିସୋମନସ୍ସଂ ପଟିସଂୱେଦେସି। ଭିକ୍ଖୂ ତମତ୍ଥଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ତତୋ ଭଗୱା ଇମିସ୍ସା ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯା –

୧।

‘‘ଖେତ୍ତୂପମା ଅରହନ୍ତୋ, ଦାଯକା କସ୍ସକୂପମା;

ବୀଜୂପମଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ, ଏତ୍ତୋ ନିବ୍ବତ୍ତତେ ଫଲଂ।

୨।

‘‘ଏତଂ ବୀଜଂ କସୀ ଖେତ୍ତଂ, ପେତାନଂ ଦାଯକସ୍ସ ଚ;

ତଂ ପେତା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ଦାତା ପୁଞ୍ଞେନ ୱଡ୍ଢତି।

୩।

‘‘ଇଧେୱ କୁସଲଂ କତ୍ୱା, ପେତେ ଚ ପଟିପୂଜିଯ;

ସଗ୍ଗଞ୍ଚ କମତିଟ୍ଠାନଂ, କମ୍ମଂ କତ୍ୱାନ ଭଦ୍ଦକ’’ନ୍ତି। – ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି;

୧। ତତ୍ଥ ଖେତ୍ତୂପମାତି ଖିତ୍ତଂ ୱୁତ୍ତଂ ବୀଜଂ ତାଯତି ମହପ୍ଫଲଭାୱକରଣେନ ରକ୍ଖତୀତି ଖେତ୍ତଂ, ସାଲିବୀଜାଦୀନଂ ୱିରୁହନଟ୍ଠାନଂ। ତଂ ଉପମା ଏତେସନ୍ତି ଖେତ୍ତୂପମା, କେଦାରସଦିସାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅରହନ୍ତୋତି ଖୀଣାସୱା। ତେ ହି କିଲେସାରୀନଂ ସଂସାରଚକ୍କସ୍ସ ଅରାନଞ୍ଚ ହତତ୍ତା, ତତୋ ଏୱ ଆରକତ୍ତା, ପଚ୍ଚଯାଦୀନଂ ଅରହତ୍ତା, ପାପକରଣେ ରହାଭାୱା ଚ ‘‘ଅରହନ୍ତୋ’’ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଯଥା ଖେତଞ୍ଚି ତିଣାଦିଦୋସରହିତଂ

ସ୍ୱାଭିସଙ୍ଖତବୀଜମ୍ପି ୱୁତ୍ତେ ଉତୁସଲିଲାଦିପଚ୍ଚଯନ୍ତରୂପେତଂ କସ୍ସକସ୍ସ ମହପ୍ଫଲଂ ହୋତି, ଏୱଂ ଖୀଣାସୱସନ୍ତାନୋ ଲୋଭାଦିଦୋସରହିତୋ ସ୍ୱାଭିସଙ୍ଖତେ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମବୀଜେ ୱୁତ୍ତେ କାଲାଦିପଚ୍ଚଯନ୍ତରସହିତୋ ଦାଯକସ୍ସ ମହପ୍ଫଲୋ ହୋତି। ତେନାହ ଭଗୱା ‘‘ଖେତ୍ତୂପମା ଅରହନ୍ତୋ’’ତି। ଉକ୍କଟ୍ଠନିଦ୍ଦେସୋ ଅଯଂ ତସ୍ସ ସେଖାଦୀନମ୍ପି ଖେତ୍ତଭାୱାପଟିକ୍ଖେପତୋ।

ଦାଯକାତି ଚୀୱରାଦୀନଂ ପଚ୍ଚଯାନଂ ଦାତାରୋ ପରିଚ୍ଚଜନକା, ତେସଂ ପରିଚ୍ଚାଗେନ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତାନେ ଲୋଭାଦୀନଂ ପରିଚ୍ଚଜନକା ଛେଦନକା, ତତୋ ୱା ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତାନସ୍ସ ସୋଧକା, ରକ୍ଖକା ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। କସ୍ସକୂପମାତି କସ୍ସକସଦିସା। ଯଥା କସ୍ସକୋ ସାଲିଖେତ୍ତାଦୀନି କସିତ୍ୱା ଯଥାକାଲଞ୍ଚ ୱୁତ୍ତୁଦକଦାନନୀହରଣନିଧାନରକ୍ଖଣାଦୀହି ଅପ୍ପମଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଳାରଂ ୱିପୁଲଞ୍ଚ ସସ୍ସଫଲଂ ପଟିଲଭତି, ଏୱଂ ଦାଯକୋପି ଅରହନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗେନ ପାରିଚରିଯାଯ ଚ ଅପ୍ପମଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଳାରଂ ୱିପୁଲଞ୍ଚ ଦାନଫଲଂ ପଟିଲଭତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ଦାଯକା କସ୍ସକୂପମା’’ତି।

ବୀଜୂପମଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମନ୍ତି ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ୱୁତ୍ତଂ, ବୀଜସଦିସୋ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅନ୍ନପାନାଦିକସ୍ସ ହି ଦସୱିଧସ୍ସ ଦାତବ୍ବୱତ୍ଥୁନୋ ଏତଂ ନାମଂ। ଏତ୍ତୋ ନିବ୍ବତ୍ତତେ ଫଲନ୍ତି ଏତସ୍ମା ଦାଯକପଟିଗ୍ଗାହକଦେଯ୍ୟଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗତୋ ଦାନଫଲଂ ନିବ୍ବତ୍ତତି ଚେୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଚ, ଚିରତରପବନ୍ଧୱସେନ ପୱତ୍ତତି ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ଯସ୍ମା ପରିଚ୍ଚାଗଚେତନାଭିସଙ୍ଖତସ୍ସ ଅନ୍ନପାନାଦିୱତ୍ଥୁନୋ ଭାୱୋ, ନ ଇତରସ୍ସ, ତସ୍ମା ‘‘ବୀଜୂପମଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମ’’ନ୍ତି ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଗ୍ଗହଣଂ କତଂ। ତେନ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମାପଦେସେନ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୱତ୍ଥୁୱିସଯାଯ ପରିଚ୍ଚାଗଚେତନାଯଯେୱ ବୀଜଭାୱୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ସା ହି ପଟିସନ୍ଧିଆଦିପ୍ପଭେଦସ୍ସ ତସ୍ସ ନିସ୍ସଯାରମ୍ମଣପ୍ପଭେଦସ୍ସ ଚ ଫଲସ୍ସ ନିପ୍ଫାଦିକା, ନ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୋତି।

୨।ଏତଂ ବୀଜଂ କସୀ ଖେତ୍ତନ୍ତି ଯଥାୱୁତ୍ତଂ ବୀଜଂ, ଯଥାୱୁତ୍ତଞ୍ଚ ଖେତ୍ତଂ, ତସ୍ସ ବୀଜସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ଖେତ୍ତେ ୱପନପଯୋଗସଙ୍ଖାତା କସି ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତଂ ତଯଂ କେସଂ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବନ୍ତି ଆହ ‘‘ପେତାନଂ ଦାଯକସ୍ସ ଚା’’ତି। ଯଦି ଦାଯକୋ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନଂ ଦେତି, ପେତାନଞ୍ଚ ଦାଯକସ୍ସ ଚ, ଯଦି ନ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନଂ ଦେତି, ଦାଯକସ୍ସେୱ ଏତଂ ବୀଜଂ ଏସା କସି ଏତଂ ଖେତ୍ତଂ ଉପକାରାଯ ହୋତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଇଦାନି ତଂ ଉପକାରଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ତଂ ପେତା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ଦାତା ପୁଞ୍ଞେନ ୱଡ୍ଢତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ତଂ ପେତା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀତି ଦାଯକେନ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନେ ଦିନ୍ନେ ଯଥାୱୁତ୍ତଖେତ୍ତକସିବୀଜସମ୍ପତ୍ତିଯା ଅନୁମୋଦନାଯ ଚ ଯଂ ପେତାନଂ ଉପକପ୍ପତି, ତଂ ଦାନଫଲଂ ପେତା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ଦାତା ପୁଞ୍ଞେନ ୱଡ୍ଢତୀତି ଦାତା ପନ ଅତ୍ତନୋ ଦାନମଯପୁଞ୍ଞନିମିତ୍ତଂ ଦେୱମନୁସ୍ସେସୁ ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଆଦିନା ପୁଞ୍ଞଫଲେନ ଅଭିୱଡ୍ଢତି। ପୁଞ୍ଞଫଲମ୍ପି ହି ‘‘କୁସଲାନଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମାନଂ ସମାଦାନହେତୁ ଏୱମିଦଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପୱଡ୍ଢତୀ’’ତିଆଦୀସୁ (ଦୀ। ନି। ୩।୮୦) ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

୩।ଇଧେୱ କୁସଲଂ କତ୍ୱାତି ଅନୱଜ୍ଜସୁଖୱିପାକଟ୍ଠେନ କୁସଲଂ ପେତାନଂ ଉଦ୍ଦିସନୱସେନ ଦାନମଯଂ ପୁଞ୍ଞଂ ଉପଚିନିତ୍ୱା ଇଧେୱ ଇମସ୍ମିଂଯେୱ ଅତ୍ତଭାୱେ। ପେତେ ଚ ପଟିପୂଜିଯାତି ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନେନ ସମ୍ମାନେତ୍ୱା ଅନୁଭୁଯ୍ୟମାନଦୁକ୍ଖତୋ ତେ ମୋଚେତ୍ୱା। ପେତେ ହି ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦିଯ୍ୟମାନଂ ଦାନଂ ତେସଂ ପୂଜା ନାମ ହୋତି। ତେନାହ – ‘‘ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ କତା ପୂଜା’’ତି (ପେ। ୱ। ୧୮), ‘‘ପେତାନଂ ପୂଜା ଚ କତା ଉଳାରା’’ତି (ପେ। ୱ। ୨୫) ଚ। ‘‘ପେତେ ଚା’’ତି ଚ-ସଦ୍ଦେନ ‘‘ପିଯୋ ଚ ହୋତି ମନାପୋ, ଅଭିଗମନୀଯୋ ଚ ହୋତି ୱିସ୍ସାସନୀଯୋ, ଭାୱନୀଯୋ ଚ ହୋତି ଗରୁକାତବ୍ବୋ, ପାସଂସୋ ଚ ହୋତି କିତ୍ତନୀଯୋ ୱିଞ୍ଞୂନ’’ନ୍ତି ଏୱମାଦିକେ ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକେ ଦାନାନିସଂସେ ସଙ୍ଗଣ୍ହାତି। ସଗ୍ଗଞ୍ଚ କମତି ଠାନଂ, କମ୍ମଂ କତ୍ୱାନ ଭଦ୍ଦକନ୍ତି କଲ୍ୟାଣଂ କୁସଲକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଦିବ୍ବେହି ଆଯୁଆଦୀହି ଦସହି ଠାନେହି ସୁଟ୍ଠୁ ଅଗ୍ଗତ୍ତା ‘‘ସଗ୍ଗ’’ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ କତପୁଞ୍ଞାନଂ ନିବ୍ବତ୍ତନଟ୍ଠାନଂ ଦେୱଲୋକଂ କମତି ଉପପଜ୍ଜନୱସେନ ଉପଗଚ୍ଛତି।

ଏତ୍ଥ ଚ ‘‘କୁସଲଂ କତ୍ୱା’’ତି ୱତ୍ୱା ପୁନ ‘‘କମ୍ମଂ କତ୍ୱାନ ଭଦ୍ଦକ’’ନ୍ତି ୱଚନଂ ‘‘ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗୋ ୱିଯ ପତ୍ତିଦାନୱସେନ ଦାନଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗୋପି ଦାନମଯକୁସଲକମ୍ମମେୱା’’ତି ଦସ୍ସନତ୍ଥନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। କେଚି ପନେତ୍ଥ ‘‘ପେତାତି ଅରହନ୍ତୋ ଅଧିପ୍ପେତା’’ତି ୱଦନ୍ତି, ତଂ ତେସଂ ମତିମତ୍ତଂ ‘‘ପେତା’’ତି ଖୀଣାସୱାନଂ ଆଗତଟ୍ଠାନସ୍ସେୱ ଅଭାୱତୋ, ବୀଜାଦିଭାୱସ୍ସ ଚ ଦାଯକସ୍ସ ୱିଯ ତେସଂ ଅଯୁଜ୍ଜମାନତ୍ତା, ପେତଯୋନିକାନଂ ଯୁଜ୍ଜମାନତ୍ତା ଚ। ଦେସନାପରିଯୋସାନେ ଦେୱପୁତ୍ତଂ ସୁଲସଞ୍ଚ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଚତୁରାସୀତିଯା ପାଣସହସ୍ସାନଂ ଧମ୍ମାଭିସମଯୋ ଅହୋସୀତି।

ଖେତ୍ତୂପମପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସୂକରମୁଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

କାଯୋ ତେ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣୋତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ରାଜଗହଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ୱେଳୁୱନେ କଲନ୍ଦକନିୱାପେ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ସୂକରମୁଖପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର କସ୍ସପସ୍ସ ଭଗୱତୋ ସାସନେ ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ କାଯେନ ସଞ୍ଞତୋ ଅହୋସି, ୱାଚାଯ ଅସଞ୍ଞତୋ, ଭିକ୍ଖୂ ଅକ୍କୋସତି

ପରିଭାସତି। ସୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତୋ, ଏକଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରଂ ତତ୍ଥ ପଚିତ୍ୱା ତତୋ ଚୱିତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେ ରାଜଗହସମୀପେ ଗିଜ୍ଝକୂଟପବ୍ବତପାଦେ ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକାୱସେସେନ ଖୁପ୍ପିପାସାଭିଭୂତୋ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ କାଯୋ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୋ ଅହୋସି, ମୁଖଂ ସୂକରମୁଖସଦିସଂ। ଅଥାଯସ୍ମା ନାରଦୋ ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ପବ୍ବତେ ୱସନ୍ତୋ ପାତୋୱ ସରୀରପଟିଜଗ୍ଗନଂ କତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ ରାଜଗହଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ତଂ ପେତଂ ଦିସ୍ୱା ତେନ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୪।

''କାଯୋ ତେ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣୋ, ସବ୍ବା ଓଭାସତେ ଦିସା;

ମୁଖଂ ତେ ସୂକରସ୍ସେୱ, କିଂ କମ୍ମମକରୀ ପୁରେ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କାଯୋ ତେ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣୋତି ତୱ କାଯୋ ଦେହୋ ସବ୍ବୋ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୋ ଉତ୍ତତ୍ତକନକସନ୍ନିଭୋ। ସବ୍ବା ଓଭାସତେ ଦିସାତି ତସ୍ସ ପଭାଯ ସବ୍ବାପି ଦିସା ସମନ୍ତତୋ ଓଭାସତି ୱିଜ୍ଜୋତତି। ଓଭାସତେତି ୱା ଅନ୍ତୋଗଧହେତୁଅତ୍ଥମିଦଂ ପଦନ୍ତି ''ତେ କାଯୋ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣୋ ସବ୍ବା ଦିସା ଓଭାସେତି ୱିଜ୍ଜୋତେତୀ''ତି ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ମୁଖଂତେ ସୂକରସ୍ସେୱାତି ମୁଖଂ ପନ ତେ ସୂକରସ୍ସ ୱିଯ, ସୂକରମୁଖସଦିସଂ ତୱ ମୁଖନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। କିଂ କମ୍ମମକରୀ ପୁରେତି ''ତ୍ୱଂ ପୁବ୍ବେ ଅତୀତଜାତିଯଂ କୀଦିସଂ କମ୍ମଂ ଅକାସୀ''ତି ପୁଚ୍ଛତି।

ଏୱଂ ଥେରେନ ସୋ ପେତୋ କତକମ୍ମଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଗାଥାଯ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତୋ –

୫।

''କାଯେନ ସଞ୍ଞତୋ ଆସିଂ, ୱାଚାଯାସିମସଞ୍ଞତୋ;

ତେନ ମେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, ଯଥା ପସ୍ସସି ନାରଦା''ତି। –

ଆହ । ତତ୍ଥ କାଯେନ ସଞ୍ଞତୋ ଆସିନ୍ତି କାଯିକେନ ସଂଯମେନ ସଂଯତୋ କାଯଦ୍ୱାରିକେନ ସଂୱରେନ ସଂୱୁତୋ ଅହୋସିଂ। ୱାଚାଯାସିମସଞ୍ଞତୋତି ୱାଚାଯ ଅସଞ୍ଞତୋ ୱାଚସିକେନ ଅସଂୱରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅହୋସିଂ। ତେନାତି ତେନ ଉଭଯେନ ସଂଯମେନ ଅସଂଯମେନ ଚ। ମେତି ମଯ୍ହଂ। ଏତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋତି ଏଦିସୋ। ଯଥା ତ୍ୱଂ, ନାରଦ, ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ପସ୍ସସି, ଏୱରୂପୋ, କାଯେନ ମନୁସ୍ସସଣ୍ଠାନୋ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୋ, ମୁଖେନ ସୂକରସଦିସୋ ଆସିନ୍ତି ଯୋଜନା। ୱଣ୍ଣସଦ୍ଦୋ ହି ଇଧ ଛୱିଯଂ ସଣ୍ଠାନେ ଚ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ।

ଏୱଂ ପେତୋ ଥେରେନ ପୁଚ୍ଛିତୋ ତମତ୍ଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ତମେୱ କାରଣଂ କତ୍ୱା ଥେରସ୍ସ ଓୱାଦଂ ଦେନ୍ତୋ –

୬।

''ତଂ ତ୍ୟାହଂ ନାରଦ ବ୍ରୂମି, ସାମଂ ଦିଟ୍ଠମିଦଂ ତଯା;

ମାକାସି ମୁଖସା ପାପଂ, ମା ଖୋ ସୂକରମୁଖୋ ଅହୂ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ତସ୍ମା। ତ୍ୟାହନ୍ତି ତେ ଅହଂ। ନାରଦାତି ଥେରଂ ଆଲପତି। ବ୍ରୂମୀତି କଥେମି। ସାମନ୍ତି ସଯମେୱ। ଇଦନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ସରୀରଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ଅଯଞ୍ହେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ – ଯସ୍ମା, ଭନ୍ତେ ନାରଦ, ଇଦଂ ମମ ସରୀରଂ ଗଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ହେଟ୍ଠା ମନୁସ୍ସସଣ୍ଠାନଂ, ଉପରି ସୂକରସଣ୍ଠାନଂ, ତଯା ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋୱ ଦିଟ୍ଠଂ, ତସ୍ମା ତେ ଅହଂ ଓୱାଦୱସେନ ୱଦାମୀତି। କିନ୍ତି ଚେତି ଆହ ''ମାକାସି ମୁଖସା ପାପଂ, ମା ଖୋ ସୂକରମୁଖୋ ଅହୂ''ତି। ତତ୍ଥ ମାତି ପଟିସେଧେ ନିପାତୋ। ମୁଖସାତି ମୁଖେନ। ଖୋତି ଅୱଧାରଣେ, ୱାଚାଯ ପାପକମ୍ମଂ ମାକାସି ମା କରୋହି। ମାଖୋ ସୂକରମୁଖୋ ଅହୂତି ଅହଂ ୱିଯ ସୂକରମୁଖୋ ମା ଅହୋସିଯେୱ। ସଚେ ପନ ତ୍ୱଂ ମୁଖରୋ ହୁତ୍ୱା ୱାଚାଯ ପାପଂ କରେଯ୍ୟାସି, ଏକଂସେନ ସୂକରମୁଖୋ ଭୱେଯ୍ୟାସି, ତସ୍ମା ମାକାସି ମୁଖସା ପାପନ୍ତି ଫଲପଟିସେଧନମୁଖେନପି ହେତୁମେୱ ପଟିସେଧେତି।

ଅଥାୟସ୍ମା ନାରଦୋ ରାଜଗହେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପିଣ୍ଡପାତପଟିକ୍କନ୍ତୋ ଚତୁପରିସମଜ୍ଝେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ସତ୍ଥୁନୋ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସି। ସତ୍ଥା, "ନାରଦ, ପୁବ୍ବେୱ ମୟା ସୋ ସତ୍ତୋ ଦିଟ୍ଠୋ"ତି ୱତ୍ୱା ଅନେକାକାରୱୋକାରଂ ୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତସନ୍ନିସ୍ସିତଂ ଆଦୀନୱଂ, ୱଚୀସୁଚରିତପଟିସଂଯୁତ୍ତଞ୍ଚ ଆନିସଂସଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ସୂକରମୁଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ପୂତିମୁଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଦିବ୍ବଂସୁଭଂ ଧାରେସି ୱଣ୍ଣଧାତୁନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ କଲନ୍ଦକନିୱାପେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପୂତିମୁଖପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର କସ୍ସପସ୍ସ ଭଗୱତୋ କାଲେ ଦ୍ୱେ କୁଲପୁତ୍ତା ତସ୍ସ ସାସନେ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ସୀଲାଚାରସମ୍ପନ୍ନା ସଲ୍ଲେଖୱୁତ୍ତିନୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକାୱାସେ ସମଗ୍ଗୱାସଂ ୱସିଂସୁ। ଅଥ ଅଞ୍ଞତରୋ ପାପଜ୍ଝାସଯୋ ପେସୁଞ୍ଞାଭିରତୋ ଭିକ୍ଖୁ ତେସଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଉପଗଞ୍ଛି। ଥେରା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଦତ୍ୱା ଦୁତିୟଦିୱସେ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାୟ ପୱିସିଂସୁ। ମନୁସ୍ସା ତେ ଦିସ୍ୱା ତେସୁ ଥେରେସୁ ଅତିୱିୟ ପରମନିପଚ୍ଚକାରଂ କତ୍ୱା ୟାଗୁଭତ୍ତାଦୀହି ପଟିମାନେସୁଂ। ସୋ ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଚିନ୍ତେସି – "ସୁନ୍ଦରୋ ୱତାୟଂ ଗୋଚରଗାମୋ, ମନୁସ୍ସା ଚ ସଦ୍ଧା ପସନ୍ନା, ପଣୀତପଣୀତଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଦେନ୍ତି, ଅୟଞ୍ଚ ୱିହାରୋ ଛାୟୂଦକସମ୍ପନ୍ନୋ, ସକ୍କା ମେ ଇଧ ସୁଖେନ ୱସିତୁଂ। ଇମେସୁ ପନ ଭିକ୍ଖୂସୁ ଇଧ ୱସନ୍ତେସୁ ମୟ୍ହଂ ଫାସୁୱିହାରୋ ନ ଭୱିସ୍ସତି, ଅନ୍ତେୱାସିକୱାସୋ ୱିୟ ଭୱିସ୍ସତି। ହନ୍ଦାହଂ ଇମେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ୟଥା ନ ପୁନ ଇଧ ୱସିସ୍ସନ୍ତି, ତଥା କରିସ୍ସାମୀ"ତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ମହାଥେରେ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ପୱିଟ୍ଠେ ପେସୁଣିକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଥୋକଂ କାଲଂ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ମହାଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଥେରେନ "କିଂ, ଆୱୁସୋ, ୱିକାଲେ ଆଗତୋସୀ"ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ, "ଆମ, ଭନ୍ତେ କିଞ୍ଚି ୱତ୍ତବ୍ବଂ ଅତ୍ଥୀ"ତି ୱତ୍ୱା "କଥେହି, ଆୱୁସୋ"ତି ଥେରେନ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ଆହ – "ଏସୋ, ଭନ୍ତେ, ତୁମ୍ହାକଂ ସହାୟକତ୍ଥେରୋ ସମ୍ମୁଖା ମିତ୍ତୋ ୱିୟ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ପରମ୍ମୁଖା ସପତ୍ତୋ ୱିୟ ଉପୱଦତୀ"ତି। "କିଂ କଥେତୀ"ତି ପୁଚ୍ଛିତୋ "ସୁଣାଥ, ଭନ୍ତେ, 'ଏସୋ ମହାଥେରୋ ସଠୋ ମାୟାୱୀ କୁହକୋ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେତୀ'ତି ତୁମ୍ହାକଂ ଅଗୁଣଂ କଥେତୀ"ତି ଆହ। "ମା, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ଭଣି, ନ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ମଂ ଉପୱଦିସ୍ସତି, ଗିହିକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ମମ ସଭାୱଂ ଜାନାତି 'ପେସଲୋ କଲ୍ୟାଣସୀଲୋ'"ତି। "ସଚେ, ଭନ୍ତେ, ତୁମ୍ହେ ଅତ୍ତନୋ ୱିସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତତାୟ ଏୱଂ ଚିନ୍ତେଥ, ତଂ ତୁମ୍ହାକଂୟେୱ ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ, ମୟ୍ହଂ ପନ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱେରଂ ନତ୍ଥି, କସ୍ମା ଅହଂ ତେନ ଅୱୁତ୍ତଂ 'ୱୁତ୍ତ'ନ୍ତି ୱଦାମି। ହୋତୁ, କାଲନ୍ତରେନ ସୟମେୱ ଜାନିସ୍ସଥା"ତି ଆହ। ଥେରୋପି ପୁଥୁଜ୍ଜନଭାୱଦୋସେନ ଦ୍ୱେଳ୍ହକଚିତ୍ତୋ "ଏୱମ୍ପି ସିୟା"ତି ସାସଙ୍କହଦୟୋ ହୁତ୍ୱା ଥୋକଂ ସିଥିଲୱିସ୍ସାସୋ ଅହୋସି। ସୋ ବାଲୋ ପଠମଂ ମହାଥେରଂ ପରିଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଇତରମ୍ପି ଥେରଂ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ପରିଭିନ୍ଦି। ଅଥ ତେ ଉଭୋପି ଥେରା ଦୁତିୟଦିୱସେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଅନାଲପିତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାୟ ଗାମେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତମାଦାୟ ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନେୟେୱ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ସାମୀଚିମତ୍ତମ୍ପି ଅକତ୍ୱା ତଂ ଦିୱସଂ ତତ୍ଥେୱ ୱସିତ୍ୱା ୱିଭାତାୟ ଚ ରତ୍ତିୟା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଅନାରୋଚେତ୍ୱାୱ ୟଥାଫାସୁକଟ୍ଠାନଂ ଅଗମଂସୁ।

ପେସୁଣିକଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁଂ ପରିପୁଣ୍ଣମନୋରଥଂ ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାୟ ପୱିଟ୍ଠଂ ମନୁସ୍ସା ଦିସ୍ୱା ଆହଂସୁ – "ଭନ୍ତେ, ଥେରା କୁହିଂ ଗତା"ତି? ସୋ ଆହ – "ସଚ୍ଚରତ୍ତିଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ କଲହଂ କତ୍ୱା ମୟା 'ମା କଲହଂ କରୋଥ, ସମଗ୍ଗା ହୋଥ, କଲହୋ ନାମ ଅନତ୍ଥାୱହୋ ଆୟତିଦୁକ୍ଖୁପ୍ପାଦକୋ ଅକୁସଲସଂୱତ୍ତନିକୋ, ପୁରିମକାପି କଲହେନ ମହତା ହିତା ପରିଭଟ୍ଠା'ତିଆଦୀନି ୱୁଚ୍ଚମାନାପି ମମ ୱଚନଂ ଅନାଦିୟିତ୍ୱା ପକ୍କନ୍ତା"ତି। ତତୋ ମନୁସ୍ସା "ଥେରା ତାୱ ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ, ତୁମ୍ହେ ପନ ଅମ୍ହାକଂ ଅନୁକମ୍ପାୟ ଇଧେୱ ଅନୁକ୍କଣ୍ଠିତ୍ୱା ୱସଥା"ତି ୟାଚିଂସୁ। ସୋ "ସାଧୂ"ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ୱସନ୍ତୋ କତିପାହେନ ଚିନ୍ତେସି – "ମୟା ସୀଲୱନ୍ତୋ କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମା ଭିକ୍ଖୂ ଆୱାସଲୋଭେନ ପରିଭିନ୍ନା, ବହୁଂ ୱତ ମୟା ପାପକମ୍ମଂ ପସୁତ"ନ୍ତି ବଲୱୱିପ୍ପଟିସାରାଭିଭୂତୋ ସୋକୱେଗେନ ଗିଲାନୋ ହୁତ୍ୱା ନଚିରେନେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ଅୱୀଚିମ୍ହି ନିବ୍ବତ୍ତି।

ଇତରେ ଦ୍ୱେ ସହାୟକତ୍ଥେରା ଜନପଦଚାରିକଂ ଚରନ୍ତା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସମ୍ମୋଦିତ୍ୱା ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ୱୁତ୍ତଂ ଭେଦୱଚନଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଅଭୂତଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ସମଗ୍ଗା ହୁତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ତମେୱ ଆୱାସଂ ପଚ୍ଚାଗମିଂସୁ। ମନୁସ୍ସା ଦ୍ୱେ ଥେରେ ଦିସ୍ୱା ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା ସଞ୍ଜାତସୋମନସ୍ସା ହୁତ୍ୱା ଚତୂହି ପଚ୍ଚୟେହି ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ। ଥେରା ଚ ତତ୍ଥେୱ ୱସନ୍ତା ସପ୍ପାୟଆହାରଲାଭେନ ସମାହିତଚିତ୍ତା ୱିପସ୍ସନଂ ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ନଚିରେନେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣିଂସୁ।

ପେସୁଣିକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏକଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରଂ ନିରୟେ ପଚ୍ଚିତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେ ରାଜଗହସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ପୂତିମୁଖପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ କାୟୋ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୋ ଅହୋସି, ମୁଖତୋ ପନ ପୁଳୱକା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ମୁଖଂ ଖାଦନ୍ତି, ତସ୍ସ ଦୂରମ୍ପି ଓକାସଂ ଫରିତ୍ୱା ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଂ ୱାୟତି।

ଅଥାୟସ୍ମା ନାରଦୋ ଗିଜ୍ଝକୂଟପବ୍ବତା ଓରୋହନ୍ତୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା –

୭।

‘‘ଦିବ୍ବଂ ସୁଭଂ ଧାରେସି ୱଣ୍ଣଧାତୁଂ, ୱେହାୟସଂ ତିଟ୍ଠସି ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ;

ମୁଖଞ୍ଚ ତେ କିମୟୋ ପୂତିଗନ୍ଧଂ, ଖାଦନ୍ତି କିଂ କମ୍ମମକାସି ପୁବ୍ବେ’’ତି। –

ଇମାୟ ଗାଥାୟ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଦିବ୍ବନ୍ତି ଦିୱି ଭୱଂ ଦେୱତ୍ତଭାୱପରିୟାପନ୍ନଂ। ଇଧ ପନ ଦିବ୍ବଂ ୱିୟାତି ଦିବ୍ବଂ। ସୁଭନ୍ତି ସୋଭନଂ, ସୁନ୍ଦରଭାୱଂ ୱା। ୱଣ୍ଣଧାତୁନ୍ତି ଛୱିୱଣ୍ଣଂ। ଧାରେସୀତି ୱହସି । ୱେହାୟସଂ ତିଟ୍ଠସି ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେତି ୱେହାୟସସଞ୍ଞିତେ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ ତିଟ୍ଠସି। କେଚି ପନ ‘‘ୱିହାୟସଂ ତିଟ୍ଠସି ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ’’ତି ପାଠଂ ୱତ୍ୱା ୱିହାୟସଂ ଓଭାସେନ୍ତୋ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ ତିଟ୍ଠସୀତି ୱଚନସେସେନ ଅତ୍ଥଂ ୱଦନ୍ତି। ପୂତିଗନ୍ଧନ୍ତି କୁଣପଗନ୍ଧଂ, ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। କିଂ କମ୍ମମକାସି ପୁବ୍ବେତି ପରମଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଂ ତେ ମୁଖଂ କିମୟୋ ଖାଦନ୍ତି, କାୟୋ ଚ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣୋ, କୀଦିସଂ ନାମ କମ୍ମଂ ଏୱରୂପସ୍ସ ଅତ୍ତଭାୱସ୍ସ କାରଣଭୂତଂ ପୁବ୍ବେ ତ୍ୱଂ ଅକାସୀତି ପୁଚ୍ଛି।

ଏୱଂ ଥେରେନ ସୋ ପେତୋ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ପୁଟ୍ଠୋ ତମତ୍ଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତୋ –

୮।

‘‘ସମଣୋ ଅହଂ ପାପୋତିଦୁଟ୍ଠୱାଚୋ, ତପସ୍ସିରୂପୋ ମୁଖସା ଅସଞ୍ଞତୋ;

ଲଦ୍ଧା ଚ ମେ ତମସା ୱଣ୍ଣଧାତୁ, ମୁଖଞ୍ଚ ମେ ପେସୁଣିୟେନ ପୂତୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ସମଣୋ ଅହଂ ପାପୋତି ଅହଂ ଲାମକୋ ସମଣୋ ପାପଭିକ୍ଖୁ ଅହୋସିଂ। ଅତିଦୁଟ୍ଠୱାଚୋତି ଅତିଦୁଟ୍ଠୱଚନୋ, ପରେ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଲଙ୍ଘିତ୍ୱା ୱତ୍ତା, ପରେସଂ ଗୁଣପରିଧଂସକୱଚନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ‘‘ଅତିଦୁକ୍ଖୱାଚୋ’’ତି ୱା ପାଠୋ, ଅତିୱିୟ ଫରୁସୱଚନୋ ମୁସାୱାଦପେସୁଞ୍ଞାଦିୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତନିରତୋ। ତପସ୍ସିରୂପୋତି ସମଣପତିରୂପକୋ। ମୁଖସାତି ମୁଖେନ। ଲଦ୍ଧାତି ପଟିଲଦ୍ଧା। ଚ-କାରୋ ସମ୍ପିଣ୍ଡନତ୍ଥୋ। ମେତି ମୟା। ତପସାତି ବ୍ରହ୍ମଚରିୟେନ। ପେସୁଣିୟେନାତି ପିସୁଣୱାଚାୟ। ପୂତୀତି ପୂତିଗନ୍ଧଂ।

ଏୱଂ ସୋ ପେତୋ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ଇଦାନି ଥେରସ୍ସ ଓୱାଦଂ ଦେନ୍ତୋ –

୯।

‘‘ତୟିଦଂ ତୟା ନାରଦ ସାମଂ ଦିଟ୍ଠଂ,

ଅନୁକମ୍ପକା ଯେ କୁସଲା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ;

ମା ପେସୁଣଂ ମା ଚ ମୁସା ଅଭାଣି,

ଯକ୍ଖୋ ତୁୱଂ ହୋହିସି କାମକାମୀ’’ତି। –

ଓସାନଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ତୟିଦନ୍ତି ତଂ ଇଦଂ ମମ ରୂପଂ। ଅନୁକମ୍ପକା ଯେ କୁସଲା ୱଦେୟ୍ୟୁନ୍ତି ଯେ ଅନୁକମ୍ପନସୀଲା କାରୁଣିକା ପରହିତପଟିପତ୍ତିୟଂ କୁସଲା ନିପୁଣା ବୁଦ୍ଧାଦୟୋ ଯଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ, ତଦେୱ ୱଦାମୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ଇଦାନି ତଂ ଓୱାଦଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ମା ପେସୁଣଂ ମା ଚ ମୁସା ଅଭାଣି, ଯକ୍ଖୋ ତୁୱଂ ହୋହିସି କାମକାମୀ’’ତି ଆହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ପେସୁଣଂ ପିସୁଣୱଚନଂ ମୁସା ଚ ମା ଅଭାଣି ମା କଥେହି। ଯଦି ହି ତ୍ୱଂ ମୁସାୱାଦଂ ପିସୁଣୱାଚଞ୍ଚ ପହାୟ ୱାଚାୟ ସଞ୍ଞତୋ ଭୱେୟ୍ୟାସି, ଯକ୍ଖୋ ୱା ଦେୱୋ ୱା ଦେୱଞ୍ଞତରୋ ୱା ତ୍ୱଂ ଭୱିସ୍ସସି, କାମଂ କାମିତବ୍ବଂ ଉଳାରଂ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ତତ୍ଥ କାମନସୀଲୋ ଯଥାସୁଖଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନଂ ପରିଚରଣେନ ଅଭିରମଣସୀଲୋତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ତତୋ ରାଜଗହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପିଣ୍ଡପାତପଟିକ୍କନ୍ତୋ ସତ୍ଥୁ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସି। ସତ୍ଥା ତଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ପୂତିମୁଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପିଟ୍ଠଧୀତଲିକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଯଂ କିଞ୍ଚାରମ୍ମଣଂ କତ୍ୱାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ସାୱତ୍ଥିଯଂ ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସ ଗହପତିନୋ ଦାନଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସ କିର ଗହପତିନୋ ଧୀତୁ ଧୀତାଯ ଦାରିକାଯ ଧାତି ପିଟ୍ଠଧୀତଲିକଂ ଅଦାସି ''ଅଯଂ ତେ ଧୀତା, ଇମଂ ଗହେତ୍ୱା କୀଳଅସ୍ସୂ''ତି। ସା ତତ୍ଥ ଧୀତୁସଞ୍ଞଂ ଉପ୍ପାଦେସି। ଅଥସ୍ସା ଏକଦିୱସଂ ତଂ ଗହେତ୍ୱା କୀଳଅନ୍ତିଯା ପମାଦେନ ପତିତ୍ୱା ଭିଜ୍ଜି। ତତୋ ଦାରିକା ''ମମ ଧୀତା ମତା''ତି ପରୋଦି। ତଂ ରୋଦନ୍ତିଂ କୋଚିପି ଗେହଜନୋ ସଞ୍ଞାପେତୁଂ ନାସକ୍ଖି। ତସ୍ମିଞ୍ଚ ସମଯେ ସତ୍ଥା ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସ ଗହପତିନୋ ଗେହେ ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି, ମହାସେଟ୍ଠି ଚ ଭଗୱତୋ ସମୀପେ ନିସିନ୍ନୋ ଅହୋସି। ଧାତି ତଂ ଦାରିକଂ ଗହେତ୍ୱା ସେଟ୍ଠିସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ସେଟ୍ଠି ତଂ ଦିସ୍ୱା ''କିସ୍ସାଯଂ ଦାରିକା ରୋଦତୀ''ତି ଆହ। ଧାତି ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ସେଟ୍ଠିସ୍ସ ଆରୋଚେସି। ସେଟ୍ଠି ତଂ ଦାରିକଂ ଅଙ୍କେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ''ତୱ ଧୀତୁଦାନଂ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସତ୍ଥୁ ଆରୋଚେସି – ''ଭନ୍ତେ, ମମ ନତ୍ତୁଧୀତରଂ ପିଟ୍ଠଧୀତଲିକଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନଂ ଦାତୁକାମୋ, ତଂ ମେ ପଞ୍ଚହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ସଦ୍ଧିଂ ସ୍ୱାତନାଯ ଅଧିୱାସେଥା''ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ।

ଅଥ ଭଗୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ପଞ୍ଚହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ସଦ୍ଧିଂ ସେଟ୍ଠିସ୍ସ ଘରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭତ୍ତକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ଅନୁମୋଦନଂ କରୋନ୍ତୋ –

୧୦।

''ଯଂ କିଞ୍ଚାରମ୍ମଣଂ କତ୍ୱା, ଦଜ୍ଜା ଦାନଂ ଅମଚ୍ଛରୀ;

ପୁବ୍ବପେତେ ଚ ଆରବ୍ଭ, ଅଥ ୱା ୱତ୍ଥୁଦେୱତା।

୧୧।

''ଚତ୍ତାରୋ ଚ ମହାରାଜେ, ଲୋକପାଲେ ଯସସ୍ସିନେ;

କୁୱେରଂ ଧତରଟ୍ଠଞ୍ଚ, ୱିରୂପକ୍ଖଂ ୱିରୂଳ୍ହକଂ;

ତେ ଚେୱ ପୂଜିତା ହୋନ୍ତି, ଦାଯକା ଚ ଅନିପ୍ଫଲା।

୧୨।

''ନ ହି ରୁଣ୍ଣଂ ୱା ସୋକୋ ୱା, ଯା ଚଞ୍ଞା ପରିଦେୱନା;

ନ ତଂ ପେତସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ, ଏୱଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଞାତଯୋ।

୧୩।

''ଅଯଞ୍ଚ ଖୋ ଦକ୍ଖିଣା ଦିନ୍ନା, ସଙ୍ଘମ୍ହି ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତା;

ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯସ୍ସ, ଠାନସୋ ଉପକପ୍ପତୀ''ତି। – ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି;

୧୦। ତତ୍ଥ ଯଂ କିଞ୍ଚାରମ୍ମଣଂ କତ୍ୱାତି ମଙ୍ଗଲାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଯଂ କିଞ୍ଚି ଆରବ୍ଭ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ। ଦଜ୍ଜାତି ଦଦେଯ୍ୟ। ଅମଚ୍ଛରୀତି ଅତ୍ତନୋ ସମ୍ପତ୍ତିଯା ପରେହି

ସାଧାରଣଭାୱାସହନଲକ୍ଖଣସ୍ସ ମଚ୍ଛେରସ୍ସ ଅଭାୱତୋ ଅମଚ୍ଛରୀ, ପରିଚ୍ଚାଗସୀଲୋ ମଚ୍ଛରିଯଲୋଭାଦିଚିତ୍ତମଲଂ ଦୂରତୋ କତ୍ୱା ଦାନଂ ଦଦେଯ୍ୟାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ପୁବ୍ବପେତେ ଚ ଆରବ୍ଭାତି ପୁବ୍ବକେପି ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ। ୱତ୍ଥୁଦେୱତାତି ଘରୱତ୍ଥୁଆଦୀସୁ ଅଧିୱତ୍ଥା ଦେୱତା ଆରବ୍ଭାତି ଯୋଜନା। ଅଥ ୱାତି ଇମିନା ଅଞ୍ଞେପି ଦେୱମନୁସ୍ସାଦିକେ ଯେ କେଚି ଆରବ୍ଭ ଦାନଂ ଦଦେଯ୍ୟାତି ଦସ୍ସେତି।

୧୧। ତତ୍ଥ ଦେୱେସୁ ତାୱ ଏକଚ୍ଚେ ପାକଟେ ଦେୱେ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ "ଚତ୍ତାରୋ ଚ ମହାରାଜେ"ତି ୱତ୍ୱା ପୁନ ତେ ନାମତୋ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ "କୁୱେର"ନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ କୁୱେରନ୍ତି ୱେସ୍ସୱଣଂ। ଧତରଟ୍ଠନ୍ତିଆଦୀନି ସେସାନଂ ତିଣ୍ଣଂ ଲୋକପାଲାନଂ ନାମାନି। ତେ ଚେୱ ପୂଜିତା ହୋନ୍ତୀତି ତେ ଚ ମହାରାଜାନୋ ପୁବ୍ବପେତୱତ୍ଥୁଦେୱତାଯୋ ଚ ଉଦ୍ଦିସନକିରିଯାଯ ପଟିମାନିକା ହୋନ୍ତି। ଦାଯକା ଚ ଅନିପ୍ଫଲାତି ଯେ ଦାନଂ ଦେନ୍ତି, ତେ ଦାଯକା ଚ ପରେସଂ ଉଦ୍ଦିସନମତ୍ତେନ ନ ନିପ୍ଫଲା, ଅତ୍ତନୋ ଦାନଫଲସ୍ସ ଭାଗିନୋ ଏୱ ହୋନ୍ତି।

୧୨। ଇଦାନି "ଯେ ଅତ୍ତନୋ ଞାତୀନଂ ମରଣେନ ରୋଦନ୍ତି ପରିଦେୱନ୍ତି ସୋଚନ୍ତି, ତେସଂ ତଂ ନିରତ୍ଥକଂ, ଅତ୍ତପରିତାପନମତ୍ତମେୱା"ତି ଦସ୍ସେତୁଂ "ନ ହି ରୁଣ୍ଣଂ ୱା"ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ରୁଣ୍ଣନ୍ତି ରୁଦିତଂ ଅସ୍ସୁମୋଚନଂ ନ ହି କାତବ୍ବନ୍ତି ୱଚନସେସୋ। ସୋକୋତି ସୋଚନଂ ଚିତ୍ତସନ୍ତାପୋ, ଅନ୍ତୋନିଜ୍ଝାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଯା ଚଞ୍ଞା ପରିଦେୱନାତି ଯା ଚ ରୁଣ୍ଣସୋକତୋ ଅଞ୍ଞା ପରିଦେୱନା, "କହଂ ଏକପୁତ୍ତକା"ତିଆଦିୱାଚାୱିପ୍ପଲାପୋ, ସୋପି ନ କାତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସବ୍ବତ୍ଥ ୱା-ସଦ୍ଦୋ ୱିକପ୍ପନତ୍ଥୋ । ନ ତଂ ପେତସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯାତି ଯସ୍ମା ରୁଣ୍ଣଂ ୱା ସୋକୋ ୱା ପରିଦେୱନା ୱାତି ସବ୍ବମ୍ପି ତଂ ପେତସ୍ସ କାଲକତସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ଉପକାରାଯ ନ ହୋତି, ତସ୍ମା ନ ହି ତଂ କାତବ୍ବଂ, ତଥାପି ଏୱଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଞାତଯୋ ଅୱିଦ୍ଦସୁନୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୧୩। ଏୱଂ ରୁଣ୍ଣାଦୀନଂ ନିରତ୍ଥକଭାୱଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଯା ପୁବ୍ବପେତାଦିକେ ଆରବ୍ଭ ଦାଯକେନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣା ଦିନ୍ନା, ତସ୍ସା ସାତ୍ଥକଭାୱଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ "ଅଯଞ୍ଚ ଖୋ ଦକ୍ଖିଣା"ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅଯନ୍ତି ଦାଯକେନ ତଂ ଦିନ୍ନଂ ଦାନଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ୱଦତି। ଚ-ସଦ୍ଦୋ ବ୍ୟତିରେକତ୍ଥୋ, ତେନ ଯଥା ରୁଣ୍ଣାଦି ପେତସ୍ସ ନ କସ୍ସଚି ଅତ୍ଥାଯ ହୋତି, ନ ଏୱମଯଂ, ଅଯଂ ପନ ଦକ୍ଖିଣା ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯସ୍ସ ହୋତୀତି ୱକ୍ଖମାନମେୱ ୱିସେସଂ ଜୋତେତି। ଖୋତି ଅୱଧାରଣେ। ଦକ୍ଖିଣାତି ଦାନଂ। ସଙ୍ଘମ୍ହି ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତାତି ଅନୁତ୍ତରେ ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତେ ସଙ୍ଘେ ସୁଟ୍ଠୁ ପତିଟ୍ଠିତା। ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯସ୍ସାତି ଅସ୍ସ ପେତସ୍ସ ଚିରକାଲଂ ହିତାଯ ଅତ୍ଥାଯ। ଠାନସୋ ଉପକପ୍ପତୀତି ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ନିପ୍ଫଜ୍ଜତି, ନ କାଲନ୍ତରେତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଯଞ୍ହି ତତ୍ଥ ଧମ୍ମତା – ଯଂ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନେ ଦିନ୍ନେ ପେତା ଚେ ଅନୁମୋଦନ୍ତି, ତାୱଦେୱ ତସ୍ସ ଫଲେନ ପେତା ପରିମୁଚ୍ଚନ୍ତୀତି।

ଏୱଂ ଭଗୱା ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ମହାଜନଂ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନାଭିରତମାନସଂ କତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମି। ପୁନଦିୱସେ ସେଟ୍ଠିଭରିଯା ଅୱସେସା ଚ ଞାତକା ସେଟ୍ଠିଂ ଅନୁୱତ୍ତନ୍ତା ଏୱଂ ତେମାସମତ୍ତଂ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସୁଂ। ଅଥ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା "କସ୍ମା, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖୂ ମାସମତ୍ତଂ ମମ ଘରଂ ନାଗମିଂସୂ"ତି ପୁଚ୍ଛି। ସତ୍ଥାରା ତସ୍ମିଂ କାରଣେ କଥିତେ ରାଜାପି ସେଟ୍ଠିଂ ଅନୁୱତ୍ତନ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି, ତଂ ଦିସ୍ୱା ନାଗରା ରାଜାନଂ ଅନୁୱତ୍ତନ୍ତା ମାସମତ୍ତଂ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସୁଂ। ଏୱଂ ମାସଦ୍ୱଯଂ ପିଟ୍ଠଧୀତଲିକମୂଲକଂ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସୁନ୍ତି।

ପିଟ୍ଠଧୀତଲିକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ତିରୋକୁଟ୍ଟପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ତିରୋକୁଟ୍ଟେସୁ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ରାଜଗହେ ୱିହରନ୍ତୋ ସମ୍ବହୁଲେ ପେତେ ଆରବ୍ଭ କଥେସି।

ତତ୍ରାଯଂ ୱିତ୍ଥାରକଥା – ଇତୋ ଦ୍ୱାନୱୁତିକପ୍ପେ କାସି ନାମ ନଗରଂ ଅହୋସି। ତତ୍ଥ ଜଯସେନୋ ନାମ ରାଜା ରଜ୍ଜଂ କାରେସି। ତସ୍ସ ସିରିମା ନାମ ଦେୱୀ। ତସ୍ସା କୁଚ୍ଛିଯଂ ଫୁସ୍ସୋ ନାମ ବୋଧିସତ୍ତୋ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସମ୍ମାସମ୍ବୋଧିଂ ଅଭିସମ୍ବୁଜ୍ଝି। ଜଯସେନୋ ରାଜା "ମମ ପୁତ୍ତୋ ମହାଭିନିକ୍ଖମନଂ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧୋ ଜାତୋ, ମଯ୍ହମେୱ ବୁଦ୍ଧୋ, ମଯ୍ହଂ ଧମ୍ମୋ, ମଯ୍ହଂ ସଙ୍ଘୋ"ତି ମମତ୍ତଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା ସବ୍ବକାଲଂ ସଯମେୱ ଉପଟ୍ଠହତି, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ ଓକାସଂ ଦେତି।

ଭଗୱତୋ କନିଟ୍ଠଭାତରୋ ୱେମାତିକା ତଯୋ ଭାତରୋ ଚିନ୍ତେସୁଂ – "ବୁଦ୍ଧା ନାମ ସବ୍ବଲୋକ ହିତତ୍ଥାଯ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ନ ଏକସ୍ସେୱ ଅତ୍ଥାଯ। ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ ପିତା ଅଞ୍ଞେସଂ ଓକାସଂ ନ ଦେତି। କଥଂ ନୁ ଖୋ ମଯଂ ଲଭେଯ୍ୟାମ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠାତୁଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚା"ତି? ତେସଂ ଏତଦହୋସି – "ହନ୍ଦ ମଯଂ କିଞ୍ଚି ଉପାଯଂ କରୋମା"ତି। ତେ ପଚ୍ଚନ୍ତଂ କୁପିତଂ ୱିଯ କାରାପେସୁଂ। ତତୋ ରାଜା "ପଚ୍ଚନ୍ତୋ କୁପିତୋ"ତି ସୁତ୍ୱା ତଯୋପି ପୁତ୍ତେ ପଚ୍ଚନ୍ତଂ ୱୂପସମେତୁଂ ପେସେସି। ତେ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱୂପସମେତ୍ୱା ଆଗତା। ରାଜା ତୁଟ୍ଠୋ ୱରଂ ଅଦାସି "ଯଂ ଇଚ୍ଛଥ, ତଂ ଗଣ୍ହଥା"ତି। ତେ "ମଯଂ ଭଗୱନ୍ତଂ

ଉପଟ୍ଠାତୁଂ ଇଚ୍ଛାମା’’ତି ଆହଂସୁ। ରାଜା ‘‘ଏତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ଆହ। ତେ ‘‘ମଯଂ ଅଞ୍ଞେନ ଅନତ୍ଥିକା’’ତି ଆହଂସୁ। ତେନ ହି ପରିଚ୍ଛେଦଂ କତ୍ୱା ଗଣ୍ହଥାତି। ତେ ସତ୍ତ ୱସ୍ସାନି ଯାଚିଂସୁ। ରାଜା ନ ଅଦାସି। ଏୱଂ ‘‘ଛ, ପଞ୍ଚ, ଚତ୍ତାରି, ତୀଣି, ଦ୍ୱେ, ଏକଂ, ସତ୍ତ ମାସେ, ଛ, ପଞ୍ଚ, ଚତ୍ତାରୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ଯାୱ ତେମାସଂ ଯାଚିଂସୁ। ତଦା ରାଜା ‘‘ଗଣ୍ହଥା’’ତି ଅଦାସି।

ତେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆହଂସୁ – ‘‘ଇଚ୍ଛାମ ମଯଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ତେମାସଂ ଉପଟ୍ଠାତୁଂ, ଅଧିୱାସେତୁ ନୋ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଇମଂ ତେମାସଂ ୱସ୍ସାୱାସ’’ନ୍ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ। ତେ ତଯୋ ଅତ୍ତନୋ ଜନପଦେ ନିଯୁତ୍ତକପୁରିସସ୍ସ ଲେଖଂ ପେସେସୁଂ ‘‘ଇମଂ ତେମାସଂ ଅମ୍ହେହି ଭଗୱା ଉପଟ୍ଠାତବ୍ବୋ, ୱିହାରଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ଭଗୱତୋ ଉପଟ୍ଠାନସମ୍ଭାରଂ ସମ୍ପାଦେହୀ’’ତି। ସୋ ସବ୍ବଂ ସମ୍ପାଦେତ୍ୱା ପଟିପେସେସି। ତେ କାସାଯୱତ୍ଥନିୱତ୍ଥା ହୁତ୍ୱା ପୁରିସସହସ୍ସେହି ୱେଯ୍ୟାୱଚ୍ଚକରେହି ଭଗୱନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠହମାନା ଜନପଦଂ ନେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ନିଯ୍ୟାତେତ୍ୱା ୱସ୍ସଂ ୱସାପେସୁଂ।

ତେସଂ ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ଏକୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ସପଜାପତିକୋ ସଦ୍ଧୋ ଅହୋସି ପସନ୍ନୋ। ସୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନୱତ୍ତଂ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅଦାସି। ଜନପଦେ ନିଯୁତ୍ତକପୁରିସୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଜାନପଦେହି ଏକାଦସମତ୍ତେହି ପୁରିସସହସ୍ସେହି ସଦ୍ଧିଂ ସକ୍କଚ୍ଚମେୱ ଦାନଂ ପୱତ୍ତାପେସି। ତତ୍ଥ କେଚି ଜାନପଦା ପଟିହତଚିତ୍ତା ଅହେସୁଂ। ତେ ଦାନସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯଂ କତ୍ୱା ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ ଅତ୍ତନା ଖାଦିଂସୁ, ଭତ୍ତସାଲଞ୍ଚ ଅଗ୍ଗିନା ଦହିଂସୁ। ପୱାରିତା ରାଜପୁତ୍ତା ଭଗୱତୋ ସକ୍କାରଂ କତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ପୁରକ୍ଖତ୍ୱା ପିତୁ ସନ୍ତିକମେୱ ପଚ୍ଚାଗମିଂସୁ। ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱା ପରିନିବ୍ବାଯି। ରାଜପୁତ୍ତା ଚ ଜନପଦେ ନିଯୁତ୍ତକପୁରିସୋ ଚ ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ଚ ଅନୁପୁବ୍ବେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ପରିସାଯ ସଗ୍ଗେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ, ପଟିହତଚିତ୍ତା ଜନା ନିରଯେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ। ଏୱଂ ତେସଂ ଉଭଯେସଂ ଜନାନଂ ସଗ୍ଗତୋ ସଗ୍ଗଂ ନିରଯତୋ ନିରଯଂ ଉପପଜ୍ଜନ୍ତାନଂ ଦ୍ୱାନୱୁତିକପ୍ପା ୱୀତିୱତ୍ତା।

ଅଥ ଇମସ୍ମିଂ ଭଦ୍ଦକପ୍ପେ କସ୍ସପସ୍ସ ଭଗୱତୋ କାଲେ ତେ ପଟିହତଚିତ୍ତା ଜନା ପେତେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନା। ତଦା ମନୁସ୍ସା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଞାତକାନଂ ପେତାନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି ‘‘ଇଦଂ ନୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୂ’’ତି, ତେ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଲଭନ୍ତି। ଅଥ ଇମେପି ପେତା ତଂ ଦିସ୍ୱା କସ୍ସପଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛିଂସୁ – ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ମଯମ୍ପି ଏୱରୂପଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଲଭେଯ୍ୟାମା’’ତି? ଭଗୱା ଆହ – ‘‘ଇଦାନି ନ ଲଭଥ, ଅନାଗତେ ପନ ଗୋତମୋ ନାମ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସତି, ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ କାଲେ ବିମ୍ବିସାରୋ ନାମ ରାଜା ଭୱିସ୍ସତି, ସୋ ତୁମ୍ହାକଂ ଇତୋ ଦ୍ୱାନୱୁତିକପ୍ପେ ଞାତି ଅହୋସି, ସୋ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତୁମ୍ହାକଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସତି, ତଦା ଲଭିସ୍ସଥା’’ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ କିର ତେସଂ ପେତାନଂ ତଂ ୱଚନଂ ‘‘ସ୍ୱେ ଲଭିସ୍ସଥା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ ୱିଯ ଅହୋସି।

ତତୋ ଏକସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରେ ୱୀତିୱତ୍ତେ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ତେପି ତଯୋ ରାଜପୁତ୍ତା ପୁରିସସହସ୍ସେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦେୱଲୋକତୋ ଚୱିତ୍ୱା ମଗଧରଟ୍ଠେ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଲେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ତାପସପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଗଯାସୀସେ ତଯୋ ଜଟିଲା ଅହେସୁଂ, ଜନପଦେ ନିଯୁତ୍ତକପୁରିସୋ ରାଜା ବିମ୍ବିସାରୋ ଅହୋସି, ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ୱିସାଖୋ ନାମ ସେଟ୍ଠି ଅହୋସି, ତସ୍ସ ପଜାପତି ଧମ୍ମଦିନ୍ନା ନାମ ସେଟ୍ଠିଧୀତା ଅହୋସି, ଅୱସେସା ପନ ପରିସା ରଞ୍ଞୋ ଏୱ ପରିୱାରା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ।

ଅମ୍ହାକମ୍ପି ଭଗୱା ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ସତ୍ତସତ୍ତାହଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଅନୁପୁବ୍ବେନ ବାରାଣସିଂ ଆଗମ୍ମ ଧମ୍ମଚକ୍କଂ ପୱତ୍ତେତ୍ୱା ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗିଯେ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଯାୱ ସହସ୍ସପରିୱାରେ ତଯୋ ଜଟିଲେ ୱିନେତ୍ୱା ରାଜଗହଂ ଅଗମାସି। ତତ୍ଥ ଚ ତଦହୁପସଙ୍କମନ୍ତଂଯେୱ ରାଜାନଂ ବିମ୍ବିସାରଂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାପେସି ସଦ୍ଧିଂ ଏକାଦସନହୁତେହି ଅଙ୍ଗମଗଧୱାସୀହି ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେହି। ଅଥ ରଞ୍ଞା ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତେନ ନିମନ୍ତିତୋ ଅଧିୱାସେତ୍ୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ମାଣୱକୱଣ୍ଣେନ ସକ୍କେନ ଦେୱାନମିନ୍ଦେନ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତେନ –

‘‘ଦନ୍ତୋ ଦନ୍ତେହି ସହ ପୁରାଣଜଟିଲେହି, ୱିପ୍ପମୁତ୍ତୋ ୱିପ୍ପମୁତ୍ତେହି;

ସିଙ୍ଗୀନିକ୍ଖସୱଣ୍ଣୋ, ରାଜଗହଂ ପାୱିସି ଭଗୱା’’ତି। (ମହାୱ। ୫୮) –

ଏୱମାଦୀହି ଗାଥାହି ଅଭିତ୍ଥୱିଯମାନୋ ରାଜଗହଂ ପୱିସିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ନିୱେସନେ ମହାଦାନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛି। ତେ ପନ ପେତା ‘‘ଇଦାନି ରାଜା ଦାନଂ ଅମ୍ହାକଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସତି, ଇଦାନି ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସତୀ’’ତି ଆସାଯ ସମ୍ପରିୱାରେତ୍ୱା ଅଟ୍ଠଂସୁ।

ରାଜା ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ‘‘କତ୍ଥ ନୁ ଖୋ ଭଗୱା ୱିହରେଯ୍ୟା’’ତି ଭଗୱତୋ ୱିହାରଟ୍ଠାନମେୱ ଚିନ୍ତେସି, ନ ତଂ ଦାନଂ କସ୍ସଚି ଉଦ୍ଦିସି। ତଥା ତଂ ଦାନଂ ଅଲଭନ୍ତା ପେତା ଛିନ୍ନାସା ହୁତ୍ୱା ରତ୍ତିଯଂ ରଞ୍ଞୋ ନିୱେସନେ ଅତିୱିଯ ଭିଂସନକଂ ୱିସ୍ସରମକଂସୁ। ରାଜା ଭଯସନ୍ତାସସଂୱେଗଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱିଭାତାଯ

ରତ୍ତିଯା ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେହି – ‘‘ଏୱରୂପଂ ସଦ୍ଦଂ ଅସ୍ସୋସିଂ, କିଂ ନୁ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି? ଭଗୱା ‘‘ମା ଭାଯି, ମହାରାଜ, ନ ତେ କିଞ୍ଚି ପାପକଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅପିଚ ଖୋ ସନ୍ତି ତେ ପୁରାଣଞ୍ଞାତକା ପେତେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନା। ତେ ଏକଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରଂ ତମେୱ ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତା ‘ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଅମ୍ହାକଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସତୀ’ତି ୱିଚରନ୍ତା ତଯା ହିଯ୍ୟୋ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ନ ଉଦ୍ଦିସିତତ୍ତା ଛିନ୍ନାସା ହୁତ୍ୱା ତଥାରୂପଂ ୱିସ୍ସରମକଂସୁ’’ତି ଆହ। ‘‘କିଂ ଇଦାନିପି, ଭନ୍ତେ, ଦିନ୍ନେ ତେ ଲଭେଯ୍ୟୁ’’ନ୍ତି? ‘‘ଆମ, ମହାରାଜା’’ତି। ‘‘ତେନ ହି, ଭନ୍ତେ, ଅଧିୱାସେତୁ ମେ ଭଗୱା ଅଜ୍ଜତନାଯ ଦାନଂ, ତେସଂ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ।

ରାଜା ନିୱେସନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମହାଦାନଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା ଭଗୱତୋ କାଲଂ ଆରୋଚାପେସି । ଭଗୱା ରାଜନ୍ତେପୁରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ। ତେ ପେତା ‘‘ଅପି ନାମ ଅଜ୍ଜ ଲଭେଯ୍ୟାମା’’ତି ଗନ୍ତ୍ୱା ତିରୋକୁଟ୍ଟାଦୀସୁ ଅଟ୍ଠଂସୁ। ଭଗୱା ତଥା ଅକାସି, ଯଥା ତେ ସବ୍ବେୱ ରଞ୍ଞୋ ଆପାଥଂ ଗତା ଅହେସୁଂ। ରାଜା ଦକ୍ଖିଣୋଦକଂ ଦେନ୍ତୋ ‘‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୂ’’ତି ଉଦ୍ଦିସି। ତାୱଦେୱ ପେତାନଂ କମଲକୁୱଲଯସଞ୍ଛନ୍ନା ପୋକ୍ଖରଣିଯୋ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତେ ତତ୍ଥ ନ୍ହତ୍ୱା ଚ ପିୱିତ୍ୱା ଚ ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧଦରଥକିଲମଥପିପାସା ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣା ଅହେସୁଂ। ରାଜା ଯାଗୁଖଜ୍ଜଭୋଜ୍ଜାନି ଦତ୍ୱା ଉଦ୍ଦିସି। ତେସଂ ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ଦିବ୍ବଯାଗୁଖଜ୍ଜଭୋଜ୍ଜାନି ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତେ ତାନି ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ପୀଣିନ୍ଦ୍ରିଯା ଅହେସୁଂ। ଅଥ ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଦତ୍ୱା ଉଦ୍ଦିସି। ତେସଂ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥପାସାଦପଚ୍ଚତ୍ଥରଣସେଯ୍ୟାଦିଅଲଙ୍କାରୱିଧଯୋ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ସା ଚ ତେସଂ ସମ୍ପତ୍ତି ସବ୍ବାପି ଯଥା ରଞ୍ଞୋ ପାକଟା ହୋତି, ତଥା ଭଗୱା ଅଧିଟ୍ଠାସି। ରାଜା ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅତିୱିଯ ଅତ୍ତମନୋ ଅହୋସି। ତତୋ ଭଗୱା ଭୁତ୍ତାୱୀ ପୱାରିତୋ ରଞ୍ଞୋ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ଅନୁମୋଦନତ୍ଥଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟପେତୱତ୍ଥୁଂ ଅଭାସି –

୧୪।

‘‘ତିରୋକୁଟ୍ଟେସୁ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ସନ୍ଧିସିଙ୍ଘାଟକେସୁ ଚ;

ଦ୍ୱାରବାହାସୁ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଆଗନ୍ତ୍ୱାନ ସକଂ ଘରଂ।

୧୫।

‘‘ପହୂତେ ଅନ୍ନପାନମ୍ହି, ଖଜ୍ଜଭୋଜ୍ଜେ ଉପଟ୍ଠିତେ;

ନ ତେସଂ କୋଚି ସରତି, ସତ୍ତାନଂ କମ୍ମପଚ୍ଚଯା।

୧୬।

‘‘ଏୱଂ ଦଦନ୍ତି ଞାତୀନଂ, ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକା;

ସୁଚିଂ ପଣୀତଂ କାଲେନ, କପ୍ପିଯଂ ପାନଭୋଜନଂ।

୧୭।

‘‘ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ;

ତେ ଚ ତତ୍ଥ ସମାଗନ୍ତ୍ୱା, ଞାତିପେତା ସମାଗତା;

ପହୂତେ ଅନ୍ନପାନମ୍ହି, ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅନୁମୋଦରେ।

୧୮।

‘‘ଚିରଂ ଜୀୱନ୍ତୁ ନୋ ଞାତୀ, ଯେସଂ ହେତୁ ଲଭାମସେ;

ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ କତା ପୂଜା, ଦାଯକା ଚ ଅନିପ୍ଫଲା।

୧୯।

‘‘ନ ହି ତତ୍ଥ କସି ଅତ୍ଥି, ଗୋରକ୍ଖେତ୍ଥ ନ ୱିଜ୍ଜତି;

ୱଣିଜ୍ଜା ତାଦିସୀ ନତ୍ଥି, ହିରଞ୍ଞେନ କଯାକଯଂ;

ଇତୋ ଦିନ୍ନେନ ଯାପେନ୍ତି, ପେତା କାଲଗତା ତହିଂ।

୨୦।

‘‘ଉନ୍ନମେ ଉଦକଂ ୱୁଟ୍ଠଂ, ଯଥା ନିନ୍ନଂ ପୱତ୍ତତି;

ଏୱମେୱ ଇତୋ ଦିନ୍ନଂ, ପେତାନଂ ଉପକପ୍ପତି।

୨୧।

‘‘ଯଥା ୱାରିୱହା ପୂରା, ପରିପୂରେନ୍ତି ସାଗରଂ;

ଏୱମେୱ ଇତୋ ଦିନ୍ନଂ, ପେତାନଂ ଉପକପ୍ପତି।

୨୨।

‘‘ଅଦାସି ମେ ଅକାସି ମେ, ଞାତିମିତ୍ତା ସଖା ଚ ମେ;

ପେତାନଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଦଜ୍ଜା, ପୁବ୍ବେ କତମନୁସ୍ସରଂ।

୨୩।

‘‘ନ ହି ରୁଣ୍ଣଂ ୱା ସୋକୋ ୱା, ଯା ଚଞ୍ଞା ପରିଦେୱନା;

ନ ତଂ ପେତାନମତ୍ଥାଯ, ଏୱଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି ଞାତଯୋ।

୨୪।

‘‘ଅଯଞ୍ଚ ଖୋ ଦକ୍ଖିଣା ଦିନ୍ନା, ସଙ୍ଘମ୍ହି ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତା;

ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯସ୍ସ, ଠାନସୋ ଉପକପ୍ପତି।

୨୫।

‘‘ସୋ ଞାତିଧମ୍ମୋ ଚ ଅଯଂ ନିଦସ୍ସିତୋ, ପେତାନ ପୂଜା ଚ କତା ଉଳାରା;

ବଲଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୂନମନୁପ୍ପଦିନ୍ନଂ, ତୁମ୍ହେହି ପୁଞ୍ଞଂ ପସୁତଂ ଅନପ୍ପକ’’ନ୍ତି।

୧୪। ତତ୍ଥ ତିରୋକୁଟ୍ଟେସୂତି କୁଟ୍ଟାନଂ ପରଭାଗେସୁ। ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ନିସଜ୍ଜାଦିପଟିକ୍ଖେପତୋ ଠାନକପ୍ପନୱଚନମେତଂ, ଗେହପାକାରକୁଟ୍ଟାନଂ ଦ୍ୱାରତୋ

ବହି ଏୱ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସନ୍ଧିସିଙ୍ଘାଟକେସୁ ଚାତି ସନ୍ଧୀସୁ ଚ ସିଙ୍ଘାଟକେସୁ ଚ। ସନ୍ଧୀତି ଚତୁକ୍କୋଣରଚ୍ଛା, ଘରସନ୍ଧିଭିତ୍ତିସନ୍ଧିଆଲୋକସନ୍ଧିଯୋପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ସିଙ୍ଘାଟକାତି ତିକୋଣରଚ୍ଛା। ଦ୍ୱାରବାହାସୁ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ନଗରଦ୍ୱାରଘରଦ୍ୱାରାନଂ ବାହା ନିସ୍ସାଯ ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ଆଗନ୍ତ୍ୱାନ ସକଂ ଘରନ୍ତି ସକଘରଂ ନାମ ପୁବ୍ବଞାତିଘରମ୍ପି ଅତ୍ତନା ସାମିଭାୱେନ ଅଜ୍ଝାୱୁତ୍ଥଘରମ୍ପି, ତଦୁଭଯମ୍ପି ତେ ଯସ୍ମା ସକଘରସଞ୍ଞାଯ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତସ୍ମା ''ଆଗନ୍ତ୍ୱାନ ସକଂ ଘର''ନ୍ତି ଆହ।

୧୫। ଏୱଂ ଭଗୱା ପୁବ୍ବେ ଅନଜ୍ଝାୱୁତ୍ଥପୁବ୍ବମ୍ପି ପୁବ୍ବଞାତିଘରତ୍ତା ବିମ୍ବିସାରନିୱେସନଂ ସକଘରସଞ୍ଞାଯ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତିରୋକୁଟ୍ଟାଦୀସୁ ଠିତେ ଇସ୍ସାମଚ୍ଛରିଯଫଲଂ ଅନୁଭୱନ୍ତେ ଅତିୱିଯ ଦୁଦ୍ଦସିକୱିରୂପଭଯାନକଦସ୍ସନେ ବହୂ ପେତେ ରଞ୍ଞୋ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ତିରୋକୁଟ୍ଟେସୁ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀ''ତି ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ତେହି କତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଦାରୁଣଭାୱଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ପହୂତେ ଅନ୍ନପାନମ୍ହୀ''ତି ଦୁତିଯଗାଥମାହ।

ତତ୍ଥ ପହୂତେତି ଅନପ୍ପକେ ବହୁମ୍ହି, ଯାୱଦତ୍ଥେତି ଅତ୍ଥୋ । ବ-କାରସ୍ସ ହି ପ-କାରୋ ଲବ୍ଭତି ''ପହୁ ସନ୍ତୋ ନ ଭରତୀ''ତିଆଦୀସୁ (ସୁ॰ ନି॰ ୯୮) ୱିଯ। କେଚି ପନ ''ବହୁକେ''ତି ପଠନ୍ତି, ସୋ ପନ ପମାଦପାଠୋ। ଅନ୍ନପାନମ୍ହୀତି ଅନ୍ନେ ଚ ପାନେ ଚ। ଖଜ୍ଜଭୋଜ୍ଜେତି ଖଜ୍ଜେ ଚ ଭୋଜ୍ଜେ ଚ। ଏତେନ ଅସିତପୀତଖାଯିତସାଯିତୱସେନ ଚତୁବ୍ବିଧମ୍ପି ଆହାରଂ ଦସ୍ସେତି। ଉପଟ୍ଠିତେତି ଉପଗମ୍ମ ଠିତେ ସଜ୍ଜିତେ, ପଟିଯତ୍ତେତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ତେସଂ କୋଚି ସରତି ସତ୍ତାନନ୍ତି ତେସଂ ପେତ୍ତିୱିସଯେ ଉପ୍ପନ୍ନାନଂ ସତ୍ତାନଂ କୋଚି ମାତା ୱା ପିତା ୱା ପୁତ୍ତୋ ୱା ନତ୍ତା ୱା ନ ସରତି। କିଂ କାରଣା? କମ୍ମପଚ୍ଚଯାତି, ଅତ୍ତନା କତସ୍ସ ଅଦାନଦାନପଟିସେଧନାଦିଭେଦସ୍ସ କଦରିଯକମ୍ମସ୍ସ କାରଣଭାୱତୋ। ତଞ୍ହି କମ୍ମଂ ତେସଂ ଞାତୀନଂ ସରିତୁଂ ନ ଦେତି।

୧୬। ଏୱଂ ଭଗୱା ଅନପ୍ପକେପି ଅନ୍ନପାନାଦିମ୍ହି ୱିଜ୍ଜମାନେ ଞାତୀନଂ ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତାନଂ ପେତାନଂ କମ୍ମଫଲେନ ଞାତକାନଂ ଅନୁସ୍ସରଣମତ୍ତସ୍ସାପି ଅଭାୱଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ପେତ୍ତିୱିସଯୁପପନ୍ନେ ଞାତକେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ରଞ୍ଞା ଦିନ୍ନଦାନଂ ପସଂସନ୍ତୋ ''ଏୱଂ ଦଦନ୍ତି ଞାତୀନ''ନ୍ତି ତତିଯଗାଥମାହ।

ତତ୍ଥ ଏୱନ୍ତି ଉପମାୱଚନଂ। ତସ୍ସ ଦ୍ୱିଧା ସମ୍ବନ୍ଧୋ – ତେସଂ ସତ୍ତାନଂ କମ୍ମପଚ୍ଚଯା ଅସରନ୍ତେସୁପି କେସୁଚି କେଚି ଦଦନ୍ତି ଞାତୀନଂ, ଯେ ଏୱଂ ଅନୁକମ୍ପକା ହୋନ୍ତୀତି ଚ, ମହାରାଜ, ଯଥା ତଯା ଦିନ୍ନଂ, ଏୱଂ ସୁଚିଂ ପଣୀତଂ କାଲେନ କପ୍ପିଯଂ ପାନଭୋଜନଂ ଦଦନ୍ତି ଞାତୀନଂ, ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକାତି ଚ। ତତ୍ଥ ଦଦନ୍ତୀତି ଦେନ୍ତି ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି ନିଯ୍ୟାତେନ୍ତି। ଞାତୀନନ୍ତି ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସମ୍ବନ୍ଧାନଂ। ଯେତି ଯେ କେଚି ପୁତ୍ତାଦଯୋ। ହୋନ୍ତୀତି ଭୱନ୍ତି। ଅନୁକମ୍ପକାତି ଅତ୍ଥକାମା ହିତେସିନୋ। ସୁଚିନ୍ତି ସୁଦ୍ଧଂ ମନୋହରଂ ଧମ୍ମିକଞ୍ଚ। ପଣୀତନ୍ତି ଉଳାରଂ। କାଲେନାତି ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟାନଂ ପରିଭୋଗଯୋଗ୍ଗକାଲେନ, ଞାତିପେତାନଂ ୱା ତିରୋକୁଟ୍ଟାଦୀସୁ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଠିତକାଲେନ। କପ୍ପିଯନ୍ତି ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ ପତିରୂପଂ ଅରିଯାନଂ ପରିଭୋଗାରହଂ। ପାନଭୋଜନନ୍ତି ପାନଞ୍ଚ ଭୋଜନଞ୍ଚ, ତଦୁପଦେସେନ ଚେତ୍ଥ ସବ୍ବଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ ୱଦତି।

୧୭। ଇଦାନି ଯେନ ପକାରେନ ତେସଂ ପେତାନଂ ଦିନ୍ନଂ ନାମ ହୋତି, ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ''ତି ଚତୁତ୍ଥଗାଥାଯ ପୁବ୍ବଦ୍ଧଂ ଆହ। ତଂ ତତିଯଗାଥାଯ ପୁବ୍ବଦ୍ଧେନ ସମ୍ବନ୍ଧିତବ୍ବଂ –

''ଏୱଂ ଦଦନ୍ତି ଞାତୀନଂ, ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକା;

ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ''ତି।

ତେନ ''ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୂତି ଏୱଂ ପକାରେନ ଦଦନ୍ତି, ନୋ ଅଞ୍ଞଥା''ତି ଆକାରତ୍ଥେନ ଏୱଂସଦ୍ଦେନ ଦାତବ୍ବାକାରନିଦସ୍ସନଂ କତଂ ହୋତି।

ତତ୍ଥ ଇଦନ୍ତି ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମନିଦସ୍ସନଂ। ୱୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ ''ଯେହି ୱୋ ଅରିଯା''ତିଆଦୀସୁ (ମ॰ ନି॰ ୧।୩୬) ୱିଯ। ଞାତୀନଂ ହୋତୂତି ପେତ୍ତିୱିସଯେ ଉପ୍ପନ୍ନାନଂ ଞାତକାନଂ ହୋତୁ। ''ନୋ ଞାତୀନ''ନ୍ତି ଚ ପଠନ୍ତି, ଅମ୍ହାକଂ ଞାତୀନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋତି ତେ ପେତ୍ତିୱିସଯୂପପନ୍ନା ଞାତଯୋ ଇଦଂ ଫଲଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତା ସୁଖିତା ସୁଖପ୍ପତ୍ତା ହୋନ୍ତୁ।

ଯସ୍ମା ''ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୂ''ତି ୱୁତ୍ତେପି ଅଞ୍ଞେନ କତକମ୍ମଂ ନ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ଫଲଦଂ ହୋତି , କେୱଲଂ ପନ ତଥା ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦୀଯମାନଂ ତଂ ୱତ୍ଥୁ ଞାତିପେତାନଂ କୁସଲକମ୍ମସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ଯଥା ତେସଂ ତସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଖଣେ ଫଲନିବ୍ବତ୍ତକଂ କୁସଲକମ୍ମଂ ହୋତି, ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ତେ ଚ ତତ୍ଥୋ''ତିଆଦିମାହ।

ତତ୍ଥ ତେତି ଞାତିପେତା। ତତ୍ଥାତି ଯତ୍ଥ ଦାନଂ ଦୀଯତି, ତତ୍ଥ। ସମାଗନ୍ତ୍ୱାତି ''ଇମେ ନୋ ଞାତଯୋ ଅମ୍ହାକଂ ଅତ୍ଥାଯ ଦାନଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତୀ''ତି ଅନୁମୋଦନତ୍ଥଂ ତତ୍ଥ ସମାଗତା ହୁତ୍ୱା। ପହୂତେ ଅନ୍ନପାନମ୍ହୀତି ଅତ୍ତନୋ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦୀଯମାନେ ତସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ। ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅନୁମୋଦରେତି କମ୍ମଫଲଂ

ଅଭିସଦ୍ଦହନ୍ତା ଚିତ୍ତୀକାରଂ ଅତ୍ତିଜହନ୍ତା ଅତ୍ତିକ୍କିତ୍ତଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ''ଇଦଂ ନୋ ଦାନଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯ ହୋତୂ''ତି ମୋଦନ୍ତି ଅନୁମୋଦନ୍ତି ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତା ହୋନ୍ତି।

୧୮।ଚିରଂ ଜୀୱନ୍ତୁତି ଚିରଂ ଜୀୱିନୋ ଦୀଘାଯୁକା ହୋନ୍ତୁ। ନୋ ଞାତୀତି ଅମ୍ହାକଂ ଞାତକା। ଯେସଂ ହେତୂତି ଯେସଂ କାରଣା ଯେ ନିସ୍ସାଯ। ଲଭାମସେତି ଇଦିସଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭାମ। ଇଦଞ୍ହି ଉଦ୍ଦିସନେନ ଲଦ୍ଧସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତାନଂ ପେତାନଂ ଅତ୍ତନୋ ଞାତୀନଂ ଥୋମନାକାରଦସ୍ସନଂ। ପେତାନଞ୍ହି ଅତ୍ତନୋ ଅନୁମୋଦନେନ, ଦାଯକାନଂ ଉଦ୍ଦିସନେନ, ଉକ୍କଂଣେଯ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିଯା ଚାତି ତୀହି ଅଙ୍ଗେହି ଦକ୍ଖିଣା ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ଫଲନିବ୍ବତ୍ତିକା ହୋତି। ତତ୍ଥ ଦାଯକା ୱିସେସହେତୁ। ତେନାହ ''ଯେସଂ ହେତୁ ଲଭାମସେ''ତି। ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ କତା ପୂଜାତି ''ଇଦଂ ୱୋ ଞାତୀନଂ ହୋତୂ''ତି ଏୱଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତେହି ଦାଯକେହି ଅମ୍ହାକଞ୍ଚ ପୂଜା କତା, ତେ ଦାଯକା ଚ ଅନିପ୍ଫଲା ଯସ୍ମିଂ ସନ୍ତାନେ ପରିଚ୍ଚାଗମଯଂ କମ୍ମଂ ନିବ୍ବତ୍ତଂ ତସ୍ସ ତତ୍ଥେୱ ଫଲଦାନତୋ।

ଏତ୍ଥାହ – ''କିଂ ପନ ପେତ୍ତିୱିସଯୂପପନ୍ନା ଏୱ ଞାତୀ ହେତୁସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ଲଭନ୍ତି, ଉଦାହୁ ଅଞ୍ଞେପୀ''ତି? ନ ଚେତ୍ଥ ଅମ୍ହେହି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅତ୍ଥି ଭଗୱତା ଏୱଂ ବ୍ୟାକତତ୍ତା। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ –-

''ମଯମସ୍ସୁ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାମ ଦାନାନି ଦେମ, ପୁଞ୍ଞାନି କରୋମ 'ଇଦଂ ଦାନଂ ପେତାନଂ ଞାତିସାଲୋହିତାନଂ ଉପକପ୍ପତୁ, ଇଦଂ ଦାନଂ ପେତା ଞାତିସାଲୋହିତା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତୂ'ତି। କଚ୍ଚି ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଦାନଂ ପେତାନଂ ଞାତିସାଲୋହିତାନଂ ଉପକପ୍ପତି , କଚ୍ଚି ତେ ପେତା ଞାତିସାଲୋହିତା ତଂ ଦାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀତି? ଠାନେ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଉପକପ୍ପତି, ନୋ ଅଟ୍ଠାନେତି।

''କତମଂ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଠାନଂ, କତମଂ ଅଟ୍ଠାନନ୍ତି? ଇଧ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏକଚ୍ଚୋ ପାଣାତିପାତୀ ହୋତି…ପେ… ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକୋ ହୋତି, ସୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ନିରଯଂ ଉପପଜ୍ଜତି। ଯୋ ନେରଯିକାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଆହାରୋ, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ଯାପେତି, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠତି। ଇଦଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଟ୍ଠାନଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦାନଂ ନ ଉପକପ୍ପତି।

''ଇଧ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏକଚ୍ଚୋ ପାଣାତିପାତୀ ହୋତି…ପେ… ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକୋ ହୋତି, ସୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିଂ ଉପପଜ୍ଜତି। ଯୋ ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିକାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଆହାରୋ, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ଯାପେତି, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଟ୍ଠାନଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦାନଂ ନ ଉପକପ୍ପତି।

''ଇଧ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏକଚ୍ଚୋ ପାଣାତିପାତା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି…ପେ… ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକୋ ହୋତି, ସୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ମନୁସ୍ସାନଂ ସହବ୍ୟତଂ ଉପପଜ୍ଜତି…ପେ… ଦେୱାନଂ ସହବ୍ୟତଂ ଉପପଜ୍ଜତି। ଯୋ ଦେୱାନଂ ଆହାରୋ, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ଯାପେତି, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଟ୍ଠାନଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦାନଂ ନ ଉପକପ୍ପତି।

''ଇଧ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏକଚ୍ଚୋ ପାଣାତିପାତୀ ହୋତି…ପେ… ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକୋ ହୋତି, ସୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ପେତ୍ତିୱିସଯଂ ଉପପଜ୍ଜତି। ଯୋ ପେତ୍ତିୱିସଯିକାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଆହାରୋ, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ଯାପେତି, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠତି। ଯଂ ୱା ପନସ୍ସ ଇତୋ ଅନୁପୱେଚ୍ଛନ୍ତି ମିତ୍ତାମଚ୍ଚା ୱା ଞାତିସାଲୋହିତା ୱା, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ଯାପେତି, ତେନ ସୋ ତତ୍ଥ ତିଟ୍ଠତି। ଇଦଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଠାନଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦାନଂ ଉପକପ୍ପତୀ''ତି।

''ସଚେ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ସୋ ପେତୋ ଞାତିସାଲୋହିତୋ ତଂ ଠାନଂ ଅନୁପପନ୍ନୋ ହୋତି, କୋ ତଂ ଦାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜତୀ''ତି ? ''ଅଞ୍ଞେପିସ୍ସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପେତା ଞାତିସାଲୋହିତା ତଂ ଠାନଂ ଉପପନ୍ନା ହୋନ୍ତି, ତେ ତଂ ଦାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀ''ତି।

''ସଚେ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ସୋ ଚେୱ ପେତୋ ଞାତିସାଲୋହିତୋ ତଂ ଠାନଂ ଅନୁପପନ୍ନୋ ହୋତି, ଅଞ୍ଞେପିସ୍ସ ପେତା ଞାତିସାଲୋହିତା ତଂ ଠାନଂ ଅନୁପପନ୍ନା ହୋନ୍ତି, କୋ ତଂ ଦାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଟ୍ଠାନଂ ଖୋ ଏତଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅନୱକାସୋ, ଯଂ ତଂ ଠାନଂ ୱିୱିତ୍ତଂ ଅସ୍ସ ଇମିନା ଦୀଘେନ ଅଦ୍ଧୁନା ଯଦିଦଂ ପେତେହି ଞାତିସାଲୋହିତେହି, ଅପିଚ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦାଯକୋପି ଅନିପ୍ଫଲୋ''ତି (ଅ। ନି। ୧୦।୧୭୭)।

୧୯। ଇଦାନି ପେତ୍ତିୱିସଯୂପପନ୍ନାନଂ ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞସ୍ସ କସିଗୋରକ୍ଖାଦିନୋ ସମ୍ପତ୍ତିପଟିଲାଭକାରଣସ୍ସ ଅଭାୱଂ ଇତୋ ଦିନ୍ନେନ ଯାପନଞ୍ଚ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ନ ହୀ''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ।

ତତ୍ଥ ନ ହି ତତ୍ଥ କସି ଅତ୍ଥୀତି ତସ୍ମିଂ ପେତ୍ତିୱିସଯେ କସି ନ ହି ଅତ୍ଥି, ଯଂ ନିସ୍ସାଯ ପେତା ସୁଖେନ ଜୀୱେଯ୍ୟୁଂ। ଗୋରକ୍ଖେତ୍ଥ ନ ୱିଜ୍ଜତୀତି ଏତ୍ଥ

ପେତ୍ତିୱିସୟେ ନ କେୱଲଂ କସିଯେୱ ନତ୍ଥି, ଅଥ ଖୋ ଗୋରକ୍ଖାପି ନ ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ନିସ୍ସାଯ ତେ ସୁଖେନ ଜୀୱେଯ୍ୟୁଂ। ୱଣିଜ୍ଜା ତାଦିସୀ ନତ୍ଥୀତି ୱଣିଜ୍ଜାପି ତାଦିସୀ ନତ୍ଥି, ଯା ତେସଂ ସମ୍ପତ୍ତିପଟିଲାଭହେତୁ ଭୱେଯ୍ୟ। ହିରଞ୍ଞେନ କଯାକଯନ୍ତି ହିରଞ୍ଞେନ କଯୱିକ୍କଯମ୍ପି ତତ୍ଥ ତାଦିସଂ ନତ୍ଥି, ଯଂ ତେସଂ ସମ୍ପତ୍ତିପଟିଲାଭହେତୁ ଭୱେଯ୍ୟ। ଇତୋ ଦିନ୍ନେନ ଯାପେନ୍ତି, ପେତା କାଲଗତା ତହିନ୍ତି କେୱଲଂ ପନ ଇତୋ ଞାତୀହି ୱା ମିତ୍ତାମଚ୍ଚେହି ୱା ଦିନ୍ନେନ ଯାପେନ୍ତି, ଅତ୍ତଭାୱଂ ପୱତ୍ତେନ୍ତି। ପେତାତି ପେତ୍ତିୱିସଯୂପପନ୍ନା ସତ୍ତା। କାଲଗତାତି ଅତ୍ତନୋ ମରଣକାଲେନ ଗତା। ‘‘କାଲକତା’’ତି ୱା ପାଠୋ, କତକାଲା କତମରଣା ମରଣଂ ସମ୍ପତ୍ତା। ତହିନ୍ତି ତସ୍ମିଂ ପେତ୍ତିୱିସଯେ।

୨୦-୨୧। ଇଦାନି ଯଥାୱୁତ୍ତମତ୍ଥଂ ଉପମାହି ପକାସେତୁଂ ‘‘ଉନ୍ନମେ ଉଦକଂ ୱୁଟ୍ଠ’’ନ୍ତି ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଯଥା ଉନ୍ନମେ ଥଲେ ଉନ୍ନତପ୍ପଦେସେ ମେଘେହି ଅଭିୱୁଟ୍ଠଂ ଉଦକଂ ଯଥା ନିନ୍ନଂ ପୱତ୍ତତି, ଯୋ ଭୂମିଭାଗୋ ନିନ୍ନୋ ଓଣତୋ, ତଂ ଉପଗଚ୍ଛତି; ଏୱମେୱ ଇତୋ ଦିନ୍ନଂ ଦାନଂ ପେତାନଂ ଉପକପ୍ପତି , ଫଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ୱିନିଯୁଜ୍ଜତି। ନିନ୍ନମିୱ ହି ଉଦକପ୍ପୱତ୍ତିଯା ଠାନଂ ପେତଲୋକୋ ଦାନୂପକପ୍ପନାଯ। ଯଥାହ – ‘‘ଇଦଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଠାନଂ, ଯତ୍ଥ ଠିତସ୍ସ ତଂ ଦାନଂ ଉପକପ୍ପତୀ’’ତି (ଅ॰ ନି॰ ୧୦।୧୭୭)। ଯଥା ଚ କନ୍ଦରପଦରସାଖପସାଖକୁସୋବ୍ଭମହାସୋବ୍ଭେ ହି ଓଗଲିତେନ ଉଦକେନ ୱାରିୱହା ମହାନଜ୍ଜୋ ପୂରା ହୁତ୍ୱା ସାଗରଂ ପରିପୂରେନ୍ତି, ଏୱଂ ଇତୋ ଦିନ୍ନଦାନଂ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ପେତାନଂ ଉପକପ୍ପତୀତି।

୨୨। ଯସ୍ମା ପେତା ‘‘ଇତୋ କିଞ୍ଚି ଲଭାମା’’ତି ଆସାଭିଭୂତା ଞାତିଘରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱାପି ‘‘ଇଦଂ ନାମ ନୋ ଦେଥା’’ତି ଯାଚିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେସଂ ଇମାନି ଅନୁସ୍ସରଣୱତ୍ଥୂନି ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୋ କୁଲପୁତ୍ତୋ ଦକ୍ଖିଣଂ ଦଜ୍ଜାତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ଅଦାସି ମେ’’ତି ଗାଥମାହ।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଇଦଂ ନାମ ମେ ଧନଂ ୱା ଧଞ୍ଞଂ ୱା ଅଦାସି, ଇଦଂ ନାମ ମେ କିଚ୍ଚଂ ଅତ୍ତନାଯେୱ ଯୋଗଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତୋ ଅକାସି, ‘‘ଅସୁକୋ ମେ ମାତିତୋ ୱା ପିତିତୋ ୱା ସମ୍ବନ୍ଧତ୍ତା ଞାତି, ସିନେହୱସେନ ତାଣସମତ୍ଥତାଯ ମିତ୍ତୋ, ଅସୁକୋ ମେ ସହପଂସୁକୀଳିକସହାଯୋ ସଖା’’ତି ଚ ଏତଂ ସବ୍ବମନୁସ୍ସରନ୍ତୋ ପେତାନଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଦଜ୍ଜା ଦାନଂ ନିଯ୍ୟାତେଯ୍ୟ। ‘‘ଦକ୍ଖିଣା ଦଜ୍ଜା’’ତି ୱା ପାଠୋ, ପେତାନଂ ଦକ୍ଖିଣା ଦାତବ୍ବା, ତେନ ‘‘ଅଦାସି ମେ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ପୁବ୍ବେ କତମନୁସ୍ସରଂ ଅନୁସ୍ସରତାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। କରଣତ୍ଥେ ହି ଇଦଂ ପଚ୍ଚତ୍ତୱଚନଂ।

୨୩-୨୪। ଯେ ପନ ସତ୍ତା ଞାତିମରଣେନ ରୁଣ୍ଣସୋକାଦିପରା ଏୱ ହୁତ୍ୱା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ନ ତେସଂ ଅତ୍ଥାଯ କିଞ୍ଚି ଦେନ୍ତି, ତେସଂ ତଂ ରୁଣ୍ଣସୋକାଦି କେୱଲଂ ଅତ୍ତପରିତାପନମତ୍ତମେୱ ହୋତି, ତଂ ନ ପେତାନଂ କଞ୍ଚି ଅତ୍ଥଂ ସାଧେତୀତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ନ ହି ରୁଣ୍ଣଂ ୱା’’ତି ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ମଗଧରାଜେନ ଦିନ୍ନଦକ୍ଖିଣାଯ ସାତ୍ଥକଭାୱଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଅଯଞ୍ଚ ଖୋ’’ତି ଗାଥମାହ। ତେସଂ ଅତ୍ଥୋ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତୋଯେୱ।

୨୫। ଇଦାନି ଯସ୍ମା ଇମଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଦେନ୍ତେନ ରଞ୍ଞା ଞାତୀନଂ ଞାତୀହି କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚକରଣେନ ଞାତିଧମ୍ମୋ ନିଦସ୍ସିତୋ, ବହୁଜନସ୍ସ ପାକଟୋ କତୋ, ନିଦସ୍ସନଂ ପାକଟଂ କତଂ ‘‘ତୁମ୍ହେହିପି ଏୱମେୱ ଞାତୀସୁ ଞାତିଧମ୍ମୋ ପରିପୂରେତବ୍ବୋ’’ତି। ତେ ଚ ପେତେ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅଧିଗମେନ୍ତେନ ପେତାନଂ ପୂଜା କତା ଉଳାରା , ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଅନ୍ନପାନାଦୀହି ସନ୍ତପ୍ପେନ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୂନଂ ବଲଂ ଅନୁପ୍ପଦିନ୍ନଂ, ଅନୁକମ୍ପାଦିଗୁଣପରିୱାରଞ୍ଚ ଚାଗଚେତନଂ ନିବ୍ବତ୍ତେନ୍ତେନ ଅନପ୍ପକଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପସୁତଂ, ତସ୍ମା ଭଗୱା ଇମେହି ଯଥାଭୁଚ୍ଚଗୁଣେହି ରାଜାନଂ ସମ୍ପହଂସେନ୍ତୋ ‘‘ସୋ ଞାତିଧମ୍ମୋ’’ତି ଓସାନଗାଥମାହ।

ତତ୍ଥ ଞାତିଧମ୍ମୋତି ଞାତୀହି ଞାତୀନଂ କତ୍ତବ୍ବକରଣଂ। ଉଳାରାତି ଫୀତା ସମିଦ୍ଧା। ବଲନ୍ତି କାଯବଲଂ। ପସୁତନ୍ତି ଉପଚିତଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ‘‘ସୋ ଞାତିଧମ୍ମୋ ଚ ଅଯଂ ନିଦସ୍ସିତୋ’’ତି ଏତେନ ଭଗୱା ରାଜାନଂ ଧମ୍ମିଯା କଥାଯ ସନ୍ଦସ୍ସେସି। ଞାତିଧମ୍ମଦସ୍ସନଞ୍ହେତ୍ଥ ସନ୍ଦସ୍ସନଂ। ‘‘ପେତାନ ପୂଜା ଚ କତା ଉଳାରା’’ତି ଇମିନା ସମାଦପେସି। ‘‘ଉଳାରା’’ତି ପସଂସନଞ୍ହେତ୍ଥ ପୁନପ୍ପୁନଂ ପୂଜାକରଣେ ସମାଦପନଂ। ‘‘ବଲଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୂନମନୁପ୍ପଦିନ୍ନ’’ନ୍ତି ଇମିନା ସମୁତ୍ତେଜେସି। ଭିକ୍ଖୂନଂ ବଲାନୁପ୍ପଦାନଞ୍ହେତ୍ଥ ଏୱଂୱିଧାନଂ ବଲାନୁପ୍ପଦାନେ ଉସ୍ସାହଜନନେନ ସମୁତ୍ତେଜନଂ। ‘‘ତୁମ୍ହେହି ପୁଞ୍ଞଂ ପସୁତଂ ଅନପ୍ପକ’’ନ୍ତି ଇମିନା ସମ୍ପହଂସେସି। ପୁଞ୍ଞପସୱନକିତ୍ତନଞ୍ହେତ୍ଥ ତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଗୁଣସଂୱଣ୍ଣନଭାୱେନ ସମ୍ପହଂସନନ୍ତି ଏୱମେତ୍ଥ ଯୋଜନା ୱେଦିତବ୍ବା।

ଦେସନାପରିଯୋସାନେ ଚ ପେତ୍ତିୱିସଯୂପପତ୍ତିଆଦୀନୱସଂୱଣ୍ଣନେନ ସଂୱିଗ୍ଗହଦଯାନଂ ଯୋନିସୋ ପଦହତଂ ଚତୁରାସୀତିଯା ପାଣସହସ୍ସାନଂ ଧମ୍ମାଭିସମଯୋ ଅହୋସି। ଦୁତିଯଦିୱସେପି ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ଇଦମେୱ ତିରୋକୁଚ୍ଚଦେସନଂ ଦେସେସି। ଏୱଂ ଯାୱ ସତ୍ତ ଦିୱସା ତାଦିସୋୱ ଧମ୍ମାଭିସମଯୋ ଅହୋସୀତି।

ତିରୋକୁଟ୍ଟପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ପଞ୍ଚପୁତ୍ତଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ପଞ୍ଚପୁତ୍ତଖାଦକପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିଯା କିର ଅୱିଦୂରେ ଗାମକେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଭରିଯା ୱଞ୍ଝା ଅହୋସି। ତସ୍ସ ଞାତକା ଏତଦୱୋଚୁଂ – ''ତୱ ପଜାପତି ୱଞ୍ଝା, ଅଞ୍ଞଂ ତେ କଞ୍ଞଂ ଆନେମା''ତି। ସୋ ତସ୍ସା ଭରିଯାଯ ସିନେହେନ ନ ଇଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ଭରିଯା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ସୁତ୍ୱା ସାମିକଂ ଏୱମାହ – ''ସାମି, ଅହଂ ୱଞ୍ଝା, ଅଞ୍ଞା କଞ୍ଞା ଆନେତବ୍ବା, ମା ତେ କୁଲୱଂସୋ ଉପଚ୍ଛିଜ୍ଜୀ''ତି। ସୋ ତାଯ ନିପ୍ପୀଳିଯମାନୋ ଅଞ୍ଞଂ କଞ୍ଞଂ ଆନେସି। ସା ଅପରେନ ସମଯେନ ଗବ୍ଭିନୀ ଅହୋସି। ୱଞ୍ଝିତ୍ଥୀ – ''ଅଯଂ ପୁତ୍ତଂ ଲଭିତ୍ୱା ଇମସ୍ସ ଗେହସ୍ସ ଇସ୍ସରା ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଇସ୍ସାପକତା ତସ୍ସା ଗବ୍ଭପାତନୂପାଯଂ ପରିଯେସନ୍ତୀ ଅଞ୍ଞତରଂ ପରିବ୍ବାଜିକଂ ଅନ୍ନପାନାଦୀହି ସଙ୍ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ତାଯ ତସ୍ସା ଗବ୍ଭପାତନଂ ଦାପେସି। ସା ଗବ୍ଭେ ପତିତେ ଅତ୍ତନୋ ମାତୁଯା ଆରୋଚେସି, ମାତା ଅତ୍ତନୋ ଞାତକେ ସମୋଧାନେତ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ନିୱେଦେସି। ତେ ୱଞ୍ଝିତ୍ଥିଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ''ତଯା ଇମିସ୍ସା ଗବ୍ଭୋ ପାତିତୋ''ତି? ''ନାହଂ ପାତେମୀ''ତି। ''ସଚେ ତଯା ଗବ୍ଭୋ ନ ପାତିତୋ, ସପଥଂ କରୋହୀ''ତି । ''ସଚେ ମଯା ଗବ୍ଭୋ ପାତିତୋ, ଦୁଗ୍ଗତିପରାଯଣା ଖୁପ୍ପିପାସାଭିଭୂତା ସାଯଂ ପାତଂ ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ୱିଜାଯିତ୍ୱା ଖାଦିତ୍ୱା ତିତ୍ତିଂ ନ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟଂ, ନିଚ୍ଚଂ ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧା ମକ୍ଖିକାପରିକିଣ୍ଣା ଚ ଭୱେଯ୍ୟ''ନ୍ତି ମୁସା ୱତ୍ୱା ସପଥଂ ଅକାସି। ସା ନଚିରସ୍ସେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ଗାମସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପା ପେତୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି।

ତଦା ଜନପଦେ ୱୁତ୍ଥୱସ୍ସା ଅଟ୍ଠ ଥେରା ସତ୍ଥୁ ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ସାୱତ୍ଥିଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତା ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଛାଯୂଦକସମ୍ପନ୍ନେ ଅରଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ୱାସଂ ଉପଗଚ୍ଛିଂସୁ। ଅଥ ସା ପେତୀ ଥେରାନଂ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ତେସୁ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ତଂ ପେତିଂ –

୨୬।

''ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧା ପୂତି ୱାଯସି;

ମକ୍ଖିକାହି ପରିକିଣ୍ଣା, କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ''ତି। –

ଗାଥାଯ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ନଗ୍ଗାତି ନିଚ୍ଚୋଳିଆ। ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଣୱିରୂପା ଅତିୱିଯ ବୀଭଚ୍ଛରୂପେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅସି। ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧାତି ଅନିଟ୍ଠଗନ୍ଧା। ପୂତି ୱାଯସୀତି ସରୀରତୋ କୁଣପଗନ୍ଧଂ ୱାଯସି। ମକ୍ଖିକାହି ପରିକିଣ୍ଣାତି ନୀଲମକ୍ଖିକାହି ସମନ୍ତତୋ ଆକିଣ୍ଣା। କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀତି କା ନାମ ଏୱରୂପା ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ତିଟ୍ଠସି, ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ୱିଚରସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ସା ପେତୀ ମହାଥେରେନ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ଅତ୍ତାନଂ ପକାସେନ୍ତୀ ସତ୍ତାନଂ ସଂୱେଗଂ ଜନେନ୍ତୀ –

୨୭।

''ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୀମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୨୮।

''କାଲେନ ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତାନି, ସାଯଂ ପଞ୍ଚ ପୁନାପରେ;

ୱିଜାଯିତ୍ୱାନ ଖାଦାମି, ତେପି ନା ହୋନ୍ତି ମେ ଅଲଂ।

୨୯।

''ପରିଡଯ୍ହତି ଧୂମାଯତି, ଖୁଦାଯ ହଦଯଂ ମମ;

ପାନୀୟଂ ନ ଲଭେ ପାତୁଂ, ପସ୍ସ ମଂ ବ୍ଯସନଂ ଗତ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି।

୨୭। ତତ୍ଥ ଭଦନ୍ତେତି ଥେରଂ ଗାରୱେନ ଆଲପତି। ଦୁଗ୍ଗତାତି ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଗତା। ଯମଲୋକିକାତି ‘‘ଯମଲୋକୋ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମେ ପେତଲୋକେ ତତ୍ଥ ପରିଯାପନ୍ନଭାୱେନ ୱିଦିତା। ଇତୋ ଗତାତି ଇତୋ ମନୁସ୍ସଲୋକତୋ ପେତଲୋକଂ ଉପପଜ୍ଜନୱସେନ ଗତା, ଉପପନ୍ନାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୮।କାଲେନାତି ରତ୍ତିଯା ୱିଭାତକାଲେ। ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ହି ଏତଂ କରଣୱଚନଂ। ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତାନୀତି ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ। ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ସାଯଂ ପଞ୍ଚ ପୁନାପରେତି ସାଯନ୍ହକାଲେ ପୁନ ଅପରେ ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତେ ଖାଦାମୀତି ଯୋଜନା। ୱିଜାଯିତ୍ୱାନାତି ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଦସ ଦସ ପୁତ୍ତେ ୱିଜାଯିତ୍ୱା। ତେପି ନା ହୋନ୍ତି ମେ ଅଲନ୍ତି ତେପି ଦସପୁତ୍ତା ଏକଦିୱସଂ ମଯ୍ହଂ ଖୁଦାଯ ପଟିଘାତାଯ ଅହଂ ପରିଯତ୍ତା ନ ହୋନ୍ତି। ଗାଥାସୁଖତ୍ଥଞ୍ହେତ୍ଥ ନା-ଇତି ଦୀଘଂ କତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଂ।

୨୯।ପରିଡଯ୍ହତି ଧୂମାଯତି ଖୁଦାଯ ହଦଯଂ ମମାତି ଖୁଦାଯ ଜିଘଚ୍ଛାଯ ବାଧିଯମାନାଯ ମମ ହଦଯପଦେସୋ ଉଦରଗ୍ଗିନା ପରିସମନ୍ତତୋ ଝାଯତି ଧୂମାଯତି ସନ୍ତପ୍ପତି। ପାନୀଯଂ ନ ଲଭେ ପାତୁନ୍ତି ପିପାସାଭିଭୂତା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱିଚରନ୍ତୀ ପାନୀଯମ୍ପି ପାତୁଂ ନ ଲଭାମି। ପସ୍ସ ମଂ ବ୍ଯସନଂ ଗତନ୍ତି ପେତୂପପତ୍ତିଯା ସାଧାରଣଂ ଅସାଧାରଣଞ୍ଚ ଇମଂ ଈଦିସଂ ବ୍ଯସନଂ ଉପଗତଂ ମଂ ପସ୍ସ, ଭନ୍ତେତି ଅତ୍ତନା ଅନୁଭୱିଯମାନଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଥେରସ୍ସ ପୱେଦେସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ତାଯ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୩୦।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସ କମ୍ମୱିପାକେନ, ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦସୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟନ୍ତି ଦୁଚ୍ଚରିତଂ। କିସ୍ସ କମ୍ମୱିପାକେନାତି କୀଦିସସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକେନ, କିଂ ପାଣାତିପାତସ୍ସ, ଉଦାହୁ ଅଦିନ୍ନାଦାନାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ‘‘କେନ କମ୍ମୱିପାକେନା’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି।

ଅଥ ସା ପେତୀ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ଥେରସ୍ସ କଥେନ୍ତୀ –

୩୧।

‘‘ସପତୀ ମେ ଗବ୍ଭିନୀ ଆସି, ତସ୍ସା ପାପଂ ଅଚେତଯିଂ;

ସାହଂ ପଦୁଟ୍ଠମନସା, ଅକରିଂ ଗବ୍ଭପାତନଂ।

୩୨।

‘‘ତସ୍ସ ଦ୍ୱେମାସିକୋ ଗବ୍ଭୋ, ଲୋହିତଞ୍ଞେୱ ପଗ୍ଘରି;

ତଦସ୍ସା ମାତା କୁପିତା, ମଯ୍ହଂ ଞାତୀ ସମାନଯି;

ସପଥଞ୍ଚ ମଂ ଅକାରେସି, ପରିଭାସାପଯୀ ଚ ମଂ।

୩୩।

‘‘ସାହଂ ଘୋରଞ୍ଚ ସପଥଂ, ମୁସାୱାଦଂ ଅଭାସିସଂ;

‘ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ସଚେ ତଂ ପକତଂ ମଯା’।

୩୪।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକେନ, ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚୂଭଯଂ;

ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ପୁବ୍ବଲୋହିତମକ୍ଖିତା’’ତି। – ଗାଥାଯୋ ଅଭାସି;

୩୧-୩୨। ତତ୍ଥ ସପତୀତି ସମାନପତିକା ଇତ୍ଥୀ ୱୁଚ୍ଚତି। ତସ୍ସା ପାପଂ ଅଚେତଯିନ୍ତି ତସ୍ସ ସପତିଯା ପାପଂ ଲୁଦ୍ଦକଂ କମ୍ମଂ ଅଚେତଯିଂ। ପଦୁଟ୍ଠମନସାତି ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା, ପଦୁଟ୍ଠେନ ୱା ମନସା। ଦ୍ୱେମାସିକୋତି ଦ୍ୱେମାସଜାତୋ ପତିଟ୍ଠିତୋ ହୁତ୍ୱା ଦ୍ୱେମାସିକା। ଲୋହିତଞ୍ଞେୱ ପଗ୍ଘରୀତି ୱିପଜ୍ଜମାନୋ ରୁହିରଞ୍ଞେୱ ହୁତ୍ୱା ୱିସ୍ସନ୍ଦି। ତଦସ୍ସା ମାତା କୁପିତା, ମଯ୍ହଂ ଞାତୀ ସମାନଯୀତି ତଦା ଅସ୍ସା ସପତିଯା ମାତା ମଯ୍ହଂ କୁପିତା ଅତ୍ତନୋ ଞାତକେ ସମୋଧାନେସି। ‘‘ତତସ୍ସା’’ତି ୱା ପାଠୋ, ତତୋ ଅସ୍ସାତି ପଦୱିଭାଗୋ।

୩୩-୩୪।ସପଥନ୍ତି ସପନଂ। ପରିଭାସାପଯୀତି ଭଯେନ ତଜ୍ଜାପେସି। ସପଥଂ ମୁସାୱାଦଂ ଅଭାସିସନ୍ତି ‘‘ସଚେ ତଂ ମଯା କତଂ, ଇଦିସୀ ଭୱେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି କତମେୱ ପାପଂ ଅକତଂ କତ୍ୱା ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ମୁସାୱାଦଂ ଅଭୂତଂ ସପଥଂ ଅଭାସିଂ। ମୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ସଚେତଂ ପକତଂ ମଯାତି ଇଦଂ ତଦା ସପଥସ୍ସ କତାକାରଦସ୍ସନଂ। ଯଦି ଏତଂ ଗବ୍ଭପାତନପାପଂ ମଯା କତଂ, ଆଯତିଂ ପୁନବ୍ଭୱାଭିନିବ୍ବତ୍ତିଯଂ ମଯ୍ହଂ ପୁତ୍ତମଂସାନିଯେୱ ଖାଦେଯ୍ୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ତସ୍ସ ଗବ୍ଭପାତନୱସେନ ପକତସ୍ସ ପାଣାତିପାତକମ୍ମସ୍ସ। ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚାତି ମୁସାୱାଦକମ୍ମସ୍ସ ଚ। ଉଭଯନ୍ତି ଉଭଯସ୍ସପି କମ୍ମସ୍ସ ଉଭଯେନ ୱିପାକେନ। କରଣତ୍ଥେ ହି ଇଦଂ ପଚ୍ଚତ୍ତୱଚନଂ। ପୁବ୍ବଲୋହିତମକ୍ଖିତାତି ପସୱନୱସେନ ପରିଭିଜ୍ଜନୱସେନ ଚ ପୁବ୍ବେନ ଚ ଲୋହିତେନ ଚ ମକ୍ଖିତା ହୁତ୍ୱା ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମୀତି ଯୋଜନା।

ଏୱଂ ସା ପେତୀ ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମୱିପାକଂ ପୱେଦେତ୍ୱା ପୁନ ଥେରେ ଏୱମାହ – ‘‘ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଇମସ୍ମିଂଯେୱ ଗାମେ ଅସୁକସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଭରିଯା ଇସ୍ସାପକତା ହୁତ୍ୱା ପାପକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଏୱଂ ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତା। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ତସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଗେହଂ ଗଚ୍ଛଥ, ସୋ ତୁମ୍ହାକଂ ଦାନଂ ଦସ୍ସତି, ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମଯ୍ହଂ ଉଦ୍ଦିସାପେଯ୍ୟାଥ, ଏୱଂ ମେ ଇତୋ ପେତଲୋକତୋ ମୁତ୍ତି ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି। ଥେରା ତଂ ସୁତ୍ୱା ତଂ ଅନୁକମ୍ପମାନା ଉଲ୍ଲୁମ୍ପନସଭାୱସଣ୍ଠିତା ତସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଗେହଂ ପିଣ୍ଡାଯ ପୱିସିଂସୁ। କୁଟମ୍ବିକୋ ଥେରେ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାତପ୍ପସାଦୋ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ପତ୍ତାନି ଗହେତ୍ୱା ଥେରେ ଆସନେସୁ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଆହାରେନ ଭୋଜେତୁଂ ଆରଭି। ଥେରା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ତଂ ଦାନଂ ତସ୍ସା ପେତିଯା ଉଦ୍ଦିସାପେସୁଂ। ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ଚ ସା ପେତୀ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତୋ ଅପେତା ଉଳାରସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ରତ୍ତିଯଂ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ଅଥ ଥେରା ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ଚ ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ଦେସନାୱସାନେ ମହାଜନୋ ପଟିଲଦ୍ଧସଂୱେଗୋ ଇସ୍ସାମଚ୍ଛେରତୋ ପଟିୱିରମି। ଏୱଂ ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ପଞ୍ଚପୁତ୍ତଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ସତ୍ତପୁତ୍ତଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗାଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ସତ୍ତପୁତ୍ତଖାଦକପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିଯା କିର ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ଅହେସୁଂ – ପଠମୱଯେ ଠିତା ରୂପସମ୍ପନ୍ନା ସୀଲାଚାରେନ ସମନ୍ନାଗତା। ତେସଂ ମାତା ‘‘ପୁତ୍ତୱତୀ ଅହ’’ନ୍ତି ପୁତ୍ତବଲେନ ଭତ୍ତାରଂ ଅତିମଞ୍ଞତି। ସୋ ଭରିଯାଯ ଅୱମାନିତୋ ନିବ୍ବିନ୍ନମାନସୋ ଅଞ୍ଞଂ କଞ୍ଞଂ ଆନେସି। ସା ନଚିରସ୍ସେୱ ଗବ୍ଭିନୀ ଅହୋସି। ଅଥସ୍ସ ଜେଟ୍ଠଭରିଯା ଇସ୍ସାପକତା ଅଞ୍ଞତରଂ ୱେଜ୍ଜଂ ଆମିସେନ ଉପଲାପେତ୍ୱା ତେନ ତସ୍ସା ତେମାସିକଂ ଗବ୍ଭଂ ପାତେସି। ଅଥ ସା ଞାତୀହି ଚ ଭତ୍ତାରା ଚ ‘‘ତଯା ଇମିସ୍ସା ଗବ୍ଭୋ ପାତିତୋ’’ତି ପୁଟ୍ଠା ‘‘ନାହଂ ପାତେମୀ’’ତି ମୁସା ୱତ୍ୱା ତେହି ଅସଦ୍ଦହନ୍ତେହି ‘‘ସପଥଂ କରୋହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତା ‘‘ସାଯଂ ପାତଂ ସତ୍ତ ସତ୍ତ ପୁତ୍ତେ ୱିଜାଯିତ୍ୱା ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ନିଚ୍ଚଂ ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧା ଚ ମକ୍ଖିକାପରିକିଣ୍ଣା ଚ ଭୱେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ସପଥଂ ଅକାସି।

ସା ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ତସ୍ସ ଗବ୍ଭପାତନସ୍ସ ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚ ଫଲେନେୱ ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ପୁତ୍ତନଯେନ ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦନ୍ତୀ

ତସ୍ସେଵ ଗାମସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ଵିଚରତି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ସମ୍ବହୁଲା ଥେରା ଗାମକାଵାସେ ଵୁଟ୍ଠଵସ୍ସା ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ ସାଵତ୍ଥିଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତା ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ଏକସ୍ମିଂ ପଦେସେ ରତ୍ତିଯଂ ଵାସଂ କପ୍ପେସୁଂ। ଅଥ ସା ପେତୀ ତେସଂ ଥେରାନଂ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ତଂ ମହାଥେରୋ ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି –

୩୫।

‘‘ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧା ପୂତି ଵାଯସି;

ମକ୍ଖିକାହି ପରିକିଣ୍ଣା, କା ନୁ ତ୍ଵଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ’’ତି।

ସା ଥେରେନ ପୁଟ୍ଠା ତୀହି ଗାଥାହି ପଟିଵଚନଂ ଅଦାସି –

୩୬।

‘‘ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୀମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ଵାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୩୭।

‘‘କାଲେନ ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତାନି, ସାଯଂ ପଞ୍ଚ ପୁନାପରେ;

ଵିଜାଯିତ୍ଵାନ ଖାଦାମି, ତେପି ନା ହୋନ୍ତି ମେ ଅଲଂ।

୩୮।

‘‘ପରିଡଯ୍ହତି ଧୂମାଯତି, ଖୁଦାଯ ହଦଯଂ ମମ;

ନିବ୍ବୁତିଂ ନାଧିଗଚ୍ଛାମି, ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢାଵ ଆତପେ’’ତି।

୩୮। ତତ୍ଥ ନିବ୍ବୁତିନ୍ତି ଖୁପ୍ପିପାସାଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଵୂପସମଂ। ନାଧିଗଚ୍ଛାମୀତି ନ ଲଭାମି। ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢାଵ ଆତପେତି ଅତିଉଣ୍ହଆତପେ ଅଗ୍ଗିନା ଡଯ୍ହମାନା ଵିଯ ନିବ୍ବୁତିଂ ନାଧିଗଚ୍ଛାମୀତି ଯୋଜନା।

ତଂ ସୁତ୍ଵା ମହାଥେରୋ ତାଯ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୩୯।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ଵାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମଵିପାକେନ, ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦସୀ’’ତି। – ଗାଥମାହ;

ଅଥ ସା ପେତୀ ଅତ୍ତନୋ ପେତଲୋକୂପପତ୍ତିଞ୍ଚ ପୁତ୍ତମଂସଖାଦନକାରଣଞ୍ଚ କଥେନ୍ତୀ –

୪୦।

‘‘ଅହୂ ମଯ୍ହଂ ଦୁଵେ ପୁତ୍ତା, ଉଭୋ ସମ୍ପତ୍ତଯୋବ୍ବନା;

ସାହଂ ପୁତ୍ତବଲୂପେତା, ସାମିକଂ ଅତିମଞ୍ଞିସଂ।

୪୧।

‘‘ତତୋ ମେ ସାମିକୋ କୁଦ୍ଧୋ, ସପତିଂ ମଯ୍ହମାନଯି;

ସା ଚ ଗବ୍ଭଂ ଅଲଭିତ୍ଥ, ତସ୍ସା ପାପଂ ଅଚେତଯିଂ।

୪୨।

‘‘ସାହଂ ପଦୁଟ୍ଠମନସା, ଅକରିଂ ଗବ୍ଭପାତନଂ;

ତସ୍ସ ତେମାସିକୋ ଗବ୍ଭୋ, ପୂତିଲୋହିତକୋ ପତି।

୪୩।

‘‘ତଦସ୍ସା ମାତା କୁପିତା, ମଯ୍ହଂ ଞାତୀ ସମାନଯି;

ସପଥଞ୍ଚ ମଂ କାରେସି, ପରିଭାସାପଯୀ ଚ ମଂ।

୪୪।

‘‘ସାହଂ ଘୋରଞ୍ଚ ସପଥଂ, ମୁସାୱାଦଂ ଅଭାସିସଂ;

‘ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ସଚେ ତଂ ପକତଂ ମଯା’।

୪୫।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକେନ, ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚୂଭଯଂ;

ପୁତ୍ତମଂସାନି ଖାଦାମି, ପୁବ୍ବଲୋହିତମକ୍ଖିତା’’ତି। – ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି;

୪୦-୪୫। ତତ୍ଥ ପୁତ୍ତବଲୂପେତାତି ପୁତ୍ତବଲେନ ଉପେତା, ପୁତ୍ତାନଂ ୱସେନ ଲଦ୍ଧବଲା। ଅତିମଞ୍ଞିସନ୍ତି ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ମଞ୍ଞିଂ ଅୱମଞ୍ଞିଂ। ପୂତିଲୋହିତକୋ ପତୀତି କୁଣପଲୋହିତଂ ହୁତ୍ୱା ଗବ୍ଭୋ ପରିପତି। ସେସଂ ସବ୍ବଂ ଅନନ୍ତରସଦିସମେୱ। ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଠ ଥେରା, ଇଧ ସମ୍ବହୁଲା। ତତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ପୁତ୍ତା, ଇଧ ସତ୍ତାତି ଅଯମେୱ ୱିସେସୋତି।

ସତ୍ତପୁତ୍ତଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଗୋଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

କିଂନୁ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋ ୱାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ମତପିତିକଂ କୁଟୁମ୍ବିକଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ପିତା କାଲମକାସି। ସୋ ପିତୁ ମରଣେନ ସୋକସନ୍ତତ୍ତହଦଯୋ ରୋଦମାନୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ୱିଯ ୱିଚରନ୍ତୋ ଯଂ ଯଂ ପସ୍ସତି, ତଂ ତଂ ପୁଚ୍ଛତି – ‘‘ଅପି ମେ ପିତରଂ ପସ୍ସିତ୍ଥା’’ତି? ନ କୋଚି ତସ୍ସ ସୋକଂ ୱିନୋଦେତୁଂ ଅସକ୍ଖି। ତସ୍ସ ପନ ହଦଯେ ଘଟେ ପଦୀପୋ ୱିଯ ସୋତାପତ୍ତିଫଲସ୍ସ ଉପନିସ୍ସଯୋ ପଜ୍ଜଲତି।

ସତ୍ଥା ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ଲୋକଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତସ୍ସ ସୋତାପତ୍ତିଫଲସ୍ସ ଉପନିସ୍ସଯଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ସ ଅତୀତକାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ସୋକଂ ୱୂପସମେତ୍ୱା

ସୋତାପତ୍ତିଫଲଂ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପିଣ୍ଡପାତପଟିକ୍କନ୍ତୋ ପଚ୍ଛାସମଣଂ ଅନାଦାଯ ତସ୍ସ ଘରଦ୍ୱାରଂ ଅଗମାସି। ସୋ ‘‘ସତ୍ଥା ଆଗତୋ’’ତି ସୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ସତ୍ଥାରଂ ଗେହଂ ପୱେସେତ୍ୱା ସତ୍ଥରି ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନେ ସଯଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ‘‘କିଂ, ଭନ୍ତେ, ମଯ୍ହଂ ପିତୁ ଗତଟ୍ଠାନଂ ଜାନାଥା’’ତି ଆହ। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା, ‘‘ଉପାସକ, କିଂ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ତଭାୱେ ପିତରଂ ପୁଚ୍ଛସି, ଉଦାହୁ ଅତୀତେ’’ତି ଆହ। ସୋ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ବହୂ କିର ମଯ୍ହଂ ପିତରୋ’’ତି ତନୁଭୂତସୋକୋ ଥୋକଂ ମଜ୍ଝତ୍ତତଂ ପଟିଲଭି। ଅଥସ୍ସ ସତ୍ଥା ସୋକୱିନୋଦନଂ ଧମ୍ମକଥଂ କତ୍ୱା ଅପଗତସୋକଂ କଲ୍ଲଚିତ୍ତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ସାମୁକ୍କଂସିକାଯ ଧମ୍ମଦେସନାଯ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଅଗମାସି।

ଅଥ ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସଭାଯଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ – ‘‘ପସ୍ସଥ, ଆୱୁସୋ, ବୁଦ୍ଧାନୁଭାୱଂ, ତଥା ସୋକପରିଦେୱସମାପନ୍ନୋ ଉପାସକୋ ଖଣେନେୱ ଭଗୱତା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ୱିନୀତୋ’’ତି। ସତ୍ଥା ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତୱରବୁଦ୍ଧାସନେ ନିସିନ୍ନୋ ‘‘କାଯ ନୁତ୍ଥ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏତରହି କଥାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ଭିକ୍ଖୂ ତମତ୍ଥଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ସତ୍ଥା ‘‘ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇଦାନେୱ ମଯା ଇମସ୍ସ ସୋକୋ ଅପନୀତୋ, ପୁବ୍ବେପି ଅପନୀତୋଯେୱା’’ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ଯାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ବାରାଣସିଯଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଗହପତିକସ୍ସ ପିତା କାଲମକାସି। ସୋ ପିତୁ ମରଣେନ ସୋକପରିଦେୱସମାପନ୍ନୋ ଅସ୍ସୁମୁଖୋ ରତ୍ତକ୍ଖୋ କନ୍ଦନ୍ତୋ ଚିତକଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କରୋତି। ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ସୁଜାତୋ ନାମ କୁମାରୋ ପଣ୍ଡିତୋ ବ୍ୟତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋ ପିତୁସୋକୱିନଯନୂପାଯଂ ଚିନ୍ତେନ୍ତୋ ଏକଦିୱସଂ ବହିନଗରେ ଏକଂ ମତଗୋଣଂ ଦିସ୍ୱା ତିଣଞ୍ଚ ପାନୀଯଞ୍ଚ ଆହରିତ୍ୱା ତସ୍ସ ପୁରତୋ ଠପେତ୍ୱା ‘‘ଖାଦ, ଖାଦ, ପିୱ, ପିୱା’’ତି ୱଦନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଆଗତାଗତା ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ସମ୍ମ ସୁଜାତ, କିଂ ଉମ୍ମତ୍ତକୋସି, ଯୋ ତ୍ୱଂ ମତସ୍ସ ଗୋଣସ୍ସ ତିଣୋଦକଂ ଉପନେସୀ’’ତି ୱଦନ୍ତି? ସୋ ନ କିଞ୍ଚି ପଟିୱଦତି। ମନୁସ୍ସା ତସ୍ସ ପିତୁ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ପୁତ୍ତୋ ତେ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ଜାତୋ, ମତଗୋଣସ୍ସ ତିଣୋଦକଂ ଦେତୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଚ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ପିତରଂ ଆରବ୍ଭ ଠିତୋ ସୋକୋ ଅପଗତୋ। ସୋ ‘‘ମଯ୍ହଂ କିର ପୁତ୍ତୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ଜାତୋ’’ତି ସଂୱେଗପ୍ପତ୍ତୋ ୱେଗେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ନନୁ ତ୍ୱଂ, ତାତ ସୁଜାତ, ପଣ୍ଡିତୋ ବ୍ୟତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନୋ, କସ୍ମା ମତଗୋଣସ୍ସ ତିଣୋଦକଂ ଦେସୀ’’ତି ଚୋଦେନ୍ତୋ –

୪୬।

‘‘କିଂ ନୁ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱ, ଲାଯିତ୍ୱା ହରିତଂ ତିଣଂ;

ଖାଦ ଖାଦାତି ଲପସି, ଗତସତ୍ତଂ ଜରଗ୍ଗୱଂ।

୪୭।

‘‘ନ ହି ଅନ୍ନେନ ପାନେନ, ମତୋ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେ;

ତ୍ୱଂସି ବାଲୋ ଚ ଦୁମ୍ମେଧୋ, ଯଥା ତଞ୍ଞୋୱ ଦୁମ୍ମତୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ କିଂ ନୂତି ପୁଚ୍ଛାୱଚନଂ। ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱାତି ଉମ୍ମତ୍ତକସଭାୱୋ ୱିଯ ଚିତ୍ତକ୍ଖେପଂ ପତ୍ତୋ ୱିଯ। ଲାଯିତ୍ୱାତି ଲୱିତ୍ୱା। ହରିତଂ ତିଣନ୍ତି ଅଲ୍ଲତିଣଂ। ଲପସି ୱିଲପସି। ଗତସତ୍ତନ୍ତି ୱିଗତଜୀୱିତଂ। ଜରଗ୍ଗୱନ୍ତି ବଲିବଦ୍ଦଂ ଜିଣ୍ଣଗୋଣଂ। ଅନ୍ନେନ ପାନେନାତି ତଯା ଦିନ୍ନେନ ହରିତତିଣେନ ୱା ପାନୀଯେନ ୱା। ମତୋ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେତି କାଲକତୋ ଗୋଣୋ ଲଦ୍ଧଜୀୱିତୋ ହୁତ୍ୱା ନ ହି ସମୁଟ୍ଠହେଯ୍ୟ। ତ୍ୱଂସି ବାଲୋ ଚ ଦୁମ୍ମେଧୋତି ତ୍ୱଂ ବାଲ୍ୟଯୋଗତୋ ବାଲୋ, ମେଧାସଙ୍ଖାତାଯ ପଞ୍ଞାଯ ଅଭାୱତୋ ଦୁମ୍ମେଧୋ ଅସି। ଯଥା ତଞ୍ଞୋୱ ଦୁମ୍ମତୀତି ଯଥା ତଂ ଅଞ୍ଞୋପି ନିପ୍ପଞ୍ଞୋ ୱିପ୍ପଲପେଯ୍ୟ, ଏୱଂ ତ୍ୱଂ ନିରତ୍ଥକଂ ୱିପ୍ପଲପସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଥା ତନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୁଜାତୋ ପିତରଂ ସଞ୍ଞାପେତୁଂ ଅତ୍ତନୋ ଅଧିପ୍ପାଯଂ ପକାସେନ୍ତୋ –

୪୮।

‘‘ଇମେ ପାଦା ଇଦଂ ସୀସଂ, ଅଯଂ କାଯୋ ସୱାଲଧି;

ନେତ୍ତା ତଥେୱ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଅଯଂ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେ।

୪୯।

‘‘ନାୟ୍ଯକସ୍ସ ହତ୍ଥପାଦା, କାଯୋ ସୀସଞ୍ଚ ଦିସ୍ସତି;

ରୁଦଂ ମତ୍ତିକଥୂପସ୍ମିଂ, ନନୁ ତ୍ୱଞ୍ଞେଵ ଦୁମ୍ମତୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯଂ ଅଭାସି। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଇମସ୍ସ ଗୋଣସ୍ସ ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ପାଦା, ଇଦଂ ସୀସଂ, ସହ ୱାଲଧିନା ଵତ୍ତତୀତି ସୱାଲଧି ଅଯଂ କାଯୋ। ଇମାନି ଚ ନେତ୍ତା ନଯନାନି ଯଥା ମରଣତୋ ପୁବ୍ବେ, ତଥେଵ ଅଭିନ୍ନସଣ୍ଠାନାନି ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ଅଯଂ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେତି ଇମସ୍ମା କାରଣା ଅଯଂ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେୟ୍ଯ ସମୁତ୍ତିଟ୍ଠେୟ୍ଯାତି ମମ ଚିତ୍ତଂ ଭଵେୟ୍ଯ। ‘‘ମଞ୍ଞେ ଗୋଣୋ ସମୁଟ୍ଠହେ’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି, ତେନ କାରଣେନ ଅଯଂ ଗୋଣୋ ସହସାପି କାଯଂ ସମୁଟ୍ଠହେୟ୍ଯାତି ଅହଂ ମଞ୍ଞେୟ୍ଯଂ, ଏଵଂ ମେ ମଞ୍ଞନା ସୟ୍ଯଵେୟ୍ଯାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଅୟ୍ଯକସ୍ସ ପନ ମୟ୍ହଂ ପିତାମହସ୍ସ ନ ହତ୍ଥପାଦା କାଯୋ ସୀସଂ ଦିସ୍ସତି, କେୱଲଂ ପନ ତସ୍ସ ଅଟ୍ଠିକାନି ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା କତେ ମତ୍ତିକାମଯେ ଥୂପେ ରୁଦନ୍ତୋ ସତଗୁଣେନ ସହସ୍ସଗୁଣେନ, ତାତ, ତ୍ୱଞ୍ଞେଵ ଦୁମ୍ମତି ନିପ୍ପଞ୍ଞୋ, ଭିଜ୍ଜନଧମ୍ମା ସଙ୍ଖାରା ଭିଜ୍ଜନ୍ତି, ତତ୍ଥ ୱିଜାନତଂ କା ପରିଦେଵନାତି ପିତୁ ଧମ୍ମଂ କଥେସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ପିତା ‘‘ମମ ପୁତ୍ତୋ ପଣ୍ଡିତୋ ମଂ ସଞ୍ଞାପେତୁଂ ଇମଂ କମ୍ମଂ ଅକାସୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ତାତ ସୁଜାତ, ‘ସବ୍ବେପି ସତ୍ତା ମରଣଧମ୍ମା’ତି ଅଞ୍ଞାତମେତଂ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନ ସୋଚିସ୍ସାମି, ସୋକହରଣସମତ୍ଥେନ ନାମ ମେଧାୱିନା ତାଦିସେନେଵ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ପୁତ୍ତଂ ପସଂସନ୍ତୋ –

୫୦।

‘‘ଆଦିତ୍ତଂ ୱତ ମଂ ସନ୍ତଂ, ଘତସିତ୍ତଂୱ ପାୱକଂ;

ୱାରିନା ୱିଯ ଓସିଞ୍ଚଂ, ସବ୍ବଂ ନିବ୍ବାପଯେ ଦରଂ।

୫୧।

‘‘ଅବ୍ବହୀ ୱତ ମେ ସଲ୍ଲଂ, ସୋକଂ ହଦଯନିସ୍ସିତଂ;

ଯୋ ମେ ସୋକପରେତସ୍ସ, ପିତୁସୋକଂ ଅପାନୁଦି।

୫୨।

‘‘ସ୍ୱାହଂ ଅବ୍ବୂଳ୍ହସଲ୍ଲୋସ୍ମି, ସୀତିଭୂତୋସ୍ମି ନିବ୍ବୁତୋ;

ନ ସୋଚାମି ନ ରୋଦାମି, ତୱ ସୁତ୍ୱାନ ମାଣୱ।

୫୩।

‘‘ଏଵଂ କରୋନ୍ତି ସପ୍ପଞ୍ଞା, ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକା;

ୱିନିୱତ୍ତଯନ୍ତି ସୋକମ୍ହା, ସୁଜାତୋ ପିତରଂ ଯଥା’’ତି। –

ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି। ତତ୍ଥ ଆଦିତ୍ତନ୍ତି ସୋକଗ୍ଗିନା ଆଦିତ୍ତଂ ଜଲିତଂ। ସନ୍ତନ୍ତି ସମାନଂ। ପାୱକନ୍ତି ଅଗ୍ଗିଂ। ୱାରିନା ୱିଯ ଓସିଞ୍ଚନ୍ତି ଉଦକେନ ଅଵସିଞ୍ଚନ୍ତୋ ୱିଯ। ସବ୍ବଂ ନିବ୍ବାପଯେ ଦରନ୍ତି ସବ୍ବଂ ମେ ଚିତ୍ତଦରଥଂ ନିବ୍ବାପେସି। ଅବ୍ବହୀ ୱତାତି ନୀହରି ୱତ। ସଲ୍ଲନ୍ତି ସୋକସଲ୍ଲଂ। ହଦଯନିସ୍ସିତନ୍ତି ଚିତ୍ତସନ୍ନିସ୍ସିତସଲ୍ଲଭୂତଂ। ସୋକପରେତସ୍ସାତି ସୋକେନ ଅଭିଭୂତସ୍ସ। ପିତୁସୋକନ୍ତି ପିତରଂ ଆରବ୍ଭ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ସୋକଂ। ଅପାନୁଦୀତି ଅପନେସି। ତୱ

ସୁତ୍ୱାନ ମାଣୱାତି, କୁମାର, ତୱ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଇଦାନି ପନ ନ ସୋଚାମି ନ ରୋଦାମି। ସୁଜାତୋ ପିତରଂ ଯଥାତି ଯଥା ଅଯଂ ସୁଜାତୋ ଅତ୍ତନୋ ପିତରଂ ସୋକତୋ ୱିନିୱତ୍ତେସି, ଏୱଂ ଅଞ୍ଞେପି ଯେ ଅନୁକମ୍ପକା ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହସୀଲା ହୋନ୍ତି, ତେ ସପ୍ପଞ୍ଞା ଏୱଂ କରୋନ୍ତି ପିତୂନଂ ଅଞ୍ଞେସଞ୍ଚ ଉପକାରଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ମାଣୱସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ପିତା ଅପଗତସୋକୋ ହୁତ୍ୱା ସୀସଂ ନହାଯିତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା କମ୍ମନ୍ତେ ପୱତ୍ତେତ୍ୱା କାଲଂ କତ୍ୱା ସଗ୍ଗପରାଯଣୋ ଅହୋସି। ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ସଚ୍ଚାନି ପକାସେସି, ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ବହୂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲାଦୀସୁ ପତିଟ୍ଠହିଂସୁ। ତଦା ସୁଜାତୋ ଲୋକନାଥୋ ଅହୋସୀତି।

ଗୋଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ମହାପେସକାରପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଗୂଥଞ୍ଚମୁତ୍ତଂ ରୁହିରଞ୍ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପେସକାରପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଦ୍ୱାଦସମତ୍ତା କିର ଭିକ୍ଖୂ ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକେ କମ୍ମଟ୍ଠାନଂ ଗହେତ୍ୱା ୱସନଯୋଗ୍ଗଟ୍ଠାନଂ ୱୀମଂସନ୍ତା ଉପକଟ୍ଠାଯ ୱସ୍ସୂପନାଯିକାଯ ଅଞ୍ଞତରଂ ଛାଯୂଦକସମ୍ପନ୍ନଂ ରମଣୀଯଂ ଅରଞ୍ଞାଯତନଂ ତସ୍ସ ଚ ନାତିଦୂରେ ନାଚ୍ଚାସନ୍ନେ ଗୋଚରଗାମଂ ଦିସ୍ୱା ତତ୍ଥ ଏକରତ୍ତିଂ ୱସିତ୍ୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାଯ ପୱିସିଂସୁ। ତତ୍ଥ ଏକାଦସ ପେସକାରା ପଟିୱସନ୍ତି, ତେ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାତସୋମନସ୍ସା ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଗେହଂ ନେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଆହାରେନ ପରିୱିସିତ୍ୱା ଆହଂସୁ ''କୁହିଂ, ଭନ୍ତେ, ଗଚ୍ଛଥା''ତି? ''ଯତ୍ଥ ଅମ୍ହାକଂ ଫାସୁକଂ, ତତ୍ଥ ଗମିସ୍ସାମା''ତି। ''ଯଦି ଏୱଂ, ଭନ୍ତେ, ଇଧେୱ ୱସିତବ୍ବ''ନ୍ତି ୱସ୍ସୂପଗମନଂ ଯାଚିଂସୁ। ଭିକ୍ଖୂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିଂସୁ। ଉପାସକା ତେସଂ ତତ୍ଥ ଅରଞ୍ଞକୁଟିକାଯୋ କାରେତ୍ୱା ଅଦଂସୁ। ଭିକ୍ଖୂ ତତ୍ଥ ୱସ୍ସଂ ଉପଗଚ୍ଛିଂସୁ।

ତତ୍ଥ ଜେଟ୍ଠକପେସକାରୋ ଦ୍ୱେ ଭିକ୍ଖୂ ଚତୂହି ପଚ୍ଚଯେହି ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠହି, ଇତରେ ଏକେକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ। ଜେଟ୍ଠକପେସକାରସ୍ସ ଭରିଯା ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ମଚ୍ଛରିନୀ ଭିକ୍ଖୂ ନ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠାତି। ସୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ତସ୍ସାଯେୱ କନିଟ୍ଠଭଗିନିଂ ଆନେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗେହେ ଇସ୍ସରିଯଂ ନିଯ୍ୟାଦେସି। ସା ସଦ୍ଧା ପସନ୍ନା ହୁତ୍ୱା ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଭିକ୍ଖୂ ପଟିଜଗ୍ଗି। ତେ ସବ୍ବେ ପେସକାରୋ ୱସ୍ସଂ ୱୁଟ୍ଠାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଏକେକସ୍ସ ଏକେକଂ ସାଟକମଦଂସୁ। ତତ୍ଥ ମଚ୍ଛରିନୀ ଜେଟ୍ଠପେସକାରସ୍ସ ଭରିଯା ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା ଅତ୍ତନୋ ସାମିକଂ ପରିଭାସି – ''ଯଂ ତଯା ସମଣାନଂ ସକ୍ୟପୁତ୍ତିଯାନଂ ଦାନଂ ଦିନ୍ନଂ ଅନ୍ନପାନଂ, ତଂ ତେ ପରଲୋକେ ଗୂଥମୁତ୍ତଂ ପୁବ୍ବଲୋହିତଞ୍ଚ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତତୁ, ସାଟକା ଚ ଜଲିତା ଅଯୋମଯପଟ୍ଟା ହୋନ୍ତୂ''ତି।

ତତ୍ଥ ଜେଟ୍ଠପେସକାରୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ୱିଞ୍ଝାଟୱିଯଂ ଆନୁଭାୱସମ୍ପନ୍ନା ରୁକ୍ଖଦେୱତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ ପନ କଦରିଯା ଭରିଯା କାଲଂ କତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ୱସନଟ୍ଠାନସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ପେତୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ସା ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପା ଜିଘଚ୍ଛାପିପାସାଭିଭୂତା ତସ୍ସ ଭୂମଦେୱସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆହ – ''ଅହଂ, ସାମି, ନିଚ୍ଚୋଳଆ ଅତିୱିଯ ଜିଘଚ୍ଛାପିପାସାଭିଭୂତା ୱିଚରାମି, ଦେହି ମେ ୱତ୍ଥଂ ଅନ୍ନପାନଞ୍ଚା''ତି। ସୋ ତସ୍ସା ଦିବ୍ବଂ ଉଳାରଂ ଅନ୍ନପାନଂ ଉପନେସି। ତଂ ତାଯ ଗହିତମତ୍ତମେୱ ଗୂଥମୁତ୍ତଂ ପୁବ୍ବଲୋହିତଞ୍ଚ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ସାଟକଞ୍ଚ ଦିନ୍ନଂ ତାଯ ପରିଦହିତଂ ପଜ୍ଜଲିତଂ ଅଯୋମଯପଟ୍ଟଂ ହୋତି। ସା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୀ ତଂ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା କନ୍ଦନ୍ତୀ ୱିଚରତି।

ତେନ ଚ ସମଯେନ ଅଞ୍ଞତରୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱୁତ୍ଥୱସ୍ସୋ ସତ୍ଥାରଂ ୱନ୍ଦିତୁଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ମହତା ସତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱିଞ୍ଝାଟୱିଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ସତ୍ଥିକା ରତ୍ତିଂ ମଗ୍ଗଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦିୱା ୱନେ ସନ୍ଦଚ୍ଛାଯୂଦକସମ୍ପନ୍ନଂ ପଦେସଂ ଦିସ୍ୱା ଯାନାନି ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ମୁହୁତ୍ତଂ ୱିସ୍ସମିଂସୁ। ଭିକ୍ଖୁ ପନ ୱିୱେକକାମତାଯ ଥୋକଂ ଅପକ୍କମିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ସନ୍ଦଚ୍ଛାଯସ୍ସ ୱନଗହନପଟିଚ୍ଛନ୍ନସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ମୂଲେ ସଙ୍ଘାଟିଂ ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ନିପନ୍ନୋ ରତ୍ତିଯଂ ମଗ୍ଗଗମନପରିସ୍ସମେନ କିଲନ୍ତକାଯୋ ନିଦ୍ଦଂ ଉପଗଞ୍ଛି। ସତ୍ଥିକା ୱିସ୍ସମିତ୍ୱା ମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜିଂସୁ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ନ ପଟିବୁଜ୍ଝି। ଅଥ ସାଯନ୍ହସମଯେ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ତେ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ କୁମ୍ମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ତସ୍ସା ଦେୱତାଯ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ସମ୍ପାପୁଣି। ଅଥ ନଂ ସୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ଦିସ୍ୱା ମନୁସ୍ସରୂପେନ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱିମାନଂ ପୱେସେତ୍ୱା ପାଦବ୍ଭଞ୍ଜନାଦୀନି ଦତ୍ୱା ପଯିରୁପାସନ୍ତୋ ନିସୀଦି। ତସ୍ମିଞ୍ଚ ସମଯେ ସା ପେତୀ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''ଦେହି ମେ, ସାମି, ଅନ୍ନପାନଂ ସାଟକଞ୍ଚା''ତି ଆହ। ସୋ ତସ୍ସା ତାନି ଅଦାସି। ତାନି ଚ ତାଯ ଗହିତମତ୍ତାନି ଗୂଥମୁତ୍ତପୁବ୍ବଲୋହିତପଜ୍ଜଲିତଅଯୋପଟ୍ଟାଯେୱ ଅହେସୁଂ। ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ତଂ ଦେୱପୁତ୍ତଂ –

୫୪।

''ଗୂଥଞ୍ଚ ମୁତ୍ତଂ ରୁହିରଞ୍ଚ ପୁବ୍ବଂ, ପରିଭୁଞ୍ଜତି କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଅଯଂ ନୁ କିଂ କମ୍ମମକାସି ନାରୀ, ଯା ସବ୍ବଦା ଲୋହିତପୁବ୍ବଭକ୍ଖା।

୫୫।

‘‘ନୱାନି ୱତ୍ଥାନି ସୁଭାନି ଚେୱ, ମୁଦୂନି ସୁଦ୍ଧାନି ଚ ଲୋମସାନି;

ଦିନ୍ନାନି ମିସ୍ସା କିତକା ଭୱନ୍ତି, ଅଯଂ ନୁ କିଂ କମ୍ମମକାସି ନାରୀ’’ତି। –

ଦ୍ୱୀହି ଗାଥାହି ପଟିପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି କୀଦିସସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ, ଯଂ ଏସା ଇଦାନି ପଚ୍ଚନୁଭୱତୀତି। ଅଯଂ ନୁ କିଂ କମ୍ମମକାସି ନାରୀତି ଅଯଂ ଇତ୍ଥୀ କିଂ ନୁ ଖୋ କମ୍ମଂ ପୁବ୍ବେ ଅକାସି। ଯା ସବ୍ବଦା ଲୋହିତପୁବ୍ବଭକ୍ଖାତି ଯା ସବ୍ବକାଲଂ ରୁହିରପୁବ୍ବମେୱ ଭକ୍ଖତି ପରିଭୁଞ୍ଜତି। ନୱାନୀତି ପଚ୍ଚଗ୍ଘାନି ତାୱଦେୱ ପାତୁଭୂତାନି। ସୁଭାନୀତି ସୁନ୍ଦରାନି ଦସ୍ସନୀଯାନି। ମୁଦୂନୀତି ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସାନି। ସୁଦ୍ଧାନୀତି ପରିସୁଦ୍ଧୱଣ୍ଣାନି। ଲୋମସାନୀତି ସଲୋମକାନି ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସାନି , ସୁନ୍ଦରାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦିନ୍ନାନି ମିସ୍ସା କିତକା ଭୱନ୍ତୀତି କିତକକଣ୍ଟକସଦିସାନି ଲୋହପଟ୍ଟସଦିସାନି ଭୱନ୍ତି। ‘‘କୀଟକା ଭୱନ୍ତୀ’’ତି ୱା ପାଠୋ, ଖାଦକପାଣକୱଣ୍ଣାନି ଭୱନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ସୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପୁଟ୍ଠୋ ତାଯ ପୁରିମଜାତିଯା କତକମ୍ମଂ ପକାସେନ୍ତୋ –

୫୬।

‘‘ଭରିଯା ମମେସା ଅହୂ ଭଦନ୍ତେ, ଅଦାଯିକା ମଚ୍ଛରିନୀ କଦରିଯା;

ସା ମଂ ଦଦନ୍ତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ, ଅକ୍କୋସତି ଚ ପରିଭାସତି ଚ।

୫୭।

‘‘ଗୂଥଞ୍ଚ ମୁତ୍ତଂ ରୁହିରଞ୍ଚ ପୁବ୍ବଂ, ପରିଭୁଞ୍ଜ ତ୍ୱଂ ଅସୁଚିଂ ସବ୍ବକାଲଂ;

ଏତଂ ତେ ପରଲୋକସ୍ମିଂ ହୋତୁ, ୱତ୍ଥା ଚ ତେ କିତକସମା ଭୱନ୍ତୁ;

ଏତାଦିସଂ ଦୁଚ୍ଚରିତଂ ଚରିତ୍ୱା, ଇଧାଗତା ଚିରରତ୍ତାଯ ଖାଦତୀ’’ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି। ତତ୍ଥ ଅଦାଯିକାତି କସ୍ସଚି କିଞ୍ଚିପି ଅଦାନସୀଲା। ମଚ୍ଛରିନୀ କଦରିଯାତି ପଠମଂ ମଚ୍ଛେରମଲସ୍ସ ସଭାୱେନ ମଚ୍ଛରିନୀ, ତାଯ ଚ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଆସେୱନତାଯ ଥଦ୍ଧମଚ୍ଛରିନୀ, ତାଯ କଦରିଯା ଅହୂତି ଯୋଜନା। ଇଦାନି ତସ୍ସା ତମେୱ କଦରିଯତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ସା ମଂ ଦଦନ୍ତ’’ନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଏତାଦିସନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ଯଥାୱୁତ୍ତୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତାଦିଂ ଚରିତ୍ୱା। ଇଧାଗତାତି ଇମଂ ପେତଲୋକଂ ଆଗତା, ପେତତ୍ତଭାୱଂ ଉପଗତା। ଚିରରତ୍ତାଯ ଖାଦତୀତି ଚିରକାଲଂ ଗୂଥାଦିମେୱ ଖାଦତି। ତସ୍ସା ହି ଯେନାକାରେନ ଅକ୍କୁଟ୍ଠଂ, ତେନେୱାକାରେନ ପୱତ୍ତମାନମ୍ପି ଫଲଂ। ଯଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅକ୍କୁଟ୍ଠଂ, ତତୋ ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ପଥୱିଯଂ କମନ୍ତକସଙ୍ଖାତେ ମତ୍ଥକେ ଅସନିପାତୋ ୱିଯ ଅତ୍ତନୋ ଉପରି ପତତି।

ଏୱଂ ସୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ତାଯ ପୁବ୍ବେ କତକମ୍ମଂ କଥେତ୍ୱା ପୁନ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆହ – ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭନ୍ତେ, କୋଚି ଉପାଯୋ ଇମଂ ପେତଲୋକତୋ ମୋଚେତୁ’’ନ୍ତି ? ‘‘ଅତ୍ଥୀ’’ତି ଚ ୱୁତ୍ତେ ‘‘କଥେଥ, ଭନ୍ତେ’’ତି। ଯଦି ଭଗୱତୋ ଅରିଯସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଏକସ୍ସେୱ ୱା ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଇମିସ୍ସା ଉଦ୍ଦିସିଯତି, ଅଯଞ୍ଚ ତଂ ଅନୁମୋଦତି, ଏୱମେତିସ୍ସା ଇତୋ ଦୁକ୍ଖତୋ ମୁତ୍ତି ଭୱିସ୍ସତୀତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଦେୱପୁତ୍ତୋ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପଣୀତଂ ଅନ୍ନପାନଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ତସ୍ସା ପେତିଯା ଆଦିସି। ତାୱଦେୱ ସା ପେତୀ ସୁହିତା ପୀଣିନ୍ଦ୍ରିଯା ଦିବ୍ବାହାରସ୍ସ ତିତ୍ତା ଅହୋସି। ପୁନ ତସ୍ସେୱ ଭିକ୍ଖୁନୋ ହତ୍ଥେ ଦିବ୍ବସାଟକଯୁଗଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦତ୍ୱା ତଞ୍ଚ ଦକ୍ଖିଣଂ ପେତିଯା ଆଦିସି। ତାୱଦେୱ ଚ ସା ଦିବ୍ବୱତ୍ଥନିୱତ୍ଥା ଦିବ୍ବାଲଙ୍କାରୱିଭୂସିତା ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧା ଦେୱଚ୍ଛରାପଟିଭାଗା ଅହୋସି। ସୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁ ତସ୍ସ ଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ଇଦ୍ଧିଯା ତଦହେୱ ସାୱତ୍ଥିଂ ପତ୍ୱା ଜେତୱନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ତଂ ସାଟକଯୁଗଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱାପି ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା

ମହାଜନସ୍ସ ସାକ୍ଖିକା ଅହୋସୀତି।

ମହାପେସକାରପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଖଲ୍ଲାଟିଯପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

କା ନୁ ଅନ୍ତୋୱିମାନସ୍ମିନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ଖଲ୍ଲାଟିଯପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର ବାରାଣସିଯଂ ଅଞ୍ଞତରା ରୂପୂପଜୀୱିନୀ ଇତ୍ଥୀ ଅଭିରୂପା ଦସ୍ସନୀଯା ପାସାଦିକା ପରମାଯ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତା ଅତିମନୋହରକେସକଲାପୀ ଅହୋସି। ତସ୍ସା ହି କେସା ନୀଲା ଦୀଘା ତନୂ ମୁଦୂ ସିନିଦ୍ଧା ୱେଲ୍ଲିତଗ୍ଗା ଦ୍ୱିହତ୍ଥଗନ୍ଧା ୱିସଟ୍ଠା ଯାୱ ମେଖଲା କଲାପା ଓଲମ୍ବନ୍ତି। ତଂ ତସ୍ସା କେସସୋଭଂ ଦିସ୍ୱା ତରୁଣଜନୋ ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ତସ୍ସଂ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ଅହୋସି। ଅଥସ୍ସା ତଂ କେସସୋଭଂ ଅସହମାନା ଇସ୍ସାପକତା କତିପଯା ଇତ୍ଥିଯୋ ମନ୍ତେତ୍ୱା ତସ୍ସା ଏୱ ପରିଚାରିକଦାସିଂ ଆମିସେନ ଉପଲାପେତ୍ୱା ତାଯ ତସ୍ସା କେସୂପପାତନଂ ଭେସଜ୍ଜଂ ଦାପେସୁଂ। ସା କିର ଦାସୀ ତଂ ଭେସଜ୍ଜଂ ନ୍ହାନିଯଚୁଣ୍ଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଯୋଜେତ୍ୱା ଗଙ୍ଗାଯ ନଦିଯା ନ୍ହାନକାଲେ ତସ୍ସା ଅଦାସି । ସା ତେନ କେସମୂଲେସୁ ତେମେତ୍ୱା ଉଦକେ ନିମୁଜ୍ଜି , ନିମୁଜ୍ଜନମତ୍ତେଯେୱ କେସା ସମୂଲା ପରିପତିଂସୁ, ସୀସଂ ଚସ୍ସା ତିତ୍ତକଲାବୁସଦିସଂ ଅହୋସି। ଅଥ ସା ସବ୍ବସୋ ୱିଲୂନକେସା ଲୁଞ୍ଚିତମତ୍ଥକା କପୋତୀ ୱିଯ ୱିରୂପା ହୁତ୍ୱା ଲଜ୍ଜାଯ ଅନ୍ତୋନଗରଂ ପୱିସିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ୱତ୍ଥେନ ସୀସଂ ୱେଠେତ୍ୱା ବହିନଗରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ପଦେସେ ୱାସଂ କପ୍ପେନ୍ତୀ କତିପାହଚ୍ଚଯେନ ଅପଗତଲଜ୍ଜା ତତୋ ନିୱତ୍ତେତ୍ୱା ତିଲାନି ପୀଠଏତ୍ୱା ତେଲୱଣିଜ୍ଜଂ ସୁରାୱଣିଜ୍ଜଞ୍ଚ କରୋନ୍ତୀ ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେସି। ସା ଏକଦିୱସଂ ଦ୍ୱୀସୁ ତୀସୁ ମନୁସ୍ସେସୁ ସୁରାମତ୍ତେସୁ ମହାନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମନ୍ତେସୁ ସିଥିଲଭୂତାନି ତେସଂ ନିୱତ୍ଥୱତ୍ଥାନି ଅୱହରି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ସା ଏକଂ ଖୀଣାସୱତ୍ଥେରଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ଅତ୍ତନୋ ଘରଂ ନେତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ତେଲସଂସଟ୍ଠଂ ଦୋଣିନିମ୍ମଜ୍ଜନିଂ ପିଞ୍ଞାକମଦାସି। ସୋ ତସ୍ସା ଅନୁକମ୍ପାଯ ତଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜି। ସା ପସନ୍ନମାନସା ଉପରି ଛତ୍ତଂ ଧାରଯମାନା ଅଟ୍ଠାସି। ସୋ ଚ ଥେରୋ ତସ୍ସା ଚିତ୍ତଂ ପହଂସେନ୍ତୋ ଅନୁମୋଦନଂ କତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ସା ଚ ଇତ୍ଥୀ ଅନୁମୋଦନକାଲେଯେୱ ''ମଯ୍ହଂ କେସା ଦୀଘା ତନୂ ସିନିଦ୍ଧା ମୁଦୂ ୱେଲ୍ଲିତଗ୍ଗା ହୋନ୍ତୂ''ତି ପତ୍ଥନମକାସି।

ସା ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ମିସ୍ସକକମ୍ମସ୍ସ ଫଲେନ ସମୁଦ୍ଦମଜ୍ଝେ କନକୱିମାନେ ଏକିକା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସା କେସା ପତ୍ଥିତାକାରାଯେୱ ସମ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ। ମନୁସ୍ସାନଂ ସାଟକାୱହରଣେନ ପନ ନଗ୍ଗା ଅହୋସି। ସା ତସ୍ମିଂ କନକୱିମାନେ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଏକଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରଂ ନଗ୍ଗାୱ ହୁତ୍ୱା ୱୀତିନାମେସି। ଅଥ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ସାୱତ୍ଥିୱାସିନୋ ସତ୍ତସତା ୱାଣିଜା ସୁୱଣ୍ଣଭୂମିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ନାୱାଯ ମହାସମୁଦ୍ଦଂ ଓତରିଂସୁ। ତେହି ଆରୁଳ୍ହା ନାୱା ୱିସମୱାତୱେଗୁକ୍ଖିତ୍ତା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମନ୍ତୀ ତଂ ପଦେସଂ ଅଗମାସି। ଅଥ ସା ୱିମାନପେତୀ ସହ ୱିମାନେନ ତେସଂ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଜେଟ୍ଠୱାଣିଜୋ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୫୮।

''କା ନୁ ଅନ୍ତୋୱିମାନସ୍ମିଂ, ତିଟ୍ଠନ୍ତୀ ନୂପନିକ୍ଖମି;

ଉପନିକ୍ଖମସ୍ସୁ ଭଦ୍ଦେ, ପସ୍ସାମ ତଂ ବହିଟ୍ଠିତ''ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ । ତତ୍ଥ କା ନୁ ଅନ୍ତୋୱିମାନସ୍ମିଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ୱିମାନସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ତିଟ୍ଠନ୍ତୀ କା ନୁ ତ୍ୱଂ, କିଂ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀ, ଉଦାହୁ ଅମନୁସ୍ସିତ୍ଥୀତି ପୁଚ୍ଛତି। ନୂପନିକ୍ଖମୀତି ୱିମାନତୋ ନ ନିକ୍ଖମି। ଉପନିକ୍ଖମସ୍ସୁ, ଭଦ୍ଦେ, ପସ୍ସାମ ତଂ ବହିଟ୍ଠିତନ୍ତି, ଭଦ୍ଦେ, ତଂ ମଯଂ ବହି ଠିତଂ ପସ୍ସାମ ଦଟ୍ଠୁକାମମ୍ହା, ତସ୍ମା ୱିମାନତୋ ନିକ୍ଖମସ୍ସୁ। ''ଉପନିକ୍ଖମସ୍ସୁ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ''ତି ୱା ପାଠୋ, ଭଦ୍ଦଂ ତେ ଅତ୍ଥୂତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥସ୍ସ ସା ଅତ୍ତନୋ ବହି ନିକ୍ଖମିତୁଂ ଅସକ୍କୁଣେଯ୍ୟତଂ ପକାସେନ୍ତୀ –

୫୯।

''ଅଟ୍ଟୀଯାମି ହରାଯାମି, ନଗ୍ଗା ନିକ୍ଖମିତୁଂ ବହି;

କେସେହମ୍ହି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା, ପୁଞ୍ଞଂ ମେ ଅପ୍ପକଂ କତ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅଙ୍ଗୀଯାମୀତି ନଗ୍ଗା ହୁତ୍ୱା ବହି ନିକ୍ଖମିତୁଂ ଅଟ୍ଟିକା ଦୁକ୍ଖିତା ଅମ୍ହି। ହରାଯାମୀତି ଲଜ୍ଜାମି। କେସେହମ୍ହି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାତି କେସେହି ଅମ୍ହି ଅହଂ ପଟିଚ୍ଛାଦିତା ପାରୁତସରୀରା। ପୁଞ୍ଞଂ ମେ ଅପ୍ପକଂ କତନ୍ତି ଅପ୍ପକଂ ପରିତ୍ତଂ ମଯା କୁସଲକମ୍ମଂ କତଂ, ପିଞ୍ଞାକଦାନମତ୍ତନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଅଥସ୍ସା ୱାଣିଜୋ ଅତ୍ତନୋ ଉତ୍ତରିସାଟକଂ ଦାତୁକାମୋ –-

୬୦।

‘‘ହନ୍ଦୁତ୍ତରୀଯଂ ଦଦାମି ତେ, ଇଦଂ ଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସଯ;

ଇଦଂ ଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସେତ୍ୱା, ଏହି ନିକ୍ଖମ ସୋଭନେ;

ଉପନିକ୍ଖମସ୍ସୁ ଭଦ୍ଦେ, ପସ୍ସାମ ତଂ ବହିଟ୍ଠିତ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ । ତତ୍ଥ ହନ୍ଦାତି ଗଣ୍ହ। ଉତ୍ତରୀଯନ୍ତି ଉପସଂବ୍ୟାନଂ ଉତ୍ତରିସାଟକନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଦଦାମି ତେତି ତୁଯ୍ହଂ ଦଦାମି। ଇଦଂ ଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସଯାତି ଇଦଂ ମମ ଉତ୍ତରିସାଟକଂ ତ୍ୱଂ ନିୱାସେହି। ସୋଭନେତି ସୁନ୍ଦରରୂପେ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉତ୍ତରିସାଟକଂ ତସ୍ସା ଉପନେସି, ସା ତଥା ଦିଯ୍ୟମାନସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁପକପ୍ପନୀଯତଞ୍ଚ, ଯଥା ଦିଯ୍ୟମାନଂ ଉପକପ୍ପତି, ତଞ୍ଚ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ –

୬୧।

‘‘ହତ୍ଥେନ ହତ୍ଥେ ତେ ଦିନ୍ନଂ, ନ ମଯ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତି;

ଏସେତ୍ଥୁପାସକୋ ସଦ୍ଧୋ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସାୱକୋ।

୬୨।

‘‘ଏତଂ ଅଚ୍ଛାଦଯିତ୍ୱାନ, ମମ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସ;

ତଥାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ । ତତ୍ଥ ହତ୍ଥେନ ହତ୍ଥେ ତେ ଦିନ୍ନଂ, ନ ମଯ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତୀତି, ମାରିସ, ତୱ ହତ୍ଥେନ ମମ ହତ୍ଥେ ତଯା ଦିନ୍ନଂ ନ ମଯ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତି ନ ୱିନିଯୁଜ୍ଜତି, ଉପଭୋଗଯୋଗ୍ଗଂ ନ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏସେତ୍ଥୁପାସକୋ ସଦ୍ଧୋତି ଏସୋ ରତନତ୍ତଯଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ସରଣଗମନେନ ଉପାସକୋ କମ୍ମଫଲସଦ୍ଧାଯ ଚ ସମନ୍ନାଗତତ୍ତା ସଦ୍ଧୋ ଏତ୍ଥ ଏତସ୍ମିଂ ଜନସମୂହେ ଅତ୍ଥି। ଏତଂ ଅଚ୍ଛାଦଯିତ୍ୱାନ, ମମ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସାତି ଏତଂ ଉପାସକଂ ମମ ଦିଯ୍ୟମାନଂ ସାଟକଂ ପରିଦହାପେତ୍ୱା ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମଯ୍ହଂ ଆଦିସ ପତ୍ତିଦାନଂ ଦେହି। ତଥାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସନ୍ତି ତଥା କତେ ଅହଂ ସୁଖିତା ଦିବ୍ବୱତ୍ଥନିୱତ୍ଥା ସୁଖପ୍ପତ୍ତା ଭୱିସ୍ସାମୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ୱାଣିଜା ତଂ ଉପାସକଂ ନ୍ହାପେତ୍ୱା ୱିଲିମ୍ପେତ୍ୱା ୱତ୍ଥଯୁଗେନ ଅଚ୍ଛାଦେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୬୩।

‘‘ତଞ୍ଚ ତେ ନ୍ହାପଯିତ୍ୱାନ, ୱିଲିମ୍ପେତ୍ୱାନ ୱାଣିଜା;

ୱତ୍ଥେହଚ୍ଛାଦଯିତ୍ୱାନ, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୁଂ।

୬୪।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୋଜନଚ୍ଛାଦନପାନୀଯଂ, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଫଲଂ।

୬୫।

‘‘ତତୋ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚିୱସନା, କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀ;

ହସନ୍ତୀ ୱିମାନା ନିକ୍ଖମି, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଫଲ’’ନ୍ତି। –

ତିସ୍ସୋ ଗାଥାଯୋ ଅୱୋଚୁଂ।

୬୩। ତତ୍ଥ ତନ୍ତି ତଂ ଉପାସକଂ। ଚ-ସଦ୍ଦୋ ନିପାତମତ୍ତଂ। ତେତି ତେ ୱାଣିଜାତି ଯୋଜନା। ୱିଲିମ୍ପେତ୍ୱାନାତି ଉତ୍ତମେନ ଗନ୍ଧେନ ୱିଲିମ୍ପେତ୍ୱା। ୱତ୍ଥେହଚ୍ଛାଦଯିତ୍ୱାନାତି ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସସମ୍ପନ୍ନଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଭୋଜନଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ନିୱାସନଂ ଉତ୍ତରୀଯନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥେହି ଅଚ୍ଛାଦେସୁଂ, ଦ୍ୱେ ୱତ୍ଥାନି ଅଦଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୁନ୍ତି ତସ୍ସା ପେତିଯା ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଆଦିସିଂସୁ।

୬୪।ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେତି ଅନୁ-ତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣାଯ ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠସମନନ୍ତରମେୱ। ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥାତି ତସ୍ସା ପେତିଯା ୱିପାକୋ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଫଲଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। କୀଦିସୋତି ପେତୀ ଆହ ଭୋଜନଚ୍ଛାଦନପାନୀଯନ୍ତି। ନାନପ୍ପକାରଂ ଦିବ୍ବଭୋଜନସଦିସଂ ଭୋଜନଞ୍ଚ ନାନାୱିରାଗୱଣ୍ଣସମୁଜ୍ଜଲଂ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥସଦିସଂ ୱତ୍ଥଞ୍ଚ ଅନେକୱିଧଂ ପାନକଞ୍ଚ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଇଦିସଂ ଫଲଂ ଉଦପଜ୍ଜଥାତି ଯୋଜନା।

୬୫।ତତୋତି ଯଥାୱୁତ୍ତଭୋଜନାଦିପଟିଲାଭତୋ ପଚ୍ଛା। ସୁଦ୍ଧାତି ନ୍ହାନେନ ସୁଦ୍ଧସରୀରା। ସୁଚିୱସନାତି ସୁୱିସୁଦ୍ଧୱତ୍ଥନିୱତ୍ଥା। କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀତି କାସିକୱତ୍ଥତୋପି ଉତ୍ତମୱତ୍ଥଧାରିନୀ। ହସନ୍ତୀତି ‘‘ପସ୍ସଥ ତାୱ ତୁମ୍ହାକଂ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଫଲୱିସେସ’’ନ୍ତି ପକାସନୱସେନ ହସମାନା ୱିମାନତୋ ନିକ୍ଖମି।

ଅଥ ତେ ୱାଣିଜା ଏୱଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ପୁଞ୍ଞଫଲଂ ଦିସ୍ୱା ଅଚ୍ଛରିଯବ୍ଭୁତଚିତ୍ତଜାତା ତସ୍ମିଂ ଉପାସକେ ସଞ୍ଜାତଗାରୱବହୁମାନା କତଞ୍ଜଲୀ ତଂ ପଯିରୁପାସିଂସୁ। ସୋପି ତେ ଧମ୍ମକଥାଯ ଭିଯ୍ୟୋସୋମତ୍ତାଯ ପସାଦେତ୍ୱା ସରଣେସୁ ଚ ସୀଲେସୁ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ତେ ତାଯ ୱିମାନପେତିଯା କତକମ୍ମଂ –

୬୬।

‘‘ସୁଚିତ୍ତରୂପଂ ରୁଚିରଂ, ୱିମାନଂ ତେ ପଭାସତି;

ଦେୱତେ ପୁଚ୍ଛିତାଚିକ୍ଖ, କିସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସିଦଂ ଫଲ’’ନ୍ତି। –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ। ତତ୍ଥ ସୁଚିତ୍ତରୂପନ୍ତି ହତ୍ଥିଅସ୍ସିତ୍ଥିପୁରିସାଦିୱସେନ ଚେୱ ମାଲାକମ୍ମଲତାକମ୍ମାଦିୱସେନ ଚ ସୁଟ୍ଠୁ ୱିହିତଚିତ୍ତରୂପଂ। ରୁଚିରନ୍ତି ରମଣୀଯଂ ଦସ୍ସନୀଯଂ। କିସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସିଦଂ ଫଲନ୍ତି କୀଦିସସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ, କିଂ ଦାନମଯସ୍ସ ଉଦାହୁ ସୀଲମଯସ୍ସ ଇଦଂ ଫଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ସା ତେହି ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ‘‘ମଯା କତସ୍ସ ପରିତ୍ତକସ୍ସ କୁସଲକମ୍ମସ୍ସ ତାୱ ଇଦଂ ଫଲଂ, ଅକୁସଲକମ୍ମସ୍ସ ପନ ଆଯତିଂ ନିରଯେ ଏଦିସଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ତଦୁଭଯଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ –

୬୭।

‘‘ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚରମାନସ୍ସ, ଦୋଣିନିମ୍ମଜ୍ଜନିଂ ଅହଂ;

ଅଦାସିଂ ଉଜୁଭୂତସ୍ସ, ୱିପ୍ପସନ୍ନେନ ଚେତସା।

୬୮।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ କୁସଲସ୍ସ, ୱିପାକଂ ଦୀଘମନ୍ତରଂ;

ଅନୁଭୋମି ୱିମାନସ୍ମିଂ, ତଞ୍ଚ ଦାନି ପରିତ୍ତକଂ।

୬୯।

‘‘ଉଦ୍ଧଂ ଚତୂହି ମାସେହି, କାଲଂକିରିୟା ଭୱିସ୍ସତି;

ଏକନ୍ତକଟୁକଂ ଘୋରଂ, ନିରୟଂ ପପତିସ୍ସହଂ।

୭୦।

‘‘ଚତୁକ୍କଣ୍ଣଂ ଚତୁଦ୍ୱାରଂ, ୱିଭତ୍ତଂ ଭାଗସୋ ମିତଂ;

ଅୟୋପାକାରପରିୟନ୍ତଂ, ଅୟସା ପଟିକୁଜ୍ଜିତଂ।

୭୧।

‘‘ତସ୍ସ ଅୟୋମୟା ଭୂମି, ଜଲିତା ତେଜସା ୟୁତା;

ସମନ୍ତା ୟୋଜନସତଂ, ଫରିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି ସବ୍ବଦା।

୭୨।

‘‘ତତ୍ଥାହଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ, ଦୁକ୍ଖଂ ୱେଦିସ୍ସ ୱେଦନଂ;

ଫଲଞ୍ଚ ପାପକମ୍ମସ୍ସ, ତସ୍ମା ସୋଚାମହଂ ଭୁସ’’ନ୍ତି। – ଗାଥାୟୋ ଅଭାସି;

୬୭। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଚରମାନସ୍ସାତି ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଭିନ୍ନକିଲେସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଭିକ୍ଖାୟ ଚରନ୍ତସ୍ସ। ଦୋଣିନିମ୍ମଜ୍ଜନିନ୍ତି ୱିସ୍ସନ୍ଦମାନତେଲଂ ପିଞ୍ଞାକଂ। ଉଜୁଭୂତସ୍ସାତି ଚିତ୍ତଜିମ୍ହୱଙ୍କକୁଟିଲଭାୱକରାନଂ କିଲେସାନଂ ଅଭାୱେନ ଉଜୁଭାୱପ୍ପତ୍ତସ୍ସ। ୱିପ୍ପସନ୍ନେନ ଚେତସାତି କମ୍ମଫଲସଦ୍ଧାୟ ସୁଟ୍ଠୁ ପସନ୍ନେନ ଚିତ୍ତେନ।

୬୮-୬୯।ଦୀଘମନ୍ତରନ୍ତି ମ-କାରୋ ପଦସନ୍ଧିକରୋ, ଦୀଘଅନ୍ତରଂ ଦୀଘକାଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଞ୍ଚ ଦାନି ପରିତ୍ତକନ୍ତି ତଞ୍ଚ ପୁଞ୍ଞଫଲଂ ୱିପକ୍କୱିପାକତ୍ତା କମ୍ମସ୍ସ ଇଦାନି ପରିତ୍ତକଂ ଅପ୍ପାୱସେସଂ, ନ ଚିରେନେୱ ଇତୋ ଚୱିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନାହ ‘‘ଉଦ୍ଧଂ ଚତୂହି ମାସେହି, କାଲଂକିରିୟା ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ଚତୂହି ମାସେହି ଉଦ୍ଧଂ ଚତୁନ୍ନଂ ମାସାନଂ ଉପରି ପଞ୍ଚମେ ମାସେ ମମ କାଲଂକିରିୟା ଭୱିସ୍ସତୀତି ଦସ୍ସେତି। ଏକନ୍ତକଟୁକନ୍ତି ଏକନ୍ତେନେୱ ଅନିଟ୍ଠଫସ୍ସାୟତନିକଭାୱତୋ ଏକନ୍ତଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଘୋରନ୍ତି ଦାରୁଣଂ। ନିରୟନ୍ତି ନତ୍ଥି ଏତ୍ଥ ଅୟୋ ସୁଖନ୍ତି କତ୍ୱା ‘‘ନିରୟ’’ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ନରକଂ। ପପତିସ୍ସହନ୍ତି ପପତିସ୍ସାମି ଅହଂ।

୭୦। ‘‘ନିରୟ’’ନ୍ତି ଚେତ୍ଥ ଅୱୀଚିମହାନିରୟସ୍ସ ଅଧିପ୍ପେତତ୍ତା ତଂ ସରୂପତୋ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଚତୁକ୍କଣ୍ଣ’’ନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଚତୁକ୍କଣ୍ଣନ୍ତି ଚତୁକ୍କୋଣଂ। ଚତୁଦ୍ୱାରନ୍ତି ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଚତୂହି ଦ୍ୱାରେହି ୟୁତ୍ତଂ। ୱିଭତ୍ତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ୱିଭତ୍ତଂ।

ଭାଗସୋତି ଭାଗତୋ। ମିତନ୍ତି ତୁଲିତଂ। ଅୟୋପାକାରପରିୟନ୍ତନ୍ତି ଅୟୋମୟେନ ପାକାରେନ ପରିକ୍ଖିତ୍ତଂ। ଅୟସା ପଟିକୁଜ୍ଜିତନ୍ତି ଅୟୋପଟଲେନେୱ ଉପରି ପିହିତଂ।

୭୧-୭୨।ତେଜସା ଯୁତାତି ସମନ୍ତତୋ ସମୁଟ୍ଠିତଜାଲେନ ମହତା ଅଗ୍ଗିନା ନିରନ୍ତରଂ ସମାଯୁତଜାଲା। ସମନ୍ତା ଯୋଜନସତନ୍ତି ଏୱଂ ପନ ସମନ୍ତା ବହି ସବ୍ବଦିସାସୁ ଯୋଜନସତଂ ଯୋଜନାନଂ ସତଂ। ସବ୍ବଦାତି ସବ୍ବକାଲଂ। ଫରିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତୀତି ବ୍ୟାପେତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ମହାନିରୟେ। ୱେଦିସ୍ସନ୍ତି ୱେଦିସ୍ସାମି ଅନୁଭୱିସ୍ସାମି। ଫଲଞ୍ଚ ପାପକମ୍ମସ୍ସାତି ଇଦଂ ଈଦିସଂ ଦୁକ୍ଖାନୁଭୱନଂ ମହା ଏୱଂ କତସ୍ସ ପାପସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଫଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ତାୟ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଫଲେ ଆୟତିଂ ନେରୟିକଭୟେ ଚ ପକାସିତେ ସୋ ଉପାସକୋ କରୁଣାସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ "ହନ୍ଦସ୍ସାହଂ ପତିଟ୍ଠା ଭୱେୟ୍ୟ"ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଆହ – "ଦେୱତେ, ତ୍ୱଂ ମୟ୍ହଂ ଏକସ୍ସ ଦାନୱସେନ ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧା ଉଳାରସମ୍ପତ୍ତିଯୁତ୍ତା ଜାତା, ଇଦାନି ପନ ଇମେସଂ ଉପାସକାନଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ସତ୍ଥୁ ଚ ଗୁଣେ ଅନୁସ୍ସରିତ୍ୱା ନିରୟୂପପତ୍ତିତୋ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସସୀ"ତି। ସା ପେତୀ ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା "ସାଧୂ"ତି ୱତ୍ୱା ତେ ଦିବ୍ବେନ ଅନ୍ନପାନେନ ସନ୍ତପ୍ପେତ୍ୱା ଦିବ୍ବାନି ୱତ୍ଥାନି ନାନାୱିଧାନି ରତନାନି ଚ ଅଦାସି, ଭଗୱନ୍ତଞ୍ଚ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦିବ୍ବଂ ଦୁସ୍ସଯୁଗଂ ତେସଂ ହତ୍ଥେ ଦତ୍ୱା "ଅଞ୍ଞତରା, ଭନ୍ତେ, ୱିମାନପେତୀ ଭଗୱତୋ ପାଦେ ସିରସା ୱନ୍ଦତୀତି ସାୱତ୍ଥିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସତ୍ଥାରଂ ମମ ୱଚନେନ ୱନ୍ଦଥା"ତି ୱନ୍ଦନଞ୍ଚ ପେସେସି, ତଞ୍ଚ ନାୱଂ ଅତ୍ତନୋ ଇଦ୍ଧାନୁଭାୱେନ ତେହି ଇଚ୍ଛିତପଟ୍ଟନଂ ତଂ ଦିୱସମେୱ ଉପନେସି।

ଅଥ ତେ ୱାଣିଜା ତତୋ ପଟ୍ଟନତୋ ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଂ ପତ୍ୱା ଜେତୱନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ସତ୍ଥୁ ତଂ ଦୁସ୍ସଯୁଗଂ ଦତ୍ୱା ୱନ୍ଦନଞ୍ଚ ନିୱେଦେତ୍ୱା ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ସତ୍ଥା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ୱିତ୍ଥାରେନ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଜାତା। ତେ ପନ ଉପାସକା ଦୁତିୟଦିୱସେ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ମହାଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସିଂସୁ। ସା ଚ ତତୋ ପେତଲୋକତୋ ଚୱିତ୍ୱା ୱିୱିଧରତନୱିଜ୍ଜୋତିତେ ତାୱତିଂସଭୱନେ କନକୱିମାନେ ଅଚ୍ଛରାସହସ୍ସପରିୱାରା ନିବ୍ବତ୍ତୀତି।

ଖଲ୍ଲାଟିୟପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ନାଗପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ପୁରତୋୱ ସେତେନ ପଲେତି ହତ୍ଥିନାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଦ୍ୱେ ବ୍ରାହ୍ମଣପେତେ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଆୟସ୍ମା କିର ସଂକିଚ୍ଚୋ ସତ୍ତୱସ୍ସିକୋ ଖୁରଗ୍ଗେୟେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ସାମଣେରଭୂମିୟଂ ଠିତୋ ତିଂସମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଅରଞ୍ଞାୟତନେ ୱସନ୍ତୋ ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଚୋରସତାନଂ ହତ୍ଥତୋ ଆଗତଂ ମରଣମ୍ପି ବାହିତ୍ୱା ତେ ଚ ଚୋରେ ଦମେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ସତ୍ଥା ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ଦେସନାୱସାନେ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣିଂସୁ। ଅଥାୟସ୍ମା ସଂକିଚ୍ଚୋ ପରିପୁଣ୍ଣୱସ୍ସୋ ଲଦ୍ଧୂପସମ୍ପଦୋ ତେହି ପଞ୍ଚହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ସଦ୍ଧିଂ ବାରାଣସିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଇସିପତନେ ୱିହାସି। ମନୁସ୍ସା ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ପସନ୍ନମାନସା ୱୀଥିପଟିପାଟିୟା ୱଗ୍ଗୱଗ୍ଗା ହୁତ୍ୱା ଆଗନ୍ତୁକଦାନଂ ଅଦଂସୁ। ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ ମନୁସ୍ସେ ନିଚ୍ଚଭତ୍ତେ ସମାଦପେସି, ତେ ଯଥାବଲଂ ନିଚ୍ଚଭତ୍ତଂ ପଟ୍ଠପେସୁଂ।

ତେନ ଚ ସମୟେନ ବାରାଣସିୟଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ଏକା ଚ ଧୀତା ଅହେସୁଂ। ତେସୁ ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ମିତ୍ତୋ ଅହୋସି। ସୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଆୟସ୍ମତୋ ସଂକିଚ୍ଚସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ଆୟସ୍ମା ସଂକିଚ୍ଚୋ ତସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସୋ ମୁଦୁଚିତ୍ତୋ ଅହୋସି। ଅଥ ନଂ ସୋ ଉପାସକୋ ଆହ – "ତ୍ୱଂ ଏକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିଚ୍ଚଭତ୍ତଂ ଦେହୀ"ତି । "ଅନାଚିଣ୍ଣଂ ଅମ୍ହାକଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସମଣାନଂ ସକ୍କପୁତ୍ତିୟାନଂ ନିଚ୍ଚଭତ୍ତଦାନଂ, ତସ୍ମା ନାହଂ ଦସ୍ସାମୀ"ତି। "କିଂ ମୟ୍ହମ୍ପି ଭତ୍ତଂ ନ ଦସ୍ସସୀ"ତି? "କଥଂ ନ ଦସ୍ସାମୀ"ତି ଆହ। "ଯଦି ଏୱଂ ଯଂ ମୟ୍ହଂ ଦେସି, ତଂ ଏକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଦେହୀ"ତି। ସୋ "ସାଧୂ"ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ଦୁତିୟଦିୱସେ ପାତୋୱ ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆନେତ୍ୱା ଭୋଜେସି।

ଏୱଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ କାଲେ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପଟିପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ଧମ୍ମଞ୍ଚ ସୁଣିତ୍ୱା ତସ୍ସ କନିଟ୍ଠଭାତା ଚ ଭଗିନୀ ଚ ସାସନେ ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା ପୁଞ୍ଞକମ୍ମରତା ଚ ଅହେସୁଂ। ଏୱଂ ତେ ତୟୋ ଜନା ଯଥାୱିଭୱଂ ଦାନାନି ଦେନ୍ତା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ ସକ୍କରିଂସୁ ଗରୁଂ କରିଂସୁ ମାନେସୁଂ ପୂଜେସୁଂ। ମାତାପିତରୋ ପନ ନେସଂ ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଅଗାରୱା ପୁଞ୍ଞକିରିୟାୟ ଅନାଦରା ଅଚ୍ଛନ୍ଦିକା ଅହେସୁଂ। ତେସଂ ଧୀତରଂ ଦାରିକଂ ମାତୁଲପୁତ୍ତସ୍ସତ୍ଥାୟ ଞାତକା ୱାରେସୁଂ। ସୋ ଚ ଆୟସ୍ମତୋ ସଂକିଚ୍ଚସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ସଂୱେଗଜାତୋ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ନିଚ୍ଚଂ ଅତ୍ତନୋ ମାତୁ-ଗେହଂ ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ଗଚ୍ଛତି। ତଂ ମାତା ଅତ୍ତନୋ ଭାତୁ-ଧୀତାୟ ଦାରିକାୟ ପଲୋଭେତି। ତେନ ସୋ ଉକ୍କଣ୍ଠିତୋ ହୁତ୍ୱା ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆହ – "ଉପ୍ପବ୍ବଜିସ୍ସାମହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅନୁଜାନାଥ ମ"ନ୍ତି। ଉପଜ୍ଝାୟୋ ତସ୍ସ ଉପନିସ୍ସୟସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ – "ସାମଣେର, ମାସମତ୍ତଂ ଆଗମେହୀ"ତି। ସୋ "ସାଧୂ"ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା

ମାସେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ତଥେୱ ଆରୋଚେସି। ଉପଜ୍ଝାୟୋ ପୁନ ‘‘ଅଡ୍ଢମାସଂ ଆଗମେହୀ’’ତି ଆହ। ଅଡ୍ଢମାସେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ତଥେୱ ୱୁତ୍ତେ ପୁନ ‘‘ସତ୍ତାହଂ ଆଗମେହୀ’’ତି ଆହ। ସୋ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ପଟିସ୍ସୁଣି। ଅଥ ତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତୋସତ୍ତାହେ ସାମଣେରସ୍ସ ମାତୁଲାନିଯା ଗେହଂ ୱିନଟ୍ଠଛଦନଂ ଜିଣ୍ଣଂ ଦୁବ୍ବଲକୁଟ୍ଟଂ ୱାତୱସ୍ସାଭିହତଂ ପରିପତି। ତତ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ଧୀତା ଚ ଗେହେନ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥଟା କାଲମକଂସୁ। ତେସୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଚ ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ, ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ଧୀତା ଚ ଭୁମ୍ମଦେୱେସୁ। ତେସୁ ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତସ୍ସ ହତ୍ଥିଯାନଂ ନିବ୍ବତ୍ତି, କନିଟ୍ଠସ୍ସ ଅସ୍ସତରୀରଥୋ, ଧୀତାଯ ସୁୱଣ୍ଣସିୱିକା। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଚ ମହନ୍ତେ ମହନ୍ତେ ଅଯୋମୁଗ୍ଗରେ ଗହେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଆକୋଟେନ୍ତି, ଅଭିହତଟ୍ଠାନେସୁ ମହନ୍ତା ମହନ୍ତା ଘଟପ୍ପମାଣା ଗଣ୍ଡା ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ମୁହୁତ୍ତେନେୱ ପଚିତ୍ୱା ପରିଭେଦପ୍ପତ୍ତା ହୋନ୍ତି। ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଗଣ୍ଡେ ଫାଲେତ୍ୱା କୋଧାଭିଭୂତା ନିକ୍କରୁଣା ଫରୁସୱଚନେହି ତଜ୍ଜେନ୍ତା ପୁବ୍ବଲୋହିତଂ ପିୱନ୍ତି, ନ ଚ ତିତ୍ତିଂ ପଟିଲଭନ୍ତି।

ଅଥ ସାମଣେରୋ ଉକ୍କଣ୍ଠାଭିଭୂତୋ ଉପଜ୍ଝାଯଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆହ – ‘‘ଭନ୍ତେ, ମଯା ପଟିଞ୍ଞାତଦିୱସା ୱୀତିୱତ୍ତା, ଗେହଂ ଗମିସ୍ସାମି, ଅନୁଜାନାଥ ମ’’ନ୍ତି। ଅଥ ନଂ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ‘‘ଅତ୍ଥଙ୍ଗତେ ସୂରିଯେ କାଳପକ୍ଖଚାତୁଦ୍ଦସିଯା ପୱତ୍ତମାନାଯ ଏହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଇସିପତନୱିହାରସ୍ସ ପିଟ୍ଠିପସ୍ସେନ ଥୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ତେ ଦ୍ୱେ ଦେୱପୁତ୍ତା ସଦ୍ଧିଂ ଭଗିନିଯା ତେନେୱ ମଗ୍ଗେନ ଯକ୍ଖସମାଗମଂ ସମ୍ପାୱେଣ୍ତୁଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତେସଂ ପନ ମାତାପିତରୋ ମୁଗ୍ଗରହତ୍ଥା ଫରୁସୱାଚା କାଳଅରୂପା ଆକୁଲାକୁଲଲୂଖପତିତକେସଭାରା ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢତାଲକ୍ଖନ୍ଧସଦିସା ୱିଗଳିତପୁବ୍ବଲୋହିତା ୱଲିତଗତ୍ତା ଅତିୱିଯ ଜେଗୁଚ୍ଛବୀଭଚ୍ଛଦସ୍ସନା ତେ ଅନୁବନ୍ଧନ୍ତି।

ଅଥାଯସ୍ମା ସଂକିଚ୍ଚୋ ଯଥା ସୋ ସାମଣେରୋ ତେ ସବ୍ବେ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ପସ୍ସତି, ତଥାରୂପଂ ଇଦ୍ଧାଭିସଙ୍ଖାରଂ ଅଭିସଙ୍ଖରିତ୍ୱା ସାମଣେରଂ ଆହ – ‘‘ପସ୍ସସି ତ୍ୱଂ, ସାମଣେର, ଇମେ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ’’ତି? ‘‘ଆମ, ଭନ୍ତେ, ପସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ତେନ ହି ଇମେହି କତକମ୍ମଂ ପଟିପୁଚ୍ଛା’’ତି। ସୋ ହତ୍ଥିଯାନାଦୀହି ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଅନୁକ୍କମେନ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ତେ ଆହଂସୁ – ‘‘ଯେ ପଚ୍ଛତୋ ପେତା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତେ ପଟିପୁଚ୍ଛା’’ତି। ସାମଣେରୋ ତେ ପେତେ ଗାଥାହି ଅଜ୍ଝଭାସି –

୭୩।

‘‘ପୁରତୋୱ ସେତେନ ପଲେତି ହତ୍ଥିନା, ମଜ୍ଝେ ପନ ଅସ୍ସତରୀରଥେନ;

ପଚ୍ଛା ଚ କଞ୍ଞା ସିୱିକାଯ ନୀଯତି, ଓଭାସଯନ୍ତୀ ଦସ ସବ୍ବସୋ ଦିସା।

୭୪।

‘‘ତୁମ୍ହେ ପନ ମୁଗ୍ଗରହତ୍ଥପାଣିନୋ, ରୁଦଂମୁଖା ଛିନ୍ନପଭିନ୍ନଗତ୍ତା;

ମନୁସ୍ସଭୂତା କିମକତ୍ଥ ପାପଂ, ଯେନଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପିୱାଥ ଲୋହିତ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପୁରତୋତି ସବ୍ବପଠମଂ। ସେତେନାତି ପଣ୍ଡରେନ। ପଲେତୀତି ଗଚ୍ଛତି। ମଜ୍ଝେ ପନାତି ହତ୍ଥିଂ ଆରୁଳ୍ହସ୍ସ ସିୱିକଂ ଆରୁଳ୍ହାଯ ଚ ଅନ୍ତରେ। ଅସ୍ସତରୀରଥେନାତି ଅସ୍ସତରୀଯୁତ୍ତେନ ରଥେନ ପଲେତୀତି ଯୋଜନା। ନୀଯତୀତି ୱହୀଯତି। ଓଭାସଯନ୍ତୀ ଦସ ସବ୍ବସୋ ଦିସାତି ସବ୍ବତୋ ସମନ୍ତତୋ ସବ୍ବା ଦସ ଦିସା ଅତ୍ତନୋ ସରୀରପ୍ପଭାହି ୱତ୍ଥାଭରଣାଦିପ୍ପଭାହି ଚ ୱିଜ୍ଜୋତଯମାନା। ମୁଗ୍ଗରହତ୍ଥପାଣିନୋତି ମୁଗ୍ଗରା ହତ୍ଥସଙ୍ଖାତେସୁ ପାଣୀସୁ ଯେସଂ ତେ ମୁଗ୍ଗରହତ୍ଥପାଣିନୋ, ଭୂମିସଣ୍ହକରଣୀଯାଦୀସୁ ପାଣିୱୋହାରସ୍ସ ଲବ୍ଭମାନତ୍ତା ହତ୍ଥସଦ୍ଦେନ ପାଣି ଏୱ ୱିସେସିତୋ। ଛିନ୍ନପଭିନ୍ନଗତ୍ତାତି ମୁଗ୍ଗରପ୍ପହାରେନ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଛିନ୍ନପଭିନ୍ନସରୀରା। ପିୱାଥାତି ପିୱଥ।

ଏୱଂ ସାମଣେରେନ ପୁଟ୍ଠା ତେ ପେତା ସବ୍ବଂ ତଂ

ପୱତ୍ତିଂ ଚତୂହି ଗାଥାହି ପଚ୍ଚଭାସିଂସୁ –

୭୫।

‘‘ପୁରତୋୱ ଯୋ ଗଚ୍ଛତି କୁଞ୍ଜରେନ, ସେତେନ ନାଗେନ ଚତୁକ୍କମେନ;

ଅମ୍ହାକ ପୁତ୍ତୋ ଅହୁ ଜେଟ୍ଠକୋ ସୋ, ଦାନାନି ଦତ୍ୱାନ ସୁଖୀ ପମୋଦତି।

୭୬।

‘‘ଯୋ ଯୋ ମଜ୍ଝେ ଅସ୍ସତରୀରଥେନ, ଚତୁବ୍ଭି ଯୁତ୍ତେନ ସୁୱଗ୍ଗିତେନ;

ଅମ୍ହାକ ପୁତ୍ତୋ ଅହୁ ମଜ୍ଝିମୋ ସୋ, ଅମଚ୍ଛରୀ ଦାନପତୀ ୱିରୋଚତି।

୭୭।

‘‘ଯା ସା ଚ ପଚ୍ଛା ସିୱିକାଯ ନୀଯତି, ନାରୀ ସପଞ୍ଞା ମିଗମନ୍ଦଲୋଚନା;

ଅମ୍ହାକ ଧୀତା ଅହୁ ସା କନିଟ୍ଠିକା, ଭାଗଡ୍ଢଭାଗେନ ସୁଖୀ ପମୋଦତି।

୭୮।

‘‘ଏତେ ଚ ଦାନାନି ଅଦଂସୁ ପୁବ୍ବେ, ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ;

ମଯଂ ପନ ମଚ୍ଛରିନୋ ଅହୁମ୍ହ, ପରିଭାସକା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ;

ଏତେ ଚ ଦତ୍ୱା ପରିଚାରଯନ୍ତି, ମଯଞ୍ଚ ସୁସ୍ସାମ ନଳୋୱ ଛିନ୍ନୋ’’ତି।

୭୫। ତତ୍ଥ ପୁରତୋୱ ଯୋ ଗଚ୍ଛତୀତି ଇମେସଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ଯୋ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛତି। ‘‘ଯୋସୋ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ୱା ପାଠୋ, ତସ୍ସ ଯୋ ଏସୋ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛତୀତି ଅତ୍ଥୋ। କୁଞ୍ଜରେନାତି କୁଂ ପଥୱିଂ ଜୀରଯତି, କୁଞ୍ଜେସୁ ୱା ରମତି ଚରତୀତି ‘‘କୁଞ୍ଜରୋ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମେନ ହତ୍ଥିନା। ନାଗେନାତି, ନାସ୍ସ ଅଗମନୀଯଂ ଅନଭିଭୱନୀଯଂ ଅତ୍ଥୀତି ନାଗା, ତେନ ନାଗେନ। ଚତୁକ୍କମେନାତି ଚତୁପ୍ପଦେନ। ଜେଟ୍ଠକୋତି ପୁବ୍ବଜୋ।

୭୬-୭୭।ଚତୁବ୍ଭୀତି ଚତୂହି ଅସ୍ସତରୀହି। ସୁୱଗ୍ଗିତେନାତି ସୁନ୍ଦରଗମନେନ ଚାତୁରଗମନେନ। ମିଗମନ୍ଦଲୋଚନାତି ମିଗୀ ୱିଯ ମନ୍ଦକ୍ଖିକା। ଭାଗଡ୍ଢଭାଗେନାତି ଭାଗସ୍ସ ଅଡ୍ଢଭାଗେନ, ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧକୋଟ୍ଠାସତୋ ଅଡ୍ଢଭାଗଦାନେନ ହେତୁଭୂତେନ। ସୁଖୀତି ସୁଖିନୀ। ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ।

୭୮।ପରିଭାସକାତି ଅକ୍କୋସକା। ପରିଚାରଯନ୍ତୀତି ଦିବ୍ବେସୁ କାମଗୁଣେସୁ ଅତ୍ତନୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ଯଥାସୁଖଂ ଚାରେନ୍ତି, ପରିଜନେହି ୱା ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞାନୁଭାୱନିସ୍ସନ୍ଦେନ ପରିଚରିଯଂ କାରେନ୍ତି। ମଯଞ୍ଚ ସୁସ୍ସାମ ନଳୋୱ ଛିନ୍ନୋତି ମଯଂ ପନ ଛିନ୍ନୋ ଆତପେ ଖିତ୍ତୋ ନଳୋ ୱିଯ ସୁସ୍ସାମ, ଖୁପ୍ପିପାସାହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଦଣ୍ଡାଭିଘାତେହି ଚ ସୁକ୍ଖା ୱିସୁକ୍ଖା ଭୱାମାତି।

ଏୱଂ ଅତ୍ତନୋ ପାପଂ ସମ୍ପୱେଦେତ୍ୱା ‘‘ମଯଂ ତୁଯ୍ହଂ ମାତୁଲମାତୁଲାନିଯୋ’’ତି ଆଚିକ୍ଖିଂସୁ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସାମଣେରୋ ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ‘‘ଏୱରୂପାନଂ କିବ୍ବିସକାରୀନଂ କଥଂ ନୁ ଖୋ ଭୋଜନାନି ସିଜ୍ଝନ୍ତୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୭୯।

‘‘କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଭୋଜନଂ କିଂ ସଯାନଂ, କଥଞ୍ଚ ଯାପେଥ ସୁପାପଧମ୍ମିନୋ;

ପହୂତଭୋଗେସୁ ଅନପ୍ପକେସୁ, ସୁଖଂ ୱିରାଧାଯ ଦୁକ୍ଖଜ୍ଜ ପତ୍ତା’’ତି। –

ଇମଂ ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଭୋଜନନ୍ତି କୀଦିସଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଭୋଜନଂ? କିଂ ସଯାନନ୍ତି କୀଦିସଂ ସଯନଂ? ‘‘କିଂ ସଯାନା’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି, କୀଦିସା ସଯନା, କୀଦିସେ ସଯନେ ସଯଥାତି ଅତ୍ଥୋ। କଥଞ୍ଚ ଯାପେଥାତି କେନ ପକାରେନ ଯାପେଥ, ‘‘କଥଂ ୱୋ ଯାପେଥା’’ତିପି ପାଠୋ, କଥଂ

ତୁମ୍ହେ ଯାପେଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ସୁପାପଧମ୍ମିନୋତି ସୁଟ୍ଠୁ ଅତିୱିଯ ପାପଧମ୍ମା। ପହୂତଭୋଗେସୂତି ଅପରିଯନ୍ତେସୁ ଉଳାରେସୁ ଭୋଗେସୁ ସନ୍ତେସୁ। ଅନପ୍ପକେସୂତି ନ ଅପ୍ପକେସୁ ବହୂସୁ। ସୁଖଂ ୱିରାଧାଯାତି ସୁଖହେତୁନୋ ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଅକରଣେନ ସୁଖଂ ୱିରଜ୍ଝିତ୍ୱା ୱିରାଧେତ୍ୱା। ''ସୁଖସ୍ସ ୱିରାଧେନା''ତି କେଚି ପଠନ୍ତି। ଦୁକ୍ଖଜ୍ଜ ପତ୍ତାତି ଅଜ୍ଜ ଇଦାନି ଇଦଂ ପେତଯୋନିପରିଯାପନ୍ନଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତାତି।

ଏୱଂ ସାମଣେରେନ ପୁଟ୍ଠା ପେତା ତେନ ପୁଚ୍ଛିତମତ୍ଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେନ୍ତା –

୮୦।

''ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ୱଧିତ୍ୱାନ, ପିୱାମ ପୁବ୍ବଲୋହିତଂ;

ବହୁଂ ୱିତ୍ୱା ନ ଧାତା ହୋମ, ନଚ୍ଛାଦିମ୍ହସେ ମଯଂ।

୮୧।

''ଇଚ୍ଚେୱ ମଚ୍ଚା ପରିଦେୱଯନ୍ତି, ଅଦାଯକା ପେଚ୍ଚ ଯମସ୍ସ ଠାଯିନୋ;

ଯେ ତେ ୱିଦିଚ୍ଚ ଅଧିଗମ୍ମ ଭୋଗେ, ନ ଭୁଞ୍ଜରେ ନାପି କରୋନ୍ତି ପୁଞ୍ଞଂ।

୮୨।

''ତେ ଖୁପ୍ପିପାସୂପଗତା ପରତ୍ଥ, ପଚ୍ଛା ଚିରଂ ଝାଯରେ ଡଯ୍ହମାନା;

କମ୍ମାନି କତ୍ୱାନ ଦୁଖୁଦ୍ରାନି, ଅନୁଭୋନ୍ତି ଦୁକ୍ଖଂ କଟୁକପ୍ଫଲାନି।

୮୩।

''ଇତ୍ତରଞ୍ହି ଧନଂ ଧଞ୍ଞଂ, ଇତ୍ତରଂ ଇଧ ଜୀୱିତଂ;

ଇତ୍ତରଂ ଇତ୍ତରତୋ ଞତ୍ୱା, ଦୀପଂ କଯିରାଥ ପଣ୍ଡିତୋ।

୮୪।

''ଯେ ତେ ଏୱଂ ପଜାନନ୍ତି, ନରା ଧମ୍ମସ୍ସ କୋୱିଦା;

ତେ ଦାନେ ନପ୍ପମଜ୍ଜନ୍ତି, ସୁତ୍ୱା ଅରହତଂ ୱଚୋ''ତି। –

ପଞ୍ଚ ଗାଥା ଅଭାସିଂସୁ।

୮୦-୮୧। ତତ୍ଥ ନ ଧାତା ହୋମାତି ଧାତା ସୁହିତା ତିତ୍ତା ନ ହୋମ। ନଚ୍ଛାଦିମ୍ହସେତି ନ ରୁଚ୍ଚାମ, ନ ରୁଚିଂ ଉପ୍ପାଦେମ, ନ ତଂ ମଯଂ ଅତ୍ତନୋ ରୁଚିଯା ପିୱିସ୍ସାମାତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଚ୍ଚେୱାତି ଏୱମେୱ। ମଚ୍ଚା ପରିଦେୱଯନ୍ତୀତି ମଯଂ ୱିଯ ଅଞ୍ଞେପି ମନୁସ୍ସା କତକିବ୍ବିସା ପରିଦେୱନ୍ତି କନ୍ଦନ୍ତି। ଅଦାଯକାତି ଅଦାନସୀଲା ମଚ୍ଛରିନୋ। ଯମସ୍ସ ଠାଯିନୋତି ଯମଲୋକସଞ୍ଞିତେ ଯମସ୍ସ ଠାନେ ପେତ୍ତିୱିସଯେ ଠାନସୀଲା । ଯେ ତେ ୱିଦିଚ୍ଚ ଅଧିଗମ୍ମଭୋଗେତି ଯେ ତେ ସମ୍ପତି ଆଯତିଞ୍ଚ ସୁଖୱିସେସୱିଧାଯକେ ଭୋଗେ ୱିନ୍ଦିତ୍ୱା ପଟିଲଭିତ୍ୱା। ନ ଭୁଞ୍ଜରେ ନାପି କରୋନ୍ତି ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ଅମ୍ହେ ୱିଯ ସଯମ୍ପି ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ପରେସଂ ଦେନ୍ତା ଦାନମଯଂ ପୁଞ୍ଞମ୍ପି ନ କରୋନ୍ତି।

୮୨।ତେ ଖୁପ୍ପିପାସୂପଗତା ପରତ୍ଥାତି ତେ ସତ୍ତା ପରତ୍ଥ ପରଲୋକେ ପେତ୍ତିୱିସଯେ ଜିଘଚ୍ଛାପିପାସାଭିଭୂତା ହୁତ୍ୱା। ଚିରଂ ଝାଯରେ ଡଯ୍ହମାନାତି ଖୁଦାଦିହେତୁକେନ ଦୁକ୍ଖଗ୍ଗିନା ''ଅକତଂ ୱତ ଅମ୍ହେହି କୁସଲଂ, କତଂ ପାପ''ନ୍ତିଆଦିନା ୱତ୍ତମାନେନ ୱିପ୍ପଟିସାରଗ୍ଗିନା ପରିଡଯ୍ହମାନା ଝାଯନ୍ତି,

ଅନୁହୁନନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁଖୁଦ୍ରାନୀତି ଦୁକ୍ଖୱିପାକାନି। ଅନୁଭୋନ୍ତି ଦୁକ୍ଖଂ କଟୁକପ୍ଫଲାନୀତି ଅନିଟ୍ଠଫଲାନି ପାପକମ୍ମାନି କତ୍ୱା ଚିରକାଲଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଆପାୟିକଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତି।

୮୩-୮୪।ଇତ୍ତରନ୍ତି ନ ଚିରକାଲଟ୍ଠାୟୀ, ଅନିଚ୍ଚଂ ୱିପରିଣାମଧମ୍ମଂ। ଇତ୍ତରଂ ଇଧ ଜୀୱିତନ୍ତି ଇଧ ମନୁସ୍ସଲୋକେ ସତ୍ତାନଂ ଜୀୱିତମ୍ପି ଇତ୍ତରଂ ପରିତ୍ତଂ ଅପ୍ପକଂ। ତେନାହ ଭଗୱା – ''ଯୋ ଚିରଂ ଜୀୱତି, ସୋ ୱସ୍ସସତଂ ଅପ୍ପଂ ୱା ଭିୟ୍ୟୋ''ତି (ଦୀ। ନି। ୨।୯୧; ସଂ। ନି। ୧।୧୪୫; ଅ। ନି। ୭।୭୪)। ଇତ୍ତରଂ ଇତ୍ତରତୋ ଞତ୍ୱାତି ଧନଧଞ୍ଞାଦିଉପକରଣଂ ମନୁସ୍ସାନଂ ଜୀୱିତଞ୍ଚ ଇତ୍ତରଂ ପରିତ୍ତଂ ଖଣିକଂ ନ ଚିରସ୍ସନ୍ତି ପଞ୍ଞାୟ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା। ଦୀପଂ କୟିରାଥ ପଣ୍ଡିତୋତି ସପଞ୍ଞୋ ପୁରିସୋ ଦୀପଂ ଅତ୍ତନୋ ପତିଟ୍ଠଂ ପରଲୋକେ ହିତସୁଖାଧିଟ୍ଠାନଂ କରେୟ୍ୟ। ଯେ ତେ ଏୱଂ ପଜାନନ୍ତୀତି ଯେ ତେ ମନୁସ୍ସା ମନୁସ୍ସାନଂ ଭୋଗାନଂ ଜୀୱିତସ୍ସ ଚ ଇତ୍ତରଭାୱଂ ଯାଥାୱତୋ ଜାନନ୍ତି, ତେ ଦାନେ ସବ୍ବକାଲଂ ନପ୍ପମଜ୍ଜନ୍ତି। ସୁତ୍ୱା ଅରହତଂ ୱଚୋତି ଅରହତଂ ବୁଦ୍ଧାଦୀନଂ ଅରିୟାନଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ସୁତତ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ପାକଟମେୱ।

ଏୱଂ ତେ ପେତା ସାମଣେରେନ ପୁଟ୍ଠା ତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ''ମୟଂ ତୁୟ୍ହଂ ମାତୁଲମାତୁଲାନିୟୋ''ତି ପୱେଦେସୁଂ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସାମଣେରୋ ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ଉକ୍କଣ୍ଠଂ ପଟିୱିନୋଦେତ୍ୱା ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ପାଦେସୁ ସିରସା ନିପତିତ୍ୱା ଏୱମାହ – ''ୟଂ, ଭନ୍ତେ, ଅନୁକମ୍ପକେନ କରଣୀୟଂ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାୟ, ତଂ ମେ ତୁମ୍ହେହି କତଂ, ମହତା ୱତମ୍ହି ଅନତ୍ଥପାତତୋ ରକ୍ଖିତୋ, ନ ଦାନି ମେ ଘରାୱାସେନ ଅତ୍ଥୋ, ଅଭିରମିସ୍ସାମି ବ୍ରହ୍ମଚରିୟୱାସେ''ତି। ଅଥାୟସ୍ମା ସଂକିଚ୍ଚୋ ତସ୍ସ ଅଜ୍ଝାସୟାନୁରୂପଂ କମ୍ମଟ୍ଠାନଂ ଆଚିକ୍ଖି। ସୋ କମ୍ମଟ୍ଠାନଂ ଅନୁୟୁଞ୍ଜନ୍ତୋ ନଚିରସ୍ସେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣି। ଆୟସ୍ମା ପନ ସଂକିଚ୍ଚୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ସତ୍ଥା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ୱିତ୍ଥାରେନ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ନାଗପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ଉରଗପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଉରଗୋୱ ତଚଂ ଜିଣ୍ଣନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ଉପାସକଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ସାୱତ୍ଥିୟଂ କିର ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ କାଲମକାସି। ସୋ ପୁତ୍ତମରଣହେତୁ ପରିଦେୱସୋକସମାପନ୍ନୋ ବହି ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା କିଞ୍ଚି କମ୍ମଂ କାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଗେହେୟେୱ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ସତ୍ଥା ପଚ୍ଚୂସୱେଲାୟଂ ମହାକରୁଣାସମାପତ୍ତିତୋ ୱୁଟ୍ଠାୟ ବୁଦ୍ଧଚକ୍ଖୁନା ଲୋକଂ ୱୋଲୋକେନ୍ତୋ ତଂ ଉପାସକଂ ଦିସ୍ୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମୟଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାୟ ତସ୍ସ ଗେହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦ୍ୱାରେ ଅଟ୍ଠାସି। ଉପାସକୋ ଚ ସତ୍ଥୁ ଆଗତଭାୱଂ ସୁତ୍ୱା ସୀଘଂ ଉଟ୍ଠାୟ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କତ୍ୱା ହତ୍ଥତୋ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଗେହଂ ପୱେସେତ୍ୱା ଆସନଂ ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ଅଦାସି। ନିସୀଦି ଭଗୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ। ଉପାସକୋପି ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ତଂ ଭଗୱା ''କିଂ, ଉପାସକ, ସୋକପରେତୋ ୱିୟ ଦିସ୍ସସୀ''ତି ଆହ। ''ଆମ, ଭଗୱା, ପିୟୋ ମେ ପୁତ୍ତୋ କାଲକତୋ, ତେନାହଂ ସୋଚାମୀ''ତି। ଅଥସ୍ସ ଭଗୱା ସୋକୱିନୋଦନଂ କରୋନ୍ତୋ ଉରଗଜାତକଂ (ଜା। ୧।୫।୧୯ ଆଦୟୋ) କଥେସି।

ଅତୀତେ କିର କାସିରଟ୍ଠେ ବାରାଣସିୟଂ ଧମ୍ମପାଲଂ ନାମ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁଲଂ ଅହୋସି। ତତ୍ଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ପୁତ୍ତୋ ଧୀତା ସୁଣିସା ଦାସୀତି ଇମେ ସବ୍ବେପି ମରଣାନୁସ୍ସତିଭାୱନାଭିରତା ଅହେସୁଂ। ତେସୁ ଯୋ ଗେହତୋ ନିକ୍ଖମତି, ସୋ ସେସଜନେ ଓୱଦିତ୍ୱା ନିରପେକ୍ଖୋୱ ନିକ୍ଖମତି। ଅଥେକଦିୱସଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଘରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଖେତ୍ତଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କସତି। ପୁତ୍ତୋ ସୁକ୍ଖତିଣପଣ୍ଣକଟ୍ଠାନି ଆଲିମ୍ପେତି। ତତ୍ଥେକୋ କଣ୍ହସପ୍ପୋ ଡାହଭୟେନ ରୁକ୍ଖସୁସିରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଇମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୁତ୍ତଂ ଡଂସି। ସୋ ୱିସୱେଗେନ ମୁଚ୍ଛିତୋ ତତ୍ଥେୱ ପରିପତିତ୍ୱା କାଲକତୋ, ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୁତ୍ତଂ ମତଂ ଦିସ୍ୱା କମ୍ମନ୍ତସମୀପେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଏକଂ ପୁରିସଂ ଏୱମାହ – ''ସମ୍ମ, ମମ ଘରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ଏୱଂ ୱଦେହି 'ନ୍ହାୟିତ୍ୱା ସୁଦ୍ଧୱତ୍ଥନିୱତ୍ଥା ଏକସ୍ସ ଭତ୍ତଂ ମାଲାଗନ୍ଧାଦୀନି ଚ ଗହେତ୍ୱା ତୁରିତଂ ଆଗଚ୍ଛତୂ'ତି''। ସୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଥା ଆରୋଚେସି, ଗେହଜନୋପି ତଥା ଅକାସି। ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନ୍ହତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ୱିଲିମ୍ପିତ୍ୱା ପରିଜନପରିୱୁତୋ ପୁତ୍ତସ୍ସ ସରୀରଂ ଚିତକଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ଅଗ୍ଗିଂ ଦତ୍ୱା ଦାରୁକ୍ଖନ୍ଧଂ ଡହନ୍ତୋ ୱିୟ ନିସ୍ସୋକୋ ନିସ୍ସନ୍ତାପୋ ଅନିଚ୍ଚସଞ୍ଞଂ ମନସି କରୋନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାସି।

ଅଥ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ସକ୍କୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି, ସୋ ଚ ଅମ୍ହାକଂ ବୋଧିସତ୍ତୋ ଅହୋସି। ସୋ ଅତ୍ତନୋ ପୁରିମଜାତିଂ କତପୁଞ୍ଞଞ୍ଚ ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖିତ୍ୱା ପିତରଂ ଞାତକେ ଚ ଅନୁକମ୍ପମାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୱେସେନ ତତ୍ଥ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଞାତକେ ଅସୋଚନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ''ଅମ୍ଭୋ, ମିଗଂ ଝାପେଥ, ଅମ୍ହାକଂ ମଂସଂ ଦେଥ, ଛାତୋମ୍ହୀ''ତି ଆହ। ''ନ ମିଗୋ, ମନୁସ୍ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି ଆହ। ''କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକୋ ଏସୋ''ତି? ''ନ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକୋ, ଉରେ ଜାତୋ ଓରସୋ ମହାଗୁଣୱନ୍ତୋ ତରୁଣପୁତ୍ତୋ''ତି ଆହ। ''କିମତ୍ଥଂ ତୁମ୍ହେ ତଥାରୂପେ ଗୁଣୱତି ତରୁଣପୁତ୍ତେ ମତେ ନ ସୋଚଥା''ତି? ତଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ

ଅସୋଚନକାରଣଂ କଥେନ୍ତୋ –

୮୫।

‘‘ଉରଗୋୱ ତଚଂ ଜିଣ୍ଣଂ, ହିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି ସଂ ତନୁଂ;

ଏୱଂ ସରୀରେ ନିବ୍ଭୋଗେ, ପେତେ କାଲକତେ ସତି।

୮୬।

‘‘ଡୟ୍ହମାନୋ ନ ଜାନାତି, ଞାତୀନଂ ପରିଦେୱିତଂ;

ତସ୍ମା ଏତଂ ନ ରୋଦାମି, ଗତୋ ସୋ ତସ୍ସ ଯା ଗତୀ’’ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି।

୮୫-୮୬। ତତ୍ଥ ଉରଗୋତି ଉରେନ ଗଚ୍ଛତୀତି ଉରଗୋ। ସପ୍ପସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ତଚଂ ଜିଣ୍ଣନ୍ତି ଜଜ୍ଜରଭାୱେନ ଜିଣ୍ଣଂ ପୁରାଣଂ ଅତ୍ତନୋ ତଚଂ ନିମ୍ମୋକଂ। ହିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି ସଂ ତନୁନ୍ତି ଯଥା ଉରଗୋ ଅତ୍ତନୋ ଜିଣ୍ଣତଚଂ ରୁକ୍ଖନ୍ତରେ ୱା କଟ୍ଠନ୍ତରେ ୱା ମୂଲନ୍ତରେ ୱା ପାସାଣନ୍ତରେ ୱା କଞ୍ଚୁକଂ ଓମୁଞ୍ଚନ୍ତୋ ୱିଯ ସରୀରତୋ ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ପହାଯ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଯଥାକାମଂ ଗଚ୍ଛତି, ଏୱମେୱ ସଂସାରେ ପରିବ୍ଭମନ୍ତୋ ସତ୍ତୋ ପୋରାଣସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ପରିକ୍ଖୀଣତ୍ତା ଜଜ୍ଜରୀଭୂତଂ ସଂ ତନୁଂ ଅତ୍ତନୋ ସରୀରଂ ହିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ଯଥାକମ୍ମଂ ଗଚ୍ଛତି, ପୁନବ୍ଭୱୱସେନ ଉପପଜ୍ଜତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏୱନ୍ତି ଡୟ୍ହମାନଂ ପୁତ୍ତସ୍ସ ସରୀରଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଆହ। ସରୀରେ ନିବ୍ଭୋଗେତି ଅସ୍ସ ୱିଯ ଅଞ୍ଜେସମ୍ପି କାଯେ ଏୱଂ ଭୋଗୱିରହିତେ ନିରତ୍ଥକେ ଜାତେ। ପେତେତି ଆଯୁଉସ୍ମାୱିଞ୍ଞାଣତୋ ଅପଗତେ। କାଲକତେ ସତୀତି ମତେ ଜାତେ। ତସ୍ମାତି ଯସ୍ମା ଡୟ୍ହମାନୋ କାଯୋ ଅପେତୱିଞ୍ଞାଣତ୍ତା ଦାହଦୁକ୍ଖଂ ୱିଯ ଞାତୀନଂ ରୁଦିତଂ ପରିଦେୱିତମ୍ପି ନ ଜାନାତି, ତସ୍ମା ଏତଂ ମମ ପୁତ୍ତଂ ନିମିତ୍ତଂ କତ୍ୱା ନ ରୋଦାମି। ଗତୋ ସୋତସ୍ସ ଯା ଗତୀତି ଯଦି ମତସତ୍ତା ନ ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜନ୍ତି, ମତସ୍ସ ପନ କତୋକାସସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱସେନ ଯା ଗତି ପାଟିକଙ୍ଖା, ତଂ ଚୁତିଅନନ୍ତରମେୱ ଗତୋ, ସୋ ନ ପୁରିମଞାତୀନଂ ରୁଦିତଂ ପରିଦେୱିତଂ ୱା ପଚ୍ଚାସୀସତି, ନାପି ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପୁରିମଞାତୀନଂ ରୁଦିତେନ କାଚି ଅତ୍ଥସିଦ୍ଧୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ଅତ୍ତନୋ ଅସୋଚନକାରଣେ କଥିତେ ପରିଯାଯମନସିକାରକୋସଲ୍ଲେ ପକାସିତେ ବ୍ରାହ୍ମଣରୂପୋ ସକ୍କୋ ବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ଆହ – ‘‘ଅମ୍ମ, ତୁଯ୍ହଂ ସୋ ମତୋ କିଂ ହୋତୀ’’ତି? ‘‘ଦସ ମାସେ କୁଚ୍ଛିନା ପରିହରିତ୍ୱା ଥଞ୍ଞଂ ପାଯେତ୍ୱା ହତ୍ଥପାଦେ ସଣ୍ଠପେତ୍ୱା ସଂୱଡ୍ଢିତୋ ପୁତ୍ତୋ ମେ, ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଯଦି ଏୱଂ ପିତା ତାୱ ପୁରିସଭାୱେନ ମା ରୋଦତୁ, ମାତୁ ନାମ ହଦଯଂ ମୁଦୁକଂ, ତ୍ୱଂ କସ୍ମା ନ ରୋଦସୀ’’ତି? ତଂ ସୁତ୍ୱା ସା ଅରୋଦନକାରଣଂ କଥେନ୍ତୀ –

୮୭।

‘‘ଅନବ୍ଭିତୋ ତତୋ ଆଗା, ନାନୁଞ୍ଞାତୋ ଇତୋ ଗତୋ;

ଯଥାଗତୋ ତଥା ଗତୋ, ତତ୍ଥ କା ପରିଦେୱନା।

୮୮।

‘‘ଡୟ୍ହମାନୋ ନ ଜାନାତି, ଞାତୀନଂ ପରିଦେୱିତଂ;

ତସ୍ମା ଏତଂ ନ ରୋଦାମି, ଗତୋ ସୋ ତସ୍ସ ଯା ଗତୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ ଅନବ୍ଭିତୋତି ଅନୱ୍ହାତୋ, ‘‘ଏହି ମଯ୍ହଂ ପୁତ୍ତଭାୱଂ ଉପଗଚ୍ଛା’’ତି ଏୱଂ ଅପକ୍କୋସିତୋ। ତତୋତି ଯତ୍ଥ ପୁବ୍ବେ ଠିତୋ, ତତୋ ପରଲୋକତୋ। ଆଗାତି ଆଗଞ୍ଛି। ନାନୁଞ୍ଞାତୋତି ଅନନୁମତୋ, ‘‘ଗଚ୍ଛ, ତାତ, ପରଲୋକ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ଅମ୍ହେହି ଅୱିସ୍ସଟ୍ଠୋ। ଇତୋତି

ଇଧଲୋକତୋ। ଗତୋତି ଅପଗତୋ। ଯଥାଗତୋତି ଯେନାକାରେନ ଆଗତୋ, ଅମ୍ହେହି ଅନଜ୍ଝିଟ୍ଠୋ ଏୱ ଆଗତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତଥା ଗତୋତି ତେନେୱାକାରେନ ଗତୋ। ଯଥା ସକେନେୱ କମ୍ମୁନା ଆଗତୋ, ତଥା ସକେନେୱ କମ୍ମୁନା ଗତୋତି। ଏତେନ କମ୍ମସ୍ସକତଂ ଦସ୍ସେତି। ତତ୍ଥ କା ପରିଦେୱନାତି ଏୱଂ ଅୱସୱତ୍ତିକେ ସଂସାରପୱତ୍ତେ ମରଣଂ ପଟିଚ୍ଚ କା ନାମ ପରିଦେୱନା, ଅଯୁତ୍ତା ସା ପଞ୍ଚଞ୍ଚୱତା ଅକରଣୀଯାତି ଦସ୍ସେତି।

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣିଯା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ଭଗିନିଂ ପୁଚ୍ଛି – ‘‘ଅମ୍ମ, ତୁଯ୍ହଂ ସୋ କିଂ ହୋତୀ’’ତି? ‘‘ଭାତା ମେ, ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଅମ୍ମ, ଭଗିନିଯୋ ନାମ ଭାତୂସୁ ସିନେହା, ତ୍ୱଂ କସ୍ମା ନ ରୋଦସୀ’’ତି? ସାପି ଅରୋଦନକାରଣଂ କଥେନ୍ତୀ –

୮୯।

‘‘ସଚେ ରୋଦେ କିସ୍ସ ଅସ୍ସଂ, ତତ୍ଥ ମେ କିଂ ଫଲଂ ସିଯା;

ଞାତିମିତ୍ତସୁହଜ୍ଜାନଂ, ଭିଯ୍ୟୋ ନୋ ଅରତୀ ସିଯା।

୯୦।

‘‘ଡଯ୍ହମାନୋ ନ ଜାନାତି, ଞାତୀନଂ ପରିଦେୱିତଂ;

ତସ୍ମା ଏତଂ ନ ରୋଦାମି, ଗତୋ ସୋ ତସ୍ସ ଯା ଗତୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ ସଚେ ରୋଦେ କିସା ଅସ୍ସନ୍ତି ଯଦି ଅହଂ ରୋଦେଯ୍ୟଂ, କିସା ପରିସୁକ୍ଖସରୀରା ଭୱେଯ୍ୟଂ। ତତ୍ଥ ମେ କିଂ ଫଲଂ ସିଯାତି ତସ୍ମିଂ ମଯ୍ହଂ ଭାତୁ ମରଣନିମିତ୍ତେ ରୋଦନେ କିଂ ନାମ ଫଲଂ, କୋ ଆନିସଂସୋ ଭୱେଯ୍ୟ? ନ ତେନ ମଯ୍ହଂ ଭାତିକୋ ଆଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ନାପି ସୋ ତେନ ସୁଗତିଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଞାତିମିତ୍ତସୁହଜ୍ଜାନଂ, ଭିଯ୍ୟୋ ନୋ ଅରତୀ ସିଯାତି ଅମ୍ହାକଂ ଞାତୀନଂ ମିତ୍ତାନଂ ସୁହଦଯାନଞ୍ଚ ମମ ସୋଚନେନ ଭାତୁମରଣଦୁକ୍ଖତୋ ଭିଯ୍ୟୋପି ଅରତି ଦୁକ୍ଖମେୱ ସିଯାତି।

ଏୱଂ ଭଗିନିଯା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ଭରିଯଂ ପୁଚ୍ଛି – ‘‘ତୁଯ୍ହଂ ସୋ କିଂ ହୋତୀ’’ତି? ‘‘ଭତ୍ତା ମେ, ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଭଦ୍ଦେ, ଇତ୍ଥିଯୋ ନାମ ଭତ୍ତରି ସିନେହା ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମିଞ୍ଚ ମତେ ୱିଧୱା ଅନାଥା ହୋନ୍ତି, କସ୍ମା ତ୍ୱଂ ନ ରୋଦସୀ’’ତି? ସାପି ଅତ୍ତନୋ ଅରୋଦନକାରଣଂ କଥେନ୍ତୀ –

୯୧।

‘‘ଯଥାପି ଦାରକୋ ଚନ୍ଦଂ, ଗଚ୍ଛନ୍ତମନୁରୋଦତି;

ଏୱଂସମ୍ପଦମେୱେତଂ, ଯୋ ପେତମନୁସୋଚତି।

୯୨।

‘‘ଡଯ୍ହମାନୋ ନ ଜାନାତି, ଞାତୀନଂ ପରିଦେୱିତଂ;

ତସ୍ମା ଏତଂ ନ ରୋଦାମି, ଗତୋ ସୋ ତସ୍ସ ଯା ଗତୀ’’ତି। – ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ;

ତତ୍ଥ ଦାରକୋତି ବାଲଦାରକୋ। ଚନ୍ଦନ୍ତି ଚନ୍ଦମଣ୍ଡଲଂ। ଗଚ୍ଛନ୍ତନ୍ତି ନଭଂ ଅବ୍ଭୁସ୍ସକ୍କମାନଂ। ଅନୁରୋଦତୀତି ‘‘ମଯ୍ହଂ ରଥଚକ୍କଂ ଗହେତ୍ୱା ଦେହୀ’’ତି ଅନୁରୋଦତି। ଏୱଂସମ୍ପଦମେୱେତନ୍ତି ଯୋ ପେତଂ ମତଂ ଅନୁସୋଚତି, ତସ୍ସେତଂ ଅନୁସୋଚନଂ ଏୱଂସମ୍ପଦଂ ଏୱରୂପଂ, ଆକାସେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଚନ୍ଦସ୍ସ ଗହେତୁକାମତାସଦିସଂ ଅଲବ୍ଭନେଯ୍ୟୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଇଚ୍ଛାଭାୱତୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ତସ୍ସ ଭରିଯାଯ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଦାସିଂ ପୁଚ୍ଛି – ‘‘ଅମ୍ମ, ତୁଯ୍ହଂ ସୋ କିଂ ହୋତୀ’’ତି? ‘‘ଅଯ୍ୟୋ ମେ, ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଯଦି ଏୱଂ ତେନ ତ୍ୱଂ ପୋଥେତ୍ୱା ୱେଯ୍ୟାୱଚ୍ଚଂ କାରିତା ଭୱିସ୍ସସି, ତସ୍ମା ମଞ୍ଞେ ‘ସୁମୁତ୍ତାହଂ ତେନା’ତି ନ ରୋଦସୀ’’ତି? ‘‘ସାମି, ମା ମଂ ଏୱଂ ଅୱଚ, ନ ଚେତଂ ଅନୁଚ୍ଛୱିକଂ ,

ଅତିୱିଯ ଖନ୍ତିମେତ୍ତାନୁଦ୍ଦଯାସମ୍ପନ୍ନୋ ଯୁତ୍ତୱାଦୀ ମଯ୍ହଂ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଉରେ ସଂୱଡ୍ଢପୁତ୍ତୋ ୱିଯ ଅହୋସୀ’’ତି। ଅଥ ‘‘କସ୍ମା ନ ରୋଦସୀ’’ତି? ସାପି ଅତ୍ତନୋ ଅରୋଦନକାରଣଂ କଥେନ୍ତୀ –

୯୩।

‘‘ଯଥାପି ବ୍ରହ୍ମେ ଉଦକୁମ୍ଭୋ, ଭିନ୍ନୋ ଅପ୍ପଟିସନ୍ଧିଯୋ;

ଏୱଂସମ୍ପଦମେୱେତଂ, ଯୋ ପେତମନୁସୋଚତି।

୯୪।

‘‘ଡଯ୍ହମାନୋ ନ ଜାନାତି, ଞାତୀନଂ ପରିଦେୱିତଂ;

ତସ୍ମା ଏତଂ ନ ରୋଦାମି, ଗତୋ ସୋ ତସ୍ସ ଯା ଗତୀ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ ଯଥାପି ବ୍ରହ୍ମେ ଉଦକୁମ୍ଭୋ, ଭିନ୍ନୋ ଅପ୍ପଟିସନ୍ଧିଯୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେଯ୍ୟଥାପି ଉଦକଘଟୋ ମୁଗ୍ଗରପ୍ପହାରାଦିନା ଭିନ୍ନୋ ଅପ୍ପଟିସନ୍ଧିଯୋ ପୁନ ପାକତିକୋ ନ ହୋତି। ସେସମେତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯତ୍ତା ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ।

ସକ୍କୋ ତେସଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ପସନ୍ନମାନସୋ ‘‘ସମ୍ମଦେୱ ତୁମ୍ହେହି ମରଣସ୍ସତି ଭାୱିତା, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନ ତୁମ୍ହେହି କସିଆଦିକରଣକିଚ୍ଚଂ ଅତ୍ଥୀ’’ତି ତେସଂ ଗେହଂ ସତ୍ତରତନଭରିତଂ କତ୍ୱା ‘‘ଅପ୍ପମତ୍ତା ଦାନଂ ଦେଥ, ସୀଲଂ ରକ୍ଖଥ, ଉପୋସଥକମ୍ମଂ କରୋଥା’’ତି ଓୱଦିତ୍ୱା ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ତେସଂ ନିୱେଦେତ୍ୱା ସକଟ୍ଠାନମେୱ ଗତୋ। ତେପି ବ୍ରାହ୍ମଣାଦଯୋ ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କରୋନ୍ତା ଯାୱତାଯୁକଂ ଠତ୍ୱା ଦେୱଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଜାତକଂ ଆହରିତ୍ୱା ତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ସୋକସଲ୍ଲଂ ସମୁଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଉପରି ସଚ୍ଚାନି ପକାସେସି, ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ଉପାସକୋ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠହୀତି।

ଉରଗପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇତି ଖୁଦ୍ଦକ-ଅଟ୍ଠକଥାଯ ପେତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ଦ୍ୱାଦସୱତ୍ଥୁପଟିମଣ୍ଡିତସ୍ସ

ପଠମସ୍ସ ଉରଗୱଗ୍ଗସ୍ସ ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୨। ଉଦ୍ଧରିଓଗ୍ଗୋ

୧। ସଂସାରମୋଚକପେତିଓତ୍ଥୁଓଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗାଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ୱେଥଓଓନେ ୱିହରନ୍ତେ ମଗଧରଟ୍ଠେ ଇଟ୍ଠକଓତୀନାମକେ ଗାମେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ମଗଧରଟ୍ଠେ କିର ଇଟ୍ଠକଓତୀ ଚ ଦୀଘରାଜି ଚାତି ଦ୍ୱେ ଗାମକା ଅହେସୁଂ, ତତ୍ଥ ବହୂ ସଂସାରମୋଚକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ପଟିଓସନ୍ତି। ଅତୀତେ ଚ କାଲେ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଓସ୍ସସତାନଂ ମତ୍ଥକେ ଅଞ୍ଞତରା ଇତ୍ଥୀ ତତ୍ଥେଓ ଇଟ୍ଠକଓତିଯଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ସଂସାରମୋଚକକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଓସେନ ବହୂ କୀଟପଟଙ୍ଗେ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତି।

ସା ପଞ୍ଚ ଓସ୍ସସତାନି ଖୁପ୍ପିପାସାଦିଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱିତ୍ୱା ଅମ୍ହାକଂ ଭଗଓତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପଓତ୍ତିତଓରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁକ୍କମେନ ରାଜଗହଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ୱେଥଓଓନେ ୱିହରନ୍ତେ ପୁନପି ଇଟ୍ଠକଓତିଯଂଯେଓ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ସଂସାରମୋଚକକୁଲେଯେଓ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଯଦା ସତ୍ତଟ୍ଠଓସ୍ସୁଦ୍ଦେସିକକାଲେ ଅଞ୍ଞାହି ଦାରିକାହି ସଦ୍ଧିଂ ରଥିକାଯ କୀଳଅନସମତ୍ଥା ଅହୋସି, ତଦା ଆଯସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରୋ ତମେଓ ଗାମଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଅରୁଣଓତୀୱିହାରେ ୱିହରନ୍ତୋ ଏକଦିଓସଂ ଦ୍ୱାଦସହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଦ୍ୱାରସମୀପେନ ମଗ୍ଗେନ ଅତିକ୍କମତି। ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ବହୂ ଗାମଦାରିକା ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଦ୍ୱାରସମୀପେ କୀଳଅନ୍ତିଯୋ ପସନ୍ନମାନସା ମାତାପିତୂନଂ ପଟିପତ୍ତିଦସ୍ସନେନ ୱେଗେନାଗନ୍ତ୍ୱା ଥେରଂ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ପଞ୍ଚପତିଟ୍ଠିତେନ ଓନ୍ଦିଂସୁ। ସା ପନେସା ଅସ୍ସଦ୍ଧକୁଲସ୍ସ ଧୀତା ଚିରକାଲଂ ଅପରିଚିତକୁସଲତାଯ ସାଧୁଜନାଚାରୱିରହିତା ଅନାଦରା ଅଲକ୍ଖିକା ୱିଯ ଅଟ୍ଠାସି। ଥେରୋ ତସ୍ସା ପୁବ୍ବଚରିତଂ ଇଦାନି ଚ ସଂସାରମୋଚକକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତନଂ ଆଯତିଞ୍ଚ ନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତନାରହତଂ ଦିସ୍ୱା ''ସଚାଯଂ ମଂ ଓନ୍ଦିସ୍ସତି, ନିରଯେ ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତି, ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱାପି ମମଂଯେଓ ନିସ୍ସାଯ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭିସ୍ସତୀ''ତି ଞତ୍ୱା କରୁଣାସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ ତା ଦାରିକାଯୋ ଆହ – ''ତୁମ୍ହେ ଭିକ୍ଖୂ ଓନ୍ଦଥ, ଅଯଂ ପନ ଦାରିକା ଅଲକ୍ଖିକା ୱିଯ ଠିତା''ତି। ଅଥ ନଂ ତା ଦାରିକା ହତ୍ଥେସୁ ପରିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଆକଡ୍ଢିତ୍ୱା ବଲକ୍କାରେନ ଥେରସ୍ସ ପାଦେ ଓନ୍ଦାପେସୁଂ।

ସା ଅପରେନ ସମଯେନ ଓଯପ୍ପତ୍ତା ଦୀଘରାଜିଯଂ ସଂସାରମୋଚକକୁଲେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ କୁମାରସ୍ସ ଦିନ୍ନା ପରିପୁଣ୍ଣଗବ୍ଭା ହୁତ୍ୱା କାଲକତା ପେତେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପା ଖୁପ୍ପିପାସାଭିଭୂତା ଅତିୱିଯ ବୀଭଚ୍ଛଦସ୍ସନା ୱିଚରନ୍ତୀ ରତ୍ତିଯଂ ଆଯସ୍ମତୋ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଥେରୋ –

୯୫।

''ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

ଉପ୍ଫାସୁଳିକେ କିସିକେ, କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ''ତି। –

ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଧମନିସନ୍ଥତାତି ନିମ୍ମଂସଲୋହିତତାଯ ସିରାଜାଲେହି ପତ୍ଥତଗତ୍ତା। ଉପ୍ଫାସୁଳିକେତି ଉଗ୍ଗତଫାସୁଳିକେ। କିସିକେତି କିସସରୀରେ। ପୁବ୍ବେପି ''କିସା''ତି ୱତ୍ୱା ପୁନ ''କିସିକେ''ତି ୱଚନଂ ଅଟ୍ଠିଚମ୍ମନ୍ହାରୁମତ୍ତସରୀରତାଯ ଅତିୱିଯ କିସଭାଓଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୀ ଅତ୍ତାନଂ ପଓେଦେନ୍ତୀ –

୯୬।

''ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୀମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା''ତି। – ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ଥେରେନ –

୯୭।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

କତକମ୍ମଂ ପୁଟ୍ଠା ‘‘ଅଦାନସୀଲା ମଚ୍ଛରିନୀ ହୁତ୍ୱା ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଏୱଂ ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱାମୀ’’ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି –

୯୮।

‘‘ଅନୁକମ୍ପକା ମଯ୍ହଂ ନାହେସୁଂ ଭନ୍ତେ, ପିତା ଚ ମାତା ଅଥୱାପି ଞାତକା;

ଯେ ମଂ ନିଯୋଜେଯ୍ୟୁଂ ଦଦାହି ଦାନଂ, ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ।

୯୯।

‘‘ଇତୋ ଅହଂ ୱସ୍ସସତାନି ପଞ୍ଚ, ଯଂ ଏୱରୂପା ୱିଚରାମି ନଗ୍ଗା;

ଖୁଦାଯ ତଣ୍ହାଯ ଚ ଖଜ୍ଜମାନା, ପାପସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଫଲଂ ମମେଦଂ।

୧୦୦।

‘‘ୱନ୍ଦାମି ତଂ ଅଯ୍ୟ ପସନ୍ନଚିତ୍ତା, ଅନୁକମ୍ପ ମଂ ୱୀର ମହାନୁଭାୱ;

ଦତ୍ୱା ଚ ମେ ଆଦିସ ଯଞ୍ହି କିଞ୍ଚି, ମୋଚେହି ମଂ ଦୁଗ୍ଗତିଯା ଭଦନ୍ତେ’’ତି।

୯୮। ତତ୍ଥ ଅନୁକମ୍ପକାତି ସମ୍ପରାଯିକେନ ଅତ୍ଥେନ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହକା। ଭନ୍ତେତି ଥେରଂ ଆଲପତି। ଯେ ମଂ ନିଯୋଜେଯ୍ୟୁନ୍ତି ମାତା ୱା ପିତା ୱା ଅଥ ୱା ଞାତକା ଏଦିସା ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ‘‘ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦଦାହି ଦାନ’’ନ୍ତି ଯେ ମଂ ନିଯୋଜେଯ୍ୟୁଂ, ତାଦିସା ଅନୁକମ୍ପକା ମଯ୍ହଂ ନାହେସୁନ୍ତି ଯୋଜନା।

୯୯।ଇତୋ ଅହଂ ୱସ୍ସସତାନି ପଞ୍ଚ, ଯଂ ଏୱରୂପା ୱିଚରାମି ନଗ୍ଗାତି ଇଦଂ ସା ପେତୀ ଇତୋ ତତିଯାଯ ଜାତିଯା ଅତ୍ତନୋ ପେତତ୍ତଭାୱଂ ଅନୁସ୍ସରିତ୍ୱା ଇଦାନିପି ତଥା ପଞ୍ଚୱସ୍ସସତାନି ୱିଚରାମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନାହ। ତତ୍ଥ ଯନ୍ତି ଯସ୍ମା, ଦାନାଦୀନଂ ପୁଞ୍ଞାନଂ ଅକତତ୍ତା ଏୱରୂପା ନଗ୍ଗା ପେତୀ ହୁତ୍ୱା ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱସ୍ସସତାନି ପଞ୍ଚ ୱିଚରାମୀତି ଯୋଜନା। ତଣ୍ହାଯାତି ପିପାସାଯ। ଖଜ୍ଜମାନାତି ଖାଦିଯମାନା, ବାଧିଯମାନାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୦୦।ୱନ୍ଦାମି ତଂ ଅଯ୍ୟ ପସନ୍ନଚିତ୍ତାତି ଅଯ୍ୟ, ତମହଂ ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ୱନ୍ଦାମି, ଏତ୍ତକମେୱ ପୁଞ୍ଞଂ ଇଦାନି ମଯା କାତୁଂ ସକ୍କାତି ଦସ୍ସେତି। ଅନୁକମ୍ପ ମନ୍ତି ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହ ମମଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅନୁଦ୍ଦଯଂ କରୋହି। ଦତ୍ୱା ଚ ମେ ଆଦିସ ଯଞ୍ହି କିଞ୍ଚୀତି କିଞ୍ଚିଦେୱ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମଯ୍ହଂ ଆଦିସ, ତେନ ମେ ଇତୋ ପେତଯୋନିତୋ ମୋକ୍ଖୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନ ୱଦତି। ତେନେୱାହ ‘‘ମୋଚେହି ମଂ ଦୁଗ୍ଗତିଯା ଭଦନ୍ତେ’’ତି।

ଏୱଂ ପେତିଯା ୱୁତ୍ତେ ଯଥା ସୋ ଥେରୋ ପଟିପଜ୍ଜି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ୱୁତ୍ତା –

୧୦୧।

‘‘ସାଧୂତି ସୋ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା, ସାରିପୁତ୍ତୋନୁକମ୍ପକୋ;

ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆଲୋପଂ ଦତ୍ୱା, ପାଣିମତ୍ତଞ୍ଚ ଚୋଳକଂ;

ଥାଲକସ୍ସ ଚ ପାନୀଯଂ, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସି।

୧୦୨।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୋଜନଚ୍ଛାଦନପାନୀଯଂ, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଫଲଂ।

୧୦୩।

‘‘ତତୋ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚିୱସନା, କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀ;

ୱିଚିତ୍ତୱତ୍ଥାଭରଣା, ସାରିପୁତ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମୀ’’ତି।

୧୦୧-୧୦୩। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁନୋ, ୱଚନୱିପଲ୍ଲାସେନ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ‘‘ଆଲୋପଂ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦତ୍ୱା’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି। ଆଲୋପନ୍ତି କବଳଂ, ଏକାଲୋପମତ୍ତଂ ଭୋଜନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଣିମତ୍ତଞ୍ଚ ଚୋଳଅକନ୍ତି ଏକହତ୍ଥପ୍ପମାଣଂ ଚୋଳଖଣ୍ଡନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଥାଲକସ୍ସ ଚ ପାନୀଯନ୍ତି ଏକଥାଲକପୂରଣମତ୍ତଂ ଉଦକଂ। ସେସଂ ଖଲ୍ଲାଟିଯପେତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

ଅଥାଯସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତୋ ତଂ ପେତିଂ ପୀଣିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ପରିସୁଦ୍ଧଛୱିୱଣ୍ଣଂ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥାଭରଣାଲଙ୍କାରଂ ସମନ୍ତତୋ ଅତ୍ତନୋ ପଭାଯ ଓଭାସେନ୍ତିଂ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ଠିତଂ ଦିସ୍ୱା ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ କମ୍ମଫଲଂ ତାଯ ୱିଭାୱେତୁକାମୋ ହୁତ୍ୱା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି –

୧୦୪।

‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତେନ ୱଣ୍ଣେନ, ଯା ତ୍ୱଂ ତିଟ୍ଠସି ଦେୱତେ;

ଓଭାସେନ୍ତୀ ଦିସା ସବ୍ବା, ଓସଧୀ ୱିଯ ତାରକା।

୧୦୫।

‘‘କେନ ତେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, କେନ ତେ ଇଧ ମିଜ୍ଝତି;

ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ଚ ତେ ଭୋଗା, ଯେ କେଚି ମନସୋ ପିଯା।

୧୦୬।

‘‘ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଦେୱି ମହାନୁଭାୱେ, ମନୁସ୍ସଭୂତା କିମକାସି ପୁଞ୍ଞଂ;

କେନାସି ଏୱଂ ଜଲିତାନୁଭାୱା, ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ ସବ୍ବଦିସା ପଭାସତୀ’’ତି।

୧୦୪। ତତ୍ଥ ଅଭିକ୍କନ୍ତେନାତି ଅତିମନାପେନ, ଅଭିରୂପେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ୱଣ୍ଣେନାତି ଛୱିୱଣ୍ଣେନ। ଓଭାସେନ୍ତୀ ଦିସା ସବ୍ବାତି ସବ୍ବାପି ଦସ ଦିସା ଜୋତେନ୍ତୀ ଏକାଲୋକଂ କରୋନ୍ତୀ। ଯଥା କିନ୍ତି ଆହ ‘‘ଓସଧୀ ୱିଯ ତାରକା’’ତି। ଉସ୍ସନ୍ନା ପଭା ଏତାଯ ଧୀଯତି, ଓସଧାନଂ ୱା ଅନୁବଲପ୍ପଦାଯିକାତି କତ୍ୱା ‘‘ଓସଧୀ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମା ତାରକା ଯଥା ସମନ୍ତତୋ ଆଲୋକଂ କୁରୁମାନା ତିଟ୍ଠତି, ଏୱମେୱ ତ୍ୱଂ ସବ୍ବଦିସା ଓଭାସେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୦୫।କେନାତି କିଂ-ସଦ୍ଦୋ ପୁଚ୍ଛାଯଂ। ହେତୁଅତ୍ଥେ ଚେତଂ କରଣୱଚନଂ, କେନ ହେତୁନାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେତି ତୱ। ଏତାଦିସୋତି ଏଦିସୋ, ଏତରହି ଯଥାଦିସ୍ସମାନୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। କେନ ତେ ଇଧ ମିଜ୍ଝତୀତି କେନ ପୁଞ୍ଞୱିସେସେନ ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ଇଦାନି ତଯା ଲବ୍ଭମାନଂ ସୁଚରିତଫଲଂ ଇଜ୍ଝତି ନିପ୍ଫଜ୍ଜତି। ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୀତି ନିବ୍ବତ୍ତନ୍ତି। ଭୋଗାତି ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଟ୍ଠେନ ‘‘ଭୋଗା’’ତି ଲଦ୍ଧନାମା ୱତ୍ଥାଭରଣାଦିୱିତ୍ତୂପକରଣୱିସେସା। ଯେ କେଚୀତି ଭୋଗେ ଅନୱସେସତୋ ବ୍ୟାପେତ୍ୱା ସଙ୍ଗଣ୍ହାତି । ଅନୱସେସବ୍ୟାପକୋ ହି ଅଯଂ ନିଦ୍ଦେସୋ ଯଥା ‘‘ଯେ କେଚି ସଙ୍ଖାରା’’ତି। ମନସୋ ପିଯାତି ମନସା ପିଯାଯିତବ୍ବା, ମନାପିଯାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୦୬।ପୁଚ୍ଛାମୀତି ପୁଚ୍ଛଂ କରୋମି, ଞାତୁଂ ଇଚ୍ଛାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତନ୍ତି ତ୍ୱଂ। ଦେୱୀତି ଦିବ୍ବାନଭାୱସମଙ୍ଗିତାୟ, ଦେୱି। ତେନାହ ‘‘ମହାନୁଭାୱେ’’ତି। ମନୁସ୍ସଭୂତାତି ମନୁସ୍ସେସୁ ଜାତା ମନୁସ୍ସଭାୱଂ ପତ୍ତା। ଇଦଂ ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ସତ୍ତା ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱେ ଠିତା ପୁଞ୍ଞାନି କରୋନ୍ତୀତି କତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଂ। ଅୟମେତାୟଂ ଗାଥାନଂ ସଙ୍ଖେପତୋ ଅତ୍ଥୋ, ୱିତ୍ଥାରତୋ ପନ ପରମତ୍ଥଦୀପନିୟଂ ୱିମାନୱତ୍ଥୁଅଟ୍ଠକଥାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଏୱଂ ପୁନ ଥେରେନ ପୁଟ୍ଠା ପେତୀ ତସ୍ସା ସମ୍ପତ୍ତିୟା ଲଦ୍ଧକାରଣଂ ପକାସେନ୍ତୀ ସେସଗାଥା ଅଭାସି –

୧୦୭।

‘‘ଉପ୍ପଣ୍ଡୁକିଂ କିସଂ ଛାତଂ, ନଗ୍ଗଂ ସମ୍ପତିତଚ୍ଛୱିଂ;

ମୁନି କାରୁଣିକୋ ଲୋକେ, ତଂ ମଂ ଅଦ୍ଦକ୍ଖି ଦୁଗ୍ଗତଂ।

୧୦୮।

‘‘ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆଲୋପଂ ଦତ୍ୱା, ପାଣିମତ୍ତଞ୍ଚ ଚୋଳଅକଂ;

ଥାଲକସ୍ସ ଚ ପାନୀୟଂ, ମମ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସି।

୧୦୯।

‘‘ଆଲୋପସ୍ସ ଫଲଂ ପସ୍ସ, ଭତ୍ତଂ ୱସ୍ସସତଂ ଦସ;

ଭୁଞ୍ଜାମି କାମକାମିନୀ, ଅନେକରସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ।

୧୧୦।

‘‘ପାଣିମତ୍ତସ୍ସ ଚୋଳଅସ୍ସ, ୱିପାକଂ ପସ୍ସ ଯାଦିସଂ;

ଯାୱତା ନନ୍ଦରାଜସ୍ସ, ୱିଜିତସ୍ମିଂ ପଟିଚ୍ଛଦା।

୧୧୧।

‘‘ତତୋ ବହୁତରା ଭନ୍ତେ, ୱତ୍ଥାନଚ୍ଛାଦନାନି ମେ;

କୋସେୟ୍ୟକମ୍ବଲୀୟାନି, ଖୋମକପ୍ପାସିକାନି ଚ।

୧୧୨।

‘‘ୱିପୁଲା ଚ ମହଗ୍ଘା ଚ, ତେପାକାସେୱଲମ୍ବରେ;

ସାହଂ ତଂ ପରିଦହାମି, ଯଂ ଯଞ୍ହି ମନସୋ ପିୟଂ।

୧୧୩।

‘‘ଥାଲକସ୍ସ ଚ ପାନୀୟଂ, ୱିପାକଂ ପସ୍ସ ଯାଦିସଂ;

ଗମ୍ଭୀରା ଚତୁରସ୍ସା ଚ, ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞୋ ସୁନିମ୍ମିତା।

୧୧୪।

‘‘ସେତୋଦକା ସୁପ୍ପତିତ୍ଥା, ସୀତା ଅପ୍ପଟିଗନ୍ଧିଯା;

ପଦୁମୁପ୍ପଲସଞ୍ଛନ୍ନା, ୱାରିକିଞ୍ଜକ୍ଖପୂରିତା।

୧୧୫।

‘‘ସାହଂ ରମାମି କୀଳାମି, ମୋଦାମି ଅକୁତୋଭଯା;

ମୁନିଂ କାରୁଣିକଂ ଲୋକେ, ଭନ୍ତେ ୱନ୍ଦିତୁମାଗତା’’ତି।

୧୦୭। ତତ୍ଥ ଉପ୍ପଣ୍ଡୁକିନ୍ତି ଉପ୍ପଣ୍ଡୁକଜାତଂ। ଛାତନ୍ତି ବୁଭୁକ୍ଖିତଂ ଖୁଦାଯ ଅଭିଭୂତଂ। ସମ୍ପତିତଚ୍ଛୱିନ୍ତି ଛିନ୍ନଭିନ୍ନସରୀରଚ୍ଛୱିଂ। ଲୋକେତି ଇଦଂ ‘‘କାରୁଣିକୋ’’ତି ଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତକରୁଣାଯ ୱିସଯଦସ୍ସନଂ। ତଂ ମନ୍ତି ତାଦିସଂ ମମଂ, ୱୁତ୍ତନଯେନ ଏକନ୍ତତୋ କରୁଣଟ୍ଠାନିଯଂ ମଂ। ଦୁଗ୍ଗତନ୍ତି ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଗତଂ।

୧୦୮-୧୦୯।ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆଲୋପଂ ଦତ୍ୱାତିଆଦି ଥେରେନ ଅତ୍ତନୋ କରୁଣାଯ କତାକାରଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ଭତ୍ତନ୍ତି ଓଦନଂ, ଦିବ୍ବଭୋଜନନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ୱସ୍ସସତଂ ଦସାତି ଦସ ୱସ୍ସସତାନି, ୱସ୍ସସହସ୍ସନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅଚ୍ଚନ୍ତସଂଯୋଗେ ଚେତଂ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। ଭୁଞ୍ଜାମି କାମକାମିନୀ, ଅନେକରସବ୍ୟଞ୍ଜନନ୍ତି ଅଞ୍ଞେହିପି କାମେତବ୍ବକାମେହି ସମନ୍ନାଗତା ଅନେକରସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଭତ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜାମୀତି ଯୋଜନା।

୧୧୦।ଚୋଳଅସ୍ସାତି ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମସୀସେନ ତବ୍ବିସଯଂ ଦାନମଯଂ ପୁଞ୍ଞମେୱ ଦସ୍ସେତି। ୱିପାକଂ ପସ୍ସ ଯାଦିସନ୍ତି ତସ୍ସ ଚୋଳଅଦାନସ୍ସ ୱିପାକସଙ୍ଖାତଂ ଫଲଂ ପସ୍ସ, ଭନ୍ତେ। ତଂ ପନ ଯାଦିସଂ ଯଥାରୂପଂ, କିନ୍ତି ଚେତି ଆହ ‘‘ଯାୱତା ନନ୍ଦରାଜସ୍ସା’’ତିଆଦି।

ତତ୍ଥ କୋଯଂ ନନ୍ଦରାଜା ନାମ? ଅତୀତେ କିର ଦସୱସ୍ସସହସ୍ସାଯୁକେସୁ ମନୁସ୍ସେସୁ ବାରାଣସିୱାସୀ ଏକୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଅରଞ୍ଞେ ଜଙ୍ଘାୱିହାରଂ ୱିଚରନ୍ତୋ ଅରଞ୍ଞଟ୍ଠାନେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ଅଦ୍ଦସ। ସୋ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ତତ୍ଥ ଚୀୱରକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ଅନୁୱାତେ ଅପ୍ପହୋନ୍ତେ ସଂହରିତ୍ୱାୱ ଠପେତୁଂ ଆରଦ୍ଧୋ। ସୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା, ‘‘ଭନ୍ତେ, କିଂ କରୋଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ତେନ ଅପ୍ପିଚ୍ଛତାଯ କିଞ୍ଚି ଅୱୁତ୍ତେପି ‘‘ଚୀୱରଦୁସ୍ସଂ ନପ୍ପହୋତୀ’’ତି ଞତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ପାଦମୂଲେ ଠପେତ୍ୱା ଅଗମାସି। ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଅନୁୱାତଂ ଆରୋପେନ୍ତୋ ଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ପାରୁପି। ସୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଜୀୱିତପରିଯୋସାନେ କାଲଂ କତ୍ୱା ତାୱତିଂସଭୱନେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଯାୱତାଯୁକଂ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱିତ୍ୱା ତତୋ ଚୱିତ୍ୱା ବାରାଣସିତୋ ଯୋଜନମତ୍ତେ ଠାନେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମେ ଅମଚ୍ଚକୁଲେ ନିବ୍ବତ୍ତି।

ତସ୍ସ ୱଯପ୍ପତ୍ତକାଲେ ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ନକ୍ଖତ୍ତଂ ସଙ୍ଘୁଟ୍ଠଂ ଅହୋସି। ସୋ ମାତରଂ ଆହ – ‘‘ଅମ୍ମ, ସାଟକଂ ମେ ଦେହି, ନକ୍ଖତ୍ତଂ କୀଳିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସା ସୁଧୋତୱତ୍ଥଂ ନୀହରିତ୍ୱା ଅଦାସି। ‘‘ଅମ୍ମ, ଥୂଲଂ ଇଦ’’ନ୍ତି। ଅଞ୍ଞଂ ନୀହରିତ୍ୱା ଅଦାସି, ତମ୍ପି ପଟିକ୍ଖିପି। ଅଥ ନଂ ମାତା ଆହ – ‘‘ତାତ, ଯାଦିସେ ଗେହେ ମଯଂ ଜାତା, ନତ୍ଥି ନୋ ଇତୋ ସୁଖୁମତରସ୍ସ ୱତ୍ଥସ୍ସ ପଟିଲାଭାଯ ପୁଞ୍ଞ’’ନ୍ତି। ‘‘ଲଭନଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଅମ୍ମା’’ତି। ‘‘ଗଚ୍ଛ, ପୁତ୍ତ, ଅହଂ ଅଜ୍ଜେୱ ତୁଯ୍ହଂ ବାରାଣସିନଗରେ ରଜ୍ଜପଟିଲାଭଂ ଇଚ୍ଛାମୀ’’ତି। ସୋ ‘‘ସାଧୁ, ଅମ୍ମା’’ତି ମାତରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ଆହ – ‘‘ଗଚ୍ଛାମି, ଅମ୍ମା’’ତି। ‘‘ଗଚ୍ଛ, ତାତା’’ତି। ଏୱଂ କିରସ୍ସା ଚିତ୍ତଂ ଅହୋସି – ‘‘କହଂ ଗମିସ୍ସତି, ଇଧ ୱା ଏତ୍ଥ ୱା ଗେହେ ନିସୀଦିସ୍ସତୀ’’ତି। ସୋ ପନ ପୁଞ୍ଞନିଯାମେନ ଚୋଦିଯମାନୋ ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ବାରାଣସିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ମଙ୍ଗଲସିଲାପଟ୍ଟେ ସସୀସଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜି। ସୋ ଚ ବାରାଣସିରଞ୍ଞୋ କାଲକତସ୍ସ ସତ୍ତମୋ ଦିୱସୋ ହୋତି।

ଅମଚ୍ଚା ଚ ପୁରୋହିତୋ ଚ ରଞ୍ଞୋ ସରୀରକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ରାଜଙ୍ଗଣେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ମନ୍ତଯିଂସୁ – ‘‘ରଞ୍ଞୋ ଏକା ଧୀତା ଅତ୍ଥି, ପୁତ୍ତୋ ନତ୍ଥି, ଅରାଜକଂ ରଜ୍ଜଂ ନ ତିଟ୍ଠତି, ଫୁସ୍ସରଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେମା’’ତି। ତେ କୁମୁଦୱଣ୍ଣେ ଚତ୍ତାରୋ ସିନ୍ଧୱେ ଯୋଜେତ୍ୱା ସେତଚ୍ଛତ୍ତପ୍ପମୁଖଂ ପଞ୍ଚୱିଧଂ ରାଜକକୁଧଭଣ୍ଡଂ ରଥସ୍ମିଂଯେୱ ଠପେତ୍ୱା ରଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ପଚ୍ଛତୋ ତୂରିଯାନି ପଗ୍ଗଣ୍ହାପେସୁଂ। ରଥୋ ପାଚୀନଦ୍ୱାରେନ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଉଯ୍ୟାନାଭିମୁଖୋ ଅହୋସି। ‘‘ପରିଚଯେନ ଉଯ୍ୟାନାଭିମୁଖୋ ଗଚ୍ଛତି , ନିୱତ୍ତେମା’’ତି କେଚି ଆହଂସୁ। ପୁରୋହିତୋ ‘‘ମା ନିୱତ୍ତଯିତ୍ଥା’’ତି ଆହ। ରଥୋ କୁମାରଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ଆରୋହନସଜ୍ଜୋ ହୁତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି, ପୁରୋହିତୋ ପାରୁପନକଣ୍ଣଂ ଅପନେତ୍ୱା ପାଦତଲାନି ଓଲୋକେନ୍ତୋ ‘‘ତିଟ୍ଠତୁ ଅଯଂ ଦୀପୋ,

ଦ୍ୱିସହସ୍ସଦୀପପରିୱାରେସୁ ଚତୂସୁ ମହାଦୀପେସୁ ଏକରଜ୍ଜଂ କାରେତୁଂ ଯୁତ୍ତୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ତୂରିୟାନି ପଗ୍ଗଣ୍ହଥ, ପୁନପି ପଗ୍ଗଣ୍ହଥା’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ତୂରିୟାନି ପଗ୍ଗଣ୍ହାପେସି।

ଅଥ କୁମାରୋ ମୁଖଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ଓଲୋକେତ୍ୱା ‘‘କେନ କମ୍ମେନ ଆଗତତ୍ଥ, ତାତା’’ତି ଆହ। ‘‘ଦେୱ, ତୁମ୍ହାକଂ ରଜ୍ଜଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି। ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜା କହ’’ନ୍ତି? ‘‘ଦିୱଙ୍ଗତୋ, ସାମୀ’’ତି। ‘‘କତି ଦିୱସା ଅତିକ୍କନ୍ତା’’ତି? ‘‘ଅଜ୍ଜ ସତ୍ତମୋ ଦିୱସୋ’’ତି। ‘‘ପୁତ୍ତୋ ୱା ଧୀତା ୱା ନତ୍ଥୀ’’ତି? ‘‘ଧୀତା ଅତ୍ଥି, ଦେୱ, ପୁତ୍ତୋ ନତ୍ଥୀ’’ତି। ‘‘ତେନ ହି କରିସ୍ସାମି ରଜ୍ଜ’’ନ୍ତି। ତେ ତାୱଦେୱ ଅଭିସେକମଣ୍ଡପଂ କତ୍ୱା ରାଜଧୀତରଂ ସବ୍ବାଲଙ୍କାରେହି ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଉୟ୍ୟାନଂ ଆନେତ୍ୱା କୁମାରସ୍ସ ଅଭିସେକଂ ଅକଂସୁ।

ଅଥସ୍ସ କତାଭିସେକସ୍ସ ସତସହସ୍ସଗ୍ଘନିକଂ ୱତ୍ଥଂ ଉପନେସୁଂ। ସୋ ‘‘କିମିଦଂ, ତାତା’’ତି ଆହ। ‘‘ନିୱାସନୱତ୍ଥଂ, ଦେୱା’’ତି। ‘‘ନନୁ, ତାତା, ଥୂଲ’’ନ୍ତି? ‘‘ମନୁସ୍ସାନଂ ପରିଭୋଗୱତ୍ଥେସୁ ଇତୋ ସୁଖୁମତରଂ ନତ୍ଥି, ଦେୱା’’ତି। ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ନିୱାସେସୀ’’ତି? ‘‘ଆମ, ଦେୱା’’ତି। ‘‘ନ ମଞ୍ଞେ ପୁଞ୍ଞୱା ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜା (ଅ। ନି। ଅଟ୍ଠ। ୧।୧।୧୯୧) ସୁୱଣ୍ଣଭିଙ୍କାରଂ ଆହରଥ, ଲଭିସ୍ସାମି ୱତ୍ଥ’’ନ୍ତି। ସୁୱଣ୍ଣଭିଙ୍କାରଂ ଆହରିଂସୁ। ସୋ ଉଟ୍ଠାୟ ହତ୍ଥେ ଧୋୱିତ୍ୱା ମୁଖଂ ୱିକ୍ଖାଲେତ୍ୱା ହତ୍ଥେନ ଉଦକଂ ଆଦାୟ ପୁରତ୍ଥିମଦିସାୟଂ ଅବ୍ଭୁକ୍କିରି। ତଦା ଘନପଥୱିଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠ କପ୍ପରୁକ୍ଖା ଉଟ୍ଠହିଂସୁ। ପୁନ ଉଦକଂ ଗହେତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣାୟ ପଚ୍ଛିମାୟ ଉତ୍ତରାୟାତି ଏୱଂ ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଅବ୍ଭୁକ୍କିରି। ସବ୍ବଦିସାସୁ ଅଟ୍ଠ ଅଟ୍ଠ କତ୍ୱା ଦ୍ୱତ୍ତିଂସ କପ୍ପରୁକ୍ଖା ଉଟ୍ଠହିଂସୁ। ଏକେକାୟ ଦିସାୟ ସୋଳସ ସୋଳସ କତ୍ୱା ଚତୁସଟ୍ଠି କପ୍ପରୁକ୍ଖାତି କେଚି ୱଦନ୍ତି। ସୋ ଏକଂ ଦିବ୍ବଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଏକଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ‘‘ନନ୍ଦରଞ୍ଞୋ ୱିଜିତେ ସୁତ୍ତକନ୍ତିକା ଇତ୍ଥିୟୋ ମା ସୁତ୍ତଂ କନ୍ତିଂସୂତି ଭେରିଂ ଚରାପେଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ଛତ୍ତଂ ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତପଟିୟତ୍ତୋ ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ନଗରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଆରୁୟ୍ହ ମହାସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱି।

ଏୱଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ କାଲେ ଏକଦିୱସଂ ଦେୱୀ ରଞ୍ଞୋ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅହୋ ତପସ୍ସୀ’’ତି କାରୁଞ୍ଞାକାରଂ ଦସ୍ସେସି। ‘‘କିମିଦଂ, ଦେୱୀ’’ତି ଚ ପୁଟ୍ଠା ‘‘ଅତିମହତୀ ତେ, ଦେୱ, ସମ୍ପତ୍ତି। ଅତୀତେ ଅଦ୍ଧନି କଲ୍ୟାଣଂ ଅକତ୍ଥ, ଇଦାନି ଅନାଗତସ୍ସ ଅତ୍ଥାୟ କୁସଲଂ ନ କରୋଥା’’ତି ଆହ। ‘‘କସ୍ସ ଦେମ? ସୀଲୱନ୍ତୋ ନତ୍ଥୀ’’ତି। ‘‘ଅସୁଞ୍ଞୋ, ଦେୱ, ଜମ୍ବୁଦୀପୋ ଅରହନ୍ତେହି, ତୁମ୍ହେ ଦାନମେୱ ସଜ୍ଜେଥ, ଅହଂ ଅରହନ୍ତେ ଲଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଆହ। ପୁନଦିୱସେ ରାଜା ମହାରହଂ ଦାନଂ ସଜ୍ଜାପେସି। ଦେୱୀ ‘‘ସଚେ ଇମିସ୍ସାୟ ଦିସାୟ ଅରହନ୍ତୋ ଅତ୍ଥି, ଇଧାଗନ୍ତ୍ୱା ଅମ୍ହାକଂ ଭିକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୂ’’ତି ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଉତ୍ତରଦିସାଭିମୁଖା ଉରେନ ନିପଜ୍ଜି। ନିପନ୍ନମତ୍ତାୟ ଏୱ ଦେୱିୟା ହିମୱନ୍ତେ ୱସନ୍ତାନଂ ପଦୁମୱତିୟା ପୁତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଚସତାନଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧାନଂ ଜେଟ୍ଠକୋ ମହାପଦୁମପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ଭାତିକେ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ମାରିସା ନନ୍ଦରାଜା ତୁମ୍ହେ ନିମନ୍ତେତି, ଅଧିୱାସେଥ ତସ୍ସା’’ତି। ତେ ଅଧିୱାସେତ୍ୱା ତାୱଦେୱ ଆକାସେନାଗନ୍ତ୍ୱା ଉତ୍ତରଦ୍ୱାରେ ଓତରିଂସୁ। ମନୁସ୍ସା ‘‘ପଞ୍ଚସତା, ଦେୱ, ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧା ଆଗତା’’ତି ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ରାଜା ସଦ୍ଧିଂ ଦେୱିୟା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେ ପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ତେସଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଭତ୍ତକିଚ୍ଚାୱସାନେ ରାଜା ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ, ଦେୱୀ ସଙ୍ଘନୱକସ୍ସ ପାଦମୂଲେ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ‘‘ଅୟ୍ୟା, ପଚ୍ଚୟେହି ନ କିଲମିସ୍ସନ୍ତି, ମୟଂ ପୁଞ୍ଞେନ ନ ହାୟିସ୍ସାମ, ଅମ୍ହାକଂ ଇଧ ନିୱାସାୟ ପଟିଞ୍ଞଂ ଦେଥା’’ତି ପଟିଞ୍ଞଂ କାରେତ୍ୱା ଉୟ୍ୟାନେ ନିୱାସଟ୍ଠାନାନି କାରେତ୍ୱା ୟାୱଜୀୱଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେ ଉପଟ୍ଠହିତ୍ୱା ତେସୁ ପରିନିବ୍ବୁତେସୁ ସାଧୁକୀଳିତଂ କାରେତ୍ୱା ଗନ୍ଧଦାରୁଆଦୀହି ସରୀରକିଚ୍ଚଂ କାରେତ୍ୱା ଧାତୁୟୋ ଗହେତ୍ୱା ଚେତିୟଂ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ‘‘ଏୱରୂପାନମ୍ପି ନାମ ମହାନୁଭାୱାନଂ ମହେସୀନଂ ମରଣଂ ଭୱିସ୍ସତି, କିମଙ୍ଗଂ ପନ ମାଦିସାନ’’ନ୍ତି ସଂୱେଗଜାତୋ ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ରଜ୍ଜେ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ସୟଂ ତାପସପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜି। ଦେୱୀପି ‘‘ରଞ୍ଞେ ପବ୍ବଜିତେ ଅହଂ କିଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ପବ୍ବଜି। ଦ୍ୱେପି ଉୟ୍ୟାନେ ୱସନ୍ତା ଝାନାନି ନିବ୍ବତ୍ତେତ୍ୱା ଝାନସୁଖେନ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ଆୟୁପରିୟୋସାନେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ସୋ କିର ନନ୍ଦରାଜା ଅମ୍ହାକଂ ସତ୍ଥୁ ମହାସାୱକୋ ମହାକସ୍ସପତ୍ଥେରୋ ଅହୋସୀ, ତସ୍ସ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ଭଦ୍ଦା କାପିଲାନୀ ନାମ।

ଅୟଂ ପନ ନନ୍ଦରାଜା ଦସ ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି ସୟଂ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥାନି ପରିଦହନ୍ତୋ ସବ୍ବମେୱ ଅତ୍ତନୋ ୱିଜିତଂ ଉତ୍ତରକୁରୁସଦିସଂ କରୋନ୍ତୋ ଆଗତାଗତାନଂ ମନୁସ୍ସାନଂ ଦିବ୍ବଦୁସ୍ସାନି ଅଦାସି। ତୟିଦଂ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥସମିଦ୍ଧିଂ ସନ୍ଧାୟ ସା ପେତୀ ଆହ ‘‘ୟାୱତା ନନ୍ଦରାଜସ୍ସ, ୱିଜିତସ୍ମିଂ ପଟିଚ୍ଛଦା’’ତି। ତତ୍ଥ ୱିଜିତସ୍ମିନ୍ତି ରଟ୍ଠେ। ପଟିଚ୍ଛଦାତି ୱତ୍ଥାନି। ତାନି ହି ପଟିଚ୍ଛାଦେନ୍ତି ଏତେହୀତି ‘‘ପଟିଚ୍ଛଦା’’ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି।

୧୧୧। ଇଦାନି ସା ପେତୀ ‘‘ନନ୍ଦରାଜସମିଦ୍ଧିତୋପି ଏତରହି ମୟ୍ହଂ ସମିଦ୍ଧି ୱିପୁଲତରା’’ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ‘‘ତତୋ ବହୁତରା, ଭନ୍ତେ, ୱତ୍ଥାନଚ୍ଛାଦନାନି ମେ’’ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ତତୋତି ନନ୍ଦରାଜସ୍ସ ପରିଗ୍ଗହଭୂତୱତ୍ଥତୋପି ବହୁତରାନି ମୟ୍ହଂ ୱତ୍ଥଚ୍ଛାଦନାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୱତ୍ଥାନଚ୍ଛାଦନାନୀତି ନିୱାସନୱତ୍ଥାନି ଚେୱ ପାରୁପନୱତ୍ଥାନି ଚ । କୋସେୟ୍ୟକମ୍ବଲୀୟାନୀତି କୋସେୟ୍ୟାନି ଚେୱ କମ୍ବଲାନି ଚ। ଖୋମକପ୍ପାସିକାନୀତି ଖୋମୱତ୍ଥାନି ଚେୱ କପ୍ପାସମୟୱତ୍ଥାନି ଚ।

୧୧୨।ୱିପୁଲାତି ଆଯାମତୋ ଚ ୱିତ୍ଥାରତୋ ଚ ୱିପୁଲା। ମହଗ୍ଘାତି ମହଗ୍ଘୱସେନ ମହନ୍ତା ମହାରହା। ଆକାସେୱଲମ୍ବରେତି ଆକାସେଯେୱ ଓଲମ୍ବମାନା ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ଯଂ ଯଞ୍ହି ମନସୋ ପିଯନ୍ତି ଯଂ ଯଂ ମୟ୍ହଂ ମନସୋ ପିଯଂ, ତଂ ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିଦହାମି ପାରୁପାମି ଚାତି ଯୋଜନା।

୧୧୩।ଥାଲକସ୍ସ ଚ ପାନୀଯଂ, ୱିପାକଂ ପସ୍ସ ଯାଦିସନ୍ତି ଥାଲକପୂରଣମତ୍ତଂ ପାନୀଯଂ ଦିନ୍ନଂ ଅନୁମୋଦିତଂ , ତସ୍ସ ପନ ୱିପାକଂ ଯାଦିସଂ ଯାୱ ମହନ୍ତଂ ପସ୍ସାତି ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ''ଗମ୍ଭୀରା ଚତୁରସ୍ସା ଚା''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଗମ୍ଭୀରାତି ଅଗାଧା। ଚତୁରସ୍ସାତି ଚତୁରସ୍ସସଣ୍ଠାନା। ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞୋତି ପୋକ୍ଖରଣିଯୋ। ସୁନିମ୍ମିତାତି କମ୍ମାନୁଭାୱେନେୱ ସୁଟ୍ଠୁ ନିମ୍ମିତା।

୧୧୪।ସେତୋଦକାତି ସେତୌଦକା ସେତୱାଲୁକସମ୍ପରିକିଣ୍ଣା। ସୁପ୍ପତିତ୍ଥାତି ସୁନ୍ଦରତିତ୍ଥା। ସୀତାତି ସୀତଲୋଦକା। ଅପ୍ପଟିଗନ୍ଧିଯାତି ପଟିକୂଲଗନ୍ଧରହିତା ସୁରଭିଗନ୍ଧା। ୱାରିକିଞ୍ଜକ୍ଖପୂରିତାତି କମଲକୁୱଲଯାଦୀନଂ କେସରସଞ୍ଛନ୍ନେନ ୱାରିନା ପରିପୁଣ୍ଣା।

୧୧୫।ସାହନ୍ତି ସା ଅହଂ। ରମାମୀତି ରତିଂ ୱିନ୍ଦାମି। କୀଳାମୀତି ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ପରିଚାରେମି। ମୋଦାମୀତି ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯା ପମୁଦିତା ହୋମି। ଅକୁତୋଭଯାତି କୁତୋଚିପି ଅସଞ୍ଜାତଭଯା, ସେରୀ ସୁଖୱିହାରିନୀ ହୋମି । ଭନ୍ତେ, ୱନ୍ଦିତୁମାଗତାତି, ଭନ୍ତେ, ଇମିସ୍ସା ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଯା ପଟିଲାଭସ୍ସ କାରଣଭୂତଂ ତ୍ୱଂ ୱନ୍ଦିତୁଂ ଆଗତା ଉପଗତାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥତୋ ଅୱିଭତ୍ତଂ, ତଂ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତମେୱ।

ଏୱଂ ତାଯ ପେତିଯା ୱୁତ୍ତେ ଆଯସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତୋ ଇଟ୍ଠକୱତିଯଂ ଦୀଘରାଜିଯନ୍ତି ଗାମଦ୍ୱଯୱାସିକେସୁ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗତେସୁ ମନୁସ୍ସେସୁ ଇମମତ୍ଥଂ ୱିତ୍ଥାରତୋ କଥେନ୍ତୋ ସଂୱେଜେତ୍ୱା ସଂସାରମୋଚନପାପକମ୍ମତୋ ମୋଚେତ୍ୱା ଉପାସକଭାୱେ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ସା ପୱତ୍ତି ଭିକ୍ଖୂସୁ ପାକଟା ଜାତା। ତଂ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ସଂସାରମୋଚକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରମାତୁପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଆଯସ୍ମତୋ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରସ୍ସ ଇତୋ ପଞ୍ଚମାଯ ଜାତିଯା ମାତୁଭୂତଂ ପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଏକଦିୱସଂ ଆଯସ୍ମା ଚ ସାରିପୁତ୍ତୋ ଆଯସ୍ମା ଚ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ଆଯସ୍ମା ଚ ଅନୁରୁଦ୍ଧୋ ଆଯସ୍ମା ଚ କପ୍ପିନୋ ରାଜଗହସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଅରଞ୍ଞାଯତନେ ୱିହରନ୍ତି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ବାରାଣସିଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣକପଣଦ୍ଧିକୱନିବ୍ବକଯାଚକାନଂ ଓପାନଭୂତୋ ଅନ୍ନପାନୱତ୍ଥସଯନାଦୀନି ଦେତି। ଦେନ୍ତୋ ଚ ଆଗତାଗତାନଂ ଯଥାକାଲଂ ଯଥାରହଞ୍ଚ ପାଦୋଦକପାଦବ୍ଭଞ୍ଜନାଦିଦାନାନୁପୁବ୍ବକଂ ସକ୍କାଭିଦେଯ୍ୟଂ ପଟିପନ୍ନୋ ହୋତି, ପୁରେଭତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୂ ଅନ୍ନପାନାଦିନା ସକ୍କଚ୍ଚଂ ପରିୱିସତି। ସୋ ଦେସନ୍ତରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଭରିଯଂ ଆହ – ''ଭୋତି, ଯଥାପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଇମଂ ଦାନୱିଧିଂ ଅପରିହାପେନ୍ତୀ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅନୁପତିଟ୍ଠାହୀ''ତି। ସା ''ସାଧୂ''ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ପକ୍କନ୍ତେ ଏୱ ତାୱ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଦାନୱିଧିଂ ପଚ୍ଛିନ୍ଦି, ଅଦ୍ଧିକାନଂ ପନ ନିୱାସତ୍ଥାଯ ଉପଗତାନଂ ଗେହପିଟ୍ଠିତୋ ଛଡ୍ଡିତଂ ଜରସାଲଂ ଦସ୍ସେସି ''ଏତ୍ଥ ୱସଥା''ତି। ଅନ୍ନପାନାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ତତ୍ଥ ଅଦ୍ଧିକେସୁ ଆଗତେସୁ ''ଗୂଥଂ ଖାଦଥ, ମୁତ୍ତଂ ପିୱଥ, ଲୋହିତଂ ପିୱଥ , ତୁମ୍ହାକଂ ମାତୁ ମତ୍ଥଲୁଙ୍ଗଂ ଖାଦଥା''ତି ଯଂ ଯଂ ଅସୁଚି ଜେଗୁଚ୍ଛଂ, ତସ୍ସ ତସ୍ସ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ନିଟ୍ଠୁରଂ ୱଦତି।

ସା ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା କମ୍ମାନୁଭାୱୁକ୍ଖିତ୍ତା ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତାନୁରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୀ ପୁରିମଜାତିସମ୍ବନ୍ଧଂ ଅନୁସ୍ସରିତ୍ୱା ଆଯସ୍ମତୋ ସାରିପୁତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମିତୁକାମା ତସ୍ସ ୱିହାରଦ୍ୱାରଂ ସମ୍ପାପୁଣି, ତସ୍ସ ୱିହାରଦ୍ୱାରଦେୱତାଯୋ ୱିହାରପ୍ପୱେସନଂ ନିୱାରେସୁଂ। ସା କିର ଇତୋ ପଞ୍ଚମାଯ ଜାତିଯା ଥେରସ୍ସ ମାତୁଭୂତପୁବ୍ବା, ତସ୍ମା ଏୱମାହ – ''ଅହଂ ଅଯ୍ୟସ୍ସ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରସ୍ସ ଇତୋ ପଞ୍ଚମାଯ ଜାତୀଯା ମାତା, ଦେଥ ମେ ଦ୍ୱାରପ୍ପୱେସନଂ ଥେରଂ ଦଟ୍ଠୁ''ନ୍ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଦେୱତା ତସ୍ସା ପୱେସନଂ ଅନୁଜାନିଂସୁ। ସା ପୱିସିତ୍ୱା ଚଙ୍କମନକୋଟିଯଂ ଠତ୍ୱା ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ଥେରୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା କରୁଣାଯ ସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ ହୁତ୍ୱା –

୧୧୬।

''ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

ଉପ୍ପାସୁଲିକେ କିସିକେ, କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ’’ତି। –

ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି। ସା ଥେରେନ ପୁଟ୍ଠା ପଟିୱଚନଂ ଦେନ୍ତୀ –

୧୧୭।

‘‘ଅହଂ ତେ ସକିଯା ମାତା, ପୁବ୍ବେ ଅଞ୍ଞାସୁ ଜାତୀସୁ;

ଉପପନ୍ନା ପେତ୍ତିୱିସଯଂ, ଖୁପ୍ପିପାସସମପ୍ପିତା।

୧୧୮।

‘‘ଛଡ୍ଡିତଂ ଖିପିତଂ ଖେଳଂ, ସିଙ୍ଘାଣିକଂ ସିଲେସୁମଂ;

ୱସଞ୍ଚ ଡଯ୍ହମାନାନଂ, ୱିଜାତାନଞ୍ଚ ଲୋହିତଂ।

୧୧୯।

‘‘ୱଣିକାନଞ୍ଚ ଯଂ ଘାନ-ସୀସଚ୍ଛିନ୍ନାନ ଲୋହିତଂ;

ଖୁଦାପରେତା ଭୁଞ୍ଜାମି, ଇତ୍ଥିପୁରିସନିସ୍ସିତଂ।

୧୨୦।

‘‘ପୁବ୍ବଲୋହିତଂ ଭକ୍ଖାମି, ପସୂନଂ ମାନୁସାନ ଚ;

ଅଲେଣା ଅନଗାରା ଚ, ନୀଲମଞ୍ଚପରାଯଣା।

୧୨୧।

‘‘ଦେହି ପୁତ୍ତକ ମେ ଦାନଂ, ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସାହି ମେ;

ଅପ୍ପେୱ ନାମ ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟଂ, ପୁବ୍ବଲୋହିତଭୋଜନା’’ତି। – ପଞ୍ଚଗାଥା ଅଭାସି;

୧୧୭। ତତ୍ଥ ଅହଂ ତେ ସକିଯା ମାତାତି ଅହଂ ତୁଯ୍ହଂ ଜନନିଭାୱତୋ ସକିଯା ମାତା। ପୁବ୍ବେ ଅଞ୍ଞାସୁ ଜାତୀସୂତି ମାତା ହୋନ୍ତୀପି ନ ଇମିସ୍ସଂ ଜାତିଯଂ, ଅଥ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଅଞ୍ଞାସୁ ଜାତୀସୁ, ଇତୋ ପଞ୍ଚମିଯନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ଉପପନ୍ନା ପେତ୍ତିୱିସଯନ୍ତି ପଟିସନ୍ଧିୱସେନ ପେତଲୋକଂ ଉପଗତା। ଖୁପ୍ପିପାସସମପ୍ପିତାତି ଖୁଦାଯ ଚ ପିପାସାଯ ଚ ଅଭିଭୂତା, ନିରନ୍ତରଂ ଜିଘଚ୍ଛାପିପାସାହି ଅଭିଭୁଯ୍ୟମାନାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୧୮-୧୧୯।ଛଡ୍ଡିତନ୍ତି ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠକଂ, ୱନ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଖିପିତନ୍ତି ଖିପିତେନ ସଦ୍ଧିଂ ମୁଖତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତମଲଂ। ଖେଳନ୍ତି ନିଟ୍ଠୁଭଂ। ସିଙ୍ଘାଣିକନ୍ତି ମତ୍ଥଲୁଙ୍ଗତୋ ୱିସ୍ସନ୍ଦିତ୍ୱା ନାସିକାଯ ନିକ୍ଖନ୍ତମଲଂ। ସିଲେସୁମନ୍ତି ସେମ୍ହଂ। ୱସଞ୍ଚ ଡଯ୍ହମାନାନନ୍ତି ଚିତକସ୍ମିଂ ଡଯ୍ହମାନାନଂ କଳେୱରାନଂ ୱସାତେଲଞ୍ଚ। ୱିଜାତାନଞ୍ଚ ଲୋହିତନ୍ତି ପସୂତାନଂ ଇତ୍ଥୀନଂ ଲୋହିତଂ, ଗବ୍ଭମଲଂ ଚ-ସଦ୍ଦେନ ସଙ୍ଗଣ୍ହାତି। ୱଣିକାନନ୍ତି ସଞ୍ଜାତୱଣାନଂ। ଯନ୍ତି ଯଂ ଲୋହିତନ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧୋ। ଘାନସୀସଚ୍ଛିନ୍ନାନନ୍ତି ଘାନଚ୍ଛିନ୍ନାନଂ ସୀସଚ୍ଛିନ୍ନାନଞ୍ଚ ଯଂ ଲୋହିତଂ, ତଂ ଭୁଞ୍ଜାମୀତି ଯୋଜନା। ଦେସନାସୀସମେତଂ ‘‘ଘାନସୀସଚ୍ଛିନ୍ନାନ’’ନ୍ତି, ଯସ୍ମା ହତ୍ଥପାଦାଦିଚ୍ଛିନ୍ନାନମ୍ପି ଲୋହିତଂ ଭୁଞ୍ଜାମିଯେୱ। ତଥା ‘‘ୱଣିକାନ’’ନ୍ତି ଇମିନା ତେସମ୍ପି ଲୋହିତଂ ସଙ୍ଗହିତନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ଖୁଦାପରେତାତି ଜିଘଚ୍ଛାଭିଭୂତା ହୁତ୍ୱା। ଇତ୍ଥିପୁରିସନିସ୍ସିତନ୍ତି ଇତ୍ଥିପୁରିସସରୀରନିସ୍ସିତଂ ଯଥାୱୁତ୍ତଂ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଚମ୍ମମଂସନ୍ହାରୁପୁବ୍ବାଦିକଂ ପରିଭୁଞ୍ଜାମୀତି ଦସ୍ସେତି।

୧୨୦-୧୨୧।ପସୂନନ୍ତି ଅଜଗୋମହିଂସାଦୀନଂ। ଅଲେଣାତି ଅସରଣା। ଅନଗାରାତି ଅନାୱାସା। ନୀଲମଞ୍ଚପରାଯଣାତି ସୁସାନେ

ଛଡ୍ଡିତମଲମଞ୍ଚସଯନା। ଅଥ ୱା ନୀଲାତି ଛାରିକଙ୍ଗାରବହୁଲା ସୁସାନଭୂମି ଅଧିପ୍ପେତା, ତଂଯେୱ ମଞ୍ଚଂ ୱିଯ ଅଧିସଯନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅନ୍ୱାଦିସାହିମେତି ଯଥା ଦିନ୍ନଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମଯ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତି, ତଥା ଉଦ୍ଦିସ ପତ୍ତିଦାନଂ ଦେହି। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟଂ, ପୁବ୍ବଲୋହିତଭୋଜନାତି ତୱ ଉଦ୍ଦିସନେନ ଏତସ୍ମା ପୁବ୍ବଲୋହିତଭୋଜନା ପେତଜୀୱିକା ଅପି ନାମ ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଆଯସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରୋ ଦୁତିଯଦିୱସେ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରାଦିକେ ତଯୋ ଥେରେ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ରାଜଗହେ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତୋ ରଞ୍ଞୋ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ନିୱେସନଂ ଅଗମାସି। ରାଜା ଥେରେ ଦିସ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘କିଂ, ଭନ୍ତେ, ଆଗତତ୍ଥା’’ତି ଆଗମନକାରଣଂ ପୁଚ୍ଛି। ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି। ରାଜା ‘‘ଅଞ୍ଞାତଂ, ଭନ୍ତେ’’ତି ୱତ୍ୱା ଥେରେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ସବ୍ବକମ୍ମିକଂ ଅମଚ୍ଚଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ଆଣାପେସି ‘‘ନଗରସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ୱିୱିତ୍ତେ ଛାଯୂଦକସମ୍ପନ୍ନେ ଠାନେ ଚତସ୍ସୋ କୁଟିଯୋ କାରେହୀ’’ତି। ଅନ୍ତେପୁରେ ଚ ପହୋନକୱିସେସୱସେନ ତିଧା ୱିଭଜିତ୍ୱା ଚତସ୍ସୋ କୁଟିଯୋ ପଟିଚ୍ଛାପେସି, ସଯଞ୍ଚ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କାତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ଅକାସି। ନିଟ୍ଠିତାସୁ କୁଟିକାସୁ ସବ୍ବଂ ବଲିକରଣଂ ସଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ଅନ୍ନପାନୱତ୍ଥାଦୀନି ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଚାତୁଦ୍ଦିସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁଚ୍ଛୱିକେ ସବ୍ବପରିକ୍ଖାରେ ଚ ଉପଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ଆଯସ୍ମତୋ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରସ୍ସ ତଂ ସବ୍ବଂ ନିଯ୍ୟାଦେସି। ଅଥ ଥେରୋ ତଂ ପେତିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ତଂ ସବ୍ବଂ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଚାତୁଦ୍ଦିସସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଦାସି। ସା ପେତୀ ତଂ ଅନୁମୋଦିତ୍ୱା ଦେୱଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧା ଚ ହୁତ୍ୱା ଅପରଦିୱସେ ଆଯସ୍ମତୋ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ତଂ ଥେରୋ ପଟିପୁଚ୍ଛି, ସା ଅତ୍ତନୋ ପେତୂପପତ୍ତିଂ ପୁନ ଦେୱୂପପତ୍ତିଞ୍ଚ ୱିତ୍ଥାରତୋ କଥେସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୧୨୨।

‘‘ମାତୁଯା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ଉପତିସ୍ସୋନୁକମ୍ପକୋ;

ଆମନ୍ତଯି ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନଂ, ଅନୁରୁଦ୍ଧଞ୍ଚ କପ୍ପିନଂ।

୧୨୩।

‘‘ଚତସ୍ସୋ କୁଟିଯୋ କତ୍ୱା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା;

କୁଟିଯୋ ଅନ୍ନପାନଞ୍ଚ, ମାତୁ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୀ।

୧୨୪।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୋଜନଂ ପାନୀଯଂ ୱତ୍ଥଂ, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଇଦଂ ଫଲଂ।

୧୨୫।

‘‘ତତୋ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚିୱସନା, କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀ;

ୱିଚିତ୍ତୱତ୍ଥାଭରଣା, କୋଲିତଂ ଉପସଙ୍କମୀ’’ତି।

୧୨୩। ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦାତି ଚାତୁଦ୍ଦିସସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଦାସି, ନିଯ୍ୟାଦେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତତ୍ଥମେୱ।

ଅଥାଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ତଂ ପେତିଂ –

୧୨୬।

‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତେନ ୱଣ୍ଣେନ, ଯା ତ୍ୱଂ ତିଟ୍ଠସି ଦେୱତେ;

ଓଭାସେନ୍ତୀ ଦିସା ସବ୍ବା, ଓସଧୀ ୱିଯ ତାରକା।

୧୨୭।

‘‘କେନ ତେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, ତେନ ତେ ଇଧ ମିଜ୍ଝତି;

ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ଚ ତେ ଭୋଗା, ଯେ କେଚି ମନସୋ ପିଯା।

୧୨୮।

‘‘ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଦେୱି ମହାନୁଭାୱେ, ମନୁସ୍ସଭୂତା କିମକାସି ପୁଞ୍ଞଂ;

କେନାସି ଏୱଂ ଜଲିତାନୁଭାୱା,

ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ ସବ୍ବଦିସା ପଭାସତୀ’’ତି। – ପୁଚ୍ଛି;

୧୨୯-୧୩୩। ଅଥ ସା ‘‘ସାରିପୁତ୍ତସ୍ସାହଂ ମାତା’’ତିଆଦିନା ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ସେସଂ ୱୁତ୍ତତ୍ଥମେୱ। ଅଥାଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରମାତୁପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ମତ୍ତାପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ମତ୍ତଂ ନାମ ପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର ଅଞ୍ଞତରୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ ଅହୋସି। ତସ୍ସ ଭରିଯା ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା କୋଧନା ୱଞ୍ଝା ଚ ଅହୋସି ନାମେନ ମତ୍ତା ନାମ। ଅଥ ସୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ କୁଲୱଂସୂପଚ୍ଛେଦନଭଯେନ ସଦିସକୁଲତୋ ତିସ୍ସଂ ନାମ ଅଞ୍ଞଂ କଞ୍ଞଂ ଆନେସି। ସା ଅହୋସି ସଦ୍ଧା ପସନ୍ନା ସାମିନୋ ଚ ପିଯା ମନାପା, ସା ନଚିରସ୍ସେୱ ଗବ୍ଭିନୀ ହୁତ୍ୱା ଦସମାସଚ୍ଚଯେନ ପୁତ୍ତଂ ୱିଜାଯି, ‘‘ଭୂତୋ’’ତିସ୍ସ ନାମଂ ଅହୋସି। ସା ଗେହସ୍ସାମିନୀ ହୁତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଉପଟ୍ଠହି, ୱଞ୍ଝା ପନ ତଂ ଉସୂଯତି।

ତା ଉଭୋପି ଏକସ୍ମିଂ ଦିୱସେ ସୀସଂ ନ୍ହତ୍ୱା ଅଲ୍ଲକେସା ଅଟ୍ଠଂସୁ, କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଗୁଣୱସେନ ତିସ୍ସାଯ ଆବଦ୍ଧସିନେହୋ ମନୁଞ୍ଞେନ ହଦଯେନ ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ବହୁଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାସି। ତଂ ଅସହମାନା ମତ୍ତା ଇସ୍ସାପକତା ଗେହେ ସମ୍ମଜ୍ଜିତ୍ୱା ଠପିତଂ ସଙ୍କାରଂ ତିସ୍ସାଯ ମତ୍ଥକେ ଓକିରି। ସା ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମବଲେନ ପଞ୍ଚୱିଧଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱତି। ତଂ ପନ ଦୁକ୍ଖଂ ପାଠଇତୋ ଏୱ ୱିଞ୍ଞାଯତି। ଅଥେକଦିୱସଂ ସା ପେତୀ ସଞ୍ଝାଯ ୱୀତିୱତ୍ତାଯ ଗେହସ୍ସ ପିଟ୍ଠିପସ୍ସେ ନ୍ହାଯନ୍ତିଯା ତିସ୍ସାଯ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ତିସ୍ସା –

୧୩୪।

‘‘ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

ଉପ୍ଫାସୁଲିକେ କିସିକେ, କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ’’ତି। –

ଗାଥାଯ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ଇତରା –

୧୩୫।

‘‘ଅହଂ ମତ୍ତା ତୁୱଂ ତିସ୍ସା, ସପତ୍ତୀ ତେ ପୁରେ ଅହୁଂ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ଗାଥାଯ ପଟିୱଚନଂ ଅଦାସି। ତତ୍ଥ ଅହଂ ମତ୍ତା ତୁୱଂ ତିସ୍ସାତି ଅହଂ ମତ୍ତା ନାମ, ତୁୱଂ ତିସ୍ସା ନାମ। ପୁରେତି ପୁରିମତ୍ତଭାୱେ। ତେତି ତୁଯ୍ହଂ ସପତ୍ତୀ ଅହୁଂ, ଅହୋସିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁନ ତିସ୍ସା –

୧୩୬।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ଗାଥାଯ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି। ପୁନ ଇତରା –

୧୩୭।

‘‘ଚଣ୍ଡୀ ଚ ଫରୁସା ଚାସିଂ, ଇସ୍ସୁକୀ ମଚ୍ଛରୀ ସଠା;

ତାହଂ ଦୁରୁତ୍ତଂ ୱତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ଗାଥାଯ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖି। ତତ୍ଥ ଚଣ୍ଡୀତି କୋଧନା। ଫରୁସାତି ଫରୁସୱଚନା। ଆସିନ୍ତି ଅହୋସିଂ। ତାହନ୍ତି ତଂ ଅହଂ। ଦୁରୁତ୍ତନ୍ତି ଦୁବ୍ଭାସିତଂ ନିରତ୍ଥକୱଚନଂ। ଇତୋ ପରମ୍ପି ତାସଂ ୱଚନପଟିୱଚନୱସେନେୱ ଗାଥା ପୱତ୍ତା –

୧୩୮।

‘‘ସବ୍ବଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ଯଥା ତ୍ୱଂ ଚଣ୍ଡିକା ଅହୁ;

ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି, କେନାସି ପଂସୁକୁନ୍ଥିତା।

୧୩୯।

‘‘ସୀସଂନ୍ହାତା ତୁୱଂ ଆସି, ସୁଚିୱତ୍ଥା ଅଲଙ୍କତା;

ଅହଞ୍ଚ ଖୋ ଅଧିମତ୍ତଂ, ସମଲଙ୍କତତରା ତଯା।

୧୪୦।

‘‘ତସ୍ସା ମେ ପେକ୍ଖମାନାଯ, ସାମିକେନ ସମନ୍ତଯି;

ତତୋ ମେ ଇସ୍ସା ୱିପୁଲା, କୋଧୋ ମେ ସମଜାଯଥ।

୧୪୧।

‘‘ତତୋ ପଂସୁଂ ଗହେତ୍ୱାନ, ପଂସୁନା ତଞ୍ହି ଓକିରିଂ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ତେନମ୍ହି ପଂସୁକୁନ୍ଥିତା।

୧୪୨।

‘‘ସଙ୍ଗଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ପଂସୁନା ମଂ ଓମୋକିରି;

ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି, କେନ ଖଜ୍ଜସି କଚ୍ଛୁୟା।

୧୪୩।

‘‘ଭେସଜ୍ଜହାରୀ ଉଭୟୋ, ୱନନ୍ତଂ ଅଗମିମ୍ହସେ;

ତ୍ୱଞ୍ଚ ଭେସଜ୍ଜମାହରି, ଅହଞ୍ଚ କପିକଚ୍ଛୁନୋ।

୧୪୪।

‘‘ତସ୍ସା ତ୍ୟାଜାନମାନାୟ, ସେୟ୍ୟଂ ତ୍ୟାହଂ ସମୋକିରିଂ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ତେନ ଖଜ୍ଜାମି କଚ୍ଛୁୟା।

୧୪୫।

‘‘ସଙ୍ଗଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ସେୟ୍ୟଂ ମେ ତ୍ୱଂ ସମୋକିରି;

ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି, କେନାସି ନଗ୍ଗିୟା ତୁୱଂ।

୧୪୬।

‘‘ସହାୟାନଂ ସମୟୋ ଆସି, ଞାତୀନଂ ସମିତୀ ଅହୁ;

ତ୍ୱଞ୍ଚ ଆମନ୍ତିତା ଆସି, ସସାମିନୀ ନୋ ଚ ଖୋହଂ।

୧୪୭।

‘‘ତସ୍ସା ତ୍ୟାଜାନମାନାୟ, ଦୁସ୍ସଂ ତ୍ୟାହଂ ଅପାନୁଦିଂ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ତେନମ୍ହି ନଗ୍ଗିୟା ଅହଂ।

୧୪୮।

‘‘ସଙ୍ଗଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ଦୁସ୍ସଂ ମେ ତ୍ୱଂ ଅପାନୁଦି;

ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି, କେନାସି ଗୂଥଗନ୍ଧିନୀ।

୧୪୯।

‘‘ତୱ ଗନ୍ଧଞ୍ଚ ମାଲଞ୍ଚ, ପଚ୍ଚଗ୍ଘଞ୍ଚ ୱିଲେପନଂ;

ଗୂଥକୂପେ ଅତାରେସିଂ, ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ମୟା;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ତେନମ୍ହି ଗୂଥଗନ୍ଧିନୀ।

୧୫୦।

‘‘ସଙ୍ଗଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ତଯା;

ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମି, କେନାସି ଦୁଗ୍ଗତା ତୁୱଂ।

୧୫୧।

‘‘ଉଭିନ୍ନଂ ସମକଂ ଆସି, ଯଂ ଗେହେ ୱିଜ୍ଜତେ ଧନଂ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକାସିମତ୍ତନୋ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ତେନମ୍ହି ଦୁଗ୍ଗତା ଅହଂ।

୧୫୨।

‘‘ତଦେୱ ମଂ ତ୍ୱଂ ଅୱଚ, ପାପକମ୍ମଂ ନିସେୱସି;

ନ ହି ପାପେହି କମ୍ମେହି, ସୁଲଭା ହୋତି ସୁଗ୍ଗତି।

୧୫୩।

‘‘ୱାମତୋ ମଂ ତ୍ୱଂ ପଚ୍ଚେସି, ଅଥୋପି ମଂ ଉସୂଯସି;

ପସ୍ସ ପାପାନଂ କମ୍ମାନଂ, ୱିପାକୋ ହୋତି ଯାଦିସୋ।

୧୫୪।

‘‘ତେ ଘରା ତା ଚ ଦାସିଯୋ, ତାନେୱାଭରଣାନିମେ;

ତେ ଅଞ୍ଞେ ପରିଚାରେନ୍ତି, ନ ଭୋଗା ହୋନ୍ତି ସସ୍ସତା।

୧୫୫।

‘‘ଇଦାନି ଭୂତସ୍ସ ପିତା, ଆପଣା ଗେହମେହିତି;

ଅପ୍ପେୱ ତେ ଦଦେ କିଞ୍ଚି, ମା ସୁ ତାୱ ଇତୋ ଅଗା।

୧୫୬।

‘‘ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାମ୍ହି, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

କୋପୀନମେତଂ ଇତ୍ଥୀନଂ, ମା ମଂ ଭୂତପିତାଦ୍ଦସା।

୧୫୭।

‘‘ହନ୍ଦ କିଂ ୱା ତ୍ୟାହଂ ଦମ୍ମି, କିଂ ୱା ତେଚ କରୋମହଂ;

ଯେନ ତ୍ୱଂ ସୁଖିତା ଅସ୍ସ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ।

୧୫୮।

‘‘ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ସଙ୍ଘତୋ, ଚତ୍ତାରୋ ପନ ପୁଗ୍ଗଲେ;

ଅଟ୍ଠ ଭିକ୍ଖୂ ଭୋଜୟିତ୍ୱା, ମମ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସ;

ତଦାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ।

୧୫୯।

‘‘ସାଧୂତି ସା ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା, ଭୋଜୟିତ୍ୱାଟ୍ଠ ଭିକ୍ଖୱୋ;

ୱତ୍ଥେହଚ୍ଛାଦୟିତ୍ୱାନ, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୀ।

୧୬୦।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୋଜନଚ୍ଛାଦନପାନୀୟଂ, ଦକ୍ଖିଣାୟ ଇଦଂ ଫଲଂ।

୧୬୧।

‘‘ତତୋ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚିୱସନା, କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀ;

ୱିଚିତ୍ତୱତ୍ଥାଭରଣା, ସପତ୍ତିଂ ଉପସଙ୍କମି।

୧୬୨।

‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତେନ ୱଣ୍ଣେନ, ଯା ତ୍ୱଂ ତିଟ୍ଠସି ଦେୱତେ;

ଓଭାସେନ୍ତୀ ଦିସା ସବ୍ବା, ଓସଧୀ ୱିୟ ତାରକା।

୧୬୩।

‘‘କେନ ତେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, କେନ ତେ ଇଧ ମିଜ୍ଝତି;

ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ଚ ତେ ଭୋଗା, ଯେ କେଚି ମନସୋ ପିୟା।

୧୬୪।

‘‘ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଦେୱି ମହାନୁଭାୱେ, ମନୁସ୍ସଭୂତା କିମକାସୀ ପୁଞ୍ଞଂ;

କେନାସି ଏୱଂ ଜଲିତାନୁଭାୱା, ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ ସବ୍ବଦିସା ପଭାସତୀତି।

୧୬୫।

‘‘ଅହଂ ମତ୍ତା ତୁୱଂ ତିସ୍ସା, ସପତ୍ତୀ ତେ ପୁରେ ଅହୁଂ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୧୬୬।

‘‘ତୱ ଦିନ୍ନେନ ଦାନେନ, ମୋଦାମି ଅକୁତୋଭଯା;

ଚିରଂ ଜୀୱାହି ଭଗିନି, ସହ ସବ୍ବେହି ଞାତିଭି;

ଅସୋକଂ ୱିରଜଂ ଠାନଂ, ଆୱାସଂ ୱସୱତ୍ତିନଂ।

୧୬୭।

‘‘ଇଧ ଧମ୍ମଂ ଚରିତ୍ୱାନ, ଦାନଂ ଦତ୍ୱାନ ସୋଭନେ;

ୱିନେଯ୍ଯ ମଚ୍ଛେରମଲଂ ସମୂଲଂ, ଅନିନ୍ଦିତା ସଗ୍ଗମୁପେହି ଠାନ’’ନ୍ତି।

୧୩୮। ତତ୍ଥ ସବ୍ବଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ଯଥା ତ୍ୱଂ ଚଣ୍ଡିକା ଅହୂତି ‘‘ଚଣ୍ଡୀ ଚ ଫରୁସା ଚାସି’’ନ୍ତି ଯଂ ତଯା ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅହମ୍ପି ଜାନାମି, ଯଥା ତ୍ୱଂ ଚଣ୍ଡିକା କୋଧନା ଫରୁସୱଚନା ଇସ୍ସୁକୀ ମଚ୍ଛରୀ ସଠା ଚ ଅହୋସି। ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଖୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛାମୀତି ଅଞ୍ଞଂ ପୁନ ତଂ ଇଦାନି ପୁଚ୍ଛାମି। କେନାସି ପଂସୁକୁନ୍ଥିତାତି କେନ କମ୍ମେନ ସଙ୍କାରପଂସୂତି ଓଗୁଣ୍ଠିତା ସବ୍ବସୋ ଓକିଣ୍ଣସରୀରା ଅହୂତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୩୯-୪୦।ସୀସଂନ୍ହାତାତି ସସୀସଂ ନ୍ହାତା। ଅଧିମତ୍ତନ୍ତି ଅଧିକତରଂ। ସମଲଙ୍କତତରାତି ସମ୍ମା ଅତିସଯେନ ଅଲଙ୍କତା। ‘‘ଅଧିମତ୍ତା’’ତି ୱା ପାଠୋ, ଅତିୱିଯ ମତ୍ତା ମାନମଦମତ୍ତା, ମାନନିସ୍ସିତାତି ଅତ୍ଥୋ। ତଯାତି ଭୋତିଯା । ସାମିକେନ ସମନ୍ତଯୀତି ସାମିକେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଲ୍ଲୋପସଲ୍ଲାପୱସେନ କଥେସି।

୧୪୨-୧୪୪।ଖଜ୍ଜସି କଚ୍ଛୁଯାତି କଚ୍ଛୁରୋଗେନ ଖାଦୀଯସି, ବାଧୀଯସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଭେସଜ୍ଜହାରୀତି ଭେସଜ୍ଜହାରିନିଯୋ ଓସଧହାରିକାଯୋ। ଉଭଯୋତି ଦୁୱେ, ତ୍ୱଞ୍ଚ ଅହଞ୍ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ୱନନ୍ତନ୍ତି ୱନଂ। ତ୍ୱଞ୍ଚ ଭେସଜ୍ଜମାହରୀତି ତ୍ୱଂ ୱେଜ୍ଜେହି ୱୁତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଉପକାରାୱହଂ ଭେସଜ୍ଜଂ ଆହରି। ଅହଞ୍ଚ କପିକଚ୍ଛୁନୋତି ଅହଂ ପନ କପିକଚ୍ଛୁଫଲାନି ଦୁଫସ୍ସଫଲାନି ଆହରିଂ। କପିକଚ୍ଛୂତି ୱା ସଯଂଭୂତା ୱୁଚ୍ଚତି, ତସ୍ମା ସଯଂଭୂତାଯ ପତ୍ତଫଲାନି ଆହରିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସେଯ୍ଯଂ ତ୍ୟାହଂ ସମୋକିରିନ୍ତି ତୱ ସେଯ୍ଯଂ ଅହଂ କପିକଚ୍ଛୁଫଲପତ୍ତେହି ସମନ୍ତତୋ ଅୱକିରିଂ।

୧୪୬-୧୪୭।ସହାଯାନନ୍ତି ମିତ୍ତାନଂ। ସମଯୋତି ସମାଗମୋ। ଞାତୀନନ୍ତି ବନ୍ଧୂନଂ। ସମିତୀତି ସନ୍ନିପାତୋ। ଆମନ୍ତିତାତି ମଙ୍ଗଲକିରିଯାୱସେନ ନିମନ୍ତିତା। ସସାମିନୀତି ସଭତ୍ତିକା, ସହ ଭତ୍ତୁନାତି ଅତ୍ଥୋ। ନୋ ଚ ଖୋହନ୍ତି ନୋ ଚ ଖୋ ଅହଂ ଆମନ୍ତିତା ଆସିନ୍ତି ଯୋଜନା। ଦୁସ୍ସଂ ତ୍ୟାହନ୍ତି ଦୁସ୍ସଂ ତେ ଅହଂ। ଅପାନୁଦିନ୍ତି ଚୋରିକାଯ ଅୱହରିଂ ଅଗ୍ଗହୋସିଂ।

୧୪୯।ପଚ୍ଛଗ୍ଘନ୍ତି ଅଭିନୱଂ, ମହଗ୍ଘଂ ୱା। ଅତାରେସିନ୍ତି ଖିପିଂ। ଗୂଥଗନ୍ଧିନୀତି ଗୂଥଗନ୍ଧଗନ୍ଧିନୀ କରୀସୱାଯିନୀ।

୧୫୧।ଯଂ ଗେହେ ୱିଜ୍ଜତେ ଧନନ୍ତି ଯଂ ଗେହେ ଧନଂ ଉପଲବ୍ଭତି, ତଂ ତୁଯ୍ହଂ ମଯ୍ହଞ୍ଚାତି ଅମ୍ହାକଂ ଉଭିନ୍ନ ସମକଂ ତୁଲ୍ଯମେୱ ଆସି। ସନ୍ତେସୂତି ୱିଜ୍ଜମାନେସୁ। ଦୀପନ୍ତି ପତିଟ୍ଠଂ, ପୁଞ୍ଞକମ୍ମଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି।

୧୫୨। ଏୱଂ ସା ପେତୀ ତିସ୍ସାଯ ପୁଚ୍ଛିତମତ୍ଥଂ କଥେତ୍ୱା ପୁନ ପୁଚ୍ଛେ ତସ୍ସା ୱଚନଂ ଅକତ୍ୱା ଅତ୍ତନା କତଂ ଅପରାଧଂ ପକାସେନ୍ତୀ ‘‘ତଦେୱ ମଂ ତ୍ୱ’’ନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ତଦେୱାତି ତଦା ଏୱ, ମଯ୍ହଂ ମନୁସ୍ସଭାୱେ ଠିତକାଲେଯେୱ। ତଥେୱାତି ୱା ପାଠୋ, ଯଥା ଏତରହି ଜାତଂ, ତଂ ତଥା ଏୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ମନ୍ତି ଅତ୍ତାନଂ ନିଦ୍ଦିସତି, ତ୍ୱନ୍ତି ତିସ୍ସଂ। ଅୱଚାତି ଅଭଣି। ଯଥା ପନ ଅୱଚ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ପାପକମ୍ମ’’ନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ‘‘ପାପକମ୍ମାନୀ’’ତି ପାଠୋ। ‘‘ତ୍ୱଂ ପାପକମ୍ମାନିଯେୱ କରୋସି, ପାପେହି ପନ କମ୍ମେହି ସୁଗତି ସୁଲଭା ନ ହୋତି, ଅଥ ଖୋ ଦୁଗ୍ଗତି ଏୱ ସୁଲଭା’’ତି ଯଥା ମଂ ତ୍ୱଂ ପୁବ୍ବେ ଅୱଚ ଓୱଦି, ତଂ ତଥେୱାତି ୱଦତି।

୧୫୩। ତଂ ସୁତ୍ୱା ତିସ୍ସା ‘‘ୱାମତୋ ମଂ ତ୍ୱଂ ପଚ୍ଚେସୀ’’ତିଆଦିନା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଆହ। ତତ୍ଥ ୱାମତୋ ମଂ ତ୍ୱଂ ପଚ୍ଚେସୀତି ୱିଲୋମତୋ ମଂ ତ୍ୱଂ ଅଧିଗଚ୍ଛସି, ତୁଯ୍ହଂ ହିତେସିମ୍ପି ୱିପଚ୍ଚନୀକକାରିନିଂ କତ୍ୱା ମଂ ଗଣ୍ହସି। ମଂ ଉସୂଯସୀତି ମଯ୍ହଂ ଉସୂଯସି, ମଯି ଇସ୍ସଂ କରୋସି। ପସ୍ସ ପାପାନଂ କମ୍ମାନଂ, ୱିପାକୋ ହୋତି ଯାଦିସୋତି ପାପକାନଂ ନାମ କମ୍ମାନଂ ୱିପାକୋ ଯାଦିସୋ ଯଥା ଘୋରତରୋ, ତଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ପସ୍ସାତି ୱଦତି।

୧୫୪।ତେ ଅଞ୍ଞେ ପରିଚାରେନ୍ତୀତି ତେ ଘରେ ଦାସିଯୋ ଆଭରଣାନି ଚ ଇମାନି ତଯା ପୁବ୍ବେ ପରିଗ୍ଗହିତାନି ଇଦାନି ଅଞ୍ଞେ ପରିଚାରେନ୍ତି ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ‘‘ଇମେ’’ତି ହି ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ନ ଭୋଗା ହୋନ୍ତି ସସ୍ସତାତି ଭୋଗା ନାମେତେ ନ ସସ୍ସତା ଅନୱଟ୍ଠିତା ତାୱକାଲିକା ମହାଯଗମନୀଯା, ତସ୍ମା ତଦତ୍ଥଂ ଇସ୍ସାମଚ୍ଛରିଯାଦୀନି ନ କତ୍ତବ୍ବାନୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୧୫୫।ଇଦାନିଭୂତସ୍ସ ପିତାତି ଇଦାନେୱ ଭୂତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ ପୁତ୍ତସ୍ସ ପିତା କୁଟୁମ୍ବିକୋ। ଆପଣାତି ଆପଣତୋ ଇମଂ ଗେହଂ ଏହିତି ଆଗମିସ୍ସତି। ଅପ୍ପେୱ ତେ ଦଦେ କିଞ୍ଚୀତି ଗେହଂ ଆଗତୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ତୁଯ୍ହଂ ଦାତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ କିଞ୍ଚି ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ ଅପି ନାମ ଦଦେଯ୍ୟ। ମା ସୁ ତାୱ ଇତୋ ଅଗାତି ଇତୋ ଗେହସ୍ସ ପଚ୍ଛା ୱତ୍ଥୁତୋ ମା ତାୱ ଅଗମାସୀତି ତଂ ଅନୁକମ୍ପମାନା ଆହ।

୧୫୬। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୀ ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯଂ ପକାସେନ୍ତୀ ‘‘ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାମ୍ହୀ’’ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କୋପୀନମେତଂ ଇତ୍ଥୀନନ୍ତି ଏତଂ ନଗ୍ଗଦୁବ୍ବଣ୍ଣତାଦିକଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତବ୍ବତାଯ ଇତ୍ଥୀନଂ କୋପୀନଂ ରୁନ୍ଧନୀଯଂ। ମା ମଂ ଭୂତପିତାଦ୍ଦସାତି ତସ୍ମା ଭୂତସ୍ସ ପିତା କୁଟୁମ୍ବିକୋ ମଂ ମା ଅଦ୍ଦକ୍ଖୀତି ଲଜ୍ଜମାନା ୱଦତି।

୧୫୭। ତଂ ସୁତ୍ୱା ତିସ୍ସା ସଞ୍ଜାତାନୁଦ୍ଦଯା ‘‘ହନ୍ଦ କିଂ ୱା ତ୍ୟାହଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ହନ୍ଦାତି ଚୋଦନତ୍ଥେ ନିପାତୋ। କିଂ ୱା ତ୍ୟାହଂ ଦମ୍ମୀତି କିଂ ତେ ଅହଂ ଦମ୍ମି, କିଂ ୱତ୍ଥଂ ଦସ୍ସାମି, ଉଦାହୁ ଭତ୍ତନ୍ତି। କିଂ ୱା ତେଧ କରୋମହନ୍ତି କିଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ତେ ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ କାଲେ ଉପକାରଂ କରିସ୍ସାମି।

୧୫୮। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୀ ‘‘ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ସଙ୍ଘତୋ’’ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ସଙ୍ଘତୋ, ଚତ୍ତାରୋ ପନ ପୁଗ୍ଗଲେତି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘତୋ ସଙ୍ଘୱସେନ ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ, ପୁଗ୍ଗଲୱସେନ ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂତି ଏୱଂ ଅଟ୍ଠ ଭିକ୍ଖୂ ଯଥାରୁଚିଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମମ ଆଦିସ, ମଯ୍ହଂ ପତ୍ତିଦାନଂ ଦେହି। ତଦାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସନ୍ତି ଯଦା ତ୍ୱଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ମମ ଉଦ୍ଦିସିସ୍ସସି, ତଦା ଅହଂ ସୁଖିତା ସୁଖପ୍ପତ୍ତା ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ ଭୱିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୫୯-୧୬୧। ତଂ ସୁତ୍ୱା ତିସ୍ସା ତମତ୍ଥଂ ଅତ୍ତନୋ ସାମିକସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ଅଟ୍ଠ ଭିକ୍ଖୂ ଭୋଜେତ୍ୱା ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସି, ସା ତାୱଦେୱ ପଟିଲଦ୍ଧଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିକା ପୁନ ତିସ୍ସାଯ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମି। ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ‘‘ସାଧୂତି ସା ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା’’ତିଆଦିକା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଠପିତା।

୧୬୨-୧୬୭। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଠିତଂ ପନ ନଂ ତିସ୍ସା ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତେନ ୱଣ୍ଣେନା’’ତିଆଦୀହି ତୀହି ଗାଥାହି ପଟିପୁଚ୍ଛି। ଇତରା ‘‘ଅହଂ ମତ୍ତା’’ତି ଗାଥାଯ ଅତ୍ତାନଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ‘‘ଚିରଂ ଜୀୱାହୀ’’ତି ଗାଥାଯ ତସ୍ସା ଅନୁମୋଦନଂ ଦତ୍ୱା ‘‘ଇଧ ଧମ୍ମଂ ଚରିତ୍ୱାନା’’ତି ଗାଥାଯ ଓୱାଦଂ ଅଦାସି। ତତ୍ଥ ତୱ ଦିନ୍ନେନାତି ତଯା ଦିନ୍ନେନ। ଅସୋକଂ ୱିରଜଂ ଠାନନ୍ତି ସୋକାଭାୱେନ ଅସୋକଂ, ସେଦଜଲ୍ଲିକାନଂ ପନ ଅଭାୱେନ ୱିରଜଂ ଦିବ୍ବଟ୍ଠାନଂ, ସବ୍ବମେତଂ ଦେୱଲୋକଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ଆୱାସନ୍ତି ଠାନଂ। ୱସୱତ୍ତିନନ୍ତି ଦିବ୍ବେନ ଆଧିପତେଯ୍ୟେନ ଅତ୍ତନୋ ୱସଂ ୱତ୍ତେନ୍ତାନଂ। ସମୂଲନ୍ତି ସଲୋଭଦୋସଂ। ଲୋଭଦୋସା ହି ମଚ୍ଛରିଯସ୍ସ ମୂଲଂ ନାମ। ଅନିନ୍ଦିତାତି ଅଗରହିତା ପାସଂସା, ସଗ୍ଗମୁପେହି ଠାନନ୍ତି ରୂପାଦୀହି ୱିସଯେହି ସୁଟ୍ଠୁ ଅଗ୍ଗତ୍ତା ‘‘ସଗ୍ଗ’’ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ଦିବ୍ବଟ୍ଠାନଂ ଉପେହି, ସୁଗତିପରାଯଣା ହୋହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେୱ।

ଅଥ ତିସ୍ସା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଆରୋଚେସି, କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେସି, ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ପଟିଲଦ୍ଧସଂୱେଗୋ ୱିନେଯ୍ୟ ମଚ୍ଛେରାଦିମଲଂ ଦାନସୀଲାଦିରତୋ ସୁଗତିପରାଯଣୋ ଅହୋସୀତି।

ମତ୍ତାପେତିଵତ୍ଥୁଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ନନ୍ଦାପେତିଵତ୍ଥୁଵଣ୍ଣନା

କାଳୀ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତଵନେ ଵିହରନ୍ତେ ନନ୍ଦଂ ନାମ ପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ଵୁତ୍ତଂ। ସାଵତ୍ଥିୟା କିର ଅଵିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକେ ନନ୍ଦିସେନୋ ନାମ ଉପାସକୋ ଅହୋସି ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ। ଭରିୟା ପନସ୍ସ ନନ୍ଦା ନାମ ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା ମଚ୍ଛରିନୀ ଚଣ୍ଡୀ ଫରୁସଵଚନା ସାମିକେ ଅଗାରଵା ଅଗ୍ଗତିସ୍ସା ସସ୍ସୁଂ ଚୋରିଵାଦେନ ଅକ୍କୋସତି ପରିଭାସତି। ସା ଅପରେନ ସମୟେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତୟୋନିୟଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ତସ୍ସେଵ ଗାମସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ଵିଚରନ୍ତୀ ଏକଦିଵସଂ ନନ୍ଦିସେନସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମନ୍ତସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ସୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା –

୧୬୮।

‘‘କାଳୀ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, ଫରୁସା ଭୀରୁଦସ୍ସନା;

ପିଙ୍ଗଲାସି କଳାରାସି, ନ ତଂ ମଞ୍ଞାମି ମାନୁସି’’ନ୍ତି। –

ଗାଥାୟ ଅଜ୍ଝଭାସି। ତତ୍ଥ କାଳୀତି କାଳଵଣ୍ଣା, ଝାମଙ୍ଗାରସଦିସୋ ହିସ୍ସା ଵଣ୍ଣୋ ଅହୋସି। ଫରୁସାତି ଖରଗତ୍ତା। ଭୀରୁଦସ୍ସନାତି ଭୟାନକଦସ୍ସନା ସପ୍ପଟିଭୟାକାରା। ‘‘ଭାରୁଦସ୍ସନା’’ତି ଵା ପାଠୋ, ଭାରିୟଦସ୍ସନା, ଦୁବ୍ବଣ୍ଣତାଦିନା ଦୁଦ୍ଦସିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ପିଙ୍ଗଲାତି ପିଙ୍ଗଲଲୋଚନା। କଳାରାତି କଳାରଦନ୍ତା। ନ ତଂ ମଞ୍ଞାମି ମାନୁସିନ୍ତି ଅହଂ ତଂ ମାନୁସିନ୍ତି ନ ମଞ୍ଞାମି, ପେତିମେଵ ଚ ତଂ ମଞ୍ଞାମୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୀ ଅତ୍ତାନଂ ପକାସେନ୍ତୀ –

୧୬୯।

‘‘ଅହଂ ନନ୍ଦା ନନ୍ଦିସେନ, ଭରିୟା ତେ ପୁରେ ଅହୁଂ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ଗାଥମାହ । ତତ୍ଥ ଅହଂ ନନ୍ଦା ନନ୍ଦିସେନାତି ସାମି ନନ୍ଦିସେନ ଅହଂ ନନ୍ଦା ନାମ। ଭରିୟା ତେ ପୁରେ ଅହୁନ୍ତି ପୁରିମଜାତିୟଂ ତୁଯ୍ହଂ ଭରିୟା ଅହୋସିଂ। ଇତୋ ପରଂ –

୧୭୦।

‘‘କିଂ ନୁ କାୟେନ ଵାଚାୟ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସ କମ୍ମଵିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ପୁଚ୍ଛା। ଅଥସ୍ସ ସା –

୧୭୧।

‘‘ଚଣ୍ଡୀ ଚ ଫରୁସା ଚାସିଂ, ତୟି ଚାପି ଅଗାରଵା;

ତାହଂ ଦୁରୁତ୍ତଂ ଵତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’’ତି। –

ଵିସ୍ସଜ୍ଜେସି। ପୁନ ସୋ –

୧୭୨।

‘‘ହନ୍ଦୁତ୍ତରୀୟଂ ଦଦାମି ତେ, ଇମଂ ଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସୟ;

ଇମଂ ଦୁସ୍ସଂ ନିୱାସେତ୍ୱା, ଏହି ନେସ୍ସାମି ତଂ ଘରଂ।

୧୭୩।

‘‘ୱତ୍ଥଞ୍ଚ ଅନ୍ନପାନଞ୍ଚ, ଲଚ୍ଛସି ତ୍ୱଂ ଘରଂ ଗତା;

ପୁତ୍ତେ ଚ ତେ ପସ୍ସିସ୍ସସି, ସୁଣିସାୟୋ ଚ ଦକ୍ଖସୀ’’ତି। – ଅଥସ୍ସ ସା –

୧୭୪।

‘‘ହତ୍ଥେନ ହତ୍ଥେ ତେ ଦିନ୍ନଂ, ନ ମୟ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତି;

ଭିକ୍ଖୂ ଚ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନେ, ୱୀତରାଗେ ବହୁସ୍ସୁତେ।

୧୭୫।

‘‘ତପ୍ପେହି ଅନ୍ନପାନେନ, ମମ ଦକ୍ଖିଣମାଦିସ;

ତଦାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ’’ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି। ତତୋ –

୧୭୬।

‘‘ସାଧୂତି ସୋ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା, ଦାନଂ ୱିପୁଲମାକିରି;

ଅନ୍ନଂ ପାନଂ ଖାଦନୀୟଂ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ଛତ୍ତଂ ଗନ୍ଧଞ୍ଚ ମାଲଞ୍ଚ, ୱିୱିଧା ଚ ଉପାହନା।

୧୭୭।

‘‘ଭିକ୍ଖୂ ଚ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନେ, ୱୀତରାଗେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ତପ୍ପେତ୍ୱା ଅନ୍ନପାନେନ, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୀ।

୧୭୮।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୋଜନଚ୍ଛାଦନପାନୀୟଂ, ଦକ୍ଖିଣାୟ ଇଦଂ ଫଲଂ।

୧୭୯।

‘‘ତତୋ ସୁଦ୍ଧା ସୁଚିୱସନା, କାସିକୁତ୍ତମଧାରିନୀ;

ୱିଚିତ୍ତୱତ୍ଥାଭରଣା, ସାମିକଂ ଉପସଙ୍କମୀ’’ତି। –

ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ୱୁତ୍ତା। ତତୋ ପରଂ –

୧୮୦।

‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତେନ ୱଣ୍ଣେନ, ଯା ତ୍ୱଂ ତିଟ୍ଠସି ଦେୱତେ;

ଓଭାସେନ୍ତୀ ଦିସା ସବ୍ବା, ଓସଧୀ ୱିଯ ତାରକା।

୧୮୧।

‘‘କେନ ତେତାଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ, କେନ ତେ ଇଧ ମିଜ୍ଝତି;

ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ଚ ତେ ଭୋଗା, ଯେ କେଚି ମନସୋ ପିଯା।

୧୮୨।

‘‘ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଦେୱି ମହାନୁଭାୱେ, ମନୁସ୍ସଭୂତା କିମକାସି ପୁଞ୍ଞଂ;

କେନାସି ଏୱଂ ଜଲିତାନୁଭାୱା, ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ ସବ୍ବଦିସା ପଭାସତୀ’’ତି।

୧୮୩।

‘‘ଅହଂ ନନ୍ଦା ନନ୍ଦିସେନ, ଭରିଯା ତେ ପୁରେ ଅହୁଂ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୧୮୪।

‘‘ତୱ ଦିନ୍ନେନ ଦାନେନ, ମୋଦାମି ଅକୁତୋଭଯା;

ଚିରଂ ଜୀୱ ଗହପତି, ସହ ସବ୍ବେହି ଞାତିଭି;

ଅସୋକଂ ୱିରଜଂ ଖେମଂ, ଆୱାସଂ ୱସୱତ୍ତିନଂ।

୧୮୫।

‘‘ଇଧ ଧମ୍ମଂ ଚରିତ୍ୱାନ, ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଗହପତି;

ୱିନେଯ୍ୟ ମଚ୍ଛେରମଲଂ ସମୂଲଂ, ଅନିନ୍ଦିତୋ ସଗ୍ଗମୁପେହି ଠାନ’’ନ୍ତି। –

ଉପାସକସ୍ସ ଚ ପେତିଯା ଚ ୱଚନପଟିୱଚନଗାଥା।

୧୭୬। ତତ୍ଥ ଦାନଂ ୱିପୁଲମାକିରୀତି ଉକ୍କଣ୍ଣେଯ୍ଯଖେତ୍ତେ ଦେୟ୍ଯଧମ୍ମବୀଜଂ ୱିପ୍ପକିରନ୍ତୋ ୱିଯ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି। ସେସଂ ଅନନ୍ତରୱତ୍ଥୁସଦିସମେୱ।

ଏୱଂ ସା ଅତ୍ତନୋ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ତସ୍ସା ଚ କାରଣଂ ନନ୍ଦିସେନସ୍ସ ୱିଭାୱେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନମେୱ ଗତା। ଉପାସକୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେସି , ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ନନ୍ଦାପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅଲଙ୍କତୋ ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲିଦେୱପୁତ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଯଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ପରମତ୍ଥଦୀପନିଯଂ ୱିମାନୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନାଯଂ ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀୱିମାନୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନାଯ (ୱି। ୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୨୦୬ ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀୱିମାନୱଣ୍ଣନା) ୱୁତ୍ତମେୱ, ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଏତ୍ଥ ଚ ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ୱିମାନଦେୱତାଭାୱତୋ ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁ ଯଦିପି ୱିମାନୱତ୍ଥୁପାଠଇଯଂ ସଙ୍ଗହଂ ଆରୋପିତଂ, ଯସ୍ମା ପନ ସୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ଅଦିନ୍ନପୁବ୍ବକବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୁତ୍ତସୋକେନ ସୁସାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆଳାହନଂ ଅନୁପରିଯାଯିତ୍ୱା ରୋଦନ୍ତସ୍ସ ସୋକହରଣତ୍ଥଂ ଅତ୍ତନୋ ଦେୱରୂପଂ ପଟିସଂହରିତ୍ୱା ହରିଚନ୍ଦନୁସ୍ସଦୋ ବାହା ପଗ୍ଗଯ୍ହ କନ୍ଦନ୍ତୋ ଦୁକ୍ଖାଭିଭୂତାକାରେନ ପେତୋ ୱିଯ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱତୋ ଅପେତତ୍ତା ପେତପରିଯାଯୋପି ଲବ୍ଭତି ଏୱାତି ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁ ପେତୱତ୍ଥୁପାଠଇଯମ୍ପି ସଙ୍ଗହଂ ଆରୋପିତନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ।

ମଟ୍ଠକୁଣ୍ଡଲୀପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। କଣ୍ହପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଉଟ୍ଠେହି କଣ୍ହ କିଂ ସେସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ମତପୁତ୍ତଂ ଉପାସକଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ କାଲମକାସି। ସୋ ତେନ ସୋକସଲ୍ଲସମପ୍ପିତୋ ନ ନ୍ହାଯତି, ନ ଭୁଞ୍ଜତି, ନ କମ୍ମନ୍ତେ ୱିଚାରେତି, ନ ବୁଦ୍ଧୁପଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛତି, କେୱଲଂ, ‘‘ତାତ ପିଯପୁତ୍ତକ, ମଂ ଓହାଯ କହଂ ପଠମତରଂ ଗତୋସୀ’’ତିଆଦୀନି ୱଦନ୍ତୋ ୱିପ୍ପଲପତି। ସତ୍ଥା ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ଲୋକଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତସ୍ସ ସୋତାପତ୍ତିଫଲୂପନିସ୍ସଯଂ ଦିସ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘପରିୱୁତୋ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚୋ ଭିକ୍ଖୂ ଉଯ୍ଯୋଜେତ୍ୱା ଆନନ୍ଦତ୍ଥେରେନ ପଚ୍ଛାସମଣେନ ତସ୍ସ ଘରଦ୍ୱାରଂ ଅଗମାସି। ସତ୍ଥୁ ଆଗତଭାୱଂ ଉପାସକସ୍ସ ଆରୋଚେସୁଂ। ଅଥସ୍ସ ଗେହଜନୋ ଗେହଦ୍ୱାରେ ଆସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ସତ୍ଥାରଂ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଉପାସକଂ ପରିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକଂ ଉପନେସି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କିଂ, ଉପାସକ, ସୋଚସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ‘‘ଆମ, ଭନ୍ତେ’’ତି ୱୁତ୍ତେ, ‘‘ଉପାସକ, ପୋରାଣକପଣ୍ଡିତା ପଣ୍ଡିତାନଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ମତପୁତ୍ତଂ ନାନୁସୋଚିଂସୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ତେନ ଯାଚିତୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ଦ୍ୱାରୱତୀନଗରେ ଦସ ଭାତିକରାଜାନୋ ଅହେସୁଂ – ୱାସୁଦେୱୋ ବଲଦେୱୋ ଚନ୍ଦଦେୱୋ ସୂରିଯଦେୱୋ ଅଗ୍ଗିଦେୱୋ ୱରୁଣଦେୱୋ ଅଜ୍ଜୁନୋ ପଜ୍ଜୁନୋ ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ଅଙ୍କୁରୋ ଚାତି। ତେସୁ ୱାସୁଦେୱମହାରାଜସ୍ସ ପିଯପୁତ୍ତୋ କାଲମକାସି। ତେନ ରାଜା ସୋକପରେତୋ ସବ୍ବକିଚ୍ଚାନି ପହାଯ ମଞ୍ଚସ୍ସ ଅଟନିଂ ପରିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ୱିପ୍ପଲପନ୍ତୋ ନିପଜ୍ଜି। ତସ୍ମିଂ କାଲେ ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ଚିନ୍ତେସି – ‘‘ଠପେତ୍ୱା ମଂ ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି ମମ ଭାତୁ ସୋକଂ ପରିହରିତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଉପାଯେନସ୍ସ ସୋକଂ ହରିସ୍ସାମୀ’’ତି। ସୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ସସଂ ମେ ଦେଥ, ସସଂ ମେ ଦେଥା’’ତି ଆକାସଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ସକଲନଗରଂ ୱିଚରି। ‘‘ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ଜାତୋ’’ତି ସକଲନଗରଂ ସଙ୍ଖୁଭି।

ତସ୍ମିଂ କାଲେ ରୋହିଣେଯ୍ଯୋ ନାମ ଅମଚ୍ଚୋ ୱାସୁଦେୱରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେନ୍ତୋ –

୨୦୭।

‘‘ଉଟ୍ଠେହି କଣ୍ହ କିଂ ସେସି, କୋ ଅତ୍ଥୋ ସୁପନେନ ତେ;

ଯୋ ଚ ତୁଯ୍ହଂ ସକୋ ଭାତା, ହଦଯଂ ଚକ୍ଖୁ ଚ ଦକ୍ଖିଣଂ;

ତସ୍ସ ୱାତା ବଲୀଯନ୍ତି, ସସଂ ଜପ୍ପତି କେସୱା’’ତି। – ଇମଂ ଗାଥମାହ;

୨୦୭। ତତ୍ଥ କଣ୍ହାତି ୱାସୁଦେୱଂ ଗୋତ୍ତେନାଲପତି। କୋ ଅତ୍ଥୋ ସୁପନେନ ତେତି ସୁପନେନ ତୁଯ୍ହଂ କା ନାମ ୱଡ୍ଢି। ସକୋ ଭାତାତି ସୋଦରିଯୋ ଭାତା। ହଦଯଂ ଚକ୍ଖୁ ଚ ଦକ୍ଖିଣନ୍ତି ହଦଯେନ ଚେୱ ଦକ୍ଖିଣଚକ୍ଖୁନା ଚ ସଦିସୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସ ୱାତା ବଲୀଯନ୍ତୀତି ତସ୍ସ ଅପରାପରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମାଦୱାତା ବଲୱନ୍ତୋ ହୋନ୍ତି ୱଡ୍ଢନ୍ତି ଅଭିଭୱନ୍ତି। ସସଂ ଜପ୍ପତୀତି ‘‘ସସଂ ମେ ଦେଥା’’ତି ୱିପ୍ପଲପତି। କେସୱାତି ସୋ କିର କେସାନଂ ସୋଭନାନଂ ଅତ୍ଥିତାଯ ‘‘କେସୱୋ’’ତି ୱୋହରୀଯତି। ତେନ ନଂ ନାମେନ ଆଲପତି।

ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସଯନତୋ ଉଟ୍ଠିତଭାୱଂ ଦୀପେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା ଅଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ହୁତ୍ୱା –

୨୦୮।

‘‘ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ରୋହିଣେଯ୍ୟସ୍ସ କେସୱୋ;

ତରମାନରୂପୋ ୱୁଟ୍ଠାସି, ଭାତୁ ସୋକେନ ଅଟ୍ଟିତୋ’’ତି। – ଇମଂ ଗାଥମାହ;

ରାଜା ଉଟ୍ଠାଯ ସୀଘଂ ପାସାଦା ଓତରିତ୍ୱା ଘଟପଣ୍ଡିତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉଭୋସୁ ହତ୍ଥେସୁ ନଂ ଦଳ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପନ୍ତୋ –

୨୦୯।

‘‘କିଂ ନୁ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱ, କେୱଲଂ ଦ୍ୱାରକଂ ଇମଂ;

ସସୋ ସସୋତି ଲପସି, କୀଦିସଂ ସସମିଚ୍ଛସି।

୨୧୦।

‘‘ସୋୱଣ୍ଣମଯଂ ମଣିମଯଂ, ଲୋହମଯଂ ଅଥ ରୂପିଯମଯଂ;

ସଙ୍ଖସିଲାପୱାଳମଯଂ, କାରଯିସ୍ସାମି ତେ ସସଂ।

୨୧୧।

‘‘ସନ୍ତି ଅଞ୍ଞେପି ସସକା, ଅରଞ୍ଞୱନଗୋଚରା;

ତେପି ତେ ଆନଯିସ୍ସାମି, କୀଦିସଂ ସସମିଚ୍ଛସୀ’’ତି। –

ତିସ୍ସୋ ଗାଥାଯୋ ଅଭାସି।

୨୦୯-୨୧୧।ତତ୍ଥୌମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱାତି ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ୱିଯ। କେୱଲନ୍ତି ସକଲଂ। ଦ୍ୱାରକନ୍ତି ଦ୍ୱାରୱତୀନଗରଂ ୱିଚରନ୍ତୋ। ସସୋ ସସୋତି ଲପସୀତି ସସୋ ସସୋତି ୱିଲପସି। ସୋୱଣ୍ଣମଯନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣମଯଂ। ଲୋହମଯନ୍ତି ତମ୍ବଲୋହମଯଂ। ରୂପିଯମଯନ୍ତି ରଜତମଯଂ। ଯଂ ଇଚ୍ଛସି ତଂ ୱଦେହି, ଅଥ କେନ ସୋଚସି। ଅଞ୍ଞେପି ଅରଞ୍ଞେ ୱନଗୋଚରା ସସକା ଅତ୍ଥି, ତେ ତେ ଆନଯିସ୍ସାମି, ୱଦ, ଭଦ୍ରମୁଖ , କୀଦିସଂ ସସମିଚ୍ଛସୀତି ଘଟପଣ୍ଡିତଂ ‘‘ସସେନ ଅତ୍ଥିକୋ’’ତି ଅଧିପ୍ପାଯେନ ସସେନ ନିମନ୍ତେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଘଟପଣ୍ଡିତୋ –

୨୧୨।

‘‘ନାହମେତେ ସସେ ଇଚ୍ଛେ, ଯେ ସସା ପଥଵିସ୍ସିତା;

ଚନ୍ଦତୋ ସସମିଚ୍ଛାମି, ତଂ ମେ ଓହର କେସଵା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଓହରାତି ଓହାରେହି। ତଂ ସୁତ୍ଵା ରାଜା ‘‘ନିସ୍ସଂସଯଂ ମେ ଭାତା ଉମ୍ମତ୍ତକୋ ଜାତୋ’’ତି ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତୋ –

୨୧୩।

‘‘ସୋ ନୂନ ମଧୁରଂ ଞାତି, ଜୀଵିତଂ ଵିଜହିସ୍ସସି;

ଅପତ୍ଥିଯଂ ପତ୍ଥଯସି, ଚନ୍ଦତୋ ସସମିଚ୍ଛସୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଞାତୀତି କନିଟ୍ଠଂ ଆଲପତି। ଅଯମେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାଯୋ – ମଯ୍ହଂ ପିଯଞାତି ଯଂ ଅତିମଧୁରଂ ଅତ୍ତନୋ ଜୀଵିତଂ, ତଂ ଵିଜହିସ୍ସସି ମଞ୍ଞେ, ଯୋ ଅପତ୍ଥଯିତବ୍ବଂ ପତ୍ଥେସୀତି।

ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ରଞ୍ଞୋ ଵଚନଂ ସୁତ୍ଵା ନିଚ୍ଚଲୋଵ ଠତ୍ଵା ‘‘ଭାତିକ, ତ୍ଵଂ ଚନ୍ଦତୋ ସସଂ ପତ୍ଥେନ୍ତସ୍ସ ତଂ ଅଲଭିତ୍ଵା ଜୀଵିତକ୍ଖଯୋ ଭଵିସ୍ସତୀତି ଜାନନ୍ତୋ କସ୍ମା ମତଂ ପୁତ୍ତଂ ଅଲଭିତ୍ଵା ଅନୁସୋଚସୀ’’ତି ଇମମତ୍ଥଂ ଦୀପେନ୍ତୋ –

୨୧୪।

‘‘ଏଵଂ ଚେ କଣ୍ହ ଜାନାସି, ଯଥଞ୍ଞମନୁସାସସି;

କସ୍ମା ପୁରେ ମତଂ ପୁତ୍ତଂ, ଅଜ୍ଜାପି ମନୁସୋଚସୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଏଵଂ ଚେ, କଣ୍ହ, ଜାନାସୀତି, ଭାତିକ, କଣ୍ହନାମକ ମହାରାଜ, ‘‘ଅଲଦ୍ଧୁନେଯ୍ୟଵତ୍ଥୁ ନାମ ନ ପତ୍ଥେତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଯଦି ଏଵଂ ଜାନାସି। ଯଥଞ୍ଞନ୍ତି ଏଵଂ ଜାନନ୍ତୋଵ ଯଥା ଅଞ୍ଞଂ ଅନୁସାସସି, ତଥା ଅକତ୍ଵା। କସ୍ମା ପୁରେ ମତଂ ପୁତ୍ତନ୍ତି ଅଥ କସ୍ମା ଇତୋ ଚତୁମାସମତ୍ଥକେ ମତଂ ପୁତ୍ତଂ ଅଜ୍ଜାପି ଅନୁସୋଚସୀତି।

ଏଵଂ ସୋ ଅନ୍ତରଵୀଥିଯଂ ଠିତକୋଵ ‘‘ଅହଂ ତାଵ ଏଵଂ ପଞ୍ଞାଯମାନଂ ପତ୍ଥେମି, ତ୍ଵଂ ପନ ଅପଞ୍ଞାଯମାନସ୍ସତ୍ଥାଯ ସୋଚସୀ’’ତି ଵତ୍ଵା ତସ୍ସ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ –

୨୧୫।

‘‘ନ ଯଂ ଲଦ୍ଧା ମନୁସ୍ସେନ, ଅମନୁସ୍ସେନ ଵା ପନ;

ଜାତୋ ମେ ମା ମରି ପୁତ୍ତୋ, କୁତୋ ଲବ୍ଭା ଅଲବ୍ଭିଯଂ।

୨୧୬।

‘‘ନ ମନ୍ତା ମୂଲଭେସଜ୍ଜା, ଓସଧେହି ଧନେନ ଵା;

ସକ୍କା ଆନଯିତୁଂ କଣ୍ହ, ଯଂ ପେତମନୁସୋଚସୀ’’ତି। – ଗାଥାଦ୍ଵଯମାହ;

୨୧୫। ତତ୍ଥ ଯନ୍ତି, ଭାତିକ, ଯଂ ‘‘ଏଵଂ ଜାତୋ ମେ ପୁତ୍ତୋ ମା ମରୀ’’ତି ମନୁସ୍ସେନ ଵା ଦେଵେନ ଵା ପନ ନ ଲଦ୍ଧା ନ ସକ୍କା ଲଦ୍ଧୁଂ, ତଂ ତ୍ଵଂ

ପଥ୍ଥେସି, ତଂ ପନେତଂ କୁତୋ ଲଦ୍ଧା, କେନ କାରଣେନ ଲଦ୍ଧୁଂ ସକ୍କା। ଯସ୍ମା ଅଲବ୍ଭିଯଂ ଅଲବ୍ଭନେଯ୍ୟଵତ୍ଥୁ ନାମେତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୧୬।ମନ୍ତାତି ମନ୍ତପ୍ପଯୋଗେନ। ମୂଲଭେସଜ୍ଜାତି ମୂଲଭେସଜ୍ଜେନ। ଓସଧେହୀତି ନାନାଵିଧେହି ଓସଧେହି। ଧନେନ ଵାତି କୋଟିସତସଙ୍ଖେନ ଧନେନ ଵାପି। ଇଦଂ ଵୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯଂ ପେତମନୁସୋଚସି, ତଂ ଏତେହି ମନ୍ତପ୍ପଯୋଗାଦୀହିପି ଆନେତୁଂ ନ ସକ୍କାତି।

ପୁନ ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ''ଭାତିକ, ଇଦଂ ମରଣଂ ନାମ ଧନେନ ଵା ଜାତିଯା ଵା ଵିଜ୍ଜାଯ ଵା ସୀଲେନ ଵା ଭାଵନାଯ ଵା ନ ସକ୍କା ପଟିବାହିତୁ''ନ୍ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୨୧୭।

''ମହଦ୍ଧନା ମହାଭୋଗା, ରଟ୍ଠଵନ୍ତୋପି ଖତ୍ତିଯା;

ପହୂତଧନଧଞ୍ଞାସେ, ତେପି ନୋ ଅଜରାମରା।

୨୧୮।

''ଖତ୍ତିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଵେସ୍ସା, ସୁଦ୍ଦା ଚଣ୍ଡାଲପୁକ୍କୁସା;

ଏତେ ଚଞ୍ଞେ ଚ ଜାତିଯା, ତେପି ନୋ ଅଜରାମରା।

୨୧୯।

''ଯେ ମନ୍ତଂ ପରିଵତ୍ତେନ୍ତି, ଛଳଙ୍ଗଂ ବ୍ରହ୍ମଚିନ୍ତିତଂ;

ଏତେ ଚଞ୍ଞେ ଚ ଵିଜ୍ଜାଯ, ତେପି ନୋ ଅଜରାମରା।

୨୨୦।

''ଇସଯୋ ଵାପି ଯେ ସନ୍ତା, ସଞ୍ଞତତ୍ତା ତପସ୍ସିନୋ;

ସରୀରଂ ତେପି କାଲେନ, ଵିଜହନ୍ତି ତପସ୍ସିନୋ।

୨୨୧।

''ଭାଵିତତ୍ତା ଅରହନ୍ତୋ, କତକିଚ୍ଚା ଅନାସଵା;

ନିକ୍ଖିପନ୍ତି ଇମଂ ଦେହଂ, ପୁଞ୍ଞପାପପରିକ୍ଖଯା''ତି। –

ପଞ୍ଚହି ଗାଥାହି ରଞ୍ଞୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି।

୨୧୭। ତତ୍ଥ ମହଦ୍ଧନାତି ନିଧାନଗତସ୍ସେଵ ମହତୋ ଧନସ୍ସ ଅତ୍ଥିତାଯ ବହୁଧନା। ମହାଭୋଗାତି ଦେଵଭୋଗସଦିସାଯ ମହତିଯା ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯା ସମନ୍ନାଗତା। ରଟ୍ଠଵନ୍ତୋତି ସକଲରଟ୍ଠଵନ୍ତୋ। ପହୂତଧନଧଞ୍ଞାସେତି ତିଣ୍ଣଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଵା ସଂଵଚ୍ଛରାନଂ ଅତ୍ଥାଯ ନିଦହିତ୍ଵା ଠପେତବ୍ବସ୍ସ ନିଚ୍ଚପରିବ୍ବଯଭୂତସ୍ସ ଧନଧଞ୍ଞସ୍ସ ଵସେନ ଅପରିଯନ୍ତଧନଧଞ୍ଞା। ତେପି ନୋ ଅଜରାମରାତି ତେପି ଏଵଂ ମହାଵିଭଵା ମନ୍ଧାତୁମହାସୁଦସ୍ସନାଦଯୋ ଖତ୍ତିଯା ଅଜରାମରା ନାହେସୁଂ, ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ମରଣମୁଖମେଵ ଅନୁପଵିଟ୍ଠାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୧୮।ଏତେତି ଯଥାଵୁତ୍ତଖତ୍ତିଯାଦଯୋ। ଅଞ୍ଞେତି ଅଞ୍ଞତରା ଏଵଂଭୂତା ଅମ୍ବଟ୍ଠାଦଯୋ। ଜାତିଯାତି ଅତ୍ତନୋ ଜାତିନିମିତ୍ତଂ ଅଜରାମରା ନାହେସୁନ୍ତି

ଅତ୍ଥୋ।

୨୧୯।ମନ୍ତନ୍ତି ୱେଦଂ। ପରିୱତ୍ତେନ୍ତୀତି ସଜ୍ଝାଯନ୍ତି ୱାଚେନ୍ତି ଚ। ଅଥ ୱା ପରିୱତ୍ତେନ୍ତୀତି ୱେଦଂ ଅନୁପରିୱତ୍ତେନ୍ତା ହୋମଂ କରୋନ୍ତା ଜପନ୍ତି। ଛଳଙ୍ଗନ୍ତି ସିକ୍ଖାକପ୍ପନିରୁତ୍ତିବ୍ୟାକରଣଜୋତିସଞ୍ଛନ୍ଦୋୱିଚିତିସଙ୍ଖାତେହି ଛହି ଅଙ୍ଗେହି ଯୁତ୍ତଂ। ବ୍ରହ୍ମଚିନ୍ତିତନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣାନମତ୍ଥାଯ ବ୍ରହ୍ମୁନା ଚିନ୍ତିତଂ କଥିତଂ। ୱିଜ୍ଜାଯାତି ବ୍ରହ୍ମସଦିସୱିଜ୍ଜାଯ ସମନ୍ନାଗତା, ତେପି ନୋ ଅଜରାମରାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୨୦-୨୨୧।ଇସଯୋତି ଯମନିଯମାଦୀନଂ ପଟିକୂଲସଞ୍ଜ୍ଞାଦୀନଞ୍ଚ ଏସନଟ୍ଠେନ ଇସଯୋ। ସନ୍ତାତି କାଯୱାଚାହି ସନ୍ତସଭାୱା। ସଞ୍ଞତତ୍ତାତି ରାଗାଦୀନଂ ସଂଯମେନ ସଂଯତଚିତ୍ତା। କାଯତପନସଙ୍ଖାତୋ ତପୋ ଏତେସଂ ଅତ୍ଥୀତି ତପସ୍ସିନୋ। ପୁନ ତପସ୍ସିନୋତି ସଂୱରକା। ତେନ ଏୱଂ ତପନିସ୍ସିତକା ହୁତ୍ୱା ସରୀରେନ ଚ ୱିମୋକ୍ଖଂ ପତ୍ଥୟମାନାପି ସଂୱରକା ସରୀରଂ ୱିଜହନ୍ତି ଏୱାତି ଦସ୍ସେତି। ଅଥ ୱା ଇସଯୋତି ଅଧିସୀଲସିକ୍ଖାଦୀନଂ ଏସନଟ୍ଠେନ ଇସଯୋ, ତଦଙ୍ଗଂ ତପ୍ପଟିପକ୍ଖାନଂ ପାପଧମ୍ମାନଂ ୱୂପସମେନ ସନ୍ତା, ଏକାରମ୍ମଣେ ଚିତ୍ତସ୍ସ ସଂଯମେନ ସଞ୍ଞତତ୍ତା, ସମ୍ମପ୍ପଧାନଯୋଗତୋ ୱୀରିଯତାପେନ ତପସ୍ସିନୋ, ସପ୍ପଯୋଗା ରାଗାଦୀନଂ ସନ୍ତପନେନ ତପସ୍ସିନୋତି ଯୋଜେତବ୍ବଂ। ଭାୱିତତ୍ତାତି ଚତୁସଚ୍ଚକମ୍ମଟ୍ଠାନଭାୱନାଯ ଭାୱିତଚିତ୍ତା।

ଏୱଂ ଘଟପଣ୍ଡିତେନ ଧମ୍ମେ କଥିତେ ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଅପଗତସୋକସଲ୍ଲୋ ପସନ୍ନମାନସୋ ଘଟପଣ୍ଡିତଂ ପସଂସନ୍ତୋ –

୨୨୨।

''ଆଦିତ୍ତଂ ୱତ ମଂ ସନ୍ତଂ, ଘତସିତ୍ତଂୱ ପାୱକଂ;

ୱାରିନା ୱିଯ ଓସିଞ୍ଚଂ, ସବ୍ବଂ ନିବ୍ବାପଯେ ଦରଂ।

୨୨୩।

''ଅବ୍ବହୀ ୱତ ମେ ସଲ୍ଲଂ, ସୋକଂ ହଦଯନିସ୍ସିତଂ;

ଯୋ ମେ ସୋକପରେତସ୍ସ, ପୁତ୍ତସୋକଂ ଅପାନୁଦି।

୨୨୪।

''ସ୍ୱାହଂ ଅବ୍ବୂଳ୍ହସଲ୍ଲୋସ୍ମି, ସୀତିଭୂତୋସ୍ମି ନିବ୍ବୁତୋ;

ନ ସୋଚାମି ନ ରୋଦାମି, ତୱ ସୁତ୍ୱାନ ଭାତିକ।

୨୨୫।

''ଏୱଂ କରୋନ୍ତି ସପ୍ପଞ୍ଞା, ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକା;

ନିୱତ୍ତଯନ୍ତି ସୋକମ୍ହା, ଘଟୋ ଜେଟ୍ଠଂୱ ଭାତରଂ।

୨୨୬।

''ଯସ୍ସ ଏତାଦିସା ହୋନ୍ତି, ଅମଚ୍ଚା ପରିଚାରକା;

ସୁଭାସିତେନ ଅନ୍ୱେନ୍ତି, ଘଟୋ ଜେଟ୍ଠଂୱ ଭାତର''ନ୍ତି। – ସେସଗାଥା ଅଭାସି;

୨୨୫। ତତ୍ଥ ଘଟୋ ଜେଟ୍ଠଂୱ ଭାତରନ୍ତି ଯଥା ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ଅତ୍ତନୋ ଜେଟ୍ଠଭାତରଂ ମତପୁତ୍ତସୋକାଭିଭୂତଂ ଅତ୍ତନୋ ଉପାଯକୋସଲ୍ଲେନ ତେୱ

ଧମ୍ମକଥାଯ ଚ ତତୋ ପୁତ୍ତସୋକତୋ ୱିନିୱତ୍ତଯି, ଏୱଂ ଅଞ୍ଞେପି ସପ୍ପଞ୍ଞା ଯେ ହୋନ୍ତି ଅନୁକମ୍ପକା, ତେ ଞାତୀନଂ ଉପକାରଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୨୬।ଯସ୍ସ ଏତାଦିସା ହୋନ୍ତୀତି ଅଯଂ ଅଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧଗାଥା। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଯଥା ଯେନ କାରଣେନ ପୁତ୍ତସୋକପରେତଂ ରାଜାନଂ ୱାସୁଦେୱଂ ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ସୋକହରଣତ୍ଥାଯ ସୁଭାସିତେନ ଅନ୍ୱେସି ଅନୁଏସି, ଯସ୍ସ ଅଞ୍ଞସ୍ସାପି ଏତାଦିସା ପଣ୍ଡିତା ଅମଚ୍ଚା ପଟିଲଦ୍ଧା ଅସ୍ସୁ, ତସ୍ସ କୁତୋ ସୋକୋତି! ସେସଗାଥା ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତତ୍ଥା ଏୱାତି।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ‘‘ଏୱଂ, ଉପାସକ, ପୋରାଣକପଣ୍ଡିତା ପଣ୍ଡିତାନଂ କଥଂ ସୁତ୍ୱା ପୁତ୍ତସୋକଂ ହରିଂସୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ସଚ୍ଚାନି ପକାସେତ୍ୱା ଜାତକଂ ସମୋଧାନେସି। ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ଉପାସକୋ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠହୀତି।

କଣ୍ହପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ଧନପାଲସେଟ୍ଠିପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗୋ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପୋସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଧନପାଲପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅନୁପ୍ପନ୍ନେ କିର ବୁଦ୍ଧେ ପଣ୍ଣରଟ୍ଠେ ଏରକଚ୍ଛନଗରେ ଧନପାଲକୋ ନାମ ସେଟ୍ଠି ଅହୋସି ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ କଦରିଯୋ ନତ୍ଥିକଦିଟ୍ଠିକୋ। ତସ୍ସ କିରିଯା ପାଠଇତୋ ଏୱ ୱିଞ୍ଞାଯତି। ସୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ମରୁକନ୍ତାରେ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ ତାଲକ୍ଖନ୍ଧପ୍ପମାଣୋ କାଯୋ ଅହୋସି, ସମୁଟ୍ଠିତଛୱି ଫରୁସୋ, ୱିରୂପକେସୋ, ଭଯାନକୋ, ଦୁବ୍ବଣ୍ଣୋ ଅତିୱିଯ ୱିରୂପୋ ବୀଭଚ୍ଛଦସ୍ସନୋ। ସୋ ପଞ୍ଚପଣ୍ଣାସ ୱସ୍ସାନି ଭତ୍ତସିତ୍ଥଂ ୱା ଉଦକବିନ୍ଦୁଂ ୱା ଅଲଭନ୍ତୋ ୱିସୁକ୍ଖକଣ୍ଠୋଟ୍ଠଜିୱ୍ହୋ ଜିଘଚ୍ଛାପିପାସାଭିଭୂତୋ ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମତି।

ଅଥ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ସାୱତ୍ଥିୱାସିନୋ ୱାଣିଜା ପଞ୍ଚମତ୍ତାନି ସକଟସତାନି ଭଣ୍ଡସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା ଉତ୍ତରାପଥଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଣ୍ଡଂ ୱିକ୍କିଣିତ୍ୱା ପଟିଲଦ୍ଧଭଣ୍ଡଂ ସକଟେସୁ ଆରୋପେତ୍ୱା ପଟିନିୱତ୍ତମାନା ସାଯନ୍ହସମଯେ ଅଞ୍ଞତରଂ ସୁକ୍ଖନଦିଂ ପାପୁଣିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଯାନଂ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ରତ୍ତିଯଂ ୱାସଂ କପ୍ପେସୁଂ। ଅଥ ସୋ ପେତୋ ପିପାସାଭିଭୂତୋ ପାନୀଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ପାନୀଯଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ୱିଗତାସୋ ଛିନ୍ନମୂଲୋ ୱିଯ ତାଲୋ ଛିନ୍ନପାଦୋ ପତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ୱାଣିଜା –

୨୨୭।

‘‘ନଗ୍ଗୋ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପୋସି, କିସୋ ଧମନିସନ୍ଥତୋ;

ଉପ୍ଫାସୁଳିକୋ କିସିକୋ, କୋ ନୁ ତ୍ୱମସି ମାରିସା’’ତି। –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ। ତତୋ ପେତୋ –

୨୨୮।

‘‘ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୋମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତୋ ଯମଲୋକିକୋ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋ’’ତି। –

ଅତ୍ତାନଂ ଆୱିକତ୍ୱା ପୁନ ତେହି –

୨୨୯।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋ’’ତି। –

କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛିତୋ ପୁବ୍ବେ ନିବ୍ବତ୍ଥାନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅତୀତଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅନାଗତଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ପୱତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ତେସଞ୍ଚ ଓୱାଦଂ ଦେନ୍ତୋ –

୨୩୦।

''ନଗରଂ ଅତ୍ଥି ପଣ୍ଣାନଂ, ଏରକଚ୍ଛନ୍ତି ୱିସ୍ସୁତଂ;

ତତ୍ଥ ସେଟ୍ଠି ପୁରେ ଆସିଂ, ଧନପାଲୋତି ମଂ ୱିଦୂ।

୨୩୧।

''ଅସୀତି ସକଟୱାହାନଂ, ହିରଞ୍ଞସ୍ସ ଅହୋସି ମେ;

ପହୂତଂ ମେ ଜାତରୂପଂ, ମୁତ୍ତା ୱେଳୁରିଯା ବହୂ।

୨୩୨।

''ତାୱ ମହଦ୍ଧନସ୍ସାପି, ନ ମେ ଦାତୁଂ ପିଯଂ ଅହୁ;

ପିଦହିତ୍ୱା ଦ୍ୱାରଂ ଭୁଞ୍ଜିଂ, ମା ମଂ ଯାଚନକାଦ୍ଦସୁଂ।

୨୩୩।

''ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ମଚ୍ଛରୀ ଚାସିଂ, କଦରିଯୋ ପରିଭାସକୋ;

ଦଦନ୍ତାନଂ କରୋନ୍ତାନଂ, ୱାରଯିସ୍ସଂ ବହୂ ଜନେ।

୨୩୪।

''ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସ, ସଂଯମସ୍ସ କୁତୋ ଫଲଂ;

ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞୋଦପାନାନି, ଆରାମାନି ଚ ରୋପିତେ;

ପପାଯୋ ଚ ୱିନାସେସିଂ, ଦୁଗ୍ଗେ ସଙ୍କମନାନି ଚ।

୨୩୫।

''ସ୍ୱାହଂ ଅକତକଲ୍ୟାଣୋ, କତପାପୋ ତତୋ ଚୁତୋ;

ଉପପନ୍ନୋ ପେତ୍ତିୱିସଯଂ, ଖୁପ୍ପିପାସସମପ୍ପିତୋ।

୨୩୬।

''ପଞ୍ଚପଣ୍ଣାସ ୱସ୍ସାନି, ଯତୋ କାଲଙ୍କତୋ ଅହଂ;

ନାଭିଜାନାମି ଭୁତ୍ତଂ ୱା, ପୀତଂ ୱା ପନ ପାନିଯଂ।

୨୩୭।

‘‘ଯୋ ସଂଯମୋ ସୋ ୱିନାସୋ, ଯୋ ୱିନାସୋ ସୋ ସଂଯମୋ;

ପେତା ହି କିର ଜାନନ୍ତି, ଯୋ ସଂଯମୋ ସୋ ୱିନାସୋ।

୨୩୮।

‘‘ଅହଂ ପୁରେ ସଂଯମିସ୍ସଂ, ନାଦାସିଂ ବହୁକେ ଧନେ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକାସିମତ୍ତନୋ;

ସ୍ୱାହଂ ପଚ୍ଛାନୁତପ୍ପାମି, ଅତ୍ତକମ୍ମଫଲୂପଗୋ।

୨୩୯।

‘‘ଉଦ୍ଧଂ ଚତୂହି ମାସେହି, କାଲକିରିଯା ଭୱିସ୍ସତି;

ଏକନ୍ତକଟୁକଂ ଘୋରଂ, ନିରଯଂ ପପତିସ୍ସହଂ।

୨୪୦।

‘‘ଚତୁକ୍କଣ୍ଣଂ ଚତୁଦ୍ୱାରଂ, ୱିଭତ୍ତଂ ଭାଗସୋ ମିତଂ;

ଅଯୋପାକାରପରିଯନ୍ତଂ, ଅଯସା ପଟିକୁଜ୍ଜିତଂ।

୨୪୧।

‘‘ତସ୍ସ ଅଯୋମଯା ଭୂମି, ଜଲିତା ତେଜସା ଯୁତା;

ସମନ୍ତା ଯୋଜନସତଂ, ଫରିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି ସବ୍ବଦା।

୨୪୨।

‘‘ତତ୍ଥାହଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ, ଦୁକ୍ଖଂ ୱେଦିସ୍ସ ୱେଦନଂ;

ଫଲଂ ପାପସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ, ତସ୍ମା ସୋଚାମହଂ ଭୁସଂ।

୨୪୩।

‘‘ତଂ ୱୋ ୱଦାମି ଭଦ୍ଦଂ ୱୋ, ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ସମାଗତା;

ମାକତ୍ଥ ପାପକଂ କମ୍ମଂ, ଆୱି ୱା ଯଦି ୱା ରହୋ।

୨୪୪।

‘‘ସଚେ ତଂ ପାପକଂ କମ୍ମଂ, କରିସ୍ସଥ କରୋଥ ୱା;

ନ ୱୋ ଦୁକ୍ଖା ପମୁତ୍ତତ୍ଥି, ଉପ୍ପଚ୍ଚାପି ପଲାଯତଂ।

୨୪୫।

''ମଚ୍ଚେୟ୍ଯା ହୋଥ ପେଚ୍ଚେୟ୍ଯା, କୁଲେ ଜେଟ୍ଠାପଚାଯିକା;

ସାମଞ୍ଞା ହୋଥ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞା, ଏୱଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସଥା''ତି। –

ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି।

୨୩୦-୨୩୧। ତତ୍ଥ ପଣ୍ଡାନନ୍ତି ପଣ୍ଡାନାମରଟ୍ଠସ୍ସ ଏୱଂନାମକାନଂ ରାଜୂନଂ। ଏରକଚ୍ଛନ୍ତି ତସ୍ସ ନଗରସ୍ସ ନାମଂ। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ନଗରେ। ପୁରେତି ପୁବ୍ବେ ଅତୀତତ୍ତଭାୱେ । ଧନପାଲୋତି ମଂ ୱିଦୂତି ''ଧନପାଲସେଟ୍ଠୀ''ତି ମଂ ଜାନନ୍ତି। ତଯିଦଂ ନାମଂ ତଦା ମୟ୍ହଂ ଅତ୍ଥାନୁଗତମେୱାତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ଅସୀତୀ''ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅସୀତି ସକଟୱାହାନନ୍ତି ୱୀସତିଖାରିକୋ ୱାହୋ, ଯୋ ସକଟନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତେସଂ ସକଟୱାହାନଂ ଅସୀତି ହିରଞ୍ଞସ୍ସ ତଥା କହାପଣସ୍ସ ଚ ମେ ଅହେସୀତି ଯୋଜନା। ପହୂତଂ ମେ ଜାତରୂପନ୍ତି ସୁୱଣ୍ଣମ୍ପି ପହୂତଂ ଅନେକଭାରପରିମାଣଂ ଅହୋସୀତି ସମ୍ବନ୍ଧୋ।

୨୩୨-୨୩୩।ନମେ ଦାତୁଂ ପିଯଂ ଅହୂତି ଦାନଂ ଦାତୁଂ ମୟ୍ହଂ ପିଯଂ ନାହୋସି। ମା ମଂ ଯାଚନକାଦସୁନ୍ତି ''ଯାଚକା ମା ମଂ ପସ୍ସିଂସୂ''ତି ପିଦହିତ୍ୱା ଗେହଦ୍ୱାରଂ ଭୁଞ୍ଜାମି। କଦରିଯୋତି ଥଦ୍ଧମଚ୍ଛରୀ। ପରିଭାସକୋତି ଦାନଂ ଦେନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ଭଯେନ ସନ୍ତଜ୍ଜକୋ। ଦଦନ୍ତାନଂ କରୋନ୍ତାନନ୍ତି ଉପଯୋଗତ୍ଥେ ସାମିୱଚନଂ, ଦାନାନି ଦଦନ୍ତେ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋନ୍ତେ। ବହୂ ଜନେତି ବହୂ ସତ୍ତେ। ଦଦନ୍ତାନଂ ୱା କରୋନ୍ତାନଂ ୱା ସମୁଦାଯଭୂତଂ ବହୁଂ ଜନଂ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମତୋ ୱାରଯିସ୍ସଂ ନିୱାରେସିଂ।

୨୩୪-୨୩୬।ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସାତିଆଦି ଦାନାଦୀନଂ ନିୱାରଣେ କାରଣଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସାତି ଦାନକମ୍ମସ୍ସ ଫଲଂ ନାମ ନତ୍ଥି, କେୱଲଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ଧନୱିନାସୋ ଏୱାତି ଦୀପେତି। ସଂଯମସ୍ସାତି ସୀଲସଂଯମସ୍ସ। କୁତୋ ଫଲନ୍ତି କୁତୋ ନାମ ଫଲଂ ଲବ୍ଭତି, ନିରତ୍ଥକମେୱ ସୀଲରକ୍ଖଣନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଆରାମାନୀତି ଆରାମୂପୱନାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପପାଯୋତି ପାନୀଯସାଲା। ଦୁଗ୍ଗେତି ଉଦକଚିକ୍ଖଲ୍ଲାନଂ ୱସେନ ଦୁଗ୍ଗମଟ୍ଠାନାନି। ସଙ୍କମନାନୀତି ସେତୁଯୋ। ତତୋ ଚୁତୋତି ତତୋ ମନୁସ୍ସଲୋକତୋ ଚୁତୋ। ପଞ୍ଚପଣ୍ଣାସାତି ପଞ୍ଚପଞ୍ଞାସ। ଯତୋ କାଲଙ୍କତୋ ଅହନ୍ତି ଯଦା କାଲକତା ଅହଂ, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ। ନାଭିଜାନାମୀତି ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ଭୁତ୍ତଂ ୱା ପୀତଂ ୱା କିଞ୍ଚି ନ ଜାନାମି।

୨୩୭-୩୮ ।ଯୋ ସଂଯମୋ ସୋ ୱିନାସୋତି ଲୋଭାଦିୱସେନ ଯଂ ସଂଯମନଂ କସ୍ସଚି ଅଦାନଂ, ସୋ ଇମେସଂ ସତ୍ତାନଂ ୱିନାସୋ ନାମ ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତପେତାନଂ ମହାବ୍ୟସନସ୍ସ ହେତୁଭାୱତୋ। ''ଯୋ ୱିନାସୋ ସୋ ସଂଯମୋ''ତି ଇମିନା ଯଥାୱୁତ୍ତସ୍ସ ଅତ୍ଥସ୍ସ ଏକନ୍ତିକଭାୱଂ ୱଦତି। ପେତା ହି କିର ଜାନନ୍ତୀତି ଏତ୍ଥ ହି-ସଦ୍ଦୋ ଅୱଧାରଣେ, କିର-ସଦ୍ଦୋ ଅରୁଚିସୂଚନେ। ''ସଂଯମୋ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମସ୍ସ ଅପରିଚ୍ଚାଗୋ ୱିନାସହେତୂ''ତି ଇମମତ୍ଥଂ ପେତା ଏୱ କିର ଜାନନ୍ତି ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଅନୁଭୁୟ୍ୟମାନତ୍ତା, ନ ମନୁସ୍ସାତି। ନଯିଦଂ ଯୁତ୍ତଂ ମନୁସ୍ସାନମ୍ପି ପେତାନଂ ୱିଯ ଖୁପ୍ପିପାସାଦୀହି ଅଭିଭୁୟ୍ୟମାନାନଂ ଦିସ୍ସମାନତ୍ତା। ପେତା ପନ ପୁରିମତ୍ତଭାୱେ କତକମ୍ମସ୍ସ ପାକଟଭାୱତୋ ତମତ୍ଥଂ ସୁଟ୍ଠୁତରଂ ଜାନନ୍ତି। ତେନାହ – ''ଅହଂ ପୁରେ ସଂଯମିସ୍ସ''ନ୍ତିଆଦି। ତତ୍ଥ ସଂଯମିସ୍ସନ୍ତି ସଯମ୍ପି ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞକିରିଯତୋ ସଂଯମନଂ ସଙ୍କୋଚଂ ଅକାସିଂ। ବହୁକେ ଧନେତି ମହନ୍ତେ ଧନେ ୱିଜ୍ଜମାନେ।

୨୪୩।ତନ୍ତି ତସ୍ମା। ୱୋତି ତୁମ୍ହେ। ଭଦ୍ଦଂ ୱୋତି ଭଦ୍ଦଂ କଲ୍ୟାଣଂ ସୁନ୍ଦରଂ ତୁମ୍ହାକଂ ହୋତୂତି ୱଚନସେସୋ। ଯାୱନ୍ତେତ୍ଥ ସମାଗତାତି ଯାୱନ୍ତୋ ଯାୱତକା ଏତ୍ଥ ସମାଗତା, ତେ ସବ୍ବେ ମମ ୱଚନଂ ସୁଣାଥାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଆୱୀତି ପକାସନଂ ପରେସଂ ପାକଟୱସେନ। ରହୋତି ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଅପାକଟୱସେନ। ଆୱି ୱା ପାଣାତିପାତାଦିମୁସାୱାଦାଦିକାଯୱଚୀପଯୋଗୱସେନ, ଯଦି ୱା ରହୋ ଅଭିଜ୍ଝାଦିୱସେନ ପାପକଂ ଲାମକଂ ଅକୁସଲକମ୍ମଂ ମାକତ୍ଥ ମା କରିତ୍ଥ।

୨୪୪।ସଚେ ତଂ ପାପକଂ କମ୍ମନ୍ତି ଅଥ ପନ ତଂ ପାପକମ୍ମଂ ଆଯତିଂ କରିସ୍ସଥ, ଏତରହି ୱା କରୋଥ, ନିରଯାଦୀସୁ ଚତୂସୁ ଅପାଯେସୁ ମନୁସ୍ସେସୁ ଚ ଅପ୍ପାଯୁକତାଦିୱସେନ ତସ୍ସ ଫଲଭୂତା ଦୁକ୍ଖତୋ ପମୁତ୍ତି ପମୋକ୍ଖୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ଉପ୍ପଚ୍ଚାପି ପଲାଯତନ୍ତି ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ଆକାସେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତାନମ୍ପି ମୋକ୍ଖୋ ନତ୍ଥିଯେୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ''ଉପେଚ୍ଚା''ତିପି ପାଠଇ, ଇତୋ ୱା ଏତ୍ତୋ ୱା ପଲାଯନ୍ତେ ତୁମ୍ହେ ଅନୁବନ୍ଧିସ୍ସତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯେନ ଉପେଚ୍ଚ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ

ପଲାଯନ୍ତାନମ୍ପି ତୁମ୍ହାକଂ ତତୋ ମୋକ୍ଖୋ ନତ୍ଥି, ଗତିକାଲାଦିପଚ୍ଚଯନ୍ତରସମଓ୍ୱାଯେ ପନ ସତି ଓ୍ୱିପଚ୍ଚତିଯେଓ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥୋ –

‘‘ନ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖେ ନ ସମୁଦ୍ଦମଜ୍ଝେ, ନ ପବ୍ବତାନଂ ଓ୍ୱିଓ୍ୱରଂ ପଓ୍ୱିସ୍ସ;

ନ ଓ୍ୱିଜ୍ଜତୀ ସୋ ଜଗତିପ୍ପଦେସୋ, ଯତ୍ଥଟ୍ଠିତୋ ମୁଚ୍ଚେଯ୍ଯ ପାପକମ୍ମା’’ତି। (ଧ। ପ। ୧୨୭; ମି। ପ। ୪।୨।୪) –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ଦୀପେତବ୍ବୋ।

୨୪୫।ମତ୍ତେଯ୍ଯାତି ମାତୁହିତା। ହୋଥାତି ତେସଂ ଉପଟ୍ଠାନାଦୀନି କରୋଥ। ତଥା ପେତ୍ତେଯ୍ଯାତି ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବା। କୁଲେ ଜେଟ୍ଠାପଚାଯିକାତି କୁଲେ ଜେଟ୍ଠକାନଂ ଅପଚାଯନକରା। ସାମଞ୍ଞାତି ସମଣପୂଜକା। ତଥା ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞାତି ବାହିତପାପପୂଜକାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏଓ୍ୱଂ ସଗ୍ଗଂ ଗମିସ୍ସଥାତି ଇମିନା ମଯା ଓ୍ୱୁତ୍ତନଯେନ ପୁଞ୍ଞାନି କତ୍ୱା ଦେଓ୍ୱଲୋକଂ ଉପପଜ୍ଜିସ୍ସଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥତୋ ନ ଓ୍ୱିଭତ୍ତଂ, ତଂ ହେଟ୍ଠା ଖଲ୍ଲାଟିଯପେତଓ୍ୱତ୍ଥୁଆଦୀସୁ ଓ୍ୱୁତ୍ତନଯେନେଓ୍ୱ ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ତେ ଓ୍ୱାଣିଜା ତସ୍ସ ଓ୍ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସଂଓ୍ୱେଗଜାତା ତଂ ଅନୁକମ୍ପମାନା ଭାଜନେହି ପାନୀଯଂ ଗହେତ୍ୱା ତଂ ସଯାପେତ୍ୱା ମୁଖେ ଆସିଞ୍ଚିଂସୁ। ତତୋ ମହାଜନେନ ବହୁଓ୍ୱେଲଂ ଆସିତ୍ତଂ ଉଦକଂ ତସ୍ସ ପେତସ୍ସ ପାପବଲେନ ଅଧୋଗଳଅଂ ନ ଓତିଣ୍ଣଂ, କୁତୋ ପିପାସଂ ପଟିଓ୍ୱିନେସ୍ସତି। ତେ ତଂ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ – ‘‘ଅପି ତେ କାଚି ଅସ୍ସାସମତ୍ତା ଲଦ୍ଧା’’ତି। ସୋ ଆହ – ‘‘ଯଦି ମେ ଏତ୍ତକେହି ଜନେହି ଏତ୍ତକଂ ଓ୍ୱେଲଂ ଆସିଞ୍ଚମାନଂ ଉଦକଂ ଏକବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ପରଗଳଅଂ ପଓ୍ୱିଟ୍ଠଂ, ଇତୋ ପେତଯୋନିତୋ ମୋକ୍ଖୋ ମା ହୋତୂ’’ତି। ଅଥ ତେ ଓ୍ୱାଣିଜା ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅତିଓ୍ୱିଯ ସଂଓ୍ୱେଗଜାତା ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ କୋଚି ଉପାଯୋ ପିପାସାଓ୍ୱୂପସମାଯା’’ତି ଆହଂସୁ। ସୋ ଆହ – ‘‘ଇମସ୍ମିଂ ପାପକମ୍ମେ ଖୀଣେ ତଥାଗତସ୍ସ ଓ୍ୱା ତଥାଗତସାଓ୍ୱକାନଂ ଓ୍ୱା ଦାନେ ଦିନ୍ନେ ମମ ଦାନମୁଦ୍ଦିସିସ୍ସତି, ଅହଂ ଇତୋ ପେତତ୍ତତୋ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସାମୀ’’ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଓ୍ୱାଣିଜା ସାଓ୍ୱତ୍ଥିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତଂ ପଓ୍ୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା ସରଣାନି ସୀଲାନି ଚ ଗହେତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ସତ୍ତାହଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତସ୍ସ ପେତସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣଂ ଆଦିସିଂସୁ। ଭଗଓ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ଚତୁନ୍ନଂ ପରିସାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ମହାଜନୋ ଚ ଲୋଭାଦିମଚ୍ଛେରମଲଂ ପହାଯ ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞାଭିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ଧନପାଲସେଟ୍ଠିପେତଓ୍ୱତ୍ଥୁଓ୍ୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଚୂଳଅସେଟ୍ଠିପେତଓ୍ୱତ୍ଥୁଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗୋ କିସୋ ପବ୍ବଜିତୋସି, ଭନ୍ତେତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଓ୍ୱେଳଓ୍ୱନେ ଓ୍ୱିହରନ୍ତେ ଚୂଳଅସେଟ୍ଠିପେତଂ ଆରବ୍ଭ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ। ବାରାଣସିଯଂ କିର ଏକୋ ଗହପତି ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ମଚ୍ଛରୀ କଦରିଯୋ ପୁଞ୍ଞକିରିଯାଯ ଅନାଦରୋ ଚୂଳଅସେଟ୍ଠି ନାମ ଅହୋସି। ସୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତି, ତସ୍ସ କାଯୋ ଅପଗତମଂସଲୋହିତୋ ଅଟ୍ଠିନ୍ହାରୁଚମ୍ମମତ୍ତୋ ମୁଣ୍ଡୋ ଅପେତଓ୍ୱତ୍ଥୋ ଅହୋସି। ଧୀତା ପନସ୍ସ ଅନୁଲା ଅନ୍ଧକଓ୍ୱିନ୍ଦେ ସାମିକସ୍ସ ଗେହେ ଓ୍ୱସନ୍ତୀ ପିତରଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଭୋଜେତୁକାମା ତଣ୍ଡୁଲାଦୀନି ଦାନୂପକରଣାନି ସଜ୍ଜେସି। ତଂ ଞତ୍ୱା ପେତୋ ଆସାଯ ଆକାସେନ ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ରାଜଗହଂ ସମ୍ପାପୁଣି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ରାଜା ଅଜାତସତ୍ତୁ ଦେଓ୍ୱଦତ୍ତେନ ଉଯ୍ଯୋଜିତୋ ପିତରଂ ଜୀଓ୍ୱିତା ଓ୍ୱୋରୋପେତ୍ୱା ତେନ ଓ୍ୱିପ୍ପଟିସାରେନ ଦୁସ୍ସୁପିନେନ ଚ ନିଦ୍ଦଂ ଅନୁପଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଉପରିପାସାଦଓ୍ୱରଗତୋ ଚଙ୍କମନ୍ତୋ ତଂ ପେତଂ ଆକାସେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ଇମାଯ ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି –

୨୪୬।

‘‘ନଗ୍ଗୋ କିସୋ ପବ୍ବଜିତୋସି ଭନ୍ତେ, ରତ୍ତିଂ କୁହିଂ ଗଚ୍ଛସି କିସ୍ସହେତୁ;

ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତଂ ଅପି ସକ୍କୁଣେମୁ, ସବ୍ବେନ ଓ୍ୱିତ୍ତଂ ପଟିପାଦଯେ ତୁଓ୍ୱ’’ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପବ୍ବଜିତୋତି ସମଣୋ। ରାଜା କିର ତଂ ନଗ୍ଗତ୍ତା ମୁଣ୍ଡତ୍ତା ଚ ‘‘ନଗ୍ଗୋ ସମଣୋ ଅଯ’’ନ୍ତି ସଞ୍ଞାଯ ‘‘ନଗ୍ଗୋ କିସୋ ପବ୍ବଜିତୋସୀ’’ତିଆଦିମାହ। କିସ୍ସହେତୂତି କିନ୍ନିମିତ୍ତଂ। ସବ୍ବେନ ଓ୍ୱିତ୍ତଂ ପଟିପାଦଯେ ତୁଓ୍ୱନ୍ତି ଓ୍ୱିତ୍ତିଯା ଉପକରଣଭୂତଂ ଓ୍ୱିତ୍ତଂ ସବ୍ବେନ ଭୋଗେନ ତୁଯ୍ହଂ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ, ସବ୍ବେନ ଓ୍ୱା ଉସ୍ସାହେନ ପଟିପାଦେଯ୍ଯଂ ସମ୍ପାଦେଯ୍ଯଂ। ତଥା କାତୁଂ ମଯଂ ଅପ୍ପେଓ୍ୱ ନାମ ସକ୍କୁଣେଯ୍ଯାମ, ତସ୍ମା ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତଂ, ଏତଂ ତଓ୍ୱ ଆଗମନକାରଣଂ ମଯ୍ହଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ରଞ୍ଞା ପୁଟ୍ଠୋ ପେତୋ ଅତ୍ତନୋ ପୱତ୍ତିଂ କଥେନ୍ତୋ ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି –

୨୪୭।

‘‘ବାରାଣସୀ ନଗରଂ ଦୂରଘୁଟ୍ଠଂ, ତତ୍ଥାହଂ ଗହପତି ଅଡ୍ଢକୋ ଅହୁ ଦୀନୋ;

ଅଦାତା ଗେଧିତମନୋ ଆମିସସ୍ମିଂ, ଦୁସ୍ସୀଲ୍ୟେନ ଯମୱିସଯମ୍ହି ପତ୍ତୋ।

୨୪୮।

‘‘ସୋ ସୂଚିକାଯ କିଲମିତୋ ତେହି,

ତେନେୱ ଞାତୀସୁ ଯାମି ଆମିସକିଞ୍ଚିକ୍ଖହେତୁ;

ଅଦାନସୀଲା ନ ଚ ସଦ୍ଦହନ୍ତି,

‘ଦାନଫଲଂ ହୋତି ପରମ୍ହି ଲୋକେ’।

୨୪୯।

‘‘ଧୀତା ଚ ମଯ୍ହଂ ଲପତେ ଅଭିକ୍ଖଣଂ, ଦସ୍ସାମି ଦାନଂ ପିତୂନଂ ପିତାମହାନଂ;

ତମୁପକ୍ଖଟଂ ପରିୱିସଯନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଯାମି ଅହଂ ଅନ୍ଧକୱିନ୍ଦଂ ଭୁତ୍ତୁ’’ନ୍ତି।

୨୪୭। ତତ୍ଥ ଦୂରଘୁଟ୍ଠନ୍ତି ଦୂରତୋ ଏୱ ଗୁଣକିତ୍ତନୱସେନ ଘୋସିତଂ, ସବ୍ବତ୍ଥ ୱିସ୍ସୁତଂ ପାକଟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଡ୍ଢକୋତି ଅଡ୍ଢୋ ମହାୱିଭୱୋ। ଦୀନୋତି ନିହୀନଚିତ୍ତୋ ଅଦାନଜ୍ଝାସଯୋ। ତେନାହ ‘‘ଅଦାତା’’ତି। ଗେଧିତମନୋ ଆମିସସ୍ମିନ୍ତି କାମାମିସେ ଲଗ୍ଗଚିତ୍ତୋ ଗେଧଂ ଆପନ୍ନୋ। ଦୁସ୍ସୀଲ୍ୟେନ ଯମୱିସଯମ୍ହି ପତ୍ତୋତି ଅତ୍ତନା କତେନ ଦୁସ୍ସୀଲକମ୍ମୁନା ଯମୱିସଯଂ ପେତଲୋକଂ ପତ୍ତୋ ଅମ୍ହି।

୨୪୮ ।ସୋ ସୂଚିକାଯ କିଲମିତୋତି ସୋ ଅହଂ ୱିଜ୍ଝନଟ୍ଠେନ ସୂଚିସଦିସତାଯ ‘‘ସୂଚିକା’’ତି ଲଦ୍ଧନାମାଯ ଜିଘଚ୍ଛାଯ କିଲମିତୋ ନିରନ୍ତରଂ ୱିଜ୍ଝମାନୋ। ‘‘କିଲମଥୋ’’ତି ଇଚ୍ଚେୱ ୱା ପାଠୋ। ତେହୀତି ‘‘ଦୀନୋ’’ତିଆଦିନା ୱୁତ୍ତେହି ପାପକମ୍ମେହି କାରଣଭୂତେହି। ତସ୍ସ ହି ପେତସ୍ସ ତାନି ପାପକମ୍ମାନି ଅନୁସ୍ସରନ୍ତସ୍ସ ଅତିୱିଯ ଦୋମନସ୍ସଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ତେନେୱାତି ତେନେୱ ଜିଘଚ୍ଛାଦୁକ୍ଖେନ। ଞାତୀସୁ ଯାମୀତି ଞାତୀନଂ ସମୀପଂ ଯାମି ଗଚ୍ଛାମି। ଆମିସକିଞ୍ଚିକ୍ଖହେତୂତି ଆମିସସ୍ସ କିଞ୍ଚିକ୍ଖନିମିତ୍ତଂ, କିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଦାନସୀଲା ନ ଚ ସଦ୍ଦହନ୍ତି, ‘ଦାନଫଲଂ ହୋତି ପରମ୍ହି ଲୋକେ’ତି ଯଥା ଅହଂ, ତଥା ଏୱଂ ଅଞ୍ଞେପି ମନୁସ୍ସା ଅଦାନସୀଲା ‘‘ଦାନସ୍ସ ଫଲଂ ଏକଂସେନ ପରଲୋକେ ହୋତୀ’’ତି ନ ଚ ସଦ୍ଦହନ୍ତି। ଯତୋ ଅହଂ ୱିଯ ତେପି ପେତା ହୁତ୍ୱା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୨୪୯ ।ଲପତେତି କଥେତି। ଅଭିକ୍ଖଣନ୍ତି ଅଭିଣ୍ହଂ ବହୁସୋ। କିନ୍ତି ଲପତୀତି ଆହ ‘‘ଦସ୍ସାମି ଦାନଂ ପିତୂନଂ ପିତାମହାନ’’ନ୍ତି। ତତ୍ଥ ପିତୂନନ୍ତି ମାତାପିତୂନଂ, ଚୂଳପିତୁମହାପିତୂନଂ ୱା। ପିତାମହାନନ୍ତି ଅଯ୍ୟକପଯ୍ୟକାନଂ। ଉପକ୍ଖଟନ୍ତି ସଜ୍ଜିତଂ। ପରିୱିସଯନ୍ତୀତି ଭୋଜଯନ୍ତି। ଅନ୍ଧକୱିନ୍ଦନ୍ତି ଏୱଂନାମକଂ ନଗରଂ। ଭୁତ୍ତୁନ୍ତି ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ। ତତୋ ପରା ସଙ୍ଗୀତିକାରକେହି ୱୁତ୍ତା –

୨୫୦।

‘‘ତମୱୋଚ ରାଜା ‘ଅନୁଭୱିଯାନ ତମ୍ପି,

ଏଯ୍ୟାସି ଖିପ୍ପଂ ଅହମପି କସ୍ସଂ ପୂଜଂ;

ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତଂ ଯଦି ଅତ୍ଥି ହେତୁ,

ସଦ୍ଧାୟିତଂ ହେତୁୱଚୋ ସୁଣୋମ’।

୨୫୧।

‘‘ତଥାତି ୱତ୍ୱା ଅଗମାସି ତତ୍ଥ, ଭୁଞ୍ଜିଂସୁ ଭତ୍ତଂ ନ ଚ ଦକ୍ଖିଣାରହା;

ପଚ୍ଚାଗମି ରାଜଗହଂ ପୁନାପରଂ, ପାତୁରହୋସି ପୁରତୋ ଜନାଧିପସ୍ସ।

୨୫୨।

‘‘ଦିସ୍ୱାନ ପେତଂ ପୁନଦେୱ ଆଗତଂ, ରାଜା ଅୱୋଚ ‘ଅହମପି କିଂ ଦଦାମି;

ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତଂ ଯଦି ଅତ୍ଥି ହେତୁ, ଯେନ ତୁୱଂ ଚିରତରଂ ପୀଣିତୋ ସିଯା’।

୨୫୩।

‘‘ବୁଦ୍ଧଞ୍ଚ ସଙ୍ଘଂ ପରିୱିସିଯାନ ରାଜ, ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଚ ଚୀୱରେନ;

ତଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଆଦିସ ମେ ହିତାଯ, ଏୱଂ ଅହଂ ଚିରତରଂ ପୀଣିତୋ ସିଯା।

୨୫୪।

‘‘ତତୋ ଚ ରାଜା ନିପତିତ୍ୱା ତାୱଦେ, ଦାନଂ ସହତ୍ଥା ଅତୁଲଂ ଦଦିତ୍ୱା ସଙ୍ଘେ;

ଆରୋଚେସି ପକତଂ ତଥାଗତସ୍ସ, ତସ୍ସ ଚ ପେତସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣଂ ଆଦିସିତ୍ଥ।

୨୫୫।

‘‘ସୋ ପୂଜିତୋ ଅତିୱିଯ ସୋଭମାନୋ, ପାତୁରହୋସି ପୁରତୋ ଜନାଧିପସ୍ସ;

ଯକ୍ଖୋହମସ୍ମି ପରମିଦ୍ଧିପତ୍ତୋ, ନ ମଯ୍ହମତ୍ଥି ସମା ସଦିସା ମାନୁସା।

୨୫୬।

‘‘ପସ୍ସାନୁଭାୱଂ ଅପରିମିତଂ ମମଯିଦଂ, ତଯାନୁଦିଟ୍ଠଂ ଅତୁଲଂ ଦତ୍ୱା ସଙ୍ଘେ;

ସନ୍ତପ୍ପିତୋ ସତତଂ ସଦା ବହୂହି, ଯାମି ଅହଂ ସୁଖିତୋ ମନୁସ୍ସଦେୱା’’ତି।

୨୫୦। ତତ୍ଥ ତମୱୋଚ ରାଜାତି ତଂ ପେତଂ ତଥା ୱତ୍ୱା ଠିତଂ ରାଜା ଅଜାତସତ୍ତୁ ଅୱୋଚ। ଅନୁଭୱିଯାନ ତମ୍ପୀତି ତଂ ତୱ ଧୀତୁଯା ଉପକପ୍ପିତଂ ଦାନମ୍ପି ଅନୁଭୱିତ୍ୱା। ଏଯ୍ୟାସୀତି ଆଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାସି। କସ୍ସନ୍ତି କରିସ୍ସାମି। ଆଚିକ୍ଖମେ ତଂ ଯଦି ଅତ୍ଥି ହେତୂତି ସଚେ କିଞ୍ଚି କାରଣଂ ଅତ୍ଥି, ତଂ କାରଣଂ ମଯ୍ହଂ ଆଚିକ୍ଖ କଥେହି। ସଦ୍ଧାଯିତନ୍ତି ସଦ୍ଧାଯିତବ୍ବଂ। ହେତୁୱଚୋତି ହେତୁଯୁତ୍ତୱଚନଂ, ‘‘ଅମୁକସ୍ମିଂ ଠାନେ ଅସୁକେନ ପକାରେନ ଦାନେ କତେ ମଯ୍ହଂ ଉପକପ୍ପତୀ’’ତି ସକାରଣଂ ୱଚନଂ ୱଦାତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୫୧।ତଥାତି ୱତ୍ୱାତି ସାଧୂତି ୱତ୍ୱା। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ଅନ୍ଧକୱିନ୍ଦେ ପରିୱେସନଟ୍ଠାନେ। ଭୁଞ୍ଜିଂସୁ ଭତ୍ତଂ ନ ଚ ଦକ୍ଖିଣାରହାତି ଭତ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜିଂସୁ

ଦୁସ୍ସୀଲବ୍ରାହ୍ମଣା, ନ ଚ ପନ ଦକ୍ଖିଣାରହା ସୀଲୱନ୍ତୋ ଭୁଞ୍ଜିଂସୂତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ପୁନାପରନ୍ତି ପୁନ ଅପରଂ ୱାରଂ ରାଜଗହଂ ପଚ୍ଚାଗମି।

୨୫୨।କିଂ ଦଦାମୀତି "କୀଦିସଂ ତେ ଦାନଂ ଦସ୍ସାମୀ"ତି ରାଜା ପେତଂ ପୁଚ୍ଛି। ଯେନ ତୁୱନ୍ତି ଯେନ କାରଣେନ ତ୍ୱଂ। ଚିରତରନ୍ତି ଚିରକାଲଂ। ପୀଣିତୋତି ତିତ୍ତୋ ସିୟା, ତଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୫୩।ପରିୱିସିୟାନାତି ଭୋଜେତ୍ୱା। ରାଜାତି ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ଆଲପତି। ମେ ହିତାୟାତି ମୟ୍ହଂ ହିତତ୍ଥାୟ ପେତଉଭାୱତୋ ପରିମୁତ୍ତିୟା।

୨୫୪।ତତୋତି ତସ୍ମା ତେନ ୱଚନେନ, ତତୋ ୱା ପାସାଦତୋ। ନିପତିତ୍ୱାତି ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା। ତାୱଦେତି ତଦା ଏୱ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନୱେଲାୟ। ଯମ୍ହି ପେତୋ ପଚ୍ଚାଗନ୍ତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି, ତସ୍ମିଂ ପୁରେଭତ୍ତେ ଏୱ ଦାନଂ ଅଦାସି । ସହତ୍ଥାତି ସହତ୍ଥେନ। ଅତୁଲନ୍ତି ଅପ୍ପମାଣଂ ଉଲାରଂ ପଣୀତଂ। ଦତ୍ୱା ସଙ୍ଘେତି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦତ୍ୱା। ଆରୋଚେସି ପକତଂ ତଥାଗତସ୍ସାତି "ଇଦଂ, ଭନ୍ତେ, ଦାନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ପେତଂ ସନ୍ଧାୟ ପକତ"ନ୍ତି ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଆରୋଚେତ୍ୱା ଚ ଯଥା ତଂ ଦାନଂ ତସ୍ସ ଉପକପ୍ପତି, ଏୱଂ ତସ୍ସ ଚ ପେତସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣଂ ଆଦିସିତ୍ଥ ଆଦିସି।

୨୫୫।ସୋତି ସୋ ପେତୋ। ପୂଜିତୋତି ଦକ୍ଖିଣାୟ ଦିୟ୍ୟମାନାୟ ପୂଜିତୋ। ଅତିୱିୟ ସୋଭମାନୋତି ଦିବ୍ବାନୁଭାୱେନ ଅତିୱିୟ ୱିରୋଚମାନୋ। ପାତୁରହୋସୀତି ପାତୁଭୱି, ରଞ୍ଞୋ ପୁରତୋ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ଯକ୍ଖୋହମସ୍ମୀତି ପେତଉଭାୱତୋ ମୁତ୍ତୋ ଯକ୍ଖୋ ଅହଂ ଜାତୋ ଦେୱଭାୱଂ ପତ୍ତୋସ୍ମି। ନ ମୟ୍ହମତ୍ଥି ସମା ସଦିସା ମାନୁସାତି ମୟ୍ହଂ ଆନୁଭାୱସମ୍ପତ୍ତିୟା ସମା ୱା ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିୟା ସଦିସା ୱା ମନୁସ୍ସା ନ ସନ୍ତି।

୨୫୬।ପସ୍ସାନୁଭାୱଂଅପରିମିତଂ ମମୟିଦନ୍ତି "ମମ ଇଦଂ ଅପରିମାଣଂ ଦିବ୍ବାନୁଭାୱଂ ପସ୍ସା"ତି ଅତ୍ତନୋ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ରଞ୍ଞୋ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ୱଦତି। ତୟାନୁଦିଟ୍ଠଂ ଅତୁଲଂ ଦତ୍ୱା ସଙ୍ଘେତି ଅରିୟସଙ୍ଘସ୍ସ ଅତୁଲଂ ଉଲାରଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ମୟ୍ହଂ ଅନୁକମ୍ପାୟ ତୟା ଅନୁଦିଟ୍ଠଂ। ସନ୍ତପ୍ପିତୋ ସତତଂ ସଦା ବହୂହୀତି ଅନ୍ନପାନୱତ୍ଥାଦୀହି ବହୂହି ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେହି ଅରିୟସଙ୍ଘଂ ସନ୍ତପ୍ପେନ୍ତେନ ତୟା ସଦା ସବ୍ବକାଲଂ ଯାୱଜୀୱଂ ତତ୍ଥାପି ସତତଂ ନିରନ୍ତରଂ ଅହଂ ସନ୍ତପ୍ପିତୋ ପୀଣିତୋ। ଯାମି ଅହଂ ସୁଖିତୋ ମନୁସ୍ସଦେୱାତି "ତସ୍ମା ଅହଂ ଇଦାନି ସୁଖିତୋ ମନୁସ୍ସଦେୱ ମହାରାଜ ଯଥିଚ୍ଛିତଟ୍ଠାନଂ ଯାମୀ"ତି ରାଜାନଂ ଆପୁଚ୍ଛି।

ଏୱଂ ପେତେ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଗତେ ରାଜା ଅଜାତସତ୍ତୁ ତମତ୍ଥଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେସି, ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ମଚ୍ଛେରମଲଂ ପହାୟ ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞାଭିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ଚୂଳଆସେଟ୍ଠିପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଅଙ୍କୁରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଯସ୍ସ ଅତ୍ଥାୟ ଗଚ୍ଛାମାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ସାୱତ୍ଥିୟଂ ୱିହରନ୍ତୋ ଅଙ୍କୁରପେତଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। କାମଞ୍ଚେତ୍ଥ ଅଙ୍କୁରୋ ପେତୋ ନ ହୋତି, ତସ୍ସ ପନ ଚରିତଂ ଯସ୍ମା ପେତସମ୍ବନ୍ଧଂ, ତସ୍ମା ତଂ "ଅଙ୍କୁରପେତୱତ୍ଥୂ"ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ତତ୍ରାୟଂ ସଙ୍ଖେପକଥା – ଯେ ତେ ଉତ୍ତରମଧୁରାଧିପତିନୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାସାଗରସ୍ସ ପୁତ୍ତଂ ଉପସାଗରଂ ପଟିଚ୍ଚ ଉତ୍ତରାପଥେ କଂସଭୋଗେ ଅସିତଞ୍ଜନନଗରେ ମହାକଂସସ୍ସ ଧୀତୁୟା ଦେୱଗବ୍ଭାୟ କୁଚ୍ଛିୟଂ ଉପ୍ପନ୍ନା ଅଞ୍ଜନଦେୱୀ ୱାସୁଦେୱୋ ବଲଦେୱୋ ଚନ୍ଦଦେୱୋ ସୂରିୟଦେୱୋ ଅଗ୍ଗିଦେୱୋ ୱରୁଣଦେୱୋ ଅଜ୍ଜୁନୋ ପଜ୍ଜୁନୋ ଘଟପଣ୍ଡିତୋ ଅଙ୍କୁରୋ ଚାତି ୱାସୁଦେୱାଦୟୋ ଦସ ଭାତିକାତି ଏକାଦସ ଖତ୍ତିୟା ଅହେସୁଂ, ତେସୁ ୱାସୁଦେୱାଦୟୋ ଭାତରୋ ଅସିତଞ୍ଜନନଗରଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱାରୱତୀପରିୟୋସାନେସୁ ସକଲଜମ୍ବୁଦୀପେ ତେସଟ୍ଠିୟା ନଗରସହସ୍ସେସୁ ସବ୍ବେ ରାଜାନୋ ଚକ୍କେନ ଜୀୱିତକ୍ଖୟଂ ପାପେତ୍ୱା ଦ୍ୱାରୱତିୟଂ ୱସମାନା ରଜ୍ଜଂ ଦସ କୋଟ୍ଠାସେ କତ୍ୱା ୱିଭଜିଂସୁ। ଭଗିନିଂ ପନ ଅଞ୍ଜନଦେୱିଂ ନ ସରିଂସୁ। ପୁନ ସରିତ୍ୱା "ଏକାଦସ କୋଟ୍ଠାସେ କରୋମା"ତି ୱୁତ୍ତେ ତେସଂ ସବ୍ବକନିଟ୍ଠୋ ଅଙ୍କୁରୋ "ମମ କୋଟ୍ଠାସଂ ତସ୍ସା ଦେଥ, ଅହଂ ୱୋହାରଂ କତ୍ୱା ଜୀୱିସ୍ସାମି, ତୁମ୍ହେ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଜନପଦେସୁ ସୁଙ୍କଂ ମୟ୍ହଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେଥା"ତି ଆହ। ତେ "ସାଧୂ"ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ତସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସଂ ଭଗିନିୟା ଦତ୍ୱା ନୱ ରାଜାନୋ ଦ୍ୱାରୱତିୟଂ ୱସିଂସୁ।

ଅଙ୍କୁରୋ ପନ ୱଣିଜ୍ଜଂ କରୋନ୍ତୋ ନିଚ୍ଚକାଲଂ ମହାଦାନଂ ଦେତି। ତସ୍ସ ପନେକୋ ଦାସୋ ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ଅତ୍ଥକାମୋ ଅହୋସି। ଅଙ୍କୁରୋ ପସନ୍ନମାନସୋ ତସ୍ସ ଏକଂ କୁଲଧୀତରଂ ଗହେତ୍ୱା ଅଦାସି। ସୋ ପୁତ୍ତେ ଗବ୍ଭଗତେଯେୱ କାଲମକାସି। ଅଙ୍କୁରୋ ତସ୍ମିଂ ଜାତେ ତସ୍ସ ପିତୁନୋ ଦିନ୍ନଂ

ଭଉଓ୍ଵେତନଂ ତସ୍ସ ଅଦାସି। ଅଥ ତସ୍ମିଂ ଦାରକେ ଓ୍ଵଯପ୍ପତ୍ତେ ''ଦାସୋ ନ ଦାସୋ''ତି ରାଜକୁଲେ ଓ୍ଵିନିଚ୍ଛଯୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ତଂ ସୁତ୍ଵା ଅଞ୍ଜନଦେଓ୍ଵୀ ଧେନୂପମଂ ଓ୍ଵତ୍ଵା ''ମାତୁ ଭୁଜିସ୍ସାଯ ପୁତ୍ତୋପି ଭୁଜିସ୍ସୋ ଏଓ୍ଵା''ତି ଦାସବ୍ଯତୋ ମୋଚେସି।

ଦାରକୋ ପନ ଲଜ୍ଜାଯ ତତ୍ଥ ଓ୍ଵସିତୁଂ ଅଓ୍ଵିସହନ୍ତୋ ରୋରୁଓ୍ଵନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ତୁନ୍ନଓ୍ଵାଯସ୍ସ ଧୀତରଂ ଗହେତ୍ଵା ତୁନ୍ନଓ୍ଵାଯସିପ୍ପେନ ଜୀଓ୍ଵିକଂ କପ୍ପେସି। ତେନ ସମଯେନ ରୋରୁଓ୍ଵନଗରେ ଅସଯ୍ହମହାସେଟ୍ଠି ନାମ ଅହୋସି। ସୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣକପଣଦ୍ଧିକଓ୍ଵନିବ୍ବକଯାଚକାନଂ ମହାଦାନଂ ଦେତି। ସୋ ତୁନ୍ନଓ୍ଵାଯୋ ସେଟ୍ଠିନୋ ଘରଂ ଅଜାନନ୍ତାନଂ ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତୋ ହୁତ୍ଵା ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିନୋ ନିଓ୍ଵେସନଂ ଦକ୍ଖିଣବାହୁଂ ପସାରେତ୍ଵା ଦସ୍ସେସି ''ଏତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ଵା ଲଦ୍ଧବ୍ବଂ ଲଭନ୍ତୂ''ତି। ତସ୍ସ କମ୍ମଂ ପାଠଇଯଂଯେଓ୍ଵ ଆଗତଂ।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ଵା ମରୁଭୂମିଯଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖେ ଭୁମ୍ମଦେଓ୍ଵତା ହୁତ୍ଵା ନିବ୍ବତ୍ତି, ତସ୍ସ ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥୋ ସବ୍ବକାମଦଦୋ ଅହୋସି। ତସ୍ମିଂଯେଓ୍ଵ ଚ ରୋରୁଓ୍ଵେ ଅଞ୍ଞତରୋ ପୁରିସୋ ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିନୋ ଦାନେ ବ୍ଯାଓ୍ଵଟୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକୋ ପୁଞ୍ଞକିରିଯାଯ ଅନାଦରୋ କାଲଂ କତ୍ଵା ତସ୍ସ ଦେଓ୍ଵପୁତ୍ତସ୍ସ ଓ୍ଵସନଟ୍ଠାନସ୍ସ ଅଓ୍ଵିଦୂରେ ପେତୋ ହୁତ୍ଵା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତେନ ଚ କତକମ୍ମଂ ପାଠଇଯଂଯେଓ୍ଵ ଆଗତଂ। ଅସଯ୍ହମହାସେଟ୍ଠି ପନ କାଲଂ କତ୍ଵା ତାଓ୍ଵତିଂସଭଓ୍ଵନେ ସକ୍କସ୍ସ ଦେଓ୍ଵରଞ୍ଞୋ ସହବ୍ୟତଂ ଉପଗତୋ।

ଅଥ ଅପରେନ ସମଯେନ ଅଙ୍କୁରୋ ପଞ୍ଚହି ସକଟସତେହି, ଅଞ୍ଞତରୋ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପଞ୍ଚହି ସକଟସତେହୀତି ଦ୍ଵେପି ଜନା ସକଟସହସ୍ସେନ ଭଣ୍ଡଂ ଆଦାଯ ମରୁକନ୍ତାରମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନା ମଗ୍ଗମୂଳ୍ହା ହୁତ୍ଵା ବହୁଂ ଦିଓ୍ଵସଂ ତତ୍ଥେଓ୍ଵ ଓ୍ଵିଚରନ୍ତା ପରିକ୍ଖୀଣତିଣୋଦକାହାରା ଅହେସୁଂ। ଅଙ୍କୁରୋ ଅସ୍ସଦୂତେହି ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ପାନିଯଂ ମଗ୍ଗାପେସି। ଅଥ ସୋ କାମଦଦହତ୍ଥୋ ଯକ୍ଖୋ ତଂ ତେସଂ ବ୍ଯସନପ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ଵା ଅଙ୍କୁରେନ ପୁବ୍ବେ ଅତ୍ତନୋ କତଂ ଉପକାରଂ ଚିନ୍ତେତ୍ଵା ''ହନ୍ଦ ଦାନି ଇମସ୍ସ ମଯା ଅଓ୍ଵସ୍ସଯେନ ଭଓ୍ଵିତବ୍ବ''ନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଓ୍ଵସନଓ୍ଵଟରୁକ୍ଖଂ ଦସ୍ସେସି। ସୋ କିର ଓ୍ଵଟରୁକ୍ଖୋ ସାଖାଓ୍ଵିଟପସମ୍ପନ୍ନୋ ଘନପଲାସୋ ସନ୍ଦଚ୍ଛାଯୋ ଅନେକସହସ୍ସପାରୋହୋ ଆଯାମେନ ଓ୍ଵିତ୍ଥାରେନ ଉବ୍ବେଧେନ ଚ ଯୋଜନପରିମାଣୋ ଅହୋସି। ତଂ ଦିସ୍ଵା ଅଙ୍କୁରୋ ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠୋ ତସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଖନ୍ଧାଓ୍ଵାରଂ ବନ୍ଧାପେସି। ଯକ୍ଖୋ ଅତ୍ତନୋ ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥଂ ପସାରେତ୍ଵା ପଠମଂ ତାଓ୍ଵ ପାନୀଯେନ ସବ୍ବଂ ଜନଂ ସନ୍ତପ୍ପେସି। ତତୋ ଯୋ ଯୋ ଯଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ତସ୍ସ ତଂ ତଂ ଅଦାସି।

ଏଓ୍ଵଂ ତସ୍ମିଂ ମହାଜନେ ନାନାଓ୍ଵିଧେନ ଅନ୍ନପାନାଦିନା ଯଥାକାମଂ ସନ୍ତପ୍ପିତେ ପଚ୍ଛା ଓ୍ଵୂପସନ୍ତେ ମଗ୍ଗପରିସ୍ସମେ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଓ୍ଵାଣିଜୋ ଅଯୋନିସୋ ମନସିକରୋନ୍ତୋ ଏଓ୍ଵଂ ଚିନ୍ତେସି – ''ଧନଲାଭାଯ ଇତୋ କମ୍ବୋଜଂ ଗନ୍ତ୍ଵା ମଯଂ କିଂ କରିସ୍ସାମ, ଇମମେଓ୍ଵ ପନ ଯକ୍ଖଂ ଯେନ କେନଚି ଉପାଯେନ ଗହେତ୍ଵା ଯାନଂ ଆରୋପେତ୍ଵା ଅମ୍ହାକଂ ନଗରମେଓ୍ଵ ଗମିସ୍ସାମା''ତି। ଏଓ୍ଵଂ ଚିନ୍ତେତ୍ଵା ତମତ୍ଥଂ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ କଥେନ୍ତୋ –

୨୫୭।

''ଯସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ଗଚ୍ଛାମ, କମ୍ବୋଜଂ ଧନହାରକା;

ଅଯଂ କାମଦଦୋ ଯକ୍ଖୋ, ଇମଂ ଯକ୍ଖଂ ନଯାମସେ।

୨୫୮।

''ଇମଂ ଯକ୍ଖଂ ଗହେତ୍ଵାନ, ସାଧୁକେନ ପସଯ୍ହ ଓ୍ଵା;

ଯାନଂ ଆରୋପଯିତ୍ଵାନ, ଖିପ୍ପଂ ଗଚ୍ଛାମ ଦ୍ଵାରକ''ନ୍ତି। –

ଗାଥାଦ୍ଵଯମାହ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯାତି ଯସ୍ସ କାରଣା। କମ୍ବୋଜନ୍ତି କମ୍ବୋଜରଟ୍ଠଂ। ଧନହାରକାତି ଭଣ୍ଡଓ୍ଵିକ୍କଯେନ ଲଦ୍ଧଧନହାରିନୋ। କାମଦଦୋତି ଇଚ୍ଛିତିଚ୍ଛିତଦାଯକୋ। ଯକ୍ଖୋତି ଦେଓ୍ଵପୁତ୍ତୋ। ନଯାମସେତି ନଯିସ୍ସାମ । ସାଧୁକେନାତି ଯାଚନେନ। ପସଯ୍ହାତି ଅଭିଭଓ୍ଵିତ୍ଵା ବଲକ୍କାରେନ, ଯାନନ୍ତି ସୁଖଯାନଂ । ଦ୍ଵାରକନ୍ତି ଦ୍ଵାରଓ୍ଵତୀନଗରଂ। ଅଯଂ ହେତ୍ଥାଧିପ୍ପାଯୋ – ଯଦତ୍ଥଂ ମଯଂ ଇତୋ କମ୍ବୋଜଂ ଗନ୍ତୁକାମା, ତେନ ଗମନେନ ସାଧେତବ୍ବୋ ଅତ୍ଥୋ ଇଧେଓ୍ଵ ସିଜ୍ଝତି। ଅଯଞ୍ହି ଯକ୍ଖୋ କାମଦଦୋ, ତସ୍ମା ଇମଂ ଯକ୍ଖଂ ଯାଚିତ୍ଵା ତସ୍ସ ଅନୁମତିଯା ଓ୍ଵା, ସଚେ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତିଂ ନ ଗଚ୍ଛତି, ବଲକ୍କାରେନ ଓ୍ଵା ଯାନଂ ଆରୋପେତ୍ଵା ଯାନେ ପଚ୍ଛାବାହଂ ବନ୍ଧିତ୍ଵା ତଂ ଗହେତ୍ଵା ଇତୋଯେଓ୍ଵ ଖିପ୍ପଂ ଦ୍ଵାରଓ୍ଵତୀନଗରଂ ଗଚ୍ଛାମାତି।

ଏୱଂ ପନ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ୱୁତ୍ତୋ ଅଙ୍କୁରୋ ସପ୍ପୁରିସଧମ୍ମେ ଠତ୍ୱା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ପଟିକ୍ଖିପନ୍ତୋ –

୨୫୯।

‘‘ଯସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଛାଯାଯ, ନିସୀଦେଯ୍ଯ ସଯେଯ୍ଯ ୱା;

ନ ତସ୍ସ ସାଖଂ ଭଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ ହି ପାପକୋ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ନ ଭଞ୍ଜେଯ୍ଯାତି ନ ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ। ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋତି ମିତ୍ତେସୁ ଦୁବ୍ଭନଂ ତେସଂ ଅନତ୍ଥୁପ୍ପାଦନଂ। ପାପକୋତି ଅଭଦ୍ଦକୋ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ। ଯୋ ହି ସୀତଚ୍ଛାଯୋ ରୁକ୍ଖୋ ଘମ୍ମାଭିତତ୍ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ପରିସ୍ସମୱିନୋଦକୋ, ତସ୍ସାପି ନାମ ପାପକଂ ନ ଚିନ୍ତେତବ୍ବଂ, କିମଙ୍ଗଂ ପନ ସତ୍ତଭୂତେସୁ। ଅଯଂ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ସପ୍ପୁରିସୋ ପୁବ୍ବକାରୀ ଅମ୍ହାକଂ ଦୁକ୍ଖପନୂଦକୋ ବହୂପକାରୋ, ନ ତସ୍ସ କିଞ୍ଚି ଅନତ୍ଥଂ ଚିନ୍ତେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ସୋ ପୂଜେତବ୍ବୋ ଏୱାତି ଦସ୍ସେତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ‘‘ଅତ୍ଥସ୍ସ ମୂଲଂ ନିକତିୱିନଯୋ’’ତି ନୀତିମଗ୍ଗଂ ନିସ୍ସାଯ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ପଟିଲୋମପକ୍ଖେ ଠତ୍ୱା –

୨୬୦।

‘‘ଯସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଛାଯାଯ, ନିସୀଦେଯ୍ଯ ସଯେଯ୍ଯ ୱା;

ଖନ୍ଧମ୍ପି ତସ୍ସ ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ, ଅତ୍ଥୋ ଚେ ତାଦିସୋ ସିଯା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଚେ ତାଦିସୋ ସିଯାତି ତାଦିସେନ ଦବ୍ବସମ୍ଭାରେନ ସଚେ ଅତ୍ଥୋ ଭୱେଯ୍ଯ, ତସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଖନ୍ଧମ୍ପି ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ, କିମଙ୍ଗଂ ପନ ସାଖାଦଯୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ୱୁତ୍ତେ ଅଙ୍କୁରୋ ସପ୍ପୁରିସଧମ୍ମଂଯେୱ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ –

୨୬୧।

‘‘ଯସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଛାଯାଯ, ନିସୀଦେଯ୍ଯ ସଯେଯ୍ଯ ୱା;

ନ ତସ୍ସ ପତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦେଯ୍ଯ, ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭୋ ହି ପାପକୋ’’ତି। –

ଇମଂ ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ନ ତସ୍ସ ପତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦେଯ୍ଯାତି ତସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଏକପଣ୍ଣମତ୍ତମ୍ପି ନ ପାତେଯ୍ଯ, ପଗେୱ ସାଖାଦିକେତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ପୁନପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅତ୍ତନୋ ୱାଦଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ –

୨୬୨।

‘‘ଯସ୍ସ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ଛାଯାଯ, ନିସୀଦେଯ୍ଯ ସଯେଯ୍ଯ ୱା;

ସମୂଲମ୍ପି ତଂ ଅବ୍ବୁହେ, ଅତ୍ଥୋ ଚେ ତାଦିସୋ ସିଯା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ସମୂଲମ୍ପି ତଂ ଅବ୍ବୁହେତି ତଂ ତତ୍ଥ ସମୂଲମ୍ପି ସହ ମୂଲେନପି ଅବ୍ବୁହେଯ୍ଯ, ଉଦ୍ଧରେଯ୍ଯାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ୱୁତ୍ତେ ପୁନ ଅଙ୍କୁରୋ ତଂ ନୀତିଂ ନିରତ୍ଥକଂ କାତୁକାମୋ –

୨୬୩।

‘‘ଯସ୍ସେକରତ୍ତିମ୍ପି ଘରେ ୱସେୟ୍ୟ, ଯତ୍ଥନ୍ନପାନଂ ପୁରିସୋ ଲଭେଥ;

ନ ତସ୍ସ ପାପଂ ମନସାପି ଚିନ୍ତୟେ, କତଞ୍ଞୁତା ସପ୍ପୁରିସେହି ୱଣ୍ଣିତା।

୨୬୪।

‘‘ଯସ୍ସେକରତ୍ତିମ୍ପି ଘରେ ୱସେୟ୍ୟ, ଅନ୍ନେନ ପାନେନ ଉପଟ୍ଠିତୋ ସିୟା;

ନ ତସ୍ସ ପାପଂ ମନସାପି ଚିନ୍ତୟେ, ଅଦୁବ୍ଭପାଣୀ ଦହତେ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିଂ।

୨୬୫।

‘‘ଯୋ ପୁବ୍ବେ କତକଲ୍ୟାଣୋ, ପଚ୍ଛା ପାପେନ ହିଂସତି;

ଅଲ୍ଲପାଣିହତୋ ପୋସୋ, ନ ସୋ ଭଦ୍ରାନି ପସ୍ସତୀ’’ତି। –

ଇମା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି।

୨୬୩। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସାତି ଯସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ। ଏକରତ୍ତିମ୍ପୀତି ଏକରତ୍ତିମତ୍ତମ୍ପି କେୱଲଂ ଗେହେ ୱସେୟ୍ୟ। ଯତ୍ଥନ୍ନପାନଂ ପୁରିସୋ ଲଭେଥାତି ଯସ୍ସ ସନ୍ତିକେ କୋଚି ପୁରିସୋ ଅନ୍ନପାନଂ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ଭୋଜନଂ ୱା ଲଭେୟ୍ୟ। ନ ତସ୍ସପାପଂ ମନସାପି ଚିନ୍ତୟେତି ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅଭଦ୍ଦକଂ ଅନତ୍ଥଂ ମନସାପି ନ ଚିନ୍ତେୟ୍ୟ ନ ପିହେୟ୍ୟ, ପଗେୱ କାଯୱାଚାହି। କସ୍ମାତି ଚେ? କତଞ୍ଞୁତା ସପ୍ପୁରିସେହି ୱଣ୍ଣିତାତି କତଞ୍ଞୁତା ନାମ ବୁଦ୍ଧାଦୀହି ଉତ୍ତମପୁରିସେହି ପସଂସିତା।

୨୬୪।ଉପଟ୍ଠିତୋତି ପଯିରୁପାସିତୋ ‘‘ଇଦଂ ଗଣ୍ହ ଇଦଂ ଭୁଞ୍ଜା’’ତି ଅନ୍ନପାନାଦିନା ଉପଟ୍ଠିତୋ। ଅଦୁବ୍ଭପାଣୀତି ଅହିଂସକହତ୍ଥୋ ହତ୍ଥସଂଯତୋ। ଦହତେ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିନ୍ତି ତଂ ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଦହତି ୱିନାସେତି, ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠେ ହିତଜ୍ଝାସଯସମ୍ପନ୍ନେ ପୁଗ୍ଗଲେ ପରେନ କତୋ ଅପରାଧୋ ଅୱିସେସେନ ତସ୍ସେୱ ଅନତ୍ଥାୱହୋ, ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଅତ୍ତତୋ ତଂ ଦହତି ନାମ। ତେନାହ ଭଗୱା –

‘‘ଯୋ ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠସ୍ସ ନରସ୍ସ ଦୁସ୍ସତି, ସୁଦ୍ଧସ୍ସ ପୋସସ୍ସ ଅନଙ୍ଗଣସ୍ସ;

ତମେୱ ବାଲଂ ପଚ୍ଚେତି ପାପଂ, ସୁଖୁମୋ ରଜୋ ପଟିୱାତଂୱ ଖିତ୍ତୋ’’ତି। (ଧ। ପ। ୧୨୫; ଜା। ୧।୫।୯୪; ସଂ। ନି। ୧।୨୨);

୨୬୫।ଯୋ ପୁବ୍ବେ କତକଲ୍ୟାଣୋତି ଯୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ କେନଚି ସାଧୁନା କତଭଦ୍ଦକୋ କତୂପକାରୋ। ପଚ୍ଛା ପାପେନ ହିଂସତୀତି ତଂ ପୁବ୍ବକାରିନଂ ଅପରଭାଗେ ପାପେନ ଅଭଦ୍ଦକେନ ଅନତ୍ଥକେନ ବାଧତି। ଅଲ୍ଲପାଣିହତୋ ପୋସୋତି ଅଲ୍ଲପାଣିନା ଉପକାରକିରିଯାଯ ଅଲ୍ଲପାଣିନା ଧୋତହତ୍ଥେନ ପୁବ୍ବକାରିନା ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯେନ ହତୋ ବାଧିତୋ, ତସ୍ସ ୱା ପୁବ୍ବକାରିନୋ ବାଧନେନ ହତୋ ଅଲ୍ଲପାଣିହତୋ ନାମ, ଅକତଞ୍ଞୁପୁଗ୍ଗଲୋ। ନ ସୋ ଭଦ୍ରାନି ପସ୍ସତୀତି ସୋ ଯଥାୱୁତ୍ତପୁଗ୍ଗଲୋ ଇଧଲୋକେ ଚ ପରଲୋକେ ଚ ଇଟ୍ଠାନି ନ ପସ୍ସତି, ନ ୱିନ୍ଦତି, ନ ଲଭତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ସପ୍ପୁରିସଧମ୍ମଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତେନ ଅଙ୍କୁରେନ ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ୱୁତ୍ତୋ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନିରୁତ୍ତରୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି। ଯକ୍ଖୋ ପନ ତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ୱଚନପଟିୱଚନାନି ସୁତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ କୁଜ୍ଝିତ୍ୱାପି ‘‘ହୋତୁ ଇମସ୍ସ ଦୁଟ୍ଠବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ କତ୍ତବ୍ବଂ ପଚ୍ଛା ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ଅତ୍ତନୋ କେନଚି ଅନଭିଭୱନୀଯତମେୱ ତାୱ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୨୬୬।

‘‘ନାହଂ ଦେୱେନ ୱା ମନୁସ୍ସେନ ୱା, ଇସ୍ସରିଯେନ ୱା ହଂ ସୁପ୍ପସଯ୍ହୋ;

ଯକ୍ଖୋହମସ୍ମି ପରମିଦ୍ଧିପତ୍ତୋ, ଦୂରଙ୍ଗମୋ ୱଣ୍ଣବଲୂପପନ୍ନୋ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଦେୱେନ ୱାତି ଯେନ କେନଚି ଦେୱେନ ୱା। ମନୁସ୍ସେନ ୱାତି ଏତ୍ଥାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଇସ୍ସରିଯେନୱାତି ଦେୱିସ୍ସରିଯେନ ୱା ମନୁସ୍ସିସ୍ସରିଯେନ ୱା। ତତ୍ଥ ଦେୱିସ୍ସରିଯଂ ନାମ ଚତୁମହାରାଜିକସକ୍କସୁଯାମାଦୀନଂ ଦେୱିଦ୍ଧି, ମନୁସ୍ସିସ୍ସରିଯଂ ନାମ ଚକ୍କୱତ୍ତିଆଦୀନଂ ପୁଞ୍ଞିଦ୍ଧି। ତସ୍ମା ଇସ୍ସରିଯଗ୍ଗହଣେନ ମହାନୁଭାୱେ ଦେୱମନୁସ୍ସେ ସଙ୍ଗଣ୍ହାତି। ମହାନୁଭାୱାପି ହି ଦେୱା ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞଫଲୂପତ୍ଥମ୍ଭିତେ ମନୁସ୍ସେପି ଅସତି ପଯୋଗୱିପତ୍ତିଯଂ ଅଭିଭୱିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ପଗେୱ ଇତରେ। ହନ୍ତି ଅସହନେ ନିପାତୋ। ନ ସୁପ୍ପସଯ୍ହୋତି ଅପ୍ପଧଂସିଯୋ। ଯକ୍ଖୋହମସ୍ମି ପରମିଦ୍ଧିପତ୍ତୋତି ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞଫଲେନ ଅହଂ ଯକ୍ଖତ୍ତଂ ଉପଗତୋ ଅସ୍ମି, ଯକ୍ଖେୱ ସମାନୋ ନ ଯୋ ୱା ସୋ ୱା, ଅଥ ଖୋ ପରମିଦ୍ଧିପତ୍ତୋ ପରମାଯ ଉତ୍ତମାଯ ଯକ୍ଖିଦ୍ଧିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ। ଦୂରଙ୍ଗମୋତି ଖଣେନେୱ ଦୂରମ୍ପି ଠାନଂ ଗନ୍ତୁଂ ସମତ୍ଥୋ। ୱଣ୍ଣବଲୂପପନ୍ନୋତି ରୂପସମ୍ପତ୍ତିଯା ସରୀରବଲେନ ଚ ଉପପନ୍ନୋ ସମନ୍ନାଗତୋତି ତୀହିପି ପଦେହି ମନ୍ତପ୍ପଯୋଗାଦୀହି ଅତ୍ତନୋ ଅନଭିଭୱନୀଯତଂଯେୱ ଦସ୍ସେତି। ରୂପସମ୍ପନ୍ନୋ ହି ପରେସଂ ବହୁମାନିତୋ ହୋତି, ରୂପସମ୍ପଦଂ ନିସ୍ସାଯ ୱିସଭାଗୱତ୍ଥୁନାପି ଅନାକଡ୍ଢନିଯୋୱାତି ୱଣ୍ଣସମ୍ପଦା ଅନଭିଭୱନୀଯକାରଣନ୍ତି ୱୁତ୍ତା।

ଇତୋ ପରଂ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ଚ ଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ଚ ୱଚନପଟିୱଚନକଥା ହୋତି –

୨୬୭।

‘‘ପାଣି ତେ ସବ୍ବସୋୱଣ୍ଣୋ, ପଞ୍ଚଧାରୋ ମଧୁସ୍ସୱୋ;

ନାନାରସା ପଗ୍ଘରନ୍ତି, ମଞ୍ଞେହଂ ତଂ ପୁରିନ୍ଦଦଂ।

୨୬୮।

‘‘ନାମ୍ହି ଦେୱୋ ନ ଗନ୍ଧବ୍ବୋ, ନାପି ସକ୍କୋ ପୁରିନ୍ଦଦୋ;

ପେତଂ ମଂ ଅଙ୍କୁର ଜାନାହି, ରୋରୁୱମ୍ହା ଇଧାଗତଂ।

୨୬୯।

‘‘କିଂସୀଲୋ କିଂସମାଚାରୋ, ରୋରୁୱସ୍ମିଂ ପୁରେ ତୁୱଂ;

କେନ ତେ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ, ପୁଞ୍ଞଂ ପାଣିମ୍ହି ଇଜ୍ଝତି।

୨୭୦।

‘‘ତୁନ୍ନୱାଯୋ ପୁରେ ଆସିଂ, ରୋରୁୱସ୍ମିଂ ତଦା ଅହଂ;

ସୁକିଚ୍ଛୱୁତ୍ତି କପଣୋ, ନ ମେ ୱିଜ୍ଜତି ଦାତୱେ।

୨୭୧।

‘‘ନିୱେସନଞ୍ଚ ମେ ଆସି, ଅସଯ୍ହସ୍ସ ଉପନ୍ତିକେ;

ସଦ୍ଧସ୍ସ ଦାନପତିନୋ, କତପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଲଜ୍ଜିନୋ।

୨୭୨।

‘‘ତତ୍ଥ ଯାଚନକାଯନ୍ତି, ନାନାଗୋତ୍ତା ୱନିଦ୍ଧକା;

ତେ ଚ ମଂ ତତ୍ଥ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି, ଅସୟ୍ହସ୍ସ ନିୱେସନଂ।

୨୭୩।

‘‘କତ୍ଥ ଗଚ୍ଛାମ ଭଦ୍ଦଂ ୱୋ, କତ୍ଥ ଦାନଂ ପଦୀଯତି;

ତେସାହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅକ୍ଖାମି, ଅସୟ୍ହସ୍ସ ନିୱେସନଂ।

୨୭୪।

‘‘ପଗ୍ଗୟ୍ହ ଦକ୍ଖିଣଂ ବାହୁଂ, ଏତ୍ଥ ଗଚ୍ଛଥ ଭଦ୍ଦଂ ୱୋ;

ଏତ୍ଥ ଦାନଂ ପଦୀଯତି, ଅସୟ୍ହସ୍ସ ନିୱେସନେ।

୨୭୫।

‘‘ତେନ ପାଣି କାମଦଦୋ, ତେନ ପାଣି ମଧୁସ୍ସୱୋ;

ତେନ ମେ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ, ପୁଞ୍ଞଂ ପାଣିମ୍ହି ଇଜ୍ଝତି।

୨୭୬।

‘‘ନ କିର ତ୍ୱଂ ଅଦା ଦାନଂ, ସକପାଣୀହି କସ୍ସଚି;

ପରସ୍ସ ଦାନଂ ଅନୁମୋଦମାନୋ, ପାଣିଂ ପଗ୍ଗୟ୍ହ ପାୱଦି।

୨୭୭।

‘‘ତେନ ପାଣି କାମଦଦୋ, ତେନ ପାଣି ମଧୁସ୍ସୱୋ;

ତେନ ତେ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ, ପୁଞ୍ଞଂ ପାଣିମ୍ହି ଇଜ୍ଝତି।

୨୭୮।

‘‘ଯୋ ସୋ ଦାନମଦା ଭନ୍ତେ, ପସନ୍ନୋ ସକପାଣିଭି;

ସୋ ହିତ୍ୱା ମାନୁସଂ ଦେହଂ, କିଂ ନୁ ସୋ ଦିସତଂ ଗତୋ।

୨୭୯।

‘‘ନାହଂ ପଜାନାମି ଅସୟ୍ହସାହିନୋ, ଅଙ୍ଗୀରସସ୍ସ ଗତିଂ ଆଗତିଂ ୱା;

ସୁତଞ୍ଚ ମେ ୱେସ୍ସୱଣସ୍ସ ସନ୍ତିକେ, ସକ୍କସ୍ସ ସହବ୍ୟତଂ ଗତୋ ଅସୟ୍ହୋ।

୨୮୦।

‘‘ଅଲମେଵ କାତୁଂ କଲ୍ୟାଣଂ, ଦାନଂ ଦାତୁଂ ଯଥାରହଂ;

ପାଣିଂ କାମଦଦଂ ଦିସ୍ୱା, କୋ ପୁଞ୍ଞଂ ନ କରିସ୍ସତି।

୨୮୧।

‘‘ସୋ ହି ନୂନ ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଅନୁପ୍ପତ୍ୱାନ ଦ୍ୱାରକଂ;

ଦାନଂ ପଟ୍ଠପଯିସ୍ସାମି, ଯଂ ମମସ୍ସ ସୁଖାଵହଂ।

୨୮୨।

‘‘ଦସ୍ସାମନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ଵତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ପପଞ୍ଚ ଉଦପାନଞ୍ଚ, ଦୁଗ୍ଗେ ସଙ୍କମନାନି ଚା’’ତି। –

ପନ୍ନରସ ଵଚନପଟିଵଚନଗାଥା ହୋନ୍ତି।

୨୬୭। ତତ୍ଥ ପାଣି ତେତି ତଵ ଦକ୍ଖିଣହତ୍ଥୋ। ସବ୍ବସୋଵଣ୍ଣୋତି ସବ୍ବସୋ ସୁଵଣ୍ଣଵଣ୍ଣୋ। ପଞ୍ଚଧାରୋତି ପଞ୍ଚହି ଅଙ୍ଗୁଲୀହି ପରେହି କାମିତଵତ୍ଥୂନଂ ଧାରା ଏତସ୍ସ ସନ୍ତୀତି ପଞ୍ଚଧାରୋ। ମଧୁସ୍ସଵୋତି ମଧୁରରସଵିସ୍ସନ୍ଦକୋ। ତେନାହ ‘‘ନାନାରସା ପଗ୍ଘରନ୍ତୀ’’ତି, ମଧୁରକଟୁକକସାଵାଦିଭେଦା ନାନାଵିଧା ରସା ଵିସ୍ସନ୍ଦନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯକ୍ଖସ୍ସ ହି କାମଦଦେ ମଧୁରାଦିରସସମ୍ପନ୍ନାନି ଵିଵିଧାନି ଖାଦନୀଯଭୋଜନୀଯାନି ହତ୍ଥେ ଵିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତେ ମଧୁରାଦିରସା ପଗ୍ଘରନ୍ତୀତି ଵୁତ୍ତଂ। ମଞ୍ଞେହଂ ତଂ ପୁରିନ୍ଦଦନ୍ତି ମଞ୍ଞେ ଅହଂ ତଂ ପୁରିନ୍ଦଦଂ ସକ୍କଂ, ‘‘ଏଵଂମହାନୁଭାଵୋ ସକ୍କୋ ଦେଵରାଜା’’ତି ତଂ ଅହଂ ମଞ୍ଞାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୬୮।ନାମ୍ହି ଦେଵୋତି ଵେସ୍ସଵଣାଦିକୋ ପାକଟଦେଵୋ ନ ହୋମି। ନ ଗନ୍ଧବ୍ବୋତି ଗନ୍ଧବ୍ବକାଯିକଦେଵୋପି ନ ହୋମି। ନାପି ସକ୍କୋ ପୁରିନ୍ଦଦୋତି ପୁରିମତ୍ତଭାଵେ ପୁରେ ଦାନସ୍ସ ପଟ୍ଠପିତତ୍ତା ‘‘ପୁରିନ୍ଦଦୋ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମୋ ସକ୍କୋ ଦେଵରାଜାପି ନ ହୋମି। କତରୋ ପନ ଅହୋସୀତି ଆହ ‘‘ପେତଂ ମଂ ଅଙ୍କୁର ଜାନାହୀ’’ତିଆଦି। ଅଙ୍କୁରପେତୂପପତ୍ତିକଂ ମଂ ଜାନାହି, ‘‘ଅଞ୍ଞତରୋ ପେତମହିଦ୍ଧିକୋ’’ତି ମଂ ଉପଧାରେହି। ରୋରୁଵମ୍ହା ଇଧାଗତନ୍ତି ରୋରୁଵନଗରତୋ ଚଵିତ୍ୱା ମରୁକନ୍ତାରେ ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖେ ଉପପଜ୍ଜନଵସେନ ଆଗତଂ, ଏତ୍ଥ ନିବ୍ବତ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୬୯।କିଂସୀଲୋ କିଂସମାଚାରୋ, ରୋରୁଵସ୍ମିଂ ପୁରେ ତୁଵନ୍ତି ପୁବ୍ବେ ପୁରିମତ୍ତଭାଵେ ରୋରୁଵନଗରେ ଵସନ୍ତୋ ତ୍ୱଂ କିଂସୀଲୋ କିଂସମାଚାରୋ ଅହୋସି, ପାପତୋ ନିଵତ୍ତନଲକ୍ଖଣଂ କୀଦିସଂ ସୀଲଂ ସମାଦାଯ ସଂଵତ୍ତିତପୁଞ୍ଞକିରିଯାଲକ୍ଖଣେନ ସମାଚାରେନ କିଂସମାଚାରୋ, ଦାନାଦୀସୁ କୁସଲସମାଚାରେସୁ କୀଦିସୋ ସମାଚାରୋ ଅହୋସୀତି ଅତ୍ଥୋ। କେନ ତେ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ, ପୁଞ୍ଞଂ ପାଣିମ୍ହି ଇଜ୍ଝତୀତି କୀଦିସେନ ସେଟ୍ଠଚରିଯେନ ଇଦଂ ଏଵରୂପଂ ତଵ ହତ୍ଥେସୁ ପୁଞ୍ଞଫଲଂ ଇଦାନି ସମିଜ୍ଝତି ନିପ୍ଫଜ୍ଜତି, ତଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁଞ୍ଞଫଲଞ୍ହି ଇଧ ଉତ୍ତରପଦଲୋପେନ ‘‘ପୁଞ୍ଞ’’ନ୍ତି ଅଧିପ୍ପେତଂ। ତଥା ହି ତଂ ‘‘କୁସଲାନଂ, ଭିକ୍ଖଵେ, ଧମ୍ମାନଂ ସମାଦାନହେତୁ ଏଵମିଦଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପଵଡ୍ଢତୀ’’ତିଆଦୀସୁ (ଦୀ। ନି। ୩।୮୦) ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ଵୁତ୍ତଂ।

୨୭୦।ତୁନ୍ନଵାଯୋତି ତୁନ୍ନକାରୋ। ସୁକିଚ୍ଛଵୁତ୍ତୀତି ସୁଟ୍ଠୁ କିଚ୍ଛପୁତ୍ତିକୋ ଅତିଵିଯ ଦୁକ୍ଖଜୀଵିକୋ। କପଣୋତି ଵରାକୋ, ଦୀନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ମେ ଵିଜ୍ଜତି ଦାତଵେତି ଅଦ୍ଧିକାନଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦାତୁଂ କିଞ୍ଚି ଦାତବ୍ବଯୁତ୍ତକଂ ମଯ୍ହଂ ନତ୍ଥି, ଚିତ୍ତଂ ପନ ମେ ଦାନଂ ଦିନ୍ନନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୨୭୧।ନିଵେସନନ୍ତି ଘରଂ, କମ୍ମକରଣସାଲା ଵା। ଅସଯ୍ହସ୍ସ ଉପନ୍ତିକେତି ଅସଯ୍ହସ୍ସ ମହାସେଟ୍ଠିନୋ ଗେହସ୍ସ ସମୀପେ। ସଦ୍ଧସ୍ସାତି କମ୍ମଫଲସଦ୍ଧାଯ ସମନ୍ନାଗତସ୍ସ। ଦାନପତିନୋତି ଦାନେ ନିରନ୍ତରପ୍ପଵତ୍ତାଯ ପରିଚ୍ଚାଗସମ୍ପତ୍ତିଯା ଲୋଭସ୍ସ ଚ ଅଭିଭଵେନ ପତିଭୂତସ୍ସ। କତପୁଞ୍ଞସ୍ସାତି ପୁବ୍ବେ କତସୁଚରିତକମ୍ମସ୍ସ। ଲଜ୍ଜିନୋତି ପାପଜିଗୁଚ୍ଛନସଭାଵସ୍ସ।

୨୭୨।ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ମମ ନିୱେସନେ। ଯାଚନକାଯନ୍ତୀତି ଯାଚନକା ଜନା ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିଂ କିଞ୍ଚି ଯାଚିତୁକାମା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି। ନାନାଗୋତ୍ତାତି ନାନାୱିଧଗୋତ୍ତାପଦେସା। ୱନିଙ୍କକାତି ୱଣ୍ଣଦୀପକା, ଯେ ଦାଯକସ୍ସ ପୁଞ୍ଞଫଲାଦିଞ୍ଚ ଗୁଣକିତ୍ତନାଦିମୁଖେନ ଅତ୍ତନୋ ଅଭିକଭାୱଂ ପୱେଦେନ୍ତା ୱିଚରନ୍ତି। ତେ ଚ ମଂ ତତ୍ଥ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୀତି ତତ୍ଥାତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ତେ ଯାଚକାଦଯୋ ମଂ ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିନୋ ନିୱେସନଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି। ଅକ୍ଖରଚିନ୍ତକା ହି ଈଦିସେସୁ ଠାନେସୁ କମ୍ମଦ୍ୱଯଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି।

୨୭୩।କତ୍ଥ ଗଚ୍ଛାମ ଭଦ୍ଦଂ ୱୋ, କତ୍ଥ ଦାନଂ ପଦୀଯତୀତି ତେସଂ ପୁଚ୍ଛନାକାରଦସ୍ସନଂ। ଅଯଂ ପେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ – ଭଦ୍ଦଂ ତୁମ୍ହାକଂ ହୋତୁ, ମଯଂ ‘‘ଅସଯ୍ହମହାସେଟ୍ଠିନା ଦାନଂ ପଦୀଯତୀ’’ତି ସୁତ୍ୱା ଆଗତା, କତ୍ଥ ଦାନଂ ପଦୀଯତି, କତ୍ଥ ୱା ମଯଂ ଗଚ୍ଛାମ, କତ୍ଥ ଗତେନ ଦାନଂ ସକ୍କା ଲଦ୍ଧୁନ୍ତି। ତେସାହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅକ୍ଖାମୀତି ଏୱଂ ତେହି ଅଦ୍ଧିକଜନେହି ଲଭନଟ୍ଠାନଂ ପୁଟ୍ଠୋ ‘‘ଅହଂ ପୁବ୍ବେ ଅକତପୁଞ୍ଞତାଯ ଇଦାନି ଈଦିସାନଂ କିଞ୍ଚି ଦାତୁଂ ଅସମତ୍ଥୋ ଜାତୋ, ଦାନଗ୍ଗଂ ପନ ଇମେସଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଲାଭସ୍ସ ଉପାଯାଚିକ୍ଖଣେନ ପୀତିଂ ଉପ୍ପାଦେନ୍ତୋ ଏତ୍ତକେନପି ବହୁଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପସୱାମୀ’’ତି ଗାରୱଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣଂ ବାହୁଂ ପସାରେତ୍ୱା ତେସଂ ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିସ୍ସ ନିୱେସନଂ ଅକ୍ଖାମି। ତେନାହ ‘‘ପଗ୍ଗଯ୍ହ ଦକ୍ଖିଣଂ ବାହୁ’’ନ୍ତିଆଦି।

୨୭୪।ତେନ ପାଣି କାମଦଦୋତି ତେନ ପରଦାନପକାସନେନ ପରେନ କତସ୍ସ ଦାନସ୍ସ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ଅନୁମୋଦନମତ୍ତେନ ହେତୁନା ଇଦାନି ମଯ୍ହଂ ହତ୍ଥୋ କପ୍ପରୁକ୍ଖୋ ୱିଯ ସନ୍ତାନକଲତା ୱିଯ ଚ କାମଦୁହୋ ଇଚ୍ଛିତିଚ୍ଛିତଦାଯୀ କାମଦଦୋ ହୋତି। କାମଦଦୋ ଚ ହୋନ୍ତୋ ତେନ ପାଣି ମଧୁସ୍ସୱୋ ଇଟ୍ଠୱତ୍ଥୁୱିସ୍ସଜ୍ଜନକୋ ଜାତୋ।

୨୭୬।ନ କିର ତ୍ୱଂ ଅଦା ଦାନନ୍ତି କିରାତି ଅନୁସ୍ସୱନତ୍ଥେ ନିପାତୋ, ତ୍ୱଂ କିର ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକଂ ନ ପରିଚ୍ଚଜି, ସକପାଣୀହି ସହତ୍ଥେହି ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ସମଣସ୍ସ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱା କିଞ୍ଚି ଦାନଂ ନ ଅଦାସି। ପରସ୍ସ ଦାନଂ ଅନୁମୋଦମାନୋତି କେୱଲଂ ପନ ପରେନ କତଂ ପରସ୍ସ ଦାନଂ ‘‘ଅହୋ ଦାନଂ ପୱତ୍ତେସୀ’’ତି ଅନୁମୋଦମାନୋଯେୱ ୱିହାସି।

୨୭୭।ତେନ ପାଣି କାମଦଦୋତି ତେନ ତୁଯ୍ହଂ ପାଣି ଏୱଂ କାମଦଦୋ, ଅହୋ ଅଚ୍ଛରିଯା ୱତ ପୁଞ୍ଞାନଂ ଗତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୨୭୮।ଯୋ ସୋ ଦାନମଦା, ଭନ୍ତେ, ପସନ୍ନୋ ସକପାଣିଭୀତି ଦେୱପୁତ୍ତଂ ଗାରୱେନ ଆଲପତି। ଭନ୍ତେ, ପରେନ କତସ୍ସ ଦାନାନୁମୋଦକସ୍ସ ତାୱ ତୁଯ୍ହଂ ଈଦିସଂ ଫଲଂ ଏୱରୂପୋ ଆନୁଭାୱୋ, ଯୋ ପନ ସୋ ଅସଯ୍ହମହାସେଟ୍ଠି ମହାଦାନଂ ଅଦାସି, ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ସହତ୍ଥେହି ତଦା ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି। ସୋ ହିତ୍ୱା ମାନୁସଂ ଦେହନ୍ତି ସୋ ଇଧ ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱଂ ପହାଯ। କିନ୍ତି କତରଂ। ନୁ ସୋତି ନୂତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ଦିସତଂ ଗତୋତି ଦିସଂ ଠାନଂ ଗତୋ, କୀଦିସୀ ତସ୍ସ ଗତୋ ନିପ୍ଫତ୍ତୀତି ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିନୋ ଅଭିସମ୍ପରାଯଂ ପୁଚ୍ଛି।

୨୭୯।ଅସଯ୍ହସାହିନୋତି ଅଞ୍ଞେହି ମଚ୍ଛରୀହି ଲୋଭାଭିଭୂତେହି ସହିତୁଂ ୱହିତୁଂ ଅସକ୍କୁଣେଯ୍ୟସ୍ସ ପରିଚ୍ଚାଗାଦିୱିଭାଗସ୍ସ ସପ୍ପୁରିସଧୁରସ୍ସ ସହନତୋ ଅସଯ୍ହସାହିନୋ। ଅଙ୍ଗୀରସସ୍ସାତି ଅଙ୍ଗତୋ ନିକ୍ଖମନକଜୁତିସ୍ସ। ରସୋତି ହି ଜୁତିଯା ଅଧିୱଚନଂ। ତସ୍ସ କିର ଯାଚକେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ଉଳାରଂ ପୀତିସୋମନସ୍ସଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ମୁଖୱଣ୍ଣୋ ୱିପ୍ପସୀଦତି, ତଂ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚକ୍ଖଂ କତ୍ୱା ଏୱମାହ। ଗତିଂ ଆଗତିଂ ୱାତି ତସ୍ସ ‘‘ଅସୁକଂ ନାମ ଗତିଂ, ଇତୋ ଗତୋ’’ତି ଗତିଂ ୱା ‘‘ତତୋ ୱା ପନ ଅସୁକସ୍ମିଂ କାଲେ ଇଧାଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ଆଗତିଂ ୱା ନାହଂ ଜାନାମି, ଅୱିସଯୋ ଏସ ମଯ୍ହଂ। ସୁତଞ୍ଚ ମେ ୱେସ୍ସୱଣସ୍ସ ସନ୍ତିକେତି ଅପିଚ ଖୋ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗତେନ ୱେସ୍ସୱଣସ୍ସ ମହାରାଜସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସୁତମେତଂ ମଯା। ସକ୍କସ୍ସ ସହବ୍ୟତଂ ଗତୋ ଅସଯ୍ହୋତି ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠି ସକ୍କସ୍ସ ଦେୱାନମିନ୍ଦସ୍ସ ସହବ୍ୟତଂ ଗତୋ ଅହୋସି, ତାୱତିଂସଭୱନେ ନିବ୍ବତ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୮୦।ଅଲମେୱ କାତୁଂ କଲ୍ୟାଣନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି କଲ୍ୟାଣଂ କୁସଲଂ ପୁଞ୍ଞଂ କାତୁଂ ଯୁତ୍ତମେୱ ପତିରୂପମେୱ। ତତ୍ଥ ପନ ଯଂ ସବ୍ବସାଧାରଣଂ ସୁକରତରଂ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଦାନଂ ଦାତୁଂ ଯଥାରହ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ, ଅତ୍ତନୋ ୱିଭୱବଲାନୁରୂପଂ ଦାନଂ ଦାତୁଂ ଅଲମେୱ। ତତ୍ଥ କାରଣମାହ ‘‘ପାଣିଂ କାମଦଦଂ ଦିସ୍ୱା’’ତି। ଯତ୍ର ହି ନାମ ପରକତପୁଞ୍ଞାନୁମୋଦନପୁବ୍ବକେନ ଦାନପତିନିୱେସନମଗ୍ଗାଚିକ୍ଖଣମତ୍ତେନ ଅଯଂ ହତ୍ଥୋ କାମଦଦୋ ଦିଟ୍ଠୋ, ଇମଂ ଦିସ୍ୱା। କୋପୁଞ୍ଞଂ ନ କରିସ୍ସତୀତି ମାଦିସୋ କୋ ନାମ ଅତ୍ତନୋ ପତିଟ୍ଠାନଭୂତଂ ପୁଞ୍ଞଂ ନ କରିସ୍ସତୀତି।

୨୮୧। ଏୱଂ ଅନିଯମୱସେନ ପୁଞ୍ଞକିରିଯାଯ ଆଦରଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଅତ୍ତନି ତଂ ନିଯମେତ୍ୱା ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ସୋ ହି ନୂନା’’ତିଆଦିଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ ସୋତି ସୋ ଅହଂ। ହୀତି ଅୱଧାରଣେ ନିପାତୋ, ନୂନାତି ପରିୱିତକ୍କେ। ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱାତି ଇତୋ ମରୁଭୂମିତୋ ଅପଗନ୍ତ୍ୱା। ଅନୁପ୍ପତ୍ୱାନ ଦ୍ୱାରକନ୍ତି ଦ୍ୱାରୱତୀନଗରଂ ଅନୁପାପୁଣିତ୍ୱା। ପଟ୍ଠପଯିସ୍ସାମୀତି ପୱତ୍ତଯିସ୍ସାମି।

ଏୱଂ ଅଙ୍କୁରେନ ‘‘ଦାନଂ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ପଟିଞ୍ଞାଯ କତାଯ ଯକ୍ଖୋ ତୁଟ୍ଠମାନସୋ ‘‘ମାରିସ, ତ୍ୱଂ ୱିସ୍ସଟ୍ଠୋ ଦାନଂ ଦେହି, ଅହଂ ପନ ତେ ସହାଯକିଚ୍ଚଂ

କରିସ୍ସାମି, ଯେନ ତେ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମୋ ନ ପରିକ୍ଖୟଂ ଗମିସ୍ସତି, ତେନ ପକାରେନ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ତଂ ଦାନକିରିଯାଯ ସମୁତ୍ତେଜେତ୍ୱା ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣ ୱାଣିଜ, ତ୍ୱଂ କିର ମାଦିସେ ବଲକ୍କାରେନ ନେତୁକାମୋ ଅତ୍ତନୋ ପମାଣଂ ନ ଜାନାସୀ’’ତି ତସ୍ସ ଭଣ୍ଡମନ୍ତରଧାପେତ୍ୱା ତଂ ଯକ୍ଖୱିଭିଂସକାଯ ଭିଂସାପେନ୍ତୋ ସନ୍ତଜ୍ଜେସି। ଅଥ ନଂ ଅଙ୍କୁରୋ ନାନପ୍ପକାରଂ ଯାଚିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ଖମାପେନ୍ତୋ ପସାଦେତ୍ୱା ସଵ୍ୱଭଣ୍ଡଂ ପାକତିକଂ କାରାପେତ୍ୱା ରତ୍ତିଯା ଉପଗତାଯ ଯକ୍ଖଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରଂ ଅତିୱିଯ ବୀଭଚ୍ଛଦସ୍ସନଂ ପେତଂ ଦିସ୍ୱା ତେନ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୨୮୩।

‘‘କେନ ତେ ଅଙ୍ଗୁଲୀ କୁଣା, ମୁଖଞ୍ଚ କୁଣଲୀକତଂ;

ଅକ୍ଖୀନି ଚ ପଗ୍ଘରନ୍ତି, କିଂ ପାପଂ ପକତଂ ତଯା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କୁଣାତି କୁଣିକା ପଟିକୁଣିକା ଅନୁଜୁଭୂତା। କୁଣଲୀକତନ୍ତି ମୁଖୱିକାରେନ ୱିକୁଣିତଂ ସଂକୁଣିତଂ। ପଗ୍ଘରନ୍ତୀତି ଅସୁଚିଂ ୱିସ୍ସନ୍ଦନ୍ତି।

ଅଥସ୍ସ ପେତୋ –

୨୮୪।

‘‘ଅଙ୍ଗୀରସସ୍ସ ଗହପତିନୋ, ସଦ୍ଧସ୍ସ ଘରମେସିନୋ;

ତସ୍ସାହଂ ଦାନୱିସ୍ସଗ୍ଗେ, ଦାନେ ଅଧିକତୋ ଅହୁଂ।

୨୮୫।

‘‘ତତ୍ଥ ଯାଚନକେ ଦିସ୍ୱା, ଆଗତେ ଭୋଜନତ୍ଥିକେ;

ଏକମନ୍ତଂ ଅପକ୍କମ୍ମ, ଅକାସିଂ କୁଣଲିଂ ମୁଖଂ।

୨୮୬।

‘‘ତେନ ମେ ଅଙ୍ଗୁଲୀ କୁଣା, ମୁଖଞ୍ଚ କୁଣଲୀକତଂ;

ଅକ୍ଖୀନି ମେ ପଗ୍ଘରନ୍ତି, ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ମଯା’’ତି। –

ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି।

୨୮୪। ତତ୍ଥ ‘‘ଅଙ୍ଗୀରସସ୍ସା’’ତିଆଦିନା ଅସଯ୍ହସେଟ୍ଠିଂ କିତ୍ତେତି। ଘରମେସିନୋତି ଘରମାୱସନ୍ତସ୍ସ ଗହଟ୍ଠସ୍ସ। ଦାନୱିସ୍ସଗ୍ଗେତି ଦାନଗ୍ଗେ ପରିଚ୍ଚାଗଟ୍ଠାନେ। ଦାନେ ଅଧିକତୋ ଅହୁନ୍ତି ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମସ୍ସ ପରିଚ୍ଚଜନେ ଦାନାଧିକାରେ ଅଧିକତୋ ଠପିତୋ ଅହୋସିଂ।

୨୮୫।ଏକମନ୍ତଂ ଅପକ୍କମ୍ମାତି ଯାଚନକେ ଭୋଜନତ୍ଥିକେ ଆଗତେ ଦିସ୍ୱା ଦାନବ୍ୟାୱଟେନ ଦାନଗ୍ଗତୋ ଅନପକ୍କମ୍ମ ଯଥାଠାନେଯେୱ ଠତ୍ୱା ସଞ୍ଜାତପୀତିସୋମନସ୍ସେନ ୱିପ୍ପସନ୍ନମୁଖୱଣ୍ଣେନ ସହତ୍ଥେନ ଦାନଂ ଦାତଵ୍ୱଂ, ପରେହି ୱା ପତିରୂପେହି ଦାପେତଵ୍ୱଂ, ଅହଂ ପନ ତଥା ଅକତ୍ୱା ଯାଚନକେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତେ ଦୂରତୋୱ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ଅଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଏକମନ୍ତଂ ଅପକ୍କମ୍ମ ଅପକ୍କମିତ୍ୱା। ଅକାସିଂ କୁଣଲିଂ ମୁଖନ୍ତି ୱିକୁଣିତଂ ସଙ୍କୁଚିତଂ ମୁଖଂ ଅକାସିଂ।

୨୮୬।ତେନୋତି ଯସ୍ମା ତଦାହଂ ସାମିନା ଦାନାଧିକାରେ ନିଯୁତ୍ତୋ ସମାନୋ ଦାନକାଲେ ଉପଟ୍ଠିତେ ମଚ୍ଛରିଯାପକତୋ ଦାନଗ୍ଗତୋ ଅପକ୍କମନ୍ତୋ ପାଦେହି ସଙ୍କୋଚଂ ଆପଜ୍ଜିଂ, ସହତ୍ଥେହି ଦାତଵ୍ୱେ ତଥା ଅକତ୍ୱା ହତ୍ଥସଙ୍କୋଚଂ ଆପଜ୍ଜିଂ, ପସନ୍ନମୁଖେନ ଭୱିତଵ୍ୱେ ମୁଖସଙ୍କୋଚଂ ଆପଜ୍ଜିଂ,

ପିଯଚକ୍ଖୁହି ଓଲୋକେତବ୍ବେ ଚକ୍ଖୁକାଲୁସିଯଂ ଉପ୍ପାଦେସିଂ, ତସ୍ମା ହତ୍ଥଙ୍ଗୁଲିଯୋ ଚ ପାଦଙ୍ଗୁଲିଯୋ ଚ କୁଣିତା ଜାତା, ମୁଖଞ୍ଚ କୁଣଲୀକତଂ ୱିରୂପରୂପଂ ସଙ୍କୁଚିତଂ, ଅକ୍ଖୀନି ଅସୁଚୀଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଜେଗୁଚ୍ଛାନି ଅସ୍ସୂନି ପଗ୍ଘରନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

‘‘ତେନ ମେ ଅଙ୍ଗୁଲୀ କୁଣା, ମୁଖଞ୍ଚ କୁଣଲୀକତଂ;

ଅକ୍ଖୀନି ମେ ପଗ୍ଘରନ୍ତି, ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ମଯା’’ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅଙ୍କୁରୋ ପେତଂ ଗରହନ୍ତୋ –

୨୮୭।

‘‘ଧମ୍ମେନ ତେ କାପୁରିସ, ମୁଖଞ୍ଚ କୁଣଲୀକତଂ;

ଅକ୍ଖୀନି ଚ ପଗ୍ଘରନ୍ତି, ଯଂ ତଂ ପରସ୍ସ ଦାନସ୍ସ;

ଅକାସି କୁଣଲିଂ ମୁଖ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଧମ୍ମେନାତି ଯୁତ୍ତେନେୱ କାରଣେନ। ତେତି ତୱ। କାପୁରିସାତି ଲାମକପୁରିସ। ଯନ୍ତି ଯସ୍ମା। ପରସ୍ସ ଦାନସ୍ସାତି ପରସ୍ସ ଦାନସ୍ମିଂ। ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ।

ପୁନ ଅଙ୍କୁରୋ ତଂ ଦାନପତିଂ ସେଟ୍ଠିଂ ଗରହନ୍ତୋ –

୨୮୮।

‘‘କଥଞ୍ହି ଦାନଂ ଦଦମାନୋ, କରେଯ୍ୟ ପରପତ୍ତିଯଂ;

ଅନ୍ନପାନଂ ଖାଦନୀଯଂ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଦାନଂ ଦଦନ୍ତୋ ପୁରିସୋ କଥଞ୍ହି ନାମ ତଂ ପରପତ୍ତିଯଂ ପରେନ ପାପେତବ୍ବଂ ସାଧେତବ୍ବଂ କରେଯ୍ୟ, ଅତ୍ତପଚ୍ଚକ୍ଖମେୱ କତ୍ୱା ସହତ୍ଥେନେୱ ଦଦେଯ୍ୟ, ସଯଂ ୱା ତତ୍ଥ ବ୍ୟାୱଟୋ ଭୱେଯ୍ୟ, ଅଞ୍ଞଥା ଅତ୍ତନୋ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମୋ ଅଟ୍ଠାନେ ୱିଦ୍ଧଂସିଯେଥ, ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟା ଚ ଦାନେନ ପରିହାଯେଯ୍ୟୁନ୍ତି।

ଏୱଂ ତଂ ଗରହିତ୍ୱା ଇଦାନି ଅତ୍ତନା ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବୱିଧିଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୨୮୯।

‘‘ସୋ ହି ନୂନ ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଅନୁପ୍ପତ୍ୱାନ ଦ୍ୱାରକଂ;

ଦାନଂ ପଟ୍ଠପଯିସ୍ସାମି, ଯଂ ମମସ୍ସ ସୁଖାୱହଂ।

୨୯୦।

‘‘ଦସ୍ସାମନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ପପଞ୍ଚ ଉଦପାନଞ୍ଚ, ଦୁଗ୍ଗେ ସଙ୍କମନାନି ଚା’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ, ତଂ ୱୁତ୍ତତ୍ଥମେୱ।

୨୯୧।

''ତତୋ ହି ସୋ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା, ଅନୁପ୍ପତ୍ୱାନ ଦ୍ୱାରକଂ;

ଦାନଂ ପଟ୍ଟପଯି ଅଙ୍କୁରୋ, ଯଂ ତୁମସ୍ସ ସୁଖାୱହଂ।

୨୯୨।

''ଅଦା ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ପପଞ୍ଚ ଉଦପାନଞ୍ଚ, ୱିପ୍ପସନ୍ନେନ ଚେତସା।

୨୯୩।

''କୋ ଛାତୋ କୋ ଚ ତସିତୋ, କୋ ୱତ୍ଥଂ ପରିଦହିସ୍ସତି;

କସ୍ସ ସନ୍ତାନି ଯୋଗ୍ଗାନି, ଇତୋ ଯୋଜେନ୍ତୁ ୱାହନଂ।

୨୯୪।

''କୋ ଛତ୍ତିଚ୍ଛତି ଗନ୍ଧଞ୍ଚ, କୋ ମାଲଂ କୋ ଉପାହନଂ;

ଇତିସ୍ସୁ ତତ୍ଥ ଘୋସେନ୍ତି, କପ୍ପକା ସୂଦମାଗଧା;

ସଦା ସାଯଞ୍ଚ ପାତୋ ଚ, ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ''ତି। –

ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ପଟିପତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ଠପିତା।

୨୯୧। ତତ୍ଥ ତତୋତି ମରୁକନ୍ତାରତୋ। ନିୱତ୍ତିତ୍ୱାତି ପଟିନିୱତ୍ତିତ୍ୱା। ଅନୁପ୍ପତ୍ୱାନ ଦ୍ୱାରକନ୍ତି ଦ୍ୱାରୱତୀନଗରଂ ଅନୁପାପୁଣିତ୍ୱା। ଦାନଂ ପଟ୍ଟପଯି ଅଙ୍କୁରୋତି ଯକ୍ଖେନ ପରିପୂରିତସକଲକୋଟ୍ଠାଗାରୋ ସବ୍ବପାଥେଯ୍ଯକଂ ମହାଦାନଂ ସୋ ଅଙ୍କୁରୋ ପଟ୍ଟପେସି। ଯଂ ତୁମସ୍ସ ସୁଖାୱହନ୍ତି ଯଂ ଅତ୍ତନୋ ସମ୍ପତି ଆଯତିଞ୍ଚ ସୁଖନିବ୍ବତ୍ତକଂ।

୨୯୩।କୋଛାତୋତି କୋ ଜିଘଚ୍ଛିତୋ, ସୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଯଥାରୁଚି ଭୁଞ୍ଜତୂତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଏସେୱ ନଯୋ ସେସେସୁପି। ତସିତୋତି ପିପାସିତୋ। ପରିଦହିସ୍ସତୀତି ନିୱାସେସ୍ସତି ପାରୁପିସ୍ସତି ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ସନ୍ତାନୀତି ପରିସ୍ସମପ୍ପତ୍ତାନି। ଯୋଗ୍ଗାନୀତି ରଥୱାହନାନି। ଇତୋ ଯୋଜେନ୍ତୁ ୱାହନନ୍ତି ଇତୋ ଯୋଗ୍ଗସମୂହତୋ ଯଥାରୁଚିତଂ ଗହେତ୍ୱା ୱାହନଂ ଯୋଜେନ୍ତୁ।

୨୯୪।କୋ ଛତ୍ତିଚ୍ଛତୀତି କୋ କିଲଞ୍ଜଛତ୍ତାଦିଭେଦଂ ଛତ୍ତଂ ଇଚ୍ଛତି, ସୋ ଗଣ୍ହାତୂତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ସେସେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଗନ୍ଧନ୍ତି ଚତୁଜ୍ଜାତିଯଗନ୍ଧାଦିକଂ ଗନ୍ଧଂ। ମାଲନ୍ତି ଗନ୍ଥିତାଗନ୍ଥିତଭେଦଂ ପୁପ୍ଫଂ। ଉପାହନନ୍ତି ଖଲ୍ଲବଦ୍ଧାଦିଭେଦଂ ଉପାହନଂ। ଇତିସ୍ସୂତି ଏତ୍ଥ ସୂତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଇତି ଏୱଂ ''କୋ ଛାତୋ, କୋ ତସିତୋ''ତିଆଦିନାତି ଅତ୍ଥୋ। କପ୍ପକାତି ନ୍ହାପିତକା। ସୂଦାତି ଭତ୍ତକାରକା। ମାଗଧାତି ଗନ୍ଧିନୋ। ସଦାତି ସବ୍ବକାଲଂ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ସାଯଞ୍ଚ ପାତୋ ଚ ତତ୍ଥ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ ଘୋସେନ୍ତି ଉଗ୍ଘୋସେନ୍ତୀତି ଯୋଜନା।

ଏୱଂ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେନ୍ତସ୍ସ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ କାଲେ ତିତ୍ତିଭାୱତୋ ଅତ୍ଥିକଜନେହି ପୱିୱିତ୍ତଂ ୱିରଳଅଂ ଦାନଗ୍ଗଂ ଅହୋସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅଙ୍କୁରୋ ଦାନେ ଉଳାରଜ୍ଝାସଯତାଯ ଅତୁଟ୍ଠମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଦାନେ ନିଯୁତ୍ତଂ ସିନ୍ଧକଂ ନାମ ମାଣୱଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା –

୨୯୫।

‘‘ସୁଖଂ ସୁପତି ଅଙ୍କୁରୋ, ଇତି ଜାନାତି ମଂ ଜନୋ;

ଦୁକ୍ଖଂ ସୁପାମି ସିନ୍ଧକ, ଯଂ ନ ପସ୍ସାମି ଯାଚକେ।

୨୯୬।

‘‘ସୁଖଂ ସୁପତି ଅଙ୍କୁରୋ, ଇତି ଜାନାତି ମଂ ଜନୋ;

ଦୁକ୍ଖଂ ସୁପାମି ସିନ୍ଧକ, ଅପ୍ପକେ ସୁ ୱନିଦ୍ଧକେ’’ତି। –

ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ। ତତ୍ଥ ସୁଖଂ ସୁପତି ଅଙ୍କୁରୋ, ଇତି ଜାନାତି ମଂ ଜନୋତି ‘‘ଅଙ୍କୁରୋ ରାଜା ଯସଭୋଗସମପ୍ପିତୋ ଦାନପତି ଅତ୍ତନୋ ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯା ଦାନସମ୍ପତ୍ତିଯା ଚ ସୁଖଂ ସୁପତି, ସୁଖେନେୱ ନିଦ୍ଦଂ ଉପଗଚ୍ଛତି, ସୁଖଂ ପଟିବୁଜ୍ଝତୀ’’ତି ଏୱଂ ମଂ ଜନୋ ସମ୍ଭାୱେତି। ଦୁକ୍ଖଂ ସୁପାମି ସିନ୍ଧକାତି ଅହଂ ପନ ସିନ୍ଧକ ଦୁକ୍ଖମେୱ ସୁପାମି। କସ୍ମା? ଯଂ ନ ପସ୍ସାମି ଯାଚକେତି, ଯସ୍ମା ମମ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମପଟିଗ୍ଗାହକେ ବହୂ ଯାଚକେ ନ ପସ୍ସାମି, ତସ୍ମାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅପ୍ପକେ ସୁ ୱନିଦ୍ଧକେତି ୱନିଦ୍ଧକଜନେ ଅପ୍ପକେ କତିପଯେ ଜାତେ ଦୁକ୍ଖଂ ସୁପାମୀତି ଯୋଜନା। ସୂତି ଚ ନିପାତମତ୍ତଂ, ଅପ୍ପକେ ୱନିଦ୍ଧକଜନେ ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସିନ୍ଧକୋ ତସ୍ସ ଉଳାରଂ ଦାନାଧିମୁତ୍ତିଂ ପାକଟତରଂ କାତୁକାମୋ –

୨୯୭।

‘‘ସକ୍କୋ ଚେ ତେ ୱରଂ ଦଜ୍ଜା, ତାୱତିଂସାନମିସ୍ସରୋ;

କିସ୍ସ ସଜ୍ଜସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ, ୱରମାନୋ ୱରଂ ୱରେ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ତାୱତିଂସାନଂ ଦେୱାନଂ ସଜ୍ଜସ୍ସ ଚ ଲୋକସ୍ସ ଇସ୍ସରୋ ସକ୍କୋ ‘‘ୱରଂ ୱରସ୍ସୁ, ଅଙ୍କୁର, ଯଂକିଞ୍ଚି ମନସିଚ୍ଛିତ’’ନ୍ତି ତୁଯ୍ହଂ ୱରଂ ଦଜ୍ଜା ଦଦେଯ୍ୟ ଚେ, ୱରମାନୋ ପତ୍ଥଯମାନୋ କିସ୍ସ କୀଦିସଂ ୱରଂ ୱରେଯ୍ୟାସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ଅଙ୍କୁରୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯଂ ଯାଥାୱତୋ ପୱେଦେନ୍ତୋ –

୨୯୮।

‘‘ସକ୍କୋ ଚେ ମେ ୱରଂ ଦଜ୍ଜା, ତାୱତିଂସାନମିସ୍ସରୋ;

କାଲୁଟ୍ଠିତସ୍ସ ମେ ସତୋ, ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ଦିବ୍ବା ଭକ୍ଖା ପାତୁଭୱେଯ୍ୟୁଂ, ସୀଲୱନ୍ତୋ ଚ ଯାଚକା।

୨୯୯।

‘‘ଦଦତୋ ମେ ନ ଖୀଯେଥ, ଦତ୍ୱା ନାନୁତପେଯ୍ୟହଂ;

ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେଯ୍ୟଂ, ଏତଂ ସକ୍କଂ ୱରଂ ୱରେ’’ତି। – ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି;

୨୯୮। ତତ୍ଥ କାଲୁଟ୍ଠିତସ୍ସ ମେ ସତୋତି କାଲେ ପାତୋ ୱୁଟ୍ଠିତସ୍ସ ଅଗ୍ଗିକାନଂ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟାନଂ ଅପଚାଯନପାରିଚରିଯାଦିୱସେନ ଉଟ୍ଠାନୱୀରିଯସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ

ମେ ସମାନସ୍ସ। ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନଂ ପତୀତି ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନୱେଲାଯଂ। ଦିଵା ଭକ୍ଖା ପାତୁଭୱେଯ୍ୟୁନ୍ତି ଦେୱଲୋକପରିଯାପନ୍ନା ଆହାରା ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ୟୁଂ। ସୀଲୱନ୍ତୋ ଚ ଯାଚକାତି ଯାଚକା ଚ ସୀଲୱନ୍ତୋ କଲ୍ଯାଣଧମ୍ମା ଭୱେଯ୍ୟୁଂ।

୨୯୯।ଦଦତୋମେ ନ ଖୀଯେଥାତି ଆଗତାଗତାନଂ ଦାନଂ ଦଦତୋ ଚ ମେ ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମୋ ନ ଖୀଯେଥ, ନ ପରିକ୍ଖଯଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ। ଦତ୍ୱା ନାନୁତପେଯ୍ଯହନ୍ତି ତଞ୍ଚ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା କିଞ୍ଚିଦେୱ ଅପ୍ପସାଦକଂ ଦିସ୍ୱା ତେନ ଅହଂ ପଚ୍ଛା ନାନୁତପେଯ୍ଯଂ। ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେଯ୍ଯନ୍ତି ଦଦମାନୋ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେଯ୍ଯଂ, ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋଯେୱ ହୁତ୍ୱା ଦଦେଯ୍ଯଂ। ଏତଂ ସକ୍କ ୱରଂ ୱରେତି ସକ୍କ ଦେୱାନମିନ୍ଦ ଆରୋଗ୍ଯସମ୍ପଦା, ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମସମ୍ପଦା, ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯସମ୍ପଦା, ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମସ୍ସ ଅପରିମିତସମ୍ପଦା, ଦାଯକସମ୍ପଦାତି ଏତଂ ପଞ୍ଚୱିଧଂ ୱରଂ ୱରେଯ୍ଯଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ''କାଲୁଟ୍ଠିତସ୍ସ ମେ ସତୋ''ତି ଏତେନ ଆରୋଗ୍ଯସମ୍ପଦା, ''ଦିଵା ଭକ୍ଖା ପାତୁଭୱେଯ୍ୟୁ''ନ୍ତି ଏତେନ ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମସମ୍ପଦା, ''ସୀଲୱନ୍ତୋ ଚ ଯାଚକା''ତି ଏତେନ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯସମ୍ପଦା, ''ଦଦତୋ ମେ ନ ଖୀଯେଥା''ତି ଏତେନ ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମସ୍ସ ଅପରିମିତସମ୍ପଦା, ''ଦତ୍ୱା ନାନୁତପେଯ୍ଯହଂ, ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେଯ୍ଯ''ନ୍ତି ଏତେହି ଦାଯକସମ୍ପଦାତି ଇମେ ପଞ୍ଚ ଅତ୍ଥା ୱରଭାୱେନ ଇଚ୍ଛିତା। ତେ ଚ ଖୋ ଦାନମଯପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଯାୱଦେୱ ଉଳାରଭାୱାଯାତି ୱେଦିତବ୍ବା।

ଏୱଂ ଅଙ୍କୁରେନ ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯେ ପୱେଦିତେ ତତ୍ଥ ନିସିନ୍ନୋ ନୀତିସତ୍ଥେ କତପରିଚଯୋ ସୋନକୋ ନାମ ଏକୋ ପୁରିସୋ ତଂ ଅତିଦାନତୋ ୱିଚ୍ଛିନ୍ଦିତୁକାମୋ –

୩୦୦।

''ନ ସବ୍ବୱିତ୍ତାନି ପରେ ପୱେଚ୍ଛେ, ଦଦେଯ୍ଯ ଦାନଞ୍ଚ ଧନଞ୍ଚ ରକ୍ଖେ;

ତସ୍ମା ହି ଦାନା ଧନମେୱ ସେଯ୍ଯୋ, ଅତିପ୍ପଦାନେନ କୁଲା ନ ହୋନ୍ତି।

୩୦୧।

''ଅଦାନମତିଦାନଞ୍ଚ ନପ୍ପସଂସନ୍ତି ପଣ୍ଡିତା,

ତସ୍ମା ହି ଦାନା ଧନମେୱ ସେଯ୍ଯୋ,

ସମେନ ୱତ୍ତେଯ୍ଯ ସ ଧୀରଧମ୍ମୋ''ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି। ସିନ୍ଧକୋ ଏୱଂ ପୁନପି ୱୀମଂସିତୁକାମୋ ''ନ ସବ୍ବୱିତ୍ତାନୀ''ତିଆଦିମାହାତି ଅପରେ।

୩୦୦। ତତ୍ଥ ସବ୍ବୱିତ୍ତାନୀତି ସୱିଞ୍ଞାଣକଅୱିଞ୍ଞାଣକପ୍ପଭେଦାନି ସବ୍ବାନି ୱିତ୍ତୂପକରଣାନି, ଧନାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପରେତି ପରମ୍ହି, ପରସ୍ମିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ । ନ ପୱେଚ୍ଛେତି ନ ଦଦେଯ୍ଯ, ''ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯୋ ଲଦ୍ଧୋ''ତି କତ୍ୱା କିଞ୍ଚି ଅସେସେତ୍ୱା ସବ୍ବସାପତେଯ୍ଯପରିଚ୍ଚାଗୋ ନ କାତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଦଦେଯ୍ଯ ଦାନଞ୍ଚାତି ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ଦାନଧମ୍ମୋ ନ କାତବ୍ବୋ, ଅଥ ଖୋ ଅତ୍ତନୋ ଆଯଞ୍ଚ ୱଯଞ୍ଚ ଜାନିତ୍ୱା ୱିଭୱାନୁରୂପଂ ଦାନଞ୍ଚ ଦଦେଯ୍ଯ। ଧନଞ୍ଚ ରକ୍ଖେତି ଅଲଦ୍ଧଲାଭଲଦ୍ଧପରିରକ୍ଖଣରକ୍ଖିତସମ୍ୱଦ୍ଧନୱସେନ ଧନଂ ପରିପାଲେଯ୍ଯ।

''ଏକେନ ଭୋଗେ ଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ଦ୍ୱୀହି କମ୍ମଂ ପଯୋଜଯେ;

ଚତୁତ୍ଥଞ୍ଚ ନିଧାପେଯ୍ଯ, ଆପଦାସୁ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି। (ଦୀ। ନି। ୩।୨୬୫) –

ୱୁତ୍ତୱିଧିନା ୱା ଧନଂ ରକ୍ଖେଯ୍ଯ ତମ୍ମୂଲକତ୍ତା ଦାନସ୍ସ। ତଯୋପି ମଗ୍ଗା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱିରୋଧନେନ ପଟିସେୱିତବ୍ବାତି ହି ନୀତିଚିନ୍ତକା। ତସ୍ମା ହୀତି ଯସ୍ମା ଧନଞ୍ଚ ରକ୍ଖନ୍ତୋ ଦାନଞ୍ଚ କରୋନ୍ତୋ ଉଭଯଲୋକହିତାଯ ପଟିପନ୍ନୋ ହୋତି ଧନମୂଲକଞ୍ଚ ଦାନଂ, ତସ୍ମା ଦାନତୋ ଧନମେୱ ସେଯ୍ଯୋ ସୁନ୍ଦରତରୋତି ଅତିଦାନଂ ନ କାତବ୍ବନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ତେନାହ ''ଅତିପ୍ପଦାନେନ କୁଲା ନ ହୋନ୍ତୀ''ତି, ଧନସ୍ସ ପମାଣଂ ଅଜାନିତ୍ୱା ଦାନସ୍ସ ଚ ନିସ୍ସାଯ ଅତିପ୍ପଦାନପସଙ୍ଗେନ କୁଲାନି ନ ହୋନ୍ତି ନପ୍ପୱତ୍ତନ୍ତି, ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୦୧। ଇଦାନି ୱିଞ୍ଞୂନଂ ପସଂସିତମେୱତ୍ଥଂ ପତିଟ୍ଠପେନ୍ତୋ ‘‘ଅଦାନମତିଦାନଞ୍ଚା’’ତି ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅଦାନମତିଦାନଞ୍ଚାତି ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ କଟଚ୍ଛୁଭିକ୍ଖାଯପି ତଣ୍ଡୁଲମୁଟ୍ଠିଯାପି ଅଦାନଂ, ପମାଣଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ପରିଚ୍ଚାଗସଙ୍ଖାତଂ ଅତିଦାନଞ୍ଚ ପଣ୍ଡିତା ବୁଦ୍ଧିମନ୍ତୋ ସପଞ୍ଞଜାତିକା ନପ୍ପସଂସନ୍ତି ନ ୱଣ୍ଣଯନ୍ତି। ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ଅଦାନେନ ହି ସମ୍ପରାଯିକତୋ ଅତ୍ଥତୋ ପରିବାହିରୋ ହୋତି। ଅତିଦାନେନ ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକପୱେଣୀ ନ ପୱତ୍ତତି। ସମେନ ୱତ୍ତେଯ୍ୟାତି ଅୱିସମେନ ଲୋକିଯସରିକ୍ଖକେନ ସମାହିତେନ ମଜ୍ଝିମେନ ଞାଯେନ ପୱତ୍ତେଯ୍ୟ। ସ ଧୀରଧମ୍ମୋତି ଯା ଯଥାୱୁତ୍ତା ଦାନାଦାନପ୍ପୱତ୍ତି, ସୋ ଧୀରାନଂ ଧିତିସମ୍ପନ୍ନାନଂ ନୀତିନଯକୁସଲାନଂ ଧମ୍ମୋ, ତେହି ଗତମଗ୍ଗୋତି ଦୀପେତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅଙ୍କୁରୋ ତସ୍ସ ଅଧିପ୍ପାଯଂ ପରିୱତ୍ତେନ୍ତୋ –

୩୦୨।

‘‘ଅହୋ ୱତ ରେ ଅହମେୱ ଦଜ୍ଜଂ, ସନ୍ତୋ ଚ ମଂ ସପ୍ପୁରିସା ଭଜେଯ୍ୟୁଂ;

ମେଘୋୱ ନିନ୍ନାନି ପରିପୂରଯନ୍ତୋ, ସନ୍ତପ୍ପଯେ ସବ୍ବୱନିବ୍ବକାନଂ।

୩୦୩।

‘‘ଯସ୍ସ ଯାଚନକେ ଦିସ୍ୱା, ମୁଖୱଣ୍ଣୋ ପସୀଦତି;

ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ହୋତି, ତଂ ଘରଂ ୱସତୋ ସୁଖଂ।

୩୦୪।

‘‘ଯସ୍ସ ଯାଚନକେ ଦିସ୍ୱା, ମୁଖୱଣ୍ଣୋ ପସୀଦତି;

ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ହୋତି, ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପଦା।

୩୦୫।

‘‘ପୁବ୍ବେୱ ଦାନା ସୁମନୋ, ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦଯେ;

ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ହୋତି, ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପଦା’’ତି। –

ଚତୂହି ଗାଥାହି ଅତ୍ତନା ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବୱିଧିଂ ପକାସେସି।

୩୦୨। ତତ୍ଥ ଅହୋ ୱତାତି ସାଧୁ ୱତ। ରେତି ଆଲପନଂ। ଅହମେୱ ଦଜ୍ଜନ୍ତି ଅହଂ ଦଜ୍ଜମେୱ। ଅଯଞ୍ହେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ – ମାଣୱ, ‘‘ଦାନା ଧନମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’ତି ଯଦି ଅଯଂ ନୀତିକୁସଲାନଂ ୱାଦୋ ତୱ ହୋତୁ, କାମଂ ଅହଂ ଦଜ୍ଜମେୱ। ସନ୍ତୋ ଚ ମଂ ସପ୍ପୁରିସା ଭଜେଯ୍ୟୁନ୍ତି ତସ୍ମିଞ୍ଚ ଦାନେ ସନ୍ତୋ ଉପସନ୍ତକାଯୱଚୀମନୋସମାଚାରା ସପ୍ପୁରିସା ସାଧୱୋ ମଂ ଭଜେଯ୍ୟୁଂ ଉପଗଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ। ମେଘୋୱ ନିନ୍ନାନି ପରିପୂରଯନ୍ତୋତି ଅହଂ ଅଭିପ୍ପୱସ୍ସନ୍ତୋ ମହାମେଘୋ ୱିଯ ନିନ୍ନାନି ନିନ୍ନଟ୍ଠାନାନି ସବ୍ବେସଂ ୱନିବ୍ବକାନଂ ଅଧିପ୍ପାଯେ ପରିପୂରଯନ୍ତୋ ଅହୋ ୱତ ତେ ସନ୍ତପ୍ପେଯ୍ୟନ୍ତି।

୩୦୩।ଯସ୍ସ ଯାଚନକେ ଦିସ୍ୱାତି ଯସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଘରମେସିନୋ ଯାଚନକେ ଦିସ୍ୱା ‘‘ପଠମଂ ତାୱ ଉପଟ୍ଠିତଂ ୱତ ମେ ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତ’’ନ୍ତି ସଦ୍ଧାଜାତସ୍ସ ମୁଖୱଣ୍ଣୋ ପସୀଦତି, ଯଥାୱିଭୱଂ ପନ ତେସଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ପୀତିସୋମନସ୍ସେହି ଗହିତଚିତ୍ତୋ ହୋତି। ତନ୍ତି ଯଦେତ୍ଥ ଯାଚକାନଂ ଦସ୍ସନଂ , ତେନ ଚ ଦିସ୍ୱା ଚିତ୍ତସ୍ସ ପସାଦନଂ, ଯଥାରହଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଚ ଅତ୍ତମନତା।

୩୦୪।ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପଦାତି ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତି ପାରିପୂରି, ନିପ୍ଫତ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୦୫।ପୁଦ୍ଧେୱ ଦାନା ସୁମନୋତି ‘‘ସମ୍ପତ୍ତୀନଂ ନିଦାନଂ ଅନୁଗାମିକଂ ନିଧାନଂ ନିଧେସ୍ସାମୀ’’ତି ମୁଞ୍ଚନଚେତନାଯ ପୁଦ୍ଧେ ଏୱ ଦାନୂପକରଣସ୍ସ ସମ୍ପାଦନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସୁମନୋ ସୋମନସ୍ସଜାତୋ ଭୱେୟ୍ୟ। ଦଦଂ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦଯେତି ଦଦନ୍ତୋ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମଂ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟହତ୍ଥେ ପତିଟ୍ଠାପେନ୍ତୋ ‘‘ଅସାରତୋ ଧନତୋ ସାରାଦାନଂ କରୋମୀ’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଚିତ୍ତଂ ପସାଦେୟ୍ୟ। ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ହୋତୀତି ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟାନଂ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ‘‘ପଣ୍ଡିତପଞ୍ଞତ୍ତଂ ନାମ ମଯା ଅନୁଟ୍ଠିତଂ, ଅହୋ ସାଧୁ ସୁଟ୍ଠୂ’’ତି ଅତ୍ତମନୋ ପମୁଦିତମନୋ ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତୋ ହୋତି। ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପଦାତି ଯା ଅଯଂ ପୁବ୍ବଚେତନା ମୁଞ୍ଚଚେତନା ଅପରଚେତନାତି ଇମେସଂ କମ୍ମଫଲସଦ୍ଧାନୁଗତାନଂ ସୋମନସ୍ସପରିଗ୍ଗହିତାନଂ ତିସ୍ସନ୍ନଂ ଚେତନାନଂ ପାରିପୂରି, ଏସା ଯଞ୍ଞସ୍ସ ସମ୍ପଦା ଦାନସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତି, ନ ଇତୋ ଅଞ୍ଞଥାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ଅଙ୍କୁରୋ ଅତ୍ତନୋ ପଟିପଜ୍ଜନୱିଧିଂ ପକାସେତ୍ୱା ଭିୟ୍ୟୋସୋମତ୍ତାଯ ଅଭିୱଡ୍ଢମାନଦାନଜ୍ଝାସଯୋ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି। ତେନ ତଦା ସବ୍ବରଜ୍ଜାନି ଉନଙ୍ଗଲାନି କତ୍ୱା ମହାଦାନେ ଦିୟ୍ୟମାନେ ପଟିଲଦ୍ଧସକୂପକରଣା ମନୁସ୍ସା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମନ୍ତେ ପହାଯ ଯଥାସୁଖଂ ୱିଚରିଂସୁ, ତେନ ରାଜୂନଂ କୋଟ୍ଠାଗାରାନି ପରିକ୍ଖଯଂ ଅଗମଂସୁ। ତତୋ ରାଜାନୋ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ଦୂତଂ ପାହେସୁଂ – ‘‘ଭୋତୋ ଦାନଂ ନିସ୍ସାଯ ଅମ୍ହାକଂ ଆଯସ୍ସ ୱିନାସୋ ଅହୋସି, କୋଟ୍ଠାଗାରାନି ପରିକ୍ଖଯଂ ଗତାନି, ତତ୍ଥ ଯୁତ୍ତମତ୍ତଂ ଞାତବ୍ବ’’ନ୍ତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅଙ୍କୁରୋ ଦକ୍ଖିଣାପଥଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦମିଳଅୱିସଯେ ସମୁଦ୍ଦସ୍ସ ଅୱିଦୂରଟ୍ଠାନେ ମହତିଯୋ ଅନେକଦାନସାଲାଯୋ କାରାପେତ୍ୱା ମହାଦାନାନି ପୱତ୍ତେନ୍ତୋ ଯାୱତାଯୁକଂ ଠତ୍ୱା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ତାୱତିଂସଭୱନେ ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ ଦାନୱିଭୂତିଞ୍ଚ ସଗ୍ଗୂପପତ୍ତିଞ୍ଚ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୩୦୬।

‘‘ସଟ୍ଠି ୱାହସହସ୍ସାନି, ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ;

ଭୋଜନଂ ଦୀଯତେ ନିଚ୍ଚଂ, ପୁଞ୍ଞପେକ୍ଖସ୍ସ ଜନ୍ତୁନୋ।

୩୦୭।

‘‘ତିସହସ୍ସାନି ସୂଦା ହି, ଆମୁତ୍ତମଣିକୁଣ୍ଡଲା;

ଅଙ୍କୁରଂ ଉପଜୀୱନ୍ତି, ଦାନେ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ୱାୱଟା।

୩୦୮।

‘‘ସଟ୍ଠି ପୁରିସସହସ୍ସାନି, ଆମୁତ୍ତମଣିକୁଣ୍ଡଲା;

ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ମହାଦାନେ, କଟ୍ଠଂ ଫାଲେନ୍ତି ମାଣୱା।

୩୦୯।

‘‘ସୋଳସିତ୍ଥିସହସ୍ସାନି , ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତା;

ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ମହାଦାନେ, ୱିଧା ପିଣ୍ଡେନ୍ତି ନାରିଯୋ।

୩୧୦।

‘‘ସୋଳସିତ୍ଥିସହସ୍ସାନି, ସବ୍ବାଲଙ୍କାରଭୂସିତା;

ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ମହାଦାନେ, ଦବ୍ବିଗାହା ଉପଟ୍ଠିତା।

୩୧୧।

''ବହୁଂ ବହୂନଂ ପାଦାସି, ଚିରଂ ପାଦାସି ଖତ୍ତିୟୋ;

ସକ୍କଚ୍ଚଞ୍ଚ ସହତ୍ଥା ଚ, ଚିତ୍ତୀକତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ।

୩୧୨।

''ବହୂ ମାସେ ଚ ପକ୍ଖେ ଚ, ଉତୁସଂୱଚ୍ଛରାନି ଚ;

ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେସି, ଅଙ୍କୁରୋ ଦୀଘମନ୍ତରଂ।

୩୧୩।

''ଏୱଂ ଦତ୍ୱା ଯଜିତ୍ୱା ଚ, ଅଙ୍କୁରୋ ଦୀଘମନ୍ତରଂ;

ସୋ ହିତ୍ୱା ମାନୁସଂ ଦେହଂ, ତାୱତିଂସୂପଗୋ ଅହୂ''ତି। – ଗାଥା ଆହଂସୁ;

୩୦୬। ତଥ ସଟ୍ଠି ୱାହସହସ୍ସାନୀତି ୱାହାନଂ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି ଗନ୍ଧସାଲିତଣ୍ଡୁଲାଦିପୂରିତୱାହାନଂ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି। ପୁଞ୍ଞପେକ୍ଖସ୍ସ ଦାନଜ୍ଝାସଯସ୍ସ ଦାନାଧିମୁତ୍ତସ୍ସ ଅଙ୍କୁରସ୍ସ ନିୱେସନେ ନିଚ୍ଚଂ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଜନ୍ତୁନୋ ସତ୍ତକାଯସ୍ସ ଭୋଜନଂ ଦୀଯତେତି ଯୋଜନା।

୩୦୭-୮।ତିସହସ୍ସାନି ସୂଦା ହୀତି ତିସହସ୍ସମତ୍ତା ସୂଦା ଭତ୍ତକାରକା। ତେ ଚ ଖୋ ପନ ପଧାନଭୂତା ଅଧିପ୍ପେତା, ତେସୁ ଏକମେକସ୍ସ ପନ ୱଚନକରା ଅନେକାତି ୱେଦିତବ୍ବା। ''ତିସହସ୍ସାନି ସୂଦାନ''ନ୍ତି ଚ ପଠନ୍ତି। ଆମୁତ୍ତମଣିକୁଣ୍ଡଲାତି ନାନାମଣିୱିଚିତ୍ତକୁଣ୍ଡଲଧରା। ନିଦସ୍ସନମତ୍ତଞ୍ଚେତଂ, ଆମୁତ୍ତକଟକକଟିସୁତ୍ତାଦିଆଭରଣାପି ତେ ଅହେସୁଂ। ଅଙ୍କୁରଂ ଉପଜୀୱନ୍ତୀତି ତଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଜୀୱନ୍ତି, ତପ୍ପଟିବଦ୍ଧଜୀୱିକା ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦାନେ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ୱାୱଟାତି ମହାଯାଗସଞ୍ଞିତସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଦାନେ ଯଜନେ ୱାୱଟା ଉସ୍ସୁକ୍କଂ ଆପନ୍ନା। କଟ୍ଠଂ ଫାଲେନ୍ତି ମାଣୱାତି ନାନପ୍ପକାରାନଂ ଖଜ୍ଜଭୋଜ୍ଜାଦିଆହାରୱିସେସାନଂ ପଚନାଯ ଅଲଙ୍କତପଟିଯତ୍ତା ତରୁଣମନୁସ୍ସା କଟ୍ଠାନି ଫାଲେନ୍ତି ୱିଦାଲେନ୍ତି।

୩୦୯।ୱିଧାତି ୱିଧାତବ୍ବାନି ଭୋଜନଯୋଗ୍ଗାନି କଟୁକଭଣ୍ଡାନି। ପିଣ୍ଡେନ୍ତୀତି ପିସନୱସେନ ପଯୋଜେନ୍ତି।

୩୧୦।ଦବ୍ବିଗାହାତି କଟଚ୍ଛୁଗାହିକା। ଉପଟ୍ଠିତାତି ପରିୱେସନଟ୍ଠାନଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ଠିତା ହୋନ୍ତି।

୩୧୧।ବହୁନ୍ତି ମହନ୍ତଂ ପହୂତିକଂ। ବହୂନନ୍ତି ଅନେକେସଂ। ପାଦାସୀତି ପକାରେହି ଅଦାସି। ଚୀରନ୍ତି ଚିରକାଲଂ। ୱୀସତିୱସ୍ସସହସ୍ସାଯୁକେସୁ ହି ମନୁସ୍ସେସୁ ସୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ। ବହୁଂ ବହୂନଂ ଚିରକାଲଞ୍ଚ ଦେନ୍ତୋ ଯଥା ଅଦାସି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ସକ୍କଚ୍ଚଞ୍ଚା''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ସକ୍କଚ୍ଚନ୍ତି ସାଦରଂ, ଅନପୱିଦ୍ଧଂ ଅନୱଞ୍ଞାତଂ କତ୍ୱା। ସହତ୍ଥାତି ସହତ୍ଥେନ, ନ ଆଣାପନମତ୍ତେନ। ଚିତ୍ତୀକତ୍ୱାତି ଗାରୱବହୁମାନଯୋଗେନ ଚିତ୍ତେନ କରିତ୍ୱା ପୂଜେତ୍ୱା। ପୁନପ୍ପୁନନ୍ତି ବହୁସୋ ନ ଏକୱାରଂ, କତିପଯୱାରେ ୱା ଅକତ୍ୱା ଅନେକୱାରଂ ପାଦାସୀତି ଯୋଜନା।

୩୧୨। ଇଦାନି ତମେୱ ପୁନପ୍ପୁନଂ କରଣଂ ୱିଭାୱେତୁଂ ''ବହୂ ମାସେ ଚା''ତି ଗାଥମାହଂସୁ। ତତ୍ଥ ବହୂ ମାସେତି ଚିତ୍ତମାସାଦିକେ ବହୂ ଅନେକେ ମାସେ। ପକ୍ଖେତି କଣ୍ହସୁକ୍କଭେଦେ ବହୂ ପକ୍ଖେ। ଉତୁସଂୱଚ୍ଛରାନି ଚାତି ୱସନ୍ତଗିମ୍ହାଦିକେ ବହୂ ଉତୂ ଚ ସଂୱଚ୍ଛରାନି ଚ, ସବ୍ବତ୍ଥ ଅଚ୍ଚନ୍ତସଂଯୋଗେ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। ଦୀଘମନ୍ତରନ୍ତି ଦୀଘକାଲମନ୍ତରଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ''ଚିରଂ ପାଦାସୀ''ତି ଚିରକାଲଂ ଦାନସ୍ସ ପୱତ୍ତିତଭାୱଂ ୱତ୍ୱା ପୁନ ତସ୍ସ ନିରନ୍ତରମେୱ ପୱତ୍ତିତଭାୱଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ବହୂ ମାସେ''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ।

୩୧୩।ଏୱନ୍ତି ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେନ। ଦତ୍ୱା ଯଜିତ୍ୱା ଚାତି ଅତ୍ଥତୋ ଏକମେୱ, କେସଞ୍ଚି ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟାନଂ ଏକଚ୍ଚସ୍ସ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମସ୍ସ ପରିଚ୍ଚଜନୱସେନ ଦତ୍ୱା, ପୁନ ''ବହୁଂ ବହୂନଂ ପାଦାସୀ''ତି ୱୁତ୍ତନଯେନ ଅଦ୍ଧିକାନଂ ସବ୍ବେସଂ ଯଥାକାମଂ ଦେନ୍ତୋ ମହାଯାଗୱସେନ ଯଜିତ୍ୱା। ସୋ ହିତ୍ୱା ମାନୁସଂ ଦେହଂ, ତାୱତିଂସୂପଗୋ ଅହୂତି ସୋ ଅଙ୍କୁରୋ ଆଯୁପରିଯୋସାନେ ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱଂ ପହାଯ ପଟିସନ୍ଧିଗ୍ଗହଣୱସେନ ତାୱତିଂସଦେୱନିକାଯୂପଗୋ ଅହୋସି।

ଏୱଂ ତସ୍ମିଂ ତାୱତିଂସେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତେ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତୋ କାଲେ ଇନ୍ଦକୋ ନାମ ମାଣୱୋ ଆୟସ୍ମତୋ ଅନୁରୁଦ୍ଧତ୍ଥେରସ୍ସ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରନ୍ତସ୍ସ ପସନ୍ନମାନସୋ କଟଚ୍ଛୁଭିକ୍ଖଂ ଦାପେସି। ସୋ ଅପରେନ ସମୟେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ଖେତ୍ତଗତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଆନୁଭାୱେନ ତାୱତିଂସେସୁ ମହିଦ୍ଧିକୋ ମହାନୁଭାୱୋ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତୋ ଦିବ୍ବେହି ରୂପାଦୀହି ଦସହି ଠାନେହି ଅଙ୍କୁରଂ ଦେୱପୁତ୍ତଂ ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ୱିରୋଚତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୩୧୪।

‘‘କଟଚ୍ଛୁଭିକ୍ଖଂ ଦତ୍ୱାନ, ଅନୁରୁଦ୍ଧସ୍ସ ଇନ୍ଦକୋ;

ସୋ ହିତ୍ୱା ମାନୁସଂ ଦେହଂ, ତାୱତିଂସୂପଗୋ ଅହୁ।

୩୧୫।

‘‘ଦସହି ଠାନେହି ଅଙ୍କୁରଂ, ଇନ୍ଦକୋ ଅତିରୋଚତି;

ରୂପେ ସଦ୍ଦେ ରସେ ଗନ୍ଧେ, ଫୋଟ୍ଠବ୍ବେ ଚ ମନୋରମେ।

୩୧୬।

‘‘ଆୟୁନା ୟସସା ଚେୱ, ୱଣ୍ଣେନ ଚ ସୁଖେନ ଚ;

ଆଧିପଚ୍ଚେନ ଅଙ୍କୁରଂ, ଇନ୍ଦକୋ ଅତିରୋଚତୀ’’ତି।

୩୧୪-୫। ତତ୍ଥ ରୂପେତି ରୂପହେତୁ, ଅତ୍ତନୋ ରୂପସମ୍ପତ୍ତିନିମିତ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସଦ୍ଦେତିଆଦୀସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଆୟୁନାତି ଜୀୱିତେନ। ନନୁ ଚ ଦେୱାନଂ ଜୀୱିତଂ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନପ୍ପମାଣଂ ୱୁତ୍ତଂ। ସଚ୍ଚଂ ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ପନ ୟେଭୁୟ୍ୟୱସେନ। ତଥା ହି ଏକଚ୍ଚାନଂ ଦେୱାନଂ ୟୋଗୱିପତ୍ତିଆଦିନା ଅନ୍ତରାମରଣଂ ହୋତିୟେୱ। ଇନ୍ଦକୋ ପନ ତିସ୍ସୋ ୱସ୍ସକୋଟିୟୋ ସଟ୍ଠି ଚ ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି ପରିପୂରେତିୟେୱ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ଆୟୁନା ଅତିରୋଚତୀ’’ତି। ୟସସାତି ମହତିୟା ପରିୱାରସମ୍ପତ୍ତିୟା । ୱଣ୍ଣେନାତି ସଣ୍ଠାନସମ୍ପତ୍ତିୟା। ୱଣ୍ଣଧାତୁସମ୍ପଦା ପନ ‘‘ରୂପେ’’ତି ଇମିନା ୱୁତ୍ତାୟେୱ। ଆଧିପଚ୍ଚେନାତି ଇସ୍ସରିୟେନ।

ଏୱଂ ଅଙ୍କୁରେ ଚ ଇନ୍ଦକେ ଚ ତାୱତିଂସେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତେସୁ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱା ଅଭିସମ୍ବୋଧିତୋ ସତ୍ତମେ ସଂୱଚ୍ଛରେ ଆସାଳ୍ହିପୁଣ୍ଣମାୟଂ ସାୱତ୍ଥିନଗରଦ୍ୱାରେ କଣ୍ଡମ୍ବରୁକ୍ଖମୂଲେ ୟମକପାଟିହାରିୟଂ କତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ତିପଦୱିକ୍କମେନ ତାୱତିଂସଭୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପାରିଚ୍ଛତ୍ତକମୂଲେ ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲସିଲାୟଂ ୟୁଗନ୍ଧରପବ୍ବତେ ବାଲସୂରିୟୋ ୱିୟ ୱିରୋଚମାନୋ ଦସହି ଲୋକଧାତୂହି ସନ୍ନିପତିତାୟ ଦେୱବ୍ରହ୍ମପରିସାୟ ଜୁତିଂ ଅତ୍ତନୋ ସରୀରପ୍ପଭାୟ ଅଭିଭୱନ୍ତୋ ଅଭିଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁଂ ନିସିନ୍ନୋ ଅୱିଦୂରେ ନିସିନ୍ନଂ ଇନ୍ଦକଂ, ଦ୍ୱାଦସୟୋଜନନ୍ତରେ ନିସିନ୍ନଂ ଅଙ୍କୁରଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିୱିଭାୱନତ୍ଥଂ –

‘‘ମହାଦାନଂ ତୟା ଦିନ୍ନଂ, ଅଙ୍କୁର ଦୀଘମନ୍ତରଂ;

ଅତିଦୂରେ ନିସିନ୍ନୋସି, ଆଗଚ୍ଛ ମମ ସନ୍ତିକେ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଅଙ୍କୁରୋ ‘‘ଭଗୱା ମୟା ଚିରକାଲଂ ବହୁଂ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମଂ ପରିଚ୍ଚଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତମ୍ପି ମହାଦାନଂ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିୱିରହେନ ଅଖେତ୍ତେ ୱୁତ୍ତବୀଜଂ ୱିୟ ନ ଉଳାରଫଲଂ ଅହୋସି, ଇନ୍ଦକସ୍ସ ପନ କଟଚ୍ଛୁଭିକ୍ଖାଦାନମ୍ପି ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିୟା ସୁଖେତ୍ତେ ୱୁତ୍ତବୀଜଂ ୱିୟ ଅତିୱିୟ ଉଳାରଫଲଂ ଜାତ’’ନ୍ତି ଆହ। ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେନ୍ତେ ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୩୧୭।

‘‘ତାଵତିଂସେ ଯଦା ବୁଦ୍ଧୋ, ସିଲାଯଂ ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲେ;

ପାରିଚ୍ଛତ୍ତଯମୂଲମ୍ହି, ୱିହାସି ପୁରିସୁତ୍ତମୋ।

୩୧୮।

‘‘ଦସସୁ ଲୋକଧାତୂସୁ, ସନ୍ନିପତିତ୍ୱାନ ଦେଵତା;

ପଯିରୁପାସନ୍ତି ସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ, ୱସନ୍ତଂ ନଗମୁଦ୍ଧନି।

୩୧୯।

‘‘ନ କୋଚି ଦେଵୋ ୱଣ୍ଣେନ, ସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଅତିରୋଚତି;

ସବ୍ବେ ଦେଵେ ଅତିକ୍କମ୍ମ, ସମ୍ବୁଦ୍ଧୋଵ ୱିରୋଚତି।

୩୨୦।

‘‘ଯୋଜନାନି ଦସ ଦ୍ୱେ ଚ, ଅଙ୍କୁରୋଯଂ ତଦା ଅହୁ;

ଅୱିଦୂରେଵ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ, ଇନ୍ଦକୋ ଅତିରୋଚତି।

୩୨୧।

‘‘ଓଲୋକେତ୍ୱାନ ସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ, ଅଙ୍କୁରଞ୍ଚାପି ଇନ୍ଦକଂ;

ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯଂ ସମ୍ଭାଵେନ୍ତୋ, ଇଦଂ ୱଚନମବ୍ରୱି।

୩୨୨।

‘‘ମହାଦାନଂ ତଯା ଦିନ୍ନଂ, ଅଙ୍କୁରଂ ଦୀଘମନ୍ତରଂ;

ଅତିଦୂରେ ନିସିନ୍ନୋସି, ଆଗଚ୍ଛ ମମ ସନ୍ତିକେ।

୩୨୩।

‘‘ଚୋଦିତୋ ଭାୱିତତ୍ତେନ, ଅଙ୍କୁରୋ ଇଦମବ୍ରୱି;

କିଂ ମଯ୍ହଂ ତେନ ଦାନେନ, ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ଯେନ ସୁଞ୍ଞତଂ।

୩୨୪।

‘‘ଅଯଂ ସୋ ଇନ୍ଦକୋ ଯକ୍ଖୋ, ଦଜ୍ଜା ଦାନଂ ପରିତ୍ତକଂ;

ଅତିରୋଚତି ଅମ୍ହେହି, ଚନ୍ଦୋ ତାରଗଣେ ଯଥା।

୩୨୫।

‘‘ଉଜ୍ଜଙ୍ଗଲେ ଯଥା ଖେତ୍ତେ, ବୀଜଂ ବହୁମ୍ପି ରୋପିତଂ;

ନ ୱିପୁଲଂ ଫଲଂ ହୋତି, ନପି ତୋସେତି କସ୍ସକଂ।

୩୨୬।

‘‘ତଥେୱ ଦାନଂ ବହୁକଂ, ଦୁସ୍ସୀଲେସୁ ପତିଟ୍ଠିତଂ;

ନ ୱିପୁଲଂ ଫଲଂ ହୋତି, ନପି ତୋସେତି ଦାୟକଂ।

୩୨୭।

‘‘ଯଥାପି ଭଦ୍ଦକେ ଖେତ୍ତେ, ବୀଜଂ ଅପ୍ପମ୍ପି ରୋପିତଂ;

ସମ୍ମା ଧାରଂ ପୱେଚ୍ଛନ୍ତେ, ଫଲଂ ତୋସେସି କସ୍ସକଂ।

୩୨୮।

‘‘ତଥେୱ ସୀଲୱନ୍ତେସୁ, ଗୁଣୱନ୍ତେସୁ ତାଦିସୁ;

ଅପ୍ପକମ୍ପି କତଂ କାରଂ, ପୁଞ୍ଞଂ ହୋତି ମହପ୍ଫଲ’’ନ୍ତି। – ଗାଥାୟୋ ଅୱୋଚୁଂ;

୩୧୭। ତତ୍ଥ ତାୱତିଂସେତି ତାୱତିଂସଭୱନେ। ସିଲାୟଂ ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲେତି ପଣ୍ଡୁକମ୍ବଲନାମକେ ସିଲାସନେ ପୁରିସୁତ୍ତମୋ ବୁଦ୍ଧୋ ଯଦା ୱିହାସୀତି ଯୋଜନା।

୩୧୮।ଦସସୁ ଲୋକଧାତୂସୁ, ସନ୍ନିପତିତ୍ୱାନ ଦେୱତାତି ଜାତିଖେତ୍ତସଞ୍ଞିତେସୁ ଦସସୁ ଚକ୍କୱାଳସହସ୍ସେସୁ କାମାୱଚରଦେୱତା ବ୍ରହ୍ମଦେୱତା ଚ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଭଗୱତୋ ପୟିରୁପାସନାୟ ଧମ୍ମସ୍ସୱନତ୍ଥଞ୍ଚ ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା। ତେନାହ ‘‘ପୟିରୁପାସନ୍ତି ସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ, ୱସନ୍ତଂ ନଗମୁଦ୍ଧନୀ’’ତି, ସିନେରୁମୁଦ୍ଧନୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୨୦।ଯୋଜନାନିଦସ ଦ୍ୱେ ଚ, ଅଙ୍କୁରୋୟଂ ତଦା ଅହୂତି ଅୟଂ ଯଥାୱୁତ୍ତଚରିତୋ ଅଙ୍କୁରୋ ତଦା ସତ୍ଥୁ ସମ୍ମୁଖକାଲେ ଦସ ଦ୍ୱେ ଯୋଜନାନି ଅନ୍ତରଂ କତ୍ୱା ଅହୁ। ସତ୍ଥୁ ନିସିନ୍ନଟ୍ଠାନତୋ ଦ୍ୱାଦସଯୋଜନନ୍ତରେ ଠାନେ ନିସିନ୍ନୋ ଅହୋସୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୨୩।ଚୋଦିତୋଭାୱିତତ୍ତେନାତି ପାରମିପରିଭାୱିତାୟ ଅରିୟମଗ୍ଗଭାୱନାୟ ଭାୱିତତ୍ତେନ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନ ଚୋଦିତୋ। କିଂ ମୟ୍ହଂ ତେନାତିଆଦିକା ସତ୍ଥୁ ପଟିୱଚନୱସେନ ଅଙ୍କୁରେନ ୱୁତ୍ତଗାଥା। ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟେନ ସୁଞ୍ଞତନ୍ତି ଯଂ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟେନ ସୁଞ୍ଞତଂ ରିତ୍ତକଂ ୱିରହିତଂ ତଦା ମମ ଦାନଂ, ତସ୍ମା ‘‘କିଂ ମୟ୍ହଂ ତେନା’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଦାନପୁଞ୍ଞଂ ହୀଳେନ୍ତୋ ୱଦତି।

୩୨୪।ଯକ୍ଖୋତି ଦେୱପୁତ୍ତୋ। ଦଜ୍ଜାତି ଦତ୍ୱା। ଅତିରୋଚତି ଅମ୍ହେହୀତି ଅତ୍ତନା ମାଦିସେହି ଅତିୱିୟ ୱିରୋଚତି। ହୀତି ୱା ନିପାତମତ୍ତଂ, ଅମ୍ହେ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ୱିରୋଚତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଥା କିନ୍ତି ଆହ ‘‘ଚନ୍ଦୋ ତାରଗଣେ ଯଥା’’ତି।

୩୨୫-୬।ଉଜ୍ଜଙ୍ଗଲେତି ଅତିୱିୟ ଥଦ୍ଧଭୂମିଭାଗେ। ‘‘ଊସରେ’’ତି କେଚି ୱଦନ୍ତି। ରୋପିତନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ, ୱପିତ୍ୱା ୱା ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ୱା ପୁନ ରୋପିତଂ। ନପି ତୋସେତୀତି ନ ନନ୍ଦୟତି, ଅପ୍ପଫଲତାୟ ୱା ତୁଟ୍ଠିଂ ନ ଜନେତି। ତଥେୱାତି ଯଥା ଉଜ୍ଜଙ୍ଗଲେ ଖେତ୍ତେ ବହୁମ୍ପି ବୀଜଂ ରୋପିତଂ ୱିପୁଲଫଲଂ ଉଳାରଫଲଂ ନ ହୋତି, ତତୋ ଏୱ କସ୍ସକଂ ନ ତୋସେତି, ତଥା ଦୁସ୍ସୀଲେସୁ ସୀଲୱିରହିତେସୁ ବହୁକମ୍ପି ଦାନଂ ପତିଟ୍ଠାପିତଂ ୱିପୁଲଫଲଂ ମହପ୍ଫଲଂ ନ ହୋତି, ତତୋ ଏୱ ଦାୟକଂ ନ ତୋସେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୨୭-୮।ଯଥାପି ଭଦ୍ଦକେତି ଗାଥାଦ୍ୱଯସ୍ସ ୱତ୍ତୱିପରିଯାଯେନ ଅତ୍ଥଯୋଜନା ୱେଦିତବ୍ବା। ତତ୍ଥ ସମ୍ମା ଧାରଂ ପୱେଚ୍ଛନ୍ତେତି ୱୁଟ୍ଠିଧାରଂ ସମ୍ମଦେୱ ପୱତ୍ତେନ୍ତେ, ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଅନୁଦସାହଂ ଅନୁପଞ୍ଚାହଂ ଦେୱେ ୱସ୍ସନ୍ତେତି ଅତ୍ଥୋ। ଗୁଣୱନ୍ତେସୂତି ଝାନାଦିଗୁଣଯୁତ୍ତେସୁ। ତାଦିସୂତି ଇଟ୍ଠାଦୀସୁ ତାଦିଲକ୍ଖଣପ୍ପତ୍ତେସୁ। କାରନ୍ତି ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ୱୁତ୍ତଂ, ଉପକାରୋତି ଅତ୍ଥୋ। କୀଦିସୋ ଉପକାରୋତି ଆହ ''ପୁଞ୍ଞ''ନ୍ତି।

୩୨୯।

''ୱିଚେୟ୍ୟ ଦାନଂ ଦାତବ୍ବଂ, ଯତ୍ଥ ଦିନ୍ନଂ ମହପ୍ଫଲଂ;

ୱିଚେୟ୍ୟ ଦାନଂ ଦତ୍ୱାନ, ସଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ଦାଯକା।

୩୩୦।

''ୱିଚେୟ୍ୟ ଦାନଂ ସୁଗତପ୍ପସତ୍ଥଂ, ଯେ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟା ଇଧ ଜୀୱଲୋକେ;

ଏତେସୁ ଦିନ୍ନାନି ମହପ୍ଫଲାନି, ବୀଜାନି ୱୁତ୍ତାନି ଯଥା ସୁଖେତ୍ତେ''ତି। –

ଅଯଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ଠପିତା ଗାଥା।

୩୨୯। ତତ୍ଥ ୱିଚେୟ୍ୟାତି ୱିଚିନିତ୍ୱା, ପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତଂ ପଞ୍ଞାଯ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

ତଯିଦଂ ଅଙ୍କୁରପେତୱତ୍ଥୁ ସତ୍ଥାରା ତାୱତିଂସଭୱନେ ଦସସହସ୍ସଚକ୍କୱାଳଅଦେୱତାନଂ ପୁରତୋ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିୱିଭାୱନତ୍ଥଂ ''ମହାଦାନଂ ତଯା ଦିନ୍ନ''ନ୍ତିଆଦିନା ଅତ୍ତନା ସମୁଟ୍ଠାପିତଂ, ତତ୍ଥ ତଯୋ ମାସେ ଅଭିଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ମହାପୱାରଣାଯ ଦେୱଗଣପରିୱୁତୋ ଦେୱଦେୱୋ ଦେୱଲୋକତୋ ସଙ୍କସ୍ସନଗରଂ ଓତରିତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଂ ପତ୍ୱା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଚତୁପରିସମଜ୍ଝେ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟସମ୍ପତ୍ତିୱିଭାୱନତ୍ଥମେୱ ''ଯସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ଗଚ୍ଛାମା''ତିଆଦିନା ୱିତ୍ଥାରତୋ ଦେସେତ୍ୱା ଚତୁସଚ୍ଚକଥାଯ ଦେସନାଯ କୂଟଂ ଗଣ୍ହି। ଦେସନାୱସାନେ ତେସଂ ଅନେକକୋଟିପାଣସହସ୍ସାନଂ ଧମ୍ମାଭିସମଯୋ ଅହୋସୀତି।

ଅଙ୍କୁରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଉତ୍ତରମାତୁପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଦିୱାୱିହାରଗତଂ ଭିକ୍ଖୁନ୍ତି ଇଦଂ ଉତ୍ତରମାତୁପେତିୱତ୍ଥୁ। ତତ୍ରାଯଂ ଅତ୍ଥୱିଭାୱନା – ସତ୍ଥରି ପରିନିବ୍ବୁତେ ପଠମମହାସଙ୍ଗୀତିଯା ପୱତ୍ତିତାଯ ଆଯସ୍ମା ମହାକଚ୍ଚାଯନୋ ଦ୍ୱାଦସହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ କୋସମ୍ବିଯା ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଅରଞ୍ଞାଯତନେ ୱିହାସି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ରଞ୍ଞୋ ଉଦେନସ୍ସ ଅଞ୍ଞତରୋ ଅମଚ୍ଚୋ କାଲମକାସି, ତେନ ଚ ପୁବ୍ବେ ନଗରେ କମ୍ମନ୍ତା ଅଧିଟ୍ଠିତା ଅହେସୁଂ। ଅଥ ରାଜା ତସ୍ସ ପୁତ୍ତଂ ଉତ୍ତରଂ ନାମ ମାଣୱଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ''ତ୍ୱଞ୍ଚ ପିତରା ଅଧିଟ୍ଠିତେ କମ୍ମନ୍ତେ ସମନୁସାସା''ତି ତେନ ଠିତଟ୍ଠାନେ ଠପେସି।

ସୋ ଚ ସାଧୂତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଏକଦିୱସଂ ନଗରପଟିସଙ୍ଖରଣିଯାନଂ ଦାରୂନଂ ଅତ୍ଥାଯ ୱଡ୍ଢକିଯୋ ଗହେତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞଂ ଗତୋ। ତତ୍ଥ ଆଯସ୍ମତୋ ମହାକଚ୍ଚାଯନତ୍ଥେରସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ଥେରଂ ତତ୍ଥ ପଂସୁକୂଲଚୀୱରଧରଂ ୱିୱିତ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ଦିସ୍ୱା ଇରିଯାପଥେଯେୱ ପସୀଦିତ୍ୱା କତପଟିସନ୍ଥାରୋ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଥେରୋ ତସ୍ସ ଧମ୍ମଂ କଥେସି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ରତନତ୍ତଯେ ସଞ୍ଜାତପ୍ପସାଦୋ ସରଣେସୁ ପତିଟ୍ଠାଯ ଥେରଂ ନିମନ୍ତେସି – ''ଅଧିୱାସେଥ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୂହି ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯା''ତି। ଅଧିୱାସେସି ଥେରୋ ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ। ସୋ ତତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେସଂ ଉପାସକାନଂ ଆରୋଚେସି – ''ଥେରୋ ମଯା ସ୍ୱାତନାଯ ନିମନ୍ତିତୋ, ତୁମ୍ହେହିପି ମମ ଦାନଗ୍ଗଂ ଆଗନ୍ତବ୍ବ''ନ୍ତି।

ସୋ ଦୁତିଯଦିୱସେ କାଲସ୍ସେୱ ପଣୀତଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା କାଲଂ ଆରୋଚାପେତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୂହି ଆଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଥେରସ୍ସ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପୁରକ୍ଖତ୍ୱା ଗେହଂ ପୱେସେସି। ଅଥ ମହାରହକପ୍ପିଯପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଅତ୍ଥତେସୁ ଆସନେସୁ ଥେରେ ଚ ଭିକ୍ଖୂସୁ ଚ ନିସିନ୍ନେସୁ

ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫଧୂପେହି ପୂଜଂ କତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଅନ୍ନପାନେନ ତେ ସନ୍ତପ୍ପେତ୍ୱା ସଞ୍ଜାତପ୍ପସାଦୋ କତଞ୍ଜଲୀ ଅନୁମୋଦନଂ ସୁଣିତ୍ୱା କତଭତ୍ତାନୁମୋଦନେ ଥେରେ ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଅନୁଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ନଗରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପଟିନିୱତ୍ତନ୍ତୋ ''ଭନ୍ତେ, ତୁମ୍ହେହି ନିଚ୍ଚଂ ମମ ଗେହଂ ପୱିସିତବ୍ବ''ନ୍ତି ଯାଚିତ୍ୱା ଥେରସ୍ସ ଅଧିୱାସନଂ ଞତ୍ୱା ନିୱତ୍ତି। ଏୱଂ ସୋ ଥେରଂ ଉପଟ୍ଠହନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଓୱାଦେ ପତିଟ୍ଠାଯ ସୋତାପତ୍ତିଫଲଂ ପାପୁଣି, ୱିହାରଞ୍ଚ କାରେସି, ସଙ୍ଘେ ଚ ଅତ୍ତନୋ ଞାତକେ ସାସନେ ଅଭିପ୍ପସନ୍ନେ ଅକାସି।

ମାତା ପନସ୍ସ ମଚ୍ଛେରମଲପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ଏୱଂ ପରିଭାସି – ''ଯଂ ତ୍ୱଂ ମମ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତିଯା ଏୱ ସମଣାନଂ ଅନ୍ନପାନଂ ଦେସି, ତଂ ତେ ପରଲୋକେ ଲୋହିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୂ''ତି। ଏକଂ ପନ ମୋରପିଞ୍ଛକଲାପଂ ୱିହାରମହଦିୱସେ ଦିଯ୍ୟମାନଂ ଅନୁଜାନି। ସା କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତଯୋନିଯଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ମୋରପିଞ୍ଛକଲାପଦାନାନୁମୋଦନେନ ପନସ୍ସା କେସା ନୀଲା ସିନିଦ୍ଧା ୱେଲ୍ଲିତଗ୍ଗା ସୁଖୁମା ଦୀଘା ଚ ଅହେସୁଂ। ସା ଯଦା ଗଙ୍ଗାନଦିଂ ''ପାନୀଯଂ ପିୱିସ୍ସାମୀ''ତି ଓତରତି, ତଦା ନଦୀ ଲୋହିତପୂରା ହୋତି। ସା ପଞ୍ଚପଣ୍ଣାସ ୱସ୍ସାନି ଖୁପ୍ପିପାସାଭିଭୂତା ୱିଚରିତ୍ୱା ଏକଦିୱସଂ କଙ୍ଖାରେୱତତ୍ଥେରଂ ଗଙ୍ଗାଯ ତୀରେ ଦିୱାୱିହାରଂ ନିସିନ୍ନଂ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ଅତ୍ତନୋ କେସେହି ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପାନୀଯଂ ଯାଚି। ତଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ –

୩୩୧।

''ଦିୱାୱିହାରଗତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ, ଗଙ୍ଗାତୀରେ ନିସିନ୍ନକଂ;

ତଂ ପେତୀ ଉପସଙ୍କମ୍ମ, ଦୁଦ୍ଦଣ୍ଣା ଭୀରୁଦସ୍ସନା।

୩୩୨।

''କେସା ଚସ୍ସା ଅତିଦୀଘା, ଯାୱଭୂମାୱଲମ୍ବରେ;

କେସେହି ସା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନା, ସମଣଂ ଏତଦବ୍ରୱୀ''ତି। –

ଇମା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ସଙ୍ଗୀତିକାରକେହି ଇଧ ଆଦିତୋ ଠପିତା।

ତତ୍ଥ ଭୀରୁଦସ୍ସନାତି ଭଯାନକଦସ୍ସନା। ''ରୁଦ୍ଦଦସ୍ସନା''ତି ୱା ପାଠୋ, ବୀଭଚ୍ଛଭାରିଯଦସ୍ସନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯାୱଭୂମାୱଲମ୍ବରେତି ଯାୱ ଭୂମି, ତାୱ ଓଲମ୍ବନ୍ତି। ପୁବ୍ବେ ''ଭିକ୍ଖୁ''ନ୍ତି ଚ ପଚ୍ଛା ''ସମଣ''ନ୍ତି ଚ କଙ୍ଖାରେୱତତ୍ଥେରମେୱ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ।

ସା ପନ ପେତୀ ଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପାନୀଯଂ ଯାଚନ୍ତୀ –

୩୩୩।

''ପଞ୍ଚପଣ୍ଣାସ ୱସ୍ସାନି, ଯତୋ କାଲକତା ଅହଂ;

ନାଭିଜାନାମି ଭୁତ୍ତଂ ୱା, ପୀତଂ ୱା ପନ ପାନିଯଂ;

ଦେହି ତ୍ୱଂ ପାନିଯଂ ଭନ୍ତେ, ତସିତା ପାନିଯାଯ ମେ''ତି। – ଇମଂ ଗାଥମାହ;

୩୩୩। ତତ୍ଥ ନାଭିଜାନାମି ଭୁତ୍ତଂ ୱାତି ଏୱଂ ଦୀଘମନ୍ତରେ କାଲେ ଭୋଜନଂ ଭୁତ୍ତଂ ୱା ପାନୀଯଂ ପୀତଂ ୱା ନାଭିଜାନାମି, ନ ଭୁତ୍ତଂ ନ ପୀତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତସିତାତି ପିପାସିତା। ପାନିଯାଯାତି ପାନୀଯତ୍ଥାଯ ଆହିଣ୍ଡନ୍ତିଯା ମେ ପାନୀଯଂ ଦେହି, ଭନ୍ତେତି ଯୋଜନା।

ଇତୋ ପରଂ –

୩୩୪।

‘‘ଅଯଂ ସୀତୋଦିକା ଗଙ୍ଗା, ହିମୱନ୍ତତୋ ସନ୍ଦତି;

ପିୱ ଏତ୍ତୋ ଗହେତ୍ୱାନ, କିଂ ମଂ ଯାଚସି ପାନିଯଂ।

୩୩୫।

‘‘ସଚାହଂ ଭନ୍ତେ ଗଙ୍ଗାଯ, ସଯଂ ଗଣ୍ହାମି ପାନିଯଂ;

ଲୋହିତଂ ମେ ପରିୱତ୍ତତି, ତସ୍ମା ଯାଚାମି ପାନିଯଂ।

୩୩୬।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ଗଙ୍ଗା ତେ ହୋତି ଲୋହିତଂ।

୩୩୭।

‘‘ପୁତ୍ତୋ ମେ ଉତ୍ତରୋ ନାମ, ସଦ୍ଧୋ ଆସି ଉପାସକୋ;

ସୋ ଚ ମଯ୍ହଂ ଅକାମାଯ, ସମଣାନଂ ପୱେଚ୍ଛତି।

୩୩୮।

‘‘ଚୀୱରଂ ପିଣ୍ଡପାତଞ୍ଚ, ପଚ୍ଚଯଂ ସଯନାସନଂ;

ତମହଂ ପରିଭାସାମି, ମଚ୍ଛେରେନ ଉପଦ୍ଦୁତା।

୩୩୯।

‘‘ଯଂ ତ୍ୱଂ ମଯ୍ହଂ ଅକାମାଯ, ସମଣାନଂ ପୱେଚ୍ଛସି;

ଚୀୱରଂ ପିଣ୍ଡପାତଞ୍ଚ, ପଚ୍ଚଯଂ ସଯନାସନଂ।

୩୪୦।

‘‘ଏତଂ ତେ ପରଲୋକସ୍ମିଂ, ଲୋହିତଂ ହୋତୁ ଉତ୍ତର;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ଗଙ୍ଗା ମେ ହୋତି ଲୋହିତ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ଥେରସ୍ସ ଚ ପେତିଯା ଚ ୱଚନପଟିୱଚନଗାଥା।

୩୩୪। ତତ୍ଥ ହିମୱନ୍ତତୋତି ମହତୋ ହିମସ୍ସ ଅତ୍ଥିତାଯ ‘‘ହିମୱା’’ତି ଲଦ୍ଧନାମତୋ ପବ୍ବତରାଜତୋ। ସନ୍ଦତୀତି ପୱତ୍ତତି। ଏତ୍ତୋତି ଇତୋ ମହାଗଙ୍ଗାତୋ। କିନ୍ତି କସ୍ମା ମଂ ଯାଚସି ପାନୀଯଂ, ଗଙ୍ଗାନଦିଂ ଓତରିତ୍ୱା ଯଥାରୁଚି ପିୱାତି ଦସ୍ସେତି।

୩୩୫।ଲୋହିତଂମେ ପରିୱତ୍ତତୀତି ଉଦକଂ ସନ୍ଦମାନଂ ମଯ୍ହଂ ପାପକମ୍ମଫଲେନ ଲୋହିତଂ ହୁତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତତି ପରିଣମତି, ତାଯ ଗହିତମତ୍ତଂ ଉଦକଂ

ଲୋହିତଂ ଜାଯତି।

୩୩୭-୪୦।ମଯ୍ହଂ ଅକାମାଯାତି ମମ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତିଯା। ପୱେଚ୍ଛତୀତି ଦେତି। ପଚ୍ଚଯନ୍ତି ଗିଲାନପଚ୍ଚଯଂ। ଏତନ୍ତି ଯଂ ଏତଂ ଚୀୱରାଦିକଂ ପଚ୍ଚଯଜାତଂ ସମଣାନଂ ପୱେଚ୍ଛସି ଦେସି, ଏତଂ ତେ ପରଲୋକସ୍ମିଂ ଲୋହିତଂ ହୋତୁ ଉତ୍ତରାତି ଅଭିସପନୱସେନ କତଂ ପାପକମ୍ମଂ, ତସ୍ସ ୱିପାକେନାତି ଯୋଜନା।

ଅଥାଯସ୍ମା ରେୱତୋ ତଂ ପେତିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ପାନୀଯଂ ଅଦାସି, ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ଭତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂନମଦାସି, ସଙ୍କାରକୂଟାଦିତୋ ପଂସୁକୂଲଂ ଗହେତ୍ୱା ଧୋୱିତ୍ୱା ଭିସିଞ୍ଚ ଚିମିଲିକଞ୍ଚ କତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅଦାସି, ତେନ ଚସ୍ସା ପେତିଯା ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ଅହେସୁଂ। ସା ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଥେରସ୍ସ ଦସ୍ସେସି। ଥେରୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗତାନଂ ଚତୁନ୍ନଂ ପରିସାନଂ ପକାସେତ୍ୱା ଧମ୍ମକଥଂ କଥେସି। ତେନ ମହାଜନୋ ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ୱିଗତମଲମଚ୍ଛେରୋ ହୁତ୍ୱା ଦାନସୀଲାଦିକୁସଲଧମ୍ମାଭିରତୋ ଅହୋସୀତି। ଇଦଂ ପନ ପେତୱତ୍ଥୁ ଦୁତିଯସଙ୍ଗୀତିଯଂ ସଙ୍ଗହଂ ଆରୁଳ୍ହନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ।

ଉତ୍ତରମାତୁପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ସୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅହଂ ପୁରେ ପବ୍ବଜିତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋତି ଇଦଂ ସୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ସାୱତ୍ଥିଯା କିର ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକେ ଅମ୍ହାକଂ ସତ୍ଥରି ଅନୁପ୍ପନ୍ନେଯେୱ ସତ୍ତନ୍ନଂ ୱସ୍ସସତାନଂ ଉପରି ଅଞ୍ଞତରୋ ଦାରକୋ ଏକଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ଉପଟ୍ଠହି। ତସ୍ସ ମାତା ତସ୍ମିଂ ୱଯପ୍ପତ୍ତେ ତସ୍ସତ୍ଥାଯ ସମାନକୁଲତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ କୁଲଧୀତରଂ ଆନେସି। ୱିୱାହଦିୱସେଯେୱ ଚ ସୋ କୁମାରୋ ସହାଯେହି ସଦ୍ଧିଂ ନ୍ହାଯିତୁଂ ଗତୋ ଅହିନା ଦଟ୍ଠୋ କାଲମକାସି, ''ଯକ୍ଖଗାହେନା''ତିପି ୱଦନ୍ତି। ସୋ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଉପଟ୍ଠାନେନ ବହୁଂ କୁସଲକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଠିତୋପି ତସ୍ସା ଦାରିକାଯ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତତାଯ ୱିମାନପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି, ମହିଦ୍ଧିକୋ ପନ ଅହୋସି ମହାନୁଭାୱୋ।

ଅଥ ସୋ ତଂ ଦାରିକଂ ଅତ୍ତନୋ ୱିମାନଂ ନେତୁକାମୋ ''କେନ ନୁ ଖୋ ଉପାଯେନ ଏସା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୱେଦନୀଯକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ଇଧ ଅଭିରମେଯ୍ଯା''ତି ତସ୍ସା ଦିବ୍ବଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯା ଅନୁଭୱନହେତୁଂ ୱୀମଂସନ୍ତୋ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ଚୀୱରକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ମନୁସ୍ସରୂପେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ''କିଂ, ଭନ୍ତେ, ସୁତ୍ତକେନ ଅତ୍ଥୋ ଅତ୍ଥୀ''ତି ଆହ। ''ଚୀୱରକମ୍ମଂ କରୋମି, ଉପାସକା''ତି। ''ତେନ ହି, ଭନ୍ତେ, ଅସୁକସ୍ମିଂ ଠାନେ ସୁତ୍ତଭିକ୍ଖଂ ଚରଥା''ତି ତସ୍ସା ଦାରିକାଯ ଗେହଂ ଦସ୍ସେସି। ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଘରଦ୍ୱାରେ ଅଟ୍ଠାସି। ଅଥ ସା ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ତତ୍ଥ ଠିତଂ ଦିସ୍ୱା ପସନ୍ନମାନସା ''ସୁତ୍ତକେନ ମେ ଅଯ୍ୟୋ ଅତ୍ଥିକୋ''ତି ଞତ୍ୱା ଏକଂ ସୁତ୍ତଗୁଳଂ ଅଦାସି। ଅଥ ସୋ ଅମନୁସ୍ସୋ ମନୁସ୍ସରୂପେନ ତସ୍ସ ଦାରିକାଯ ଘରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ମାତରଂ ଯାଚିତ୍ୱା ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ କତିପାହଂ ୱସିତ୍ୱା ତସ୍ସା ମାତୁଯା ଅନୁଗ୍ଗହତ୍ଥଂ ତସ୍ମିଂ ଗେହେ ସବ୍ବଭାଜନାନି ହିରଞ୍ଞସୁୱଣ୍ଣସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା ସବ୍ବତ୍ଥ ଉପରି ନାମଂ ଲିଖି ''ଇଦଂ ଦେୱଦତ୍ତିଯଂ ଧନଂ ନ କେନଚି ଗହେତବ୍ବ''ନ୍ତି, ତଞ୍ଚ ଦାରିକଂ ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱିମାନଂ ଅଗମାସି। ତସ୍ସା ମାତା ପହୂତଂ ଧନଂ ଲଭିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଞାତକାନଂ କପଣଦ୍ଧିକାଦିନଞ୍ଚ ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତନା ଚ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା କାଲଂ କରୋନ୍ତୀ ''ମମ ଧୀତା ଆଗଚ୍ଛତି ଚେ, ଇଦଂ ଧନଂ ଦସ୍ସେଥା''ତି ଞାତକାନଂ କଥେତ୍ୱା କାଲମକାସି।

ତତୋ ସତ୍ତନ୍ନଂ ୱସ୍ସସତାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ତସ୍ସା ଇତ୍ଥିଯା ତେନ ଅମନୁସ୍ସେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱସନ୍ତିଯା ଉକ୍କଣ୍ଠା ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ସା ତଂ ''ସାଧୁ, ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତ, ମଂ ସକଞ୍ଞେୱ ଗେହଂ ପଟିନେହୀ''ତି ୱଦନ୍ତୀ –

୩୪୧।

''ଅହଂ ପୁରେ ପବ୍ବଜିତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ,

ସୁତ୍ତଂ ଅଦାସିଂ ଉପସଙ୍କମ୍ମ ଯାଚିତା;

ତସ୍ସ ୱିପାକୋ ୱିପୁଲଫଲୂପଲବ୍ଭତି,

ବହୁକା ଚ ମେ ଉପଜ୍ଜରେ ୱତ୍ଥକୋଟିୟୋ।

୩୪୨।

''ପୁପ୍ଫାଭିକିଣ୍ଣଂ ରମିତଂ ୱିମାନଂ, ଅନେକଚିତ୍ତଂ ନରନାରିସେୱିତଂ;

ସାହଂ ଭୁଞ୍ଜାମି ଚ ପାରୁପାମି ଚ, ପହୂତୱିତ୍ତା ନ ଚ ତାୱ ଖୀୟତି।

୩୪୩।

''ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକମନ୍ୱୟା, ସୁଖଞ୍ଚ ସାତଞ୍ଚ ଇଧୂପଲବ୍ଭତି;

ସାହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନଦେୱ ମାନୁସଂ, କାହାମି ପୁଞ୍ଞାନି ନୟୟ୍ୟପୁତ୍ତ ମ''ନ୍ତି। –

ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି।

୩୪୧। ତତ୍ଥ ''ପବ୍ବଜିତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ''ତି ଇଦଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ। ସୋ ହି କାମାଦିମଲାନଂ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତାନତୋ ଅନୱସେସତୋ ପବ୍ବାଜିତତ୍ତା ପହୀନତ୍ତା ପରମତ୍ଥତୋ ''ପବ୍ବଜିତୋ''ତି, ଭିନ୍ନକିଲେସତ୍ତା ''ଭିକ୍ଖୂ''ତି ଚ ୱତ୍ତବ୍ବତଂ ଅରହତି। ସୁତ୍ତନ୍ତି କପ୍ପାସିୟସୁତ୍ତଂ। ଉପସଙ୍କମ୍ମାତି ମୟ୍ହଂ ଗେହଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା। ୟାଚିତାତି ''ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅରିୟା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଏସା ଅରିୟାନ ୟାଚନା''ତି (ଜା। ୧।୭।୫୯) ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାୟ କାୟୱିଞ୍ଞତ୍ତିପୟୋଗସଙ୍ଖାତାୟ ଭିକ୍ଖାଚରିୟାୟ ୟାଚିତା। ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ ସୁତ୍ତଦାନସ୍ସ। ୱିପାକୋ ୱିପୁଲଫଲୂପଲବ୍ଭତୀତି ୱିପୁଲଫଲୋ ଉଳାରୋଦୟୋ ମହାଉଦୟୋ ୱିପାକୋ ଏତରହି ଉପଲବ୍ଭତି ପଚ୍ଚନୁଭୱୀୟତି। ବହୁକାତି ଅନେକା। ୱତ୍ଥକୋଟିୟୋତି ୱତ୍ଥାନଂ କୋଟିୟୋ, ଅନେକସତସହସ୍ସପଭେଦାନି ୱତ୍ଥାନୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୪୨।ଅନେକଚିତ୍ତନ୍ତି ନାନାୱିଧଚିତ୍ତକମ୍ମଂ, ଅନେକେହି ୱା ମୁତ୍ତାମଣିଆଦୀହି ରତନେହି ୱିଚିତ୍ତରୂପଂ। ନରନାରିସେୱିତନ୍ତି ପରିଚାରକଭୂତେହି ନରେହି ନାରୀହି ଚ ଉପସେୱିତଂ। ସାହଂ ଭୁଞ୍ଜାମୀତି ସା ଅହଂ ତଂ ୱିମାନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜାମି। ପାରୁପାମୀତି ଅନେକାସୁ ୱତ୍ଥକୋଟୀସୁ ଇଚ୍ଛିତିଚ୍ଛିତଂ ନିୱାସେମି ଚେୱ ପରିଦହାମି ଚ। ପହୂତୱିତ୍ତାତି ପହୂତୱିତ୍ତୂପକରଣା ମହଦ୍ଧନା ମହାଭୋଗା। ନ ଚ ତାୱ ଖୀୟତୀତି ତଞ୍ଚ ୱିତ୍ତଂ ନ ଖୀୟତି, ନ ପରିକ୍ଖୟଂ ପରିୟାଦାନଂ ଗଚ୍ଛତି।

୩୪୩।ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକମନ୍ୱୟାତି ତସ୍ସେୱ ସୁତ୍ତଦାନମୟପୁଞ୍ଞକମ୍ମସ୍ସ ଅନ୍ୱୟା ପଚ୍ଚୟା ହେତୁଭାୱେନ ୱିପାକଭୂତଂ ସୁଖଂ, ଇଟ୍ଠମଧୁରସଙ୍ଖାତଂ ସାତଞ୍ଚ ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ୱିମାନେ ଉପଲବ୍ଭତି। ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନଦେୱ ମାନୁସନ୍ତି ପୁନ ଏୱ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା। କାହାମି ପୁଞ୍ଞାନୀତି ମୟ୍ହଂ ସୁଖୱିସେସନିପ୍ଫାଦକାନି ପୁଞ୍ଞାନି କରିସ୍ସାମି, ୟେସଂ ୱା ମୟା ଅୟଂ ସମ୍ପତ୍ତି ଲଦ୍ଧାତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ନୟୟ୍ୟପୁତ୍ତ ମନ୍ତି, ଅୟ୍ୟପୁତ୍ତ, ମଂ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ନୟ, ନେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୋ ଅମନୁସ୍ସୋ ତସ୍ସା ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତତାୟ ଅନୁକମ୍ପାୟ ଗମନଂ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୩୪୪।

''ସତ୍ତ ତୁୱଂ ୱସ୍ସସତା ଇଧାଗତା,

ଜିଣ୍ଣା ଚ ୱୁଡ୍ଢା ଚ ତହିଂ ଭୱିସ୍ସସି;

ସବ୍ବେୱ ତେ କାଲକତା ଚ ଞାତକା,

କିଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ଇତୋ କରିସ୍ସସୀ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ସତ୍ତାତି ୱିଭତ୍ତିଲୋପେନ ନିଦ୍ଦେସୋ, ନିସ୍ସକ୍କେ ୱା ଏତଂ ପଚ୍ଚତ୍ତୱଚନଂ। ୱସ୍ସସତାତି ୱସ୍ସସତତୋ, ସତ୍ତହି ୱସ୍ସସତେହି ଉଦ୍ଧଂ ତ୍ୱଂ ଇଧାଗତା ଇମଂ ୱିମାନଂ ଆଗତା, ଇଧାଗତାୟ ତୁୟ୍ହଂ ସତ୍ତ ୱସ୍ସସତାନି ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଜିଣ୍ଣା ଚୱୁଦ୍ଧା ଚ ତହିଂ ଭୱିସ୍ସସୀତି ଇଧ ଦିବ୍ବେହି ଉତୁଆହାରେହି ଉପଥମ୍ଭିତତ୍ତଭାୱା କମ୍ମାନୁଭାୱେନ ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ଦହରାକାରେନେୱ ଠିତା। ଇତୋ ପନ ଗତା କମ୍ମସ୍ସ ଚ ପରିକ୍ଖୀଣତ୍ତା ମନୁସ୍ସାନଞ୍ଚ ଉତୁଆହାରୱସେନ ଜରାଜିଣ୍ଣା ୱଯୋୱୁଦ୍ଧା ଚ ତହିଂ ମନୁସ୍ସଲୋକେ ଭୱିସ୍ସସି। କିନ୍ତି? ସବ୍ବେୱ ତେ କାଲକତା ଚ ଞାତକାତି ଦୀଘସ୍ସ ଅଦ୍ଧୁନୋ ଗତତ୍ତା ତୱ ଞାତଯୋପି ସବ୍ବେ ଏୱ ମତା, ତସ୍ମା ଇତୋ ଦେୱଲୋକତୋ ତତ୍ଥ ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା କିଂ କରିସ୍ସସି, ଅୱସେସମ୍ପି ଆୟୁଞ୍ଚ ଇଧେୱ ଖେପେହି, ଇଧ ୱସାହୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ତେନ ୱୁତ୍ତା ସା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ଅସଦ୍ଦହନ୍ତୀ ପୁନଦେୱ –

୩୪୫।

''ସତ୍ତେୱ ୱସ୍ସାନି ଇଧାଗତାୟ ମେ, ଦିବ୍ବଞ୍ଚ ସୁଖଞ୍ଚ ସମପ୍ପିତାୟ;

ସାହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନଦେୱ ମାନୁସଂ, କାହାମି ପୁଞ୍ଞାନି ନୟସ୍ସପୁତ୍ତ ମ''ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ସତ୍ତେୱ ୱସ୍ସାନି ଇଧାଗତାୟ ମେତି, ଅୟ୍ୟପୁତ୍ତ, ମୟ୍ହଂ ଇଧାଗତାୟ ସତ୍ତେୱ ୱସ୍ସାନି ମଞ୍ଞେ ୱୀତିୱତ୍ତାନି। ସତ୍ତ ୱସ୍ସସତାନି ଦିବ୍ବସୁଖସମପ୍ପିତାୟ ବହୁମ୍ପି କାଲଂ ଗତଂ ଅସଲ୍ଲକ୍ଖେନ୍ତୀ ଏୱମାହ।

ଏୱଂ ପନ ତାୟ ୱୁତ୍ତୋ ସୋ ୱିମାନପେତୋ ନାନପ୍ପକାରଂ ତଂ ଅନୁସାସିତ୍ୱା ''ତ୍ୱଂ ଇଦାନି ସତ୍ତାହତୋ ଉତ୍ତରି ତତ୍ଥ ନ ଜୀୱିସ୍ସସି, ମାତୁୟା ତେ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ମୟା ଦିନ୍ନଂ ଧନଂ ଅତ୍ଥି, ତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦତ୍ୱା ଇଧେୱ ଉପ୍ପତ୍ତିଂ ପତ୍ଥେହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ତଂ ବାହାୟଂ ଗହେତ୍ୱା ଗାମମଜ୍ଝେ ଠପେତ୍ୱା ''ଇଧାଗତେ ଅଞ୍ଞେପି ଜନେ 'ୟଥାବଲଂ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋଥା'ତି ୱଦେୟ୍ୟାସୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଗତୋ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୩୪୬।

''ସୋ ତଂ ଗହେତ୍ୱାନ ପସୟ୍ହ ବାହାୟଂ, ପଚ୍ଚାନୟିତ୍ୱାନ ଥେରିଂ ସୁଦୁବ୍ବଲଂ;

ୱଜ୍ଜେସି 'ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଜନଂ ଇଧାଗତଂ, କରୋଥ ପୁଞ୍ଞାନି ସୁଖୂପଲବ୍ଭତୀ'''ତି।

ତତ୍ଥ ସୋତି ସୋ ୱିମାନପେତୋ। ତନ୍ତି ତଂ ଇତ୍ଥିଂ। ଗହେତ୍ୱାନ ପସୟ୍ହ ବାହାୟନ୍ତି ପସୟ୍ହ ନେତା ୱିୟ ବାହାୟଂ ତଂ ଗହେତ୍ୱା। ପଚ୍ଚାନୟିତ୍ୱାନାତି ତସ୍ସା ଜାତସଂୱୁଦ୍ଧଗାମଂ ପୁନଦେୱ ଆନୟିତ୍ୱା। ଥେରିନ୍ତି ଥାୱରିଂ, ଜିଣ୍ଣଂ ୱୁଦ୍ଧନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସୁଦୁବ୍ବଲନ୍ତି ଜରାଜିଣ୍ଣତାୟ ଏୱ ସୁଟ୍ଠୁ ଦୁବ୍ବଲଂ। ସା କିର ତତୋ ୱିମାନତୋ ଅପଗମନସମନନ୍ତରମେୱ ଜିଣ୍ଣା ୱୁଦ୍ଧା ମହଲ୍ଲିକା ଅଦ୍ଧଗତା ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତା ଅହୋସି। ୱଜ୍ଜେସୀତି ୱଦେୟ୍ୟାସି। ୱତ୍ତବ୍ବୱଚନାକାରଞ୍ଚ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଜନ''ନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଭଦ୍ଦେ, ତ୍ୱମ୍ପି ପୁଞ୍ଞଂ କରେୟ୍ୟାସି, ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଜନଂ ଇଧ ତୱ ଦସ୍ସନତ୍ଥାୟ ଆଗତଂ ''ଭଦ୍ରମୁଖା, ଆଦିତ୍ତଂ ସୀସଂ ୱା ଚେଲଂ ୱା ଅଜ୍ଝୁପେକ୍ଖିତ୍ୱାପି ଦାନସୀଲାଦୀନି ପୁଞ୍ଞାନି କରୋଥାତି, କତେ ଚ ପୁଞ୍ଞେ ଏକଂସେନେୱ ତସ୍ସ ଫଲଭୂତଂ ସୁଖଂ ଉପଲବ୍ଭତି, ନ ଏତ୍ଥ ସଂସଯୋ କାତବ୍ବୋ''ତି ୱଦେୟ୍ୟାସି ଓୱଦେୟ୍ୟାସୀତି।

ଏୱଞ୍ଚ ୱତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ଗତେ ସା ଇତ୍ଥୀ ଅତ୍ତନୋ ଞାତକାନଂ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ଅତ୍ତାନଂ ଜାନାପେତ୍ୱା ତେହି ନିୟ୍ୟାଦିତଧନଂ ଗହେତ୍ୱା ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦାନଂ ଦେନ୍ତୀ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଆଗତାଗତାନଂ –

୩୪୭।

''ଦିଟ୍ଠା ମୟା ଅକତେନ ସାଧୁନା, ପେତା ୱିହଞ୍ଞନ୍ତି ତଥେୱ ମନୁସ୍ସା;

କମ୍ମଞ୍ଚ କତ୍ୱା ସୁଖୱେଦନୀୟଂ, ଦେୱା ମନୁସ୍ସା ଚ ସୁଖେ ଠିତା ପଜା''ତି। –

ଗାଥାଯ ଓୱାଦମଦାସି।

ତତ୍ଥ ଅକତେନାତି ଅନିବ୍ବତ୍ତିତେନ ଅଉନା ଅନୁପଚିତେନ। ସାଧୁନାତି କୁସଲକମ୍ମେନ, ଇଦ୍ଧମ୍ଭୂତଲକ୍ଖଣେ କରଣୱଚନଂ। ୱିହଞ୍ଞନ୍ତୀତି ୱିଘାତଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି। ସୁଖୱେଦନୀଯନ୍ତି ସୁଖୱିପାକଂ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମଂ। ସୁଖେ ଠିତାତି ସୁଖେ ପତିଟ୍ଠିତା। ''ସୁଖେଧିତା''ତି ୱା ପାଠୋ, ସୁଖେନ ଅଭିୱୁଦ୍ଧା ଫୀତାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଯଞ୍ହେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାଯୋ – ଯଥା ପେତା ତଥେୱ ମନୁସ୍ସା ଅକତେନ କୁସଲେନ, କତେନ ଚ ଅକୁସଲେନ ୱିହଞ୍ଞମାନା ଖୁପ୍ପିପାସାଦିନା ୱିଘାତଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତା ଦିଟ୍ଠା ମଯା। ସୁଖୱେଦନୀଯଂ ପନ କମ୍ମଂ କତ୍ୱା ତେନ କତେନ କୁସଲକମ୍ମେନ, ଅକତେନ ଚ ଅକୁସଲକମ୍ମେନ ଦେୱମନୁସ୍ସପରିଯାପନ୍ନା ପଜା ସୁଖେ ଠିତା ଦିଟ୍ଠା ମଯା, ଅଉପଚକ୍ଖମେତଂ, ତସ୍ମା ପାପଂ ଦୂରତୋୱ ପରିୱଜ୍ଜେନ୍ତା ପୁଞ୍ଞକିରିଯାଯ ଯୁତ୍ତପଯୁତ୍ତା ହୋଥାତି।

ଏୱଂ ପନ ଓୱାଦଂ ଦେନ୍ତୀ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାଦୀନଂ ସତ୍ତାହଂ ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେତ୍ୱା ସତ୍ତମେ ଦିୱସେ କାଲଂ କତ୍ୱା ତାୱତିଂସେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତି। ଭିକ୍ଖୂ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ୱିସେସତୋ ଚ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେସୁ ପୱତ୍ତିତଦାନସ୍ସ ମହପ୍ଫଲତଂ ମହାନିସଂସତଞ୍ଚ ପକାସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ୱିଗତମଲମଚ୍ଛେରୋ ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞାଭିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ସୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ସୋଣ୍ଣସୋପାନଫଲକାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର କସ୍ସପବୁଦ୍ଧକାଲେ କିମିଲନଗରେ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ ସୋତାପନ୍ନୋ ପଞ୍ଚହି ଉପାସକସତେହି ସଦ୍ଧିଂ ସମାନଚ୍ଛନ୍ଦୋ ହୁତ୍ୱା ଆରାମରୋପନସେତୁବନ୍ଧନଚଙ୍କମନକରଣାଦୀସୁ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମେସୁ ପସୁତୋ ହୁତ୍ୱା ୱିହରନ୍ତୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହାରଂ କାରେତ୍ୱା ତେହି ସଦ୍ଧିଂ କାଲେନ କାଲଂ ୱିହାରଂ ଗଚ୍ଛତି। ତେସଂ ଭରିଯାଯୋପି ଉପାସିକା ହୁତ୍ୱା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସମଗ୍ଗା ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନାଦିହତ୍ଥା କାଲେନ କାଲଂ ୱିହାରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଆରାମସଭାଦୀସୁ ୱିସ୍ସମିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ କତିପଯା ଧୁତ୍ତା ଏକିସ୍ସା ସଭାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା ତାସୁ ତତ୍ଥ ୱିସ୍ସମିତ୍ୱା ଗତାସୁ ତାସଂ ରୂପସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ତାସଂ ସୀଲାଚାରଗୁଣସମ୍ପନ୍ନତଂ ଞତ୍ୱା କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ ''କୋ ଏତାସୁ ଏକିସ୍ସାପି ସୀଲଭେଦଂ କାତୁଂ ସମତ୍ଥୋ''ତି। ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞତରୋ ''ଅହଂ ସମତ୍ଥୋ''ତି ଆହ। ତେ ତେନ ''ସହସ୍ସେନ ଅବ୍ଭୁତଂ କରୋମା''ତି ଅବ୍ଭୁତଂ ଅକଂସୁ। ସୋ ଅନେକେହି ଉପାଯେହି ୱାଯମମାନୋ ତାସୁ ସଭଂ ଆଗତାସୁ ସୁମୁଚ୍ଛିତଂ ସତ୍ତତନ୍ତିଂ ମଧୁରସ୍ସରଂ ୱୀଣଂ ୱାଦେନ୍ତୋ ମଧୁରେନେୱ ସରେନ କାମପଟିସଂଯୁତ୍ତଗୀତାନି ଗାଯନ୍ତୋ ଗୀତସଦ୍ଦେନ ତାସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ଇତ୍ଥିଂ ସୀଲଭେଦଂ ପାପେନ୍ତୋ ଅତିଚାରିନିଂ କତ୍ୱା ତେ ଧୁତ୍ତେ ସହସ୍ସଂ ପରାଜେସି। ତେ ସହସ୍ସପରାଜିତା ତସ୍ସା ସାମିକସ୍ସ ଆରୋଚେସୁଂ। ସାମିକୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛି – ''କିଂ ତ୍ୱଂ ଏୱରୂପା, ଯଥା ତେ ପୁରିସା ଅୱୋଚୁ''ନ୍ତି। ସା ''ନାହଂ ଇଦିସଂ ଜାନାମୀ''ତି ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ଅସଦ୍ଦହନ୍ତେ ସମୀପେ ଠିତଂ ସୁନଖଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସପଥଂ ଅକାସି ''ସଚେ ମଯା ତାଦିସଂ ପାପକମ୍ମଂ କତଂ, ଅଯଂ ଛିନ୍ନକଣ୍ଣୋ କାଳଅସୁନଖୋ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଭୱେ ଜାତଂ ମଂ ଖାଦତୂ''ତି। ଇତରାପି ପଞ୍ଚସତା ଇତ୍ଥିଯୋ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଅତିଚାରିନିଂ ଜାନନ୍ତୀ କିଂ ଅଯଂ ତଥାରୂପଂ ପାପଂ ଅକାସି, ଉଦାହୁ ନାକାସୀ''ତି ଚୋଦିତା ''ନ ମଯଂ ଏୱରୂପଂ ଜାନାମା''ତି ମୁସା ୱତ୍ୱା ''ସଚେ ମଯଂ ଜାନାମ, ଭୱେ ଭୱେ ଏତିସ୍ସାଯେୱ ଦାସିଯୋ ଭୱେଯ୍ୟାମା''ତି ସପଥଂ ଅକଂସୁ।

ଅଥ ସା ଅତିଚାରିନୀ ଇତ୍ଥୀ ତେନେୱ ୱିପ୍ପଟିସାରେନ ଡଯ୍ହମାନହଦଯା ସୁସ୍ସିତ୍ୱା ନ ଚିରେନେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ହିମୱତି ପବ୍ବତରାଜେ ସତ୍ତନ୍ନଂ ମହାସରାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡଦହସ୍ସ ତୀରେ ୱିମାନପେତୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ୱିମାନସାମନ୍ତା ଚସ୍ସା କମ୍ମୱିପାକାନୁଭୱନଯୋଗ୍ଗା ଏକା ପୋକ୍ଖରଣୀ ନିବ୍ବତ୍ତି। ସେସା ଚ ପଞ୍ଚସତା ଇତ୍ଥିଯୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ସପଥକମ୍ମୱସେନ ତସ୍ସାଯେୱ ଦାସିଯୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ସା ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବେ କତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମସ୍ସ ଫଲେନ ଦିୱସଭାଗଂ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱିତ୍ୱା ଅଡ୍ଢରତ୍ତେ ପାପକମ୍ମବଲସଞ୍ଚୋଦିତା ସଯନତୋ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରଣିତୀରଂ ଗଚ୍ଛତି। ତତ୍ଥ ଗତଂ ଗଜପୋତକପ୍ପମାଣୋ ଏକୋ କାଳଅସୁନଖୋ ଭେରୱରୂପୋ ଛିନ୍ନକଣ୍ଣୋ ତିଖିଣାଯତକଥିନଦାଠୋ ସୁୱିପ୍ଫୁଲିତଖଦିରଙ୍ଗାରପୁଞ୍ଜସଦିସନଯନୋ ନିରନ୍ତରପ୍ପୱତ୍ତୱିଜ୍ଜୁଲତାସଙ୍ଘାତସଦିସଜିୱ୍ହୋ କଥିନତିଖିଣନଖୋ ଖରାଯତଦୁବ୍ବଣ୍ଣଲୋମୋ ତତୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ଭୂମିଯଂ ନିପାତେତ୍ୱା ଅତିସଯଜିଘଚ୍ଛାଭିଭୂତୋ ୱିଯ ପସଯ୍ହ ଖାଦନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠିସଙ୍ଖଲିକମତ୍ତଂ କତ୍ୱା ଦନ୍ତେହି ଗହେତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରଣିଯଂ ଖିପିତ୍ୱା ଅନ୍ତରଧାଯତି। ସା ଚ ତତ୍ଥ ପକ୍ଖିତ୍ତସମନନ୍ତରମେୱ ପକତିରୂପଧାରିନୀ ହୁତ୍ୱା ୱିମାନଂ ଅଭିରୁଯ୍ହ ସଯନେ ନିପଜ୍ଜତି। ଇତରା ପନ ତସ୍ସା ଦାସବ୍ୟମେୱ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତି। ଏୱଂ ତାସଂ ତତ୍ଥ ୱସନ୍ତୀନଂ ପଞ୍ଞାସାଧିକାନି ପଞ୍ଚ ୱସ୍ସସତାନି ୱୀତିୱତ୍ତାନି।

ଅଥ ତାସଂ ପୁରିସେହି ୱିନା ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୀନଂ ଉକ୍କଣ୍ଠା ଅହେସୁଂ। ତତ୍ଥ ଚ କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡଦହତୋ ନିଗ୍ଗତା ପବ୍ବତୱିୱରେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଗଙ୍ଗଂ ନଦିଂ ଅନୁପୱିଟ୍ଠା ଏକା ନଦୀ ଅତ୍ଥି। ତାସଞ୍ଚ ୱସନଟ୍ଠାନସମୀପେ ଏକୋ ଦିବ୍ବଫଲେହି ଅମ୍ବରୁକ୍ଖେହି ପନସଲବୁଜାଦୀହି ଚ ଉପସୋଭିତୋ ଆରାମସଦିସୋ ଅରଞ୍ଞପ୍ପଦେସୋ ଅତ୍ଥି। ତା ଏୱଂ ସମଚିନ୍ତେସୁଂ – ‘‘ହନ୍ଦ, ମୟଂ ଇମାନି ଅମ୍ବଫଲାନି ଇମିସ୍ସା ନଦିୟା ପକ୍ଖିପିସ୍ସାମ, ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଇମଂ ଫଲଂ ଦିସ୍ୱା ଫଲଲୋଭେନ କୋଚିଦେୱ ପୁରିସୋ ଇଧାଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ରମିସ୍ସାମାତି। ତା ତଥା ଅକଂସୁ। ତାହି ପନ ପକ୍ଖିତ୍ତାନି ଅମ୍ବଫଲାନି କାନିଚି ତାପସା ଗଣ୍ହିଂସୁ, କାନିଚି ୱନଚରକା, କାନିଚି କାକା ୱିଲୁଜ୍ଜିଂସୁ, କାନିଚି ତୀରେ ଲଗ୍ଗିଂସୁ। ଏକଂ ପନ ଗଙ୍ଗାୟ ସୋତଂ ପତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ବାରାଣସିଂ ସମ୍ପାପୁଣି।

ତେନ ଚ ସମୟେନ ବାରାଣସିରାଜା ଲୋହଜାଲପରିକ୍ଖିତ୍ତେ ଗଙ୍ଗାଜଲେ ନ୍ହାୟତି। ଅଥ ତଂ ଫଲଂ ନଦିସୋତେନ ୱୁୟ୍ହମାନଂ ଅନୁକ୍କମେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଲୋହଜାଲେ ଲଗ୍ଗି। ତଂ ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସସମ୍ପନ୍ନଂ ମହନ୍ତଂ ଦିବ୍ବଂ ଅମ୍ବଫଲଂ ଦିସ୍ୱା ରାଜପୁରିସା ରଞ୍ଞୋ ଉପନେସୁଂ। ରାଜା ତସ୍ସ ଏକଦେସଂ ଗହେତ୍ୱା ୱୀମଂସନତ୍ଥାୟ ଏକସ୍ସ ବନ୍ଧନାଗାରେ ଠପିତସ୍ସ ୱଜ୍ଝଚୋରସ୍ସ ଖାଦିତୁଂ ଅଦାସି। ସୋ ତଂ ଖାଦିତ୍ୱା ‘‘ଦେୱ, ମୟା ଏୱରୂପଂ ନ ଖାଦିତପୁବ୍ବଂ, ଦିବ୍ବମିଦଂ ମଞ୍ଞେ ଅମ୍ବଫଲ’’ନ୍ତି ଆହ। ରାଜା ପୁନପି ତସ୍ସ ଏକଂ ଖଣ୍ଡଂ ଅଦାସି। ସୋ ତଂ ଖାଦିତ୍ୱା ୱିଗତୱଲିତପଲିତୋ ଅତିୱିୟ ମନୋହରରୂପୋ ଯୋବ୍ବନେ ଠିତୋ ୱିୟ ଅହୋସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ରାଜା ଅଚ୍ଛରିୟବ୍ଭୁତଜାତୋ ତଂ ଅମ୍ବଫଲଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ସରୀରେ ୱିସେସଂ ଲଭିତ୍ୱା ମନୁସ୍ସେ ପୁଚ୍ଛି – ‘‘କତ୍ଥ ଏୱରୂପାନି ଦିବ୍ବଅମ୍ବଫଲାନି ସଂୱିଜ୍ଜନ୍ତୀ’’ତି? ମନୁସ୍ସା ଏୱମାହଂସୁ – ‘‘ହିମୱନ୍ତେ କିର, ଦେୱ, ପବ୍ବତରାଜେ’’ତି। ‘‘ସକ୍କା ପନ ତାନି ଆନେତୁ’’ନ୍ତି? ‘‘ୱନଚରକା, ଦେୱ, ଜାନନ୍ତୀ’’ତି।

ରାଜା ୱନଚରକେ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ତେସଂ ତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ତେହି ସମ୍ମନ୍ତେତ୍ୱା ଦିନ୍ନସ୍ସ ଏକସ୍ସ ୱନଚରକସ୍ସ ସହସ୍ସଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି – ‘‘ଗଚ୍ଛ , ସୀଘଂ ତଂ ମେ ଅମ୍ବଫଲଂ ଆନେହୀ’’ତି। ସୋ ତଂ କହାପଣସହସ୍ସଂ ପୁତ୍ତଦାରସ୍ସ ଦତ୍ୱା ପାଥେୟ୍ୟଂ ଗହେତ୍ୱା ପଟିଗଙ୍ଗଂ କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡଦହାଭିମୁଖୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ମନୁସ୍ସପଥଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡଦହତୋ ଓରଂ ସଟ୍ଠିଯୋଜନପ୍ପମାଣେ ପଦେସେ ଏକଂ ତାପସଂ ଦିସ୍ୱା ତେନ ଆଚିକ୍ଖିତମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁନ ତିଂସଯୋଜନପ୍ପମାଣେ ପଦେସେ ଏକଂ ତାପସଂ ଦିସ୍ୱା, ତେନ ଆଚିକ୍ଖିତମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁନ ପନ୍ନରସଯୋଜନପ୍ପମାଣେ ଠାନେ ଅଞ୍ଞଂ ତାପସଂ ଦିସ୍ୱା, ତସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଆଗମନକାରଣଂ କଥେସି। ତାପସୋ ତଂ ଅନୁସାସି – ‘‘ଇତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଇମଂ ମହାଗଙ୍ଗଂ ପହାୟ ଇମଂ ଖୁଦ୍ଦକନଦିଂ ନିସ୍ସାୟ ପଟିସୋତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଯଦା ପବ୍ବତୱିୱରଂ ପସ୍ସସି, ତଦା ରତ୍ତିୟଂ ଉକ୍କଂ ଗହେତ୍ୱା ପୱିସେୟ୍ୟାସି। ଅୟଞ୍ଚ ନଦୀ ରତ୍ତିୟଂ ନପ୍ପୱତ୍ତତି, ତେନ ତେ ଗମନଯୋଗ୍ଗା ହୋତି, କତିପୟଯୋଜନାତିକ୍କମେନ ତେ ଅମ୍ବେ ପସ୍ସିସ୍ସସୀ’’ତି। ସୋ ତଥା କତ୍ୱା ଉଦୟନ୍ତେ ସୂରିୟେ ୱିୱିଧରତନରଂସିଜାଲପଜ୍ଜୋତିତଭୂମିଭାଗଂ ଫଲଭାରାୱନତସାଖାୱିତାନତରୁଗଣୋପସୋଭିତଂ ନାନାୱିଧୱିହଙ୍ଗଗଣୂପକୂଜିତଂ ଅତିୱିୟ ମନୋହରଂ ଅମ୍ବୱନଂ ସମ୍ପାପୁଣି।

ଅଥ ନଂ ତା ଅମନୁସ୍ସିତ୍ଥିୟୋ ଦୂରତୋୱ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏସ ମମ ପରିଗ୍ଗହୋ, ଏସ ମମ ପରିଗ୍ଗହୋ’’ତି ଉପଧାୱିଂସୁ। ସୋ ପନ ତାହି ସଦ୍ଧିଂ ତତ୍ଥ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱିତୁଂ ଯୋଗ୍ଗସ୍ସ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମସ୍ସ ଅକତତ୍ତା ତା ଦିସ୍ୱାୱ ଭୀତୋ ୱିରୱନ୍ତୋ ପଲାୟିତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ବାରାଣସିଂ ପତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି। ରାଜା ତଂ ସୁତ୍ୱା ତା ଇତ୍ଥିୟୋ ଦଟ୍ଠୁଂ ଅମ୍ବଫଲାନି ଚ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ସଞ୍ଜାତାଭିଲାସୋ ରଜ୍ଜଭାରଂ ଅମଚ୍ଚେସୁ ଆରୋପେତ୍ୱା ମିଗୱାପଦେସେନ ସନ୍ନଦ୍ଧଧନୁକଲାପୋ ଖଗ୍ଗଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା କତିପୟମନୁସ୍ସପରିୱାରୋ ତେନେୱ ୱନଚରକେନ ଦସ୍ସିତମଗ୍ଗେନ ଗନ୍ତ୍ୱା କତିପୟଯୋଜନନ୍ତରେ ଠାନେ ମନୁସ୍ସେପି ଠପେତ୍ୱା ୱନଚରକମେୱ ଗହେତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ତମ୍ପି ତତୋ ନିୱତ୍ତାପେତ୍ୱା ଉଦୟନ୍ତେ ଦିୱାକରେ ଅମ୍ବୱନଂ ପାୱିସି। ଅଥ ନଂ ତା ଇତ୍ଥିୟୋ ଅଭିନୱୋପ୍ପନ୍ନମିୱ ଦେୱପୁତ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ରାଜା’’ତି ଞତ୍ୱା ସଞ୍ଜାତସିନେହବହୁମାନା ସକ୍କଚ୍ଚଂ ନ୍ହାପେତ୍ୱା ଦିବ୍ବେହି ୱତ୍ଥାଲଙ୍କାରମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନେହି ସୁମଣ୍ଡିତପସାଧିତଂ କତ୍ୱା ୱିମାନଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ନାନଗ୍ଗରସଂ ଦିବ୍ବଭୋଜନଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଇଚ୍ଛାନୁରୂପଂ ପୟିରୁପାସିଂସୁ।

ଅଥ ଦିୟଡ୍ଢୱସ୍ସସତେ ଅତିକ୍କନ୍ତେ ରାଜା ଅଡ୍ଢରତ୍ତିସମୟେ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ତଂ ଅତିଚାରିନିଂ ପେତିଂ ପୋକ୍ଖରଣିତୀରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ ଏସା ଇମାୟ ୱେଲାୟ ଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ୱୀମଂସିତୁକାମୋ ଅନୁବନ୍ଧି। ଅଥ ନଂ ତତ୍ଥ ଗତଂ ସୁନଖେନ ଖଜ୍ଜମାନଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ ଇଦ’’ନ୍ତି ଅଜାନନ୍ତୋ ତୟୋ ଚ ଦିୱସେ ୱୀମଂସିତ୍ୱା ‘‘ଏସୋ ଏତିସ୍ସା ପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ନିସିତେନ ଉସୁନା ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତ୍ୱା ତଞ୍ଚ ଇତ୍ଥିଂ ପୋଥେତ୍ୱା ପୋକ୍ଖରଣିଂ ଓତାରେତ୍ୱା ପଟିଲଦ୍ଧପୁରିମରୂପଂ ଦିସ୍ୱା –

‘‘ସୋଣ୍ଣସୋପାନଫଲକା , ସୋଣ୍ଣୱାଲୁକସନ୍ଥତା;

ତତ୍ଥ ସୋଗନ୍ଧିୟା ୱଗ୍ଗୂ, ସୁଚିଗନ୍ଧା ମନୋରମା।

୩୪୯।

‘‘ନାନାରୁକ୍ଖେହି ସଞ୍ଛନ୍ନା, ନାନାଗନ୍ଧସମେରିତା;

ନାନାପଦୁମସଞ୍ଛନ୍ନା, ପୁଣ୍ଡରୀକସମୋତତା।

୩୫୦।

‘‘ସୁରଭିଂ ସମ୍ପୱାୟନ୍ତି, ମନୁଞ୍ଞା ମାଲୁତେରିତା;

ହଂସକୋଞ୍ଚାଭିରୁଦା ଚ, ଚକ୍କୱକ୍କାଭିକୂଜିତା।

୩୫୧।

‘‘ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣା, ନାନାସରଗଣାୟୁତା;

ନାନାଫଲଧରା ରୁକ୍ଖା, ନାନାପୁପ୍ଫଧରା ୱନା।

୩୫୨।

‘‘ନ ମନୁସ୍ସେସୁ ଈଦିସଂ, ନଗରଂ ୟାଦିସଂ ଇଦଂ;

ପାସାଦା ବହୁକା ତୁୟ୍ହଂ, ସୋୱଣ୍ଣରୂପିୟାମୟା;

ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନା ଆଭେନ୍ତି, ସମନ୍ତା ଚତୁରୋ ଦିସା।

୩୫୩।

‘‘ପଞ୍ଚ ଦାସିସତା ତୁୟ୍ହଂ, ୟା ତେମା ପରିଚାରିକା;

ତା କମ୍ବୁକାୟୂରଧରା, କଞ୍ଚନାୱେଳଅଭୂସିତା।

୩୫୪।

‘‘ପଲ୍ଲଙ୍କା ବହୁକା ତୁୟ୍ହଂ, ସୋୱଣ୍ଣରୂପିୟାମୟା;

କଦଲିମିଗସଞ୍ଛନ୍ନା, ସଜ୍ଜା ଗୋନକସନ୍ଥତା।

୩୫୫।

‘‘ୟତ୍ଥ ତୁୱଂ ୱାସୂପଗତା, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ;

ସମ୍ପତ୍ତାୟଡ୍ଢରତ୍ତାୟ, ତତୋ ଉଟ୍ଠାୟ ଗଚ୍ଛସି।

୩୫୬।

‘‘ଉୟ୍ୟାନଭୂମିଂ ଗନ୍ତ୍ୱାନ, ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞା ସମନ୍ତତୋ;

ତସ୍ସା ତୀରେ ତୁୱଂ ଠାସି, ହରିତେ ସଦ୍ଦଲେ ସୁଭେ।

୩୫୭।

‘‘ତତୋ ତେ କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୋ ସୁନଖୋ, ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗାନି ଖାଦତି;

ଯଦା ଚ ଖାୟିତା ଆସି, ଅଟ୍ଠିସଙ୍ଖଲିକା କତା;

ଓଗାହସି ପୋକ୍ଖରଣିଂ, ହୋତି କାୟୋ ଯଥା ପୁରେ।

୩୫୮।

‘‘ତତୋ ତ୍ୱଂ ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀ, ସୁଚାରୁ ପିୟଦସ୍ସନା;

ୱତ୍ଥେନ ପାରୁପିତ୍ୱାନ, ଆୟାସି ମମ ସନ୍ତିକଂ।

୩୫୯।

‘‘କିଂ ନୁ କାୟେନ ୱାଚାୟ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୋ ସୁନଖୋ ତୱ;

ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗାନି ଖାଦତୀ’’ତି। –

ଦ୍ୱାଦସହି ଗାଥାହି ତଂ ତସ୍ସ ପୱତ୍ତିଂ ପଟିପୁଚ୍ଛି।

୩୪୮। ତତ୍ଥ ସୋଣ୍ଣସୋପାନଫଲକାତି ସୁୱଣ୍ଣମୟସୋପାନଫଲକା। ସୋଣ୍ଣୱାଲୁକସଞ୍ଛତାତି ସମନ୍ତତୋ ସୁୱଣ୍ଣମୟାହି ୱାଲୁକାହି ସଞ୍ଛତା। ତତ୍ଥାତି ପୋକ୍ଖରଣିୟଂ। ସୋଗନ୍ଧିୟାତି ସୋଗନ୍ଧିକା। ୱଗ୍ଗୂତି ସୁନ୍ଦରା ରୁଚିରା। ସୁଚିଗନ୍ଧାତି ମନୁଞ୍ଞଗନ୍ଧା।

୩୪୯।ନାନାଗନ୍ଧସମେରିତାତି ନାନାୱିଧସୁରଭିଗନ୍ଧୱସେନ ଗନ୍ଧୱାୟୁନା ସମନ୍ତତୋ ଏରିତା। ନାନାପଦୁମସଞ୍ଛନ୍ନାତି ନାନାୱିଧରତ୍ତପଦୁମସଞ୍ଛାଦିତସଲିଲତଲା। ପୁଣ୍ଡରୀକସମୋତତାତି ସେତପଦୁମେହି ଚ ସମୋକିଣ୍ଣା।

୩୫୦।ସୁରଭିଂ ସମ୍ପୱାୟନ୍ତୀତି ସବ୍ବଦେୱ ସୁଗନ୍ଧଂ ୱାୟତି ପୋକ୍ଖରଣୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ହଂସକୋଞ୍ଚାଭିରୁଦାତି ହଂସେହି ଚ କୋଞ୍ଚେହି ଚ ଅଭିନାଦିତା।

୩୫୧।ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣାତି ନାନାଦିଜଗଣାକିଣ୍ଣା। ନାନାସରଗଣାୟୁତାତି ନାନାୱିଧୱିହଙ୍ଗମାଭିରୁଦସମୂହୟୁତ୍ତା। ନାନାଫଲଧରାତି ନାନାୱିଧଫଲଧାରିନୋ ସବ୍ବକାଲଂ ୱିୱିଧଫଲଭାରନମିତସାଖତ୍ତା। ନାନାପୁପ୍ଫଧରା ୱନାତି ନାନାୱିଧସୁରଭିକୁସୁମଦାୟିକାନି ୱନାନୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସେନ ହି ‘‘ୱନା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

୩୫୨।ନ ମନୁସ୍ସେସୁ ଈଦିସଂ ନଗରନ୍ତି ଯାଦିସଂ ତୱ ଇଦଂ ନଗରଂ, ଈଦିସଂ ମନୁସ୍ସେସୁ ନତ୍ଥି, ମନୁସ୍ସଲୋକେ ନ ଉପଲବ୍ଭତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ରୂପିୟମୟାତି ରଜତମୟା। ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନାତି ଅତିୱିୟ ୱିରୋଚମାନା। ଆଭେନ୍ତୀତି ସୋଭୟନ୍ତି। ସମନ୍ତା ଚତୁରୋ ଦିସାତି ସମନ୍ତତୋ ଚତସ୍ସୋପି ଦିସାୟୋ।

୩୫୩।ଯା ତେମାତି ଯା ତେ ଇମା। ପରିଚାରିକାତି ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକାରିନିୟୋ। ତାତି ତା ପରିଚାରିକାୟୋ। କମ୍ବୁକାୟୂରଧରାତି ସଙ୍ଖୱଲଯକାୟୂରୱିଭୂସିତା। କଞ୍ଚନାୱେଠଅଭୂସିତାତି ସୁୱଣ୍ଣୱଟଂସକସମଲଙ୍କତକେସହତ୍ଥା।

୩୫୪।କଦଲିମିଗସଞ୍ଛନ୍ନାତି କଦଲିମିଗଚମ୍ମପଚ୍ଚତ୍ଥରଣତ୍ଥତା। ସଜ୍ଜାତି ସଜ୍ଜିତା ସୟିତୁଂ ଯୁତ୍ତରୂପା। ଗୋନକସନ୍ଥତାତି ଦୀଘଲୋମକେନ କୋଜୱେନ ସନ୍ଥତା।

୩୫୫।ଯତ୍ଥାତି ଯସ୍ମିଂ ପଲ୍ଲଙ୍କେ। ୱାସୂପଗତାତି ୱାସଂ ଉପଗତା, ସୟିତାତି ଅତ୍ଥୋ। ସମ୍ପତ୍ତାୟଡ୍ଢରତ୍ତାୟାତି ଅଡ୍ଢରତ୍ତିୟା ଉପଗତାୟ। ତତୋତି ପଲ୍ଲଙ୍କତୋ।

୩୫୬।ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞାତି ପୋକ୍ଖରଣିୟା। ହରିତେତି ନୀଲେ। ସଦ୍ଦଲେତି ତରୁଣତିଣସଞ୍ଛନ୍ନେ। ସୁଭେତି ସୁଦ୍ଧେ। ସୁଭେତି ୱା ତସ୍ସା ଆଲପନଂ। ଭଦ୍ଦେ, ସମନ୍ତତୋ ହରିତେ ସଦ୍ଦଲେ ତସ୍ସା ପୋକ୍ଖରଣିୟା ତୀରେ ତ୍ୱଂ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ଠାସି ତିଟ୍ଠସୀତି ଯୋଜନା।

୩୫୭।କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୋତି ଖଣ୍ଡିତକଣ୍ଣୋ ଛିନ୍ନକଣ୍ଣୋ। ଖାୟିତା ଆସୀତି ଖାଦିତା ଅହୋସି। ଅଟ୍ଠିସଙ୍ଖଲିକା କତାତି ଅଟ୍ଠିସଙ୍ଖଲିକମତ୍ତା କତା। ଯଥା ପୁରେତି ସୁନଖେନ ଖାଦନତୋ ପୁବ୍ବେ ୱିୟ।

୩୫୮।ତତୋତି ପୋକ୍ଖରଣିଂ ଓଗାହନତୋ ପଚ୍ଛା। ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀତି ପରିପୁଣ୍ଣସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୱତୀ। ସୁଚାରୂତି ସୁଟ୍ଠୁ ମନୋରମା। ପିୟଦସ୍ସନାତି ଦସ୍ସନୀୟା। ଆୟାସୀତି ଆଗଚ୍ଛସି।

ଏୱଂ ତେନ ରଞ୍ଞା ପୁଚ୍ଛିତା ସା ପେତୀ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅତ୍ତନୋ ପୱତ୍ତିଂ ତସ୍ସ କଥେନ୍ତୀ –

୩୬୦।

''କିମିଲାୟଂ ଗହପତି, ସଦ୍ଧୋ ଆସି ଉପାସକୋ;

ତସ୍ସାହଂ ଭରିୟା ଆସିଂ, ଦୁସ୍ସୀଲା ଅତିଚାରିନୀ।

୩୬୧।

''ସୋ ମଂ ଅତିଚରମାନାୟ, ସାମିକୋ ଏତଦବ୍ରୱି;

'ନେତଂ ତଂ ଛନ୍ନଂ ପତିରୂପଂ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଅତିଚରାସି ମଂ'।

୩୬୨।

''ସାହଂ ଘୋରଞ୍ଚ ସପଥଂ, ମୁସାୱାଦଞ୍ଚ ଭାସିସଂ;

'ନାହଂ ତଂ ଅତିଚରାମି, କାୟେନ ଉଦ ଚେତସା।

୩୬୩।

'''ସଚାହଂ ତଂ ଅତିଚରାମି, କାୟେନ ଉଦ ଚେତସା;

କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୋୟଂ ସୁନଖୋ, ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗାନି ଖାଦତୁ'।

୩୬୪।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକଂ, ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚୂଭଯଂ;

ସଊେୱ ୱସ୍ସସତାନି, ଅନୁଭୂତଂ ଯତୋ ହି ମେ;

କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡୋ ଚ ସୁନଖୋ, ଅଙ୍ଗମଙ୍ଗାନି ଖାଦତୀ’’ତି। – ପଞ୍ଚ ଗାଥା ଆହ;

୩୬୦-୧। ତତ୍ଥ କିମିଲାଯନ୍ତି ଏୱଂନାମକେ ନଗରେ। ଅତିଚାରିନୀତି ଭରିଯା ହି ପତିଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ଚରଣତୋ ‘‘ଅତିଚାରିନୀ’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଅତିଚରମାନାଯ ମଯି ସୋ ସାମିକୋ ମଂ ଏତଦବ୍ରୱୀତି ଯୋଜନା। ନେତଂ ଛନ୍ନନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତାକାରଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ନେତଂ ଛନ୍ନନ୍ତି ନ ଏତଂ ଯୁତ୍ତଂ। ନ ପତିରୂପନ୍ତି ତସ୍ସେୱ ୱେୱଚନଂ। ଯନ୍ତି କିରିଯାପରାମସନଂ। ଅତିଚରାସୀତି ଅତିଚରସି, ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ଯଂ ମଂ ତ୍ୱଂ ଅତିଚରସି, ତତ୍ଥ ଯଂ ଅତିଚରଣଂ, ନେତଂ ଛନ୍ନଂ ନେତଂ ପତିରୂପନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୬୨-୪।ଘୋରନ୍ତି ଦାରୁଣଂ। ସପଥନ୍ତି ସପନଂ। ଭାସିସନ୍ତି ଅଭାସିଂ। ସଚାହନ୍ତି ସଚେ ଅହଂ। ତନ୍ତି ତ୍ୱଂ। ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ତସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ଦୁସ୍ସୀଲ୍ୟକମ୍ମସ୍ସ। ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚାତି ‘‘ନାହଂ ତଂ ଅତିଚରାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚ। ଉଭଯନ୍ତି ଉଭଯସ୍ସ ୱିପାକଂ। ଅନୁଭୂତନ୍ତି ଅନୁଭୂଯମାନଂ ମଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯତୋତି ଯତୋ ପାପକମ୍ମତୋ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ତେନ ଅତ୍ତନୋ କତଂ ଉପକାରଂ କିତ୍ତେନ୍ତୀ –

୩୬୫।

‘‘ତ୍ୱଞ୍ଚ ଦେୱ ବହୁକାରୋ, ଅତ୍ଥାଯ ମେ ଇଧାଗତୋ;

ସୁମୁତ୍ତାହଂ କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡସ୍ସ, ଅସୋକା ଅକୁତୋଭଯା।

୩୬୬।

‘‘ତାହଂ ଦେୱ ନମସ୍ସାମି, ଯାଚାମି ପଞ୍ଜଲୀକତା;

ଭୁଞ୍ଜ ଅମାନୁସେ କାମେ, ରମ ଦେୱ ମଯା ସହା’’ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଆହ। ତତ୍ଥ ଦେୱାତି ରାଜାନଂ ଆଲପତି। କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡସ୍ସାତି କଣ୍ଡମୁଣ୍ଡତୋ। ନିସ୍ସକ୍କେ ହି ଇଦଂ ସାମିୱଚନଂ। ଅଥ ରାଜା ତତ୍ଥ ୱାସେନ ନିବ୍ବିନ୍ନମାନସୋ ଗମନଜ୍ଝାସଯଂ ପକାସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୀ ରଜ୍ଜନ୍ତୋ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତା ତତ୍ଥେୱସ୍ସ ୱାସଂ ଯାଚନ୍ତୀ ‘‘ତାହଂ, ଦେୱ, ନମସ୍ସାମୀ’’ତି ଗାଥମାହ।

ପୁନ ରାଜା ଏକଂସେନ ନଗରଂ ଗନ୍ତୁକାମୋୱ ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝାସଯଂ ପୱେଦେନ୍ତୋ –

୩୬୭।

‘‘ଭୁତ୍ତା ଅମାନୁସା କାମା, ରମିତୋମ୍ହି ତଯା ସହ;

ତାହଂ ସୁଭଗେ ଯାଚାମି, ଖିପ୍ପଂ ପଟିନଯାହି ମ’’ନ୍ତି। –

ଓସାନଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ତାହନ୍ତି ତଂ ଅହଂ। ସୁଭଗେତି ସୁଭଗଯୁତ୍ତେ। ପଟିନଯାହି ମନ୍ତି ମଯ୍ହଂ ନଗରମେୱ ମଂ ପଟିନେହି। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ପାକଟମେୱ।

ଅଥ ସା ୱିମାନପେତୀ ରଜ୍ଜନ୍ତୋ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ୱିଯୋଗଂ ଅସହମାନା ସୋକାତୁରତାଯ ବ୍ୟାକୁଲହଦଯା ୱେଧମାନସରୀରା ନାନାୱିଧେହି ଉପାଯେହି

ଆୟାଚିତ୍ୱାପି ତଂ ତତ୍ଥ ୱାସେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୀ ବହୂହି ମହାରହେହି ରତନେହି ସଦ୍ଧିଂ ରାଜାନଂ ନଗରଂ ନେତ୍ୱା ପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା କନ୍ଦିତ୍ୱା ପରିଦେୱିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନମେୱ ଗତା। ରାଜା ପନ ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନି କତ୍ୱା ସଗ୍ଗପରାୟଣୋ ଅହୋସି। ଅଥ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିୟଂ ୱିହରନ୍ତେ ଏକଦିୱସଂ ଆୟସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ପବ୍ବତଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ତଂ ଇଦ୍ଧିଂ ସପରିୱାରଂ ଦିସ୍ୱା ତାୟ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି। ସା ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସଙ୍ଗଂ ଥେରସ୍ସ କଥେସି। ଥେରୋ ତାସଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଥେରୋ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ମହାଜନୋ ପଟିଲଦ୍ଧସଂୱେଗୋ ପାପତୋ ଓରମିତ୍ୱା ଦାନାଦୀନି ପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନି କତ୍ୱା ସଗ୍ଗପରାୟଣୋ ଅହୋସୀତି।

କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। ଉବ୍ବରିପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅଡ୍ଢ ରାଜା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋତି ଇଦଂ ଉବ୍ବରିପେତୱତ୍ଥୁଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ଉପାସିକଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି । ସାୱତ୍ଥିୟଂ କିର ଅଞ୍ଞତରାୟ ଉପାସିକାୟ ସାମିକୋ କାଲମକାସି। ସା ପତିୱିୟୋଗଦୁକ୍ଖାତୁରା ସୋଚନ୍ତୀ ଆଳାହନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ରୋଦତି। ଭଗୱା ତସ୍ସା ସୋତାପତ୍ତିଫଲସ୍ସ ଉପନିସ୍ସୟସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା କରୁଣାୟ ସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ତସ୍ସା ଗେହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ଉପାସିକା ସତ୍ଥାରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା ''କିଂ, ଉପାସିକେ, ସୋଚସୀ''ତି ୱତ୍ୱା ''ଆମ, ଭଗୱା, ପିୟୱିପ୍ପୟୋଗେନ ସୋଚାମୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ତସ୍ସା ସୋକଂ ଅପନେତୁକାମୋ ଅତୀତଂ ଆହରି।

ଅତୀତେ ପଞ୍ଚାଲରଟ୍ଠେ କପିଲନଗରେ ଚୂଳଅନୀବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି। ସୋ ଅଗତିଗମନଂ ପହାୟ ଅତ୍ତନୋ ୱିଜିତେ ପଜାୟ ହିତକରଣନିରତୋ ଦସ ରାଜଧମ୍ମେ ଅକୋପେତ୍ୱା ରଜ୍ଜଂ ଅନୁସାସମାନୋ କଦାଚି ''ଅତ୍ତନୋ ରଜ୍ଜେ କିଂ ୱଦନ୍ତୀ''ତି ସୋତୁକାମୋ ତୁନ୍ନୱାୟୱେସଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକୋ ଅଦୁତିୟୋ ନଗରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଗାମତୋ ଗାମଂ ଜନପଦତୋ ଜନପଦଂ ୱିଚରିତ୍ୱା ସବ୍ବରଜ୍ଜଂ ଅକଣ୍ଟକଂ ଅନୁପପୀଳଂ ମନୁସ୍ସେ ସମ୍ମୋଦମାନେ ଅପାରୁତଘରେ ମଞ୍ଞେ ୱିହରନ୍ତେ ଦିସ୍ୱା ସୋମନସ୍ସଜାତୋ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ନଗରାଭିମୁଖୋ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମେ ଏକିସ୍ସା ୱିଧୱାୟ ଦୁଗ୍ଗତିତ୍ଥିୟା ଗେହଂ ପାୱିସି। ସା ତଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ – ''କୋ ନୁ ତ୍ୱଂ, ଅୟ୍ୟୋ, କୁତୋ ୱା ଆଗତୋସୀ''ତି? ''ଅହଂ ତୁନ୍ନୱାୟୋ, ଭଦ୍ଦେ, ଭତିୟା ତୁନ୍ନୱାୟକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ୱିଚରାମି। ଯଦି ତୁମ୍ହାକଂ ତୁନ୍ନୱାୟକମ୍ମଂ ଅତ୍ଥି, ଭତ୍ତଞ୍ଚ ୱେତନଞ୍ଚ ଦେଥ, ତୁମ୍ହାକମ୍ପି କମ୍ମଂ କରୋମୀ''ତି। ''ନତ୍ଥମ୍ହାକଂ କମ୍ମଂ ଭତ୍ତୱେତନଂ ୱା, ଅଞ୍ଞେସଂ କରୋହି, ଅୟ୍ୟା''ତି। ସୋ ତତ୍ଥ କତିପାହଂ ୱସନ୍ତୋ ଧଞ୍ଞପୁଞ୍ଞଲକ୍ଖଣସମ୍ପନ୍ନଂ ତସ୍ସା ଧୀତରଂ ଦିସ୍ୱା ମାତରଂ ଆହ – ''ଅୟଂ ଦାରିକା କିଂ କେନଚି କତପରିଗ୍ଗହା, ଉଦାହୁ ଅକତପରିଗ୍ଗହା। ସଚେ ପନ କେନଚି ଅକତପରିଗ୍ଗହା, ଇମଂ ମୟ୍ହଂ ଦେଥ, ଅହଂ ତୁମ୍ହାକଂ ସୁଖେନ ଜୀୱନୂପାୟଂ କାତୁଂ ସମତ୍ଥୋ''ତି। ''ସାଧୁ, ଅୟ୍ୟା''ତି ସା ତସ୍ସ ତଂ ଅଦାସି।

ସୋ ତାୟ ସଦ୍ଧିଂ କତିପାହଂ ୱସିତ୍ୱା ତସ୍ସା କହାପଣସହସ୍ସଂ ଦତ୍ୱା ''ଅହଂ କତିପାହେନେୱ ନିୱତ୍ତିସ୍ସାମି। ଭଦ୍ଦେ , ତ୍ୱଂ ମା ଉକ୍କଣ୍ଠସୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା, ନଗରସ୍ସ ଚ ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଚ ଅନ୍ତରେ ମଗ୍ଗଂ ସମଂ କାରାପେତ୍ୱା ଅଲଙ୍କାରାପେତ୍ୱା ମହତା ରାଜାନୁଭାୱେନ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ଦାରିକଂ କହାପଣରାସିମ୍ହି ଠପେତ୍ୱା ସୁୱଣ୍ଣରଜତକଲସେହି ନ୍ହାପେତ୍ୱା ''ଉବ୍ବରୀ''ତି ନାମଂ କାରାପେତ୍ୱା ଅଗ୍ଗମହେସିଟ୍ଠାନେ ଠପେତ୍ୱା ତଞ୍ଚ ଗାମଂ ତସ୍ସା ଞାତୀନଂ ଦତ୍ୱା ମହତା ରାଜାନୁଭାୱେନ ତଂ ନଗରଂ ଆନେତ୍ୱା ତାୟ ସଦ୍ଧିଂ ଅଭିରମମାନୋ ଯାୱଜୀୱଂ ରଜ୍ଜସୁଖଂ ଅନୁଭୱିତ୍ୱା ଆୟୁପରିୟୋସାନେ କାଲମକାସି। କାଲକତେ ଚ ତସ୍ମିଂ, କତେ ଚ ସରୀରକିଚ୍ଚେ ଉବ୍ବରୀ ପତିୱିୟୋଗେନ ସୋକସଲ୍ଲସମପ୍ପିତହଦୟା ଆଳାହନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ବହୂ ଦିୱସେ ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫାଦୀହି ପୂଜେତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଗୁଣେ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଉମ୍ମାଦପ୍ପତ୍ତା ୱିୟ କନ୍ଦନ୍ତୀ ପରିଦେୱନ୍ତୀ ଆଳାହନଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କରୋତି।

ତେନ ଚ ସମୟେନ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱା ବୋଧିସତ୍ତଭୂତୋ ଇସିପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଅଧିଗତଜ୍ଝାନାଭିଞ୍ଞୋ ହିମୱନ୍ତସ୍ସ ସାମନ୍ତା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଅରଞ୍ଞାୟତନେ ୱିହରନ୍ତୋ ସୋକସଲ୍ଲସମପ୍ପିତଂ ଉବ୍ବରିଂ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ଦିସ୍ୱା ଆକାସେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଦିସ୍ସମାନରୂପୋ ଆକାସେ ଠତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଠିତେ ମନୁସ୍ସେ ପୁଚ୍ଛି – ''କସ୍ସିଦଂ ଆଳାହନଂ, କସ୍ସତ୍ଥାୟ ଚାୟଂ ଇତ୍ଥୀ 'ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତା'ତି କନ୍ଦନ୍ତୀ ପରିଦେୱତୀ''ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମନୁସ୍ସା ''ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ନାମ ପଞ୍ଚାଲାନଂ ରାଜା, ସୋ ଆୟୁପରିୟୋସାନେ କାଲମକାସି, ତସ୍ସିଦଂ ଆଳାହନଂ, ତସ୍ସ ଅୟଂ ଅଗ୍ଗମହେସୀ ଉବ୍ବରୀ ନାମ 'ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତା'ତି ତସ୍ସ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା କନ୍ଦନ୍ତୀ ପରିଦେୱତୀ''ତି ଆହଂସୁ। ତମତ୍ଥଂ ଦୀପେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

‘‘ଅହୁ ରାଜା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ, ପଞ୍ଚାଲାନଂ ରଥେସଭୋ;

ଅହୋରତ୍ତାନମଚ୍ଚୟା, ରାଜା କାଲମକ୍ରୁବ୍ବଥ।

୩୬୯।

‘‘ତସ୍ସ ଆଳ୍ହାହନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଭରିୟା କନ୍ଦତି ଉଦ୍ଧରି;

ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାତି କନ୍ଦତି।

୩୭୦।

‘‘ଇସି ଚ ତତ୍ଥ ଆଗଚ୍ଛି, ସମ୍ପନ୍ନଚରଣୋ ମୁନି;

ସୋ ଚ ତତ୍ଥ ଅପୁଚ୍ଛିତ୍ଥ, ଯେ ତତ୍ଥ ସୁ ସମାଗତା।

୩୭୧।

‘‘‘କସ୍ସ ଇଦଂ ଆଳ୍ହାହନଂ, ନାନାଗନ୍ଧସମେରିତଂ;

କସ୍ସାୟଂ କନ୍ଦତି ଭରିୟା, ଇତୋ ଦୂରଗତଂ ପତିଂ;

ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାତି କନ୍ଦତି’।

୩୭୨।

‘‘ତେ ଚ ତତ୍ଥ ୱିୟାକଂସୁ, ଯେ ତତ୍ଥ ସୁ ସମାଗତା;

ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ମାରିସ।

୩୭୩।

‘‘ତସ୍ସ ଇଦଂ ଆଳ୍ହାହନଂ, ନାନାଗନ୍ଧସମେରିତଂ;

ତସ୍ସାୟଂ କନ୍ଦତି ଭରିୟା, ଇତୋ ଦୂରଗତଂ ପତିଂ;

ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୀ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାତି କନ୍ଦତୀ’’ତି। – ଛ ଗାଥା ଠପେସୁଂ;

୩୬୮-୯। ତତ୍ଥ ଅହୂତି ଅହୋସି। ପଞ୍ଚାଲାନନ୍ତି ପଞ୍ଚାଲରଟ୍ଠୱାସୀନଂ, ପଞ୍ଚାଲରଟ୍ଠସ୍ସେୱ ୱା। ଏକୋପି ହି ଜନପଦୋ ଜନପଦିକାନଂ ରାଜକୁମାରାନଂ ୱସେନ ରୁଳ୍ହିୟା ‘‘ପଞ୍ଚାଲାନ’’ନ୍ତି ବହୁୱଚନେନ ନିଦ୍ଦିସୀୟତି। ରଥେସଭୋତି ରଥେସୁ ଉସଭସଦିସୋ, ମହାରଥୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସ ଆଳ୍ହାହନନ୍ତି ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ସରୀରସ୍ସ ଦଡ୍ଢଟ୍ଠାନଂ।

୩୭୦।ଇସୀତି ଝାନାଦୀନଂ ଗୁଣାନଂ ଏସନଟ୍ଠେନ ଇସି। ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ଉଦ୍ଧରିୟା ଠିତଟ୍ଠାନେ, ସୁସାନେତି ଅତ୍ଥୋ। ଆଗଚ୍ଛୀତି ଅଗମାସି। ସମ୍ପନ୍ନଚରଣୋତି ସୀଲସମ୍ପଦା, ଇନ୍ଦ୍ରିୟେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରତା, ଭୋଜନେ ମତ୍ତଞ୍ଞୁତା, ଜାଗରିୟାନୁୟୋଗୋ, ସଦ୍ଧାଦୟୋ ସତ୍ତ ସଦ୍ଧମ୍ମା, ଚତ୍ତାରି ରୂପାୱଚରଜ୍ଝାନାନୀତି ଇମେହି ପନ୍ନରସହି ଚରଣସଞ୍ଞିତେହି ଗୁଣେହି ସମ୍ପନ୍ନୋ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ମୁନୀତି ଅତ୍ତହିତଞ୍ଚ ପରହିତଞ୍ଚ ମୁନାତି ଜାନାତୀତି ମୁନି। ସୋ ଚ ତତ୍ଥ ଅପୁଚ୍ଛିତ୍ଥାତି ସୋ ତସ୍ମିଂ ଠାନେ ଠିତେ ଜନେ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ଯେ ତତ୍ଥ ସୁ ସମାଗତାତି ଯେ ମନୁସ୍ସା ତତ୍ଥ

ସୁସାନେ ସମାଗତା। ସୂତି ନିପାତମତ୍ତଂ। ‘‘ଯେ ତତ୍ଥାସୁଂ ସମାଗତା’’ତି ୱା ପାଠୋ। ଆସୁନ୍ତି ଅହେସୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୭୧।ନାନାଗନ୍ଧସମେରିତନ୍ତି ନାନାୱିଧେହି ଗନ୍ଧେହି ସମନ୍ତତୋ ଏରିତଂ ଉପୱାସିତଂ। ଇତୋତି ମନୁସ୍ସଲୋକତୋ। ଦୂରଗତନ୍ତି ପରଲୋକଂ ଗତତ୍ତା ୱଦତି। ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାତି କନ୍ଦତୀତି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାତି ଏୱଂ ନାମସଂକିତ୍ତନଂ କତ୍ୱା ପରିଦେୱନୱସେନ ଅୱ୍ହାୟତି।

୩୭୨-୩।ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ମାରିସାତି ମାରିସ, ନିରାମୟକାୟଚିତ୍ତ ମହାମୁନି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଇଦଂ ଆଲ୍ହାହନଂ, ତସ୍ସେୱ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଅୟଂ ଭରିୟା, ଭଦ୍ଦଂ ତେ ତସ୍ସ ଚ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ଭଦ୍ଦଂ ହୋତୁ, ତାଦିସାନଂ ମହେସୀନଂ ହିତାନୁଚିନ୍ତନେନ ପରଲୋକେ ଠିତାନମ୍ପି ହିତସୁଖଂ ହୋତିଯେୱାତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

ଅଥ ସୋ ତାପସୋ ତେସଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାୟ ଉବ୍ବରିୟା ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ସୋକୱିନୋଦନତ୍ଥଂ –

୩୭୪।

‘‘ଛଲ୍ହାସୀତିସହସ୍ସାନି, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସନାମକା;

ଇମସ୍ମିଂ ଆଲ୍ହାହନେ ଦଡ୍ଢା, ତେସଂ କମନୁସୋଚସୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ । ତତ୍ଥ ଛଲ୍ହାସୀତିସହସ୍ସାନୀତି ଛସହସ୍ସାଧିକଅସୀତିସହସ୍ସସଙ୍ଖା। ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସନାମକାତି ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋତି ଏୱଂନାମକା। ତେସଂ କମନୁସୋଚସୀତି ତେସଂ ଛଲ୍ହାସୀତିସହସ୍ସସଙ୍ଖାତାନଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତାନଂ କତମଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଂ ତ୍ୱଂ ଅନୁସୋଚସି, କତମଂ ପଟିଚ୍ଚ ତେ ସୋକୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋତି ପୁଚ୍ଛି।

ଏୱଂ ପନ ତେନ ଇସିନା ପୁଚ୍ଛିତା ଉବ୍ବରୀ ଅତ୍ତନା ଅଧିପ୍ପେତଂ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ –

୩୭୫।

‘‘ଯୋ ରାଜା ଚୂଲ୍ହଅନୀପୁତ୍ତୋ, ପଞ୍ଚାଲାନଂ ରଥେସଭୋ;

ତଂ ଭନ୍ତେ ଅନୁସୋଚାମି, ଭତ୍ତାରଂ ସବ୍ବକାମଦ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଚୂଲ୍ହଅନୀପୁତ୍ତୋତି ଏୱଂନାମସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ। ସବ୍ବକାମଦନ୍ତି ମୟ୍ହଂ ସବ୍ବସ୍ସ ଇଚ୍ଛିତିଚ୍ଛିତସ୍ସ ଦାତାରଂ, ସବ୍ବେସଂ ୱା ସତ୍ତାନଂ ଇଚ୍ଛିତଦାୟକଂ।

ଏୱଂ ଉବ୍ବରିୟା ୱୁତ୍ତେ ପୁନ ତାପସୋ –

୩୭୬।

‘‘ସବ୍ବେୱାହେସୁଂ ରାଜାନୋ, ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସନାମକା;

ସବ୍ବେୱ ଚୂଲ୍ହଅନୀପୁତ୍ତା, ପଞ୍ଚାଲାନଂ ରଥେସଭା।

୩୭୭।

‘‘ସବ୍ବେସଂ ଅନୁପୁବ୍ବେନ, ମହେସିତ୍ତମକାରୟି;

କସ୍ମା ପୁରିମକେ ହିତ୍ୱା, ପଚ୍ଛିମଂ ଅନୁସୋଚସୀ’’ତି। – ଗାଥାଦ୍ୱୟମାହ;

୩୭୬। ତତ୍ଥ ସବ୍ବେୱାହେସୁନ୍ତି ସବ୍ବେୱ ତେ ଛଚଆସୀତିସହସ୍ସସଙ୍ଖା ରାଜାନୋ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତସ୍ସ ନାମକା ଚୂଳନୀପୁତ୍ତା ପଞ୍ଚାଲାନଂ ରଥେସଭାୱ ଅହେସୁଂ। ଇମେ ରାଜଭାୱାଦଯୋ ୱିସେସା ତେସୁ ଏକସ୍ସାପି ନାହେସୁଂ।

୩୭୭।ମହେସିତ୍ତମକାରଯୀତି ତ୍ୱଞ୍ଚ ତେସଂ ସବ୍ବେସମ୍ପି ଅନୁପୁବ୍ବେନ ଅଗ୍ଗମହେସିଭାୱଂ ଅକାସି, ଅନୁପ୍ପତ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ। କସ୍ମାତି ଗୁଣତୋ ଚ ସାମିକଭାୱତୋ ଚ ଅୱିସିଟ୍ଠେସୁ ଏତ୍ତକେସୁ ଜନେସୁ ପୁରିମକେ ରାଜାନୋ ପହାଯ ପଚ୍ଛିମଂ ଏକଂମେୱ କସ୍ମା କେନ କାରଣେନ ଅନୁସୋଚସୀତି ପୁଚ୍ଛି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଉବ୍ବରୀ ସଂୱେଗଜାତା ପୁନ ତାପସଂ –

୩୭୮।

''ଆତୁମେ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ, ଦୀଘରତ୍ତାଯ ମାରିସ;

ଯସ୍ସା ମେ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ, ସଂସାରେ ବହୁଭାସସୀ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଆତୁମେତି ଅତ୍ତନି। ଇତ୍ଥିଭୂତାଯାତି ଇତ୍ଥିଭାୱଂ ଉପଗତାଯ। ଦୀଘରତ୍ତାଯାତି ଦୀଘରତ୍ତଂ। ଅଯଞ୍ହେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାଯୋ – ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ ଅତ୍ତନି ସବ୍ବକାଲଂ ଇତ୍ଥୀଯେୱ ହୋତି, ଉଦାହୁ ପୁରିସଭାୱମ୍ପି ଉପଗଚ୍ଛତୀତି। ଯସ୍ସା ମେ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯାତି ଯସ୍ସା ମଯ୍ହଂ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ ଏୱଂ ତାୱ ବହୁସଂସାରେ ମହେସିଭାୱଂ ମହାମୁନି ତ୍ୱଂ ଭାସସି କଥେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ''ଆହୁ ମେ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯା''ତି ୱା ପାଠୋ। ତତ୍ଥ ଆତି ଅନୁସ୍ସରଣତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ଆହୁ ମେତି ସଯଂ ଅନୁସ୍ସରିତଂ ଅଞ୍ଞାତମିଦଂ ମଯା, ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ ଇତ୍ଥିଭାୱଂ ଉପଗତାଯ ଏୱଂ ମଯ୍ହଂ ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ଅପରାପରୁପ୍ପତ୍ତି ଅହୋସି। କସ୍ମା? ଯସ୍ମା ଯସ୍ସା ମେ ଇତ୍ଥିଭୂତାଯ ସବ୍ବେସଂ ଅନୁପୁବ୍ବେନ ମହେସିତ୍ତମକାରଯି, କିଂ ତ୍ୱଂ, ମହାମୁନି, ସଂସାରେ ବହୁଂ ଭାସସୀତି ଯୋଜନା।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ତାପସୋ ଅଯଂ ନିଯମୋ ସଂସାରେ ନତ୍ଥି ''ଇତ୍ଥୀ ଇତ୍ଥୀଯେୱ ହୋତି, ପୁରିସୋ ପୁରିସୋ ଏୱା''ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୩୭୯।

''ଅହୁ ଇତ୍ଥୀ ଅହୁ ପୁରିସୋ, ପସୁଯୋନିମ୍ପି ଆଗମା;

ଏୱମେତଂ ଅତୀତାନଂ, ପରିଯନ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତୀ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅହୁ ଇତ୍ଥୀ ଅହୁ ପୁରିସୋତି ତ୍ୱଂ କଦାଚି ଇତ୍ଥୀପି ଅହୋସି, କଦାଚି ପୁରିସୋପି ଅହୋସି। ନ କେୱଲଂ ଇତ୍ଥିପୁରିସଭାୱମେୱ, ଅଥ ଖୋ ପସୁ ଯୋନିମ୍ପି ଅଗମାସି, କଦାଚି ପସୁଭାୱମ୍ପି ଅଗମାସି, ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିମ୍ପି ଉପଗତା ଅହୋସି। ଏୱମେତଂ ଅତୀତାନଂ, ପରିଯନ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତୀତି ଏୱଂ ଯଥାୱୁତ୍ତଂ ଏତଂ ଇତ୍ଥିଭାୱଂ ପୁରିସଭାୱଂ ତିରଚ୍ଛାନାଦିଭାୱଞ୍ଚ ଉପଗତାନଂ ଅତୀତାନଂ ଅତ୍ତଭାୱାନଂ ପରିଯନ୍ତୋ ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ମହତା ଉସ୍ସାହେନ ପସ୍ସନ୍ତାନମ୍ପି ନ ଦିସ୍ସତି। ନ କେୱଲଂ ତୱେୱ, ଅଥ ଖୋ ସବ୍ବେସମ୍ପି ସଂସାରେ ପରିବ୍ଭମନ୍ତାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଅତ୍ତଭାୱସ୍ସ ପରିଯନ୍ତୋ ନ ଦିସ୍ସତେୱ ନ ପଞ୍ଞାଯତେୱ। ତେନାହ ଭଗୱା –

''ଅନମତଗ୍ଗୋଯଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସଂସାରୋ, ପୁବ୍ବା କୋଟି ନ ପଞ୍ଞାଯତି ଅୱିଜ୍ଜାନୀୱରଣାନଂ ସତ୍ତାନଂ ତଣ୍ହାସଂଯୋଜନାନଂ ସନ୍ଧାୱତଂ ସଂସରତ''ନ୍ତି (ସଂ। ନି। ୨।୧୨୪)।

ଏୱଂ ତେନ ତାପସେନ ସଂସାରସ୍ସ ଅପରିଯନ୍ତତଂ କମ୍ମସ୍ସକତଞ୍ଚ ୱିଭାୱେନ୍ତେନ ଦେସିତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ସଂସାରେ ସଂୱିଗ୍ଗହଦଯା ଧମ୍ମେ ଚ ପସନ୍ନମାନସା ୱିଗତସୋକସଲ୍ଲା ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ପସାଦଂ ସୋକୱିଗମନଞ୍ଚ ପକାସେନ୍ତୀ –

୩୮୦।

‘‘ଆଦିତ୍ତଂ ୱତ ମଂ ସନ୍ତଂ, ଘତସିତ୍ତଂୱ ପାୱକଂ;

ୱାରିନା ୱିଯ ଓସିଞ୍ଚଂ, ସବ୍ବଂ ନିବ୍ବାପଯେ ଦରଂ।

୩୮୧।

‘‘ଅବ୍ବହୀ ୱତ ମେ ସଲ୍ଲଂ, ସୋକଂ ହଦଯନିସ୍ସିତଂ;

ଯୋ ମେ ସୋକପରେତାଯ, ପତିସୋକଂ ଅପାନୁଦି।

୩୮୨।

‘‘ସାହଂ ଅବ୍ବୂଳ୍ହସଲ୍ଲାସ୍ମି, ସୀତିଭୂତାସ୍ମି ନିବ୍ବୁତା;

ନ ସୋଚାମି ନ ରୋଦାମି, ତୱ ସୁତ୍ୱା ମହାମୁନୀ’’ତି। –

ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି। ତାସଂ ଅତ୍ଥୋ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତୋଯେୱ।

ଇଦାନି ସଂୱିଗ୍ଗହଦଯାଯ ଉଦ୍ଧରିଯା ପଟିପତ୍ତିଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ସତ୍ଥା –

୩୮୩।

‘‘ତସ୍ସ ତଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ସମଣସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ;

ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ, ପବ୍ବଜି ଅନଗାରିଯଂ।

୩୮୪।

‘‘ସା ଚ ପବ୍ବଜିତା ସନ୍ତା, ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ;

ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଆଭାୱେସି, ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପପତ୍ତିଯା।

୩୮୫।

‘‘ଗାମା ଗାମଂ ୱିଚରନ୍ତୀ, ନିଗମେ ରାଜଧାନିଯୋ;

ଉରୁୱେଳ୍ହଆ ନାମ ସୋ ଗାମୋ, ଯତ୍ଥ କାଲମକ୍ରୁବ୍ବଥ।

୩୮୬।

‘‘ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଆଭାୱେତ୍ୱା, ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପପତ୍ତିଯା;

ଇତ୍ଥିଚିତ୍ତଂ ୱିରାଜେତ୍ୱା, ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପଗା ଅହୂ’’ତି। – ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି;

୩୮୩-୪। ତତ୍ଥ ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ ତାପସସ୍ସ। ସୁଭାସିତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ଭାସିତଂ, ଧମ୍ମନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପବ୍ବଜିତା ସନ୍ତାତି ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଉପଗତା ସମାନା, ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ୱା ହୁତ୍ୱା ସନ୍ତକାଯୱାଚା। ମେତ୍ତଚିତ୍ତନ୍ତି ମେତ୍ତାସହଗତଂ ଚିତ୍ତଂ। ଚିତ୍ତସୀସେନ ମେତ୍ତଜ୍ଝାନଂ ୱଦତି। ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପପତ୍ତିଯାତି ତଞ୍ଚ ସା ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେନ୍ତୀ ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପପତ୍ତିଯା ଅଭାୱେସି, ନ ୱିପସ୍ସନାପାଦକାଦିଅତ୍ଥଂ। ଅନୁପ୍ପନ୍ନେ ହି ବୁଦ୍ଧେ ବ୍ରହ୍ମୱିହାରାଦିକେ ଭାୱେନ୍ତା ତାପସପରିବ୍ବାଜକା ଯାୱଦେୱ

ଭୱସମ୍ପତ୍ତିଅତ୍ଥମେୱ ଭାୱେସୁଂ।

୩୮୫-୬।ଗାମାଗାମନ୍ତି ଗାମତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ। ଆଭାୱେତ୍ୱାତି ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ବ୍ରୂହେତ୍ୱା। ‘‘ଅଭାୱେତ୍ୱା’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି, ତେସଂ ଅ-କାରୋ ନିପାତମତ୍ତଂ। ଇତ୍ଥିଚିତ୍ତଂ ୱିରାଜେତ୍ୱାତି ଇତ୍ଥିଭାୱେ ଚିତ୍ତଂ ଅଜ୍ଝାସଯଂ ଅଭିରୁଚିଂ ୱିରାଜେତ୍ୱା ଇତ୍ଥିଭାୱେ ୱିରତ୍ତଚିତ୍ତା ହୁତ୍ୱା। ବ୍ରହ୍ମଲୋକୂପଗାତି ପଟିସନ୍ଧିଗ୍ଗହଣୱସେନ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ଉପଗମନକା ଅହୋସି। ସେସଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯତ୍ତା ଉତ୍ତାନମେୱ।

ସତ୍ଥା ଇମଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଆହରିତ୍ୱା ତସ୍ସା ଉପାସିକାଯ ସୋକଂ ୱିନୋଦେତ୍ୱା ଉପରି ଚତୁସଚ୍ଚଦେସନଂ ଅକାସି। ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ସା ଉପାସିକା ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠହି। ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଚ ଦେସନା ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ଉବ୍ବରିପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇତି ଖୁଦ୍ଦକ-ଅଟ୍ଠକଥାଯ ପେତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ତେରସୱତ୍ଥୁପଟିମଣ୍ଡିତସ୍ସ

ଦୁତିଯସ୍ସ ଉବ୍ବରିୱଗ୍ଗସ୍ସ ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୩। ଚୂଳଅଓ୍ୱଗ୍ଗୋ

୧। ଅଭିଜ୍ଜମାନପେତଓ୍ୱତ୍ଥୁଓ୍ୱଣ୍ଣନା

ଅଭିଜ୍ଜମାନେଓ୍ୱାରିମ୍ହୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଓ୍ୱେଳୁଓ୍ୱନେ ଓ୍ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ଲୁଦ୍ଦପେତଂ ଆରବ୍ଭ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ। ବାରାଣସିଯଂ କିର ଅପରଦିସାଭାଗେ ପାରଗଙ୍ଗାଯ ଓ୍ୱାସଭଗାମଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଚୂନ୍ଦଟ୍ଟିଲନାମକେ ଗାମେ ଏକୋ ଲୁଦ୍ଦକୋ ଅହୋସି। ସୋ ଅରଞ୍ଞେ ମିଗେ ଓ୍ୱଧିତ୍ୱା ଓ୍ୱରମଂସଂ ଅଙ୍ଗାରେ ପଚିତ୍ୱା ଖାଦିତ୍ୱା ଅଓ୍ୱସେସଂ ପଣ୍ଣପୁଟେ ବନ୍ଧିତ୍ୱା କାଜେନ ଗହେତ୍ୱା ଗାମଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ତଂ ବାଲଦାରକା ଗାମଦ୍ୱାରେ ଦିସ୍ୱା ''ମଂସଂ ମେ ଦେହି, ମଂସଂ ମେ ଦେହୀ''ତି ହତ୍ଥେ ପସାରେତ୍ୱା ଉପଧାଓ୍ୱନ୍ତି। ସୋ ତେସଂ ଥୋକଂ ଥୋକଂ ମଂସଂ ଦେତି। ଅଥେକଦିଓ୍ୱସଂ ମଂସଂ ଅଲଭିତ୍ୱା ଉଦ୍ଦାଲକପୁପ୍ଫଂ ପିଳନ୍ଧିତ୍ୱା ବହୁଞ୍ଚ ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱା ଗାମଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ତଂ ଦାରକା ଗାମଦ୍ୱାରେ ଦିସ୍ୱା ''ମଂସଂ ମେ ଦେହି, ମଂସଂ ମେ ଦେହୀ''ତି ହତ୍ଥେ ପସାରେତ୍ୱା ଉପଧାଓ୍ୱିଂସୁ। ସୋ ତେସଂ ଏକେକଂ ପୁପ୍ଫମଞ୍ଜରିଂ ଅଦାସି।

ଅଥ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତୋ ନଗ୍ଗୋ ଓ୍ୱିରୂପରୂପୋ ଭଯାନକଦସ୍ସନୋ ସୁପିନେପି ଅନ୍ନପାନଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ସୀସେ ଆବନ୍ଧିତୌଦ୍ଦାଲକକୁସୁମମାଲାକଲାପୋ ''ଚୂନ୍ଦଟ୍ଟିଲାଯଂ ଞାତକାନଂ ସନ୍ତିକେ କିଞ୍ଚି ଲଭିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଙ୍ଗାଯ ଉଦକେ ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ପଟିସୋତଂ ପଦସା ଗଚ୍ଛତି। ତେନ ଚ ସମଯେନ କୋଲିଯୋ ନାମ ରଞ୍ଞୋ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ମହାମତ୍ତୋ କୁପିତଂ ପଚ୍ଚନ୍ତଂ ଓ୍ୱୂପସମେତ୍ୱା ପଟିନିଓ୍ୱତ୍ତେନ୍ତୋ ହତ୍ଥିଅସ୍ସାଦିପରିଓ୍ୱାରବଲଂ ଥଲପଥେନ ପେସେତ୍ୱା ସଯଂ ଗଙ୍ଗାଯ ନଦିଯା ଅନୁସୋତଂ ନାଓ୍ୱାଯ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତଂ ପେତଂ ତଥା ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୩୮୭।

''ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଓ୍ୱାରିମ୍ହି, ଗଙ୍ଗାଯ ଇଧ ଗଚ୍ଛସି;

ନଗ୍ଗୋ ପୁବ୍ବଦ୍ଧପେତୋଓ୍ୱ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତୋ;

କୁହିଂ ଗମିସ୍ସସି ପେତ, କତ୍ଥ ଓ୍ୱାସୋ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତୀ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଅଭିଜ୍ଜମାନେତି ପଦନିକ୍ଖେପେନ ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ସଙ୍ଘାତେ, ଓ୍ୱାରିମ୍ହି ଗଙ୍ଗାଯାତି ଗଙ୍ଗାଯ ନଦିଯା ଉଦକେ। ଇଧାତି ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ। ପୁବ୍ବଦ୍ଧପେତୋଓ୍ୱାତି କାଯସ୍ସ ପୁରିମଦ୍ଧେନ ଅପେତୋ ଓ୍ୱିଯ ଅପେତଯୋନିକୋ ଦେଓ୍ୱପୁତ୍ତୋ ଓ୍ୱିଯ। କଥଂ? ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତୋତି, ମାଲାହି ପିଳନ୍ଧିତ୍ୱା ଅଲଙ୍କତସୀସଗ୍ଗୋତି ଅତ୍ଥୋ। କତ୍ଥ ଓ୍ୱାସୋ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତୀତି କତରସ୍ମିଂ ଗାମେ ଦେସେ ଓ୍ୱା ତୁଯ୍ହଂ ନିଓ୍ୱାସୋ ଭଓ୍ୱିସ୍ସତି, ତଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଇଦାନି ଯଂ ତଦା ତେନ ପେତେନ କୋଲିଯେନ ଚ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୩୮୮।

''ଚୂନ୍ଦଟ୍ଟିଲଂ ଗମିସ୍ସାମି, ପେତୋ ସୋ ଇତି ଭାସତି;

ଅନ୍ତରେ ଓ୍ୱାସଭଗାମଂ, ବାରାଣସିଞ୍ଚ ସନ୍ତିକେ।

୩୮୯।

''ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ମହାମତ୍ତୋ, କୋଲିଯୋ ଇତି ଓ୍ୱିସ୍ସୁତୋ;

ସତ୍ତୁଂ ଭତ୍ତଞ୍ଚ ପେତସ୍ସ, ପୀତକଞ୍ଚ ଯୁଗଂ ଅଦା।

୩୯୦।

‘‘ନାୱାଯ ତିଟ୍ଠମାନାଯ, କପ୍ପକସ୍ସ ଅଦାପଯି;

କପ୍ପକସ୍ସ ପଦିନ୍ନମ୍ହି, ଠାନେ ପେତସ୍ସ ଦିସ୍ସଥ।

୩୯୧।

‘‘ତତୋ ସୁୱତ୍ଥୱସନୋ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତୋ;

ଠାନେ ଠିତସ୍ସ ପେତସ୍ସ, ଦକ୍ଖିଣା ଉପକପ୍ପଥ;

ତସ୍ମା ଦଜ୍ଜେଥ ପେତାନଂ, ଅନୁକମ୍ପାଯ ପୁନପ୍ପୁନ’’ନ୍ତି। – ଗାଥାଯୋ ଅୱୋଚୁଂ;

୩୮୮। ତତ୍ଥ ଚୁନ୍ଦଟ୍ଠିଲନ୍ତି ଏୱଂନାମକଂ ଗାମଂ। ଅନ୍ତରେ ୱାସଭଗାମଂ, ବାରାଣସିଞ୍ଚ ସନ୍ତିକେତି ୱାସଭଗାମସ୍ସ ଚ ବାରାଣସିଯା ଚ ୱେମଜ୍ଝେ। ଅନ୍ତରା-ସଦ୍ଦଯୋଗେନ ହେତଂ ସାମ୍ୟତ୍ଥେ ଉପଯୋଗୱଚନଂ। ବାରାଣସିଯା ସନ୍ତିକେ ହି ସୋ ଗାମୋତି। ଅଯଞ୍ହେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ – ଅନ୍ତରେ ୱାସଭଗାମସ୍ସ ଚ ବାରାଣସିଯା ଚ ଯୋ ଚୁନ୍ଦଟ୍ଠିଲନାମକୋ ଗାମୋ ବାରାଣସିଯା ଅୱିଦୂରେ, ତଂ ଗାମଂ ଗମିସ୍ସାମୀତି।

୩୮୯।କୋଲିଯୋ ଇତି ୱିସ୍ସୁତୋତି କୋଲିଯୋତି ଏୱଂପକାସିତନାମୋ। ସତ୍ତୁଂ ଭତ୍ତଞ୍ଚାତି ସତ୍ତୁଞ୍ଚେୱ ଭତ୍ତଞ୍ଚ। ପୀତକଞ୍ଚ ଯୁଗଂ ଅଦାତି ପୀତକଂ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ଏକଂ ୱତ୍ଥଯୁଗଞ୍ଚ ଅଦାସି।

୩୯୦। କଦା ଅଦାସୀତି ଚେ ଆହ ନାୱାଯ ତିଟ୍ଠମାନାଯ। କପ୍ପକସ୍ସ ଅଦାପଯୀତି ଗଚ୍ଛନ୍ତିଂ ନାୱଂ ଠପେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଏକସ୍ସ ନ୍ହାପିତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ଦାପେସି , ଦିନ୍ନମ୍ହି ୱତ୍ଥଯୁଗେତି ଯୋଜନା। ଠାନେତି ଠାନସୋ ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ। ପେତସ୍ସ ଦିସ୍ସଥାତି ପେତସ୍ସ ସରୀରେ ପଞ୍ଞାଯିତ୍ଥ, ତସ୍ସ ନିୱାସନପାରୁପନୱତ୍ଥଂ ସମ୍ପଜ୍ଜି। ତେନାହ ‘‘ତତୋ ସୁୱତ୍ଥୱସନୋ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତୋ’’ତି, ସୁୱତ୍ଥୱସନୋ ମାଲାଭରଣେହି ସୁମଣ୍ଡିତପସାଧିତୋ। ଠାନେ ଠିତସ୍ସ ପେତସ୍ସ, ଦକ୍ଖିଣା ଉପକପ୍ପଥାତି ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟଟ୍ଠାନେ ଠିତା ପନେସା ଦକ୍ଖିଣା ତସ୍ସ ପେତସ୍ସ ଯସ୍ମା ଉପକପ୍ପତି, ୱିନିଯୋଗଂ ଅଗମାସି। ତସ୍ମା ଦଜ୍ଜେଥ ପେତାନଂ, ଅନୁକମ୍ପାଯ ପୁନପ୍ପୁନନ୍ତି ପେତାନଂ ଅନୁକମ୍ପାଯ ପେତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ଦଦେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ସୋ କୋଲିଯମହାମତ୍ତୋ ତଂ ପେତଂ ଅନୁକମ୍ପମାନୋ ଦାନୱିଧିଂ ସମ୍ପାଦେତ୍ୱା ଅନୁସୋତଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ସୂରିଯେ ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତେ ବାରାଣସିଂ ସମ୍ପାପୁଣି। ଭଗୱା ଚ ତେସଂ ଅନୁଗ୍ଗହତ୍ଥଂ ଆକାସେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଗଙ୍ଗାତୀରେ ଅଟ୍ଠାସି। କୋଲିଯମହାମତ୍ତୋପି ନାୱାତୋ ଓତରିତ୍ୱା ହଟ୍ଠପହଟ୍ଠୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ନିମନ୍ତେସି – ‘‘ଅଧିୱାସେଥ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଅଜ୍ଜତନାଯ ଭତ୍ତଂ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯା’’ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ। ସୋ ଭଗୱତୋ ଅଧିୱାସନଂ ୱିଦିତ୍ୱା ତାୱଦେୱ ରମଣୀଯେ ଭୂମିଭାଗେ ମହନ୍ତଂ ସାଖାମଣ୍ଡପଂ ଉପରି ଚତୂସୁ ଚ ପସ୍ସେସୁ ନାନାୱିରାଗୱଣ୍ଣୱିଚିତ୍ତୱିୱିଧୱସନସମଲଙ୍କତଂ କାରେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଭଗୱତୋ ଆସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଦାସି। ନିସୀଦି ଭଗୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ।

ଅଥ ସୋ ମହାମତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫାଦୀହି ପୂଜେତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ହେଟ୍ଠା ଅତ୍ତନୋ ୱୁତ୍ତୱଚନଂ ପେତସ୍ସ ଚ ପଟିୱଚନଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଆଗଚ୍ଛତୂ’’ତି ଚିନ୍ତେସି। ଚିନ୍ତିତସମନନ୍ତରମେୱ ବୁଦ୍ଧାନୁଭାୱସଞ୍ଚୋଦିତୋ ସୁୱଣ୍ଣହଂସଗଣୋ ୱିଯ ଧତରଟ୍ଠହଂସରାଜଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଧମ୍ମରାଜଂ ସମ୍ପରିୱାରେସି। ତାୱଦେୱ ମହାଜନୋ ସନ୍ନିପତି ‘‘ଉଳାରା ଧମ୍ମଦେସନା ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ପସନ୍ନମାନସୋ ମହାମତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ସନ୍ତପ୍ପେସି। ଭଗୱା କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚୋ ମହାଜନସ୍ସ ଅନୁକମ୍ପାଯ ‘‘ବାରାଣସିସମୀପଗାମୱାସିନୋ ସନ୍ନିପତନ୍ତୂ’’ତି ଅଧିଟ୍ଠାସି। ସବ୍ବେ ଚ ତେ ଇଦ୍ଧିବଲେନ ମହାଜନା ସନ୍ନିପତିଂସୁ, ଉଳାରେ ଚସ୍ସ ପେତେ ପାକଟେ ଅକାସି। ତେସୁ କେଚି ଛିନ୍ନଭିନ୍ନପିଲୋତିକଖଣ୍ଡଧରା, କେଚି ଅତ୍ତନୋ କେସେହେୱ ପଟିଚ୍ଛାଦିତକୋପିନା, କେଚି ନଗ୍ଗା ଯଥାଜାତରୂପା ଖୁପ୍ପିପାସାଭିଭୂତା ତଚପରିଯୋନଦ୍ଧା ଅଟ୍ଠିମତ୍ତସରୀରା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମନ୍ତା ମହାଜନସ୍ସ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ପଞ୍ଞାଯିଂସୁ।

ଅଥ ଭଗୱା ତଥାରୂପଂ ଇଦ୍ଧାଭିସଙ୍ଖାରଂ ଅଭିସଙ୍ଖାସି, ଯଥା ତେ ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଅତ୍ତନା କତଂ ପାପକମ୍ମଂ ମହାଜନସ୍ସ ପୱେଦେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ

ଦୀପେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୩୯୨।

‘‘ସାତୁନ୍ନୱସନା ଏକେ, ଅଞ୍ଞେ କେସନିୱାସନା;

ପେତା ଭତ୍ତାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ପକ୍କମନ୍ତି ଦିସୋଦିସଂ।

୩୯୩।

‘‘ଦୂରେ ଏକେ ପଧାୱିତ୍ୱା, ଅଲଦ୍ଧାୱ ନିୱତ୍ତରେ;

ଛାତା ପମୁଚ୍ଛିତା ଭନ୍ତା, ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତା।

୩୯୪।

‘‘କେଚି ତତ୍ଥ ପପତିତ୍ୱା, ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତା;

ପୁବ୍ବେ ଅକତକଲ୍ୟାଣା, ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢାୱ ଆତପେ।

୩୯୫।

‘‘ମଯଂ ପୁବ୍ବେ ପାପଧମ୍ମା, ଘରଣୀ କୁଲମାତରୋ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକମ୍ହ ଅତ୍ତନୋ।

୩୯୬।

‘‘ପହୂତଂ ଅନ୍ନପାନମ୍ପି, ଅପିସ୍ସୁ ଅୱକିରୀଯତି;

ସମ୍ମଗ୍ଗତେ ପବ୍ବଜିତେ, ନ ଚ କିଞ୍ଚି ଅଦମ୍ହସେ।

୩୯୭।

‘‘ଅକମ୍ମକାମା ଅଲସା, ସାଦୁକାମା ମହଗ୍ଘସା;

ଆଲୋପପିଣ୍ଡଦାତାରୋ, ପଟିଗ୍ଗହେ ପରିଭାସିମ୍ହସେ।

୩୯୮।

‘‘ତେ ଘରା ତା ଚ ଦାସିଯୋ, ତାନେୱାଭରଣାନି ନୋ;

ତେ ଅଞ୍ଞେ ପରିଚାରେନ୍ତି, ମଯଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୋ।

୩୯୯।

‘‘ୱେଣୀ ୱା ଅୱଞ୍ଞା ହୋନ୍ତି, ରଥକାରୀ ଚ ଦୁବ୍ଭିକା;

ଚଣ୍ଡାଲୀ କପଣା ହୋନ୍ତି, କପ୍ପକା ଚ ପୁନପ୍ପୁନଂ।

୪୦୦।

‘‘ଯାନି ଯାନି ନିହୀନାନି, କୁଲାନି କପଣାନି ଚ;

ତେସୁ ତେସ୍ୱେୱ ଜାଯନ୍ତି, ଏସା ମଚ୍ଛରିନୋ ଗତି।

୪୦୧।

‘‘ପୁବ୍ବେ ଚ କତକଲ୍ଯାଣା, ଦାଯକା ୱୀତମଚ୍ଛରା;

ସଗ୍ଗଂ ତେ ପରିପୂରେନ୍ତି, ଓଭାସେନ୍ତି ଚ ନନ୍ଦନଂ।

୪୦୨।

‘‘ୱେଜଯନ୍ତେ ଚ ପାସାଦେ, ରମିତ୍ୱା କାମକାମିନୋ;

ଉଚ୍ଚାକୁଲେସୁ ଜାଯନ୍ତି, ସଭୋଗେସୁ ତତୋ ଚୁତା।

୪୦୩।

‘‘କୂଟାଗାରେ ଚ ପାସାଦେ, ପଲ୍ଲଙ୍କେ ପୋନକତ୍ଥତେ;

ବୀଜିତଙ୍ଗା ମୋରହତ୍ଥେହି, କୁଲେ ଜାତା ଯସସ୍ସିନୋ।

୪୦୪।

‘‘ଅଙ୍କତୋ ଅଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତା;

ଧାତିଯୋ ଉପତିଟ୍ଠନ୍ତି, ସାଯଂ ପାତଂ ସୁଖେସିନୋ।

୪୦୫।

‘‘ନଯିଦଂ ଅକତପୁଞ୍ଞାନଂ, କତପୁଞ୍ଞାନମେୱିଦଂ;

ଅସୋକଂ ନନ୍ଦନଂ ରମ୍ମଂ, ତିଦସାନଂ ମହାୱନଂ।

୪୦୬।

‘‘ସୁଖଂ ଅକତପୁଞ୍ଞାନଂ, ଇଧ ନତ୍ଥି ପରତ୍ଥ ଚ;

ସୁଖଞ୍ଚ କତପୁଞ୍ଞାନଂ, ଇଧ ଚେୱ ପରତ୍ଥ ଚ।

୪୦୭।

''ତେସଂ ସହବ୍ୟକାମାନଂ, କତ୍ତଙ୍କଂ କୁସଲଂ ବହୁଂ;

କତପୁଞ୍ଞା ହି ମୋଦନ୍ତି, ସଗ୍ଗେ ଭୋଗସମଙ୍ଗିନୋ''ତି। – ଗାଥାଯୋ ଅୱୋଚୁଂ;

୩୯୨। ତତ୍ଥ ସାତୁନ୍ନୱସନାତି ଛିନ୍ନଭିନ୍ନପିଲୋତିକଖଣ୍ଡନିୱାସନା। ଏକେତି ଏକଚ୍ଚେ। କେସନିୱାସନାତି କେସେହେୱ ପଟିଚ୍ଛାଦିତକୋପିନା। ଭତ୍ତାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ''ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଇତୋ ଗତା ଯତ୍ଥ ୱା ତତ୍ଥ ୱା କିଞ୍ଚି ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠଭତ୍ତଂ ୱା ୱମିତଭତ୍ତଂ ୱା ଗବ୍ଭମଲାଦିକଂ ୱା ଲଭେୟ୍ୟାମା''ତି କତ୍ଥଚିଦେୱ ଅଟ୍ଠତ୍ୱା ଘାସତ୍ଥାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ପକ୍କମନ୍ତି ଦିସୋଦିସନ୍ତି ଦିସତୋ ଦିସଂ ଅନେକଯୋଜନନ୍ତରିକଂ ଠାନଂ ପକ୍କମନ୍ତି।

୩୯୩।ଦୂରେତି ଦୂରେୱ ଠାନେ। ଏକେତି ଏକଚ୍ଚେ ପେତା। ପଧାୱିତ୍ୱାତି ଘାସତ୍ଥାଯ ଉପଧାୱିତ୍ୱା। ଅଲଦ୍ଧାୱ ନିୱତ୍ତରେତି କିଞ୍ଚି ଘାସଂ ୱା ପାନୀଯଂ ୱା ଅଲଭିତ୍ୱା ଏୱ ନିୱତ୍ତନ୍ତି। ପମୁଚ୍ଛିତାତି ଖୁପ୍ପିପାସାଦିଦୁକ୍ଖେନ ସଞ୍ଜାତମୁଚ୍ଛା। ଭନ୍ତାତି ପରିବ୍ଭମନ୍ତା। ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତାତି ତାଯ ଏୱ ମୁଚ୍ଛାଯ ଉପ୍ପତ୍ତିଯା ଠତ୍ୱା ଅୱକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତିକାପିଣ୍ଡା ୱିଯ ୱିସ୍ସଟ୍ଠତ୍ୱା ପଥୱିଯଂ ପତିତା।

୩୯୪।ତତ୍ଥାତି ଗତଟ୍ଠାନେ। ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତାତି ପପାତେ ପତିତା ୱିଯ ଜିଘଚ୍ଛାଦିଦୁକ୍ଖେନ ଠାତୁଂ ଅସମତ୍ଥଭାୱେନ ଭୂମିଯଂ ପତିତା, ତତ୍ଥ ୱା ଗତଟ୍ଠାନେ ଘାସାଦୀନଂ ଅଲାଭେନ ଛିନ୍ନାସା ହୁତ୍ୱା କେନଚି ପଟିମୁଖଂ ସୁମ୍ଭିତା ପୋଥିତା ୱିଯ ଭୂମିଯଂ ପତିତା ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁବ୍ବେ ଅକତକଲ୍ୟାଣାତି ପୁରିମଭୱେ ଅକତକୁସଲା। ଅଗ୍ଗିଦଡ୍ଢାୱ ଆତପେତି ନିଦାଘକାଲେ ଆତପଟ୍ଠାନେ ଅଗ୍ଗିନା ଦଡ୍ଢା ୱିଯ, ଖୁପ୍ପିପାସଗ୍ଗିନା ଡୟ୍ହମାନା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୯୫।ପୁବ୍ବେତି ଅତୀତଭୱେ। ପାପଧମ୍ମାତି ଇସ୍ସୁକୀମଚ୍ଛରୀଆଦିଭାୱେନ ଲାମକସଭାୱା। ଘରଣୀତି ଘରସାମିନିଯୋ। କୁଲମାତରୋତି କୁଲଦାରକାନଂ ମାତରୋ, କୁଲପୁରିସାନଂ ୱା ମାତରୋ। ଦୀପନ୍ତି ପତିଟ୍ଠଂ, ପୁଞ୍ଞନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଞ୍ହି ସତ୍ତାନଂ ସୁଗତୀସୁ ପତିଟ୍ଠାଭାୱତୋ ''ପତିଟ୍ଠା''ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ନାକମ୍ହାତି ନ କରିମ୍ହା।

୩୯୬।ପହୂତନ୍ତି ବହୁଂ। ଅନ୍ନପାନମ୍ପୀତି ଅନ୍ନଞ୍ଚ ପାନଞ୍ଚ। ଅପିସ୍ସୁ ଅୱକିରୀଯତୀତି ସୂତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଅପି ଅୱକିରୀଯତି ଛଡ୍ଡୀଯତି। ସମ୍ମଗ୍ଗତେତି ସମ୍ମା ଗତେ ସମ୍ମା ପଟିପନ୍ନେ ସମ୍ମା ପଟିପନ୍ନାଯ। ପବ୍ବଜିତେତି ପବ୍ବଜିତାଯ। ସମ୍ପଦାନେ ହି ଇଦଂ ଭୁମ୍ମୱଚନଂ। ସମ୍ମଗ୍ଗତେ ୱା ପବ୍ବଜିତେ ସତି ଲବ୍ଭମାନେତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ଚ କିଞ୍ଚି ଅଦମ୍ହସେତି ''କିଞ୍ଚିମତ୍ତମ୍ପି ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମଂ ନାଦମ୍ହା''ତି ୱିପ୍ପଟିସାରାଭିଭୂତା ୱଦନ୍ତି।

୩୯୭।ଅକମ୍ମକାମାତି ସାଧୂତି ଅକତ୍ତଙ୍କଂ କମ୍ମଂ ଅକୁସଲଂ କାମେନ୍ତୀତି ଅକମ୍ମକାମା, ସାଧୂହି ୱା କତ୍ତଙ୍କଂ କୁସଲଂ କାମେନ୍ତୀତି କମ୍ମକାମା, ନ କମ୍ମକାମାତି ଅକମ୍ମକାମା , କୁସଲଧମ୍ମେସୁ ଅଚ୍ଛନ୍ଦିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଲସାତି କୁସୀତା କୁସଲକମ୍ମକରଣେ ନିବ୍ବୀରିଯା। ସାଦୁକାମାତି ସାତମଧୁରୱତ୍ଥୁପିଯା। ମହଗ୍ଘସାତି ମହାଭୋଜନା, ଉଭଯେନାପି ସୁନ୍ଦରଞ୍ଚ ମଧୁରଞ୍ଚ ଭୋଜନଂ ଲଭିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେସଂ କିଞ୍ଚି ଅଦତ୍ୱା ସଯମେୱ ଭୁଞ୍ଜିତାରୋତି ଦସ୍ସେତି। ଆଲୋପପିଣ୍ଡଦାତାରୋତି ଆଲୋପମତ୍ତସ୍ସପି ଭୋଜନପିଣ୍ଡସ୍ସ ଦାଯକା। ପଟିଗ୍ଗହେତି ତସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନକେ। ପରିଭାସିମ୍ହସେତି ପରିଭୱଂ କରୋନ୍ତା ଭାସିମ୍ହ, ଅୱମଞ୍ଞିମ୍ହ ଉପ୍ପଣ୍ଡିମ୍ହା ଚାତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୯୮ ।ତେ ଘରାତି ଯତ୍ଥ ମଯଂ ପୁବ୍ବେ ''ଅମ୍ହାକଂ ଘର''ନ୍ତି ମମତ୍ତଂ ଅକରିମ୍ହା, ତାନି ଘରାନି ଯଥାଠିତାନି, ଇଦାନି ନୋ ନ କିଞ୍ଚି ଉପକପ୍ପତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ତା ଚ ଦାସିଯୋ ତାନେୱାଭରଣାନି ନୋତି ଏତ୍ଥାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତତ୍ଥ ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ। ତେତି ତେ ଘରାଦିକେ। ଅଞ୍ଞେ ପରିଚାରେନ୍ତି, ପରିଭୋଗାଦିୱସେନ ୱିନିଯୋଗଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ମଯଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୋତି ମଯଂ ପନ ପୁବ୍ବେ କେୱଲଂ କୀଳଅନପ୍ପସୁତା ହୁତ୍ୱା ସାପତେୟ୍ୟଂ ପହାଯ ଗମନୀଯଂ ଅନୁଗାମିକଂ କାତୁଂ ଅଜାନନ୍ତା ଇଦାନି ଖୁପ୍ପିପାସାଦିଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୋ ଭୱାମାତି ଅତ୍ତାନଂ ଗରହନ୍ତା ୱଦନ୍ତି।

୩୯୯। ଇଦାନି ଯସ୍ମା ପେତଯୋନିତୋ ଚୱିତ୍ୱା ମନୁସ୍ସେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତାପି ସତ୍ତା ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକାୱସେସେନ ହୀନଜାତିକା କପଣୱୁତ୍ତିନୋୱ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ୱେଣିୱା''ତିଆଦିନା ଦ୍ୱେ ଗାଥା ୱୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ୱେଣିୱାତି ୱେନଜାତିକା, ୱିଲୀୱକାରା ନଳଅକାରା ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୱା-ସଦ୍ଦୋ ଅନିଯମତ୍ଥୋ। ଅୱଞ୍ଞାତି ଅୱଞ୍ଞେୟ୍ୟା, ଅୱଜାନିତବ୍ବାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ''ୱମ୍ଭନା''ତି ୱା ପାଠୋ, ପରେହି ବାଧନୀଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ରଥକାରୀତି ଚମ୍ମକାରିନୋ। ଦୁବ୍ଭିକାତି ମିତ୍ତଦୁବ୍ଭିକା ମିତ୍ତାନଂ ବାଧିକା। ଚଣ୍ଡାଲୀତି ଚଣ୍ଡାଲଜାତିକା। କପଣାତି ୱନିବ୍ବକା ଅତିୱିଯ କାରୁଞ୍ଞପ୍ପତ୍ତା । କପ୍ପକାତି କପ୍ପକଜାତିକା, ସବ୍ବତ୍ଥ ''ହୋନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନ''ନ୍ତି ଯୋଜନା, ଅପରାପରମ୍ପି ଇମେସୁ ନିହୀନକୁଲେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୀତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

୪୦୦।ତେସୁ ତେସ୍ୱେଓ ଜାଯନ୍ତୀତି ଯାନି ଯାନି ଅଞ୍ଞାନିପି ନେସାଦପୁକ୍କୁସକୁଲାଦୀନି କପଣାନି ଅତିଓିଯ ଓମ୍ନନିଯାନି ପରମଦୁଗ୍ଗତାନି ଚ, ତେସୁ ତେସୁ ଏଓ ନିହୀନକୁଲେସୁ ମଚ୍ଛରିଯମଲେନ ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ତତୋ ଚୁତା ନିବ୍ବତ୍ତନ୍ତି। ତେନାହ ‘‘ଏସା ମଚ୍ଛରିନୋ ଗତୀ’’ତି।

୪୦୧। ଏଓଂ ଅକତପୁଞ୍ଞାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଗତିଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି କତପୁଞ୍ଞାନଂ ଗତିଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ପୁବ୍ବେ ଚ କତକଲ୍ୟାଣା’’ତି ସତ୍ତ ଗାଥା ଓୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ସଗ୍ଗଂ ତେ ପରିପୂରେନ୍ତୀତି ଯେ ପୁବ୍ବେ ପୁରିମଜାତିଯଂ କତକଲ୍ୟାଣା ଦାଯକା ଦାନପୁଞ୍ଞାଭିରତା ଓିଗତମଲମଚ୍ଛେରା, ତେ ଅତ୍ତନୋ ରୂପସମ୍ପତ୍ତିଯା ଚେଓ ପରିଓାରସମ୍ପତ୍ତିଯା ଚ ସଗ୍ଗଂ ଦେଓଲୋକଂ ପରିପୂରେନ୍ତି ପରିପୁଣ୍ଣଂ କରୋନ୍ତି। ଓଭାସେନ୍ତି ଚ ନନ୍ଦନନ୍ତି ନ କେଓଲଂ ପରିପୂରେନ୍ତିଯେଓ, ଅଥ ଖୋ କପ୍ପରୁକ୍ଖାଦୀନଂ ପଭାହି ସଭାଓେନେଓ ଓଭାସମାନମ୍ପି ନନ୍ଦନଓନଂ ଅତ୍ତନୋ ଓତ୍ଥାଭରଣଜୁତୀହି ସରୀରପ୍ପଭାଯ ଚ ଅଭିଭଓିତ୍ୱା ଚେଓ ଓଭାସେତ୍ୱା ଚ ଜୋତେନ୍ତି।

୪୦୨।କାମକାମିନୋତି ଯଥିଚ୍ଛିତେସୁ କାମଗୁଣେସୁ ଯଥାକାମଂ ପରିଭୋଗଓନ୍ତୋ। ଉଚ୍ଚାକୁଲେସୂତି ଉଚ୍ଚେସୁ ଖତ୍ତିଯକୁଲାଦୀସୁ କୁଲେସୁ। ସଭୋଗେସୂତି ମହାଓିଭଓେସୁ। ତତୋ ଚୁତାତି ତତୋ ଦେଓଲୋକତୋ ଚୁତା।

୪୦୩।କୂଟାଗାରେଚ ପାସାଦେତି କୂଟାଗାରେ ଚ ପାସାଦେ ଚ। ବୀଜିତଙ୍ଗାତି ବୀଜିଯମାନଦେହା। ମୋରହତ୍ଥେହୀତି ମୋରପିଞ୍ଛପଟିମଣ୍ଡିତବୀଜନୀହତ୍ଥେହି। ଯସସ୍ସିନୋତି ପରିଓାରଓନ୍ତୋ ରମନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୪୦୪।ଅଙ୍କତୋ ଅଙ୍କଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଦାରକକାଲେପି ଞାତୀନଂ ଧାତୀନଞ୍ଚ ଅଙ୍କଟ୍ଠାନତୋ ଅଙ୍କଟ୍ଠାନମେଓ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ନ ଭୂମିତଲନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଉପତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ଉପଟ୍ଠାନଂ କରୋନ୍ତି। ସୁଖେସିନୋତି ସୁଖମିଚ୍ଛନ୍ତା, ‘‘ମା ସୀତଂ ଓା ଉଣ୍ହଂ ଓା’’ତି ଅପ୍ପକମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ ପରିହରନ୍ତା ଉପତିଟ୍ଠନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୪୦୫।ନଯିଦଂ ଅକତପୁଞ୍ଞାନନ୍ତି ଇଦଂ ସୋକଓତ୍ଥୁଅଭାଓତୋ ଅସୋକଂ ରମ୍ମଂ ରମଣୀଯଂ ତିଦସାନଂ ତାଓତିଂସଦେଓାନଂ ମହାଓନଂ ମହାଉପଓନଭୂତଂ ନନ୍ଦନଂ ନନ୍ଦନଓନଂ ଅକତପୁଞ୍ଞାନଂ ନ ହୋତି, ତେହି ଲଦ୍ଧୁଂ ନ ସକ୍କାତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୦୬।ଇଧାତି ଇମସ୍ମିଂ ମନୁସ୍ସଲୋକେ ଓିସେସତୋ ପୁଞ୍ଞଂ କରୀଯତି, ତଂ ସନ୍ଧାଯାହ। ଇଧାତି ଓା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମେ। ପରତ୍ଥାତି ସମ୍ପରାଯେ।

୪୦୭।ତେସନ୍ତି ତେହି ଯଥାଓୁତ୍ତେହି ଦେଓେହି। ସହବ୍ୟକାମାନନ୍ତି ସହଭାଓଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତେହି। ଭୋଗସମଙ୍ଗିନୋତି ଭୋଗେହି ସମନ୍ନାଗତା, ଦିବ୍ବେହି ପଞ୍ଚକାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତା ମୋଦନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେଓ।

ଏଓଂ ତେହି ପେତେହି ସାଧାରଣତୋ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମସ୍ସ ଚ ଗତିଯା ପୁଞ୍ଞକମ୍ମସ୍ସ ଚ ଗତିଯା ପଓେଦିତାଯ ସଂଓିଗ୍ଗମନସ୍ସ କୋଳିଯରାମଜପମୁଖସ୍ସ ତତ୍ଥ ସନ୍ନିପତିତସ୍ସ ମହାଜନସ୍ସ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ ଭଗଓା ଓିତ୍ଥାରେନ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ଦେସନାପରିଯୋସାନେ ଚତୁରାସୀତିଯା ପାଣସହସ୍ସାନଂ ଧମ୍ମାଭିସମଯୋ ଅହୋସୀତି।

ଅଭିଜ୍ଜମାନପେତଓତ୍ଥୁଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସାଣଓାସିତ୍ଥେରପେତଓତ୍ଥୁଓଣ୍ଣନା

କୁଣ୍ଡିନାଗରିଯୋ ଥେରୋତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଓେଳୁଓନେ ଓିହରନ୍ତେ ଆଯସ୍ମତୋ ସାଣଓାସିତ୍ଥେରସ୍ସ ଞାତିପେତେ ଆରବ୍ଭ ଓୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର ବାରାଣସିଯଂ କିତଓସ୍ସ ନାମ ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ଉଯ୍ୟାନକୀଳଂ କୀଳିତ୍ୱା ନିଓତ୍ତନ୍ତୋ ସୁନେତ୍ତଂ ନାମ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ନଗରତୋ ନିକ୍ଖମନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ଇସ୍ସରିଯମଦମତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ‘‘କଥଞ୍ହି ନାମ ମଯ୍ହଂ ଅଞ୍ଜଲିଂ ଅକତ୍ୱା ଅଯଂ ମୁଣ୍ଡକୋ ଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓତରିତ୍ୱା ‘‘କଚ୍ଚି ତେ ପିଣ୍ଡପାତୋ ଲଦ୍ଧୋ’’ତି ଆଲପନ୍ତୋ ହତ୍ଥତୋ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପଥଓିଯଂ ପାତେତ୍ୱା ଭିନ୍ଦି। ଅଥ ନଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ତାଦିଭାଓପ୍ପତ୍ତିଯା ନିବ୍ବିକାରଂ କରୁଣାଓିପ୍ଫାରସୋମନସ୍ସନିପାତପସନ୍ନଚିତ୍ତମେଓ ଓଲୋକେନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାନାଘାତେନ ଦୂସିତଚିତ୍ତୋ ‘‘କିଂ ମଂ କିତଓସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତଂ ନ ଜାନାସି, ତ୍ୱଂ ଓଲୋକଯନ୍ତୋ ମଯ୍ହଂ କିଂ କରିସ୍ସସୀ’’ତି ଓତ୍ୱା ଅଓହସନ୍ତୋ ପକ୍କାମି। ପକ୍କନ୍ତମତ୍ତସ୍ସେଓ ଚସ୍ସ ନରକଗ୍ଗିଦାହପଟିଭାଗୋ ବଲଓସରୀରଦାହୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ସୋ ତେନ ମହାସନ୍ତାପେନାଭିଭୂତକାଯୋ ଅତିବାଳ୍ହଂ ଦୁକ୍ଖଓେଦନାଭିତୁନ୍ନୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ଅଓୀଚିମହାନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତି।

ସୋ ତତ୍ଥ ଦକ୍ଖିଣପସ୍ସେନ ୱାମପସ୍ସେନ ଉତ୍ତାନୋ ଅୱକୁଜ୍ଜୋତି ବହୂହି ପକାରେହି ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଚତୁରାସୀତି ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି ପଚ୍ଚିତ୍ୱା ତତୋ ଚୁତୋ ପେତେସୁ ଅପିରିମିତକାଲଂ ଖୁପ୍ପିପାସାଦିଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱିତ୍ୱା ତତୋ ଚୁତୋ ଇମସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେ କୁଣ୍ଡିନଗରସ୍ସ ସମୀପେ କେୱଟ୍ଟଗାମେ ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ ଜାତିସ୍ସରଞ୍ଞାଣଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ତେନ ସୋ ପୁବ୍ବେ ଅତ୍ତନା ଅନୁଭୂତପୁବ୍ବଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୋ ୱଯପ୍ପତ୍ତୋପି ପାପଭଯେନ ଞାତକେହିପି ସଦ୍ଧିଂ ମଚ୍ଛବନ୍ଧନତ୍ଥଂ ନ ଗଚ୍ଛତି। ତେସୁ ଗଚ୍ଛନ୍ତେସୁ ମଚ୍ଛେ ଘାତେତୁଂ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତୋ ନିଲୀଯତି, ଗତୋ ଚ ଜାଲଂ ଭିନ୍ଦତି, ଜୀୱନ୍ତେ ୱା ମଚ୍ଛେ ଗହେତ୍ୱା ଉଦକେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତି, ତସ୍ସ ତଂ କିରିଯଂ ଅରୋଚନ୍ତା ଞାତକା ଗେହତୋ ତଂ ନୀହରିଂସୁ। ଏକୋ ପନସ୍ସ ଭାତା ସିନେହବଦ୍ଧହଦଯୋ ଅହୋସି।

ତେନ ଚ ସମଯେନ ଆଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ କୁଣ୍ଡିନଗରଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ସାଣପବ୍ବତେ ୱିହରତି। ଅଥ ସୋ କେୱଟ୍ଟପୁତ୍ତୋ ଞାତକେହି ପରିଚ୍ଚତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମନ୍ତୋ ତଂ ପଦେସଂ ପତ୍ତୋ ଭୋଜନୱେଲାଯ ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମି। ଥେରୋ ତଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଭୋଜନେନ ଅତ୍ଥିକଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ତସ୍ସ ଭତ୍ତଂ ଦତ୍ୱା କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚୋ ସଙ୍ଗଂ ତଂ ପତ୍ୱତିଂ ଞତ୍ୱା ଧମ୍ମକଥାଯ ପସନ୍ନମାନସଂ ଞତ୍ୱା ''ପବ୍ବଜିସ୍ସସି, ଆୱୁସୋ''ତି? ''ଆମ, ଭନ୍ତେ, ପବ୍ବଜିସ୍ସାମୀ''ତି। ଥେରୋ ତଂ ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା ଆହ – ''ଆନନ୍ଦ, ଇମଂ ସାମଣେରଂ ଅନୁକମ୍ପେଯ୍ୟାସୀ''ତି। ସୋ ଚ ଅକତକୁସଲତ୍ତା ଅପ୍ପଲାଭୋ ଅହୋସି। ଅଥ ନଂ ସତ୍ଥା ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପରିଭୋଗତ୍ଥାଯ ପାନୀଯଘଟାନଂ ପରିପୂରଣେ ନିଯୋଜେସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଉପାସକା ତସ୍ସ ବହୂନି ନିଚ୍ଚଭତ୍ତାନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ଲଦ୍ଧୂପସମ୍ପଦୋ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ଥେରୋ ହୁତ୍ୱା ଦ୍ୱାଦସହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ସାଣପବ୍ବତେ ୱସି। ତସ୍ସ ପନ ଞାତକା ପଞ୍ଚସତମତ୍ତା ଅନୁପଚିତକୁସଲକମ୍ମା ଉପଚିତମଚ୍ଛେରାଦିପାପଧମ୍ମା କାଲଂ କତ୍ୱା ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତସ୍ସ ପନ ମାତାପିତରୋ ''ଏସ ଅମ୍ହେହି ପୁବ୍ବେ ଗେହତୋ ନିକ୍କଡ୍ଢିତୋ''ତି ସାରଜ୍ଜମାନା ତଂ ଅନୁପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ବଦ୍ଧସିନେହଂ ଭାତିକଂ ପେସେସୁଂ। ସୋ ଥେରସ୍ସ ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାଯ ପୱିଟ୍ଠସମଯେ ଦକ୍ଖିଣଜାଣୁମଣ୍ଡଲଂ ପଥୱିଯଂ ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା କତଞ୍ଜଲୀ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ''ମାତା ପିତା ଚ ତେ, ଭନ୍ତେ''ତିଆଦିଗାଥା ଅୱୋଚ। କୁଣ୍ଡିନାଗରିଯୋ ଥେରୋତିଆଦଯୋ ପନ ଆଦିତୋ ପଞ୍ଚ ଗାଥା ତାସଂ ସମ୍ବନ୍ଧଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଧମ୍ମସଙ୍ଗାହକେହି ଠପିତା।

୪୦୮।

''କୁଣ୍ଡିନାଗରିଯୋ ଥେରୋ, ସାଣୱାସିନିୱାସିକୋ;

ପୋଟ୍ଠପାଦୋତି ନାମେନ, ସମଣୋ ଭାୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯୋ।

୪୦୯।

''ତସ୍ସ ମାତା ପିତା ଭାତା, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୪୧୦।

''ତେ ଦୁଗ୍ଗତା ସୂଚିକଟ୍ଟା, କିଲନ୍ତା ନଗ୍ଗିନୋ କିସା;

ଉତ୍ତସନ୍ତା ମହତ୍ତାସା, ନ ଦସ୍ସେନ୍ତି କୁରୂରିନୋ।

୪୧୧।

''ତସ୍ସ ଭାତା ୱିତରିତ୍ୱା, ନଗ୍ଗୋ ଏକପଥେକକୋ;

ଚତୁକୁଣ୍ଡିକୋ ଭୱିତ୍ୱାନ, ଥେରସ୍ସ ଦସ୍ସଯୀତୁମଂ।

୪୧୨।

‘‘ଥେରୋ ଚାମନସିକତ୍ୱା, ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋ ଅତିକ୍କମି;

ସୋ ଚ ୱିଞ୍ଞାପଯୀ ଥେରଂ, ‘ଭାତା ପେତଗତୋ ଅହଂ’।

୪୧୩।

‘‘ମାତା ପିତା ଚ ତେ ଭନ୍ତେ, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୪୧୪।

‘‘ତେନ ଦୁଗ୍ଗତା ସୂଚିକଟ୍ଠା, କିଲନ୍ତା ନଗ୍ଗିନୋ କିସା;

ଉତ୍ତସନ୍ତା ମହତ୍ତାସା, ନ ଦସ୍ସେନ୍ତି କୁରୂରିନୋ।

୪୧୫।

‘‘ଅନୁକମ୍ପସ୍ସୁ କାରୁଣିକୋ, ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସାହି ନୋ;

ତୱ ଦିନ୍ନେନ ଦାନେନ, ଯାପେସ୍ସନ୍ତି କୁରୂରିନୋ’’ତି।

୪୦୮-୯। ତତ୍ଥ କୁଣ୍ଡିନାଗରିଯୋ ଥେରୋତି ଏୱଂନାମକେ ନଗରେ ଜାତସଂୱଡ୍ଢତ୍ତେରୋ, ‘‘କୁଣ୍ଡିକନଗରୋ ଥେରୋ’’ତିପି ପାଠୋ, ସୋ ଏୱତ୍ଥୋ। ସାଣୱାସିନିୱାସିକୋତି ସାଣପବ୍ବତୱାସୀ। ପୋଟ୍ଠପାଦୋତି ନାମେନାତି ନାମେନ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ନାମ। ସମଣୋତି ସମିତପାପୋ। ଭାୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯୋତି ଅରିଯମଗ୍ଗଭାୱନାଯ ଭାୱିତସଦ୍ଧାଦିଇନ୍ଦ୍ରିଯୋ, ଅରହାତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ ସାଣୱାସିତ୍ଥେରସ୍ସ। ଦୁଗ୍ଗତାତି ଦୁଗ୍ଗତିଗତା।

୪୧୦।ସୂଚିକଟ୍ଠାତି ପୂତିନା ଲୂଖଗତ୍ତା ଅଟ୍ଠକା, ସୂଚିକାତି ଲଦ୍ଧନାମାଯ ଖୁପ୍ପିପାସାଯ ଅଟ୍ଠା ପୀଳିତା। ‘‘ସୂଚିକଣ୍ଠା’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି, ସୂଚିଛିଦ୍ଦସଦିସମୁଖଦ୍ୱାରାତି ଅତ୍ଥୋ। କିଲନ୍ତାତି କିଲନ୍ତକାଯଚିତ୍ତା। ନଗ୍ଗିନୋତି ନଗ୍ଗରୂପା ନିଚ୍ଚୋଳା। କିସାତି ଅଟ୍ଠିଚମ୍ମତ୍ତସରୀରତାଯ କିସଦେହା। ଉତ୍ତସନ୍ତାତି ‘‘ଅଯଂ ସମଣୋ ଅମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତୋ’’ତି ଓତ୍ତପ୍ପେନ ଉତ୍ରାସଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତା । ମହତ୍ତାସାତି ଅତ୍ତନା ପୁବ୍ବେ କତକମ୍ମଂ ପଟିଚ୍ଚ ସଞ୍ଜାତମହାଭଯା। ନ ଦସ୍ସେନ୍ତୀତି ଅତ୍ତାନଂ ନ ଦସ୍ସେନ୍ତି, ସମ୍ମୁଖୀଭାୱଂ ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। କୁରୂରିନୋତି ଦାରୁଣକମ୍ମନ୍ତା।

୪୧୧।ତସ୍ସ ଭାତାତି ସାଣୱାସିତ୍ଥେରସ୍ସ ଭାତା। ୱିତରିତ୍ୱାତି ୱିତିଣ୍ଣୋ ହୁତ୍ୱା, ଓତ୍ତପ୍ପସନ୍ତାସଭଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିତୁରିତ୍ୱାତି ୱା ପାଠୋ, ତୁରିତୋ ହୁତ୍ୱା, ତରମାନରୂପୋ ହୁତ୍ୱାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଏକପଥେତି ଏକପଦିକମଗ୍ଗେ। ଏକକୋତି ଏକିକୋ ଅଦୁତିଯୋ। ଚତୁକୁଣ୍ଡିକୋ ଭୱିତ୍ୱାନାତି ଚତୂହି ଅଙ୍ଗେହି କୁଣ୍ଡେତି ଅତ୍ତଭାୱଂ ପୱତ୍ତେତୀତି ଚତୁକୁଣ୍ଡିକୋ, ଦ୍ୱୀହି ଜାଣୂହି ଦ୍ୱୀହି ହତ୍ଥେହି ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତିଟ୍ଠନ୍ତୋ ଚ, ଏୱଂଭୂତୋ ହୁତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ସୋ ହି ଏୱଂ ପୁରତୋ କୋପୀନପଟିଚ୍ଛାଦନା ହୋତୀତି ତଥା ଅକାସି। ଥେରସ୍ସ ଦସ୍ସଯୀତୁମନ୍ତି ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଉଦ୍ଦିସଯି ଦସ୍ସେସି।

୪୧୨।ଅମନସିକତ୍ୱାତି ‘‘ଅଯଂ ନାମ ଏସୋ’’ତି ଏୱଂ ମନସି ଅକରିତ୍ୱା ଅନାୱଜ୍ଜେତ୍ୱା। ସୋ ଚାତି ସୋ ପେତୋ। ଭାତା ପେତଗତୋ ଅହନ୍ତି ‘‘ଅହଂ ଅତୀତତ୍ତଭାୱେ ଭାତା, ଇଦାନି ପେତଭୂତୋ ଇଧାଗତୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ୱିଞ୍ଞାପଯି ଥେରନ୍ତି ଯୋଜନା।

୪୧୩-୫। ଯଥା ପନ ୱିଞ୍ଞାପଯି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ମାତା ପିତା ଚା’’ତିଆଦିନା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ୱୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ମାତା ପିତା ଚ ତେତି ତୱ ମାତା ଚ ପିତା ଚା। ଅନୁକମ୍ପସ୍ସୂତି ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହ ଅନୁଦଯଂ କରୋହି। ଅନ୍ୱାଦିସାହୀତି ଆଦିସ। ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ। ତୱ ଦିନ୍ନେନାତି ତଯା ଦିନ୍ନେନ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ଯଥା ପଟିପଜ୍ଜି, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ –

୪୧୬।

‘‘ଥେରୋ ଚରିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡାଯ, ଭିକ୍ଖୂ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଦ୍ୱାଦସ;

ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପତିଂସୁ, ଭତ୍ତୱିସ୍ସଗ୍ଗକାରଣା।

୪୧୭।

‘‘ଥେରୋ ସବ୍ବେୱ ତେ ଆହ, ଯଥାଲଦ୍ଧଂ ଦଦାଥ ମେ;

ସଙ୍ଘଭତ୍ତଂ କରିସ୍ସାମି, ଅନୁକମ୍ପାଯ ଞାତିନଂ।

୪୧୮।

‘‘ନିଯ୍ୟାଦଯିଂସୁ ଥେରସ୍ସ, ଥେରୋ ସଙ୍ଘଂ ନିମନ୍ତଯି;

ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସି ଥେରୋ, ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ;

‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ’।

୪୧୯।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ଭୋଜନଂ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ସୁଚିଂ ପଣୀତଂ ସମ୍ପନ୍ନଂ, ଅନେକରସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ।

୪୨୦।

‘‘ତତୋ ଉଦ୍ଦସ୍ସଯୀ ଭାତା, ୱଣ୍ଣୱା ବଲୱା ସୁଖୀ;

ପହୂତଂ ଭୋଜନଂ ଭନ୍ତେ, ପସ୍ସ ନଗ୍ଗାମ୍ହସେ ମଯଂ;

ତଥା ଭନ୍ତେ ପରକ୍କମ, ଯଥା ୱତ୍ଥଂ ଲଭାମସେ।

୪୨୧।

‘‘ଥେରୋ ସଙ୍କାରକୂଟମ୍ହା, ଉଚ୍ଚିନିତ୍ୱାନ ନନ୍ତକେ;

ପିଲୋତିକଂ ପଟଂ କତ୍ୱା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା।

୪୨୨।

‘‘ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସୀ ଥେରୋ, ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ;

‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ’।

୪୨୩।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱତ୍ଥାନି ଉଦପଜ୍ଜିସୁଂ;

ତତୋ ସୁୱତ୍ଥୱସନୋ, ଥେରସ୍ସ ଦସ୍ସୟୀତୁମଂ।

୪୨୪।

‘‘ୟାୱତା ନନ୍ଦରାଜସ୍ସ, ୱିଜିତସ୍ମିଂ ପଟିଚ୍ଛଦା;

ତତୋ ବହୁତରା ଭନ୍ତେ, ୱତ୍ଥାନଚ୍ଛାଦନାନି ନୋ।

୪୨୫।

‘‘କୋସେୟ୍ୟକମ୍ବଲୀୟାନି, ଖୋମକପ୍ପାସିକାନି ଚ;

ୱିପୁଲା ଚ ମହଗ୍ଘା ଚ, ତେପାକାସେୱଲମ୍ବରେ।

୪୨୬।

‘‘ତେ ମୟଂ ପରିଦହାମ, ୟଂ ୟଞ୍ହି ମନସୋ ପିୟଂ;

ତଥା ଭନ୍ତେ ପରକ୍କମ, ୟଥା ଗେହଂ ଲଭାମସେ।

୪୨୭।

‘‘ଥେରୋ ପଣ୍ଣକୁଟିଂ କତ୍ୱା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା;

ଦତ୍ୱା ଚ ଅନ୍ୱାଦିସୀ ଥେରୋ, ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ;

‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତୟୋ’।

୪୨୮।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ଘରାନି ଉଦପଜ୍ଜିସୁଂ;

କୂଟାଗାରନିୱେସନା, ୱିଭତ୍ତା ଭାଗସୋ ମିତା।

୪୨୯।

‘‘ନ ମନୁସ୍ସେସୁ ଈଦିସା, ୟାଦିସା ନୋ ଘରା ଇଧ;

ଅପି ଦିବ୍ବେସୁ ୟାଦିସା, ତାଦିସା ନୋ ଘରା ଇଧ।

୪୩୦।

‘‘ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନା ଆଭେନ୍ତି, ସମନ୍ତା ଚତୁରୋ ଦିସା;

ତଥା ଭନ୍ତେ ପରକ୍କମ, ୟଥା ପାନୀୟଂ ଲଭାମସେ।

୪୩୧।

‘‘ଥେରୋ କରଣଂ ପୂରେତ୍ୱା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା;

ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସୀ ଥେରୋ, ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ;

‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ’।

୪୩୨।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ପାନୀଯଂ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଗମ୍ଭୀରା ଚତୁରସ୍ସା ଚ, ପୋକ୍ଖରଞ୍ଞୋ ସୁନିମ୍ମିତା।

୪୩୩।

‘‘ସୀତୋଦିକା ସୁପ୍ପତିତ୍ଥା, ସୀତା ଅପ୍ପଟିଗନ୍ଧିଯା;

ପଦୁମୁପ୍ପଲସଞ୍ଛନ୍ନା, ୱାରିକିଞ୍ଜକ୍ଖପୂରିତା।

୪୩୪।

‘‘ତତ୍ଥ ନ୍ହତ୍ୱା ପିୱିତ୍ୱା ଚ, ଥେରସ୍ସ ପଟିଦସ୍ସଯୁଂ;

ପହୂତଂ ପାନୀଯଂ ଭନ୍ତେ, ପାଦା ଦୁକ୍ଖା ଫଲନ୍ତି ନୋ।

୪୩୫।

‘‘ଆହିଣ୍ଡମାନା ଖଞ୍ଜାମ, ସକ୍ଖରେ କୁସକଣ୍ଟକେ;

ତଥା ଭନ୍ତେ ପରକ୍କମ, ଯଥା ଯାନଂ ଲଭାମସେ।

୪୩୬।

‘‘ଥେରୋ ସିପାଟିକଂ ଲଦ୍ଧା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା;

ଦତ୍ୱା ଅନ୍ୱାଦିସୀ ଥେରୋ, ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ;

‘ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ’।

୪୩୭।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ , ପେତା ରଥେନ ମାଗମୁଂ;

ଅନୁକମ୍ପିତମ୍ହ ଭଦନ୍ତେ, ଭତ୍ତେନଚ୍ଛାଦନେନ ଚ।

४३८।

''ଘରେନ ପାନୀଯଦାନେନ, ଯାନଦାନେନ ଚୂଭଯଂ;

ମୁନିଂ କାରୁଣିକଂ ଲୋକେ, ଭନ୍ତେ ୱନ୍ଦିତୁମାଗତା''ତି। – ଗାଥାଯୋ ଆହଂସୁ;

୪୧୬-୭। ତତ୍ଥ ଥେରୋ ଚରିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡାଯାତି ଥେରୋ ପିଣ୍ଡପାତଚାରିକାଯ ଚରିତ୍ୱା। ଭିକ୍ଖୂ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଦ୍ୱାଦସାତି ଥେରେନ ସହ ୱସନ୍ତା ଅଞ୍ଞେ ଚ ଦ୍ୱାଦସ ଭିକ୍ଖୂ ଏକଜ୍ଝଂ ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିଂସୁ। କସ୍ମାତି ଚେ? ଭତ୍ତୱିସ୍ସଗ୍ଗକାରଣାତି ଭତ୍ତକିଚ୍ଚକାରଣା ଭୁଞ୍ଜନନିମିତ୍ତଂ। ତେତି ତେ ଭିକ୍ଖୂ। ଯଥାଲଦ୍ଧନ୍ତି ଯଂ ଯଂ ଲଦ୍ଧଂ। ଦଦାଥାତି ଦେଥ।

୪୧୮।ନିଯ୍ୟାଦଯିଂସୂତି ଅଦଂସୁ। ସଙ୍ଘଂ ନିମନ୍ତଯୀତି ତେ ଏୱ ଦ୍ୱାଦସ ଭିକ୍ଖୂ ସଙ୍ଘୁଦ୍ଦେସୱସେନ ତଂ ଭତ୍ତଂ ଦାତୁଂ ନିମନ୍ତେସି। ଅନ୍ୱାଦିସୀତି ଆଦିସି। ତତ୍ଥ ଯେସଂ ଅନ୍ୱାଦିସି, ତେ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ମାତୁ ପିତୁ ଚ ଭାତୁନୋ, ଇଦଂ ମେ ଞାତୀନଂ ହୋତୁ, ସୁଖିତା ହୋନ୍ତୁ ଞାତଯୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ।

୪୧୯।ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେତି ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠସମନନ୍ତରମେୱ। ଭୋଜନଂ ଉଦପଜ୍ଜଥାତି ତେସଂ ପେତାନଂ ଭୋଜନଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। କୀଦିସନ୍ତି ଆହ ''ସୁଚି''ନ୍ତିଆଦି। ତତ୍ଥ ଅନେକରସବ୍ୟଞ୍ଜନନ୍ତି ନାନାରସେହି ବ୍ୟଞ୍ଜନେହି ଯୁତ୍ତଂ, ଅଥ ୱା ଅନେକରସଂ ଅନେକବ୍ୟଞ୍ଜନଞ୍ଚ। ତତୋତି ଭୋଜନଲାଭତୋ ପଚ୍ଛା।

୪୨୦।ଉଦସ୍ସଯୀ ଭାତାତି ଭାତିକଭୂତୋ ପେତୋ ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ୱଣ୍ଣୱା ବଲୱା ସୁଖୀତି ତେନ ଭୋଜନଲାଭେନ ତାୱଦେୱ ରୂପସମ୍ପନ୍ନୋ ବଲସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଖିତୋୱ ହୁତ୍ୱା। ପହୂତଂ ଭୋଜନଂ, ଭନ୍ତେତି, ଭନ୍ତେ, ତୱ ଦାନାନୁଭାୱେନ ପହୂତଂ ଅନପ୍ପକଂ ଭୋଜନଂ ଅମ୍ହେହି ଲଦ୍ଧଂ। ପସ୍ସ ନଗ୍ଗାମ୍ହସେତି ଓଲୋକେହି, ନଗ୍ଗିକା ପନ ଅମ୍ହ, ତସ୍ମା ତଥା, ଭନ୍ତେ, ପରକ୍କମ ପଯୋଗଂ କରୋହି। ଯଥା ୱତ୍ଥଂ ଲଭାମସେତି ଯେନ ପକାରେନ ଯାଦିସେନ ପଯୋଗେନ ସବ୍ବେୱ ମଯଂ ୱତ୍ଥାନି ଲଭେଯ୍ୟାମ, ତଥା ୱାଯମଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୨୧।ସଙ୍କାରକୂଟମ୍ହାତି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ସଙ୍କାରଟ୍ଠାନତୋ। ଉଚ୍ଚିନିତ୍ୱାନାତି ଗୱେସନୱସେନ ଗହେତ୍ୱା। ନନ୍ତକେତି ଛିନ୍ନପରିଯନ୍ତେ ଛଡ୍ଡିତଦୁସ୍ସଖଣ୍ଡେ । ତେ ପନ ଯସ୍ମା ଖଣ୍ଡଭୂତା ପିଲୋତିକା ନାମ ହୋନ୍ତି, ତାହି ଚ ଥେରୋ ଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଦାସି, ତସ୍ମା ଆହ ''ପିଲୋତିକଂ ପଟଂ କତ୍ୱା, ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦା''ତି। ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘେ ଚାତୁଦ୍ଦିସେ ଅଦାତି ଚତୂହିପି ଦିସାହି ଆଗତଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଦାସି। ସମ୍ପଦାନତ୍ଥେ ହି ଇଦଂ ଭୁମ୍ମୱଚନଂ।

୪୨୩-୪।ସୁୱତ୍ଥୱସନୋତି ସୁନ୍ଦରୱତ୍ଥୱସନୋ। ଥେରସ୍ସ ଦସ୍ସଯୀତୁମନ୍ତି ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସଯି ଦସ୍ସେସି, ପାକଟୋ ଅହୋସି। ପଟିଚ୍ଛାଦଯତି ଏତ୍ଥାତି ପଟିଚ୍ଛଦା।

୪୨୮-୯।କୂଟାଗାରନିୱେସନାତି କୂଟାଗାରଭୂତା ତଦଞ୍ଞନିୱେସନସଙ୍ଖାତା ଚ ଘରା। ଲିଙ୍ଗୱିପଲ୍ଲାସୱସେନ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ୱିଭତ୍ତାତି ସମଚତୁରସ୍ସଆଯତୱଟ୍ଟସଣ୍ଠାନାଦିୱସେନ ୱିଭତ୍ତା। ଭାଗସୋ ମିତାତି ଭାଗେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା। ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ। ଇଧାତି ଇମସ୍ମିଂ ପେତଲୋକେ। ଅପି ଦିବ୍ବେସୂତି ଅପୀତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଦେୱଲୋକେସୂତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୩୧।କରଣନ୍ତି ଧମକରଣଂ। ପୂରେତ୍ୱାତି ଉଦକସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା। ୱାରିକିଞ୍ଜକ୍ଖପୂରିତାତି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱାରିମତ୍ଥକେ ପଦୁମୁପ୍ପଲାଦୀନଂ କେସରଭାରେହି ସଞ୍ଛାଦିତୱସେନ ପୂରିତା। ଫଲନ୍ତୀତି ପୁପ୍ଫନ୍ତି, ପଣ୍ଣିକପରିଯନ୍ତାଦୀସୁ ୱିଦାଲେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୩୫-୬।ଆହିଣ୍ଡମାନାତି ୱିଚରମାନା। ଖଞ୍ଜାମାତି ଖଞ୍ଜନୱସେନ ଗଚ୍ଛାମ। ସକ୍ଖରେ କୁସକଣ୍ଟକେତି ସକ୍ଖରୱତି କୁସକଣ୍ଟକୱତି ଚ ଭୂମିଭାଗେ, ସକ୍ଖରେ କୁସକଣ୍ଟକେ ଚ ଅକ୍କମନ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯାନନ୍ତି ରଥୱଯ୍ହାଦିକଂ ଯଂକିଞ୍ଚି ଯାନଂ। ସିପାଟିକନ୍ତି ଏକପଟଲୋପାହନଂ।

୪୩୭-୮।ରଥେନ ମାଗମୁନ୍ତି ମକାରୋ ପଦସନ୍ଧିକରୋ, ରଥେନ ଆଗମଂସୁ। ଉଭଯନ୍ତି ଉଭଯେନ ଦାନେନ, ଯାନଦାନେନ ଚେୱ ଭତ୍ତାଦିଚତୁପଚ୍ଚଯଦାନେନ ଚ। ପାନୀଯଦାନେନ ହେତ୍ଥ ଭେସଜ୍ଜଦାନମ୍ପି ସଙ୍ଗହିତଂ। ସେସଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯତ୍ତା ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

ଥେରୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ''ଯଥା ଇମେ ଏତରହି, ଏୱଂ ତ୍ୱମ୍ପି ଇତୋ ଅନନ୍ତରାତୀତେ ଅତ୍ତଭାୱେ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଥେରେନ ଯାଚିତୋ ସୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁଂ କଥେତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା

ମହାଜନୋ ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ଦାନସୀଲାଦିପୁଞ୍ଞକମ୍ମନିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ସାଣୱାସିତ୍ଥେରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ରଥକାରପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ୱେଳୁରିୟଥମ୍ଭଂ ରୁଚିରଂ ପଭସ୍ସରନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିୟଂ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର କସ୍ସପସ୍ସ ଭଗୱତୋ କାଲେ ଅଞ୍ଞତରା ଇତ୍ଥୀ ସୀଲାଚାରସମ୍ପନ୍ନା କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତସନ୍ନିସ୍ସୟେନ ସାସନେ ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା ସୁୱିଭତ୍ତୱିଚିତ୍ରଭିତ୍ତିଥମ୍ଭସୋପାନଭୂମିତଲଂ ଅତିୱିୟ ଦସ୍ସନୀୟଂ ଏକଂ ଆୱାସଂ କତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଆହାରେନ ପରିୱିସିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ନିୟ୍ୟାଦେସି। ସା ଅପରେନ ସମୟେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ୱସେନ ହିମୱତି ପବ୍ବତରାଜେ ରଥକାରଦହଂ ନିସ୍ସାୟ ୱିମାନପେତୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଆୱାସଦାନପୁଞ୍ଞାନୁଭାୱେନ ସବ୍ବରତନମୟଂ ଉଳାରଂ ଅତିୱିୟ ସମନ୍ତତୋ ପାସାଦିକଂ ମନୋହରଂ ରମଣୀୟଂ ପୋକ୍ଖରଣିୟଂ ନନ୍ଦନୱନସଦିସଂ ଉପସୋଭିତଂ ୱିମାନଂ ନିବ୍ବତ୍ତି, ସୟଞ୍ଚ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣା ଅଭିରୂପା ଦସ୍ସନୀୟା ପାସାଦିକା ଅହୋସି।

ସା ତତ୍ଥ ପୁରିସେହି ୱିନାୱ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତୀ ୱିହରତି। ତସ୍ସା ତତ୍ଥ ଦୀଘରତ୍ତଂ ନିପ୍ପୁରିସାୟ ୱସନ୍ତିୟା ଅନଭିରତି ଉପ୍ପନ୍ନା। ସା ଉକ୍କଣ୍ଠିତା ହୁତ୍ୱା ''ଅତ୍ଥେସୋ ଉପାୟୋ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଦିବ୍ବାନି ଅମ୍ବପକ୍କାନି ନଦିୟଂ ପକ୍ଖିପତି। ସବ୍ବଂ କଣ୍ଣମୁଣ୍ଡପେତିୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଆଗତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇଧ ପନ ବାରାଣସିୱାସୀ ଏକୋ ମାଣୱୋ ଗଙ୍ଗାୟ ତେସୁ ଏକଂ ଅମ୍ବଫଲଂ ଦିସ୍ୱା ତସ୍ସ ପଭୱଂ ଗୱେସନ୍ତୋ ଅନୁକ୍କମେନ ତଂ ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ନଦିଂ ଦିସ୍ୱା ତଦନୁସାରେନ ତସ୍ସା ୱସନଟ୍ଠାନଂ ଗତୋ। ସା ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ନେତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କରୋନ୍ତୀ ନିସୀଦି। ସୋ ତସ୍ସା ୱସନଟ୍ଠାନସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୪୩୯।

''ୱେଳୁରିୟଥମ୍ଭଂ ରୁଚିରଂ ପଭସ୍ସରଂ, ୱିମାନମାରୁୟ୍ହ ଅନେକଚିତ୍ତଂ;

ତତ୍ଥଚ୍ଛସି ଦେୱି ମହାନୁଭାୱେ, ପଥଦ୍ଧନି ପନ୍ନରସେୱ ଚନ୍ଦୋ।

୪୪୦।

''ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ କନକସ୍ସ ସନ୍ନିଭୋ, ଉତ୍ତତ୍ତରୂପୋ ଭୁସ ଦସ୍ସନେୟ୍ୟୋ;

ପଲ୍ଲଙ୍କସେଟ୍ଠେ ଅତୁଲେ ନିସିନ୍ନା, ଏକା ତୁୱଂ ନତ୍ଥି ଚ ତୁୟ୍ହ ସାମିକୋ।

୪୪୧।

''ଇମା ଚ ତେ ପୋକ୍ଖରଣୀ ସମନ୍ତା, ପହୂତମଲ୍ୟା ବହୁପୁଣ୍ଡରୀକା;

ସୁୱଣ୍ଣଚୁଣ୍ଣେହି ସମନ୍ତମୋତ୍ଥତା, ନ ତତ୍ଥ ପଙ୍କୋ ପଣକୋ ଚ ୱିଜ୍ଜତି।

୪୪୨।

''ହଂସା ଚିମେ ଦସ୍ସନୀୟା ମନୋରମା, ଉଦକସ୍ମିମନୁପରିୟନ୍ତି ସବ୍ବଦା;

ସମୟ୍ୟ ୱଗ୍ଗୁପନଦନ୍ତି ସବ୍ବେ, ବିନ୍ଦୁସ୍ସରା ଦୁନ୍ଦୁଭୀନଂୱ ଘୋସୋ।

୪୪୩।

‘‘ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନା ଯସସା ଯସସ୍ସିନୀ, ନାୱାଯ ଚ ତ୍ୱଂ ଅୱଲମ୍ବ ତିଟ୍ଠସି;

ଆଳାରପମ୍ହେ ହସିତେ ପିଯଂୱଦେ, ସବ୍ବଙ୍ଗକଲ୍ଯାଣି ଭୁସଂ ୱିରୋଚସି।

୪୪୪।

‘‘ଇଦଂ ୱିମାନଂ ୱିରଜଂ ସମେ ଠିତଂ, ଉଯ୍ୟାନୱନ୍ତଂ ରତିନନ୍ଦିୱଡ୍ଢନଂ;

ଇଚ୍ଛାମହଂ ନାରି ଅନୋମଦସ୍ସନେ, ତଯା ସହ ନନ୍ଦନେ ଇଧ ମୋଦିତୁ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି।

୪୩୯। ତତ୍ଥ ତତ୍ଥାତି ତସ୍ମିଂ ୱିମାନେ। ଅଚ୍ଛସୀତି ଇଚ୍ଛିତିଚ୍ଛିତକାଲେ ନିସୀଦସି। ଦେୱୀତି ତଂ ଆଲପତି। ମହାନୁଭାୱେତି ମହତା ଦିବ୍ବାନୁଭାୱେନ ସମନ୍ନାଗତେ। ପଥଦ୍ଧନୀତି ଅତ୍ତନୋ ପଥଭୂତେ ଅଦ୍ଧନି, ଗଗନତଲମଗ୍ଗେତି ଅତ୍ଥୋ। ପନ୍ନରସେୱ ଚନ୍ଦୋତି ପୁଣ୍ଣମାସିଯଂ ପରିପୁଣ୍ଣମଣ୍ଡଲୋ ଚନ୍ଦୋ ୱିଯ ୱିଜ୍ଜୋତମାନାତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୪୦।ୱଣ୍ଣୋଚ ତେ କନକସ୍ସ ସନ୍ନିଭୋତି ତୱ ୱଣ୍ଣୋ ଚ ଉତ୍ତତ୍ତସିଙ୍ଗୀସୁୱଣ୍ଣେନ ସଦିସୋ ଅତିୱିଯ ମନୋହରୋ। ତେନାହ ‘‘ଉତ୍ତତ୍ତରୂପୋ ଭୁସ ଦସ୍ସନେଯ୍ୟୋ’’ତି। ଅତୁଲେତି ମହାରହେ। ଅତୁଲେତି ୱା ଦେୱତାଯ ଆଲପନଂ, ଅସଦିସରୂପେତି ଅତ୍ଥୋ। ନତ୍ଥି ଚ ତୁଯ୍ହ ସାମିକୋତି ତୁଯ୍ହଂ ସାମିକୋ ଚ ନତ୍ଥି।

୪୪୧।ପହୂତମଲ୍ଯାତି କମଲକୁୱଲଯାଦିବହୁୱିଧକୁସୁମୱତିଯୋ । ସୁୱଣ୍ଣଚୁଣ୍ଣେହୀତି ସୁୱଣ୍ଣୱାଲୁକାହି। ସମନ୍ତମୋତ୍ଥତାତି ସମନ୍ତତୋ ଓକିଣ୍ଣା। ତତ୍ଥାତି ତାସୁ ପୋକ୍ଖରଣୀସୁ। ପଙ୍କୋ ପଣକୋ ଚାତି କଦ୍ଦମୋ ୱା ଉଦକପିଚ୍ଛିଲ୍ଲୋ ୱା ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୪୪୨।ହଂସା ଚିମେ ଦସ୍ସନୀଯା ମନୋରମାତି ଇମେ ହଂସା ଚ ଦସ୍ସନସୁଖା ମନୋରମା ଚ। ଅନୁପରିଯନ୍ତୀତି ଅନୁୱିଚରନ୍ତି। ସବ୍ବଦାତି ସବ୍ବେସୁ ଉତୂସୁ। ସମଯ୍ୟାତି ସଙ୍ଗମ୍ମ। ୱଗ୍ଗୁତି ମଧୁରଂ। ଉପନଦନ୍ତୀତି ୱିକୂଜନ୍ତି। ବିନ୍ଦୁସ୍ସରାତି ଅୱିସଟସ୍ସରା ସମ୍ପିଣ୍ଡିତସ୍ସରା। ଦୁନ୍ଦୁଭୀନଂୱ ଘୋସୋତି ୱଗ୍ଗୁବିନ୍ଦୁସ୍ସରଭାୱେନ ଦୁନ୍ଦୁଭୀନଂ ୱିଯ ତୱ ପୋକ୍ଖରଣିଯଂ ହଂସାନଂ ଘୋସୋତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୪୩।ଦଦ୍ଦଲ୍ଲମାନାତି ଅତିୱିଯ ଅଭିଜଲନ୍ତୀ। ଯସସାତି ଦେୱିଦ୍ଧିଯା। ନାୱାଯାତି ଦୋଣିଯଂ। ପୋକ୍ଖରଣିଯଞ୍ହି ପଦୁମିନିଯଂ ସୁୱଣ୍ଣନାୱାଯ ମହାରହେ ପଲ୍ଲଙ୍କେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଉଦକକୀଳଅଂ କୀଳନ୍ତିଂ ପେତିଂ ଦିସ୍ୱା ଏୱମାହ। ଅୱଲମ୍ବାତି ଅୱଲମ୍ବିତ୍ୱା ଅପସ୍ସେନଂ ଅପସ୍ସାଯ। ତିଟ୍ଠସୀତି ଇଦଂ ଠାନସଦ୍ଦସ୍ସ ଗତିନିୱତ୍ତି ଅତ୍ଥତ୍ତା ଗତିଯା ପଟିକ୍ଖେପୱଚନଂ। ‘‘ନିସଜ୍ଜସୀ’’ତି ୱା ପାଠୋ, ନିସୀଦସିଚ୍ଚେୱସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଆଳାରପମ୍ହେତି ୱେଲ୍ଲିତଦୀଘନୀଲପଖୁମେ। ହସିତେତି ହସିତମହାହସିତମୁଖେ। ପିଯଂୱଦେତି ପିଯଭାଣିନୀ। ସବ୍ବଙ୍ଗକଲ୍ଯାଣୀତି ସବ୍ବେହି ଅଙ୍ଗେହି ସୁନ୍ଦରେ, ସୋଭନସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିରୋଚସୀତି ୱିରାଜେସି।

୪୪୪।ୱିରଜନ୍ତି ୱିଗତରଜଂ ନିଦ୍ଦୋସଂ। ସମେ ଠିତନ୍ତି ସମେ ଭୂମିଭାଗେ ଠିତଂ, ଚତୁରସ୍ସସୋଭିତତାଯ ୱା ସମଭାଗେ ଠିତଂ, ସମନ୍ତଭଦ୍ଦକନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଉଯ୍ୟାନୱନ୍ତନ୍ତି ନନ୍ଦନୱନସହିତଂ। ରତିନନ୍ଦିୱଡ୍ଢନନ୍ତି ରତିଞ୍ଚ ନନ୍ଦିଞ୍ଚ ୱଡ୍ଢେତୀତି ରତିନନ୍ଦିୱଡ୍ଢନଂ, ସୁଖସ୍ସ ଚ ପୀତିଯା ଚ ସଂୱଡ୍ଢନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ନାରୀତି ତସ୍ସା ଆଲପନଂ। ଅନୋମଦସ୍ସନେତି ପରିପୁଣ୍ଣଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗତାଯ ଅନିନ୍ଦିତଦସ୍ସନେ। ନନ୍ଦନେତି ନନ୍ଦନକରେ। ଇଧାତି ନନ୍ଦନୱନେ, ୱିମାନେ ୱା। ମୋଦିତୁନ୍ତି ଅଭିରମିତୁଂ ଇଚ୍ଛାମୀତି ଯୋଜନା।

ଏୱଂ ତେନ ମାଣୱେନ ୱୁତ୍ତେ ସା ୱିମାନପେତିଦେୱତା ତସ୍ସ ପଟିୱଚନଂ ଦେନ୍ତୀ –

୪୪୫।

‘‘କରୋହି କମ୍ମଂ ଇଧ ୱେଦନୀଯଂ, ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ତେ ଇଧ ନିହିତଂ ଭୱତୁ;

କତ୍ୱାନ କମ୍ମଂ ଇଧ ୱେଦନୀୟଂ, ଏୱଂ ମମଂ ଲଚ୍ଛସି କାମକାମିନି’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କରୋହି କମ୍ମଂ ଇଧ ୱେଦନୀୟନ୍ତି ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ଦିବ୍ବଟ୍ଠାନେ ୱିପଚ୍ଚନକଂ ୱିପାକଦାୟକଂ କୁସଲକମ୍ମଂ କରୋହି ପସୱେୟ୍ୟାସି। ଇଧ ନିହିତନ୍ତି ଇଧୂପନୀତଂ, ‘‘ଇଧ ନିନ୍ନ’’ନ୍ତି ୱା ପାଠୋ, ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ନିନ୍ନଂ ପୋଣଂ ପବ୍ଭାରଂ ତୱ ଚିତ୍ତଂ ଭୱତୁ ହୋତୁ। ମମନ୍ତି ମଂ। ଲଚ୍ଛସୀତି ଲଭିସ୍ସସି।

ସୋ ମାଣୱୋ ତସ୍ସା ୱିମାନପେତିୟା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତତୋ ମନୁସ୍ସପଥଂ ଗତୋ ତତ୍ଥ ଚିତ୍ତଂ ପଣିଧାୟ ତଜ୍ଜଂ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ନଚିରସ୍ସେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ତତ୍ଥ ନିବ୍ବତ୍ତି ତସ୍ସା ପେତିୟା ସହବ୍ୟତଂ। ତମତ୍ଥଂ ପକାସେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୪୪୬।

‘‘ସାଧୂତି ସୋ ତସ୍ସା ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା,

ଅକାସି କମ୍ମଂ ତହିଂ ୱେଦନୀୟଂ;

କତ୍ୱାନ କମ୍ମଂ ତହିଂ ୱେଦନୀୟଂ,

ଉପପଜ୍ଜି ସୋ ମାଣୱୋ ତସ୍ସା ସହବ୍ୟତ’’ନ୍ତି। –

ଓସାନଗାଥମାହଂସୁ। ତତ୍ଥ ସାଧୂତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନେ ନିପାତୋ। ତସ୍ସାତି ତସ୍ସା ୱିମାନପେତିୟା। ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱାତି ତସ୍ସା ୱଚନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା। ତହିଂ ୱେଦନୀୟନ୍ତି ତସ୍ମିଂ ୱିମାନେ ତାୟ ସଦ୍ଧିଂ ୱେଦିତବ୍ବସୁଖୱିପାକଂ କୁସଲକମ୍ମଂ। ସହବ୍ୟତନ୍ତି ସହଭାୱଂ। ସୋ ମାଣୱୋ ତସ୍ସା ସହବ୍ୟତଂ ଉପପଜ୍ଜୀତି ଯୋଜନା। ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେୱ।

ଏୱଂ ତେସୁ ତତ୍ଥ ଚିରକାଲଂ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱନ୍ତେସୁ ପୁରିସୋ କମ୍ମସ୍ସ ପରିକ୍ଖୟେନ କାଲମକାସି, ଇତ୍ଥୀ ପନ ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମସ୍ସ ଖେତ୍ତଙ୍ଗତଭାୱେନ ଏକଂ ବୁଦ୍ଧନ୍ତରଂ ତତ୍ଥ ପରିପୁଣ୍ଣଂ କତ୍ୱା ୱସି। ଅଥ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱତି ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱତ୍ତିତୱରଧମ୍ମଚକ୍କେ ଅନୁକ୍କମେନ ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଆୟସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ଏକଦିୱସଂ ପବ୍ବତଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ତଂ ୱିମାନଞ୍ଚ ୱିମାନପେତିଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ‘‘ୱେଳୁରିୟଥମ୍ଭଂ ରୁଚିରଂ ପଭସ୍ସର’’ନ୍ତିଆଦିକାହି ଗାଥାହି ପୁଚ୍ଛି। ସା ଚସ୍ସ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସବ୍ବଂ ଅତ୍ତନୋ ପୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ସାୱତ୍ଥିଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞଧମ୍ମନିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ରଥକାରପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଭୁସପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଭୁସାନି ଏକୋ ସାଲିଂ ପୁନାପରୋତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିୟଂ ୱିହରନ୍ତେ ଚତ୍ତାରୋ ପେତେ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିୟା କିର ଅୱିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକେ ଏକୋ କୂଟୱାଣିଜୋ କୂଟମାନାଦୀହି ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେସି। ସୋ ସାଲିପଲାପେ ଗହେତ୍ୱା ତମ୍ବମତ୍ତିକାୟ ପରିଭାୱେତ୍ୱା ଗରୁତରେ କତ୍ୱା ରତ୍ତସାଲିହି ସଦ୍ଧିଂ ମିସ୍ସେତ୍ୱା ୱିକ୍କିଣି। ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ‘‘ଘରଂ ଆଗତାନଂ ମମ ମିତ୍ତସୁହଜ୍ଜାନଂ ସମ୍ମାନଂ ନ କରୋତୀ’’ତି କୁପିତୋ ଯୁଗଚମ୍ମଂ ଗହେତ୍ୱା ମାତୁସୀସେ ପହାରମଦାସି। ତସ୍ସ ସୁଣିସା ସବ୍ବେସଂ ଅତ୍ଥାୟ ଠପିତମଂସଂ ଚୋରିକାୟ ଖାଦିତ୍ୱା ପୁନ ତେହି ଅନୁଯୁଞ୍ଜିୟମାନା ‘‘ସଚେ ମୟା ତଂ ମଂସଂ ଖାଦିତଂ, ଭୱେ ଭୱେ ଅତ୍ତନୋ ପିଟ୍ଠିମଂସଂ କନ୍ତିତ୍ୱା ଖାଦେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି ସପଥମକାସି। ଭରିୟା ପନସ୍ସ କିଞ୍ଚିଦେୱ ଉପକରଣଂ ଯାଚନ୍ତାନଂ ‘‘ନତ୍ଥୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ନିପ୍ପୀଳିୟମାନା ‘‘ସଚେ ସନ୍ତଂ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି, ଜାତଜାତଟ୍ଠାନେ ଗୂଥଭକ୍ଖା ଭୱେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି ମୁସାୱାଦେନ ସପଥମକାସି।

ତେ ଚତ୍ତାରୋପି ଜନା ଅପରେନ ସମୟେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ୱିଞ୍ଝାଟୱିୟଂ ପେତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତତ୍ଥ କୂଟୱାଣିଜୋ କମ୍ମଫଲେନ ପଜ୍ଜଲନ୍ତଂ ଭୁସଂ ଉଭୋହି ହତ୍ଥେହି ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ମତ୍ଥକେ ଆକିରିତ୍ୱା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱତି, ତସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଅୟୋମୟେହି ମୁଗ୍ଗରେହି ସୟମେୱ ଅତ୍ତନୋ ସୀସଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅନପ୍ପକଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି। ତସ୍ସ ସୁଣିସା କମ୍ମଫଲେନ ସୁନିସିତେହି ଅତିୱିୟ ୱିପୁଲାୟତେହି ନଖେହି ଅତ୍ତନୋ ପିଟ୍ଠିମଂସାନି କନ୍ତିତ୍ୱା

ଖାଦନ୍ତୀ ଅପରିମିତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭଓତି, ତସ୍ସ ଭରିଯାଯ ସୁଗନ୍ଧଂ ସୁୱିସୁଦ୍ଧଂ ଅପଗତକାଳକଂ ସାଲିଭତ୍ତଂ ଉପନୀତମତ୍ତମେଓ ନାନାୱିଧକିମିକୁଲାକୁଲଂ ପରମଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଜେଗୁଚ୍ଛଂ ଗୂଥଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ତଂ ସା ଉଭୋହି ହତ୍ଥେହି ପରିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୀ ମହାଦୁକ୍ଖଂ ପଟିସଂୱେଦେତି।

ଏୱଂ ତେସୁ ଚତୂସୁ ଜନେସୁ ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭଓନ୍ତେସୁ ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ପବ୍ବତଚାରିକଂ ଚରନ୍ତୋ ଏକଦିୱସଂ ତଂ ଠାନଂ ଗତୋ। ତେ ପେତେ ଦିସ୍ୱା –

୪୪୭।

‘‘ଭୁସାନି ଏକୋ ସାଲିଂ ପୁନାପରୋ, ଅଯଞ୍ଚ ନାରୀ ସକମଂସଲୋହିତଂ;

ତୁୱଞ୍ଚ ଗୂଥଂ ଅସୁଚିଂ ଅକନ୍ତଂ, ପରିଭୁଞ୍ଜସି କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ’’ତି। –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ତେହି କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଭୁସାନୀତି ପଲାପାନି। ଏକୋତି ଏକକୋ। ସାଲିନ୍ତି ସାଲିନୋ। ସାମିଅତ୍ଥେ ହେତଂ ଉପଯୋଗୱଚନଂ, ସାଲିନୋ ପଲାପାନି ପଜ୍ଜଲନ୍ତାନି ଅତ୍ତନୋ ସୀସେ ଅୱକିରତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ପୁନାପରୋତି ପୁନ ଅପରୋ। ଯୋ ହି ସୋ ମାତୁସୀସଂ ପହରି, ସୋ ଅଯୋମୁଗ୍ଗରେହି ଅତ୍ତନୋ ସୀସଂ ପହରିତ୍ୱା ସୀସଭେଦଂ ପାପୁଣାତି, ତଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ସକମଂସଲୋହିତନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ପିଟ୍ଠିମଂସଂ ଲୋହିତଞ୍ଚ ପରିଭୁଞ୍ଜତୀତି ଯୋଜନା। ଅକନ୍ତନ୍ତି ଅମନାପଂ ଜେଗୁଚ୍ଛଂ। କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି କତମସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ଇଦଂ ଫଲଂ, ଯଂ ଇଦାନି ତୁମ୍ହେହି ପଚ୍ଚନୁଭୱୀଯତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଂ ଥେରେନ ତେହି କତକମ୍ମେ ପୁଚ୍ଛିତେ କୂଟୱାଣିଜସ୍ସ ଭରିଯା ସବ୍ବେହି ତେହି କତକମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୀ –

୪୪୮।

‘‘ଅଯଂ ପୁରେ ମାତରଂ ହିଂସତି, ଅଯଂ ପନ କୂଟୱାଣିଜୋ;

ଅଯଂ ମଂସାନି ଖାଦିତ୍ୱା, ମୁସାୱାଦେନ ୱଞ୍ଚେତି।

୪୪୯।

‘‘ଅହଂ ମନୁସ୍ସେସୁ ମନୁସ୍ସଭୂତା, ଅଗାରିନୀ ସବ୍ବକୁଲସ୍ସ ଇସ୍ସରା;

ସନ୍ତେସୁ ପରିଗୁହାମି, ମା ଚ କିଞ୍ଚି ଇତୋ ଅଦଂ।

୪୫୦।

‘‘ମୁସାୱାଦେନ ଛାଦେମି, ନତ୍ଥି ଏତଂ ମମ ଗେହେ;

ସଚେ ସନ୍ତଂ ନିଗୁହାମି, ଗୂଥୋ ମେ ହୋତୁ ଭୋଜନଂ।

୪୫୧।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକେନ, ମୁସାୱାଦସ୍ସ ଚୂଭଯଂ;

ସୁଗନ୍ଧଂ ସାଲିନୋ ଭତ୍ତଂ, ଗୂଥଂ ମେ ପରିୱତ୍ତତି।

୪୫୨।

‘‘ଅଓଞ୍ଝାନି ଚ କମ୍ମାନି, ନ ହି କମ୍ମଂ ୱିନସ୍ସତି;

ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଂ କିମିନଂ ମୀଳ୍ହଂ, ଭୁଞ୍ଜାମି ଚ ପିୱାମି ଚା’’ତି। – ଗାଥା ଅଭାସି;

୪୪୮। ତତ୍ଥ ଅଯନ୍ତି ପୁତ୍ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତି ୱଦତି। ହିଂସତୀତି ଥାମେନ ପରିବାଧେତି, ମୁଗ୍ଗରେନ ପହରତୀତି ଅତ୍ଥୋ। କୂଟୱାଣିଜୋତି ଖଲୱାଣିଜୋ, ୱଞ୍ଚନାଯ ୱଣିଜ୍ଜକାରକୋତି ଅତ୍ଥୋ । ମଂସାନି ଖାଦିତ୍ୱାତି ପରେହି ସାଧାରଣମଂସଂ ଖାଦିତ୍ୱା ‘‘ନ ଖାଦାମୀ’’ତି ମୁସାୱାଦେନ ତେ ୱଞ୍ଚେତି।

୪୪୯-୫୦।ଅଗାରିନୀତି ଗେହସାମିନୀ। ସନ୍ତେସୂତି ୱିଜ୍ଜମାନେସ୍ୱେୱ ପରେହି ଯାଚିତୌପକରଣେସୁ। ପରିଗୁହାମୀତି ପଟିଚ୍ଛାଦେସିଂ। କାଲୱିପଲ୍ଲାସେନ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ମା ଚ କିଞ୍ଚି ଇତୋ ଅଦନ୍ତି ଇତୋ ମମ ସନ୍ତକତୋ କିଞ୍ଚିମତ୍ତମ୍ପି ଅତ୍ଥିକସ୍ସ ପରସ୍ସ ନ ଅଦାସିଂ। ଛାଦେମିତି ‘‘ନତ୍ଥି ଏତଂ ମମ ଗେହେ’’ତି ମୁସାୱାଦେନ ଛାଦେସିଂ।

୪୫୧-୨।ଗୂଥଂ ମେ ପରିୱତ୍ତତୀତି ସୁଗନ୍ଧଂ ସାଲିଭତ୍ତଂ ମଯ୍ହଂ କମ୍ମୱସେନ ଗୂଥଭାୱେନ ପରିୱତ୍ତତି ପରିଣମତି। ଅୱଞ୍ଝାନୀତି ଅମୋଘାନି ଅନିପ୍ଫଲାନି। ନ ହି କମ୍ମଂ ୱିନସ୍ସତୀତି ଯଥୂପଚିତଂ କମ୍ମଂ ଫଲଂ ଅଦତ୍ୱା ନ ହି ୱିନସ୍ସତି। କିମିନନ୍ତି କିମିୱନ୍ତଂ ସଞ୍ଜାତକିମିକୁଲଂ। ମୀଳ୍ହନ୍ତି ଗୂଥଂ। ସେସଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯତ୍ତା ଉତ୍ତାନମେୱ।

ଏୱଂ ଥେରୋ ତସ୍ସା ପେତିଯା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ଭୁସପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। କୁମାରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅଚ୍ଛେରରୂପଂ ସୁଗତସ୍ସ ଞାଣନ୍ତି ଇଦଂ କୁମାରପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର ବହୂ ଉପାସକା ଧମ୍ମଗଣା ହୁତ୍ୱା ନଗରେ ମହନ୍ତଂ ମଣ୍ଡପଂ କାରେତ୍ୱା ତଂ ନାନାୱଣ୍ଣେହି ୱତ୍ଥେହି ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା କାଲସ୍ସେୱ ସତ୍ଥାରଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ ନିମନ୍ତେତ୍ୱା ମହାରହୱରପଚ୍ଚତ୍ଥରଣତ୍ଥତେସୁ ଆସନେସୁ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫାଦୀହି ପୂଜେତ୍ୱା ମହାଦାନଂ ପୱତ୍ତେନ୍ତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରୋ ମଚ୍ଛେରମଲପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତୋ ପୁରିସୋ ତଂ ସକ୍କାରଂ ଅସହମାନୋ ଏୱମାହ – ‘‘ୱରମେତଂ ସବ୍ବଂ ସଙ୍କାରକୂଟେ ଛଡ୍ଡିତଂ, ନ ତ୍ୱେୱ ଇମେସଂ ମୁଣ୍ଡକାନଂ ଦିନ୍ନ’’ନ୍ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଉପାସକା ସଂୱିଗ୍ଗମାନସା ‘‘ଭାରିଯଂ ୱତ ଇମିନା ପୁରିସେନ ପାପଂ ପସୁତଂ, ଯେନ ଏୱଂ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖେ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ଅପରଦ୍ଧ’’ନ୍ତି ତମତ୍ଥଂ ତସ୍ସ ମାତୁଯା ଆରୋଚେତ୍ୱା ‘‘ଗଚ୍ଛ, ତ୍ୱଂ ସସାୱକସଙ୍ଘଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ଖମାପେହୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ସା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ପୁତ୍ତଂ ସନ୍ତଜ୍ଜେନ୍ତୀ ସଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୁତ୍ତେନ କତଅଚ୍ଚଯଂ ଦେସେନ୍ତୀ ଖମାପେତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ସତ୍ତାହଂ ଯାଗୁଦାନେନ ପୂଜଂ ଅକାସି। ତସ୍ସା ପୁତ୍ତୋ ନଚିରସ୍ସେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା କିଲିଟ୍ଠକମ୍ମୂପଜୀୱିନିଯା ଗଣିକାଯ କୁଚ୍ଛିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତି। ସା ଚ ନଂ ଜାତମତ୍ତଂଯେୱ ‘‘ଦାରକୋ’’ତି ଞତ୍ୱା ସୁସାନେ ଛଡ୍ଡାପେସି। ସୋ ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞବଲେନେୱ ଗହିତାରକ୍ଖୋ କେନଚି ଅନୁପଦ୍ଦୁତୋ ମାତୁ-ଅଙ୍କେ ୱିଯ ସୁଖଂ ସୁପି। ଦେୱତା ତସ୍ସ ଆରକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହିଂସୂତି ଚ ୱଦନ୍ତି।

ଅଥ ଭଗୱା ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ମହାକରୁଣାସମାପତ୍ତିତୋ ୱୁଟ୍ଠାଯ ବୁଦ୍ଧଚକ୍ଖୁନା ଲୋକଂ ୱୋଲୋକେନ୍ତୋ ତଂ ଦାରକଂ ସିୱଥିକାଯ ଛଡ୍ଡିତଂ ଦିସ୍ୱା ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନୱେଲାଯ ସିୱଥିକଂ ଅଗମାସି। ‘‘ସତ୍ଥା ଇଧାଗତୋ, କାରଣେନେତ୍ଥ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ମହାଜନୋ ସନ୍ନିପତି। ଭଗୱା ସନ୍ନିପତିତପରିସାଯ ‘‘ନାଯଂ ଦାରକୋ ଓଞ୍ଞାତବ୍ବୋ, ଯଦିପି ଇଦାନି ସୁସାନେ ଛଡ୍ଡିତୋ ଅନାଥୋ ଠିତୋ, ଆଯତିଂ ପନ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ଅଭିସମ୍ପରାଯଞ୍ଚ ଉଳାରସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭିସ୍ସତୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତେହି ମନୁସ୍ସେହି ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଇମିନା ପୁରିମଜାତିଯଂ କତଂ କମ୍ମ’’ନ୍ତି ପୁଟ୍ଠୋ –

‘‘ବୁଦ୍ଧପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ପୂଜଂ ଅକାସି ଜନତା ଉଳାରଂ;

ତତ୍ରସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସହୁ ଅଞ୍ଞଥତ୍ତଂ, ୱାଚଂ ଅଭାସି ଫରୁସଂ ଅସବ୍ଭ’’ନ୍ତି। –

ଆଦିନା ନଯେନ ଦାରକେନ କତକମ୍ମଂ ଆଯତିଂ ପତ୍ତବ୍ବଂ ସମ୍ପତ୍ତିଞ୍ଚ ପକାସେତ୍ୱା ସନ୍ନିପତିତାଯ ପରିସାଯ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ ଧମ୍ମଂ କଥେତ୍ୱା ଉପରି

ସାମୁକ୍କଂସିକଂ ଧମ୍ମଦେସନଂ ଅକାସି। ସଚ୍ଚପରିୟୋସାନେ ଚତୁରାସୀତିୟା ପାଣସହସ୍ସାନଂ ଧମ୍ମାଭିସମୟୋ ଅହୋସି, ତଞ୍ଚ ଦାରକଂ ଅସୀତିକୋଟିୱିଭୱୋ ଏକୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଭଗୱତୋ ସମ୍ମୁଖାୱ ''ମୟ୍ହଂ ପୁତ୍ତୋ''ତି ଅଗ୍ଗହେସି। ଭଗୱା ''ଏତ୍ତକେନ ଅୟଂ ଦାରକୋ ରକ୍ଖିତୋ, ମହାଜନସ୍ସ ଚ ଅନୁଗ୍ଗହୋ କତୋ''ତି ୱିହାରଂ ଅଗମାସି।

ସୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ତସ୍ମିଂ କୁଟୁମ୍ବିକେ କାଲକତେ ତେନ ନିପ୍ଫାଦିତଂ ଧନଂ ପଟିପଜ୍ଜିତ୍ୱା କୁଟୁମ୍ବଂ ସଣ୍ଠପେନ୍ତୋ ତସ୍ମିଂ ନଗରେୟେୱ ମହାୱିଭୱୋ ଗହପତି ହୁତ୍ୱା ଦାନାଦିନିରତୋ ଅହୋସି। ଅଥେକଦିୱସଂ ଭିକ୍ଖୂ ଧମ୍ମସଭାୟଂ କଥଂ ସମୁଟ୍ଠାପେସୁଂ – ''ଅହୋ ନୂନ ସତ୍ଥା ସତ୍ତେସୁ ଅନୁକମ୍ପକୋ, ସୋପି ନାମ ଦାରକୋ ତଦା ଅନାଥୋ ଠିତୋ ଏତରହି ମହତିଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱତି, ଉଳାରାନି ଚ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋତୀ''ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସତ୍ଥା ''ନ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତସ୍ସ ଏତ୍ତକାୱ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅଥ ଖୋ ଆୟୁପରିୟୋସାନେ ତାୱତିଂସଭୱନେ ସକ୍କସ୍ସ ଦେୱରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିସ୍ସତି, ମହତିଂ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଞ୍ଚ ପଟିଲଭିସ୍ସତୀ''ତି ବ୍ୟାକାସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂ ଚ ମହାଜନୋ ଚ ''ଇଦଂ କିର କାରଣଂ ଦିସ୍ୱା ଦୀଘଦସ୍ସୀ ଭଗୱା ଜାତମତ୍ତସ୍ସେୱସ୍ସ ଆମକସୁସାନେ ଛଡ୍ଡିତସ୍ସ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ସଙ୍ଗହଂ ଅକାସୀ''ତି ସତ୍ଥୁ ଞାଣୱିସେସଂ ଥୋମେତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ଅତ୍ତଭାୱେ ତସ୍ସ ପୱତ୍ତିଂ କଥେସୁଂ। ତମତ୍ଥଂ ଦୀପେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୪୫୩।

''ଅଚ୍ଛେରରୂପଂ ସୁଗତସ୍ସ ଞାଣଂ, ସତ୍ଥା ୟଥା ପୁଗ୍ଗଲଂ ବ୍ୟାକାସି;

ଉସ୍ସନ୍ନପୁଞ୍ଞାପି ଭୱନ୍ତି ହେକେ, ପରିତ୍ତପୁଞ୍ଞାପି ଭୱନ୍ତି ହେକେ।

୪୫୪।

''ଅୟଂ କୁମାରୋ ସୀୱଥିକାୟ ଛଡ୍ଡିତୋ, ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠସ୍ନେହେନ ୟାପେତି ରତ୍ତିଂ;

ନ ୟକ୍ଖଭୂତା ନ ସରୀସପା ୱା, ୱିହେଠୟେୟ୍ୟୁଂ କତପୁଞ୍ଞଂ କୁମାରଂ।

୪୫୫।

''ସୁନଖାପିମସ୍ସ ପଲିହିଂସୁ ପାଦେ, ଧଙ୍କା ସିଙ୍ଗାଲା ପରିୱତ୍ତୟନ୍ତି;

ଗବ୍ଭାସୟଂ ପକ୍ଖିଗଣା ହରନ୍ତି, କାକା ପନ ଅକ୍ଖିମଲଂ ହରନ୍ତି।

୪୫୬।

''ନୟିମସ୍ସ ରକ୍ଖଂ ୱିଦହିଂସୁ କେଚି, ନ ଓସଧଂ ସାସପଧୂପନଂ ୱା;

ନକ୍ଖତ୍ତୟୋଗମ୍ପି ନ ଅଗ୍ଗହେସୁଂ, ନ ସବ୍ବଧଞ୍ଞାନିପି ଆକିରିଂସୁ।

୪୫୭।

''ଏତାଦିସଂ ଉତ୍ତମକିଚ୍ଛପତ୍ତଂ, ରତ୍ତାଭତଂ ସୀୱଥିକାୟ ଛଡ୍ଡିତଂ;

ନୋନୀତପିଣ୍ଡଂୱ ପୱେଧମାନଂ, ସସଂସୟଂ ଜୀୱିତସାୱସେସଂ।

୪୫୮।

''ତମଦ୍ଦସା ଦେୱମନୁସ୍ସପୂଜିତୋ, ଦିସ୍ୱା ଚ ତଂ ବ୍ୟାକରି ଭୂରିପଞ୍ଞୋ;

‘ଅଯଂ କୁମାରୋ ନଗରସ୍ମିମସ୍ସ, ଅଗ୍ଗକୁଲିକୋ ଭୱିସ୍ସତି ଭୋଗତୋ ଚ’।

୪୫୯।

‘‘କିସ୍ସ ୱତଂ କିଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କିସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

ଏତାଦିସଂ ବ୍ଯସନଂ ପାପୁଣିତ୍ୱା, ତଂ ତାଦିସଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋସ୍ସତିଦ୍ଧି’’ନ୍ତି। –

ଛ ଗାଥା ଅଭାସିଂସୁ।

୪୫୩। ତତ୍ଥ ଅଚ୍ଛେରରୂପନ୍ତି ଅଚ୍ଛରିଯସଭାୱଂ। ସୁଗତସ୍ସ ଞାଣନ୍ତି ଅଞ୍ଞେହି ଅସାଧାରଣଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଞାଣଂ, ଆସଯାନୁସଯଞାଣାଦିସଙ୍ଖାତଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣମେୱ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ତଯିଦଂ ଅଞ୍ଞେସଂ ଅୱିସଯଭୂତଂ କଥଂ ଞାଣନ୍ତି ଆହ ‘‘ସତ୍ଥା ଯଥା ପୁଗ୍ଗଲଂ ବ୍ଯାକାସୀ’’ତି। ତେନ ସତ୍ଥୁ ଦେସନାଯ ଏୱ ଞାଣସ୍ସ ଅଚ୍ଛରିଯଭାୱୋ ୱିଞ୍ଞାଯତୀତି ଦସ୍ସେତି।

ଇଦାନି ବ୍ଯାକରଣଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ଉସ୍ସନ୍ନପୁଞ୍ଞାପି ଭୱନ୍ତି ହେକେ, ପରିତ୍ତପୁଞ୍ଞାପି ଭୱନ୍ତି ହେକେ’’ତି ଆହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଉସ୍ସନ୍ନକୁସଲଧମ୍ମାପି ଇଧେକଚ୍ଚେ ପୁଗ୍ଗଲା ଲଦ୍ଧପଚ୍ଚଯସ୍ସ ଅପୁଞ୍ଞସ୍ସ ୱସେନ ଜାତିଆଦିନା ନିହୀନା ଭୱନ୍ତି, ପରିତ୍ତପୁଞ୍ଞାପି ଅପ୍ପତରପୁଞ୍ଞଧମ୍ମାପି ଏକେ ସତ୍ତା ଖେତ୍ତସମ୍ପତ୍ତିଆଦିନା ତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ମହାଜୁତିକତାଯ ଉଳାରା ଭୱନ୍ତୀତି।

୪୫୪।ସୀୱଥିକାଯାତି ସୁସାନେ। ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠସ୍ନେହେନାତି ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠତୋ ପୱତ୍ତସ୍ନେହେନ, ଦେୱତାଯ ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠତୋ ପଗ୍ଘରିତଖୀରେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ଯକ୍ଖଭୂତା ନ ସରୀସପା ୱାତି ପିସାଚଭୂତା ୱା ଯକ୍ଖଭୂତା ୱା ସରୀସପା ୱା ଯେ କେଚି ସରନ୍ତା ଗଚ୍ଛନ୍ତା ୱା ନ ୱିହେଠଯେଯ୍ୟୁଂ ନ ବାଧେଯ୍ୟୁଂ।

୪୫୫।ପଲିହିଂସୁ ପାଦେତି ଅତ୍ତନୋ ଜିୱ୍ହାଯ ପାଦେ ଲିହିଂସୁ। ଧଙ୍କାତି କାକା। ପରିୱତ୍ତଯନ୍ତୀତି ‘‘ମା ନଂ କୁମାରଂ କେଚି ୱିହେଠେଯ୍ୟୁ’’ନ୍ତି ରକ୍ଖନ୍ତା ନିରୋଗଭାୱଜାନନତ୍ଥଂ ଅପରାପରଂ ପରିୱତ୍ତନ୍ତି। ଗବ୍ଭାସଯନ୍ତି ଗବ୍ଭମଲଂ। ପକ୍ଖିଗଣାତି ଗିଜ୍ଝକୁଲଲାଦଯୋ ସକୁଣଗଣା। ହରନ୍ତୀତି ଅପନେନ୍ତି। ଅକ୍ଖିମଲନ୍ତି ଅକ୍ଖିଗୂଥଂ।

୪୫୬।କେଚୀତି କେଚି ମନୁସ୍ସା, ଅମନୁସ୍ସା ପନ ରକ୍ଖଂ ସଂୱିଦହିଂସୁ। ଓସଧନ୍ତି ତଦା ଆଯତିଞ୍ଚ ଆରୋଗ୍ୟାୱହଂ ଅଗଦଂ। ସାସପଧୂପନଂ ୱାତି ଯଂ ଜାତସ୍ସ ଦାରକସ୍ସ ରକ୍ଖଣତ୍ଥଂ ସାସପେନ ଧୂପନଂ କରୋନ୍ତି, ତମ୍ପି ତସ୍ସ କରୋନ୍ତା ନାହେସୁନ୍ତି ଦୀପେନ୍ତି। ନକ୍ଖତ୍ତଯୋଗମ୍ପି ନ ଅଗ୍ଗହେସୁନ୍ତି ନକ୍ଖତ୍ତଯୁତ୍ତମ୍ପି ନ ଗଣ୍ହିଂସୁ। ‘‘ଅସୁକମ୍ହି ନକ୍ଖତ୍ତେ ତିଥିମ୍ହି ମୁହୁତ୍ତେ ଅଯଂ ଜାତୋ’’ତି ଏୱଂ ଜାତକମ୍ମମ୍ପିସ୍ସ ନ କେଚି ଅକଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ସବ୍ବଧଞ୍ଞାନିପି ଆକିରିଂସୂତି ମଙ୍ଗଲଂ କରୋନ୍ତା ଅଗଦୱସେନ ଯଂ ସାସପତେଲମିସ୍ସିତଂ ସାଲିଆଦିଧଞ୍ଞଂ ଆକିରନ୍ତି, ତମ୍ପିସ୍ସ ନାକଂସୂତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୫୭।ଏତାଦିସନ୍ତି ଏୱରୂପଂ । ଉତ୍ତମକିଚ୍ଛପତ୍ତନ୍ତି ପରମକିଚ୍ଛଂ ଆପନ୍ନଂ ଅତିୱିଯ ଦୁକ୍ଖପ୍ପତ୍ତଂ। ରତ୍ତାଭତନ୍ତି ରତ୍ତିଯଂ ଆଭତଂ। ନୋନୀତପିଣ୍ଡଂ ୱିଯାତି ନୱନୀତପିଣ୍ଡସଦିସଂ, ମଂସପେସିମତ୍ତତା ଏୱଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପୱେଧମାନନ୍ତି ଦୁବ୍ବଲଭାୱେନ ପକମ୍ପମାନଂ। ସସଂସଯନ୍ତି ‘‘ଜୀୱତି ନୁ ଖୋ ନ ନୁ ଖୋ ଜୀୱତୀ’’ତି ସଂସଯିତତାଯ ସଂସଯୱନ୍ତଂ। ଜୀୱିତସାୱସେସନ୍ତି ଜୀୱିତଟ୍ଠିତିଯା ହେତୁଭୂତାନଂ ସାଧନାନଂ ଅଭାୱେନ କେୱଲଂ ଜୀୱିତମତ୍ତାୱସେସକଂ।

୪୫୮।ଅଗ୍ଗକୁଲିକୋ ଭୱିସ୍ସତି ଭୋଗତୋ ଚାତି ଭୋଗନିମିତ୍ତଂ ଭୋଗସ୍ସ ୱସେନ ଅଗ୍ଗକୁଲିକୋ ସେଟ୍ଠକୁଲିକୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୫୯। ‘‘କିସ୍ସ ୱତ’’ନ୍ତି ଅଯଂ ଗାଥା ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକେ ଠିତେହି ଉପାସକେହି ତେନ କତକମ୍ମସ୍ସ ପୁଚ୍ଛାୱସେନ ୱୁତ୍ତା। ସା ଚ ଖୋ ସିୱଥିକାଯ ସନ୍ନିପତିତେହୀତି ୱେଦିତବ୍ବା। ତତ୍ଥ କିସ୍ସାତି କିଂ ଅସ୍ସ। ୱତନ୍ତି ୱତସମାଦାନଂ। ପୁନ କିସ୍ସାତି କୀଦିସସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ୱତସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯସ୍ସ ଚାତି ୱିଭତ୍ତିଂ ୱିପରିଣାମେତ୍ୱା ଯୋଜନା। ଏତାଦିସନ୍ତି ଗଣିକାଯ କୁଚ୍ଛିଯା ନିକ୍ଖନ୍ତଂ, ସୁସାନେ ଛଡ୍ଡନନ୍ତି ଏୱରୂପଂ। ବ୍ଯସନନ୍ତି ଅନତ୍ଥଂ। ତାଦିସନ୍ତି ତଥାରୂପଂ, ‘‘ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠସ୍ନେହେନ ଯାପେତି ରତ୍ତି’’ନ୍ତିଆଦିନା, ‘‘ଅଯଂ କୁମାରୋ ନଗରସ୍ମିମସ୍ସ ଅଗ୍ଗକୁଲିକୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତିଆଦିନା ଚ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦ୍ଧିନ୍ତି ଦେୱିଦ୍ଧିଂ, ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ଇଦାନି ତେହି ଉପାସକେହି ପୁଟ୍ଠୋ ଭଗୱା ଯଥା ତଦା ବ୍ଯାକାସି, ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୪୬୦।

‘‘ବୁଦ୍ଧପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ପୂଜଂ ଅକାସି ଜନତା ଉଳାରଂ;

ତତ୍ରସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସହୁ ଅଞ୍ଞଥତ୍ତଂ, ୱାଚଂ ଅଭାସି ଫରୁସଂ ଅସବ୍ଭଂ।

୪୬୧।

‘‘ସୋ ତଂ ୱିତକ୍କଂ ପୱିନୋଦୟିତ୍ୱା, ପୀତିଂ ପସାଦଂ ପଟିଲଦ୍ଧା ପଚ୍ଛା;

ତଥାଗତଂ ଜେତୱନେ ୱସନ୍ତଂ, ଯାଗୁୟା ଉପଟ୍ଠାସି ସତ୍ତରତ୍ତଂ।

୪୬୨।

‘‘ତସ୍ସ ୱତଂ ତଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ, ତସ୍ସ ସୁଚିଣ୍ଣସ୍ସ ଅୟଂ ୱିପାକୋ;

ଏତାଦିସଂ ବ୍ୟସନଂ ପାପୁଣିତ୍ୱା, ତଂ ତାଦିସଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋସ୍ସତିଦ୍ଧିଂ।

୪୬୩।

‘‘ଠତ୍ୱାନ ସୋ ୱସ୍ସସତଂ ଇଧେୱ, ସବ୍ବେହି କାମେହି ସମଙ୍ଗିଭୂତୋ;

କାୟସ୍ସ ଭେଦା ଅଭିସମ୍ପରାୟଂ, ସହବ୍ୟତଂ ଗଚ୍ଛତି ୱାସୱସ୍ସା’’ତି। –

ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅୱୋଚୁଂ।

୪୬୦। ତତ୍ଥ ଜନତାତି ଜନସମୂହୋ, ଉପାସକଗଣୋତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ତତ୍ରାତି ତସ୍ସଂ ପୂଜାୟଂ। ଅସ୍ସାତି ତସ୍ସ ଦାରକସ୍ସ। ଚିତ୍ତସ୍ସହୁ ଅଞ୍ଞଥତ୍ତନ୍ତି ପୁରିମଭୱସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞଥାଭାୱୋ ଅନାଦରୋ ଅଗାରୱୋ ଅପଚ୍ଚୟୋ ଅହୋସି। ଅସବ୍ଭନ୍ତି ସାଧୁସଭାୟ ସାୱେତୁଂ ଅୟୁତ୍ତଂ ଫରୁସଂ ୱାଚଂ ଅଭାସି।

୪୬୧।ସୋତି ସୋ ଅୟଂ। ତଂ ୱିତକ୍କନ୍ତି ତଂ ପାପକଂ ୱିତକ୍କଂ। ପୱିନୋଦୟିତ୍ୱାତି ମାତରା କତାୟ ସଞ୍ଞତ୍ତିୟା ୱୂପସମେତ୍ୱା। ପୀତିଂ ପସାଦଂ ପଟିଲଦ୍ଧାତି ପୀତିଂ ପସାଦଞ୍ଚ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା। ଯାଗୁୟା ଉପଟ୍ଠାସୀତି ଯାଗୁଦାନେନ ଉପଟ୍ଠହି। ସତ୍ତରତ୍ତନ୍ତି ସତ୍ତଦିୱସଂ।

୪୬୨।ତସ୍ସୱତଂ ତଂ ପନ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟନ୍ତି ତଂ ମୟା ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଅତ୍ତନୋ ଚିତ୍ତସ୍ସ ପସାଦନଂ ଦାନଞ୍ଚ ଇମସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱତଂ ତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଞ୍ଚ, ଅଞ୍ଞଂ କିଞ୍ଚି ନତ୍ଥୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୪୬୩।ଠତ୍ୱାନାତି ଯାୱ ଆୟୁପରିୟୋସାନା ଇଧେୱ ମନୁସ୍ସଲୋକେ ଠତ୍ୱା। ଅଭିସମ୍ପରାୟନ୍ତି ପୁନବ୍ଭୱେ। ସହବ୍ୟତଂ ଗଚ୍ଛତି ୱାସୱସ୍ସାତି ସକ୍କସ୍ସ ଦେୱାନମିନ୍ଦସ୍ସ ପୁତ୍ତଭାୱେନ ସହଭାୱଂ ଗମିସ୍ସତି। ଅନାଗତତ୍ଥେ ହି ଇଦଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନକାଲୱଚନଂ। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କୁମାରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। ସେରିଣୀପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ସେରିଣୀପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। କୁରୁରଟ୍ଠେ କିର ହତ୍ଥିନିପୁରେ ସେରିଣୀ ନାମ ଏକା ରୂପୂପଜୀୱିନୀ ଅହୋସି। ତତ୍ଥ ଚ ଉପୋସଥକରଣତ୍ଥାୟ ତତୋ ତତୋ ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପତିଂସୁ। ପୁନ ମହାଭିକ୍ଖୁସନ୍ନିପାତୋ ଅହୋସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ମନୁସ୍ସା

ତିଲତଣ୍ଡୁଲାଦିଂ ସପ୍ପିନଓନୀତମଧୁଆଦିଞ୍ଚ ବହୁଂ ଦାନୂପକରଣଂ ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ମହାଦାନଂ ପଓତ୍ତେସୁଂ। ତେନ ଚ ସମଯେନ ସା ଗଣିକା ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା ମଚ୍ଛେରମଲପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତା ତେହି ମନୁସ୍ସେହି ''ଏହି ତାଓ ଇଦଂ ଦାନଂ ଅନୁମୋଦାହୀ''ତି ଉସ୍ସାହିତାପି ''କିଂ ତେନ ମୁଣ୍ଡକାନଂ ସମଣାନଂ ଦିନ୍ନେନା''ତି ଅପ୍ପସାଦମେଓ ନେସଂ ସମ୍ପଓେଦେସି, କୁତୋ ଅପ୍ପମତ୍ତକସ୍ସ ପରିଚ୍ଚାଗୋ।

ସା ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ପଚ୍ଚନ୍ତନଗରସ୍ସ ପରିଖାପିଟ୍ଠେ ପେତୀ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ଅଥ ହତ୍ଥିନିପୁରଓାସୀ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ ଓଣିଜ୍ଜାଯ ତଂ ନଗରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ରତ୍ତିଯା ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ପରିଖାପିଟ୍ଠଂ ଗତୋ ତାଦିସେନ ପଯୋଜନେନ। ସା ତତ୍ଥ ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଞ୍ଜାନିତ୍ୱା ନଗ୍ଗା ଅଟ୍ଠିଚମ୍ମାଓସେସସରୀରା ଅତିଓିଯ ବୀଭଚ୍ଛଦସ୍ସନା ଅଓିଦୂରେ ଠତ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ସୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା –

୪୬୪।

''ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାସି, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

ଉପ୍ଫାସୁଲିକେ କିସିକେ, କା ନୁ ତ୍ୱଂ ଇଧ ତିଟ୍ଠସୀ''ତି। –

ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି। ସାପିସ୍ସ –

୪୬୫।

''ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୀମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା''ତି। –

ଗାଥାଯ ଅତ୍ତାନଂ ପକାସେସି। ପୁନ ତେନ –

୪୬୬।

''କିଂ ନୁ କାଯେନ ଓାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମଓିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା''ତି। –

ଗାଥାଯ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛିତା –

୪୬୭।

''ଅନାଓଟେସୁ ତିତ୍ଥେସୁ, ଓିଚିନିଂ ଅଦ୍ଧମାସକଂ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକାସିମତ୍ତନୋ।

୪୬୮।

''ନଦିଂ ଉପେମି ତସିତା, ରିତ୍ତକା ପରିଓତ୍ତତି;

ଛାଯଂ ଉପେମି ଉଣ୍ହେସୁ, ଆତପୋ ପରିଓତ୍ତତି।

୪୬୯।

‘‘ଅଗ୍ଗିଵଣ୍ଣୋ ଚ ମେ ଵାତୋ, ଡହନ୍ତୋ ଉପଵାଯତି;

ଏତଞ୍ଚ ଭନ୍ତେ ଅରହାମି, ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ପାପକଂ ତତୋ।

୪୭୦।

‘‘ଗନ୍ତ୍ୱାନ ହତ୍ଥିନିଂ ପୁରଂ, ଵଜ୍ଜେସି ମୟ୍ହ ମାତରଂ;

‘ଧୀତା ଚ ତେ ମଯା ଦିଟ୍ଠା, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା’।

୪୭୧।

‘‘ଅତ୍ଥି ମେ ଏତ୍ଥ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ଅନକ୍ଖାତଞ୍ଚ ତଂ ମଯା;

ଚତ୍ତାରି ସତସହସ୍ସାନି, ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ଚ ହେଟ୍ଠତୋ।

୪୭୨।

‘‘ତତୋ ମେ ଦାନଂ ଦଦତୁ, ତସ୍ସା ଚ ହୋତୁ ଜୀଵିକା;

ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଚ ମେ ମାତା, ଦକ୍ଖିଣଂ ଅନୁଦିଚ୍ଛତୁ;

ତଦାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ’’ତି। –

ଇମାହି ଛହି ଗାଥାହି ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଞ୍ଚେଵ ପୁନ ତେନ ଅତ୍ତନୋ କାତବ୍ବଂ ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଆଚିକ୍ଖି।

୪୬୭। ତତ୍ଥ ଅନାଵଟେସୂ ତିତ୍ଥେସୂତି କେନଚି ଅନିଵାରିତେସୁ ନଦୀତଳାକାଦୀନଂ ତିତ୍ଥପଦେସେସୁ, ଯତ୍ଥ ମନୁସ୍ସା ନ୍ହାଯନ୍ତି, ଉଦକକିଚ୍ଚଂ କରୋନ୍ତି, ତାଦିସେସୁ ଠାନେସୁ। ଵିଚିନିଂ ଅଡ୍ଢମାସକନ୍ତି ‘‘ମନୁସ୍ସେହି ଠପେତ୍ୱା ଵିସ୍ସରିତଂ ଅପିନାମେତ୍ଥ କିଞ୍ଚି ଲଭେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଲୋଭାଭିଭୂତା ଅଡ୍ଢମାସକମତ୍ତମ୍ପି ଵିଚିନିଂ ଗଵେସିଂ। ଅଥ ଵା ଅନାଵଟେସୁ ତିତ୍ଥେସୂତି ଉପସଙ୍କମନେନ କେନଚି ଅନିଵାରିତେସୁ ସତ୍ତାନଂ ପଯୋଗାସଯସୁଦ୍ଧିଯା କାରଣଭାଵେନ ତିତ୍ଥଭୂତେସୁ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଵିଜ୍ଜମାନେସୁ। ଵିଚିନିଂ ଅଡ୍ଢମାସକନ୍ତି ମଚ୍ଛେରମଲପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତା କସ୍ସଚି କିଞ୍ଚି ଅଦେନ୍ତୀ ଅଡ୍ଢମାସକମ୍ପି ଵିସେସେନ ଚିନିଂ, ନ ସଞ୍ଚିନିଂ ପୁଞ୍ଞଂ। ତେନାହ ‘‘ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକାସିମତ୍ତନୋ’’ତି।

୪୬୮।ତସିତାତି ପିପାସିତା। ରିତ୍ତକାତି କାକପେଯ୍ୟା ସନ୍ଦମାନାପି ନଦୀ ମମ ପାପକମ୍ମେନ ଉଦକେନ ରିତ୍ତା ତୁଚ୍ଛା ଵାଲିକମତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ପରିଵତ୍ତତି। ଉଣ୍ହେସୂତି ଉଣ୍ହସମଯେସୁ। ଆତପୋ ପରିଵତ୍ତତୀତି ଛାଯାଟ୍ଠାନଂ ମଯି ଉପଗତାଯ ଆତପୋ ସମ୍ପଜ୍ଜତି।

୪୬୯-୭୦।ଅଗ୍ଗିଵଣ୍ଣୋତି ସମ୍ଫସ୍ସେନ ଅଗ୍ଗିସଦିସୋ। ତେନ ଵୁତ୍ତଂ ‘‘ଡହନ୍ତୋ ଉପଵାଯତୀ’’ତି। ଏତଞ୍ଚ, ଭନ୍ତେ, ଅରହାମୀତି, ଭନ୍ତେତି ତଂ ଉପାସକଂ ଗରୁକାରେନ ଵଦତି। ଭନ୍ତେ, ଏତଞ୍ଚ ଯଥାଵୁତ୍ତଂ ପିପାସାଦିଦୁକ୍ଖଂ, ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ତତୋ ପାପକଂ ଦାରୁଣଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭଵିତୁଂ ଅରହାମି ତଜ୍ଜସ୍ସ ପାପସ୍ସ କତତ୍ତାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଵଜ୍ଜେସୀତି ଵଦେଯ୍ୟାସି।

୪୭୧-୭୨।ଏତ୍ଥ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ଅନକ୍ଖାତନ୍ତି ‘‘ଏତ୍ତକଂ ଏତ୍ଥ ନିକ୍ଖିତ୍ତ’’ନ୍ତି ଅନାଚିକ୍ଖିତଂ। ଇଦାନି ତସ୍ସ ପରିମାଣଂ ଠପିତଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଦସ୍ସେନ୍ତୀ ‘‘ଚତ୍ତାରି ସତସହସ୍ସାନି, ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ଚ ହେଟ୍ଠତୋ’’ତି ଆହ। ତତ୍ଥ ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସାତି ପୁବ୍ବେ ଅତ୍ତନୋ ସଯନପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ। ତତୋତି ନିହିତଧନତୋ ଏକଦେସଂ ଗହେତ୍ୱା ମମଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦାନଂ ଦେତୁ। ତସ୍ସାତି ମୟ୍ହଂ ମାତୁଯା।

ଏୱଂ ତାଯ ପେତିଯା ୱୁତ୍ତେ ସୋ ଉପାସକୋ ତସ୍ସା ୱଚନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ କରଣୀଯଂ ତୀରେତ୍ୱା ହତ୍ଥିନିପୁରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ମାତୁଯା ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସି। ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ –

୪୭୩।

ସାଧୂତି ସୋ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା, ଗନ୍ତ୍ୱାନ ହତ୍ଥିନିଂ ପୁରଂ;

ଅୱୋଚ ତସ୍ସା ମାତରଂ –

‘‘ଧୀତା ଚ ତେ ମଯା ଦିଟ୍ଠା, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୪୭୪।

‘‘ସା ମଂ ତତ୍ଥ ସମାଦପେସି, ୱଜ୍ଜେସି ମଯ୍ହ ମାତରଂ;

‘ଧୀତା ଚ ତେ ମଯା ଦିଟ୍ଠା, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା।

୪୭୫।

‘‘‘ଅତ୍ଥି ଚ ମେ ଏତ୍ଥ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ଅନକ୍ଖାତଞ୍ଚ ତଂ ମଯା;

ଚତ୍ତାରି ସତସହସ୍ସାନି, ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ଚ ହେଟ୍ଠତୋ।

୪୭୬।

‘‘‘ତତୋ ମେ ଦାନଂ ଦଦତୁ, ତସ୍ସା ଚ ହୋତୁ ଜୀୱିକା;

ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଚ ମେ ମାତା, ଦକ୍ଖିଣଂ ଅନୁଦିଚ୍ଛତୁ;

ତଦାହଂ ସୁଖିତା ହେସ୍ସଂ, ସବ୍ବକାମସମିଦ୍ଧିନୀ’।

୪୭୭।

‘‘ତତୋ ହି ସା ଦାନମଦା, ତସ୍ସା ଦକ୍ଖିଣମାଦିସୀ;

ପେତୀ ଚ ସୁଖିତା ଆସି, ତସ୍ସା ଚାସି ସୁଜୀୱିକା’’ତି। –

ସଙ୍ଗୀତିକାରା ଆହଂସୁ। ତା ସୁୱିଞ୍ଞେଯ୍ୟାୱ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ତସ୍ସା ମାତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତସ୍ସା ଆଦିସି। ତେନ ସା ପଟିଲଦ୍ଧୂପକରଣସମ୍ପତ୍ତିଯଂ ଠିତା ମାତୁ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ତଂ କାରଣଂ ଆଚିକ୍ଖି, ମାତା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେସି, ଭିକ୍ଖୂ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ସେରିଣୀପେତିଓତ୍ଥୁଓଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତଓତ୍ଥୁଓଣ୍ଣନା

ନରନାରିପୁରକ୍ଖତୋଯୁଓାତି ଇଦଂ ଭଗଓତି ଓେଳୁଓନେ ଓିହରନ୍ତେ ମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତଂ ଆରବ୍ଭ ଓୁତ୍ତଂ। ରାଜଗହେ କିର ଅଞ୍ଞତରୋ ଲୁଦ୍ଦକୋ ରତ୍ତିନ୍ଦିଓଂ ମିଗେ ଓଧିତ୍ୱା ଜୀଓିକଂ କପ୍ପେସି। ତସ୍ସେକୋ ଉପାସକୋ ମିତ୍ତୋ ଅହୋସି, ସୋ ତଂ ସଦ୍ଦକାଲଂ ପାପତୋ ନିଓତ୍ତେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ''ଏହି, ସମ୍ମ, ରତ୍ତିଯଂ ପାଣାତିପାତା ଓିରମାହୀ''ତି ରତ୍ତିଯଂ ପୁଞ୍ଞେ ସମାଦପେସି। ସୋ ରତ୍ତିଯଂ ଓିରମିତ୍ୱା ଦିଓା ଏଓ ପାଣାତିପାତଂ କରୋତି।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ରାଜଗହସମୀପେ ଓେମାନିକପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିଦ୍ଦତ୍ତୋ, ଦିଓସଭାଗଂ ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭଓିତ୍ୱା ରତ୍ତିଯଂ ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତା ସମଙ୍ଗୀଭୂତୋ ପରିଚାରେସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଆଯସ୍ମା ନାରଦୋ –

୪୭୮।

''ନରନାରିପୁରକ୍ଖତୋ ଯୁଓା, ରଜନୀଯେହି କାମଗୁଣେହି ସୋଭସି;

ଦିଓସଂ ଅନୁଭୋସି କାରଣଂ, କିମକାସି ପୁରିମାଯ ଜାତିଯା''ତି। –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ନରନାରିପୁରକ୍ଖତୋତି ପରିଚାରକଭୂତେହି ଦେଓପୁତ୍ତେହି ଦେଓଧୀତାହି ଚ ପୁରକ୍ଖତୋ ପଯିରୁପାସିତୋ। ଯୁଓାତି ତରୁଣୋ। ରଜନୀଯେହୀତି କମନୀଯେହି ରାଗୁପ୍ପତ୍ତିହେତୁଭୂତେହି। କାମଗୁଣେହୀତି କାମକୋଟ୍ଠାସେହି। ସୋଭସୀତି ସମଙ୍ଗିଭାଓେନ ଓିରୋଚସି ରତ୍ତିଯନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ତେନାହ ''ଦିଓସଂ ଅନୁଭୋସି କାରଣ''ନ୍ତି, ଦିଓସଭାଗେ ପନ ନାନପ୍ପକାରଂ କାରଣଂ ଘାତନଂ ପଚ୍ଚନୁଭଓସି। ରଜନୀତି ଓା ରତ୍ତୀସୁ। ଯେହୀତି ନିପାତମତ୍ତଂ। କିମକାସି ପୁରିମାଯ ଜାତିଯାତି ଏଓଂ ସୁଖଦୁକ୍ଖସଂଓତ୍ତନିଯଂ କିଂ ନାମ କମ୍ମଂ ଇତୋ ପୁରିମାଯ ଜାତିଯା ତ୍ୱଂ ଅକତ୍ଥ, ତଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୋ ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ –

୪୭୯।

''ଅହଂ ରାଜଗହେ ରମ୍ମେ, ରମଣୀଯେ ଗିରିବ୍ବଜେ;

ମିଗଲୁଦ୍ଦୋ ପୁରେ ଆସିଂ, ଲୋହିତପାଣି ଦାରୁଣୋ।

୪୮୦।

''ଅଓିରୋଧକରେସୁ ପାଣିସୁ, ପୁଥୁସତ୍ତେସୁ ପଦୁଟ୍ଠମାନସୋ;

ଓିଚରିଂ ଅତିଦାରୁଣୋ ସଦା, ପରହିଂସାଯ ରତୋ ଅସଞ୍ଞତୋ।

୪୮୧।

''ତସ୍ସ ମେ ସହାଯୋ ସୁହଦଯୋ, ସଦ୍ଧୋ ଆସି ଉପାସକୋ;

ସୋପି ମଂ ଅନୁକମ୍ପନ୍ତୋ, ନିଓାରେସି ପୁନପ୍ପୁନଂ।

୪୮୨।

'''ମାକାସି ପାପକଂ କମ୍ମଂ, ମା ତାତ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଅଗା;

ସଚେ ଇଚ୍ଛସି ପେଚ୍ଚ ସୁଖଂ, ୱିରମ ପାଣୱଧା ଅସଂଯମା।

୪୮୩।

‘‘ତସ୍ସାହଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ସୁଖକାମସ୍ସ ହିତାନୁକମ୍ପିନୋ;

ନାକାସିଂ ସକଲାନୁସାସନିଂ, ଚିରପାପାଭିରତୋ ଅବୁଦ୍ଧିମା।

୪୮୪।

‘‘ସୋ ମଂ ପୁନ ଭୂରିସୁମେଧସୋ, ଅନୁକମ୍ପାଯ ସଂଯମେ ନିୱେସଯି;

ସଚେ ଦିୱା ହନସି ପାଣିନୋ, ଅଥ ତେ ରତ୍ତିଂ ଭୱତୁ ସଂଯମୋ।

୪୮୫।

‘‘ସ୍ୱାହଂ ଦିୱା ହନିତ୍ୱା ପାଣିନୋ, ୱିରତୋ ରତ୍ତିମହୋସି ସଞ୍ଞତୋ;

ରତ୍ତାହଂ ପରିଚାରେମି, ଦିୱା ଖଜ୍ଜାମି ଦୁଗ୍ଗତୋ।

୪୮୬।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ କୁସଲସ୍ସ, ଅନୁଭୋମି ରତ୍ତିଂ ଅମାନୁସିଂ;

ଦିୱା ପଟିହତାୱ କୁକ୍କୁରା, ଉପଧାୱନ୍ତି ସମନ୍ତା ଖାଦିତୁଂ।

୪୮୭।

‘‘ଯେ ଚ ତେ ସତତାନୁଯୋଗିନୋ, ଧୁୱଂ ପଯୁତ୍ତା ସୁଗତସ୍ସ ସାସନେ;

ମଞ୍ଞାମି ତେ ଅମତମେୱ କେୱଲଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛନ୍ତି ପଦଂ ଅସଙ୍ଖତ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ଗାଥା ଅଭାସି।

୪୭୯-୮୦। ତତ୍ଥ ଲୁଦ୍ଦୋତି ଦାରୁଣୋ। ଲୋହିତପାଣୀତି ଅଭିଣ୍ହଂ ପାଣଘାତେନ ଲୋହିତମକ୍ଖିତପାଣୀ। ଦାରୁଣୋତି ଖରୋ, ସତ୍ତାନଂ ହିଂସନକୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅୱିରୋଧକରେସୂତି କେନଚି ୱିରୋଧଂ ଅକରୋନ୍ତେସୁ ମିଗସକୁଣାଦୀସୁ।

୪୮୨-୮୩।ଅସଂଯମାତି ଅସଂୱରା ଦୁସ୍ସୀଲ୍ୟା। ସକଲାନୁସାସନିନ୍ତି ସବ୍ବଂ ଅନୁସାସନିଂ, ସବ୍ବକାଲଂ ପାଣାତିପାତତୋ ପଟିୱିରତିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଚିରପାପାଭିରତୋତି ଚିରକାଲଂ ପାପେ ଅଭିରତୋ।

୪୮୪।ସଂଯମେତି ସୁଚରିତେ। ନିୱେସଯୀହି ନିୱେସେସି। ସଚେ ଦିୱା ହନସି ପାଣିନୋ, ଅଥ ତେ ରତ୍ତିଂ ଭୱତୁ ସଂଯମୋତି ନିୱେସିତାକାରଦସ୍ସନଂ। ସୋ କିର ସଲ୍ଲପାସସଜ୍ଜନାଦିନା ରତ୍ତିଯମ୍ପି ପାଣୱଧଂ ଅନୁଯୁତ୍ତୋ ଅହୋସି।

୪୮୫।ଦିୱା ଖଜ୍ଜାମି ଦୁଗ୍ଗତୋତି ଇଦାନି ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଗତୋ ମହାଦୁକ୍ଖପ୍ପତ୍ତୋ ଦିୱସଭାଗେ ଖାଦିଯାମି। ତସ୍ସ କିର ଦିୱା ସୁନଖେହି ମିଗାନଂ ଖାଦାପିତତ୍ତା କମ୍ମସରିକ୍ଖକଂ ଫଲଂ ହୋତି, ଦିୱସଭାଗେ ମହନ୍ତା ସୁନଖା ଉପଧାୱିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠିସଙ୍ଘାତମତ୍ତାୱସେସଂ ସରୀରଂ କରୋନ୍ତି। ରତ୍ତିଯା ପନ ଉପଗତାଯ ତଂ

ପାକତିକମେୱ ହୋତି, ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ –

୪୮୬।

''ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ କୁସଲସ୍ସ, ଅନୁଭୋମି ରତ୍ତିଂ ଅମାନୁସିଂ;

ଦିୱା ପଟିହତାୱ କୁକ୍କୁରା, ଉପଧାୱନ୍ତି ସମନ୍ତା ଖାଦିତୁ''ନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିହତାତି ପଟିହତଚିତ୍ତା ବଦ୍ଧାଘାତା ୱିଯ ହୁତ୍ୱା। ସମନ୍ତା ଖାଦିତୁନ୍ତି ମମ ସରୀରଂ ସମନ୍ତତୋ ଖାଦିତୁଂ ଉପଧାୱନ୍ତି। ଇଦଞ୍ଚ ନେସଂ ଅତିୱିଯ ଅତ୍ତନୋ ଭଯାୱହଂ ଉପଗମନକାଲଂ ଗହେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଂ। ତେ ପନ ଉପଧାୱିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠିମତ୍ତାୱସେସଂ ସରୀରଂ କତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି।

୪୮୭।ଯେ ଚ ତେ ସତତାନୁଯୋଗିନୋତି ଓସାନଗାଥାଯ ଅଯଂ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ – ଅହମ୍ପି ନାମ ରତ୍ତିଯଂ ପାଣୱଧମତ୍ତତୋ ୱିରତୋ ଏୱରୂପଂ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୱାମି। ଯେ ପନ ତେ ପୁରିସା ସୁଗତସ୍ସ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଭଗୱତୋ ସାସନେ ଅଧିସୀଲାଦିକେ ଧୁୱଂ ପଯୁତ୍ତା ଦଳ୍ହଂ ପଯୁତ୍ତା ସତତଂ ସବ୍ବକାଲଂ ଅନୁଯୋଗୱନ୍ତା, ତେ ପୁଞ୍ଞୱନ୍ତୋ କେୱଲଂ ଲୋକିଯସୁଖେନ ଅସମ୍ମିସ୍ସଂ ''ଅସଙ୍ଖତଂ ପଦ''ନ୍ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ଅମତମେୱ ଅଧିଗଚ୍ଛନ୍ତି ମଞ୍ଞେ, ନତ୍ଥି ତେସଂ ତଦଧିଗମେ କୋଚି ୱିବନ୍ଧୋତି।

ଏୱଂ ତେନ ପେତେନ ୱୁତ୍ତେ ଥେରୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ସତ୍ଥୁ ଆରୋଚେସି। ସତ୍ଥା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସବ୍ବମ୍ପି ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

ମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଦୁତିଯମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

କୂଟାଗାରେ ଚ ପାସାଦେତି ଇଦଂ ଭଗୱତି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅପରଂ ମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ରାଜଗହେ କିର ଅଞ୍ଞତରୋ ମାଗୱିକୋ ମାଣୱୋ ୱିଭୱସମ୍ପନ୍ନୋପି ସମାନୋ ଭୋଗସୁଖଂ ପହାଯ ରତ୍ତିନ୍ଦିୱଂ ମିଗେ ହନନ୍ତୋ ୱିଚରତି। ତସ୍ସ ସହାଯଭୂତୋ ଏକୋ ଉପାସକୋ ଅନୁଦ୍ଦଯଂ ପଟିଚ୍ଚ – ''ସାଧୁ, ସମ୍ମ, ପାଣାତିପାତତୋ ୱିରମାହି, ମା ତେ ଅହୋସି ଦୀଘରତ୍ତଂ ଅହିତାଯ ଦୁକ୍ଖାଯା''ତି ୱୋଦଂ ଅଦାସି। ସୋ ତଂ ଅନାଦିଯି। ଅଥ ସୋ ଉପାସକୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ଅତ୍ତନୋ ମନୋଭାୱନୀଯଂ ଖୀଣାସୱତ୍ଥେରଂ ଯାଚି – ''ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଅସୁକପୁରିସସ୍ସ ତଥା ଧମ୍ମଂ ଦେସେଥ, ଯଥା ସୋ ପାଣାତିପାତତୋ ୱିରମେଯ୍ୟା''ତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ସୋ ଥେରୋ ରାଜଗହେ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତୋ ତସ୍ସ ଗେହଦ୍ୱାରେ ଅଟ୍ଠାସି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ସୋ ମାଗୱିକୋ ସଞ୍ଜାତବହୁମାନୋ ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ଗେହଂ ପୱେସେତ୍ୱା ଆସନଂ ପଞ୍ଞାପେତ୍ୱା ଅଦାସି। ନିସୀଦି ଥେରୋ ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ, ସୋପି ଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ନିସୀଦି। ତସ୍ସ ଥେରୋ ପାଣାତିପାତେ ଆଦୀନୱଂ, ତତୋ ୱିରତିଯା ଆନିସଂସଞ୍ଚ ପକାସେସି। ସୋ ତଂ ସୁତ୍ୱାପି ତତୋ ୱିରମିତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛି। ଅଥ ନଂ ଥେରୋ ଆହ – ''ସଚେ, ତ୍ୱଂ ଆୱୁସୋ, ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ୱିରମିତୁଂ ନ ସକ୍କୋସି, ରତ୍ତିମ୍ପି ତାୱ ୱିରମସ୍ସୂ''ତି, ସୋ ''ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ୱିରମାମି ରତ୍ତି''ନ୍ତି ତତୋ ୱିରମି। ସେସଂ ଅନନ୍ତରୱତ୍ଥୁସଦିସଂ। ଗାଥାସୁ ପନ –

୪୮୮।

''କୂଟାଗାରେ ଚ ପାସାଦେ, ପଲ୍ଲଙ୍କେ ଗୋନକତ୍ଥତେ;

ପଞ୍ଚଙ୍ଗିକେନ ତୁରିଯେନ, ରମସି ସୁପ୍ପୱାଦିତେ।

୪୮୯।

''ତତୋ ରତ୍ୟା ୱିୱସାନେ, ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନଂ ପତି;

ଅପଓ୍ୱିଦ୍ଧୋ ସୁସାନସ୍ମିଂ, ବହୁଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛସି।

୪୯୦।

''କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛସୀ''ତି। –

ତୀହି ଗାଥାହି ନାରଦତ୍ଥେରୋ ନଂ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ଅଥସ୍ସ ପେତୋ –

୪୯୧।

''ଅହଂ ରାଜଗହେ ରମ୍ମେ, ରମଣୀଯେ ଗିରିବ୍ବଜେ;

ମିଗଲୁଦ୍ଦୋ ପୁରେ ଆସିଂ, ଲୁଦ୍ଦୋ ଚାସିମସଞ୍ଞତୋ।

୪୯୨।

''ତସ୍ସ ମେ ସହାଯୋ ସୁହଦଯୋ, ସଦ୍ଧୋ ଆସି ଉପାସକୋ;

ତସ୍ସ କୁଲୂପକୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଆସି ଗୋତମସାୱକୋ;

ସୋପି ମଂ ଅନୁକମ୍ପନ୍ତୋ, ନିୱାରେସି ପୁନପ୍ପୁନଂ।

୪୯୩।

'''ମାକାସି ପାପକଂ କମ୍ମଂ, ମା ତାତ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଅଗା;

ସଚେ ଇଚ୍ଛସି ପେଚ୍ଚ ସୁଖଂ, ୱିରମ ପାଣୱଧା ଅସଂଯମା'।

୪୯୪।

''ତସ୍ସାହଂ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା, ସୁଖକାମସ୍ସ ହିତାନୁକମ୍ପିନୋ;

ନାକାସିଂ ସକଲାନୁସାସନିଂ, ଚିରପାପାଭିରତୋ ଅବୁଦ୍ଧିମା।

୪୯୫।

''ସୋ ମଂ ପୁନ ଭୂରିସୁମେଧସୋ, ଅନୁକମ୍ପାଯ ସଂଯମେ ନିୱେସଯି;

'ସଚେ ଦିୱା ହନସି ପାଣିନୋ, ଅଥ ତେ ରତ୍ତିଂ ଭୱତୁ ସଂଯମୋ'।

୪୯୬।

''ସ୍ୱାହଂ ଦିୱା ହନିତ୍ୱା ପାଣିନୋ, ୱିରତୋ ରତ୍ତିମହୋସି ସଞ୍ଞତୋ;

ରତ୍ତାହଂ ପରିଚାରେମି, ଦିୱା ଖଜ୍ଜାମି ଦୁଗ୍ଗତୋ।

୪୯୭।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ କୁସଲସ୍ସ, ଅନୁଭୋମି ରତ୍ତିଂ ଅମାନୁସିଂ;

ଦିୱା ପଟିହତାୱ କୁକ୍କୁରା, ଉପଧାୱନ୍ତି ସମନ୍ତା ଖାଦିତୁଂ।

୪୯୮।

‘‘ଯେ ଚ ତେ ସତତାନୁଯୋଗିନୋ, ଧୁୱଂ ପଯୁତ୍ତା ସୁଗତସ୍ସ ସାସନେ;

ମଞ୍ଞାମି ତେ ଅମତମେୱ କେୱଲଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛନ୍ତି ପଦଂ ଅସଙ୍ଖତ’’ନ୍ତି। –

ତମହଂ ଆଚିକ୍ଖି। ତାସଂ ଅହୋ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯୋୱ।

ଦୁତିଯମିଗଲୁଦ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। କୂଟୱିନିଚ୍ଛଯିକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ମାଲୀ କିରିଟୀ କାଯୂରୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ କୂଟୱିନିଚ୍ଛଯିକପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ତଦା ବିମ୍ବିସାରୋ ରାଜା ମାସସ୍ସ ଛସୁ ଦିୱସେସୁ ଉପୋସଥଂ ଉପୱସତି, ତଂ ଅନୁୱତ୍ତନ୍ତା ବହୂ ମନୁସ୍ସା ଉପୋସଥଂ ଉପୱସନ୍ତି। ରାଜା ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଆଗତାଗତେ ମନୁସ୍ସେ ପୁଚ୍ଛତି – ‘‘କିଂ ତୁମ୍ହେହି ଉପୋସଥୋ ଉପୱୁତ୍ଥୋ, ଉଦାହୁ ନ ଉପୱୁତ୍ଥୋ’’ତି? ତତ୍ରେକୋ ଅଧିକରଣେ ନିଯୁତ୍ତକପୁରିସୋ ପିସୁଣୱାଚୋ ନେକତିକୋ ଲଞ୍ଜଗାହକୋ ‘‘ନ ଉପୱୁତ୍ଥୋମ୍ହୀ’’ତି ୱତ୍ତୁଂ ଅସହନ୍ତୋ ‘‘ଉପୱୁତ୍ଥୋମ୍ହି, ଦେୱା’’ତି ଆହ। ଅଥ ନଂ ରାଜସମୀପତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତଂ ସହାଯୋ ଆହ – ‘‘କିଂ, ସମ୍ମ, ଅଜ୍ଜ ତଯା ଉପୱୁତ୍ଥୋ’’ତି? ‘‘ଭଯେନାହଂ, ସମ୍ମ, ରଞ୍ଞୋ ସମ୍ମୁଖା ଏୱଂ ଅୱୋଚଂ, ନାହଂ ଉପୋସଥିକୋ’’ତି।

ଅଥ ନଂ ସହାଯୋ ଆହ – ‘‘ଯଦି ଏୱଂ ଉପଡ୍ଢୁପୋସଥୋପି ତାୱ ତେ ଅଜ୍ଜ ହୋତୁ, ଉପୋସଥଙ୍ଗାନି ସମାଦିଯାହୀ’’ତି। ସୋ ତସ୍ସ ୱଚନଂ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଗେହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଭୁତ୍ୱାୱ ମୁଖଂ ୱିକ୍ଖାଲେତ୍ୱା ଉପୋସଥଂ ଅଧିଟ୍ଠାଯ ରତ୍ତିଯଂ ୱାସୂପଗତୋ ରିତ୍ତାସଯସମ୍ଭୂତେନ ବଲୱୱାତହେତୁକେନ ସୂଲେନ ଉପଚ୍ଛିନ୍ନାଯୁସଙ୍ଖାରୋ ଚୁତିଅନନ୍ତରଂ ପବ୍ବତକୁଚ୍ଛିଯଂ ୱେମାନିକପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ସୋ ହି ଏକରତ୍ତିଂ ଉପୋସଥରକ୍ଖଣମତ୍ତେନ ୱିମାନଂ ପଟିଲଭି ଦସକଞ୍ଞାସହସ୍ସପରିୱାରଂ ମହତିଞ୍ଚ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ। କୂଟୱିନିଚ୍ଛଯିକତାଯ ପନ ପେସୁଣିକତାଯ ଚ ଅତ୍ତନୋ ପିଟ୍ଠିମଂସାନି ସଯମେୱ ଓକ୍କନ୍ତିତ୍ୱା ଖାଦତି। ତଂ ଆଯସ୍ମା ନାରଦୋ ଗିଜ୍ଝକୂଟତୋ ଓତରନ୍ତୋ ଦିସ୍ୱା –

୪୯୯।

‘‘ମାଲୀ କିରିଟୀ କାଯୂରୀ, ଗତ୍ତା ତେ ଚନ୍ଦନୁସ୍ସଦା;

ପସନ୍ନମୁଖୱଣ୍ଣୋସି, ସୂରିଯୱଣ୍ଣୋୱ ସୋଭସି।

୫୦୦।

‘‘ଅମାନୁସା ପାରିସଜ୍ଜା, ଯେ ତେମେ ପରିଚାରକା;

ଦସ କଞ୍ଞାସହସ୍ସାନି, ଯା ତେମା ପରିଚାରିକା;

ତା କମ୍ବୁକାଯୂରଧରା, କଞ୍ଚନାୱେଳଭୂସିତା।

୫୦୧।

‘‘ମହାନୁଭାୱୋସି ତୁୱଂ, ଲୋମହଂସନରୂପୱା;

ପିଟ୍ଠିମଂସାନି ଅତ୍ତନୋ, ସାମଂ ଉକ୍କଚ୍ଚ ଖାଦସି।

୫୦୨।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପିଟ୍ଠିମଂସାନି ଅତ୍ତନୋ;

ସାମଂ ଉକ୍କଚ୍ଚ ଖାଦସୀତି।

୫୦୩।

‘‘ଅତ୍ତନୋହଂ ଅନତ୍ଥାଯ, ଜୀୱଲୋକେ ଅଚାରିସଂ;

ପେସୁଞ୍ଞମୁସାୱାଦେନ, ନିକତିୱଞ୍ଚନାଯ ଚ।

୫୦୪।

‘‘ତତ୍ଥାହଂ ପରିସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା, ସଚ୍ଚକାଲେ ଉପଟ୍ଠିତେ;

ଅତ୍ଥଂ ଧମ୍ମଂ ନିରାକତ୍ୱା, ଅଧମ୍ମମନୁୱତ୍ତିସଂ।

୫୦୫।

‘‘ଏୱଂ ସୋ ଖାଦତତ୍ତାନଂ, ଯୋ ହୋତି ପିଟ୍ଠିମଂସିକୋ;

ଯଥାହଂ ଅଜ୍ଜ ଖାଦାମି, ପିଟ୍ଠିମଂସାନି ଅତ୍ତନୋ।

୫୦୬।

‘‘ତଯିଦଂ ତଯା ନାରଦ ସାମଂ ଦିଟ୍ଠଂ, ଅନୁକମ୍ପକା ଯେ କୁସଲା ୱଦେଯ୍ୟୁଂ;

ମା ପେସୁଣଂ ମା ଚ ମୁସା ଅଭାଣି, ମା ଖୋସି ପିଟ୍ଠିମଂସିକୋ ତୁୱ’’ନ୍ତି। –

ଥେରୋ ଚତୂହି ଗାଥାହି ପୁଚ୍ଛି, ସୋପି ତସ୍ସ ଚତୂହି ଗାଥାହି ଏତମତ୍ଥଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେସି।

୪୯୯। ତତ୍ଥ ମାଲୀତି ମାଲଧାରୀ, ଦିବ୍ବପୁପ୍ଫେହି ପଟିମଣ୍ଡିତୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। କିରିଟୀତି ୱେଠିତସୀସୋ। କାଯୂରୀତି କେଯୂରୱା, ବାହାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଗତ୍ତାତି ସରୀରାୱଯୱା। ଚନ୍ଦନୁସ୍ସଦାତି ଚନ୍ଦନସାରାନୁଲିତ୍ତା। ସୂରିଯୱଣ୍ଣୋୱ ସୋଭସୀତି ବାଲସୂରିଯସଦିସୱଣ୍ଣୋ ଏୱ ହୁତ୍ୱା ୱିରୋଚସି। ‘‘ଅରଣୱଣ୍ଣୀ ପଭାସସୀ’’ତିପି ପାଠୋ, ଅରଣନ୍ତି ଅରଣିଯେହି ଦେୱେହି ସଦିସୱଣ୍ଣୋ ଅରିଯାୱକାସୋତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୦୦।ପାରିସଜ୍ଜାତି ପରିସପରିଯାପନ୍ନା, ଉପଟ୍ଠାକାତି ଅତ୍ଥୋ। ତୁୱନ୍ତି ତ୍ୱଂ। ଲୋମହଂସନରୂପୱାତି ପସ୍ସନ୍ତାନଂ ଲୋମହଂସଜନନରୂପଯୁତ୍ତୋ। ମହାନୁଭାୱତାସମଙ୍ଗିତାଯ ହେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଉକ୍କଚ୍ଚାତି ଉକ୍କନ୍ତିତ୍ୱା, ଛିନ୍ଦିତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୦୩ ।ଅଚାରିସନ୍ତି ଅଚରିଂ ପଟିପଜ୍ଜିଂ। ପେସୁଞ୍ଞଞ୍ଞମୁସାୱାଦେନାତି ପେସୁଞ୍ଞ୍ଞେନ ଚେୱ ମୁସାୱାଦେନ ଚ। ନିକତିୱଞ୍ଚନାଯ ଚାତି ନିକତିଯା ୱଞ୍ଚନାଯ ଚ ପତିରୂପଦସ୍ସନେନ ପରେସଂ ୱିକାରେନ ୱଞ୍ଚନାଯ ଚ।

୫୦୪ ।ସଙ୍କକାଲେତି ସଙ୍ଖଂ ୱତ୍ଥୁଂ ଯୁତ୍ତକାଲେ। ଅହନ୍ତି ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକାଦିଭେଦଂ ହିତଂ। ଧମ୍ମନ୍ତି କାରଣଂ ଞାଯଂ। ନିରାକତ୍ୱାତି ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ପହାଯ। ସୋତି ଯୋ ପେସୁଞ୍ଞାଦିଂ ଆଚରତି, ସୋ ସତ୍ତୋ। ସେସଂ ସଙ୍ଖଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

କୂଟୱିନିଚ୍ଛଯିକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଧାତୁୱିୱଣ୍ଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅନ୍ତଲିକ୍ଖସ୍ମିଂତିଟ୍ଠନ୍ତୋତି ଇଦଂ ଧାତୁୱିୱଣ୍ଣପେତୱତ୍ଥୁ। ଭଗୱତି କୁସିନାରାଯଂ ଉପୱତ୍ତନେ ମଲ୍ଲାନଂ ସାଲୱନେ ଯମକସାଲାନମନ୍ତରେ ପରିନିବ୍ବୁତେ ଧାତୁୱିଭାଗେ ଚ କତେ ରାଜା ଅଜାତସତ୍ତୁ ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧଧାତୁଭାଗଂ ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ତ ୱସ୍ସାନି ସତ୍ତ ଚ ମାସେ ସତ୍ତ ଚ ଦିୱସେ ବୁଦ୍ଧଗୁଣେ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୋ ଉଳାରପୂଜଂ ପୱତ୍ତେସି। ତତ୍ଥ ଅସଙ୍ଖେଯ୍ୟା ଅପ୍ପମେଯ୍ୟା ମନୁସ୍ସା ଚିତ୍ତାନି ପସାଦେତ୍ୱା ସଗ୍ଗୂପଗା ଅହେସୁଂ, ଛଳାସୀତିମତ୍ତାନି ପନ ପୁରିସସହସ୍ସାନି ଚିରକାଲଭାୱିତେନ ଅସ୍ସଦ୍ଧିଯେନ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନେନ ଚ ୱିପଲ୍ଲତ୍ଥଚିତ୍ତା ପସାଦନୀଯେପି ଠାନେ ଅତ୍ତନୋ ଚିତ୍ତାନି ପଦୋସେତ୍ୱା ପେତେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜିଂସୁ। ତସ୍ମିଂଯେୱ ରାଜଗହେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱିଭୱସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଭରିଯା ଧୀତା ସୁଣିସା ଚ ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ''ଧାତୁପୂଜଂ କରିସ୍ସାମା''ତି ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫାଦୀନି ଗହେତ୍ୱା ଧାତୁଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତୁଂ ଆରଦ୍ଧା। ସୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ''କିଂ ଅଟ୍ଠିକାନଂ ପୂଜନେନା''ତି ତା ପରିଭାସେତ୍ୱା ଧାତୁପୂଜଂ ୱିୱଣ୍ଣେସି। ତାପି ତସ୍ସ ୱଚନଂ ଅନାଦିଯିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଧାତୁପୂଜଂ କତ୍ୱା ଗେହଂ ଆଗତା ତାଦିସେନ ରୋଗେନ ଅଭିଭୂତା ନଚିରସ୍ସେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ଦେୱଲୋକେ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ସୋ ପନ କୋଧେନ ଅଭିଭୂତୋ ନଚିରସ୍ସେୱ କାଲଂ କତ୍ୱା ତେନ ପାପକମ୍ମେନ ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ଆଯସ୍ମା ମହାକସ୍ସପୋ ସତ୍ତେସୁ ଅନୁକମ୍ପାଯ ତଥାରୂପଂ ଇଦ୍ଧାଭିସଙ୍ଖାରଂ ଅଭିସଙ୍ଖାସି, ଯଥା ମନୁସ୍ସା ତେ ପେତେ ତା ଚ ଦେୱତାଯୋ ପସ୍ସନ୍ତି। ତଥା ପନ କତ୍ୱା ଚେତିଯଙ୍ଗଣେ ଠିତୋ ତଂ ଧାତୁୱିୱଣ୍ଣକଂ ପେତଂ ତୀହି ଗାଥାହି ପୁଚ୍ଛି। ତସ୍ସ ସୋ ପେତୋ ବ୍ଯାକାସି –

୫୦୭।

''ଅନ୍ତଲିକ୍ଖସ୍ମିଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତୋ, ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧୋ ପୂତି ୱାଯସି;

ମୁଖଞ୍ଚ ତେ କିମଯୋ ପୂତିଗନ୍ଧଂ, ଖାଦନ୍ତି କିଂ କମ୍ମମକାସି ପୁବ୍ବେ।

୫୦୮।

''ତତୋ ସତ୍ଥଂ ଗହେତ୍ୱାନ, ଓକ୍କନ୍ତନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ;

ଖାରେନ ପରିପ୍ଫୋସିତ୍ୱା, ଓକ୍କନ୍ତନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ।

୫୦୯।

''କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛସୀ''ତି।

୫୧୦।

''ଅହଂ ରାଜଗହେ ରମ୍ମେ, ରମଣୀଯେ ଗିରିବ୍ବଜେ;

ଇସ୍ସରୋ ଧନଧଞ୍ଞସ୍ସ, ସୁପହୂତସ୍ସ ମାରିସ।

୫୧୧।

‘‘ତସ୍ସାୟଂ ମେ ଭରିୟା ଚ, ଧୀତା ଚ ସୁଣିସା ଚ ମେ;

ତା ମାଲଂ ଉପ୍ପଲଞ୍ଚାପି, ପଚ୍ଚଗ୍ଘଞ୍ଚ ୱିଲେପନଂ;

ଥୂପଂ ହରନ୍ତିୟୋ ୱାରେସିଂ, ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ମୟା।

୫୧୨।

‘‘ଛଳାସୀତିସହସ୍ସାନି , ମୟଂ ପଚ୍ଚତ୍ତୱେଦନା;

ଥୂପପୂଜଂ ୱିୱଣ୍ଣେତ୍ୱା, ପଚ୍ଚାମ ନିରୟେ ଭୁସଂ।

୫୧୩।

‘‘ୟେ ଚ ଖୋ ଥୂପପୂଜାୟ, ୱତ୍ତନ୍ତେ ଅରହତୋ ମହେ;

ଆଦୀନୱଂ ପକାସେନ୍ତି, ୱିୱେଚୟେଥ ନେ ତତୋ।

୫୧୪।

‘‘ଇମା ଚ ପସ୍ସ ଅୟନ୍ତିୟୋ, ମାଲଧାରୀ ଅଲଙ୍କତା;

ମାଲାୱିପାକଂନୁଭୋନ୍ତିୟୋ, ସମିଦ୍ଧା ଚ ତା ୟସସ୍ସିନିୟୋ।

୫୧୫।

‘‘ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ଅଚ୍ଛେରଂ, ଅବ୍ଭୁତଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ନମୋ କରୋନ୍ତି ସପ୍ପଞ୍ଞା, ୱନ୍ଦନ୍ତି ତଂ ମହାମୁନିଂ।

୫୧୬।

‘‘ସୋହଂ ନୂନ ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ୟୋନିଂ ଲଦ୍ଧାନ ମାନୁସିଂ;

ଥୂପପୂଜଂ କରିସ୍ସାମି, ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ପୁନପ୍ପୁନ’’ନ୍ତି।

୫୦୭-୮। ତତ୍ଥ ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧୋତି ଅନିଟ୍ଠଗନ୍ଧୋ, କୁଣପଗନ୍ଧଗନ୍ଧୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନାହ ‘‘ପୂତି ୱାୟସୀ’’ତି। ତତୋତି ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧୱାୟନତୋ କିମୀହି ଖାୟିତଙ୍ଗତୋ ଚ ଉପରି। ସତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱାନ, ଓକ୍କନ୍ତନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନନ୍ତି କମ୍ମସଞ୍ଚୋଦିତା ସତ୍ତା ନିସିତଧାରଂ ସତ୍ଥଂ ଗହେତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନଂ ତଂ ୱଣମୁଖଂ ଅୱକନ୍ତନ୍ତି। ଖାରେନ ପରିପ୍ପୋସିତ୍ୱା, ଓକ୍କନ୍ତନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନନ୍ତି ଅୱକନ୍ତିତଟ୍ଠାନେ ଖାରୋଦକେନ ଆସିଞ୍ଚିତ୍ୱା ପୁନପ୍ପୁନମ୍ପି ଅୱକନ୍ତନ୍ତି।

୫୧୦।ଇସ୍ସରୋ ଧନଧଞ୍ଞସ୍ସ, ସୁପହୂତସ୍ସାତି ଅତିୱିୟ ପହୂତସ୍ସ ଧନସ୍ସ ଧଞ୍ଞସ୍ସ ଚ ଇସ୍ସରୋ ସାମୀ, ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୧୧।ତସ୍ସାୟଂ ମେ ଭରିୟା ଚ, ଧୀତା ଚ ସୁଣିସା ଚାତି ତସ୍ସ ମୟ୍ହଂ ଅୟଂ ପୁରିମତ୍ତଭାୱେ ଭରିୟା, ଅୟଂ ଧୀତା, ଅୟଂ ସୁଣିସା। ତା ଦେୱଭୂତା ଆକାସେ ଠିତାତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ୱଦତି। ପଚ୍ଚଗ୍ଘନ୍ତି ଅଭିନୱଂ। ଥୂପଂ ହରନ୍ତିୟୋ ୱାରେସିନ୍ତି ଥୂପଂ ପୂଜେତୁଂ ଉପନେନ୍ତିୟୋ ଧାତୁଂ ୱିୱଣ୍ଣେନ୍ତୋ

ପଟିକ୍କିପିଂ। ତଂ ପାପଂ ପକତଂ ମଯାତି ତଂ ଧାତୁୱିୱଣ୍ଣନପାପଂ କତଂ ସମାଚରିତଂ ମଯାତି ୱିପ୍ପଟିସାରପ୍ପତ୍ତୋ ୱଦତି।

୫୧୨।ଛଢଆସୀତିସହସ୍ସାନୀତି ଛସହସ୍ସାଧିକା ଅସୀତିସହସ୍ସମତ୍ତା। ମଯନ୍ତି ତେ ପେତେ ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ସଙ୍ଗହେତ୍ୱା ୱଦତି। ପଚ୍ଚତ୍ତୱେଦନାତି ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ଅନୁଭୁଯ୍ୟମାନଦୁକ୍ଖୱେଦନା। ନିରଯେତି ବଲଦୁକ୍ଖତାଯ ପେତ୍ତିୱିସଯଂ ନିରଯସଦିସଂ କତ୍ୱା ଆହ।

୫୧୩।ଯେ ଚ ଖୋ ଥୂପପୂଜାଯ, ୱତ୍ତନ୍ତେ ଅରହତୋ ମହେତି ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଥୂପଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ପୂଜାମହେ ପୱତ୍ତମାନେ ଅହଂ ୱିଯ ଯେ ଥୂପପୂଜାଯ ଆଦୀନୱଂ ଦୋସଂ ପକାସେନ୍ତି। ତେ ପୁଗ୍ଗଲେ ତତୋ ପୁଞ୍ଞତୋ ୱିୱେଚଯେଥ ୱିୱେଚାପଯେଥ, ପରିବାହିରେ କରେଯ୍ୟାଥାତି ଅଞ୍ଞାପଦେସେନ ଅତ୍ତନୋ ମହାଜାନିଯତଂ ୱିଭାୱେତି।

୫୧୪।ଆଯନ୍ତିଯୋତି ଆକାସେନ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତିଯୋ। ମାଲାୱିପାକନ୍ତି ଥୂପେ କତମାଲାପୂଜାଯ ୱିପାକଂ ଫଲଂ। ସମିଦ୍ଧାତି ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଯା ସମିଦ୍ଧା। ତା ଯସସ୍ସିନିଯୋତି ତା ପରିୱାରୱନ୍ତିଯୋ।

୫୧୫।ତଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନାତି ତସ୍ସ ଅତିପରିତ୍ତସ୍ସ ପୂଜାପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଅଚ୍ଛରିଯଂ ଅବ୍ଭୁତଂ ଲୋମହଂସନଂ ଅତିଉଳାରଂ ୱିପାକୱିସେସଂ ଦିସ୍ୱା। ନମୋ କରୋନ୍ତି ସପ୍ପଞ୍ଞା, ୱନ୍ଦନ୍ତି ତଂ ମହାମୁନିନ୍ତି, ଭନ୍ତେ କସ୍ସପ, ଇମା ଇତ୍ଥିଯୋ ତଂ ଉତ୍ତମପୁଞ୍ଞକ୍ଖେତ୍ତଭୂତଂ ୱନ୍ଦନ୍ତି ଅଭିୱାଦେନ୍ତି, ନମୋ କରୋନ୍ତି ନମକ୍କାରଞ୍ଚ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୧୬। ଅଥ ସୋ ପେତୋ ସଂୱିଗ୍ଗମାନସୋ ସଂୱେଗାନୁରୂପଂ ଆଯତିଂ ଅତ୍ତନା କାତବ୍ବଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ସୋହଂ ନୂନା''ତି ଗାଥମାହ। ତଂ ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ।

ଏୱଂ ପେତେନ ୱୁତ୍ତୋ ମହାକସ୍ସପୋ ତଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି।

ଧାତୁୱିୱଣ୍ଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇତି ଖୁଦ୍ଦକ-ଅଟ୍ଠକଥାଯ ପେତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ଦସୱତ୍ଥୁପଟିମଣ୍ଡିତସ୍ସ

ତତିଯସ୍ସ ଚୂଳଅୱଗ୍ଗସ୍ସ ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୪। ମହାୱଗ୍ଗୋ

୧। ଅମ୍ବସକ୍କରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ୱେସାଲୀନାମ ନଗରହ୍ଚି ୱଜ୍ଜୀନନ୍ତି ଇଦଂ ଅମ୍ବସକ୍କରପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ଭଗୱତି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅମ୍ବସକ୍କରୋ ନାମ ଲିଚ୍ଛୱିରାଜା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକୋ ନତ୍ଥିକୱାଦୋ ୱେସାଲିଯଂ ରଜ୍ଜଂ କାରେସି। ତେନ ଚ ସମଯେନ ୱେସାଲିନଗରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ୱାଣିଜସ୍ସ ଆପଣସମୀପେ ଚିକ୍ଖଲ୍ଲଂ ହୋତି, ତତ୍ଥ ବହୂ ଜନା ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ଅତିକ୍କମନ୍ତା କିଲମନ୍ତି, କେଚି କଦ୍ଦମେନ ଲିମ୍ପନ୍ତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ସୋ ୱାଣିଜୋ ‘‘ମା ଇମେ ମନୁସ୍ସା କଲଲଂ ଅକ୍କମିଂସୂ’’ତି ଅପଗତଦୁଗ୍ଗନ୍ଧଂ ସଙ୍ଖୱଣ୍ଣପଟିଭାଗଂ ଗୋସୀସଟ୍ଠିଂ ଆହରାପେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପାପେସି। ପକତିଯା ଚ ସୀଲୱା ଅହୋସି ଅକ୍କୋଧନୋ ସଣ୍ହୱାଚୋ, ପରେସଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ଗୁଣଂ କିତ୍ତେତି।

ସୋ ଏକସ୍ମିଂ ଦିୱସେ ଅତ୍ତନୋ ସହାଯସ୍ସ ନ୍ହାଯନ୍ତସ୍ସ ପମାଦେନ ଅନୋଲୋକେନ୍ତସ୍ସ ନିୱାସନୱତ୍ଥଂ କୀଳାଧିପ୍ପାଯେନ ଅପନିଧାଯ ତଂ ଦୁକ୍ଖାପେତ୍ୱା ଅଦାସି। ଭାଗିନେଯ୍ୟୋ ପନସ୍ସ ଚୋରିକାଯ ପରଗେହତୋ ଭଣ୍ଡଂ ଆହରିତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ଆପଣେ ନିକ୍ଖିପି। ଭଣ୍ଡସାମିକା ୱୀମଂସନ୍ତା ଭଣ୍ଡେନ ସଦ୍ଧିଂ ତସ୍ସ ଭାଗିନେଯ୍ୟଂ ତଞ୍ଚ ରଞ୍ଞୋ ଦସ୍ସେସୁଂ। ରାଜା ‘‘ଇମସ୍ସ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦଥ, ଭାଗିନେଯ୍ୟଂ ପନସ୍ସ ସୂଲେ ଆରୋପେଥା’’ତି ଆଣାପେସି। ରାଜପୁରିସା ତଥା ଅକଂସୁ। ସୋ କାଲଂ କତ୍ୱା ଭୁମ୍ମଦେୱେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ସୋ ଗୋସୀସେନ ସେତୁନୋ କତତ୍ତା ସେତୱଣ୍ଣଂ ଦିବ୍ବଂ ମନୋଜୱଂ ଅସ୍ସାଜାନୀଯଂ ପଟିଲଭି, ଗୁଣୱନ୍ତାନଂ ୱଣ୍ଣକଥନେନ ତସ୍ସ ଗତ୍ତତୋ ଦିବ୍ବଗନ୍ଧୋ ୱାଯତି, ସାଟକସ୍ସ ପନ ଅପନିହିତତ୍ତା ନଗ୍ଗୋ ଅହୋସି। ସୋ ଅତ୍ତନା ପୁବ୍ବେ କତକମ୍ମଂ ଓଲୋକେନ୍ତୋ ତଦନୁସାରେନ ଅତ୍ତନୋ ଭାଗିନେଯ୍ୟଂ ସୂଲେ ଆରୋପିତଂ ଦିସ୍ୱା କରୁଣାଯ ଚୋଦିଯମାନୋ ମନୋଜୱଂ ଅସ୍ସଂ ଅଭିରୁହିତ୍ୱା ଅଡ୍ଢରତ୍ତିସମଯେ ତସ୍ସ ସୂଲା ରୋପିତଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅୱିଦୂରେ ଠିତୋ ‘‘ଜୀୱ, ଭୋ, ଜୀୱିତମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’ତି ଦିୱସେ ଦିୱସେ ୱଦତି।

ତେନ ଚ ସମଯେନ ଅମ୍ବସକ୍କରୋ ରାଜା ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ନଗରଂ ପଦକ୍ଖିଣଂ କରୋନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗେହେ ୱାତପାନଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ରାଜୱିଭୂତିଂ ପସ୍ସନ୍ତିଂ ଏକଂ ଇତ୍ଥିଂ ଦିସ୍ୱା ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଛାସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ‘‘ଇମଂ ଘରଂ ଇମଞ୍ଚ ଇତ୍ଥିଂ ଉପଧାରେହୀ’’ତି ସଞ୍ଞଂ ଦତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ଅତ୍ତନୋ ରାଜଗେହଂ ପୱିଟ୍ଠୋ ତଂ ପୁରିସଂ ପେସେସି – ‘‘ଗଚ୍ଛ, ଭଣେ, ତସ୍ସା ଇତ୍ଥିଯା ସସାମିକଭାୱଂ ୱା ଅସାମିକଭାୱଂ ୱା ଜାନାହୀ’’ତି। ସୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ସସାମିକଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି। ରାଜା ତସ୍ସା ଇତ୍ଥିଯା ପରିଗ୍ଗହଣୂପାଯଂ ଚିନ୍ତେନ୍ତୋ ତସ୍ସା ସାମିକଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ‘‘ଏହି, ଭଣେ, ମଂ ଉପଟ୍ଠାହୀ’’ତି ଆହ। ସୋ ଅନିଚ୍ଛନ୍ତୋପି ‘‘ରାଜା ଅତ୍ତନୋ ୱଚନଂ ଅକରୋନ୍ତେ ମଯି ରାଜଦଣ୍ଡଂ କରେଯ୍ୟା’’ତି ଭଯେନ ରାଜୁପଟ୍ଠାନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଦିୱସେ ଦିୱସେ ରାଜୁପଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛତି। ରାଜାପି ତସ୍ସ ଭତ୍ତୱେତନଂ ଦାପେତ୍ୱା କତିପଯଦିୱସାତିକ୍କମେନ ପାତୋୱ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଆଗତଂ ଏୱମାହ – ‘‘ଗଚ୍ଛ, ଭଣେ, ଅମୁମ୍ହି ଠାନେ ଏକା ପୋକ୍ଖରଣୀ ଅତ୍ଥି, ତତୋ ଅରୁଣୱଣ୍ଣମତ୍ତିକଂ ରତ୍ତୁପ୍ପଲାନି ଚ ଆନେହି, ସଚେ ଅଜ୍ଜେୱ ନାଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାସି, ଜୀୱିତଂ ତେ ନତ୍ଥୀ’’ତି। ତସ୍ମିଞ୍ଚ ଗତେ ଦ୍ୱାରପାଲଂ ଆହ – ‘‘ଅଜ୍ଜ ଅନତ୍ଥଙ୍ଗତେ ଏୱ ସୂରିଯେ ସବ୍ବଦ୍ୱାରାନି ଥକେତବ୍ବାନୀ’’ତି।

ସା ଚ ପୋକ୍ଖରଣୀ ୱେସାଲିଯା ତିଯୋଜନମତ୍ଥକେ ହୋତି, ତଥାପି ସୋ ପୁରିସୋ ମରଣଭଯତଜ୍ଜିତୋ ୱାତୱେଗେନ ପୁବ୍ବଣ୍ହେଯେୱ ତଂ ପୋକ୍ଖରଣିଂ ସମ୍ପାପୁଣି। ‘‘ସା ଚ ପୋକ୍ଖରଣୀ ଅମନୁସ୍ସପରିଗ୍ଗହିତା’’ତି ପଗେୱ ସୁତତ୍ତା ଭଯେନ ସୋ ‘‘ଅତ୍ଥି ନୁ ଖୋ ଏତ୍ଥ କୋଚି ପରିସ୍ସଯୋ’’ତି ସମନ୍ତତୋ ଅନୁପରିଯାଯତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ପୋକ୍ଖରଣିପାଲକୋ ଅମନୁସ୍ସୋ କରୁଣାଯମାନରୂପୋ ମନୁସ୍ସରୂପେନ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ‘‘କିମତ୍ଥଂ, ଭୋ ପୁରିସ, ଇଧାଗତୋସୀ’’ତି ଆହ। ସୋ ତସ୍ସ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ କଥେସି। ସୋ ‘‘ଯଦି ଏୱଂ ଯାୱଦତ୍ଥଂ ଗଣ୍ହାହୀ’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଦିବ୍ବରୂପଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଅନ୍ତରଧାଯି।

ସୋ ତତ୍ଥ ଅରୁଣୱଣ୍ଣମତ୍ତିକଂ ରତ୍ତୁପ୍ପଲାନି ଚ ଗହେତ୍ୱା ଅନତ୍ଥଙ୍ଗତେଯେୱ ସୂରିଯେ ନଗରଦ୍ୱାରଂ ସମ୍ପାପୁଣି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ଦ୍ୱାରପାଲୋ ତସ୍ସ ୱିରୱନ୍ତସ୍ସେୱ ଦ୍ୱାରଂ ଥକେସି। ସୋ ଥକିତେ ଦ୍ୱାରେ ପୱେସନଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ଦ୍ୱାରସମୀପେ ସୂଲେ ଆରୋପିତଂ ପୁରିସଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏତେ ମଯି ଅନତ୍ଥଙ୍ଗତେ ଏୱ ସୂରିଯେ ଆଗତେ ୱିରୱନ୍ତେ ଏୱଂ ଦ୍ୱାରଂ ଥକେସୁଂ। ‘ଅହଂ କାଲେଯେୱ ଆଗତୋ, ମମ ଦାସୋ ନତ୍ଥୀ’ତି ତଯାପି ଞାତଂ ହୋତୂ’’ତି ସକ୍ଖିମକାସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୋ ଆହ ‘‘ଅହଂ ସୂଲେ ଆୱୁତୋ ୱଜ୍ଝୋ ମରଣାଭିମୁଖୋ, କଥଂ ତୱ ସକ୍ଖି ହୋମି। ଏକୋ ପନେତ୍ଥ ପେତୋ ମହିଦ୍ଧିକୋ ମମ ସମୀପଂ ଆଗମିସ୍ସତି, ତଂ ସକ୍ଖିଂ କରୋହୀ’’ତି। ‘‘କଥଂ ପନ ସୋ ମଯା ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ’’ତି? ଇଧେୱ ତ୍ୱଂ ତିଟ୍ଠ, ‘‘ସଯମେୱ ଦକ୍ଖିସ୍ସସୀ’’ତି। ସୋ ତତ୍ଥ ଠିତୋ ମଜ୍ଝିମଯାମେ ତଂ ପେତଂ ଆଗତଂ ଦିସ୍ୱା ସକ୍ଖିଂ ଅକାସି। ୱିଭାତାଯ ଚ ରତ୍ତିଯା ରଞ୍ଞା ‘‘ମମ ଆଣା ତଯା ଅତିକ୍କନ୍ତା, ତସ୍ମା ରାଜଦଣ୍ଡଂ ତେ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ, ଦେୱ, ମଯା ତୱ ଆଣା ନାତିକ୍କନ୍ତା, ଅନତ୍ଥଙ୍ଗତେ ଏୱ ସୂରିଯେ ଅହଂ ଇଧାଗତୋତି। ତତ୍ଥ କୋ ତେ ସକ୍ଖୀତି? ସୋ ତସ୍ସ ସୂଲାୱୁତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ନଗ୍ଗପେତଂ ‘‘ସକ୍ଖୀ’’ତି ନିଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ‘‘କଥମେତଂ ଅମ୍ହେହି ସଦ୍ଧାତବ୍ବ’’ନ୍ତି ରଞ୍ଞା ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଅଜ୍ଜ ରତ୍ତିଯଂ

ତୁମ୍ହେହି ସଦ୍ଧାତଙ୍କଂ ପୁରିସଂ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ପେସେଥା’’ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ସଯମେୱ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଠିତୋ ପେତେନ ଚ ତତ୍ଥାଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଜୀୱ, ଭୋ, ଜୀୱିତମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ତଂ ‘‘ସେଯ୍ୟା ନିସଜ୍ଜା ନଯିମସ୍ସ ଅତ୍ଥୀ’’ତିଆଦିନା ପଞ୍ଚହି ଗାଥାହି ପଟିପୁଚ୍ଛି। ଇଦାନି ଆଦିତୋ ପନ ‘‘ୱେସାଲି ନାମ ନଗରତ୍ଥି ୱଜ୍ଜୀନ’’ନ୍ତି ଗାଥା ତାସଂ ସମ୍ବନ୍ଧଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ଠପିତା –

୫୧୭।

‘‘ୱେସାଲୀ ନାମ ନଗରତ୍ଥି ୱଜ୍ଜୀନଂ, ତତ୍ଥ ଅହୁ ଲିଚ୍ଛୱି ଅମ୍ବସକ୍କରୋ;

ଦିସ୍ୱାନ ପେତଂ ନଗରସ୍ସ ବାହିରଂ, ତତ୍ଥେୱ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଥ ତଂ କାରଣତ୍ଥିକୋ।

୫୧୮।

‘‘ସେଯ୍ୟା ନିସଜ୍ଜା ନଯିମସ୍ସ ଅତ୍ଥି, ଅଭିକ୍କମୋ ନତ୍ଥି ପଟିକ୍କମୋ ଚ;

ଅସିତପୀତଖାଯିତୱତ୍ଥଭୋଗା, ପରିଚାରଣା ସାପି ଇମସ୍ସ ନତ୍ଥି।

୫୧୯।

‘‘ଯେ ଞାତକା ଦିଟ୍ଠସୁତା ସୁହଜ୍ଜା, ଅନୁକମ୍ପକା ଯସ୍ସ ଅହେସୁଂ ପୁବ୍ବେ;

ଦଟ୍ଠୁମ୍ପି ତେ ଦାନି ନ ତଂ ଲଭନ୍ତି, ୱିରାଜିତତୋ ହି ଜନେନ ତେନ।

୫୨୦।

‘‘ନ ଓଗ୍ଗତତ୍ତସ୍ସ ଭୱନ୍ତି ମିତ୍ତା, ଜହନ୍ତି ମିତ୍ତା ୱିକଲଂ ୱିଦିତ୍ୱା;

ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ପରିୱାରଯନ୍ତି, ବହୂ ମିତ୍ତା ଉଗ୍ଗତତ୍ତସ୍ସ ହୋନ୍ତି।

୫୨୧।

‘‘ନିହୀନତ୍ତୋ ସବ୍ବଭୋଗେହି କିଚ୍ଛୋ, ସମ୍ମକ୍ଖିତୋ ସମ୍ପରିଭିନ୍ନଗତ୍ତୋ;

ଉସ୍ସାୱବିନ୍ଦୂୱ ପଲିମ୍ପମାନା, ଅଜ୍ଜ ସୁୱେ ଜୀୱିତସ୍ସୂପରୋଧୋ।

୫୨୨।

‘‘ଏତାଦିସଂ ଉତ୍ତମକିଚ୍ଛପତ୍ତଂ,

ଉତ୍ତାସିତଂ ପୁଚିମନ୍ଦସ୍ସ ସୂଲେ;

ଅଥ ତ୍ୱଂ କେନ ୱଣ୍ଣେନ ୱଦେସି ଯକ୍ଖ,

‘ଜୀୱ ଭୋ ଜୀୱିତମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’’ତି।

୫୧୭। ତତ୍ଥ ତତ୍ଥାତି ତସ୍ସଂ ୱେସାଲିଯଂ। ନଗରସ୍ସ ବାହିରନ୍ତି ନଗରସ୍ସ ବହି ଭୱଂ, ୱେସାଲିନଗରସ୍ସ ବହି ଏୱ ଜାତଂ ପୱତ୍ତଂ ସମ୍ବନ୍ଧଂ। ତତ୍ଥେୱାତି ଯତ୍ଥ ତଂ ପସ୍ସି, ତତ୍ଥେୱ ଠାନେ। ତନ୍ତି ତଂ ପେତଂ। କାରଣତ୍ଥିକୋତି ‘‘ଜୀୱ, ଭୋ, ଜୀୱିତମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’ତି ୱୁତ୍ତଅତ୍ଥସ୍ସ କାରଣେନ ଅତ୍ଥିକୋ ହୁତ୍ୱା।

୫୧୮।ସେଯ୍ୟା ନିସଜ୍ଜା ନୟିମସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ପିଟ୍ଠିପସାରଣଲକ୍ଖଣା ସେଯ୍ୟା, ପଲ୍ଲଙ୍କାଭୁଜନଲକ୍ଖଣା ନିସଜ୍ଜା ଚ ଇମସ୍ସ ସୂଲେ ଆରୋପିତପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ନତ୍ଥି। ଅଭିକ୍କମୋ ନତ୍ଥି ପଟିକ୍କମୋ ଚାତି ଅଭିକ୍କମାଦିଲକ୍ଖଣଂ ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି ଗମନଂ ଇମସ୍ସ ନତ୍ଥି। ପରିଚାରିକା ସାପୀତି ଯା ଅସିତପୀତଖାୟିତଵତ୍ଥପରିଭୋଗାଦିଲକ୍ଖଣା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନଂ ପରିଚାରଣା, ସାପି ଇମସ୍ସ ନତ୍ଥି। ‘‘ପରିହରଣା ସାପୀ’’ତି ଵା ପାଠୋ, ଅସିତାଦିପରିଭୋଗଵସେନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନଂ ପରିହରଣା, ସାପି ଇମସ୍ସ ନତ୍ଥି ଵିଗତଜୀଵିତତ୍ତାତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ‘‘ପରିଚାରଣା ସାପୀ’’ତି କେଚି ପଠନ୍ତି।

୫୧୯।ଦିଟ୍ଠସୁତା ସୁହଜ୍ଜା, ଅନୁକମ୍ପକା ୟସ୍ସ ଅହେସୁଂ ପୁବ୍ବେତି ସନ୍ଦିଟ୍ଠସହାୟା ଚେଵ ଅଦିଟ୍ଠସହାୟା ଚ ୟସ୍ସ ମିତ୍ତା ଅନୁଦ୍ଦୟାଵନ୍ତୋ ଯେ ଅସ୍ସ ଇମସ୍ସ ପୁବ୍ବେ ଅହେସୁଂ। ଦଟ୍ଠୁମ୍ପୀତି ପସ୍ସିତୁମ୍ପି ନ ଲଭନ୍ତି, କୁତୋ ସହ ଵସିତୁନ୍ତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ଵିରାଜିତତ୍ତୋତି ପରିଚ୍ଚତ୍ତସଭାଵୋ। ଜନେନ ତେନାତି ତେନ ଞାତିଆଦିଜନେନ।

୫୨୦।ନ ଓଗ୍ଗତତ୍ତସ୍ସ ଭଵନ୍ତି ମିତ୍ତାତି ଅପଗତଵିଞ୍ଞାଣସ୍ସ ମତସ୍ସ ମିତ୍ତା ନାମ ନ ହୋନ୍ତି ତସ୍ସ ମିତ୍ତେହି କାତବ୍ବକିଚ୍ଚସ୍ସ ଅତିକ୍କନ୍ତତ୍ତା। ଜହନ୍ତି ମିତ୍ତା ଵିକଲଂ ଵିଦିତ୍ଵାତି ମତୋ ତାଵ ତିଟ୍ଠତୁ, ଜୀଵନ୍ତମ୍ପି ଭୋଗଵିକଲଂ ପୁରିସଂ ଵିଦିତ୍ଵା ‘‘ନ ଇତୋ କିଞ୍ଚି ଗୟ୍ହୂପଗ’’ନ୍ତି ମିତ୍ତା ପଜହନ୍ତି। ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଦିସ୍ଵା ପରିଵାରୟନ୍ତୀତି ତସ୍ସ ପନ ସନ୍ତକଂ ଅତ୍ଥଂ ଧନଂ ଦିସ୍ଵା ପିୟଵାଦିନୋ ମୁଖୁଲ୍ଲୋକିକା ହୁତ୍ଵା ତଂ ପରିଵାରେନ୍ତି। ବହୂ ମିତ୍ତା ଉଗ୍ଗତତ୍ତସ୍ସ ହୋନ୍ତୀତି ଵିଭଵସମ୍ପତ୍ତିୟା ଉଗ୍ଗତସଭାଵସ୍ସ ସମିଦ୍ଧସ୍ସ ବହୂ ଅନେକା ମିତ୍ତା ହୋନ୍ତି, ଅୟଂ ଲୋକିୟସଭାଵୋତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

୫୨୧।ନିହୀନତ୍ତୋ ସବ୍ବଭୋଗେହୀତି ସବ୍ବେହି ଉପଭୋଗପରିଭୋଗଵତ୍ଥୂହି ପରିହୀନତ୍ତୋ। କିଚ୍ଛୋତି ଦୁକ୍ଖିତୋ। ସମ୍ମକ୍ଖିତୋତି ରୁହିରେହି ସମ୍ମକ୍ଖିତସରୀରୋ। ସମ୍ପରିଭିନ୍ନଗତ୍ତୋତି ସୂଲେନ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ଵିଦାଲିତଗତ୍ତୋ। ଉସ୍ସାଵବିନ୍ଦୂଵ ପଲିମ୍ପମାନୋତି ତିଣଗ୍ଗେ ଲିମ୍ପମାନୌସ୍ସାଵବିନ୍ଦୁସଦିସୋ। ଅଜ୍ଜ ସୁଵେତି ଅଜ୍ଜ ଵା ସୁଵେ ଵା ଇମସ୍ସ ନାମ ପୁରିସସ୍ସ ଜୀଵିତସ୍ସ ଉପରୋଧୋ ନିରୋଧୋ, ତତୋ ଉଦ୍ଧଂ ନପ୍ପଵତ୍ତତୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ।

୫୨୨।ଉତ୍ତାସିତନ୍ତି ଆଵୁତଂ ଆରୋପିତଂ। ପୁଚିମନ୍ଦସ୍ସ ସୂଲେତି ନିମ୍ବରୁକ୍ଖସ୍ସ ଦଣ୍ଡେନ କତସୂଲେ । କେନ ଵଣ୍ଣେନାତି କେନ କାରଣେନ। ଜୀଵ, ଭୋ, ଜୀଵିତମେଵ ସେୟ୍ୟୋତି, ଭୋ ପୁରିସ, ଜୀଵ। କସ୍ମା? ସୂଲଂ ଆରୋପିତସ୍ସାପି ହି ତେ ଇଧ ଜୀଵିତମେଵ ଇତୋ ଚୁତସ୍ସ ଜୀଵିତତୋ ସତଭାଗେନ ସହସ୍ସଭାଗେନ ସେୟ୍ୟୋ ସୁନ୍ଦରତରୋତି।

ଏଵଂ ତେନ ରଞ୍ଞା ପୁଚ୍ଛିତୋ ସୋ ପେତୋ ଅତ୍ତନୋ ଅଧିପ୍ପାୟଂ ପକାସେନ୍ତୋ –

୫୨୩।

‘‘ସାଲୋହିତୋ ଏସ ଅହୋସି ମୟ୍ହଂ, ଅହଂ ସରାମି ପୁରିମାୟ ଜାତିୟା;

ଦିସ୍ଵା ଚ ମେ କାରୁଞ୍ଞମହୋସି ରାଜ, ମା ପାପଧମ୍ମୋ ନିରୟଂ ପତାୟଂ।

୫୨୪।

‘‘ଇତୋ ଚୁତୋ ଲିଚ୍ଛଵି ଏସ ପୋସୋ, ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ନିରୟଂ ଘୋରରୂପଂ;

ଉପପଜ୍ଜତି ଦୁକ୍କଟକମ୍ମକାରୀ, ମହାଭିତାପଂ କଟୁକଂ ଭୟାନକଂ।

୫୨୫।

‘‘ଅନେକଭାଗେନ ଗୁଣେନ ସେୟ୍ୟୋ, ଅୟମେଵ ସୂଲୋ ନିରୟେନ ତେନ;

ଏକନ୍ତଦୁକ୍ଖଂ କଟୁକଂ ଭୟାନକଂ, ଏକନ୍ତତିବ୍ବଂ ନିରୟଂ ପତାୟଂ।

୫୨୬।

‘‘ଇଦଞ୍ଚ ସୁତ୍ଵା ଵଚନଂ ମମେସୋ, ଦୁକ୍ଖୂପନୀତୋ ଵିଜହେୟ୍ୟ ପାଣଂ;

ତସ୍ମା ଅହଂ ସନ୍ତିକେ ନ ଭଣାମି, ମା ମେକତୋ ଜୀୱିତସ୍ସୂପରୋଧୋ’’ତି। –

ଚତସ୍ସୋ ଗାଥା ଅଭାସି।

୫୨୩। ତତ୍ଥ ସାଲୋହିତୋ ସମାନଲୋହିତୋ ଯୋନିସମ୍ବନ୍ଧେନ ସମ୍ବନ୍ଧୋ, ଞାତକୋଟି ଅତ୍ଥୋ। ପୁରିମାୟ ଜାତିଯାତି ପୁରିମତ୍ତଭାୱେ। ମା ପାପଧମ୍ମୋ ନିରଯଂ ପତାଯନ୍ତି ଅଯଂ ପାପଧମ୍ମୋ ପୁରିସୋ ନିରଯଂ ମା ପତି, ମା ନିରଯଂ ଉପପଜ୍ଜୀତି ଇମଂ ଦିସ୍ୱା ମେ କାରୁଞ୍ଞଂ ଅହୋସୀତି ଯୋଜନା।

୫୨୪।ସତ୍ତୁସ୍ସଦନ୍ତି ପାପକାରୀହି ସତ୍ତେହି ଉସ୍ସନ୍ନଂ, ଅଥ ୱା ପଞ୍ଚୱିଧବନ୍ଧନଂ, ମୁଖେ ତତ୍ତଲୋହସେଚନଂ, ଅଙ୍ଗାରପବ୍ବତାରୋପନଂ, ଲୋହକୁମ୍ଭିପକ୍ଖେପନଂ, ଅସିପତ୍ତୱନପ୍ପୱେସନଂ, ୱେତ୍ତରଣିଯଂ ସମୋତରଣଂ, ମହାନିରଯେ ପକ୍ଖେପୋତି। ଇମେହି ସତ୍ତହି ପଞ୍ଚୱିଧବନ୍ଧନାଦୀହି ଦାରୁଣକାରଣେହି ଉସ୍ସନ୍ନଂ, ଉପରୂପରି ନିଚିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ମହାଭିତାପନ୍ତି ମହାଦୁକ୍ଖଂ, ମହାଅଗ୍ଗିସନ୍ତାପଂ ୱା। କଟୁକନ୍ତି ଅନିଟ୍ଠଂ। ଭଯାନକନ୍ତି ଭଯଜନକଂ।

୫୨୫।ଅନେକଭାଗେନଗୁଣେନାତି ଅନେକକୋଟ୍ଠାସେନ ଆନିସଂସେନ। ଅଯମେୱ ସୂଲୋ ନିରଯେନ ତେନାତି ତତୋ ଇମସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିଟ୍ଠାନଭୂତତୋ ନିରଯତୋ ଅଯମେୱ ସୂଲୋ ସେଯ୍ୟୋତି। ନିସ୍ସକ୍କେ ହି ଇଦଂ କରଣୱଚନଂ। ଏକନ୍ତ ତିବ୍ବନ୍ତି ଏକନ୍ତେନେୱ ତିଖିଣଦୁକ୍ଖଂ, ନିଯତମହାଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୨୬।ଇଦଞ୍ଚ ସୁତ୍ୱା ୱଚନଂ ମମେସୋତି ‘‘ଇତୋ ଚୁତୋ’’ତିଆଦିନା ୱୁତ୍ତଂ ମମ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଏସୋ ପୁରିସୋ ଦୁକ୍ଖୂପନୀତୋ ମମ ୱଚନେନ ନିରଯଦୁକ୍ଖଂ ଉପନୀତୋ ୱିଯ ହୁତ୍ୱା। ୱିଜହେଯ୍ୟ ପାଣନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଂ ପରିଚ୍ଚଜେଯ୍ୟ। ତସ୍ମାତି ତେନ କାରଣେନ। ମା ମେକତୋତି ‘‘ମଯା ଏକତୋ ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଜୀୱିତସ୍ସ ଉପରୋଧୋ ମା ହୋତୂ’’ତି ଇମସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଇଦଂ ୱଚନଂ ଅହଂ ନ ଭଣାମି, ଅଥ ଖୋ ‘‘ଜୀୱ, ଭୋ, ଜୀୱିତମେୱ ସେଯ୍ୟୋ’’ତି ଇଦମେୱ ଭଣାମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ପେତେନ ଅତ୍ତନୋ ଅଧିପ୍ପାଯେ ପକାସିତେ ପୁନ ରାଜା ପେତସ୍ସ ପୱତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛିତୁଂ ଓକାସଂ କରୋନ୍ତୋ ଇମଂ ଗାଥମାହ –

୫୨୭।

‘‘ଅଞ୍ଞାତୋ ଏସୋ ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ, ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଇଚ୍ଛାମସେ ପୁଚ୍ଛିତୁଂ ତୁୱଂ;

ଓକାସକମ୍ମଂ ସଚେ ନୋ କରୋସି, ପୁଚ୍ଛାମ ତଂ ନୋ ନ ଚ କୁଜ୍ଝିତବ୍ବ’’ନ୍ତି।

୫୨୮।

‘‘ଅଦ୍ଧା ପଟିଞ୍ଞା ମେ ତଦା ଅହୁ, ନାଚିକ୍ଖଣା ଅପ୍ପସନ୍ନସ୍ସ ହୋତି;

ଅକାମା ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚୋତି କତ୍ୱା, ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁ ମଂ କାମଂ ଯଥା ୱିସଯ୍ହ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ରଞ୍ଞୋ ପେତସ୍ସ ଚ ୱଚନପଟିୱଚନଗାଥା।

୫୨୭। ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞାତୋତି ଅୱଗତୋ। ଇଚ୍ଛାମସେତି ଇଚ୍ଛାମ। ନୋତି ଅମ୍ହାକଂ। ନ ଚ କୁଜ୍ଝିତବ୍ବନ୍ତି ‘‘ଇମେ ମନୁସ୍ସା ଯଂକିଞ୍ଚି ପୁଚ୍ଛନ୍ତୀ’’ତି କୋଧୋ ନ କାତବ୍ବୋ।

୫୨୮।ଅଦ୍ଧାତି ଏକଂସେନ। ପଟିଞ୍ଞା ମେତି ଞାଣୱସେନ ମଯ୍ହଂ ‘‘ପୁଚ୍ଛସ୍ସୂ’’ତି ପଟିଞ୍ଞା, ଓକାସଦାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଦା ଅହୂତି ତସ୍ମିଂ କାଲେ ପଠମଦସ୍ସନେ ଅହୋସି। ନାଚିକ୍ଖଣା ଅପ୍ପସନ୍ନସ୍ସ ହୋତୀତି ଅକଥନା ଅପ୍ପସନ୍ନସ୍ସ ହୋତି। ପସନ୍ନୋ ଏୱ ହି ପସନ୍ନସ୍ସ କିଞ୍ଚି କଥେତି। ତ୍ୱଂ ପନ ତଦା ମଯି ଅପ୍ପସନ୍ନୋ, ଅହଞ୍ଚ ତଯି, ତେନ ପଟିଜାନିତ୍ୱା କଥେତୁକାମୋ ନାହୋସି। ଇଦାନି ପନାହଂ ତୁଯ୍ହଂ ଅକାମା ସଦ୍ଧେଯ୍ୟୱଚୋ ଅକାମୋ ଏୱ ସଦ୍ଧାତବ୍ବୱଚନୋ ଇତି କତ୍ୱା ଇମିନା କାରଣେନ । ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁମଂ କାମଂ ଯଥା ୱିସଯ୍ହନ୍ତି ତ୍ୱଂ ଯଥା ଇଚ୍ଛସି, ତମତ୍ଥଂ ମଂ ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁ। ଅହଂ ପନ ଯଥା ୱିସଯ୍ହଂ

ଯଥା ମଯ୍ହଂ ସହିତୁଂ ସକ୍କା, ତଥା ଅତ୍ତନୋ ଞାଣବଲାନୁରୂପଂ କଥେସ୍ସାମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଏୱଂ ପେତେନ ପୁଚ୍ଛନାଯ ଓକାସେ କତେ ରାଜା –

୫୨୯।

‘‘ଯଂ କିଞ୍ଚହଂ ଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିସାମି,

ସବ୍ବମ୍ପି ତାହଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେଯ୍ୟଂ;

ଦିସ୍ୱାଓ ତଂ ନୋପି ଚେ ସଦ୍ଦହେଯ୍ୟଂ,

କରେଯ୍ୟାସି ମେ ଯକ୍ଖ ନିଯସ୍ସକମ୍ମ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଅହଂ ଯଂ କିଞ୍ଚିଦେୱ ଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିସ୍ସାମି, ତଂ ସବ୍ବମ୍ପି ତଥେୱ ଅହଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେଯ୍ୟଂ, ତଂ ପନ ଦିସ୍ୱାଓ ତଂ ୱଚନଂ ନୋପି ଚେ ସଦ୍ଦହେଯ୍ୟଂ। ଯକ୍ଖ, ମଯ୍ହଂ ନିଯସ୍ସକମ୍ମଂ ନିଗ୍ଗହକମ୍ମଂ କରେଯ୍ୟାସୀତି। ଅଥ ୱା ଯଂ କିଞ୍ଚହଂ ଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିସ୍ସାମୀତି ଅହଂ ଯଂ କିଞ୍ଚିଦେୱ ଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସିସ୍ସାମି ଅଚକ୍ଖୁଗୋଚରସ୍ସ ଅଦସ୍ସନତୋ। ସବ୍ବମ୍ପି ତାହଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେଯ୍ୟନ୍ତି ସବ୍ବମ୍ପି ତେ ଅହଂ ଦିଟ୍ଠଂ ସୁତଂ ଅଞ୍ଞଂ ୱା ଅଭିସଦ୍ଦହେଯ୍ୟଂ। ତାଦିସୋ ହି ମଯ୍ହଂ ତଯି ଅଭିପ୍ପସାଦୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ପଚ୍ଛିମପଦସ୍ସ ପନ ଯଥାୱୁତ୍ତୋୱ ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୋ –

୫୩୦।

‘‘ସଚ୍ଚପ୍ପଟିଞ୍ଞା ତୱ ମେସା ହୋତୁ, ସୁତ୍ୱାନ ଧମ୍ମଂ ଲଭ ସୁପ୍ପସାଦଂ;

ଅଞ୍ଞତ୍ଥିକୋ ନୋ ଚ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ, ଯଂ ତେ ସୁତଂ ଅସୁତଞ୍ଚାପି ଧମ୍ମଂ;

ସବ୍ବମ୍ପି ଅକ୍ଖିସ୍ସଂ ଯଥା ପଜାନ’’ନ୍ତି। – ଗାଥମାହ ; ଇତୋ ପରଂ –

୫୩୧।

‘‘ସେତେନ ଅସ୍ସେନ ଅଲଙ୍କତେନ, ଉପଯାସି ସୂଲାୱୁତକସ୍ସ ସନ୍ତିକେ;

ଯାନଂ ଇଦଂ ଅବ୍ଭୁତଂ ଦସ୍ସନେଯ୍ୟଂ, କିସ୍ସେତଂ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି।

୫୩୨।

‘‘ୱେସାଲିଯା ନଗରସ୍ସ ମଜ୍ଝେ, ଚିକ୍ଖଲ୍ଲମଗ୍ଗେ ନରକଂ ଅହୋସି;

ଗୋସୀସମେକାହଂ ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ, ସେତଂ ଗହେତ୍ୱା ନରକସ୍ମିଂ ନିକ୍ଖିପିଂ।

୫୩୩।

‘‘ଏତସ୍ମିଂ ପାଦାନି ପତିଟ୍ଠପେତ୍ୱା, ମଯଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଅତିକ୍କମିମ୍ହା;

ଯାନଂ ଇଦଂ ଅବ୍ଭୁତଂ ଦସ୍ସନେଯ୍ୟଂ, ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି।

୫୩୪।

‘‘ୱଣ୍ଣୋ ଚ ତେ ସଢଦିସା ପଭାସତି, ଗନ୍ଧୋ ଚ ତେ ସଢଦିସା ପୱାଯତି;

ଯକ୍ଖିଦ୍ଧିପତ୍ତୋସି ମହାନୁଭାୱୋ, ନଗ୍ଗୋ ଚାସି କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି।

୫୩୫।

‘‘ଅକ୍କୋଧନୋ ନିଚ୍ଚପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ, ସଣ୍ହାହି ୱାଚାହି ଜନଂ ଉପେମି;

ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ, ଦିବ୍ବୋ ମେ ୱଣ୍ଣୋ ସତତଂ ପଭାସତି।

୫୩୬।

‘‘ଯସଞ୍ଚ କିତ୍ତିଞ୍ଚ ଧମ୍ମେ ଠିତାନଂ, ଦିସ୍ୱାନ ମନ୍ତେମି ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ;

ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ, ଦିବ୍ବୋ ମେ ଗନ୍ଧୋ ସତତଂ ପୱାଯତି।

୫୩୭।

‘‘ସହାଯାନଂ ତିତ୍ଥସ୍ମିଂ ନ୍ହାଯନ୍ତାନଂ, ଥଲେ ଗହେତ୍ୱା ନିଦହିସ୍ସ ଦୁସ୍ସଂ;

ଖିଡ୍ଡତ୍ଥିକୋ ନୋ ଚ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ, ତେନମ୍ହି ନଗ୍ଗୋ କସିରା ଚ ୱୁତ୍ତୀତି।

୫୩୮।

‘‘ଯୋ କୀଳମାନୋ ପକରୋତି ପାପଂ, ତସ୍ସେଦିସଂ କମ୍ମୱିପାକମାହୁ;

ଅକୀଳମାନୋ ପନ ଯୋ କରୋତି, କିଂ ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକମାହୁତି।

୫୩୯।

‘‘ଯେ ଦୁଟ୍ଠସଙ୍କପ୍ପମନା ମନୁସ୍ସା, କାଯେନ ୱାଚାଯ ଚ ସଂକିଲିଟ୍ଠା;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଅଭିସମ୍ପରାଯଂ, ଅସଂସଯଂ ତେ ନିରଯଂ ଉପେନ୍ତି।

୫୪୦।

‘‘ଅପରେ ପନ ସୁଗତିମାସମାନା, ଦାନେ ରତା ସଙ୍ଗହିତତ୍ତଭାୱା;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଅଭିସମ୍ପରାଯଂ, ଅସଂସଯଂ ତେ ସୁଗତିଂ ଉପେନ୍ତୀ’’ତି। –

ତେସଂ ଉଭିନ୍ନଂ ୱଚନପଟିୱଚନଗାଥା ହୋନ୍ତି।

୫୩୦। ତତ୍ଥ ସଚ୍ଚପ୍ପଟିଞ୍ଞା ତୱ ମେସା ହୋତୂତି ‘‘ସଚ୍ଚମ୍ପି ତାହଂ ଅଭିସଦ୍ଦହେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି ତୱ ଏସା ପଟିଞ୍ଞା ମଯ୍ହଂ ସଚ୍ଚଂ ହୋତୁ। ସୁତ୍ୱାନ ଧମ୍ମଂ ଲଭ ସୁପ୍ପସାଦନ୍ତି ମଯା ୱୁଚ୍ଚମାନଂ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ସୁନ୍ଦରଂ ପସାଦଂ ଲଭସ୍ସୁ। ଅଞ୍ଞତ୍ଥିକୋତି ଆଜାନନତ୍ଥିକୋ। ଯଥା ପଜାନନ୍ତି ଯଥା ଅଞ୍ଞୋପି ପଜାନନ୍ତୋ, ‘‘ଯଥାପି ଞାତ’’ନ୍ତି ୱା ମଯା ଯଥା ଞାତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୩୧।କିସ୍ସେତଂ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋତି କିସ୍ସେତଂ କିସ୍ସ ନାମ ଏତଂ, କିସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ। ଏତନ୍ତି ୱା ନିପାତମତ୍ତଂ, କିସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ଯୋଜନା। ‘‘କିସ୍ସ ତେ’’ତି ଚ କେଚି ପଠନ୍ତି।

୫୩୨-୩୩।ଚିକ୍ଖଲ୍ଲମଗ୍ଗେତି ଚିକ୍ଖଲ୍ଲୱତି ପଥମ୍ହି। ନରକନ୍ତି ଆୱାଟଂ। ଏକାହନ୍ତି ଏକଂ ଅହଂ। ନରକସ୍ମିଂ ନିକ୍ଖିପିନ୍ତି ଯଥା କଦ୍ଦମୋ ନ ଅକ୍କମୀଯତି, ଏୱଂ ତସ୍ମିଂ ଚିକ୍ଖଲ୍ଲାୱାଟେ ଠପେସିଂ। ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ ଗୋସୀସେନ ସେତୁକରଣସ୍ସ।

୫୩୬-୭।ଧମ୍ମେ ଠିତାନନ୍ତି ଧମ୍ମଚାରୀନଂ ସମଚାରୀନଂ। ମନ୍ତେମୀତି କଥେମି କିତ୍ତଯାମି। ଖିଡ୍ଡତ୍ଥିକୋତି ହସାଧିପ୍ପାଯୋ। ନୋ ଚ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋତି ଦୁସ୍ସସାମିକେ ନ ଦୂସିତଚିତ୍ତୋ, ନ ଅୱହରଣାଧିପ୍ପାଯୋ ନାପି ୱିନାସାଧିପ୍ପାଯୋତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୩୮।ଅକୀଳଅମାନୋତି ଅଖିଡ୍ଡାଧିପ୍ପାଯୋ, ଲୋଭାଦୀହି ଦୂସିତଚିତ୍ତୋ। କିଂ ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକମାହୂତି ତସ୍ସ ତଥା କତସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ କୀୱ କଟୁକଂ ଦୁକ୍ଖୱିପାକଂ ପଣ୍ଡିତା ଆହୁ।

୫୩୯-୪୦।ଦୁଟ୍ଠସଙ୍କପ୍ପମନାତି କାମସଙ୍କପ୍ପାଦିୱସେନ ଦୂସିତମନୋୱିତକ୍କା, ଏତେନ ମନୋଦୁଚ୍ଚରିତମାହ। କାଯେନ ୱାଚାଯ ଚ ସଂକିଲିଟ୍ଠାତି ପାଣାତିପାତାଦିୱସେନ କାଯୱାଚାହି ମଲିନା। ଆସମାନାତି ଆସୀସମାନା ପତ୍ଥଯମାନା।

ଏୱଂ ପେତେନ ସଙ୍ଖେପେନେୱ କମ୍ମଫଲେସୁ ୱିଭଜିତ୍ୱା ଦସ୍ସିତେସୁ ତଂ ଅସଦ୍ଦହନ୍ତୋ ରାଜା –

୫୪୧।

‘‘ତଂ କିନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟମହଂ ଅୱେଚ୍ଚ, କଲ୍ୟାଣପାପସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

କିଂ ୱାହଂ ଦିସ୍ୱା ଅଭିସଦ୍ଦହେୟ୍ୟଂ, କୋ ୱାପି ମଂ ସଦ୍ଦହାପେୟ୍ୟ ଏତ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ତଂ କିନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟମହଂ ଅୱେଚ୍ଚାତି ଯୋଯଂ ତଯା ‘‘ଯେ ଦୁଟ୍ଠସଙ୍କପ୍ପମନା ମନୁସ୍ସା, କାଯେନ ୱାଚାଯ ଚ ସଂକିଲିଟ୍ଠା’’ତିଆଦିନା। ‘‘ଅପରେ ପନ ସୁଗତିମାସମାନା’’ତିଆଦିନା ଚ କଲ୍ୟାଣସ୍ସ ପାପସ୍ସ ଚ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକୋ ୱିଭଜିତ୍ୱା ୱୁତ୍ତୋ, ତଂ କିନ୍ତି କେନ କାରଣେନ ଅହଂ ଅୱେଚ୍ଚ ଅପରପଚ୍ଚଯଭାୱେନ ସଦ୍ଦହେୟ୍ୟଂ। କିଂ ୱାହଂ ଦିସ୍ୱା ଅଭିସଦ୍ଦହେୟ୍ୟନ୍ତି କୀଦିସଂ ୱା ପନାହଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖଭୂତଂ ନିଦସ୍ସନଂ ଦିସ୍ୱା ପଟିସଦ୍ଦହେୟ୍ୟଂ। କୋ ୱାପି ମଂ ସଦ୍ଦହାପେୟ୍ୟ ଏତନ୍ତି କୋ ୱା ୱିଞ୍ଞୂ ପୁରିସୋ ପଣ୍ଡିତୋ ଏତମତ୍ଥଂ ମଂ ସଦ୍ଦହାପେୟ୍ୟ, ତଂ କଥେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୋ କାରଣେନ ତମତ୍ଥଂ ତସ୍ସ ପକାସେନ୍ତୋ –

୫୪୨।

‘‘ଦିସ୍ୱା ଚ ସୁତ୍ୱା ଅଭିସଦ୍ଦହସ୍ସୁ, କଲ୍ୟାଣପାପସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ;

କଲ୍ୟାଣପାପେ ଉଭଯେ ଅସନ୍ତେ, ସିଯା ନୁ ସତ୍ତା ସୁଗତା ଦୁଗ୍ଗତା ୱା।

୫୪୩।

‘‘ନୋ ଚେତ୍ଥ କମ୍ମାନି କରେୟ୍ୟୁଂ ମଚ୍ଚା, କଲ୍ୟାଣପାପାନି ମନୁସ୍ସଲୋକେ;

ନାହେସୁଂ ସତ୍ତା ସୁଗତା ଦୁଗ୍ଗତା ୱା, ହୀନା ପଣୀତା ଚ ମନୁସ୍ସଲୋକେ।

୫୪୪।

‘‘ଯସ୍ମା ଚ କମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି ମଚ୍ଚା, କଲ୍ୟାଣପାପାନି ମନୁସ୍ସଲୋକେ;

ତସ୍ମା ହି ସତ୍ତା ସୁଗତା ଦୁଗ୍ଗତା ୱା, ହୀନା ପଣୀତା ଚ ମନୁସ୍ସଲୋକେ।

୫୪୫।

‘‘ଦ୍ୱୟଜ୍ଜ କମ୍ମାନଂ ୱିପାକମାହୁ, ସୁଖସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ୱେଦନୀୟଂ;

ତା ଦେୱତାୟୋ ପରିଚାରୟନ୍ତି, ପଚ୍ଚେନ୍ତି ବାଲା ଦ୍ୱୟତଂ ଅପସ୍ସିନୋ’’ତି। –

ଗାଥା ଅଭାସି।

୫୪୨। ତତ୍ଥ ଦିସ୍ୱା ଚାତି ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଦିସ୍ୱାପି। ସୁତ୍ୱାତି ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ତଦନୁସାରେନ ନୟଂ ନେନ୍ତୋ ଅନୁମିନନ୍ତୋ। କଲ୍ୟାଣପାପସ୍ସାତି କୁସଲସ୍ସ ଅକୁସଲସ୍ସ ଚ କମ୍ମସ୍ସ ଅୟଂ ସୁଖୋ ଅୟଂ ଦୁକ୍ଖୋ ଚ ୱିପାକୋତି ଅଭିସଦ୍ଦହସ୍ସୁ। ଉଭୟେ ଅସନ୍ତେତି କଲ୍ୟାଣେ ପାପେ ଚାତି ଦୁୱିଧେ କମ୍ମେ ଅୱିଜ୍ଜମାନେ। ସିୟା ନୁ ସତ୍ତା ସୁଗତା ଦୁଗ୍ଗତା ୱାତି ‘‘ଇମେ ସତ୍ତା ସୁଗତିଂ ଗତା ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଗତା ୱା, ସୁଗତିୟଂ ୱା ଅଡ୍ଢା ଦୁଗ୍ଗତିୟଂ ଦଳିଦ୍ଦା ୱା’’ତି ଅୟମତ୍ଥୋ କିଂ ନୁ ସିୟା କଥଂ ସମ୍ଭୱେୟ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୪୩-୪। ଇଦାନି ଯଥାୱୁତ୍ତମତ୍ଥଂ ‘‘ନୋଚେତ୍ଥ କମ୍ମାନୀ’’ତି ଚ ‘‘ୟସ୍ମା ଚ କମ୍ମାନୀ’’ତି ଚ ଗାଥାଦ୍ୱୟେନ ବ୍ୟତିରେକତୋ ଅନ୍ୱୟତୋ ଚ ୱିଭାୱେତି। ତତ୍ଥ ହୀନା ପଣୀତାତି କୁଲରୂପାରୋଗ୍ୟପରିୱାରାଦୀହି ହୀନା ଉଳାରା ଚ।

୫୪୫।ଦ୍ୱୟଜ୍ଜ କମ୍ମାନଂ ୱିପାକମାହୂତି ଦ୍ୱୟଂ ଦୁୱିଧଂ ଅଜ୍ଜ ଇଦାନି କମ୍ମାନଂ ସୁଚରିତଦୁଚ୍ଚରିତାନଂ ୱିପାକଂ ୱଦନ୍ତି କଥେନ୍ତି। କିଂ ତନ୍ତି ଆହ ‘‘ସୁଖସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ୱେଦନୀୟ’’ନ୍ତି, ଇଟ୍ଠସ୍ସ ଚ ଅନିଟ୍ଠସ୍ସ ଚ ଅନୁଭୱନୟୋଗ୍ୟଂ। ତା ଦେୱତାୟୋ ପରିଚାରୟନ୍ତୀତି ୟେ ଉକ୍କଂସୱସେନ ସୁଖୱେଦନୀୟଂ ୱିପାକଂ ପଟିଲଭନ୍ତି, ତେ ଦେୱଲୋକେ ତା ଦେୱତା ହୁତ୍ୱା ଦିବ୍ବସୁଖସମପ୍ପିତା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନି ପରିଚାରେନ୍ତି। ପଚ୍ଚେନ୍ତି ବାଲା ଦ୍ୱୟତଂ ଅପସ୍ସିନୋତି ୟେ ବାଲା କମ୍ମଞ୍ଚ କମ୍ମଫଲଞ୍ଚାତି ଦ୍ୱୟଂ ଅପସ୍ସନ୍ତା ଅସଦ୍ଦହନ୍ତା, ତେ ପାପପ୍ପସୁତା ଦୁକ୍ଖୱେଦନୀୟଂ ୱିପାକଂ ଅନୁଭୱନ୍ତା ନିରୟାଦୀସୁ କମ୍ମୁନା ପଚ୍ଚେନ୍ତି ଦୁକ୍ଖଂ ପାପୁଣନ୍ତି।

ଏୱଂ କମ୍ମଫଲଂ ସଦ୍ଦହନ୍ତୋ ପନ ତ୍ୱଂ କସ୍ମା ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱସୀତି ଅନୁୟୋଗଂ ସନ୍ଧାୟ –

୫୪୬।

‘‘ନ ମତ୍ଥି କମ୍ମାନି ସୟଂକତାନି, ଦତ୍ୱାପି ମେ ନତ୍ଥି ୟୋ ଆଦିସେୟ୍ୟ;

ଅଚ୍ଛାଦନଂ ସୟନମଥନ୍ନପାନଂ, ତେନମ୍ହି ନଗ୍ଗୋ କସିରା ଚ ୱୁତ୍ତୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ନ ମତ୍ଥି କମ୍ମାନି ସୟଂକତାନୀତି ୟସ୍ମା ସୟଂ ଅତ୍ତନା ପୁବ୍ବେ କତାନି ପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନି ମମ ନତ୍ଥି ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି, ୟେହି ଇଦାନି ଅଚ୍ଛାଦନାଦୀନି ଲଭେୟ୍ୟଂ। ଦତ୍ୱାପି ମେ ନତ୍ଥି ୟୋ ଆଦିସେୟ୍ୟାତି ୟୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ‘‘ଅସୁକସ୍ସ ପେତସ୍ସ ହୋତୂ’’ତି ମେ ଆଦିସେୟ୍ୟ ଉଦ୍ଦିସେୟ୍ୟ, ସୋ ନତ୍ଥି। ତେନମ୍ହି ନଗ୍ଗୋ କସିରା ଚ ୱୁତ୍ତୀତି ତେନ ଦୁୱିଧେନାପି କାରଣେନ ଇଦାନି ନଗ୍ଗୋ ନିଚ୍ଚୋଳଓ ଅମ୍ହି, କସିରା ଦୁକ୍ଖା ଚ ୱୁତ୍ତି ଜୀୱିକା ହୋତୀତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ତସ୍ସ ଅଚ୍ଛାଦନାଦିଲାଭଂ ଆକଙ୍ଖନ୍ତୋ –

୫୪୭।

‘‘ସିୟା ନୁ ଖୋ କାରଣଂ କିଞ୍ଚି ୟକ୍ଖ, ଅଚ୍ଛାଦନଂ ୟେନ ତୁୱଂ ଲଭେଥ;

ଆଚିକ୍ଖ ମେ ତ୍ୱଂ ୟଦତ୍ଥି ହେତୁ, ସଦ୍ଧାୟିକଂ ହେତୁୱଚୋ ସୁଣୋମା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଯେନାତି ଯେନ କାରଣେନ ତ୍ୱଂ ଅଚ୍ଛାଦନଂ ଲଭେଥ ଲଭେୟ୍ୟାସି, କିଞ୍ଚି ତଂ କାରଣଂ ସିୟା ନୁ ଖୋ ଭୱେୟ୍ୟ ନୁ ଖୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଦତ୍ଥୀତି ଯଦି ଅତ୍ଥି।

ଅଥସ୍ସ ପେତୋ ତଂ କାରଣଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ –

୫୪୮।

‘‘କପ୍ପିତକୋ ନାମ ଇଧତ୍ଥି ଭିକ୍ଖୁ, ଝାୟୀ ସୁସୀଲୋ ଅରହା ୱିମୁତ୍ତୋ;

ଗୁତ୍ତିନ୍ଦ୍ରିୟୋ ସଂୱୁତପାତିମୋକ୍ଖୋ, ସୀତିଭୂତୋ ଉତ୍ତମଦିଟ୍ଠିପତ୍ତୋ।

୫୪୯।

‘‘ସଖିଲୋ ୱଦଞ୍ଞୂ ସୁୱଚୋ ସୁମୁଖୋ, ସ୍ୱାଗମୋ ସୁପ୍ପଟିମୁତ୍ତକୋ ଚ;

ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଖେତ୍ତଂ ଅରଣୱିହାରୀ, ଦେୱମନୁସ୍ସାନଞ୍ଚ ଦକ୍ଖିଣେୟ୍ୟୋ।

୫୫୦।

‘‘ସନ୍ତୋ ୱିଧୂମୋ ଅନୀଘୋ ନିରାସୋ, ମୁତ୍ତୋ ୱିସଲ୍ଲୋ ଅମମୋ ଅୱଙ୍କୋ;

ନିରୂପଧୀ ସବ୍ବପପଞ୍ଚଖୀଣୋ, ତିସ୍ସୋ ୱିଜ୍ଜା ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଜୁତିମା।

୫୫୧।

‘‘ଅପ୍ପଞ୍ଞାତୋ ଦିସ୍ୱାପି ନ ଚ ସୁଜାନୋ, ମୁନୀତି ନଂ ୱଜ୍ଜିସୁ ୱୋହରନ୍ତି;

ଜାନନ୍ତି ତଂ ଯକ୍ଖଭୂତା ଅନେଜଂ, କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମଂ ୱିଚରନ୍ତଂ ଲୋକେ।

୫୫୨।

‘‘ତସ୍ସ ତୁୱଂ ଏକଯୁଗଂ ଦୁୱେ ୱା, ମମୁଦ୍ଦିସିତ୍ୱାନ ସଚେ ଦଦେଥ;

ପଟିଗ୍ଗହୀତାନି ଚ ତାନି ଅସ୍ସୁ, ମମଞ୍ଚ ପସ୍ସେଥ ସନ୍ନଦ୍ଧଦୁସ୍ସ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥା ଅଭାସି।

୫୪୮। ତତ୍ଥ କପ୍ପିତକୋ ନାମାତି ଜଟିଲସହସ୍ସସ୍ସ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ଆୟସ୍ମତୋ ଉପାଲିତ୍ଥେରସ୍ସ ଉପଜ୍ଝାୟଂ ସନ୍ଧାୟ ୱଦତି। ଇଧାତି ଇମିସ୍ସା ୱେସାଲିୟା ସମୀପେ। ଝାୟୀତି ଅଗ୍ଗଫଲଝାନେନ ଝାୟୀ। ସୀତିଭୂତୋତି ସବ୍ବକିଲେସଦରଥପରିଳାହୱୂପସମେନ ସୀତିଭାୱପ୍ପତ୍ତୋ। ଉତ୍ତମଦିଟ୍ଠିପତ୍ତୋତି ଉତ୍ତମଂ ଅଗ୍ଗଫଲଂ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିଂ ପତ୍ତୋ।

୫୪୯।ସଖିଲୋତି ମୁଦୁ। ସୁୱଚୋତି ସୁବ୍ବଚୋ। ସ୍ୱାଗମୋତି ସୁଟ୍ଠୁ ଆଗତାଗମୋ। ସୁପ୍ପଟିମୁତ୍ତକୋତି ସୁଟ୍ଠୁ ପଟିମୁତ୍ତକୱାଚୋ, ମୁତ୍ତଭାଣୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅରଣୱିହାରୀତି ମେତ୍ତାୱିହାରୀ।

୫୫୦।ସନ୍ତୋତି ଉପସନ୍ତକିଲେସୋ। ୱିଧୂମୋତି ୱିଗତମିଚ୍ଛାୱିତକ୍କଧୂମୋ। ଅନୀଘୋତି ନିଦ୍ଦୁକ୍ଖୋ। ନିରାସୋତି ନିତ୍ତଣ୍ହୋ। ମୁତ୍ତୋତି ସବ୍ବଭୱେହି

ୱିମୁତ୍ତୋ। ୱିସଲ୍ଲୋତି ୱୀତରାଗାଦିସଲ୍ଲୋ। ଅମମୋତି ମମଂକାରୱିରହିତୋ। ଅୱଙ୍କୋତି କାଯୱଙ୍କାଦିୱଙ୍କୱିରହିତୋ। ନିରୂପଧୀତି କିଲେସାଭିସଙ୍ଖାରାଦିଉପଧିପ୍ପହାଯୀ। ସବ୍ବପପଞ୍ଚଖୀଣୋତି ପରିକ୍ଖୀଣତଣ୍ହାଦିପପଞ୍ଚୋ। ଜୁତିମାତି ଅନୁତ୍ତରାଯ ଞାଣଜୁତିଯା ଜୁତିମା। ଅପ୍ପଞ୍ଞାତୋତି ପରମପ୍ପିଚ୍ଛତାଯ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଗୁଣତାଯ ଚ ନ ପାକଟୋ।

୫୫୧।ଦିସ୍ୱାପି ନ ଚ ସୁଜାନୋତି ଗମ୍ଭୀରଭାୱେନ ଦିସ୍ୱାପି ''ଏୱଂସୀଲୋ, ଏୱଂଧମ୍ମୋ, ଏୱଂପଞ୍ଞୋ''ତି ନ ସୁୱିଞ୍ଞେଯ୍ୟୋ। ଜାନନ୍ତି ତଂ ଯକ୍ଖଭୂତା ଅନେଜନ୍ତି ଯକ୍ଖଭୂତା ଚ ଅନେଜଂ ନିତ୍ତଣ୍ହଂ ''ଅରହା''ତି ତଂ ଜାନନ୍ତି। କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମନ୍ତି ସୁନ୍ଦରସୀଲାଦିଗୁଣଂ।

୫୫୨।ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ କପ୍ପିତକମହାଥେରସ୍ସ। ଏକଯୁଗନ୍ତି ଏକଂ ୱତ୍ଥଯୁଗଂ। ଦୁୱେ ୱାତି ଦ୍ୱେ ୱା ୱତ୍ଥଯୁଗାନି। ମମୁଦ୍ଦିସିତ୍ୱାନାତି ମମଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା। ପଟିଗ୍ଗହୀତାନିଚତାନି ଅସ୍ସୂତି ତାନି ୱତ୍ଥଯୁଗାନି ତେନ ପଟିଗ୍ଗହିତାନି ଚ ଅସ୍ସୁ ଭୱେଯ୍ୟୁଂ। ସନ୍ନଦ୍ଧଦୁସ୍ସନ୍ତି ଦୁସ୍ସେନ କତସନ୍ନାହଂ, ଲଦ୍ଧୱତ୍ଥଂ ନିୱତ୍ଥପାରୁତଦୁସ୍ସନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ତତୋ ରାଜା –

୫୫୩।

''କସ୍ମିଂ ପଦେସେ ସମଣଂ ୱସନ୍ତଂ, ଗନ୍ତ୍ୱାନ ପସ୍ସେମୁ ମଯଂ ଇଦାନି;

ଯୋ ମଜ୍ଜ କଙ୍ଖଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛିତଞ୍ଚ, ଦିଟ୍ଠୀୱିସୂକାନି ୱିନୋଦଯେଯ୍ୟା''ତି। –

ଥେରସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ କସ୍ମିଂ ପଦେସେତି କତରସ୍ମିଂ ପଦେସେ। ଯୋ ମଜ୍ଜାତି ଯୋ ଅଜ୍ଜ, ମ-କାରୋ ପଦସନ୍ଧିକରୋ।

ତତୋ ପେତୋ –

୫୫୪।

''ଏସୋ ନିସିନ୍ନୋ କପିନଚ୍ଚନାଯଂ, ପରିୱାରିତୋ ଦେୱତାହି ବହୂହି;

ଧମ୍ମିଂ କଥଂ ଭାସତି ସଚ୍ଚନାମୋ, ସକସ୍ମିମାଚେରକେ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ''ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କପିନଚ୍ଚନାଯନ୍ତି କପୀନଂ ୱାନରାନଂ ନଚ୍ଚନେନ ''କପିନଚ୍ଚନା''ତି ଲଦ୍ଧୱୋହାରେ ପଦେସେ। ସଚ୍ଚନାମୋତି ଝାଯୀ ସୁସୀଲୋ ଅରହା ୱିମୁତ୍ତୋତିଆଦୀହି ଗୁଣନାମେହି ଯାଥାୱନାମୋ ଅୱିପରୀତନାମୋ ।

ଏୱଂ ପେତେନ ୱୁତ୍ତେ ରାଜା ତାୱଦେୱ ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁକାମୋ –

୫୫୫।

''ତଥାହଂ କସ୍ସାମି ଗନ୍ତ୍ୱା ଇଦାନି, ଅଚ୍ଛାଦଯିସ୍ସଂ ସମଣଂ ଯୁଗେନ;

ପଟିଗ୍ଗହୀତାନି ଚ ତାନି ଅସ୍ସୁ, ତୁୱଞ୍ଚ ପସ୍ସେମୁ ସନ୍ନଦ୍ଧଦୁସ୍ସ''ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ କସ୍ସାମୀତି କରିସ୍ସାମି।

ଅଥ ପେତୋ ''ଦେୱତାନଂ ଥେରୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି, ତସ୍ମା ନାଯଂ ଉପସଙ୍କମନକାଲୋ''ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୫୫୬।

‘‘ମା ଅକ୍ଖଣେ ପଙ୍କଜିତଂ ଉପାଗମି, ସାଧୁ ୱୋ ଲିଚ୍ଛୱି ନେସ ଧମ୍ମୋ;

ତତୋ ଚ କାଲେ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ତତ୍ଥେୱ ପସ୍ସାହି ରହୋ ନିସିନ୍ନ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ସାଧୂତି ଆୟାଚନେ ନିପାତୋ। ୱୋ ଲିଚ୍ଛୱି ନେସ ଧମ୍ମୋତି, ଲିଚ୍ଛୱିରାଜ, ତୁମ୍ହାକଂ ରାଜୂନଂ ଏସ ଧମ୍ମୋ ନ ହୋତି, ଯଂ ଅକାଲେ ଉପସଙ୍କମନଂ। ତତ୍ଥେୱାତି ତସ୍ମିଂଯେୱ ଠାନେ।

ଏୱଂ ପେତେନ ୱୁତ୍ତେ ରାଜା ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ନିୱେସନମେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁନ ଯୁତ୍ତପତ୍ତକାଲେ ଅଟ୍ଠ ୱତ୍ଥଯୁଗାନି ଗାହାପେତ୍ୱା ଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ‘‘ଇମାନି, ଭନ୍ତେ, ଅଟ୍ଠ ୱତ୍ଥଯୁଗାନି ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହଥା’’ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ କଥାସମୁଟ୍ଠାପନତ୍ଥଂ ‘‘ମହାରାଜ, ପୁବ୍ବେ ତ୍ୱଂ ଅଦାନସୀଲୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ୱିହେଠନଜାତିକୋୱ କଥଂ ପଣୀତାନି ୱତ୍ଥାନି ଦାତୁକାମୋ ଜାତୋ’’ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ତସ୍ସ କାରଣଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ ପେତେନ ସମାଗମଂ, ତେନ ଚ ଅତ୍ତନା ଚ କଥିତଂ ସବ୍ବଂ ଥେରସ୍ସ ଆରୋଚେତ୍ୱା ୱତ୍ଥାନି ଦତ୍ୱା ପେତସ୍ସ ଉଦ୍ଦିସି। ତେନ ପେତୋ ଦିବ୍ବୱତ୍ଥଧରୋ ଅଲଙ୍କତପଟିଯତ୍ତୋ ଅସ୍ସାରୁଳହୋ ଥେରସ୍ସ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଚ ପୁରତୋ ପାତୁଭୱି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ରାଜା ଅତ୍ତମନୋ ପମୁଦିତୋ ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତୋ ‘‘ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ୱତ ମଯା କମ୍ମଫଲଂ ଦିଟ୍ଠଂ, ନ ଦାନାହଂ ପାପଂ କରିସ୍ସାମି, ପୁଞ୍ଞମେୱ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତେନ ପେତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅକାସି। ସୋ ଚ ପେତୋ ‘‘ସଚେ, ତ୍ୱଂ ଲିଚ୍ଛୱିରାଜ, ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅଧମ୍ମଂ ପହାଯ ଧମ୍ମଂ ଚରସି, ଏୱାହଂ ତୱ ସଦ୍ଧିଂ କରିସ୍ସାମି, ସନ୍ତିକଞ୍ଚ ତେ ଆଗମିସ୍ସାମି, ସୂଲାୱୁତଞ୍ଚ ପୁରିସଂ ସୀଘଂ ସୂଲତୋ ମୋଚେହି, ଏୱଂ ସୋ ଜୀୱିତଂ ଲଭିତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ଚରନ୍ତୋ ଦୁକ୍ଖତୋ ମୁଚ୍ଚିସ୍ସତି, ଥେରଞ୍ଚ କାଲେନ କାଲଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ସୁଣନ୍ତୋ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋହୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗତୋ।

ଅଥ ରାଜା ଥେରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ନଗରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ସୀଘଂ ସୀଘଂ ଲିଚ୍ଛୱିପରିସଂ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ତେ ଅନୁଜାନାପେତ୍ୱା ତଂ ପୁରିସଂ ସୂଲତୋ ମୋଚେତ୍ୱା ‘‘ଇମଂ ଅରୋଗଂ କରୋଥା’’ତି ତିକିଚ୍ଛକେ ଆଣାପେସି। ଥେରଞ୍ଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛି – ‘‘ସିଯା ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ନିରଯଗାମିକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଠିତସ୍ସ ନିରଯତୋ ମୁତ୍ତୀ’’ତି। ସିଯା, ମହାରାଜ, ସଚେ ଉଳାରଂ ପୁଞ୍ଞଂ କରୋତି, ମୁଚ୍ଚତୀତି ୱତ୍ୱା ଥେରୋ ରାଜାନଂ ସରଣେସୁ ଚ ସୀଲେସୁ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ସୋ ତତ୍ଥ ପତିଟ୍ଠିତୋ ଥେରସ୍ସ ଓୱାଦେ ଠତ୍ୱା ସୋତାପନ୍ନୋ ଅହୋସି, ସୂଲାୱୁତୋ ପନ ପୁରିସୋ ଅରୋଗୋ ହୁତ୍ୱା ସଂୱେଗଜାତୋ ଭିକ୍ଖୂସୁ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ନଚିରସ୍ସେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣି। ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେନ୍ତା ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୫୫୭।

‘‘ତଥାତି ୱତ୍ୱା ଅଗମାସି ତତ୍ଥ, ପରିୱାରିତୋ ଦାସଗଣେନ ଲିଚ୍ଛୱି;

ସୋ ତଂ ନଗରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ୱାସୂପଗଚ୍ଛିତ୍ଥ ସକେ ନିୱେସନେ।

୫୫୮।

‘‘ତତୋ ଚ କାଲେ ଗିହିକିଚ୍ଚାନି କତ୍ୱା,

ନ୍ହତ୍ୱା ପିୱିତ୍ୱା ଚ ଖଣଂ ଲଭିତ୍ୱା;

ୱିଚେଯ୍ୟ ପେଳଆତୋ ଚ ଯୁଗାନି ଅଟ୍ଠ,

ଗାହାପଯୀ ଦାସଗଣେନ ଲିଚ୍ଛୱି।

୫୫୯।

‘‘ସୋ ତଂ ପଦେସଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ତଂ ଅଦ୍ଦସ ସମଣଂ ସନ୍ତଚିତ୍ତଂ;

ପଟିକ୍କନ୍ତଂ ଗୋଚରତୋ ନିୱତ୍ତଂ, ସୀତିଭୂତଂ ରୁକ୍ଖମୂଲେ ନିସିନ୍ନଂ।

୫୬୦।

‘‘ତମେନମୱୋଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ଅପ୍ପାବାଧଂ ଫାସୁୱିହାରଞ୍ଚ ପୁଚ୍ଛି;

ୱେସାଲିୟଂ ଲିଚ୍ଛୱିହଂ ଭଦନ୍ତେ, ଜାନନ୍ତି ମଂ ଲିଚ୍ଛୱି ଅମ୍ବସକ୍କରୋ।

୫୬୧।

‘‘ଇମାନି ମେ ଅଟ୍ଠ ଯୁଗା ସୁଭାନି, ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହ ଭନ୍ତେ ପଦଦାମି ତୁୟ୍ହଂ;

ତେନେୱ ଅତ୍ଥେନ ଇଧାଗତୋସ୍ମି, ଯଥା ଅହଂ ଅତ୍ତମନୋ ଭୱେୟ୍ୟନ୍ତି।

୫୬୨।

‘‘ଦୂରତୋୱ ସମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ, ନିୱେସନଂ ତେ ପରିୱଜ୍ଜୟନ୍ତି;

ପତ୍ତାନି ଭିଜ୍ଜନ୍ତି ଚ ତେ ନିୱେସନେ, ସଙ୍ଘାଟିୟୋ ଚାପି ୱିଦାଲୟନ୍ତି।

୫୬୩।

‘‘ଅଥାପରେ ପାଦକୁଠାରିକାହି, ଅୱଂସିରା ସମଣା ପାତୟନ୍ତି;

ଏତାଦିସଂ ପବ୍ବଜିତା ୱିହେସଂ, ତୟା କତଂ ସମଣା ପାପୁଣନ୍ତି।

୫୬୪।

‘‘ତିଣେନ ତେଲମ୍ପି ନ ତ୍ୱଂ ଅଦାସି, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ମଗ୍ଗମ୍ପି ନ ପାୱଦାସି;

ଅନ୍ଧସ୍ସ ଦଣ୍ଡଂ ସୟମାଦିୟାସି, ଏତାଦିସୋ କଦରିୟୋ ଅସଂୱୁତୋ ତୁୱଂ;

ଅଥ ତ୍ୱଂ କେନ ୱଣ୍ଣେନ କିମେୱ ଦିସ୍ୱା, ଅମ୍ହେହି ସହ ସଂୱିଭାଗଂ କରୋସୀତି।

୫୬୫।

‘‘ପଚ୍ଚେମି ଭନ୍ତେ ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ୱିହେସୟିଂ ସମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଚ;

ଖିଡ୍ଡତ୍ଥିକୋ ନୋ ଚ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ, ଏତମ୍ପି ମେ ଦୁକ୍କଟମେୱ ଭନ୍ତେ।

୫୬୬।

ଖିଡ୍ଡାୟ ଯକ୍ଖୋ ପସୱିତ୍ୱା ପାପଂ, ୱେଦେତି ଦୁକ୍ଖଂ ଅସମତ୍ତଭୋଗୀ;

ଦହରୋ ଯୁୱା ନଗ୍ଗନିୟସ୍ସ ଭାଗୀ, କିଂ ସୁ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତରସ୍ସ ହୋତି।

୫୬୭।

‘‘ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଂୱେଗମଲତ୍ଥଂ ଭନ୍ତେ, ତପ୍ପଚ୍ଚୟା ୱାପି ଦଦାମି ଦାନଂ;

ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହ ଭନ୍ତେ ୱତ୍ଥଯୁଗାନି ଅଟ୍ଠ, ଯକ୍ଖସ୍ସିମା ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ଦକ୍ଖିଣାଯୋତି।

୫୬୮।

‘‘ଅଦ୍ଧା ହି ଦାନଂ ବହୁଧା ପସଟ୍ଠଂ, ଦଦତୋ ଚ ତେ ଅକ୍ଖଯଧମ୍ମମତ୍ଥୁ;

ପଟିଗଣ୍ହାମି ତେ ୱତ୍ଥଯୁଗାନି ଅଟ୍ଠ, ଯକ୍ଖସ୍ସିମା ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ଦକ୍ଖିଣାଯୋତି।

୫୬୯।

‘‘ତତୋ ହି ସୋ ଆଚମଯିତ୍ୱା ଲିଚ୍ଛୱି, ଥେରସ୍ସ ଦତ୍ୱାନ ଯୁଗାନି ଅଟ୍ଠ;

ପଟିଗ୍ଗହୀତାନି ଚ ତାନି ଅସ୍ସୁ, ଯକ୍ଖଞ୍ଚ ପସ୍ସେଥ ସନ୍ନଦ୍ଧଦୁସ୍ସଂ।

୫୭୦।

‘‘ତମଦ୍ଦସା ଚନ୍ଦନସାରଲିତ୍ତଂ, ଆଜଞ୍ଞମାରୂଳ୍ହମୁଳାରୱଣ୍ଣଂ;

ଅଲଙ୍କତଂ ସାଧୁନିୱତ୍ଥଦୁସ୍ସଂ, ପରିୱାରିତଂ ଯକ୍ଖମହିଦ୍ଧିପତ୍ତଂ।

୫୭୧।

‘‘ସୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ଉଦଗ୍ଗୋ, ପହଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ଚ ସୁଭଗ୍ଗରୂପୋ;

କମ୍ମଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱାନ ମହାୱିପାକଂ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ଚକ୍ଖୁନା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା।

୫୭୨।

‘‘ତମେନମୱୋଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ଦସ୍ସାମି ଦାନଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ;

ନ ଚାପି ମେ କିଞ୍ଚି ଅଦେଯ୍ୟମତ୍ଥି, ତୁୱଞ୍ଚ ମେ ଯକ୍ଖ ବହୂପକାରୋତି।

୫୭୩।

‘‘ତୁୱଞ୍ଚ ମେ ଲିଚ୍ଛୱି ଏକଦେସଂ, ଅଦାସି ଦାନାନି ଅମୋଘମେତଂ;

ସ୍ୱାହଂ କରିସ୍ସାମି ତଯାୱ ସକ୍ଖିଂ, ଅମାନୁସୋ ମାନୁସକେନ ସଦ୍ଧିନ୍ତି।

୫୭୪।

‘‘ଗତୀ ଚ ବନ୍ଧୂ ଚ ପରାଯଣଞ୍ଚ, ମିତ୍ତୋ ମମାସି ଅଥ ଦେୱତା ମେ;

ଯାଚାମି ତଂ ପଞ୍ଜଲିକୋ ଭୱିତ୍ୱା, ଇଚ୍ଛାମି ତଂ ଯକ୍ଖ ପୁନପି ଦଟ୍ଠୁନ୍ତି।

୫୭୫।

‘‘ସଚେ ତୁୱଂ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସସି, କଦରିୟରୂପୋ ୱିପ୍ପଟିପନ୍ନଚିତ୍ତୋ;

ତ୍ୱଂ ନେୱ ମଂ ଲଚ୍ଛସି ଦସ୍ସନାୟ, ଦିସ୍ୱା ଚ ତଂ ନୋପି ଚ ଆଲପିସ୍ସଂ।

୫୭୬।

‘‘ସଚେ ପନ ତ୍ୱଂ ଭୱିସ୍ସସି ଧମ୍ମଗାରୱୋ, ଦାନେ ରତୋ ସଙ୍ଗହିତତ୍ତଭାୱୋ;

ଓପାନଭୂତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ, ଏୱଂ ମମଂ ଲଚ୍ଛସି ଦସ୍ସନାୟ।

୫୭୭।

‘‘ଦିସ୍ୱା ଚ ତଂ ଆଲପିସ୍ସଂ ଭଦନ୍ତେ, ଇମଞ୍ଚ ସୂଲତୋ ଲହୁଂ ପମୁଞ୍ଚ;

ୟତୋନିଦାନଂ ଅକରିମ୍ହ ସକ୍ଖିଂ, ମଞ୍ଞାମି ସୂଲାୱୁତକସ୍ସ କାରଣା।

୫୭୮।

‘‘ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଅକରିମ୍ହ ସକ୍ଖିଂ, ଅୟଞ୍ଚ ସୂଲତୋ ଲହୁଂ ପମୁତ୍ତୋ;

ସକ୍କଚ୍ଚ ଧମ୍ମାନି ସମାଚରନ୍ତୋ, ମୁଚ୍ଚେୟ୍ୟ ସୋ ନିରୟା ଚ ତମ୍ହା;

କମ୍ମଂ ସିୟା ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱେଦନୀୟଂ।

୫୭୯।

‘‘କପ୍ପିତକଞ୍ଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ତେନେୱ ସହ ସଂୱିଭଜିତ୍ୱା କାଲେ;

ସୟଂ ମୁଖେନୂପନିସଜ୍ଜ ପୁଚ୍ଛ, ସୋ ତେ ଅକ୍ଖିସ୍ସତି ଏତମତ୍ଥଂ।

୫୮୦।

‘‘ତମେୱ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ପୁଚ୍ଛସ୍ସୁ ଅଞ୍ଞତ୍ଥିକୋ ନୋ ଚ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ;

ସୋ ତେ ସୁତଂ ଅସୁତଞ୍ଚାପି ଧମ୍ମଂ, ସବ୍ବମ୍ପି ଅକ୍ଖିସ୍ସତି ୟଥା ପଜାନନ୍ତି।

୫୮୧।

‘‘ସୋ ତତ୍ଥ ରହସ୍ସଂ ସମୁଲ୍ଲପିତ୍ୱା, ସକ୍ଖିଂ କରିତ୍ୱାନ ଅମାନୁସେନ;

ପକ୍କାମି ସୋ ଲିଚ୍ଛୱିନଂ ସକାସଂ, ଅଥ ବ୍ରୱି ପରିସଂ ସନ୍ନିସିନ୍ନଂ।

୫୮୨।

‘‘‘ସୁଣନ୍ତୁ ଭୋନ୍ତୋ ମମ ଏକୱାକ୍ୟଂ, ୱରଂ ୱରିସ୍ସଂ ଲଭିସ୍ସାମି ଅତ୍ଥଂ;

ସୂଲାୱୁତୋ ପୁରିସୋ ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋ, ପଣିହିତଦଣ୍ଡୋ ଅନୁସତ୍ତରୂପୋ।

୫୮୩।

‘‘‘ଏତ୍ତାୱତା ୱୀସତିରତ୍ତିମତ୍ତା, ଯତୋ ଆୱୁତୋ ନେୱ ଜୀୱତି ନ ମତୋ;

ତାହଂ ମୋଚଯିସ୍ସାମି ଦାନି, ଯଥାମତିଂ ଅନୁଜାନାତୁ ସଙ୍ଘୋ’ତି।

୫୮୪।

‘‘‘ଏତଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଲହୁଂ ପମୁଞ୍ଚ, କୋ ତଂ ୱଦେଥ ତଥା କରୋନ୍ତଂ;

ଯଥା ପଜାନାସି ତଥା କରୋହି, ଯଥାମତିଂ ଅନୁଜାନାତି ସଙ୍ଘୋ’ତି।

୫୮୫।

‘‘ସୋ ତଂ ପଦେସଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ସୂଲାୱୁତଂ ମୋଚଯି ଖିପ୍ପମେୱ;

ମା ଭାଯି ସମ୍ମାତି ଚ ତଂ ଅୱୋଚ, ତିକିଚ୍ଛକାନଞ୍ଚ ଉପଟ୍ଠପେସି।

୫୮୬।

‘‘କପ୍ପିତକଞ୍ଚ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା, ତେନେୱ ସହ ସଂୱିଭଜିତ୍ୱା କାଲେ;

ସଯଂ ମୁଖେନୂପନିସଜ୍ଜ ଲିଚ୍ଛୱି, ତଥେୱ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଥ ନଂ କାରଣତ୍ଥିକୋ।

୫୮୭।

‘‘ସୂଲାୱୁତୋ ପୁରିସୋ ଲୁଦ୍ଦକମ୍ମୋ, ପଣୀତଦଣ୍ଡୋ ଅନୁସତ୍ତରୂପୋ;

ଏତ୍ତାୱତା ୱୀସତିରତ୍ତିମତ୍ତା, ଯତୋ ଆୱୁତୋ ନେୱ ଜୀୱତି ନ ମତୋ।

୫୮୮।

‘‘ସୋ ମୋଚିତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ମଯା ଇଦାନି, ଏତସ୍ସ ଯକ୍ଖସ୍ସ ୱଚୋ ହି ଭନ୍ତେ;

ସିଯା ନୁ ଖୋ କାରଣଂ କିଞ୍ଚିଦେୱ, ଯେନ ସୋ ନିରଯଂ ନୋ ୱଜେଯ୍ୟ।

୫୮୯।

‘‘ଆଚିକ୍ଖ ଭନ୍ତେ ଯଦି ଅତ୍ଥି ହେତୁ, ସଦ୍ଧାଯିକଂ ହେତୁୱଚୋ ସୁଣୋମ;

ନ ତେସଂ କମ୍ମାନଂ ୱିନାସମତ୍ଥି, ଅୱେଦଯିତ୍ୱା ଇଧ ବ୍ୟନ୍ତିଭାୱୋତି।

୫୯୦।

‘‘ସଚେ ସ ଧମ୍ମାନି ସମାଚରେଯ୍ୟ, ସକ୍କଚ୍ଚ ରତ୍ତିନ୍ଦିୱମପ୍ପମତ୍ତୋ;

ମୁଞ୍ଚେୟ୍ୟ ସୋ ନିରଯା ଚ ତମ୍ହା, କମ୍ମଂ ସିଯା ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱେଦନୀଯନ୍ତି।

୫୯୧।

‘‘ଅଞ୍ଞାତୋ ଏସୋ ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ, ମମମ୍ପି ଦାନି ଅନୁକମ୍ପ ଭନ୍ତେ;

ଅନୁସାସ ମଂ ଓୱଦ ଭୂରିପଞ୍ଞ, ଯଥା ଅହଂ ନୋ ନିରଯଂ ୱଜେୟ୍ୟନ୍ତି।

୫୯୨।

‘‘ଅଜ୍ଜେୱ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଉପେହି, ଧମ୍ମଞ୍ଚ ସଙ୍ଘଞ୍ଚ ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ;

ତଥେୱ ସିକ୍ଖାଯ ପଦାନି ପଞ୍ଚ, ଅଖଣ୍ଡଫୁଲ୍ଲାନି ସମାଦିଯସ୍ସୁ।

୫୯୩।

‘‘ପାଣାତିପାତା ୱିରମସ୍ସୁ ଖିପ୍ପଂ, ଲୋକେ ଅଦିନ୍ନଂ ପରିୱଜ୍ଜଯସ୍ସୁ;

ଅମଜ୍ଜପୋ ମା ଚ ମୁସା ଅଭାଣୀ, ସକେନ ଦାରେନ ଚ ହୋତି ତୁଟ୍ଠୋ;

ଇମଞ୍ଚ ଅରିଯଂ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୱରେନୁପେତଂ, ସମାଦିଯାହି କୁସଲଂ ସୁଖୁଦ୍ରଯଂ।

୫୯୪।

‘‘ଚୀୱରଂ ପିଣ୍ଡପାତଞ୍ଚ, ପଚ୍ଚଯଂ ସଯନାସନଂ;

ଅନ୍ନଂ ପାନଂ ଖାଦନୀଯଂ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ;

ଦଦାହି ଉଜୁଭୂତେସୁ, ୱିପ୍ପସନ୍ନେନ ଚେତସା।

୫୯୫।

‘‘ଭିକ୍ଖୂପି ସୀଲସମ୍ପନ୍ନେ, ୱୀତରାଗେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ତପ୍ପେହି ଅନ୍ନପାନେନ, ସଦା ପୁଞ୍ଞଂ ପୱଡ୍ଢତି।

୫୯୬।

‘‘ଏୱଞ୍ଚ ଧମ୍ମାନି ସମାଚରନ୍ତୋ, ସଦ୍ଧଞ୍ଚ ରତ୍ତିନ୍ଦିୱମପ୍ପମତ୍ତୋ;

ମୁଞ୍ଚ ତୁୱଂ ନିରଯା ଚ ତମ୍ହା, କମ୍ମଂ ସିଯା ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱେଦନୀଯନ୍ତି।

୫୯୭।

‘‘ଅଜ୍ଜେୱ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଉପେମି, ଧମ୍ମଞ୍ଚ ସଙ୍ଘଞ୍ଚ ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ;

ତଥେୱ ସିକ୍ଖାଯ ପଦାନି ପଞ୍ଚ, ଅଖଣ୍ଡଫୁଲ୍ଲାନି ସମାଦିଯାମି।

୫୯୮।

‘‘ପାଣାତିପାତା ୱିରମାମି ଖିପ୍ପଂ, ଲୋକେ ଅଦିନ୍ନଂ ପରିୱଜ୍ଜୟାମି;

ଅମଜ୍ଜପୋ ନୋ ଚ ମୁସା ଭଣାମି, ସକେନ ଦାରେନ ଚ ହୋମି ତୁଟ୍ଠୋ;

ଇମଞ୍ଚ ଅରିୟଂ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୱରେନୁପେତଂ, ସମାଦିୟାମି କୁସଲଂ ସୁଖୁଦ୍ରୟଂ।

୫୯୯।

‘‘ଚୀୱରଂ ପିଣ୍ଡପାତଞ୍ଚ, ପଚ୍ଚୟଂ ସୟନାସନଂ;

ଅନ୍ନଂ ପାନଂ ଖାଦନୀୟଂ, ୱତ୍ଥସେନାସନାନି ଚ।

୬୦୦।

‘‘ଭିକ୍ଖୂ ଚ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନେ, ୱୀତରାଗେ ବହୁସ୍ସୁତେ;

ଦଦାମି ନ ୱିକମ୍ପାମି, ବୁଦ୍ଧାନଂ ସାସନେ ରତୋତି।

୬୦୧।

‘‘ଏତାଦିସୋ ଲିଚ୍ଛୱି ଅମ୍ବସକ୍କରୋ, ୱେସାଲିୟଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ;

ସଦ୍ଧୋ ମୁଦୂ କାରକରୋ ଚ ଭିକ୍ଖୁ, ସଙ୍ଘଞ୍ଚ ସକ୍କଚ୍ଚ ତଦା ଉପଟ୍ଠହି।

୬୦୨।

‘‘ସୂଲାୱୁତୋ ଚ ଅରୋଗୋ ହୁତ୍ୱା, ସେରୀ ସୁଖୀ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଉପାଗମି;

ଭିକ୍ଖୁଞ୍ଚ ଆଗମ୍ମ କପ୍ପିତକୁତ୍ତମଂ, ଉଭୋପି ସାମଞ୍ଞଫଲାନି ଅଜ୍ଝଗୁଂ।

୬୦୩।

‘‘ଏତାଦିସା ସପ୍ପୁରିସାନ ସେୱନା, ମହପ୍ଫଲା ହୋତି ସତଂ ୱିଜାନତଂ;

ସୂଲାୱୁତୋ ଅଗ୍ଗଫଲଂ ଅଫସ୍ସୟି, ଫଲଂ କନିଟ୍ଠଂ ପନ ଅମ୍ବସକ୍କରୋ’’ତି। –

ଗାଥାୟୋ ଅୱୋଚୁଂ।

୫୫୭-୫୬୦। ତତ୍ଥ ୱାସୂପଗଚ୍ଛିତ୍ଥାତି ୱାସଂ ଉପଗଚ୍ଛି। ଗିହିକିଚ୍ଚାନୀତି ଗେହଂ ଆୱସନ୍ତେନ କାତବ୍ବକୁଟୁମ୍ବକିଚ୍ଚାନି। ୱିଚେୟ୍ୟାତି ସୁନ୍ଦରୱତ୍ଥଗହଣତ୍ଥଂ ୱିଚିନିତ୍ୱା। ପଟିକ୍କନ୍ତନ୍ତି ପିଣ୍ଡପାତତୋ ପଟିକ୍କନ୍ତଂ। ତେନାହ ‘‘ଗୋଚରତୋ ନିୱତ୍ତ’’ନ୍ତି। ଅୱୋଚାତି ‘‘ୱେସାଲିୟଂ ଲିଚ୍ଛୱିହଂ, ଭଦନ୍ତେ’’ତିଆଦିକଂ ଅୱୋଚ।

୫୬୨-୩।ୱିଦାଲୟନ୍ତୀତି ୱିଫାଲୟନ୍ତି। ପାଦକୁଠାରିକାହୀତି ପାଦସଙ୍ଖାତାହି କୁଠାରୀହି। ପାତୟନ୍ତୀତି ପରିପାତୟନ୍ତି।

୫୬୪।ତିଣେନାତି ତିଣଗ୍ଗେନାପି। ମୂଲ୍ହସ୍ସ ମଗ୍ଗମ୍ପି ନ ପାୱଦାସୀତି ମଗ୍ଗମୂଲ୍ହସ୍ସ ମଗ୍ଗମ୍ପି ତ୍ୱଂ ନ କଥଯସି ''ଏୱାଯଂ ପୁରିସା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପରିବ୍ଭମତୂ''ତି। କେଲିଇସୀଲୋ ହି ଅଯଂ ରାଜା। ସଯମାଦିଯାସୀତି ଅନ୍ଧସ୍ସ ହତ୍ଥତୋ ଯଟ୍ଠିଂ ସଯମେୱ ଅଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଗଣ୍ହସି। ସଂୱିଭାଗଂ କରୋସୀତି ଅତ୍ତନା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବୱତ୍ଥୁତୋ ଏକଚ୍ଚାନି ଦତ୍ୱା ସଂୱିଭଜସି।

୫୬୫।ପଚ୍ଛେମି, ଭନ୍ତେ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସୀତି ''ଭନ୍ତେ, ତ୍ୱଂ ପତ୍ତାନି ଭିଜନ୍ତୀ''ତିଆଦିନା ଯଂ ୱଦେସି, ତଂ ପଟିଜାନାମି, ସବ୍ବମେୱେତଂ ମଯା କତଂ କାରାପିତଞ୍ଚାତି ଦସ୍ସେତି। ଏତମ୍ପୀତି ଏତଂ ଖିଡ୍ଡାଧିପ୍ପାଯେନ କତମ୍ପି।

୫୬୬-୭।ଖିଡ୍ଡାତି ଖିଡ୍ଡାଯ। ପସୱିତ୍ୱାତି ଉପଚିନିତ୍ୱା। ୱେଦେତୀତି ଅନୁଭୱତି। ଅସମତ୍ତଭୋଗୀତି ଅପରିପୁଣ୍ଣଭୋଗୋ। ତମେୱ ଅପରିପୁଣ୍ଣଭୋଗତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଦହରୋ ଯୁୱା''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ନଗ୍ଗନିଯସ୍ସାତି ନଗ୍ଗଭାୱସ୍ସ। କିଂ ସୁ ତତୋ ଦୁକ୍ଖତରସ୍ସ ହୋତୀତି କିଂ ସୁ ନାମ ତତୋ ନଗ୍ଗଭାୱତୋ ଦୁକ୍ଖତରଂ ଅସ୍ସ ପେତସ୍ସ ହୋତି। ଯକ୍ଖସ୍ସିମା ଗଚ୍ଛନ୍ତୁ ଦକ୍ଖିଣାଯୋତି ଇମା ମଯା ଦିଯ୍ଯମାନୱତ୍ଥଦକ୍ଖିଣାଯୋ ପେତସ୍ସ ଉପକପ୍ପନ୍ତୁ।

୫୬୮-୭୨।ବହୁଧାପସତ୍ଥନ୍ତି ବହୂହି ପକାରେହି ବୁଦ୍ଧାଦୀହି ୱଣ୍ଣିତଂ। ଅକ୍ଖଯଧମ୍ମମତ୍ଥୂତି ଅପରିକ୍ଖଯଧମ୍ମଂ ହୋତୁ। ଆଚମଯିତ୍ୱାତି ହତ୍ଥପାଦଧୋୱନପୁବ୍ବକଂ ମୁଖଂ ୱିକ୍ଖାଲେତ୍ୱା। ଚନ୍ଦନସାରଲିତ୍ତନ୍ତି ସାରଭୂତଚନ୍ଦନଲିତ୍ତଂ। ଉଲାରୱଣ୍ଣନ୍ତି ସେଟ୍ଠରୂପଂ। ପରିୱାରିତନ୍ତି ଅନୁକୁଲୱୁତ୍ତିନା ପରିଜନେନ ପରିୱାରିତଂ। ଯକ୍ଖମହିଦ୍ଧିପତ୍ତନ୍ତି ମହତିଂ ଯକ୍ଖିଦ୍ଧିଂ, ଦେୱିଦ୍ଧିଂ ପତ୍ୱା ଠିତଂ। ତମେନମୱୋଚାତି ତମେନଂ ଅୱୋଚ।

୫୭୩।ଏକଦେସଂ ଅଦାସୀତି ଚତୂସୁ ପଞ୍ଚଯେସୁ ଏକଦେସଭୂତଂ ୱତ୍ଥଦାନଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ସକ୍ଖିନ୍ତି ସକ୍ଖିଭାୱଂ।

୫୭୪।ମମାସୀତି ମେ ଆସି। ଦେୱତା ମେତି ମଯ୍ହଂ ଦେୱତା ଆସୀତି ଯୋଜନା।

୫୭୫-୭।ୱିପ୍ପଟିପନ୍ନଚିତ୍ତୋତି ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିଂ ପଟିପନ୍ନମାନସୋ, ଧମ୍ମିଯଂ ପଟିପଦଂ ପହାଯ ଅଧମ୍ମିଯଂ ପଟିପଦଂ ପଟିପନ୍ନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଯତୋନିଦାନନ୍ତି ଯନ୍ନିମିତ୍ତଂ ଯସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଆଗମନହେତୁ।

୫୭୯।ସଂୱିଭଜିତ୍ୱାତି ଦାନସଂୱିଭାଗଂ କତ୍ୱା। ସଯଂ ମୁଖେନୂପନିସଜ୍ଜ ପୁଚ୍ଛାତି ଅଞ୍ଞେ ପୁରିସେ ଅପେସେତ୍ୱା ଉପନିସୀଦିତ୍ୱା ସମ୍ମୁଖେନେୱ ପୁଚ୍ଛ।

୫୮୧-୩।ସନ୍ନିସିନ୍ନନ୍ତି ସନ୍ନିପତିତୱସେନ ନିସିନ୍ନଂ। ଲଭିସ୍ସାମି ଅହନ୍ତି ମଯା ଇଚ୍ଛିତମ୍ପି ଅହଂ ଲଭିସ୍ସାମି। ପଣିହିତଦଣ୍ଡୋତି ଠପିତସରୀରଦଣ୍ଡୋ। ଅନୁସତ୍ତରୂପୋତି ରାଜିନି ଅନୁସତ୍ତସଭାୱୋ। ୱୀସତିରତ୍ତିମତ୍ତାତି ୱୀସତିମତ୍ତା ରତ୍ତିଯୋ ଅତିକ୍କନ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ। ତାହନ୍ତି ତଂ ଅହଂ। ଯଥାମତିନ୍ତି ମଯ୍ହଂ ଯଥାରୁଚି।

୫୮୪।ଏତଞ୍ଚଅଞ୍ଞଞ୍ଚାତି ଏତଂ ସୂଲେ ଆୱୁତଂ ପୁରିସଂ ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଯସ୍ସ ରାଜାଣା ପଣିହିତା, ତଞ୍ଚ। ଲହୁଂ ପମୁଞ୍ଚାତି ସୀଘଂ ମୋଚେହି। କୋ ତଂ ୱଦେଥ ତଥା କରୋନ୍ତନ୍ତି ତଥା ଧମ୍ମିଯକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତଂ ତଂ ଇମସ୍ମିଂ ୱଜିରଟ୍ଠେ କୋ ନାମ ''ନ ପମୋଚେହୀ''ତି ୱଦେଯ୍ଯ, ଏୱଂ ୱତ୍ତୁଂ କୋଚିପି ନ ଲଭତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୮୫।ତିକିଚ୍ଛକାନଞ୍ଚାତି ତିକିଚ୍ଛକେ ଚ।

୫୮୮।ଯକ୍ଖସ୍ସ ୱଚୋତି ପେତସ୍ସ ୱଚନଂ, ତସ୍ସ, ଭନ୍ତେ, ପେତସ୍ସ ୱଚନେନ ଏୱମକାସିନ୍ତି ଦସ୍ସେତି।

୫୯୦।ଧମ୍ମାନୀତି ପୁବ୍ବେ କତଂ ପାପକମ୍ମଂ ଅଭିଭୱିତୁଂ ସମତ୍ଥେ ପୁଞ୍ଞଧମ୍ମେ। କମ୍ମଂ ସିଯା ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱେଦନୀଯନ୍ତି ଯଂ ତସ୍ମିଂ ପାପକମ୍ମେ ଉପପଜ୍ଜୱେଦନୀଯଂ, ତଂ ଅହୋସିକମ୍ମଂ ନାମ ହୋତି। ଯଂ ପନ ଅପରପରିଯାଯୱେଦନୀଯଂ, ତଂ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅପରପରିଯାଯେ ୱେଦଯିତବ୍ବଫଲଂ ହୋତି ସତି ସଂସାରପ୍ପୱତ୍ତିଯନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୯୩।ଇମଞ୍ଚାତି ଅତ୍ତନା ୱୁଚ୍ଚମାନଂ ତାଯ ଆସନ୍ନଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖଂ ୱାତି କତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଂ। ଅରିଯଂ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୱରେନୁପେତନ୍ତି ପରିସୁଦ୍ଧଟ୍ଠେନ ଅରିଯଂ, ପାଣାତିପାତାୱେରମଣିଆଦୀହି ଅଟ୍ଠହି ଅଙ୍ଗେହି ଉପେତଂ ଯୁତ୍ତଂ ଉତ୍ତମଂ ଉପୋସଥସୀଲଂ। କୁସଲନ୍ତି ଅନୱଜ୍ଜଂ। ସୁଖୁଦ୍ରଯନ୍ତି ସୁଖୱିପାକଂ।

୫୯୫।ସଦା ପୁଞ୍ଞଂ ପୱଡ୍ଢତୀତି ସକିଦେୱ ପୁଞ୍ଞଂ କତ୍ୱା ''ଅଲମେତ୍ତାୱତା''ତି ଅପରିତୁଟ୍ଠୋ ହୁତ୍ୱା ଅପରାପରଂ ସୁଚରିତଂ ପୂରେନ୍ତସ୍ସ ସବ୍ବକାଲଂ

ପୁଞ୍ଞଂ ଅଭିଓଡ୍ଢ଼ତି, ଅପରାପରଂ ୱା ସୁଚରିତଂ ପୂରେନ୍ତସ୍ସ ପୁଞ୍ଞସଙ୍ଖାତଂ ପୁଞ୍ଞଫଲଂ ଉପରୂପରି ୱଡ୍ଢ଼ତି ପରିପୂରେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୫୯୭। ଏୱଂ ଥେରେନ ୱୁତ୍ତେ ରାଜା ଅପାଯଦୁକ୍ଖତୋ ଉତ୍ରସ୍ତଚିତ୍ତୋ ରତନତ୍ତଯେ ପୁଞ୍ଞଧମ୍ମେ ଚ ଅଭିୱଡ୍ଢ଼ମାନପସାଦୋ ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସରଣାନି ସୀଲାନି ଚ ସମାଦିଯନ୍ତୋ ''ଅଜ୍ଜେୱ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଉପେମୀ''ତିଆଦିମାହ।

୬୦୧। ତତ୍ଥ ଏତାଦିସୋତି ଏଦିସୋ ଯଥାୱୁତ୍ତରୂପୋ। ୱେସାଲିଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋତି ୱେସାଲିଯଂ ଅନେକସହସ୍ସେସୁ ଉପାସକେସୁ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ ହୁତ୍ୱା। ସଦ୍ଧୋତିଆଦି କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତସନ୍ନିସ୍ସଯେନ ତସ୍ସ ପୁରିମଭାୱତୋ ଅଞ୍ଞାଦିସତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପୁବ୍ବେ ହି ସୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ କକ୍ଖଳୋ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅକ୍କୋସକାରକୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଅନୁପଟ୍ଠାକୋ ଅହୋସି। ଇଦାନି ପନ ସଦ୍ଧୋ ମୁଦୁକୋ ହୁତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ ସକ୍କଚ୍ଚଂ ତଦା ଉପଟ୍ଠହୀତି। ତତ୍ତ କାରକରୋତି ଉପକାରକାରୀ।

୬୦୨।ଉଭୋପୀତି ଦ୍ୱେପି ସୂଳାୱୁତୋ ରାଜା ଚ। ସାମଞ୍ଞଫଲାନି ଅଜ୍ଝଗୁନ୍ତି ଯଥାରହଂ ସାମଞ୍ଞଫଲାନି ଅଧିଗଚ୍ଛିଂସୁ। ତଯିଦଂ ଯଥାରହଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ସୂଳାୱୁତୋ ଅଗ୍ଗଫଲଂ ଅଫସ୍ସଯି, ଫଲଂ କନିଟ୍ଠଂ ପନ ଅମ୍ବସକ୍କରୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଫଲଂ କନିଟ୍ଠନ୍ତି ସୋତାପତ୍ତିଫଲଂ ସନ୍ଧାଯାହ। ଯଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥତୋ ଅୱିଭତ୍ତଂ, ତଂ ସୁୱିଞ୍ଞେଯ୍ୟମେୱ।

ଏୱଂ ରଞ୍ଞା ପେତେନ ଅତ୍ତନା ଚ ୱୁତ୍ତମତ୍ଥଂ ଆଯସ୍ମା କପ୍ପିତକୋ ସତ୍ଥାରଂ ୱନ୍ଦିତୁଂ ସାୱତ୍ଥିଂ ଗତୋ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି । ସତ୍ଥା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ଅମ୍ବସକ୍କରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ସେରୀସକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

୬୦୪-୫୭।ସୁଣୋଥ ଯକ୍ଖସ୍ସ ୱାଣିଜାନଞ୍ଚାତି ଇଦଂ ସେରୀସକପେତୱତ୍ଥୁ। ତଂ ଯସ୍ମା ସେରୀସକୱିମାନୱତ୍ଥୁନା ନିବ୍ବିସେସଂ, ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯଂ ଗାଥାସୁ ଚ ଯଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ପରମତ୍ଥଦୀପନିଯଂ ୱିମାନୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନାଯଂ (ୱି। ୱ। ଅଟ୍ଠ। ୧୨୨୭ ସେରୀସକୱିମାନୱଣ୍ଣନା) ୱୁତ୍ତମେୱ, ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ସେରୀସକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ନନ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ରାଜା ପିଙ୍ଗଲକୋ ନାମାତି ଇଦଂ ନନ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ସତ୍ଥୁ ପରିନିବ୍ବାନତୋ ୱସ୍ସସତଦ୍ୱଯସ୍ସ ଅଚ୍ଚଯେନ ସୁରଟ୍ଠୱିସଯେ ପିଙ୍ଗଲୋ ନାମ ରାଜା ଅହୋସି। ତସ୍ସ ସେନାପତି ନନ୍ଦକୋ ନାମ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ୱିପରୀତଦସ୍ସନୋ ''ନତ୍ଥି ଦିନ୍ନ''ନ୍ତିଆଦିନା ମିଚ୍ଛାଗାହଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ୱିଚରି। ତସ୍ସ ଧୀତା ଉତ୍ତରା ନାମ ଉପାସିକା ପତିରୂପେ କୁଲେ ଦିନ୍ନା ଅହୋସି। ନନ୍ଦକୋ ପନ କାଲଂ କତ୍ୱା ୱିଞ୍ଝାଟୱିଯଂ ମହତି ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖେ ୱେମାନିକପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ମିଂ କାଲକତେ ଉତ୍ତରା ସୁଚିସୀତଲଗନ୍ଧୋଦକପୂରିତଂ ପାନୀଯଘଟଂ କୁମ୍ମାସାଭିସଙ୍ଖତେହି ୱଣ୍ଣଗନ୍ଧରସସମ୍ପନ୍ନେହି ପୂୱେହି ପରିପୁଣ୍ଣସରାୱକଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଖୀଣାସୱତ୍ଥେରସ୍ସ ଦତ୍ୱା ''ଅଯଂ ଦକ୍ଖିଣା ମଯ୍ହଂ ପିତୁ ଉପକପ୍ପତୂ''ତି ଉଦ୍ଦିସି, ତସ୍ସ ତେନ ଦାନେନ ଦିବ୍ବପାନୀଯଂ ଅପରିମିତା ଚ ପୂୱା ପାତୁଭୱିଂସୁ। ତଂ ଦିସ୍ୱା ସୋ ଏୱଂ ଚିନ୍ତେସି – ''ପାପକଂ ୱତ ମଯା କତଂ, ଯଂ ମହାଜନୋ 'ନତ୍ଥି ଦିନ୍ନ'ନ୍ତିଆଦିନା ମିଚ୍ଛାଗାହଂ ଗାହିତୋ। ଇଦାନି ପନ ପିଙ୍ଗଲୋ ରାଜା ଧମ୍ମାସୋକସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଓୱାଦଂ ଦାତୁଂ ଗତୋ, ସୋ ତଂ ତସ୍ସ ଦତ୍ୱା ଆଗମିସ୍ସତି, ହନ୍ଦାହଂ ନତ୍ଥିକଦିଟ୍ଠିଂ ୱିନୋଦେସ୍ସାମୀ''ତି। ନ ଚିରେନେୱ ଚ ପିଙ୍ଗଲୋ ରାଜା ଧମ୍ମାସୋକସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଓୱାଦଂ ଦତ୍ୱା ପଟିନିୱତ୍ତନ୍ତୋ ମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜି।

ଅଥ ସୋ ପେତୋ ଅତ୍ତନୋ ୱସନଟ୍ଠାନାଭିମୁଖଂ ତଂ ମଗ୍ଗଂ ନିମ୍ମିନି। ରାଜା ଠିତମଜ୍ଝନ୍ହିକେ ସମଯେ ତେନ ମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛତି। ତସ୍ସ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ପୁରତୋ ମଗ୍ଗୋ ଦିସ୍ସତି, ପିଟ୍ଠିତୋ ପନସ୍ସ ଅନ୍ତରଧାଯତି। ସବ୍ବପଚ୍ଛତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ପୁରିସୋ ମଗ୍ଗଂ ଅନ୍ତରହିତଂ ଦିସ୍ୱା ଭୀତୋ ୱିସ୍ସରଂ ୱିରୱନ୍ତୋ ଧାୱିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି, ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ଭୀତୋ ସଂୱିଗ୍ଗମାନସୋ ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧେ ଠତ୍ୱା ଚତସ୍ସୋ ଦିସା ଓଲୋକେନ୍ତୋ ପେତସ୍ସ ୱସନନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖଂ ଦିସ୍ୱା ତଦଭିମୁଖୋ ଅଗମାସି ସଦ୍ଧିଂ ଚତୁରଙ୍ଗିନିଯା ସେନାଯ। ଅଥାନୁକ୍କମେନ ରଞ୍ଞେ ତଂ ଠାନଂ ପତ୍ତେ ପେତୋ ସବ୍ବାଭରଣୱିଭୂସିତୋ ରାଜାନଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ପୂୱେ ଚ ପାନୀଯଞ୍ଚ ଦାପେସି। ରାଜା ସପରିଜନୋ ନ୍ହତ୍ୱା ପୂୱେ ଖାଦିତ୍ୱା ପାନୀଯଂ ପିୱିତ୍ୱା

ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧମଗ୍ଗକିଲମଥୋ ‘‘ଦେୱତା ନୁସି ଗନ୍ଧବ୍ବୋ’’ତିଆଦିନା ପେତଂ ପୁଚ୍ଛି। ପେତୋ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅତ୍ତନୋ ପୱତ୍ତିଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ରାଜାନଂ ମିଚ୍ଛାଦସ୍ସନତୋ ୱିମୋଚେତ୍ୱା ସରଣେସୁ ସୀଲେସୁ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଗୀତିକାରା –

୬୫୮।

‘‘ରାଜା ପିଙ୍ଗଲକୋ ନାମ, ସୁରଟ୍ଠାନଂ ଅଧିପତି ଅହୁ;

ମୋରିଯାନଂ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା, ସୁରଟ୍ଠଂ ପୁନରାଗମା।

୬୫୯।

‘‘ଉଣ୍ହେ ମଜ୍ଝନ୍ହିକେ କାଲେ, ରାଜା ପଙ୍କଂ ଉପାଗମି;

ଅଦ୍ଦସ ମଗ୍ଗଂ ରମଣୀଯଂ, ପେତାନଂ ତଂ ୱଣ୍ଣୁପଥଂ।

୬୬୦। ସାରଥିଂ ଆମନ୍ତଯୀ ରାଜା –

‘‘‘ଅଯଂ ମଗ୍ଗୋ ରମଣୀଯୋ, ଖେମୋ ସୋୱତ୍ଥିକୋ ସିୱୋ;

ଇମିନା ସାରଥି ଯାମ, ସୁରଟ୍ଠାନଂ ସନ୍ତିକେ ଇତୋ’।

୬୬୧।

‘‘ତେନ ପାଯାସି ସୋରଟ୍ଠୋ, ସେନାଯ ଚତୁରଙ୍ଗିନିଯା;

ଉବ୍ବିଗ୍ଗରୂପୋ ପୁରିସୋ, ସୋରଟ୍ଠଂ ଏତଦବ୍ରୱି।

୬୬୨।

‘‘‘କୁମ୍ମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନମ୍ହା, ଭିଂସନଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ପୁରତୋ ଦିସ୍ସତି ମଗ୍ଗୋ, ପଚ୍ଛତୋ ଚ ନ ଦିସ୍ସତି।

୬୬୩।

‘‘‘କୁମ୍ମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନମ୍ହା, ଯମପୁରିସାନ ସନ୍ତିକେ;

ଅମାନୁସୋ ୱାଯତି ଗନ୍ଧୋ, ଘୋସୋ ସୁଯ୍ୟତି ଦାରୁଣୋ’।

୬୬୪।

‘‘ସଂୱିଗ୍ଗୋ ରାଜା ସୋରଟ୍ଠୋ, ସାରଥିଂ ଏତଦବ୍ରୱି;

‘କୁମ୍ମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନମ୍ହା, ଭିଂସନଂ ଲୋମହଂସନଂ;

ପୁରତୋ ଦିସ୍ସତି ମଗ୍ଗୋ, ପଚ୍ଛତୋ ଚ ନ ଦିସ୍ସତି।

୬୬୫।

‘‘‘କୁମ୍ଭଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନମ୍ହା, ଯମପୁରିସାନ ସନ୍ତିକେ;

ଅମାନୁସୋ ୱାଯତି ଗନ୍ଧୋ, ଘୋସୋ ସୁୟ୍ୟତି ଦାରୁଣୋ’।

୬୬୬।

‘‘ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧଂ ସମାରୁଯ୍ହ, ଓଲୋକେନ୍ତୋ ଚତୁଦ୍ଦିସା;

ଅଦ୍ଦସ ନିଗ୍ରୋଧଂ ରମଣୀଯଂ, ପାଦପଂ ଛାଯାସମ୍ପନ୍ନଂ;

ନୀଲବ୍ଭୱଣ୍ଣସଦିସଂ, ମେଘୱଣ୍ଣସିରୀନିଭଂ।

୬୬୭।

‘‘ସାରଥିଂ ଆମନ୍ତଯୀ ରାଜା, ‘କିଂ ଏସୋ ଦିସ୍ସତି ବ୍ରହା;

ନୀଲବ୍ଭୱଣ୍ଣସଦିସୋ, ମେଘୱଣ୍ଣସିରୀନିଭୋ’।

୬୬୮।

‘‘ନିଗ୍ରୋଧୋ ସୋ ମହାରାଜ, ପାଦପୋ ଛାଯାସମ୍ପନ୍ନୋ;

ନୀଲବ୍ଭୱଣ୍ଣସଦିସୋ, ମେଘୱଣ୍ଣସିରୀନିଭୋ।

୬୬୯।

‘‘ତେନ ପାଯାସି ସୋରଟ୍ଠୋ, ଯେନ ସୋ ଦିସ୍ସତେ ବ୍ରହା;

ନୀଲବ୍ଭୱଣ୍ଣସଦିସୋ, ମେଘୱଣ୍ଣସିରୀନିଭୋ।

୬୭୦।

‘‘ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓରୁଯ୍ହ, ରାଜା ରୁକ୍ଖଂ ଉପାଗମି;

ନିସୀଦି ରୁକ୍ଖମୂଲସ୍ମିଂ, ସାମଚ୍ଚୋ ସପରିଜ୍ଜନୋ;

ପୂରଂ ପାନୀଯସରକଂ, ପୂୱେ ୱିତ୍ତେ ଚ ଅଦ୍ଦସ।

୬୭୧।

‘‘ପୁରିସୋ ଚ ଦେୱୱଣ୍ଣୀ, ସବ୍ବାଭରଣଭୂସିତୋ;

ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ରାଜାନଂ, ସୋରଟ୍ଠଂ ଏତଦବ୍ରୱି।

୬୭୨।

‘‘‘ସ୍ୱାଗତଂ ତେ ମହାରାଜ, ଅଥୋ ତେ ଅଦୁରାଗତଂ;

ପିଓ୍ୱତୁ ଦେୱୋ ପାନୀୟଂ, ପୂୱେ ଖାଦ ଅରିନ୍ଦମ’।

୬୭୩।

‘‘ପିୱିତ୍ୱା ରାଜା ପାନୀୟଂ, ସାମଚ୍ଚୋ ସପରିଜ୍ଜନୋ;

ପୂୱେ ଖାଦିତ୍ୱା ପିତ୍ୱା ଚ, ସୋରଟ୍ଠୋ ଏତଦବ୍ରୱି।

୬୭୪।

‘‘ଦେୱତା ନୁସି ଗନ୍ଧବ୍ବୋ, ଅଦୁ ସକ୍କୋ ପୁରିନ୍ଦଦୋ;

ଅଜାନନ୍ତା ତଂ ପୁଚ୍ଛାମ, କଥଂ ଜାନେମୁ ତଂ ମୟନ୍ତି।

୬୭୫।

‘‘ନାମ୍ହି ଦେୱୋ ନ ଗନ୍ଧବ୍ବୋ, ନାପି ସକ୍କୋ ପୁରିନ୍ଦଦୋ;

ପେତୋ ଅହଂ ମହାରାଜ, ସୁରଟ୍ଠା ଇଧ ମାଗତୋତି।

୬୭୬।

‘‘କିଂସୀଲୋ କିଂସମାଚାରୋ, ସୁରଟ୍ଠସ୍ମିଂ ପୁରେ ତୁୱଂ;

କେନ ତେ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟେନ, ଆନୁଭାୱୋ ଅୟଂ ତୱାତି।

୬୭୭।

‘‘ତଂ ସୁଣୋହି ମହାରାଜ, ଅରିନ୍ଦମ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନ;

ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ଚ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚ ପୁରୋହିତୋ।

୬୭୮।

‘‘ସୁରଟ୍ଠସ୍ମିଂ ଅହଂ ଦେୱ, ପୁରିସୋ ପାପଚେତସୋ;

ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ଚ ଦୁସ୍ସୀଲୋ, କଦରିୟୋ ପରିଭାସକୋ।

୬୭୯।

‘‘ଦଦନ୍ତାନଂ କରୋନ୍ତାନଂ, ୱାରୟିସ୍ସଂ ବହୁଜ୍ଜନଂ;

ଅଞ୍ଞେସଂ ଦଦମାନାନଂ, ଅନ୍ତରାୟକରୋ ଅହଂ।

୬୮୦।

‘‘ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସ, ସଂଯମସ୍ସ କୁତୋ ଫଲଂ;

ନତ୍ଥି ଆଚରିୟୋ ନାମ, ଅଦନ୍ତଂ କୋ ଦମେସ୍ସତି।

୬୮୧।

‘‘ସମତୁଲ୍ୟାନି ଭୂତାନି, କୁତୋ ଜେଟ୍ଠାପଚାୟିକୋ;

ନତ୍ଥି ବଲଂ ୱୀରିୟଂ ୱା, କୁତୋ ଉଟ୍ଠାନପୋରିସଂ।

୬୮୨।

‘‘ନତ୍ଥି ଦାନଫଲଂ ନାମ, ନ ୱିସୋଧେତି ୱେରିନଂ;

ଲଦ୍ଧେୟ୍ୟଂ ଲଭତେ ମଚ୍ଚୋ, ନିୟତିପରିଣାମଜଂ।

୬୮୩।

‘‘ନତ୍ଥି ମାତା ପିତା ଭାତା, ଲୋକୋ ନତ୍ଥି ଇତୋ ପରଂ;

ନତ୍ଥି ଦିନ୍ନଂ ନତ୍ଥି ହୁତଂ, ସୁନିହିତଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି।

୬୮୪।

‘‘ଯୋପି ହନେୟ୍ୟ ପୁରିସଂ, ପରସ୍ସ ଛିନ୍ଦତେ ସିରଂ;

ନ କୋଚି କଞ୍ଚି ହନତି, ସତ୍ତନ୍ନଂ ୱିୱରମନ୍ତରେ।

୬୮୫।

‘‘ଅଚ୍ଛେଜ୍ଜାଭେଜ୍ଜୋ ହି ଜୀୱୋ, ଅଟ୍ଠଂସୋ ଗୁଳପରିମଣ୍ଡଲୋ;

ଯୋଜନାନଂ ସତଂ ପଞ୍ଚ, କୋ ଜୀୱଂ ଛେତ୍ତୁମରହତି।

୬୮୬।

‘‘ଯଥା ସୁତ୍ତଗୁଳେ ଖିତ୍ତେ, ନିବ୍ବେଠେନ୍ତଂ ପଲାୟତି;

ଏୱମେୱ ଚ ସୋ ଜୀୱୋ, ନିବ୍ବେଠେନ୍ତୋ ପଲାୟତି।

୬୮୭।

‘‘ଯଥା ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମ୍ମ, ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ପୱିସତି;

ଏୱମେୱ ଚ ସୋ ଜୀୱୋ, ଅଞ୍ଞଂ ବୋନ୍ଦିଂ ପୱିସତି।

୬୮୮।

‘‘ଯଥା ଗେହତୋ ନିକ୍ଖମ୍ମ, ଅଞ୍ଞଂ ଗେହଂ ପୱିସତି;

ଏୱମେୱ ଚ ସୋ ଜୀୱୋ, ଅଞ୍ଞଂ ବୋନ୍ଦିଂ ପୱିସତି।

୬୮୯।

‘‘ଚୁଲ୍ଲାସୀତି ମହାକପ୍ପିନୋ, ସତସହସ୍ସାନି ହି;

ଯେ ବାଲା ଯେ ଚ ପଣ୍ଡିତା, ସଂସାରଂ ଖେପୟିତ୍ୱାନ;

ଦୁକ୍ଖସ୍ସନ୍ତଂ କରିସ୍ସରେ।

୬୯୦।

‘‘ମିତାନି ସୁଖଦୁକ୍ଖାନି, ଦୋଣେହି ପିଟକେହି ଚ;

ଜିନୋ ସବ୍ବଂ ପଜାନାତି, ସମ୍ମୂଳ୍ହା ଇତରା ପଜା।

୬୯୧।

‘‘ଏୱଂଦିଟ୍ଠି ପୁରେ ଆସିଂ, ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ମୋହପାରୁତୋ;

ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ଚ ଦୁସ୍ସୀଲୋ, କଳାରିୟୋ ପରିଭାସକୋ।

୬୯୨।

‘‘ଓରଂ ମେ ଛହି ମାସେହି, କାଲକିରିୟା ଭୱିସ୍ସତି;

ଏକନ୍ତକଟୁକଂ ଘୋରଂ, ନିରୟଂ ପପତିସ୍ସହଂ।

୬୯୩।

‘‘ଚତୁକ୍କଣ୍ଣଂ ଚତୁଦ୍ୱାରଂ, ୱିଭତ୍ତଂ ଭାଗସୋ ମିତଂ;

ଅୟୋପାକାରପରିୟନ୍ତଂ, ଅୟସା ପଟିକୁଜ୍ଜିତଂ।

୬୯୪।

‘‘ତସ୍ସ ଅୟୋମୟା ଭୂମି, ଜଲିତା ତେଜସା ୟୁତା;

ସମନ୍ତା ୟୋଜନସତଂ, ଫରିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି ସବ୍ବଦା।

୬୯୫।

‘‘ୱସ୍ସାନି ସତସହସ୍ସାନି, ଘୋସୋ ସୁୟ୍ୟତି ତାୱଦେ;

ଲକ୍ଖୋ ଏସୋ ମହାରାଜ, ସତଭାଗୱସ୍ସକୋଟିୟୋ।

୬୯୬।

‘‘କୋଟିସତସହସ୍ସାନି, ନିରୟେ ପଚ୍ଚରେ ଜନା;

ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠୀ ଚ ଦୁସ୍ସୀଲା, ୟେ ଚ ଅରିୟୂପୱାଦିନୋ।

୬୯୭।

‘‘ତତ୍ଥାହଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ, ଦୁକ୍ଖଂ ୱେଦିସ୍ସ ୱେଦନଂ;

ଫଲଂ ପାପସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ, ତସ୍ମା ସୋଚାମହଂ ଭୁସଂ।

୬୯୮।

‘‘ତଂ ସୁଣୋହି ମହାରାଜ, ଅରିନ୍ଦମ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନ;

ଧୀତା ମୟ୍ହଂ ମହାରାଜ, ଉତ୍ତରା ଭଦ୍ଦମତ୍ଥୁ ତେ।

୬୯୯।

‘‘କରୋତି ଭଦ୍ଦକଂ କମ୍ମଂ, ସୀଲେସୁପୋସଥେ ରତା;

ସଞ୍ଞତା ସଂୱିଭାଗୀ ଚ, ୱଦଞ୍ଞୂ ୱୀତମଚ୍ଛରା।

୭୦୦।

‘‘ଅଖଣ୍ଡକାରୀ ସିକ୍ଖାୟ, ସୁଣ୍ହା ପରକୁଲେସୁ ଚ;

ଉପାସିକା ସକ୍ୟମୁନିନୋ, ସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ସିରୀମତୋ।

୭୦୧।

‘‘ଭିକ୍ଖୁ ଚ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ, ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାୟ ପାୱିସି;

ଓକ୍ଖିତ୍ତଚକ୍ଖୁ ସତିମା, ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ସୁସଂୱୁତୋ।

୭୦୨।

‘‘ସପଦାନଂ ଚରମାନୋ, ଅଗମା ତଂ ନିୱେସନଂ;

ତମଦ୍ଦସ ମହାରାଜ, ଉତ୍ତରା ଭଦ୍ଦମତ୍ଥୁ ତେ।

୭୦୩।

‘‘ପୂରଂ ପାନୀଯସରକଂ, ପୂୱେ ୱିଡେ ଚ ସା ଅଦା;

ପିତା ମେ କାଲକତୋ ଭନ୍ତେ, ତସ୍ସେତଂ ଉପକପ୍ପତୁ।

୭୦୪।

‘‘ସମନନ୍ତରାନୁଦ୍ଦିଟ୍ଠେ, ୱିପାକୋ ଉଦପଜ୍ଜଥ;

ଭୁଞ୍ଜାମି କାମକାମୀହଂ, ରାଜା ୱେସ୍ସୱଣୋ ଯଥା।

୭୦୫।

‘‘ତଂ ସୁଣୋହି ମହାରାଜ, ଅରିନ୍ଦମ ରଟ୍ଠୱଡ୍ଢନ;

ସଦେୱକସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ, ବୁଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ଗୋ ପୱୁଚ୍ଚତି;

ତଂ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛ, ସପୁତ୍ତଦାରୋ ଅରିନ୍ଦମ।

୭୦୬।

‘‘ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକେନ ମଗ୍ଗେନ, ଫୁସନ୍ତି ଅମତଂ ପଦଂ;

ତଂ ଧମ୍ମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛ, ସପୁତ୍ତଦାରୋ ଅରିନ୍ଦମ।

୭୦୭।

‘‘ଚତ୍ତାରୋ ଚ ପଟିପନ୍ନା, ଚତ୍ତାରୋ ଚ ଫଲେ ଠିତା;

ଏସ ସଙ୍ଘୋ ଉଜୁଭୂତୋ, ପଞ୍ଞାସୀଲସମାହିତୋ;

ତଂ ସଙ୍ଘଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛ, ସପୁତ୍ତଦାରୋ ଅରିନ୍ଦମ।

୭୦୮।

‘‘ପାଣାତିପାତା ୱିରମସ୍ସୁ ଖିପ୍ପଂ, ଲୋକେ ଅଦିନ୍ନଂ ପରିୱଜ୍ଜଯସ୍ସୁ;

ଅମଜ୍ଜପୋ ମା ଚ ମୁସା ଅଭାଣି, ସକେନ ଦାରେନ ଚ ହୋହି ତୁଟ୍ଠୋତି।

୭୦୯।

‘‘ଅତ୍ଥକାମୋସି ମେ ଯକ୍ଖ, ହିତକାମୋସି ଦେୱତେ;

କରୋମି ତୁୟ୍ହଂ ୱଚନଂ, ତ୍ୱଂସି ଆଚରିଯୋ ମମ।

୭୧୦।

‘‘ଉପେମି ସରଣଂ ବୁଦ୍ଧଂ, ଧମ୍ମଞ୍ଚାପି ଅନୁତ୍ତରଂ;

ସଙ୍ଘଞ୍ଚ ନରଦେୱସ୍ସ, ଗଚ୍ଛାମି ସରଣଂ ଅହଂ।

୭୧୧।

‘‘ପାଣାତିପାତା ୱିରମାମି ଖିପ୍ପଂ, ଲୋକେ ଅଦିନ୍ନଂ ପରିୱଜ୍ଜଯାମି;

ଅମଜ୍ଜପୋ ନୋ ଚ ମୁସା ଭଣାମି, ସକେନ ଦାରେନ ଚ ହୋମି ତୁଟ୍ଠୋ।

୭୧୨।

‘‘ଓଫୁଣାମି ମହାୱାତେ, ନଦିଯା ସୀଘଗାମିଯା;

ୱମାମି ପାପିକଂ ଦିଟ୍ଠିଂ, ବୁଦ୍ଧାନଂ ସାସନେ ରତୋ।

୭୧୩।

‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ୱାନ ସୋରଟ୍ଠୋ, ୱିରମିତ୍ୱା ପାପଦସ୍ସନା;

ନମୋ ଭଗୱତୋ କତ୍ୱା, ପାମୋକ୍ଖୋ ରଥମାରୁହୀ’’ତି। – ଗାଥାଯୋ ଅୱୋଚୁଂ;

୬୫୮-୯। ତତ୍ଥ ରାଜା ପିଙ୍ଗଲକୋ ନାମ, ସୁରଟ୍ଠାନଂ ଅଧିପତି ଅହୂତି ପିଙ୍ଗଲଚକ୍ଖୁତାଯ ‘‘ପିଙ୍ଗଲୋ’’ତି ପାକଟନାମୋ ସୁରଟ୍ଠଦେସସ୍ସ ଇସ୍ସରୋ ରାଜା ଅହୋସି। ମୋରିଯାନନ୍ତି ମୋରିଯରାଜୂନଂ, ଧମ୍ମାସୋକଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ସୁରଟ୍ଠଂ ପୁନରାଗମାତି ସୁରଟ୍ଠସ୍ସ ୱିସଯଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ସୁରଟ୍ଠଗାମିମଗ୍ଗଂ ପଚ୍ଚାଗଞ୍ଛି। ପଙ୍କନ୍ତି ମୁଦୁଭୂମିଂ। ୱଣ୍ଣୁପଥନ୍ତି ପେତେନ ନିମ୍ମିତଂ ମରୁଭୂମିମଗ୍ଗଂ।

୬୬୦।ଖେମୋତି ନିବ୍ଭଯୋ। ସୋୱତ୍ଥିକୋତି ସୋତ୍ଥିଭାୱାୱହୋ। ସିୱୋତି ଅନୁପଦ୍ଦୱୋ। ସୁରଟ୍ଠାନଂ ସନ୍ତିକେ ଇତୋତି ଇମିନା ମଗ୍ଗେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ମଯଂ ସୁରଟ୍ଠୱିସଯସ୍ସ ସମୀପେଯେୱ।

୬୬୧-୨।ସୋରଟ୍ଠୋତି ସୁରଟ୍ଠାଧିପତି। ଉବ୍ବିଗ୍ଗରୂପୋତି ଉତ୍ରସ୍ତସଭାୱୋ। ଭିଂସନନ୍ତି ଭଯଜନନଂ । ଲୋମହଂସନନ୍ତି ଭିଂସନକଭାୱେନ ଲୋମାନଂ ହଂସାପନଂ।

୬୬୩।ଯମପୁରିସାନ ସନ୍ତିକେତି ପେତାନଂ ସମୀପେ ୱତ୍ତାମ। ଅମାନୁସୋ ୱାଯତି ଗନ୍ଧୋତି ପେତାନଂ ସରୀରଗନ୍ଧୋ ୱାଯତି। ଘୋସୋ ସୁଯ୍ୟତି ଦାରୁଣୋତି ପଞ୍ଚେକନିରଯେସୁ କାରଣଂ କାରିଯମାନାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଘୋରତରୋ ସଦ୍ଦୋ ସୁଯ୍ୟତି।

୬୬୬।ପାଦପନ୍ତି ପାଦସଦିସେହି ମୂଲାୱଯୱେହି ଉଦକସ୍ସ ପିୱନତୋ ‘‘ପାଦପୋ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମଂ ତରୁଂ। ଛାଯାସମ୍ପନ୍ନନ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନଚ୍ଛାଯଂ। ନୀଲବ୍ଭୱଣ୍ଣସଦିସନ୍ତି ୱଣ୍ଣେନ ନୀଲମେଘସଦିସଂ। ମେଘୱଣ୍ଣସିରୀନିଭନ୍ତି ମେଘୱଣ୍ଣସଣ୍ଠାନଂ ହୁତ୍ୱା ଖାଯମାନଂ।

୬୭୦।ପୂରଂ ପାନୀଯସରକନ୍ତି ପାନୀଯେନ ପୁଣ୍ଣଂ ପାନୀଯଭାଜନଂ। ପୂୱେତି ଖଜ୍ଜକେ। ୱିତ୍ତେତି ୱିତ୍ତିଜନନେ ମଧୁରେ ମନୁଞ୍ଞେ ତହିଂ ତହିଂ ସରାୱେ ପୂରେତ୍ୱା ଠପିତପୂୱେ ଅଦ୍ଦସ।

୬୭୨।ଅଥୋତେ ଅଦୁରାଗତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଅଥୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଅୱଧାରଣତ୍ଥେ ୱା, ମହାରାଜ, ତେ ଆଗତଂ ଦୁରାଗତଂ ନ ହୋତି, ଅଥ ଖୋ ସ୍ୱାଗତମେୱାତି ମଯଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାମାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅରିନ୍ଦମାତି ଅରୀନଂ ଦମନସୀଲ।

୬୭୭।ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜାତି ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ଚ ୱଚନଂ ସୁଣନ୍ତୁ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚ ତୁଯ୍ହଂ ପୁରୋହିତୋ ତଂ ସୁଣାତୂତି ଯୋଜନା।

୬୭୮।ସୁରଟ୍ଠସ୍ମିଂ ଅହନ୍ତି ସୁରଟ୍ଠଦେସେ ଅହଂ। ଦେୱାତି ରାଜାନଂ ଆଲପତି। ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠୀତି ନତ୍ଥିକଦିଟ୍ଠିଯା ୱିପରୀତଦସ୍ସନୋ। ଦୁସ୍ସୀଲୋତି ନିସ୍ସୀଲୋ। କଦରିଯୋତି ଥଦ୍ଧମଚ୍ଛରୀ। ପରିଭାସକୋତି ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅକ୍କୋସକୋ।

୬୭୯।ୱାରଯିସ୍ସନ୍ତି ୱାରେସିଂ। ଅନ୍ତରାଯକରୋ ଅହନ୍ତି ଦାନଂ ଦଦନ୍ତାନଂ ଉପକାରଂ କରୋନ୍ତାନଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୁତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେସଞ୍ଚ ପରେସଂ ଦାନଂ ଦଦମାନାନଂ ଦାନମଯପୁଞ୍ଞତୋ ଅହଂ ବହୁଜନଂ ୱାରଯିସ୍ସଂ ୱାରେସିନ୍ତି ଯୋଜନା।

୬୮୦।ୱିପାକୋନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସାତିଆଦି ୱାରିତାକାରଦସ୍ସନଂ। ତତ୍ଥ ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସାତି ଦାନଂ ଦଦତୋ ତସ୍ସ ୱିପାକୋ ଆଯତିଂ ପଚ୍ଚଫଲଂ ନତ୍ଥୀତି ୱିପାକଂ ପଟିବାହତି। ସଂଯମସ୍ସ କୁତୋ ଫଲନ୍ତି ସୀଲସ୍ସ ପନ କୁତୋ ନାମ ଫଲଂ, ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ତଂ ନତ୍ଥୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ନତ୍ଥି ଆଚରିଯୋ ନାମାତି ଆଚାରସମାଚାରସିକ୍ଖାପକୋ ଆଚରିଯୋ ନାମ କୋଚି ନତ୍ଥି। ସଭାୱତୋ ଏୱ ହି ସତ୍ତା ଦନ୍ତା ୱା ଅଦନ୍ତା ୱା ହୋନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ତେନାହ ''ଅଦନ୍ତଂ କୋ ଦମେସ୍ସତୀ''ତି।

୬୮୧।ସମତୁଲ୍ଯାନି ଭୂତାନୀତି ଇମେ ସତ୍ତା ସବ୍ବେପି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସମସମା, ତସ୍ମା ଜେଟ୍ଠୋ ଏୱ ନତ୍ଥି, କୁତୋ ଜେଟ୍ଠାପଚାଯିକୋ, ଜେଟ୍ଠାପଚାଯନପୁଞ୍ଞଂ ନାମ ନତ୍ଥୀତି ଅତ୍ଥୋ। ନତ୍ଥି ବଲନ୍ତି ଯମ୍ହି ଅତ୍ତନୋ ବଲେ ପତିଟ୍ଠିତା ସତ୍ତା ୱୀରିଯଂ କତ୍ୱା ମନୁସ୍ସସୋଭଗ୍ଗତଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଯାୱଅରହତ୍ତଂ ସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ପାପୁଣନ୍ତି, ତଂ ୱୀରିଯବଲଂ ପଟିକ୍ଖିପତି। ୱୀରିଯଂ ୱା ନତ୍ଥି କୁତୋ ଉଟ୍ଠାନପୋରିସନ୍ତି ଇଦଂ ନୋ ପୁରିସୱୀରିଯେନ ପୁରିସକାରେନ ପୱତ୍ତନ୍ତି ଏୱଂ ପୱତ୍ତୱାଦପଟିକ୍ଖେପୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ।

୬୮୨।ନତ୍ଥିଦାନଫଲଂ ନାମାତି ଦାନସ୍ସ ଫଲଂ ନାମ କିଞ୍ଚି ନତ୍ଥି, ଦେଯ୍ଯଧମ୍ମପରିଚ୍ଚାଗୋ ଭସ୍ମନିହିତଂ ୱିଯ ନିପ୍ଫଲୋ ଏୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ୱିସୋଧେତି ୱେରିନନ୍ତି ଏତ୍ଥ ୱେରିନନ୍ତି ୱେରୱନ୍ତଂ ୱେରାନଂ ୱସେନ ପାଣାତିପାତାଦୀନଂ ୱସେନ ଚ କତପାପଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଦାନସୀଲାଦିୱତତୋ ନ ୱିସୋଧେତି, କଦାଚିପି ସୁଦ୍ଧଂ ନ କରୋତି। ପୁବ୍ବେ ''ୱିପାକୋ ନତ୍ଥି ଦାନସ୍ସା''ତିଆଦି ଦାନାଦିତୋ ଅତ୍ତନୋ ପରେସଂ ନିୱାରିତାକାରଦସ୍ସନଂ, ''ନତ୍ଥି ଦାନଫଲଂ ନାମା''ତିଆଦି ପନ ଅତ୍ତନୋ ମିଚ୍ଛାଭିନିୱେସଦସ୍ସନନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ଲଦ୍ଧେଯ୍ଯନ୍ତି ଲଦ୍ଧବ୍ବଂ। କଥଂ ପନ ଲଦ୍ଧବ୍ବନ୍ତି ଆହ ''ନିଯତିପରିଣାମଜ''ନ୍ତି। ଅଯଂ ସତ୍ତୋ ସୁଖଂ ୱା ଦୁକ୍ଖଂ ୱା ଲଭନ୍ତୋ ନିଯତିୱିପରିଣାମୱସେନେୱ ଲଭତି, ନ କମ୍ମସ୍ସ କତତ୍ତା, ନ ଇସ୍ସରାଦିନା ଚାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୬୮୩।ନତ୍ଥିମାତା ପିତା ଭାତାତି ମାତାଦୀସୁ ସମ୍ମାପଟିପତ୍ତିମିଚ୍ଛାପଟିପତ୍ତୀନଂ ଫଲାଭାୱଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦତି। ଲୋକୋ ନତ୍ଥି ଇତୋ ପରନ୍ତି ଇତୋ ଇଧଲୋକତୋ ପରଲୋକୋ ନାମ କୋଚି ନତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥେୱ ସତ୍ତା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ଦିନ୍ନନ୍ତି ମହାଦାନଂ। ହୁତନ୍ତି ପହେନକସକ୍କାରୋ, ତଦୁଭଯମ୍ପି ଫଲାଭାୱଂ ସନ୍ଧାଯ ''ନତ୍ଥୀ''ତି ପଟିକ୍ଖିପତି। ସୁନିହିତନ୍ତି ସୁଟ୍ଠୁ ନିହିତଂ। ନ ୱିଜ୍ଜତୀତି ଯଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଦାନଂ ନାମ ''ଅନୁଗାମିକନିଧୀ''ତି ୱଦନ୍ତି, ତଂ ନ ୱିଜ୍ଜତି। ତେସଂ ତଂ ୱାଚାୱତ୍ଥୁମତ୍ତମେୱାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୬୮୪।ନ କୋଚି କଞ୍ଚି ହନତୀତି ଯୋ ପୁରିସୋ ପରଂ ପୁରିସଂ ହନେଯ୍ଯ, ପରସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦେଯ୍ଯ, ତତ୍ଥ ପରମତ୍ଥତୋ ନ କୋଚି କଞ୍ଚି ହନତି, ସତ୍ତନ୍ନଂ କାଯାନଂ ଛିଦ୍ଦଭାୱତୋ ହନନ୍ତୋ ୱିଯ ହୋତି। କଥଂ ସତ୍ଥପହାରୋତି ଆହ ''ସତ୍ତନ୍ନଂ ୱିୱରମନ୍ତରେ''ତି। ପଥୱୀଆଦୀନଂ ସତ୍ତନ୍ନଂ କାଯାନଂ ୱିୱରଭୂତେ ଅନ୍ତରେ ଛିଦ୍ଦେ ସତ୍ଥଂ ପୱିସତି, ତେନ ସତ୍ତା ଅସିଆଦୀହି ପହତା ୱିଯ ହୋନ୍ତି, ଜୀୱୋ ୱିଯ ପନ ସେସକାଯାପି ନିଚ୍ଚସଭାୱତ୍ତା ନ ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୬୮୫।ଅଚ୍ଛେଜ୍ଜାଭେଜ୍ଜୋ ହି ଜୀୱୋତି ଅଯଂ ସତ୍ତାନଂ ଜୀୱୋ ସତ୍ଥାଦୀହି ନ ଛିନ୍ଦିତବ୍ବୋ ନ ଭିନ୍ଦିତବ୍ବୋ ନିଚ୍ଚସଭାୱତ୍ତା। ଅଟ୍ଠଂସୋ ଗୁଳପରିମଣ୍ଡଲୋତି ସୋ ପନ ଜୀୱୋ କଦାଚି ଅଟ୍ଠଂସୋ ହୋତି କଦାଚି ଗୁଳପରିମଣ୍ଡଲୋ । ଯୋଜନାନଂ ସତଂ ପଞ୍ଚାତି କେୱଲୀଭାୱଂ ପତ୍ତୋ ପଞ୍ଚଯୋଜନସତୁବ୍ବେଧୋ ହୋତି। କୋ ଜୀୱଂ ଛେତ୍ତୁମରହତୀତି ନିଚ୍ଚଂ ନିବ୍ବିକାରଂ ଜୀୱଂ କୋ ନାମ ସତ୍ଥାଦୀହି ଛିନ୍ଦିତୁଂ ଅରହତି, ନ ସୋ କେନଚି ୱିକୋପନେଯ୍ଯୋତି ୱଦତି।

୬୮୬।ସୁତ୍ତଗୁଳେଏତି ୱେଠେତ୍ୱା କତସୁତ୍ତଗୁଳେ। ଖିତ୍ତେତି ନିବ୍ବେଠନୱସେନ ଖିତ୍ତେ। ନିବ୍ବେଠେନ୍ତଂ ପଲାଯତୀତି ପବ୍ବତେ ୱା ରୁକ୍ଖଗ୍ଗେ ୱା ଠତ୍ୱା ନିବ୍ବେଠିଯମାନଂ ଖିତ୍ତଂ ସୁତ୍ତଗୁଳଂ ନିବ୍ବେଠେନ୍ତମେୱ ଗଚ୍ଛତି, ସୁତ୍ତେ ଖୀଣେ ନ ଗଚ୍ଛତି। ଏୱମେୱାତି ଯଥା ତଂ ସୁତ୍ତଗୁଳଂ ନିବ୍ବେଠିଯମାନଂ ଗଚ୍ଛତି, ସୁତ୍ତେ ଖୀଣେ ନ ଗଚ୍ଛତି, ଏୱମେୱ ସୋ ଜୀୱୋ ''ଚୁଲ୍ଲାସୀତି ମହାକପ୍ପିନୋ ସତସହସ୍ସାନୀ''ତି ୱୁତ୍ତକାଲମେୱ ଅତ୍ତଭାୱଗୁଳଂ ନିବ୍ବେଠେନ୍ତୋ ପଲାଯତି ପୱତ୍ତତି, ତତୋ ଉଦ୍ଧଂ ନ ପୱତ୍ତତି।

୬୮୭।ଏୱମେୱ ଚ ସୋ ଜୀୱୋତି ଯଥା କୋଚି ପୁରିସୋ ଅତ୍ତନୋ ନିୱାସଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତତୋ ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ପୱିସତି କେନଚିଦେୱ

କରଣୀଯେନ, ଏୱମେୱ ସୋ ଜୀୱୋ ଇତୋ ସରୀରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ଅପରଂ ସରୀରଂ ନିଯତୱସେନ ପୱିସତୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ବୋନ୍ଦିନ୍ତି କାଯଂ।

୬୮୯।ଚୂଳାସୀତୀତି ଚତୁରାସୀତି। ମହାକପ୍ପିନୋତି ମହାକପ୍ପାନଂ। ତତ୍ଥ ''ଏକମ୍ହା ମହାସରା ଅନୋତତ୍ତାଦିତୋ ୱସ୍ସସତେ ୱସ୍ସସତେ କୁସଗ୍ଗେନ ଏକେକଂ ଉଦକବିନ୍ଦୁଂ ନୀହରନ୍ତେ ଇମିନା ଉପକ୍କମେନ ସତ୍ତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ତମ୍ହି ସରେ ନିରୁଦକେ ଜାତେ ଏକୋ ମହାକପ୍ପୋ ନାମ ହୋତୀ''ତି ୱତ୍ୱା ''ଏୱରୂପାନଂ ମହାକପ୍ପାନଂ ଚତୁରାସୀତିସତସହସ୍ସାନି ସଂସାରସ୍ସ ପରିମାଣ''ନ୍ତି ୱଦନ୍ତି। ଯେ ବାଲା ଯେ ଚ ପଣ୍ଡିତାତି ଯେ ଅନ୍ଧବାଲା, ଯେ ଚ ସପ୍ପଞ୍ଞା, ସବ୍ବେପି ତେ। ସଂସାରଂ ଖେପଯିତ୍ୱାନାତି ଯଥାୱୁତ୍ତକାଲପରିଚ୍ଛେଦଂ ସଂସାରଂ ଅପରାପରୁପ୍ପତ୍ତିୱସେନ ଖେପେତ୍ୱା। ଦୁକ୍ଖସ୍ସନ୍ତଂ କରିସ୍ସରେତି ୱଟ୍ଟଦୁକ୍ଖସ୍ସ ପରିଯନ୍ତଂ ପରିଯୋସାନଂ କରିସ୍ସନ୍ତି। ପଣ୍ଡିତାପି ଅନ୍ତରା ସୁଜ୍ଝିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ବାଲାପି ତତୋ ଉଦ୍ଧଂ ନପ୍ପୱତ୍ତନ୍ତୀତି ତସ୍ସ ଲଦ୍ଧି।

୬୯୦।ମିତାନି ସୁଖଦୁକ୍ଖାନି, ଦୋଣେହି ପିଟକେହି ଚାତି ସତ୍ତାନଂ ସୁଖଦୁକ୍ଖାନି ନାମ ଦୋଣେହି ପିଟକେହି ମାନଭାଜନେହି ମିତାନି ୱିଯ ଯଥାୱୁତ୍ତକାଲପରିଚ୍ଛେଦେନେୱ ପରିମିତତ୍ତା ପଚ୍ଚେକଞ୍ଚ ତେସଂ ତେସଂ ସତ୍ତାନଂ ତାନି ନିଯତିପରିଣାମଜାନି ପରିମିତାନି। ତଯିଦଂ ଜିନୋ ସବ୍ବଂ ପଜାନାତି ଜିନଭୂମିଯଂ ଠିତୋ କେୱଲଂ ପଜାନାତି ସଂସାରସ୍ସ ସମତିକ୍କନ୍ତତ୍ତା। ସଂସାରେ ପନ ପରିବ୍ଭମତି ସମ୍ମୂଳ୍ହାଯଂ ଇତରା ପଜା।

୬୯୧।ଏୱଂଦିଟ୍ଠି ପୁରେ ଆସିନ୍ତି ଯଥାୱୁତ୍ତନତ୍ଥିକଦିଟ୍ଠିକୋ ପୁବ୍ବେୱ ଅହଂ ଅହୋସିଂ। ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ ମୋହପାରୁତୋତି ଯଥାୱୁତ୍ତାଯ ଦିଟ୍ଠିଯା ହେତୁଭୂତେନ ସମ୍ମୋହେନ ସମ୍ମୂଳ୍ହୋ, ତଂସହଜାତେନ ପନ ମୋହେନ ପାରୁତୋ, ପଟିଚ୍ଛାଦିତକୁସଲବୀଜୋତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୬୯୨। ଏୱଂ ପୁବ୍ବେ ଯା ଅତ୍ତନୋ ଉପ୍ପନ୍ନା ପାପଦିଟ୍ଠି, ତସ୍ସା ୱସେନ କତଂ ପାପକମ୍ମଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଅତ୍ତନା ଆଯତିଂ ଅନୁଭୱିତବ୍ବଂ ତସ୍ସ ଫଲଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ଓରଂ ମେ ଛହି ମାସେହୀ''ତିଆଦିମାହ।

୬୯୫-୭। ତତ୍ଥ ୱସ୍ସାନି ସତସହସ୍ସାନୀତି ୱସ୍ସାନଂ ସତସହସ୍ସାନି, ଅତିକ୍କମିତ୍ୱାତି ୱଚନସେସୋ। ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ୱା ଏତଂ ପଚ୍ଚତ୍ତୱଚନଂ, ୱସ୍ସେସୁ ସତସହସ୍ସେସୁ ୱୀତିୱତ୍ତେସୂତି ଅତ୍ଥୋ। ଘୋସୋ ସୁଯ୍ୟତି ତାୱଦେତି ଯଦା ଏତ୍ତକୋ କାଲୋ ଅତିକ୍କନ୍ତୋ ହୋତି, ତାୱଦେୱ ତସ୍ମିଂ କାଲେ ''ଇଧ ପଚ୍ଚନ୍ତାନଂ ୱୋ ମାରିସା ୱସ୍ସସତସହସ୍ସପରିମାଣୋ କାଲୋ ଅତୀତୋ''ତି ଏୱଂ ତସ୍ମିଂ ନିରଯେ ସଦ୍ଦୋ ସୁଯ୍ୟତି। ଲକ୍ଖୋ ଏସୋ, ମହାରାଜ, ସତଭାଗୱସ୍ସକୋଟିଯୋତି ସତଭାଗା ସତକୋଟ୍ଠାସା ୱସ୍ସକୋଟିଯୋ, ମହାରାଜ, ନିରଯେ ପଚ୍ଚନ୍ତାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଆଯୁନୋ ଏସୋ ଲକ୍ଖୋ ଏସୋ ପରିଚ୍ଛେଦୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଦସଦସକଂ ସତଂ ନାମ, ଦସ ସତାନି ସହସ୍ସଂ ନାମ, ଦସଦସସହସ୍ସାନି ସତସହସ୍ସଂ ନାମ, ସତସତସହସ୍ସାନି କୋଟି ନାମ, ତାସଂ କୋଟୀନଂ ୱସେନ ସତସହସ୍ସୱସ୍ସକୋଟିଯୋ ସତଭାଗା ୱସ୍ସକୋଟିଯୋ। ସା ଚ ଖୋ ନେରଯିକାନଂଯେୱ ୱସ୍ସଗଣନାୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବା, ନ ମନୁସ୍ସାନଂ, ଦେୱାନଂ ୱା। ଇଦିସାନି ଅନେକାନି ୱସ୍ସକୋଟିସତସହସ୍ସାନି ନେରଯିକାନଂ ଆଯୁ। ତେନାହ ''କୋଟିସତସହସ୍ସାନି, ନିରଯେ ପଚ୍ଚରେ ଜନା''ତି। ଯାଦିସେନ ପନ ପାପେନ ସତ୍ତା ଏୱଂ ନିରଯେସୁ ପଚ୍ଚନ୍ତି , ତଂ ନିଗମନୱସେନ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠୀ ଚ ଦୁସ୍ସୀଲା, ଯେ ଚ ଅରିଯୂପୱାଦିନୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ୱେଦିସ୍ସନ୍ତି ଅନୁଭୱିସ୍ସଂ।

୬୯୮-୭୦୬। ଏୱଂ ଆଯତିଂ ଅତ୍ତନା ଅନୁଭୱିତବ୍ବଂ ପାପଫଲଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ''କେନ ତେ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ , ଆନୁଭାୱୋ ଅଯଂ ତୱା''ତି ରଞ୍ଞା ପୁଚ୍ଛିତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ତଂ ସରଣେସୁ ଚେୱ ସୀଲେସୁ ଚ ପତିଟ୍ଠାପେତୁକାମୋ ''ତଂ ସୁଣୋହି ମହାରାଜା''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ସୀଲେସୁପୋସଥେ ରତାତି ନିଚ୍ଚସୀଲେସୁ ଚ ଉପୋସଥସୀଲେସୁ ଚ ଅଭିରତା। ଅଦାତି ଅଦାସି। ତଂ ଧମ୍ମନ୍ତି ତଂ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକଂ ମଗ୍ଗଂ ଅମତପଦଞ୍ଚ।

୭୦୯-୧୨। ଏୱଂ ପେତେନ ସରଣେସୁ ସୀଲେସୁ ଚ ସମାଦପିତୋ ରାଜା ପସନ୍ନମାନସୋ ତେନ ଅତ୍ତନୋ କତଂ ଉପକାରଂ ତାୱ କିତ୍ତେତ୍ୱା ସରଣାଦୀସୁ ପତିଟ୍ଠହନ୍ତୋ ''ଅତ୍ଥକାମୋ''ତିଆଦିକା ତିସ୍ସୋ ଗାଥା ୱତ୍ୱା ପୁବ୍ବେ ଅତ୍ତନା ଗହିତାଯ ପାପିକାଯ ଦିଟ୍ଠିଯା ପଟିନିସ୍ସଟ୍ଠଭାୱଂ ପକାସେନ୍ତୋ ''ଓଫୁଣାମୀ''ତି ଗାଥମାହ।

ତତ୍ଥ ଓଫୁଣାମି ମହାୱାତେତେି ମହନ୍ତେ ୱାତେ ୱାଯନ୍ତେ ଭୁସଂ ୱିଯ ତଂ ପାପକଂ ଦିଟ୍ଠିଂ, ଯକ୍ଖ, ତୱ ଧମ୍ମଦେସନାୱାତେ ଓଫୁଣାମି ନିଦ୍ଧୁନାମି। ନଦିଯା ୱା ସୀଘଗାମିଯାତି ସୀଘସୋତାଯ ମହାନଦିଯା ୱା ତିଣକଟ୍ଠପଣ୍ଣକସଟଂ ୱିଯ ପାପିକଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ପୱାହେମୀତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ୱମାମି ପାପିକଂ ଦିଟ୍ଠିନ୍ତି ମମ ମନୋମୁଖଗତଂ ପାପିକଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ଉଚ୍ଛଡ୍ଡଯାମି। ତତ୍ଥ କାରଣମାହ ''ବୁଦ୍ଧାନଂ ସାସନେ ରତୋ''ତି। ଯସ୍ମା ଏକଂସେନ ଅମତାୱହେ ବୁଦ୍ଧାନଂ ଭଗୱନ୍ତାନଂ ସାସନେ ରତୋ ଅଭିରତୋ, ତସ୍ମା ତଂ ଦିଟ୍ଠିସଙ୍ଖାତଂ ୱିସଂ ୱମାମୀତି ଯୋଜନା।

୭୧୩। ତି ଓସାନଗାଥା ସଙ୍ଗୀତିକାରେହି ଠପିତା। ତତ୍ଥ ପାମୋକ୍ଖୋତିପାଚୀନଦିସାଭିମୁଖୋ ହୁତ୍ୱା। ରଥମାରୁହୀତି ରାଜା ଗମନସଜ୍ଜଂ ଅତ୍ତନୋ

ରାଜରଥଂ ଅଭିରୁହି, ଆରୁୟ୍ହ ଯକ୍ଖାନୁଭାୱେନ ତଂ ଦିୱସମେୱ ଅତ୍ତନୋ ନଗରଂ ପତ୍ୱା ରାଜଭୱନଂ ପାୱିସି। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ଇମଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେସି, ଭିକ୍ଖୂ ତଂ ଥେରାନଂ ଆରୋଚେସୁଂ, ଥେରା ତତିଯସଙ୍ଗୀତିଯଂ ସଙ୍ଗହଂ ଆରୋପେସୁଂ।

ନନ୍ଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ରେୱତୀପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

୭୧୪-୩୬।ଉଟ୍ଠେହି, ରେୱତେ, ସୁପାପଧମ୍ମେତି ଇଦଂ ରେୱତୀପେତୱତ୍ଥୁ। ତଂ ଯସ୍ମା ରେୱତୀୱିମାନୱତ୍ଥୁନା ନିବ୍ବିସେସଂ, ତସ୍ମା ଯଦେତ୍ଥ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯଂ ଗାଥାସୁ ଚ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ପରମତ୍ଥଦୀପନିଯଂ ୱିମାନୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନାଯଂ (ୱି॰ ୱ॰ ଅଟ୍ଠ॰ ୮୬୦ ରେୱତୀୱିମାନୱଣ୍ଣନା) ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇଦଞ୍ହି ନନ୍ଦିଯସ୍ସ ଦେୱପୁତ୍ତସ୍ସ ୱସେନ ୱିମାନୱତ୍ଥୁପାଠଇଯଂ ସଙ୍ଗହଂ ଆରୋପିତମ୍ପି ରେୱତୀପଟିବଦ୍ଧାଯ ଗାଥାଯ ୱସେନ ''ରେୱତୀପେତୱତ୍ଥୁ''ନ୍ତି ପେତୱତ୍ଥୁପାଠଇଯମ୍ପି ସଙ୍ଗହଂ ଆରୋପିତନ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ।

ରେୱତୀପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୫। ଉଚ୍ଛୁପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଇଦଂ ମମ ଉଚ୍ଛୁୱନଂ ମହନ୍ତନ୍ତି ଇଦଂ ଉଚ୍ଛୁପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ଭଗୱତି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରୋ ପୁରିସୋ ଉଚ୍ଛୁକଲାପଂ ଖନ୍ଧେ କତ୍ୱା ଏକଂ ଉଚ୍ଛୁଂ ଖାଦନ୍ତୋ ଗଚ୍ଛତି। ଅଥ ଅଞ୍ଞତରୋ ଉପାସକୋ ସୀଲୱା କଲ୍ୟାଣଧମ୍ମୋ ବାଲଦାରକେନ ସଦ୍ଧିଂ ତସ୍ସ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଗଚ୍ଛତି। ଦାରକୋ ଉଚ୍ଛୁଂ ପସ୍ସିତ୍ୱା ''ଦେହୀ''ତି ପରୋଦତି। ଉପାସକୋ ଦାରକଂ ପରୋଦନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ତଂ ପୁରିସଂ ସଙ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲାପମକାସି। ସୋ ପନ ପୁରିସୋ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ନ କିଞ୍ଚି ଆଲପି, ଦାରକସ୍ସ ଉଚ୍ଛୁଖଣ୍ଡମ୍ପି ନାଦାସି। ଉପାସକୋ ତଂ ଦାରକଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ''ଅଯଂ ଦାରକୋ ଅତିୱିଯ ରୋଦତି, ଇମସ୍ସ ଏକଂ ଉଚ୍ଛୁଖଣ୍ଡଂ ଦେହୀ''ତି ଆହ। ତଂ ସୁତ୍ୱା ସୋ ପୁରିସୋ ଅସହନ୍ତୋ ପଟିହତଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ଅନାଦରୱସେନ ଏକଂ ଉଚ୍ଛୁଲଟ୍ଠିଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ଖିପି।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ଚିରଂ ପରିଭାୱିତସ୍ସ ଲୋଭସ୍ସ ୱସେନ ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତି, ତସ୍ସ ଫଲଂ ନାମ ସକକମ୍ମସରିକ୍ଖକଂ ହୋତୀତି ଅଟ୍ଠକରୀସମତ୍ତଂ ଠାନଂ ଅୱତ୍ଥରନ୍ତଂ ଅଞ୍ଜନୱଣ୍ଣଂ ମୁସଲଦଣ୍ଡପରିମାଣେହି ଉଚ୍ଛୂହି ଘନସଞ୍ଛନ୍ନଂ ମହନ୍ତଂ ଉଚ୍ଛୁୱନଂ ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ମିଂ ଖାଦିତୁକାମତାଯ ''ଉଚ୍ଛୁଂ ଗହେସ୍ସାମୀ''ତି ଉପଗତମତ୍ତେ ତଂ ଉଚ୍ଛୂ ଅଭିହନନ୍ତି, ସୋ ତେନ ପୁଚ୍ଛିତୋ ପତତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ରାଜଗହଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ତଂ ପେତଂ ଅଦ୍ଦସ। ସୋ ଥେରଂ ଦିସ୍ୱା ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି –

୭୩୭।

''ଇଦଂ ମମ ଉଚ୍ଛୁୱନଂ ମହନ୍ତଂ, ନିବ୍ବତ୍ତତି ପୁଞ୍ଞଫଲଂ ଅନପ୍ପକଂ;

ତଂ ଦାନି ମେ ନ ପରିଭୋଗମେତି, ଆଚିକ୍ଖ ଭନ୍ତେ କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ।

୭୩୮।

''ହଞ୍ଞାମି ଖଜ୍ଜାମି ଚ ୱାଯମାମି, ପରିସକ୍କାମି ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ କିଞ୍ଚି;

ସ୍ୱାହଂ ଛିନ୍ନଥାମୋ କପଣୋ ଲାଲପାମି, କିସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ।

୭୩୯।

''ୱିଘାତୋ ଚାହଂ ପରିପତାମି ଛମାଯଂ,

ପରିୱତ୍ତାମି ୱାରିଚରୋୱ ଘମ୍ମେ;

ରୁଦତୋ ଚ ମେ ଅସ୍ସୁକା ନିଗ୍ଗଲନ୍ତି,

ଆଚିକ୍ଖ ଭନ୍ତେ କିସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ।

୭୪୦।

‘‘ଛାତୋ କିଲନ୍ତୋ ଚ ପିପାସିତୋ ଚ, ସନ୍ତସ୍ସିତୋ ସାତସୁଖଂ ନ ୱିନ୍ଦେ;

ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଏତମତ୍ଥଂ ଭଦନ୍ତେ, କଥଂ ନୁ ଉଚ୍ଛୁପରିଭୋଗଂ ଲଭେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି।

୭୪୧।

‘‘ପୁରେ ତୁୱଂ କମ୍ମମକାସି ଅତ୍ତନା, ମନୁସ୍ସଭୂତୋ ପୁରିମାଯ ଜାତିଯା;

ଅହଞ୍ଚ ତଂ ଏତମତ୍ଥଂ ୱଦାମି, ସୁତ୍ୱାନ ତ୍ୱଂ ଏତମତ୍ଥଂ ୱିଜାନ।

୭୪୨।

‘‘ଉଚ୍ଛୁଂ ତୁୱଂ ଖାଦମାନୋ ପଯାତୋ, ପୁରିସୋ ଚ ତେ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନ୍ୱଗଚ୍ଛି;

ସୋ ଚ ତଂ ପଚ୍ଚାସନ୍ତୋ କଥେସି, ତସ୍ସ ତୁୱଂ ନ କିଞ୍ଚି ଆଲପିତ୍ଥ।

୭୪୩।

‘‘ସୋ ଚ ତଂ ଅଭଣନ୍ତଂ ଅଯାଚି, ଦେହୟ୍ୟ ଉଚ୍ଛୁନ୍ତି ଚ ତଂ ଅୱୋଚ;

ତସ୍ସ ତୁୱଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ଉଚ୍ଛୁଂ ଅଦାସି, ତସ୍ସେତଂ କମ୍ମସ୍ସ ଅଯଂ ୱିପାକୋ।

୭୪୪।

‘‘ଇଙ୍ଘ ତ୍ୱଂ ଗନ୍ତ୍ୱାନ ପିଟ୍ଠିତୋ ଗଣ୍ହେୟ୍ୟାସି, ଗହେତ୍ୱାନ ତଂ ଖାଦସ୍ସୁ ଯାୱଦତ୍ଥଂ;

ତେନେୱ ତ୍ୱଂ ଅତ୍ତମନୋ ଭୱିସ୍ସସି, ହଟ୍ଠୋ ଚୁଦଗ୍ଗୋ ଚ ପମୋଦିତୋ ଚାତି।

୭୪୫।

‘‘ଗନ୍ତ୍ୱାନ ସୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅଗ୍ଗହେସି, ଗହେତ୍ୱାନ ତଂ ଖାଦି ଯାୱଦତ୍ଥଂ;

ତେନେୱ ସୋ ଅତ୍ତମନୋ ଅହୋସି, ହଟ୍ଠୋ ଚୁଦଗ୍ଗୋ ଚ ପମୋଦିତୋ ଚା’’ତି। –

ୱଚନପଟିୱଚନଗାଥା ପେତେନ ଥେରେନ ଚ ୱୁତ୍ତା।

୭୩୭-୮। ତତ୍ଥ କିସ୍ସାତି କୀଦିସସ୍ସ, କମ୍ମସ୍ସାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ। ହଞ୍ଞାମୀତି ୱିହଞ୍ଞାମି ୱିଘାତଂ ଆପଜ୍ଜାମି। ୱିହଞ୍ଞାମୀତି ୱା ୱିବାଧିଯାମି, ୱିସେସତୋ ପୀଳିଯାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଖଜ୍ଜାମୀତି ଖାଦିଯାମି, ଅସିପତ୍ତସଦିସେହି ନିସିତେହି ଖାଦନ୍ତେହି ୱିଯ ଉଚ୍ଛୁପତ୍ତେହି କନ୍ତିଯାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ୱାଯମାମୀତି ଉଚ୍ଛୁଂ ଖାଦିତୁଂ ୱାଯାମଂ କରୋମି। ପରିସକ୍କାମୀତି ପଯୋଗଂ କରୋମି। ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁନ୍ତି ଉଚ୍ଛୁରସଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ, ଉଚ୍ଛୁଂ ଖାଦିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଛିନ୍ନଥାମୋତି ଛିନ୍ନସହୋ ଉପଚ୍ଛିନ୍ନଥାମୋ, ପରିକ୍ଖୀଣବଲୋତି ଅତ୍ଥୋ। କପଣୋତି ଦୀନୋ। ଲାଲପାମୀତି ଦୁକ୍ଖେନ ଅଟ୍ଟିତୋ ଅତିୱିଯ ୱିଲପାମି।

୭୩୯।ୱିଘାତୋତି ୱିଘାତୱା, ୱିହତବଲୋ ୱା। ପରିପତାମି ଛମାଯନ୍ତି ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଭୂମିଯଂ ପପତାମି। ପରିୱତ୍ତାମୀତି ପରିୱତ୍ତାମି। ୱାରିଚରୋୱାତି ମଚ୍ଛୋ ୱିଯ। ଘମ୍ମେତି ଘମ୍ମସନ୍ତତ୍ତେ ଥଲେ।

୭୪୦-୪।ସନ୍ତସ୍ସିତୋତି ଓଟ୍ଠକଣ୍ଡତାଳୂନଂ ସୋସପ୍ପତ୍ତିଯା ସୁଟ୍ଠୁ ତସିତୋ। ସାତସୁଖନ୍ତି ସାତଭୂତଂ ସୁଖଂ। ନ ୱିନ୍ଦେତି ନ ଲଭାମି। ତନ୍ତି ତୁୱଂ। ୱିଜାନାତି ୱିଜାନାହି। ପଯାତୋତି ଗନ୍ତୁଂ ଆରଦ୍ଧୋ। ଅନ୍ୱଗଚ୍ଛୀତି ଅନୁବନ୍ଧି। ପଚ୍ଚାସନ୍ତୋତି ପଚ୍ଚାସୀସମାନୋ। ତସ୍ସେତଂ କମ୍ମସ୍ସାତି ଏତ୍ଥ ଏତନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ପିଟ୍ଠିତୋ ଗଣ୍ହେଯ୍ୟାସୀତି ଅତ୍ତନୋ ପିଟ୍ଠିପସ୍ସେନେୱ ଉଚ୍ଛୁଂ ଗଣ୍ହେଯ୍ୟାସି। ପମୋଦିତୋତି ପମୁଦିତୋ।

୭୪୫।ଗହେତ୍ୱାନ ତଂ ଖାଦି ଯାୱଦତ୍ଥନ୍ତି ଥେରେନ ଆଣତ୍ତିନିଯାମେନ ଉଚ୍ଛୁଂ ଗହେତ୍ୱା ଯଥାରୁଚି ଖାଦିତ୍ୱା ମହନ୍ତଂ ଉଚ୍ଛୁକଲାପଂ ଗହେତ୍ୱା ଥେରସ୍ସ ଉପନେସି, ଥେରୋ ତଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ତେନେୱ ତଂ ଉଚ୍ଛୁକଲାପଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ୱେଳୁୱନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ଅଦାସି, ଭଗୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଅନୁମୋଦନଂ ଅକାସି, ପେତୋ ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଗତୋ, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯଥାସୁଖଂ ଉଚ୍ଛୁଂ ପରିଭୁଞ୍ଜି।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ତାୱତିଂସେସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ସା ପନେସା ପେତସ୍ସ ପୱତ୍ତି ମନୁସ୍ସଲୋକେ ପାକଟା ଅହୋସି। ଅଥ ମନୁସ୍ସା ସତ୍ଥାରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ। ସତ୍ଥା ତେସଂ ତମତ୍ଥଂ ୱିତ୍ଥାରତୋ କଥେତ୍ୱା ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ତଂ ସୁତ୍ୱା ମନୁସ୍ସା ମଚ୍ଛେରମଲତୋ ପଟିୱିରତା ଅହେସୁନ୍ତି।

ଉଚ୍ଛୁପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୬। କୁମାରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ସାୱତ୍ଥିନାମ ନଗରନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ଦ୍ୱେ ପେତେ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର କୋସଲରଞ୍ଞୋ ଦ୍ୱେ ପୁତ୍ତା ପାସାଦିକା ପଠମୱଯେ ଠିତା ଯୋବ୍ବନମଦମତ୍ତା ପରଦାରକମ୍ମଂ କତ୍ୱା କାଲଂ କତ୍ୱା ପରିଖାପିଟ୍ଠେ ପେତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ। ତେ ରତ୍ତିଯଂ ଭେରୱେନ ସଦ୍ଦେନ ପରିଦେୱିଂସୁ। ମନୁସ୍ସା ତଂ ସୁତ୍ୱା ଭୀତତସିତା ''ଏୱଂ କତେ ଇଦଂ ଅୱମଙ୍ଗଲଂ ୱୂପସମ୍ମତୀ''ତି ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ମହାଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ''ଉପାସକା ତସ୍ସ ସଦ୍ଦସ୍ସ ସୱନେନ ତୁମ୍ହାକଂ ନ କୋଚି ଅନ୍ତରାଯୋ''ତି ୱତ୍ୱା ତସ୍ସ କାରଣଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ତେସଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁଂ –

୭୪୬।

''ସାୱତ୍ଥି ନାମ ନଗରଂ, ହିମୱନ୍ତସ୍ସ ପସ୍ସତୋ;

ତତ୍ଥ ଆସୁଂ ଦ୍ୱେ କୁମାରା, ରାଜପୁତ୍ତାତି ମେ ସୁତଂ।

୭୪୭।

''ସମ୍ମତ୍ତା ରଜନୀଯେସୁ, କାମସ୍ସାଦାଭିନନ୍ଦିନୋ;

ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନସୁଖେ ଗିଦ୍ଧା, ନ ତେ ପସ୍ସିଂସୁନାଗତଂ।

୭୪୮।

''ତେ ଚୁତା ଚ ମନୁସ୍ସତ୍ତା, ପରଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା;

ତେଧ ଘୋସେନ୍ତ୍ୟଦିସ୍ସନ୍ତା, ପୁବ୍ବେ ଦୁକ୍କଟମତ୍ତନୋ।

୭୪୯।

‘‘ବହୂସୁ ୱତ ସନ୍ତେସୁ, ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେ ଉପଟ୍ଠିତେ;

ନାସକ୍ଖିମ୍ହା ଚ ଅତ୍ତାନଂ, ପରିତ୍ତଂ କାତୁଂ ସୁଖାୱହଂ।

୭୫୦।

‘‘କିଂ ତତୋ ପାପକଂ ଅସ୍ସ, ଯଂ ନୋ ରାଜକୁଲା ଚୁତା;

ଉପପନ୍ନା ପେତ୍ତିୱିସଯଂ, ଖୁପ୍ପିପାସସମପ୍ପିତା।

୭୫୧।

‘‘ସାମିନୋ ଇଧ ହୁତ୍ୱାନ, ହୋନ୍ତି ଅସାମିନୋ ତହିଂ;

ଭମନ୍ତି ଖୁପ୍ପିପାସାଯ, ମନୁସ୍ସା ଉନ୍ନତୋନତା।

୭୫୨।

‘‘ଏତମାଦୀନୱଂ ଞତ୍ୱା, ଇସ୍ସରମଦସମ୍ଭୱଂ;

ପହାଯ ଇସ୍ସରମଦଂ, ଭୱେ ସଗ୍ଗଗତୋ ନରୋ;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ସପ୍ପଞ୍ଞୋ, ସଗ୍ଗଂ ସୋ ଉପପଜ୍ଜତୀ’’ତି – ଗାଥା ଅଭାସି;

୭୪୬। ତତ୍ଥ ଇତି ମେ ସୁତନ୍ତି ନ କେୱଲଂ ଅତ୍ତନୋ ଞାଣେନ ଦିଟ୍ଠମେୱ, ଅଥ ଖୋ ଲୋକେ ପାକଟଭାୱେନ ଏୱଂ ମଯା ସୁତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୭୪୭।କାମସ୍ସାଦାଭିନନ୍ଦିନୋତି କାମଗୁଣେସୁ ଅସ୍ସାଦୱସେନ ଅଭିନନ୍ଦନସୀଲା। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନସୁଖେ ଗିଦ୍ଧାତି ୱତ୍ତମାନସୁଖମତ୍ତେ ଗିଦ୍ଧା ଗଥିତା ହୁତ୍ୱା। ନ ତେ ପସ୍ସିଂସୁନାଗତନ୍ତି ଦୁଚ୍ଚରିତଂ ପହାଯ ସୁଚରିତଂ ଚରିତ୍ୱା ଅନାଗତଂ ଆଯତିଂ ଦେୱମନୁସ୍ସେସୁ ଲଦ୍ଧବ୍ବଂ ସୁଖଂ ତେ ନ ଚିନ୍ତେସୁଂ।

୭୪୮।ତେଧ ଘୋସେନ୍ତ୍ୟଦିସ୍ସନ୍ତାତି ତେ ପୁବ୍ବେ ରାଜପୁତ୍ତଭୂତା ପେତା ଇଧ ସାୱତ୍ଥିଯା ସମୀପେ ଅଦିସ୍ସମାନରୂପା ଘୋସେନ୍ତି କନ୍ଦନ୍ତି। କିଂ କନ୍ଦନ୍ତୀତି ଆହ ‘‘ପୁବ୍ବେ ଦୁକ୍କଟମତ୍ତନୋ’’ତି।

୭୪୯। ଇଦାନି ତେସଂ କନ୍ଦନସ୍ସ କାରଣଂ ହେତୁତୋ ଚ ଫଲତୋ ଚ ୱିଭଜିତ୍ୱା ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ବହୂସୁ ୱତ ସନ୍ତେସୂ’’ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ।

ତତ୍ଥ ବହୂସୁ ୱତ ସନ୍ତେସୂତି ଅନେକେସୁ ଦକ୍ଖିଣେଯ୍ୟେସୁ ୱିଜ୍ଜମାନେସୁ। ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେ ଉପଟ୍ଠିତେତି ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକେ ଦାତବ୍ବଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେପି ସମୀପେ ଠିତେ, ଲବ୍ଭମାନେତି ଅତ୍ଥୋ। ପରିତ୍ତଂ ସୁଖାୱହନ୍ତି ଅପ୍ପମତ୍ତକମ୍ପି ଆଯତିଂ ସୁଖାୱହଂ ପୁଞ୍ଞଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ସୋତ୍ଥିଂ ନିରୁପଦ୍ଦୱଂ କାତୁଂ ନାସକ୍ଖିମ୍ହା ୱତାତି ଯୋଜନା।

୭୫୦।କିଂ ତତୋ ପାପକଂ ଅସ୍ସାତି ତତୋ ପାପକଂ ଲାମକଂ ନାମ କିଂ ଅଞ୍ଞଂ ଅସ୍ସ ସିଯା। ଯଂ ନୋ ରାଜକୁଲା ଚୁତାତି ଯେନ ପାପକମ୍ମେନ ମଯଂ ରାଜକୁଲତୋ ଚୁତା ଇଧ ପେତ୍ତିୱିସଯଂ ଉପପନ୍ନା ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତା ଖୁପ୍ପିପାସସମପ୍ପିତା ୱିଚରାମାତି ଅତ୍ଥୋ।

୭୫୧।ସାମିନୋ ଇଧ ହୁତ୍ୱାନାତି ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ଲୋକେ ଯସ୍ମିଂଯେୱ ଠାନେ ପୁବ୍ବେ ସାମିନୋ ହୁତ୍ୱା ୱିଚରନ୍ତି, ତହିଂ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଠାନେ ହୋନ୍ତି ଅସ୍ସାମିନୋ। ମନୁସ୍ସା ଉନ୍ନତୋନତାତି ମନୁସ୍ସକାଲେ ସାମିନୋ ହୁତ୍ୱା କାଲକତା କମ୍ମୱସେନ ଓନତା ଭମନ୍ତି ଖୁପ୍ପିପାସାଯ, ପସ୍ସ ସଂସାରପକତିନ୍ତି

ଦସ୍ସେତି।

୭୫୨।ଏତମାଦୀନୱଂ ଞତ୍ୱା, ଇସ୍ସରମଦସମ୍ମତ୍ତନ୍ତି ଏତଂ ଇସ୍ସରିଯମଦୱସେନ ସମ୍ଭୂତଂ ଅପାଯୂପପତ୍ତିସଙ୍ଖାତଂ ଆଦୀନୱଂ ଦୋସଂ ଞତ୍ୱା ପହାଯ ଇସ୍ସରିଯମଦଂ ପୁଞ୍ଞପ୍ପସୁତୋ ହୁତ୍ୱା। ଭୱେ ସଗ୍ଗଗତୋ ନରୋତି ସଗ୍ଗଂ ଦେୱଲୋକଂ ଗତୋଯେୱ ଭୱେଯ୍ଯ।

ଇତି ସତ୍ଥା ତେସଂ ପେତାନଂ ପୱତ୍ତିଂ କଥେତ୍ୱା ତେହି ମନୁସ୍ସେହି କତଂ ଦାନଂ ତେସଂ ପେତାନଂ ଉଦ୍ଦିସାପେତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଅଜ୍ଝାସଯାନୁରୂପଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

କୁମାରପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। ରାଜପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ପୁବ୍ବେକତାନଂ କମ୍ମାନନ୍ତି ଇଦଂ ସତ୍ଥା ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତୋ ରାଜପୁତ୍ତପେତଂ ଆରବ୍ଭ କଥେସି। ତତ୍ଥ ଯୋ ସୋ ଅତୀତେ କିତୱସ୍ସ ନାମ ରଞ୍ଞୋ ପୁତ୍ତୋ ଅତୀତେ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେ ଅପରଜ୍ଝିତ୍ୱା ବହୂନି ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି ନିରଯେ ପଚ୍ଚିତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକାୱସେସେନ ପେତେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନୋ। ସୋ ଇଧ ‘‘ରାଜପୁତ୍ତପେତୋ’’ତି ଅଧିପ୍ପେତୋ। ତସ୍ସ ୱତ୍ଥୁ ହେଟ୍ଠା ସାଣୱାସିପେତୱତ୍ଥୁମ୍ହି ୱିତ୍ଥାରତୋ ଆଗତମେୱ, ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଗହେତବ୍ବଂ। ସତ୍ଥା ହି ତଦା ଥେରେନ ଅତ୍ତନୋ ଞାତିପେତାନଂ ପୱତ୍ତିଯା କଥିତାଯ ‘‘ନ କେୱଲଂ ତୱ ଞାତକାଯେୱ, ଅଥ ଖୋ ତ୍ୱମ୍ପି ଇତୋ ଅନନ୍ତରାତୀତେ ଅତ୍ତଭାୱେ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ତେନ ଯାଚିତୋ –

୭୫୩।

‘‘ପୁବ୍ବେ କତାନଂ କମ୍ମାନଂ, ୱିପାକୋ ମଥଯେ ମନଂ;

ରୂପେ ସଦ୍ଦେ ରସେ ଗନ୍ଧେ, ଫୋଟ୍ଠବ୍ବେ ଚ ମନୋରମେ।

୭୫୪।

‘‘ନଚ୍ଚଂ ଗୀତଂ ରତିଂ ଖିଡ୍ଡଂ, ଅନୁଭୁତ୍ୱା ଅନପ୍ପକଂ;

ଉଯ୍ଯାନେ ପରିଚରିତ୍ୱା, ପୱିସନ୍ତୋ ଗିରିବ୍ବଜଂ।

୭୫୫।

‘‘ଇସିଂ ସୁନେତ୍ତମଦ୍ଦକ୍ଖି, ଅତ୍ତଦନ୍ତଂ ସମାହିତଂ;

ଅପ୍ପିଚ୍ଛଂ ହିରିସମ୍ପନ୍ନଂ, ଉଞ୍ଛେ ପତ୍ତଗତେ ରତଂ।

୭୫୬।

‘‘ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧତୋ ଓରୁଯ୍ହ, ଲଦ୍ଧା ଭନ୍ତେତି ଚାବ୍ରୱି;

ତସ୍ସ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱାନ, ଉଚ୍ଚଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ଖତ୍ତିଯୋ।

୭୫୭।

‘‘ଥଣ୍ଡିଲେ ପତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା, ହସମାନୋ ଅପକ୍କମି;

ରଞ୍ଞୋ କିତଓସ୍ସାହଂ ପୁତ୍ତୋ, କିଂ ମଂ ଭିକ୍ଖୁ କରିସ୍ସସି।

୭୫୮।

‘‘ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଫରୁସସ୍ସ, ୱିପାକୋ କଟୁକୋ ଅହୁ;

ଯଂ ରାଜପୁତ୍ତୋ ୱେଦେସି, ନିରଯମ୍ହି ସମପ୍ପିତୋ।

୭୫୯।

‘‘ଛଠଏୱ ଚତୁରାସୀତି, ୱସ୍ସାନି ନହୁତାନି ଚ;

ଭୁସଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛିତ୍ଥୋ, ନିରଯେ କତକିବ୍ବିସୋ।

୭୬୦।

‘‘ଉତ୍ତାନୋପି ଚ ପଚ୍ଚିତ୍ଥ, ନିକୁଜ୍ଜୋ ୱାମଦକ୍ଖିଣୋ;

ଉଦ୍ଧଂପାଦୋ ଠିତୋ ଚେୱ, ଚିରଂ ବାଲୋ ଅପଚ୍ଚଥ।

୭୬୧।

‘‘ବହୂନି ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି, ପୂଗାନି ନହୁତାନି ଚ;

ଭୁସଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛିତ୍ଥୋ, ନିରଯେ କତକିବ୍ବିସୋ।

୭୬୨।

‘‘ଏତାଦିସଂ ଖୋ କଟୁକଂ, ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠପ୍ପଦୋସିନଂ;

ପଚ୍ଚନ୍ତି ପାପକମ୍ମନ୍ତା, ଇସିମାସଜ୍ଜ ସୁବ୍ବତଂ।

୭୬୩।

‘‘ସୋ ତତ୍ଥ ବହୁୱସ୍ସାନି, ୱେଦଯିତ୍ୱା ବହୁଂ ଦୁଖଂ;

ଖୁପ୍ପିପାସହତୋ ନାମ, ପେତୋ ଆସି ତତୋ ଚୁତୋ।

୭୬୪।

‘‘ଏତମାଦୀନୱଂ ଞତ୍ୱା, ଇସ୍ସରମଦସମ୍ଭୱଂ;

ପହାଯ ଇସ୍ସରମଦଂ, ନିୱାତମନୁୱତ୍ତଯେ।

୭୬୫।

‘‘ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ପାସଂସୋ, ଯୋ ବୁଦ୍ଧେସୁ ସଗାରୱୋ;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ସପ୍ପଞ୍ଞୋ, ସଗ୍ଗଂ ସୋ ଉପପଜ୍ଜତୀ’’ତି। –

ଇଦଂ ପେତୱତ୍ଥୁଂ କଥେସି।

୭୫୩। ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବେ କତାନଂ କମ୍ମାନଂ, ୱିପାକୋ ମଥଯେ ମନନ୍ତି ପୁରିମାସୁ ଜାତୀସୁ କତାନଂ ଅକୁସଲକମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ଉଠଆରଂ ହୁତ୍ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନଂ ଅନ୍ଧବାଲାନଂ ଚିତ୍ତଂ ମଥଯେଯ୍ଯ ଅଭିଭୱେଯ୍ଯ, ପରେସଂ ଅନତ୍ଥକରଣମୁଖେନ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥଂ ଉପ୍ପାଦେଯ୍ଯାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

ଇଦାନି ତଂ ଚିତ୍ତମଥନଂ ୱିସଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ରୂପେ ସଦ୍ଦେ’’ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ରୂପେତି ରୂପହେତୁ, ଯଥିଚ୍ଛିତସ୍ସ ମନାପିଯସ୍ସ ରୂପାରମ୍ମଣସ୍ସ ପଟିଲାଭନିମିତ୍ତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସଦ୍ଦେତିଆଦୀସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

୭୫୪। ଏୱଂ ସାଧାରଣତୋ ୱୁତ୍ତମତ୍ଥଂ ଅସାଧାରଣତୋ ନିଯମେତ୍ୱା ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ‘‘ନଚ୍ଚଂ ଗୀତ’’ନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ରତିନ୍ତି କାମରତିଂ। ଖିଡ୍ଡନ୍ତି ସହାଯକାଦୀହି କେଳିଂ। ଗିରିବ୍ବଜନ୍ତି ରାଜଗହଂ।

୭୫୫।ଇସିନ୍ତି ଅସେକ୍ଖାନଂ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧାଦୀନଂ ଏସନଟ୍ଠେନ ଇସିଂ। ସୁନେତ୍ତନ୍ତି ଏୱଂନାମକଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ। ଅତ୍ତଦନ୍ତନ୍ତି ଉତ୍ତମେନ ଦମଥେନ ଦମିତଚିତ୍ତଂ। ସମାହିତନ୍ତି ଅରହତ୍ତଫଲସମାଧିନା ସମାହିତଂ। ଉଞ୍ଛେ ପତ୍ତଗତେ ରତନ୍ତି ଉଞ୍ଛେନ ଭିକ୍ଖାଚାରେନ ଲଦ୍ଧେ ପତ୍ତଗତେ ପତ୍ତପରିଯାପନ୍ନେ ଆହାରେ ରତଂ ସନ୍ତୁଟ୍ଠଂ।

୭୫୬।ଲଦ୍ଧା, ଭନ୍ତେତି ଚାବ୍ରୱୀତି ‘‘ଅପି, ଭନ୍ତେ, ଭିକ୍ଖା ଲଦ୍ଧା’’ତି ୱିସ୍ସାସଜନନତ୍ଥଂ କଥେସି। ଉଚ୍ଚଂ ପଗ୍ଗଯ୍ହାତି ଉଚ୍ଚତରଂ କତ୍ୱା ପତ୍ତଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା।

୭୫୭।ଥଣ୍ଡିଲେ ପତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱାତି ଖରକଠିନେ ଭୂମିପ୍ପଦେସେ ଖିପନ୍ତୋ ପତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା। ଅପକ୍କମୀତି ଥୋକଂ ଅପସକ୍କି। ଅପସକ୍କନ୍ତୋ ଚ ‘‘ଅକାରଣେନେୱ ଅନ୍ଧବାଲୋ ମହନ୍ତଂ ଅନତ୍ଥଂ ଅତ୍ତନୋ ଅକାସୀ’’ତି କରୁଣାଯନୱସେନ ଓଲୋକେନ୍ତଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ରାଜପୁତ୍ତୋ ଆହ ‘‘ରଞ୍ଞୋ କିତୱସ୍ସାହଂ ପୁତ୍ତୋ, କିଂ ମଂ ଭିକ୍ଖୁ କରିସ୍ସସୀ’’ତି।

୭୫୮।ଫରୁସସ୍ସାତି ଦାରୁଣସ୍ସ। କଟୁକୋତି ଅନିଟ୍ଠୋ। ଯନ୍ତି ଯଂ ୱିପାକଂ। ସମପ୍ପିତୋତି ଅଲ୍ଲୀନୋ।

୭୫୯।ଛଠଏୱ ଚତୁରାସୀତି, ୱସ୍ସାନି ନହୁତାନି ଚାତି ଉତ୍ତାନୋ ନିପନ୍ନୋ ଚତୁରାସୀତିୱସ୍ସସହସ୍ସାନି, ନିକୁଜ୍ଜୋ, ୱାମପସ୍ସେନ, ଦକ୍ଖିଣପସ୍ସେନ, ଉଦ୍ଧଂପାଦୋ, ଓଲମ୍ବିକୋ, ଯଥାଠିତୋ ଚାତି ଏୱଂ ଛ ଚତୁରାସୀତିସହସ୍ସାନି ୱସ୍ସାନି ହୋନ୍ତି। ତେନାହ –

୭୬୦।

‘‘ଉତ୍ତାନୋପି ଚ ପଚ୍ଚିତ୍ଥ, ନିକୁଜ୍ଜୋ ୱାମଦକ୍ଖିଣୋ;

ଉଦ୍ଧଂପାଦୋ ଠିତୋ ଚେୱ, ଚିରଂ ବାଲୋ ଅପଚ୍ଚଥା’’ତି।

ତାନି ପନ ୱସ୍ସାନି ଯସ୍ମା ଅନେକାନି ନହୁତାନି ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ନହୁତାନୀ’’ତି। ଭୁସଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛିତ୍ଥୋତି ଅତିୱିଯ ଦୁକ୍ଖଂ ପାପୁଣି।

୭୬୧।ପୂଗାନୀତି ୱସ୍ସସମୂହେ, ଇଧ ପୁରିମଗାଥାଯ ଚ ଅଚ୍ଚନ୍ତସଂଯୋଗେ ଉପଯୋଗୱଚନଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ।

୭୬୨।ଏତାଦିସନ୍ତି ଏୱରୂପଂ। କଟୁକନ୍ତି ଅତିଦୁକ୍ଖଂ, ଭାୱନପଂସକନିଦ୍ଦେସୋଯଂ ‘‘ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦୀ’’ତିଆଦୀସୁ ୱିଯ। ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠପ୍ପଦୋସିନଂ ଇସିଂ ସୁଦ୍ଧତଂ ଆସଜ୍ଜ ଆସାଦେତ୍ୱା ପାପକମ୍ମନ୍ତା ପୁଗ୍ଗଲା ଏୱରୂପଂ କଟୁକଂ ଅତିୱିଯ ଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନ୍ତୀତି ଯୋଜନା।

୭୬୩।ସୋତି ସୋ ରାଜପୁତ୍ତପେତୋ। ତତ୍ଥାତି ନିରଯେ। ୱେଦଯିତ୍ୱାତି ଅନୁଭୱିତ୍ୱା। ନାମାତି ବ୍ଯୁପାକଟଭାୱେନ। ତତୋ ଚୁତୋତି ନିରଯତୋ ଚୁତୋ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

ଏଵଂ ଭଗଵା ରାଜପୁତ୍ତପେତକଥାଯ ତତ୍ଥ ସନ୍ନିପତିତଂ ମହାଜନଂ ସଂଵେଜେତ୍ଵା ଉପରି ସଚ୍ଚାନି ପକାସେସି। ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ବହୂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲାଦୀନି ସମ୍ପାପୁଣିଂସୂତି।

ରାଜପୁତ୍ତପେତଵତ୍ଥୁଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ଗୂଥଖାଦକପେତଵତ୍ଥୁଵଣ୍ଣନା

ଗୂଥକୂପତୋଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ଵାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତଵନେ ଵିହରନ୍ତେ ଏକଂ ଗୂଥଖାଦକପେତଂ ଆରବ୍ଭ ଵୁତ୍ତଂ। ସାଵତ୍ଥିଯା କିର ଅଵିଦୂରେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗାମକେ ଏକୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ଅତ୍ତନୋ କୁଲୂପକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଵିହାରଂ କାରେସି। ତତ୍ଥ ନାନାଜନପଦତୋ ଭିକ୍ଖୂ ଆଗନ୍ତ୍ଵା ପଟିଵସିଂସୁ। ତେ ଦିସ୍ଵା ମନୁସ୍ସା ପସନ୍ନଚିତ୍ତା ପଣୀତେନ ପଚ୍ଚଯେନ ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ। କୁଲୂପକୋ ଭିକ୍ଖୁ ତଂ ଅସହମାନୋ ଇସ୍ସାପକତୋ ହୁତ୍ଵା ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଦୋସଂ ଵଦନ୍ତୋ କୁଟୁମ୍ବିକଂ ଉଜ୍ଝାପେସି। କୁଟୁମ୍ବିକୋ ତେ ଭିକ୍ଖୂ କୁଲୂପକଞ୍ଚ ପରିଭଵନ୍ତୋ ପରିଭାସି। ଅଥ କୁଲୂପକୋ କାଲଂ କତ୍ଵା ତସ୍ମିଂଯେଵ ଵିହାରେ ଵଚ୍ଚକୁଟିଯଂ ପେତୋ ହୁତ୍ଵା ନିବ୍ବତ୍ତି, କୁଟୁମ୍ବିକୋ ପନ କାଲଂ କତ୍ଵା ତସ୍ସେଵ ଉପରି ପେତୋ ହୁତ୍ଵା ନିବ୍ବତ୍ତି। ଅଥାଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ତଂ ଦିସ୍ଵା ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୭୬୬।

''ଗୂଥକୂପତୋ ଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ଵା, କୋ ନ ଦୀନୋ ପତିଟ୍ଠସି;

ନିସ୍ସଂସଯଂ ପାପକମ୍ମନ୍ତୋ, କିଂ ନୁ ସଦ୍ଦହସେ ତୁଵ''ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତଂ ସୁତ୍ଵା ପେତୋ –

୭୬୭।

''ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୋମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତୋ ଯମଲୋକିକୋ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ଵାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋ''ତି। –

ଗାଥାଯ ଅତ୍ତାନଂ ଆଚିକ୍ଖି। ଅଥ ନଂ ଥେରୋ –

୭୬୮।

''କିଂ ନୁ କାଯେନ ଵାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମଵିପାକେନ, ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛସୀ''ତି। –

ଗାଥାଯ ତେନ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛି। ସୋ ପେତୋ –

୭୬୯।

''ଅହୁ ଆଵାସିକୋ ମଯ୍ହଂ, ଇସ୍ସୁକୀ କୁଲମଚ୍ଛରୀ;

ଅଜ୍ଝାସିତୋ ମଯ୍ହଂ ଘରେ, କଦରିଯୋ ପରିଭାସକୋ।

୭୭୦।

''ତସ୍ସାହଂ ଵଚନଂ ସୁତ୍ଵା, ଭିକ୍ଖଵୋ ପରିଭାସିସଂ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋ’’ତି। –

ଦ୍ୱୀହି ଗାଥାହି ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ କଥେସି।

୭୬୯। ତତ୍ଥ ଅହୁ ଆୱାସିକୋ ମୟ୍ହନ୍ତି ମୟ୍ହଂ ଆୱାସେ ମୟା କତୱିହାରେ ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଆୱାସିକୋ ନିବଦ୍ଧୱସନକୋ ଅହୋସି। ଅଜ୍ଝାସିତୋ ମୟ୍ହଂ ଘରେତି କୁଲୂପକଭାୱେନ ମମ ଗେହେ ତଣ୍ହାଭିନିୱେସୱସେନ ଅଭିନିୱିଟ୍ଠୋ।

୭୭୦।ତସ୍ସାତି ତସ୍ସ କୁଲୂପକଭିକ୍ଖୁସ୍ସ। ଭିକ୍ଖୱୋତି ଭିକ୍ଖୂ। ପରିଭାସିସନ୍ତି ଅକ୍କୋସିଂ। ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋତି ଇମିନା ଆକାରେନ ପେତଯୋନିଂ ଉପଗତୋ ପେତଭୂତୋ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ଇତରସ୍ସ ଗତିଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୭୭୧।

‘‘ଅମିତ୍ତୋ ମିତ୍ତୱଣ୍ଣେନ, ଯୋ ତେ ଆସି କୁଲୂପକୋ;

କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଦୁପ୍ପଞ୍ଞୋ, କିଂ ନୁ ପେଚ୍ଚ ଗତିଂ ଗତୋ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ମିତ୍ତୱଣ୍ଣେନାତି ମିତ୍ତପତିରୂପେନ ମିତ୍ତପତିରୂପତାଯ।

ପୁନ ପେତୋ ଥେରସ୍ସ ତମତ୍ଥଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ –

୭୭୨।

‘‘ତସ୍ସେୱାହଂ ପାପକମ୍ମସ୍ସ, ସୀସେ ତିଟ୍ଠାମି ମତ୍ଥକେ;

ସୋ ଚ ପରୱିସଯଂ ପତ୍ତୋ, ମମେୱ ପରିଚାରକୋ।

୭୭୩।

‘‘ଯଂ ଭଦନ୍ତେ ହଦନ୍ତଞ୍ଞେ, ଏତଂ ମେ ହୋତି ଭୋଜନଂ;

ଅହଞ୍ଚ ଖୋ ଯଂ ହଦାମି, ଏତଂ ସୋ ଉପଜୀୱତୀ’’ତି। – ଗାଥାଦ୍ୱଯମାହ;

୭୭୨। ତତ୍ଥ ତସ୍ସେୱାତି ତସ୍ସେୱ ମୟ୍ହଂ ପୁବ୍ବେ କୁଲୂପକଭିକ୍ଖୁଭୂତସ୍ସ ପେତସ୍ସ। ପାପକମ୍ମସ୍ସାତି ପାପସମାଚାରସ୍ସ। ସୀସେ ତିଟ୍ଠାମି ମତ୍ଥକେତି ସୀସେ ତିଟ୍ଠାମି, ତିଟ୍ଠନ୍ତୋ ଚ ମତ୍ଥକେ ଏୱ ତିଟ୍ଠାମି, ନ ସୀସପ୍ପମାଣେ ଆକାସେତି ଅତ୍ଥୋ। ପରୱିସଯଂ ପତ୍ତୋତି ମନୁସ୍ସଲୋକଂ ଉପାଦାଯ ପରୱିସଯଭୂତଂ ପେତ୍ତିୱିସଯଂ ପତ୍ତୋ। ମମେୱାତି ମୟ୍ହଂ ଏୱ ପରିଚାରକୋ ଅହୋସୀତି ୱଚନସେସୋ।

୭୭୩।ଯଂ ଭଦନ୍ତେ ହଦନ୍ତଞ୍ଞେତି ଭଦନ୍ତେ, ଅୟ୍ୟ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନ, ତସ୍ସଂ ୱଚ୍ଚକୁଟିଯଂ ଯଂ ଅଞ୍ଞେ ଉହଦନ୍ତି ୱଚ୍ଚଂ ଓସ୍ସଜନ୍ତି। ଏତଂ ମେ ହୋତି ଭୋଜନନ୍ତି ଏତଂ ୱଚ୍ଚଂ ମୟ୍ହଂ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଭୋଜନଂ ହୋତି। ଯଂ ହଦାମୀତି ତଂ ପନ ୱଚ୍ଚଂ ଖାଦିତ୍ୱା ଯମହଂ ୱଚ୍ଚଂ କରୋମି। ଏତଂ ସୋ ଉପଜୀୱତୀତି ଏତଂ ମମ ୱଚ୍ଚଂ ସୋ କୁଲୂପକପେତୋ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଖାଦନୱସେନ ଉପଜୀୱତି, ଅତ୍ତଭାୱଂ ଯାପେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତେସୁ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ପେସଲେ ଭିକ୍ଖୂ ‘‘ଏୱଂ ଆହାରପରିଭୋଗତୋ ୱରଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଗୂଥଖାଦନ’’ନ୍ତି ଅକ୍କୋସି। କୁଲୂପକୋ ପନ କୁଟୁମ୍ବିକମ୍ପି ତଥାୱଚନେ ସମାଦପେତ୍ୱା ସଯଂ ତଥା ଅକ୍କୋସି, ତେନସ୍ସ ତତୋପି ପଟିକୁଟ୍ଠତରା ଜୀୱିକା ଅହୋସି। ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ଉପୱାଦେ ଆଦୀନୱଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା

ମହାଜନସ୍ସ ସାଟ୍ଠିକା ଅହୋସୀତି।

ଗୂଥଖାଦକପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଗୂଥଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

୭୭୪-୮୧।ଗୂଥକୂପତୋଉଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗୂଥଖାଦକପେତିଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ସା ୱତ୍ଥୁ ଅନନ୍ତରୱତ୍ଥୁସଦିସଂ। ତତ୍ଥ ଉପାସକେନ ୱିହାରୋ କାରିତୋତି ଉପାସକସ୍ସ ୱସେନ ଆଗତଂ, ଇଧ ପନ ଉପାସିକାଯାତି ଅଯମେୱ ୱିସେସୋ। ସେସଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଗାଥାସୁ ଚ ଅପୁବ୍ବଂ ନତ୍ଥି।

ଗୂଥଖାଦକପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣାନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୦। ଗଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାତ୍ଥାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ସମ୍ବହୁଲେ ପେତେ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିଯଂ କିର ସମ୍ବହୁଲା ମନୁସ୍ସା ଗଣଭୂତା ଅସ୍ସଦ୍ଧା ଅପ୍ପସନ୍ନା ମଚ୍ଛେରମଲପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତା ଦାନାଦିସୁଚରିତୱିମୁଖା ହୁତ୍ୱା ଚିରଂ ଜୀୱିତ୍ୱା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ନଗରସ୍ସ ସମୀପେ ପେତଯୋନିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ । ଅଥେକଦିୱସଂ ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ପେତେ ଦିସ୍ୱା –

୭୮୨।

''ନଗ୍ଗା ଦୁବ୍ବଣରୂପାତ୍ଥ, କିସା ଧମନିସନ୍ଥତା;

ଉପ୍ଫାସୁଲିକା କିସିକା, କେ ନୁ ତୁମ୍ହେତ୍ଥ ମାରିସା''ତି। –

ଗାଥାଯ ପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣରୂପାତ୍ଥାତି ଦୁବ୍ବଣ୍ଣସରୀରା ହୋଥ। କେ ନୁ ତୁମ୍ହେତ୍ଥାତି ତୁମ୍ହେ କେ ନୁ ନାମ ଭୱଥ। ମାରିସାତି ତେ ଅତ୍ତନୋ ସାରୁପ୍ପୱସେନ ଆଲପତି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତା –

୭୮୩।

''ମଯଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତମ୍ହା, ଦୁଗ୍ଗତା ଯମଲୋକିକା;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା''ତି। –

ଗାଥାଯ ଅତ୍ତନୋ ପେତଭାୱଂ ପକାସେତ୍ୱା ପୁନ ଥେରେନ –

୭୮୪।

''କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତା''ତି। –

ଗାଥାଯ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛିତା –

୭୮୫।

‘‘ଅନାୱଟେସୁ ତିତ୍ଥେସୁ, ୱିଚିନିମ୍ହ ଦ୍ଧମାସକଂ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକମ୍ହ ଅତ୍ତନୋ।

୭୮୬।

‘‘ନଦିଂ ଉପେମ ତସିତା, ରିତ୍ତକା ପରିୱତ୍ତତି;

ଛାଯଂ ଉପେମ ଉଣ୍ହେସୁ, ଆତପୋ ପରିୱତ୍ତତି।

୭୮୭।

‘‘ଅଗ୍ଗିୱଣ୍ଣୋ ଚ ନୋ ୱାତୋ, ଡହନ୍ତୋ ଉପୱାଯତି;

ଏତଞ୍ଚ ଭନ୍ତେ ଅରହାମ, ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ପାପକଂ ତତୋ।

୭୮୮।

‘‘ଅପି ଯୋଜନାନି ଗଚ୍ଛାମ, ଛାତା ଆହାରଗେଧିନୋ;

ଅଲଦ୍ଧାୱ ନିୱତ୍ତାମ, ଅହୋ ନୋ ଅପ୍ପପୁଞ୍ଞତା।

୭୮୯।

‘‘ଛାତା ପମୁଚ୍ଛିତା ଭନ୍ତା, ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତା;

ଉତ୍ତାନା ପଟିକିରାମ, ଅୱକୁଜ୍ଜା ପତାମସେ।

୭୯୦।

‘‘ତେ ଚ ତତ୍ଥେୱ ପତିତା, ଭୂମିଯଂ ପଟିସୁମ୍ଭିତା;

ଉରଂ ସୀସଞ୍ଚ ଘଟ୍ଟେମ, ଅହୋ ନୋ ଅପ୍ପପୁଞ୍ଞତା।

୭୯୧।

‘‘ଏତଞ୍ଚ ଭନ୍ତେ ଅରହାମ, ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ପାପକଂ ତତୋ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକମ୍ହ ଅତ୍ତନୋ।

୭୯୨।

‘‘ତେ ହି ନୂନ ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଯୋନିଂ ଲଦ୍ଧାନ ମାନୁସିଂ;

ୱଦଞ୍ଞୂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନା, କାହାମ କୁସଲଂ ବହୁ’’ନ୍ତି। –

ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ କଥେସୁଂ।

୭୮୮। ତତ୍ଥ ଅପି ଯୋଜନାନି ଗଚ୍ଛାମାତି ଅନେକାନିପି ଯୋଜନାନି ଗଚ୍ଛାମ। କଥଂ? ଛାତା ଆହାରଗେଧିନୋତି , ଚିରକାଲଂ ଜିଘଚ୍ଛାଯ ଜିଘଚ୍ଛିତା ଆହାରେ ଗିଦ୍ଧା ଅଭିଗିଜ୍ଝନ୍ତା ହୁତ୍ୱା, ଏୱଂ ଗନ୍ତ୍ୱାପି କିଞ୍ଚି ଆହାରଂ ଅଲଦ୍ଧାଯେୱ ନିୱତ୍ତାମ। ଅପ୍ପପୁଞ୍ଞତାତି ଅପୁଞ୍ଞତା ଅକତକଲ୍ଯାଣତା।

୭୮୯।ଉତ୍ତାନାପଟିକିରାମାତି କଦାଚି ଉତ୍ତାନା ହୁତ୍ୱା ୱିକିରିଯମାନଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗା ୱିଯ ୱତ୍ତାମ। ଅୱକୁଜ୍ଜା ପତାମସେତି କଦାଚି ଅୱକୁଜ୍ଜା ହୁତ୍ୱା ପତାମ।

୭୯୦।ତେ ଚାତି ତେ ମଯଂ। ଉରଂ ସୀସଞ୍ଚ ଘଟ୍ଟେମାତି ଅୱକୁଜ୍ଜା ହୁତ୍ୱା ପତିତା ଉଟ୍ଠାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ୱେଧନ୍ତା ୱେଦନାପ୍ପତ୍ତା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଉରଂ ସୀସଞ୍ଚ ପଟିଘଂସାମ। ସେସଂ ହେଟ୍ଠା ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

ଥେରୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ମଚ୍ଛେରମଲଂ ପହାଯ ଦାନାଦିସୁଚରିତନିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ଗଣପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୧। ପାଟଲିପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଦିଟ୍ଠା ତଯା ନିରଯା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନୀତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ଜେତୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ୱିମାନପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ସାୱତ୍ଥିୱାସିନୋ କିର ପାଟଲିପୁତ୍ତୱାସିନୋ ଚ ବହୂ ୱାଣିଜା ନାୱାଯ ସୁୱଣ୍ଣଭୂମିଂ ଅଗମିଂସୁ। ତତ୍ଥେକୋ ଉପାସକୋ ଆବାଧିକୋ ମାତୁଗାମେ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ କାଲମକାସି। ସୋ କତକୁସଲୋପି ଦେୱଲୋକଂ ଅନୁପପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଇତ୍ଥିଯା ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତତାଯ ସମୁଦ୍ଦମଜ୍ଝେ ୱିମାନପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ଯସ୍ସଂ ପନ ସୋ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ, ସା ଇତ୍ଥୀ ସୁୱଣ୍ଣଭୂମିଗାମିନିଂ ନାୱଂ ଅଭିରୁଯ୍ହ ଗଚ୍ଛତି। ଅଥ ଖୋ ସୋ ପେତୋ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଗହେତୁକାମୋ ନାୱାଯ ଗମନଂ ଉପରୁନ୍ଧି। ଅଥ ୱାଣିଜା ‘‘କେନ ନୁ ଖୋ କାରଣେନ ଅଯଂ ନାୱା ନ ଗଚ୍ଛତୀ’’ତି ୱୀମଂସନ୍ତା କାଳକଣ୍ଣିସଲାକଂ ୱିଚାରେସୁଂ। ଅମନୁସ୍ସିଦ୍ଧିଯା ଯାୱତତିଯଂ ତସ୍ସା ଏୱ ଇତ୍ଥିଯା ପାପୁଣି, ଯସ୍ସଂ ସୋ ପଟିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ। ତଂ ଦିସ୍ୱା ୱାଣିଜା ୱେଳୁକଲାପଂ ସମୁଦ୍ଦେ ଓତାରେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଉପରି ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଓତାରେସୁଂ। ଇତ୍ଥିଯା ଓତାରିତମତ୍ତାଯ ନାୱା ୱେଗେନ ସୁୱଣ୍ଣଭୂମିଂ ଅଭିମୁଖା ପାଯାସି। ଅମନୁସ୍ସୋ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଅତ୍ତନୋ ୱିମାନଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ତାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଅଭିରମି।

ସା ଏକଂ ସଂୱଚ୍ଛରଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ନିବ୍ବିନ୍ନରୂପା ତଂ ପେତଂ ଯାଚନ୍ତୀ ଆହ – ‘‘ଅହଂ ଇଧ ୱସନ୍ତୀ ମଯ୍ହଂ ସମ୍ପରାଯିକଂ ଅତ୍ଥଂ କାତୁଂ ନ ଲଭାମି, ସାଧୁ, ମାରିସ, ମଂ ପାଟଲିପୁତ୍ତମେୱ ନେହୀ’’ତି। ସୋ ତାଯ ଯାଚିତୋ –

୭୯୩।

‘‘ଦିଟ୍ଠା ତଯା ନିରଯା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନି, ପେତା ଅସୁରା ଅଥୱାପି ମାନୁସା ଦେୱା;

ସଯମଦ୍ଦସ କମ୍ମୱିପାକମତ୍ତନୋ, ନେସ୍ସାମି ତଂ ପାଟଲିପୁତ୍ତମକ୍ଖତଂ;

ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କୁସଲଂ କରୋହି କମ୍ମ’’ନ୍ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଦିଟ୍ଠା ତଯା ନିରଯାତି ଏକଚ୍ଚେ ପଚ୍ଚେକନିରଯାପି ତଯା ଦିଟ୍ଠା। ତିରଚ୍ଛାନଯୋନୀତି ମହାନୁଭାୱା ନାଗସୁପଣ୍ଣାଦିତିରଚ୍ଛାନାପି ଦିଟ୍ଠା ତଯାତି ଯୋଜନା। ପେତାତି ଖୁପ୍ପିପାସାଦିଭେଦା ପେତା। ଅସୁରାତି କାଲକଞ୍ଜିକାଦିଭେଦା ଅସୁରା। ଦେୱାତି ଏକଚ୍ଚେ ଚାତୁମହାରାଜିକା ଦେୱା। ସୋ କିର ଅତ୍ତନୋ ଆନୁଭାୱେନ ଅନ୍ତରନ୍ତରା ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପଚ୍ଚେକନିରଯାଦିକେ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ୱିଚରତି, ତେନ ଏୱମାହ। ସଯମଦ୍ଦସ କମ୍ମୱିପାକମତ୍ତନୋତି ନିରଯାଦିକେ ୱିସେସତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ପସ୍ସନ୍ତୀ ସଯମେୱ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମାନଂ ୱିପାକଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଅଦ୍ଦସ ଅଦକ୍ଖି। ନେସ୍ସାମି ତଂ ପାଟଲିପୁତ୍ତମକ୍ଖତନ୍ତି ଇଦାନାହଂ ତଂ ଅକ୍ଖତଂ କେନଚି ଅପରିକ୍ଖତଂ ମନୁସ୍ସରୂପେନେୱ ପାଟଲିପୁତ୍ତଂ ନଯିସ୍ସାମି। ତ୍ୱଂ ପନ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା କୁସଲଂ କରୋହି କମ୍ମଂ, କମ୍ମୱିପାକସ୍ସ ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ଦିଟ୍ଠତ୍ତା ଯୁତ୍ତପଯୁତ୍ତା ପୁଞ୍ଞନିରତା ହୋହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଥ ସା ଇତ୍ଥୀ ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅତ୍ତମନା –

୭୯୪।

‘‘ଅତ୍ଥକାମୋସି ମେ ଯକ୍ଖ, ହିତକାମୋସି ଦେୱତେ;

କରୋମି ତୁୟ୍ହଂ ୱଚନଂ, ତ୍ୱଂସି ଆଚରିୟୋ ମମ।

୭୯୫।

‘‘ଦିଟ୍ଠା ମୟା ନିରୟା ତିରଚ୍ଛାନୟୋନି, ପେତା ଅସୁରା ଅଥୱାପି ମାନୁସା ଦେୱା;

ସୟମଦ୍ଦସଂ କମ୍ମୱିପାକମତ୍ତନୋ, କାହାମି ପୁଞ୍ଞାନି ଅନପ୍ପକାନୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ।

ଅଥ ସୋ ପେତୋ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଗହେତ୍ୱା ଆକାସେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ପାଟଲିପୁତ୍ତନଗରସ୍ସ ମଜ୍ଝେ ଠପେତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ଅଥସ୍ସା ଞାତିମିତ୍ତାଦୟୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ମୟଂ ପୁବ୍ବେ ସମୁଦ୍ଦେ ପକ୍ଖିତ୍ତା ମତାତି ଅସ୍ସୁମ୍ହା ସା ଅୟଂ ଦିଟ୍ଠା ୱତ, ଭୋ, ସୋତ୍ଥିନା ଆଗତା’’ତି ଅଭିନନ୍ଦମାନା ସମାଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସା ପୱତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛିଂସୁ। ସା ତେସଂ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅତ୍ତନା ଦିଟ୍ଠଂ ଅନୁଭୂତଞ୍ଚ ସବ୍ବଂ କଥେସି। ସାୱତ୍ଥିୱାସିନୋପି ଖୋ ତେ ୱାଣିଜା ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଂ ଉପଗତକାଲେ ସତ୍ଥୁ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସୁଂ। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ଚତୁନ୍ନଂ ପରିସାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମହାଜନୋ ସଂୱେଗଜାତୋ ଦାନାଦିକୁସଲଧମ୍ମନିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ପାଟଲିପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୨। ଅମ୍ବୱନପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଅୟଞ୍ଚ ତେ ପୋକ୍ଖରଣୀ ସୁରମ୍ମାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ସାୱତ୍ଥିୟଂ ୱିହରନ୍ତେ ଅମ୍ବପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ । ସାୱତ୍ଥିୟଂ କିର ଅଞ୍ଞତରୋ ଗହପତି ପରିକ୍ଖୀଣଭୋଗୋ ଅହୋସି। ତସ୍ସ ଭରିୟା କାଲମକାସି, ଏକା ଧୀତାୟେୱ ହୋତି। ସୋ ତଂ ଅତ୍ତନୋ ମିତ୍ତସ୍ସ ଗେହେ ଠପେତ୍ୱା ଇଣୱସେନ ଗହିତେନ କହାପଣସତେନ ଭଣ୍ଡଂ ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ଥେନ ସଦ୍ଧିଂ ୱଣିଜ୍ଜାୟ ଗତୋ, ନ ଚିରେନେୱ ମୂଲେନ ସହ ଉଦୟଭୂତାନି ପଞ୍ଚ କହାପଣସତାନି ଲଭିତ୍ୱା ସତ୍ଥେନ ସହ ପଟିନିୱତ୍ତି। ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଚୋରା ପରିୟୁଟ୍ଠାୟ ସତ୍ଥଂ ପାପୁଣିଂସୁ, ସତ୍ଥିକା ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ପଲାୟିଂସୁ। ସୋ ପନ ଗହପତି ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗଚ୍ଛେ କହାପଣେ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅୱିଦୂରେ ନିଲୀୟି। ଚୋରା ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେସୁଂ। ସୋ ଧନଲୋଭେନ ତତ୍ଥେୱ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି।

ୱାଣିଜା ସାୱତ୍ଥିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସ ଧୀତୁୟା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଆରୋଚେସୁଂ। ସା ପିତୁ ମରଣେନ ଆଜୀୱିକାଭୟେନ ଚ ଅତିୱିୟ ସଞ୍ଜାତଦୋମନସ୍ସା ବାଳ୍ହଂ ପରିଦେୱି। ଅଥ ନଂ ସୋ ପିତୁ ସହାୟୋ କୁଟୁମ୍ବିକୋ ‘‘ୟଥା ନାମ କୁଲାଲଭାଜନଂ ସବ୍ବଂ ଭେଦନପରିୟନ୍ତଂ, ଏୱମେୱ ସତ୍ତାନଂ ଜୀୱିତଂ ଭେଦନପରିୟନ୍ତଂ। ମରଣଂ ନାମ ସବ୍ବସାଧାରଣଂ ଅପ୍ପଟିକାରଞ୍ଚ, ତସ୍ମା ମା ତ୍ୱଂ ପିତରି ଅତିବାଳ୍ହଂ ସୋଚି, ମା ପରିଦେୱି, ଅହଂ ତେ ପିତା, ତ୍ୱଂ ମୟ୍ହଂ ଧୀତା, ଅହଂ ତୱ ପିତୁ କିଚ୍ଚଂ କରୋମି, ତ୍ୱଂ ପିତୁନୋ ଗେହେ ୱିୟ ଇମସ୍ମିଂ ଗେହେ ଅୱିମନା ଅଭିରମସ୍ସୂ’’ତି ୱତ୍ୱା ସମସ୍ସାସେସି। ସା ତସ୍ସ ୱଚନେନ ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧସୋକା ପିତରି ୱିୟ ତସ୍ମିଂ ସଞ୍ଜାତଗାରୱବହୁମାନା ଅତ୍ତନୋ କପଣଭାୱେନ ତସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାୱଚ୍ଚକାରିନୀ ହୁତ୍ୱା ୱତ୍ତମାନା ପିତରଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ମତକିଚ୍ଚଂ କାତୁକାମା ୟାଗୁଂ ପଚିତ୍ୱା ମନୋସିଲାୱଣ୍ଣାନି ସୁପରିପକ୍କାନି ମଧୁରାନି ଅମ୍ବଫଲାନି କଂସପାତିୟଂ ଠପେତ୍ୱା ୟାଗୁଂ ଅମ୍ବଫଲାନି ଚ ଦାସିୟା ଗାହାପେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସତ୍ଥାରଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏୱମାହ – ‘‘ଭଗୱା ମୟ୍ହଂ ଦକ୍ଖିଣାୟ ପଟିଗ୍ଗହଣେନ ଅନୁଗ୍ଗହଂ କରୋଥା’’ତି। ସତ୍ଥା ମହାକରୁଣାୟ ସଞ୍ଚୋଦିତମାନସୋ ତସ୍ସା ମନୋରଥଂ ପୂରେନ୍ତୋ ନିସଜ୍ଜାକାରଂ ଦସ୍ସେସି। ସା ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା ପଞ୍ଞତ୍ତୱରବୁଦ୍ଧାସନେ ଅତ୍ତନା ଉପନୀତଂ ସୁୱିସୁଦ୍ଧୱତ୍ଥଂ ଅତ୍ଥରିତ୍ୱା ଅଦାସି, ନିସୀଦି ଭଗୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ।

ଅଥ ସା ଭଗୱତୋ ୟାଗୁଂ ଉପନାମେସି, ପଟିଗ୍ଗହେସି ଭଗୱା ୟାଗୁଂ। ଅଥ ସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଭିକ୍ଖୂନମ୍ପି ୟାଗୁଂ ଦତ୍ୱା ପୁନ ଧୋତହତ୍ଥା ଅମ୍ବଫଲାନି

ଭଗଵତୋ ଉପନାମେସି, ଭଗଵା ତାନି ପରିଭୁଞ୍ଜି। ସା ଭଗଵନ୍ତଂ ଵନ୍ଦିତ୍ଵା ଏଵମାହ – ‘‘ଯା ମେ, ଭନ୍ତେ, ପଙ୍କହରଣଯାଗୁଅମ୍ବଫଲଦାନଵସେନ ପଵତ୍ତା ଦକ୍ଖିଣା, ସା ମେ ପିତରଂ ପାପୁଣାତୂ’’ତି। ଭଗଵା ‘‘ଏଵଂ ହୋତୂ’’ତି ଵତ୍ଵା ଅନୁମୋଦନଂ ଅକାସି। ସା ଭଗଵନ୍ତଂ ଵନ୍ଦିତ୍ଵା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ଵା ପକ୍କାମି। ତାଯ ଦକ୍ଖିଣାଯ ସମୁଦ୍ଦିଟ୍ଠମତ୍ତାଯ ସୋ ପେତୋ ଅମ୍ବଵନୌଯ୍ଯାନଵିମାନକପ୍ପରୁକ୍ଖପୋକ୍ଖରଣିଯୋ ମହତିଞ୍ଚ ଦିବ୍ବସମ୍ପତ୍ତିଂ ପଟିଲଭି।

ଅଥ ତେ ଵାଣିଜା ଅପରେନ ସମଯେନ ଵଣିଜ୍ଜାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ତମେଵ ମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନା ପୁବ୍ବେ ଵସିତଟ୍ଠାନେ ଏକରତ୍ତିଂ ଵାସଂ କପ୍ପେସୁଂ। ତେ ଦିସ୍ଵା ସୋ ଵିମାନପେତୋ ଉଯ୍ଯାନଵିମାନାଦୀହି ସଦ୍ଧିଂ ତେସଂ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ତେ ଵାଣିଜା ତଂ ଦିସ୍ଵା ତେନ ଲଦ୍ଧସମ୍ପତ୍ତିଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତା –

୭୯୬।

‘‘ଅଯଞ୍ଚ ତେ ପୋକ୍ଖରଣୀ ସୁରମ୍ମା, ସମା ସୁତିତ୍ଥା ଚ ମହୋଦକା ଚ;

ସୁପୁପ୍ଫିତା ଭମରଗଣାନୁକିଣ୍ଣା, କଥଂ ତଯା ଲଦ୍ଧା ଅଯଂ ମନୁଞ୍ଞା।

୭୯୭।

‘‘ଇଦଞ୍ଚ ତେ ଅମ୍ବଵନଂ ସୁରମ୍ମଂ, ସବ୍ବୋତୁକଂ ଧାରଯତେ ଫଲାନି;

ସୁପୁପ୍ଫିତଂ ଭମରଗଣାନୁକିଣ୍ଣଂ, କଥଂ ତଯା ଲଦ୍ଧମିଦଂ ଵିମାନ’’ନ୍ତି। –

ଇମା ଦ୍ଵେ ଗାଥା ଅଵୋଚୁଂ।

୭୯୬। ତତ୍ଥ ସୁରମ୍ମାତି ସୁଟ୍ଠୁ ରମଣୀଯା। ସମାତି ସମତଲା। ସୁତିତ୍ଥାତି ରତନମଯସୋପାନତାଯ ସୁନ୍ଦରତିତ୍ଥା। ମହୋଦକାତି ବହୁଜଲା।

୭୯୭।ସବ୍ବୋତୁକନ୍ତି ପୁପ୍ଫୂପଗଫଲୂପଗରୁକ୍ଖାଦୀହି ସବ୍ବେସୁ ଉତୂସୁ ସୁଖାଵହଂ। ତେନାହ ‘‘ଧାରଯତେ ଫଲାନୀ’’ତି। ସୁପୁପ୍ଫିତନ୍ତି ନିଚ୍ଚଂ ସୁପୁପ୍ଫିତଂ।

ତଂ ସୁତ୍ଵା ପେତୋ ପୋକ୍ଖରଣିଆଦୀନଂ ପଟିଲାଭକାରଣଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ –

୭୯୮।

‘‘ଅମ୍ବପକ୍କଂ ଦକଂ ଯାଗୁ, ସୀତଚ୍ଛାଯା ମନୋରମା;

ଧୀତାଯ ଦିନ୍ନଦାନେନ, ତେନ ମେ ଇଧ ଲବ୍ଭତୀ’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ତେନ ମେ ଇଧ ଲବ୍ଭତୀତି ଯଂ ତଂ ଭଗଵତୋ ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଅମ୍ବପକ୍କଂ ଉଦକଂ ଯାଗୁଞ୍ଚ ମମଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦେନ୍ତିଯା ମଯ୍ହଂ ଧୀତାଯ ଦିନ୍ନଂ ଦାନଂ, ତେନ ମେ ଧୀତାଯ ଦିନ୍ନଦାନେନ ଇଧ ଇମସ୍ମିଂ ଦିବ୍ବେ ଅମ୍ବଵନେ ସବ୍ବୋତୁକଂ ଅମ୍ବପକ୍କଂ, ଇମିସ୍ସା ଦିବ୍ବାଯ ମନୁଞ୍ଞାଯ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ଦିବ୍ବଂ ଉଦକଂ, ଯାଗୁଯା ଅମ୍ବରଣସ୍ସ ଚ ଦାନେନ ଉଯ୍ଯାନଵିମାନକପ୍ପରୁକ୍ଖାଦୀସୁ ସୀତଚ୍ଛାଯା ମନୋରମା ଇଧ ଲବ୍ଭତି, ସମିଜ୍ଝତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏଵଞ୍ଚ ପନ ଵତ୍ଵା ସୋ ପେତୋ ତେ ଵାଣିଜେ ନେତ୍ଵା ତାନି ପଞ୍ଚ କହାପଣସତାନି ଦସ୍ସେତ୍ଵା ‘‘ଇତୋ ଉପଡ୍ଢଂ ତୁମ୍ହେ ଗଣ୍ହଥ, ଉପଡ୍ଢଂ ମଯା ଗହିତଂ ଇଣଂ ସୋଧେତ୍ଵା ସୁଖେନ ଜୀଵତୂତି ମଯ୍ହଂ ଧୀତାଯ ଦେଥା’’ତି ଆହ। ଵାଣିଜା ଅନୁକ୍କମେନ ସାଵତ୍ଥିଂ ପତ୍ଵା ତସ୍ସ ଧୀତାଯ କଥେତ୍ଵା ତେନ ଅତ୍ତନୋ ଦିନ୍ନଭାଗମ୍ପି ତସ୍ସା ଏଵ ଅଦଂସୁ। ସା କହାପଣସତଂ ଧନିକାନଂ ଦତ୍ଵା ଇତରଂ ଅତ୍ତନୋ ପିତୁ ସହାଯସ୍ସ ତସ୍ସ କୁଟୁମ୍ବିକସ୍ସ ଦତ୍ଵା ସଯଂ ଵେଯ୍ଯାଵଚ୍ଚଂ କରୋନ୍ତି ନିଵସତି। ସୋ ‘‘ଇଦଂ ସବ୍ବଂ ତୁଯ୍ହଂଯେଵ ହୋତୂ’’ତି ତସ୍ସାଯେଵ ପଟିଦତ୍ଵା ତଂ ଅତ୍ତନୋ ଜେଟ୍ଠପୁତ୍ତସ୍ସ ଘରସାମିନିଂ ଅକାସି।

ସା ଗଚ୍ଛନ୍ତେ କାଲେ ଏକଂ ପୁତ୍ତଂ ଲଭିତ୍ଵା ତଂ ଉପଲାଳେନ୍ତୀ –

୭୯୯।

‘‘ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ କମ୍ମଂ ଏୱଂ ପସ୍ସଥ, ଦାନସ୍ସ ଦମସ୍ସ ସଂଯମସ୍ସ ୱିପାକଂ;

ଦାସୀ ଅହଂ ଅୟ୍ୟକୁଲେସୁ ହୁତ୍ୱା, ସୁଣିସା ହୋମି ଅଗାରସ୍ସ ଇସ୍ସରା’’ତି। –

ଇମଂ ଗାଥଂ ୱଦତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ସତ୍ଥା ତସ୍ସା ଞାଣପରିପାକଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ଓଭାସଂ ଫରିତ୍ୱା ସମ୍ମୁଖେ ଠିତୋ ୱିଯ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା –

‘‘ଅସାତଂ ସାତରୂପେନ, ପିଯରୂପେନ ଅପ୍ପିଯଂ;

ଦୁକ୍ଖଂ ସୁଖସ୍ସ ରୂପେନ, ପମତ୍ତଂ ଅତିୱତ୍ତତୀ’’ତି। (ଉଦା। ୧୮; ଜା। ୧।୧।୧୦୦) –

ଇମଂ ଗାଥମାହ। ସା ଗାଥାପରିଯୋସାନେ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠିତା। ସା ଦୁତିଯଦିୱସେ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ଅମ୍ବୱନପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। ଅକ୍ଖରୁକ୍ଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ଯଂ ଦଦାତି ନ ତଂ ହୋତୀତି ଇଦଂ ଅକ୍ଖଦାଯକପେତୱତ୍ଥୁ। ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ଭଗୱତି ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରୋ ସାୱତ୍ଥିୱାସୀ ଉପାସକୋ ସକଟେହି ଭଣ୍ଡସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା ୱଣିଜ୍ଜାଯ ୱିଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ଭଣ୍ଡଂ ୱିକ୍କିଣିତ୍ୱା ପଟିଭଣ୍ଡଂ ସକଟେସୁ ଆରୋପେତ୍ୱା ସାୱତ୍ଥିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ତସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଅଟୱିଯଂ ଏକସ୍ସ ସକଟସ୍ସ ଅକ୍ଖୋ ଭିଜ୍ଜି। ଅଥ ଅଞ୍ଞତରୋ ପୁରିସୋ ରୁକ୍ଖଗହଣତ୍ଥଂ କୁଠାରିଫରସୁଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଅରଞ୍ଞେ ୱିଚରନ୍ତୋ ତଂ ଠାନଂ ପତ୍ୱା ତଂ ଉପାସକଂ ଅକ୍ଖଭଞ୍ଜନେନ ଦୋମନସ୍ସପ୍ପତ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ୱାଣିଜୋ ଅକ୍ଖଭଞ୍ଜନେନ ଅଟୱିଯଂ କିଲମତୀ’’ତି ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯ ରୁକ୍ଖଦଣ୍ଡଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦଳ୍ହଂ ଅକ୍ଖଂ କତ୍ୱା ସକଟେ ଯୋଜେତ୍ୱା ଅଦାସି।

ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କାଲଂ କତ୍ୱା ତସ୍ମିଂଯେୱ ଅଟୱିପଦେସେ ଭୁମ୍ମଦେୱତା ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତୋ। ଅତ୍ତନୋ କମ୍ମଂ ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖିତ୍ୱା ରତ୍ତିଯଂ ତସ୍ସ ଉପାସକସ୍ସ ଗେହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଗେହଦ୍ୱାରେ ଠତ୍ୱା –

୮୦୦।

‘‘ଯଂ ଦଦାତି ନ ତଂ ହୋତି, ଦେଥେୱ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଉଭଯଂ ତରତି;

ଉଭଯଂ ତେନ ଦାନେନ ଗଚ୍ଛତି, ଜାଗରଥ ମା ପମଜ୍ଜଥା’’ତି। –

ଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଯଂ ଦଦାତି ନ ତଂ ହୋତୀତି ଯଂ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମଂ ଦାଯକୋ ଦେତି, ନ ତଦେୱ ପରଲୋକେ ତସ୍ସ ଦାନସ୍ସ ଫଲଭାୱେନ ହୋତି, ଅଥ ଖୋ ଅଞ୍ଞଂ ବହୁଂ ଇଟ୍ଠଂ କନ୍ତଂ ଫଲଂ ହୋତିଯେୱ। ତସ୍ମା ଦେଥେୱ ଦାନନ୍ତି ଯଥା ତଥା ଦାନଂ ଦେଥ ଏୱ। ତତ୍ଥ କାରଣମାହ ‘‘ଦତ୍ୱା ଉଭଯଂ ତରତୀ’’ତି , ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକମ୍ପି ସମ୍ପରାଯିକମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ ଅନତ୍ଥଞ୍ଚ ଅତିକ୍କମତି। ଉଭଯଂ ତେନ ଦାନେନ ଗଚ୍ଛତୀତି ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକଂ ସମ୍ପରାଯିକଞ୍ଚାତି ଉଭଯମ୍ପି ସୁଖଂ ତେନ ଦାନେନ ଉପଗଚ୍ଛତି ପାପୁଣାତି, ଅତ୍ତନୋ ପରେସଞ୍ଚ ହିତସୁଖୱସେନାପି ଅଯମତ୍ଥୋ ଯୋଜେତବ୍ବୋ। ଜାଗରଥ ମା ପମଜ୍ଜଥାତି ଏୱଂ ଉଭଯାନତ୍ଥନିୱାରଣଂ ଉଭଯହିତସାଧନଂ ଦାନଂ ସମ୍ପାଦେତୁଂ ଜାଗରଥ, ଦାନୂପକରଣାନି ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଚ ଅପ୍ପମତ୍ତା ହୋଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ଆଦରଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଚେତ୍ଥ ଆମେଡିତୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ।

ୱାଣିଜୋ ଅତ୍ତନୋ କିଚ୍ଚଂ ତୀରେତ୍ୱା ପଟିନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଅନୁକ୍କମେନ ସାୱତ୍ଥିଂ ପତ୍ୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ସତ୍ଥାରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ସତ୍ଥା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି। ସା ଦେସନା ମହାଜନସ୍ସ ସାତ୍ଥିକା ଅହୋସୀତି।

ଅକ୍ଖରୁକ୍ଖପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୪. ଭୋଗସଂହରଣପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ମଯଂଭୋଗେ ସଂହରିମ୍ହାତି ଇଦଂ ଭୋଗସଂହରଣପେତିୱତ୍ଥୁ. ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ଭଗୱତି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ରାଜଗହେ କିର ଚତସ୍ସୋ ଇତ୍ଥିଯୋ ମାନକୂଟାଦିୱସେନ ସପ୍ପିମଧୁତେଲଧଞ୍ଞାଦୀହି ୱୋହାରଂ କତ୍ୱା ଅଯୋନିସୋ ଭୋଗେ ସଂହରିତ୍ୱା ଜୀୱନ୍ତି. ତା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ବହିନଗରେ ପରିଖାପିଟ୍ଠେ ପେତିଯୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତିଂସୁ. ତା ରତ୍ତିଯଂ ଦୁକ୍ଖାଭିଭୂତା –

୮୦୧.

‘‘ମଯଂ ଭୋଗେ ସଂହରିମ୍ହା, ସମେନ ୱିସମେନ ଚ;

ତେ ଅଞ୍ଞେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ମଯଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୀ’’ତି. –

ୱିପ୍ପଲପନ୍ତିଯୋ ଭେରୱେନ ମହାସଦ୍ଦେନ ୱିରୱିଂସୁ. ମନୁସ୍ସା ତଂ ସୁତ୍ୱା ଭୀତତସିତା ୱିଭାତାଯ ରତ୍ତିଯା ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ମହାଦାନଂ ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ସତ୍ଥାରଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ ନିମନ୍ତେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ପରିୱିସିତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାୱିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଉପନିସୀଦିତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ନିୱେଦେସୁଂ. ଭଗୱା ‘‘ଉପାସକା ତେନ ୱୋ ସଦ୍ଦେନ କୋଚି ଅନ୍ତରାଯୋ ନତ୍ଥି, ଚତସ୍ସୋ ପନ ପେତିଯୋ ଦୁକ୍ଖାଭିଭୂତା ଅତ୍ତନା ଦୁକ୍କଟଂ କମ୍ମଂ କଥେତ୍ୱା ପରିଦେୱନୱସେନ ୱିସ୍ସରେନ ୱିରୱନ୍ତିଯୋ –

‘‘ମଯଂ ଭୋଗେ ସଂହରିମ୍ହା, ସମେନ ୱିସମେନ ଚ;

ତେ ଅଞ୍ଞେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ମଯଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୀ’’ତି. –

ଇମଂ ଗାଥମାହଂସୂତି ଅୱୋଚ.

ତତ୍ଥ ଭୋଗେତି ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଟ୍ଠେନ ‘‘ଭୋଗା’’ତି ଲଦ୍ଧନାମେ ୱତ୍ଥାଭରଣାଦିକେ ୱିତ୍ତୂପକରଣୱିସେସେ. ସଂହରିମ୍ହାତି ମଚ୍ଛେରମଲେନ ପରିଯାଦିନ୍ନଚିତ୍ତା କସ୍ସଚି କିଞ୍ଚି ଅଦତ୍ୱା ସଞ୍ଚିନିମ୍ହା. ସମେନ ୱିସମେନ ଚାତି ଞାଯେନ ଚ ଅଞ୍ଞାଯେନ ଚ, ଞାଯପତିରୂପକେନ ୱା ଅଞ୍ଞାଯେନ ତେ ଭୋଗେ ଅମ୍ହେହି ସଂହରିତେ ଇଦାନି ଅଞ୍ଞେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି. ମଯଂ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନୀତି ମଯଂ ପନ କସ୍ସଚିପି ସୁଚରିତସ୍ସ ଅକତତ୍ତା ଦୁଚ୍ଚରିତସ୍ସ ଚ କତତ୍ତା ଏତରହି ପେତଯୋନିପରିଯାପନ୍ନସ୍ସ ମହତୋ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଭାଗିନିଯୋ ଭୱାମ, ମହାଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱାମାତି ଅତ୍ଥୋ.

ଏୱଂ ଭଗୱା ତାହି ପେତୀହି ୱୁତ୍ତଂ ଗାଥଂ ୱତ୍ୱା ତାସଂ ପୱତ୍ତିଂ କଥେତ୍ୱା ତଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତ୍ୱା ଉପରି ସଚ୍ଚାନି ପକାସେସି, ସଚ୍ଚପରିଯୋସାନେ ବହୂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲାଦୀନି ପାପୁଣିଂସୂତି.

ଭୋଗସଂହରଣପେତିୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା.

୧୫. ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

ସଟ୍ଠିୱସ୍ସସହସ୍ସାନୀତି ଇଦଂ ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁ. ତସ୍ସ କା ଉପ୍ପତ୍ତି? ଭଗୱା ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରତି ଜେତୱନେ. ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ଅଲଙ୍କତପ୍ପଟିଯତ୍ତୋ ହତ୍ଥିକ୍ଖନ୍ଧୱରଗତୋ ମହତିଯା ରାଜିଦ୍ଧିଯା ମହନ୍ତେନ ରାଜାନୁଭାୱେନ ନଗରଂ ଅନୁସଞ୍ଚରନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଗେହେ ଉପରିପାସାଦେ ୱାତପାନଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ତଂ ରାଜୱିଭୂତିଂ ଓଲୋକେନ୍ତିଂ ରୂପସମ୍ପତ୍ତିଯା ଦେୱଚ୍ଛରାପଟିଭାଗଂ ଏକଂ ଇତ୍ଥିଂ ଦିସ୍ୱା ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବେ ଆରମ୍ମଣେ ସହସା ସମୁପ୍ପନ୍ନେନ କିଲେସସମୁଦାଚାରେନ ପରିଯୁଟ୍ଠିତଚିତ୍ତୋ ସତିପି କୁଲରୂପାଚାରାଦିଗୁଣୱିସେସସମ୍ପନ୍ନେ ଅନ୍ତେପୁରଜନେ ସଭାୱଲହୁକସ୍ସ ପନ ଦୁଦ୍ଦମସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସ ୱସେନ ତସ୍ସଂ ଇତ୍ଥିଯଂ ପଟିବଦ୍ଧମାନସୋ ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଛାସନେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ‘‘ଇମଂ ପାସାଦଂ ଇମଞ୍ଚ ଇତ୍ଥିଂ ଉପଧାରେହୀ’’ତି ସଞ୍ଞଂ ଦତ୍ୱା ରାଜଗେହଂ ପୱିଟ୍ଠୋ. ଅଞ୍ଞଂ ସବ୍ବଂ ଅମ୍ବସକ୍କରପେତୱତ୍ଥୁମ୍ହି ଆଗତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ.

ଅଯଂ ପନ ୱିସେସୋ – ଇଧ ପୁରିସୋ ସୂରିଯେ ଅନତ୍ଥଙ୍ଗତେଯେୱ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ନଗରଦ୍ୱାରେ ଥକିତେ ଅତ୍ତନା ଆନୀତଂ ଅରୁଣୱଣ୍ଣମତ୍ତିକଂ ଉପ୍ପଲାନି ଚ

ନଗରଦ୍ୱାରକୱାଟେ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜିତୁଂ ଜେତୱନଂ ଅଗମାସି। ରାଜା ପନ ସିରିସଯନେ ୱାସୂପଗତୋ ମଜ୍ଝିମଯାମେ ସ-ଇତି ନ-ଇତି ଦୁ-ଇତି ସୋ-ଇତି ଚ ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ଅକ୍ଖରାନି ମହତା କଣ୍ଠେନ ଉଚ୍ଚାରିତାନି ୱିଯ ୱିସ୍ସରୱସେନ ଅସ୍ସୋସି। ତାନି କିର ଅତୀତେ କାଲେ ସାୱତ୍ଥିୱାସୀହି ଚତୂହି ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତେହି ଭୋଗମଦମତ୍ତେହି ଯୋବ୍ବନକାଲେ ପାରଦାରିକକମ୍ମୱସେନ ବହୁଂ ଅପୁଞ୍ଞଂ ପସୱେତ୍ୱା ଅପରଭାଗେ କାଲଂ କତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ ନଗରସ୍ସ ସମୀପେ ଲୋହକୁମ୍ଭିଯଂ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ପଚ୍ଚମାନେହି ଲୋହକୁମ୍ଭିଯା ମୁଖୱଟ୍ଟିଂ ପତ୍ୱା ଏକେକଂ ଗାଥଂ ୱତ୍ତୁକାମେହି ଉଚ୍ଚାରିତାନଂ ତାସଂ ଗାଥାନଂ ଆଦିଅକ୍ଖରାନି , ତେ ପଠମକ୍ଖରମେୱ ୱତ୍ୱା ୱେଦନାପ୍ପତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ଲୋହକୁମ୍ଭିଂ ଓତରିଂସୁ।

ରାଜା ପନ ତଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ଭୀତତସିତୋ ସଂୱିଗ୍ଗୋ ଲୋମହଟ୍ଠଜାତୋ ତଂ ରତ୍ତାୱସେସଂ ଦୁକ୍ଖେନ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ୱିଭାତାଯ ରତ୍ତିଯା ପୁରୋହିତଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ କଥେସି। ପୁରୋହିତୋ ରାଜାନଂ ଭୀତତସିତଂ ଞତ୍ୱା ଲାଭଗିଦ୍ଧୋ ''ଉପ୍ପନ୍ନୋ ଖୋ ଅଯଂ ମଯ୍ହଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଞ୍ଚ ଲାଭୁପ୍ପାଦନୁପାଯୋ''ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ''ମହାରାଜ, ମହା ୱତାଯଂ ଉପଦ୍ଦୱୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ସବ୍ବଚତୁକ୍କଂ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜାହୀ''ତି ଆହ। ରାଜା ତସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅମଚ୍ଚେ ଆଣାପେସି ''ସବ୍ବଚତୁକ୍କଯଞ୍ଞସ୍ସ ଉପକରଣାନି ସଜ୍ଜେଥା''ତି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ମଲ୍ଲିକା ଦେୱୀ ରାଜାନଂ ଏୱମାହ – ''କସ୍ମା, ମହାରାଜ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ଅନେକପାଣୱଧହିଂସନକକିଚ୍ଚଂ କାତୁକାମୋସି, ନନୁ ସବ୍ବତ୍ଥ ଅପ୍ପଟିହତଞାଣଚାରୋ ଭଗୱା ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ? ଯଥା ଚ ତେ ଭଗୱା ବ୍ୟାକରିସ୍ସତି, ତଥା ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବ''ନ୍ତି। ରାଜା ତସ୍ସା ୱଚନଂ ସୁତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି। ଭଗୱା ''ନ, ମହାରାଜ, ତତୋନିଦାନଂ ତୁଯ୍ହଂ କୋଚି ଅନ୍ତରାଯୋ''ତି ୱତ୍ୱା ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତେସଂ ଲୋହକୁମ୍ଭିନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତସତ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତିଂ କଥେତ୍ୱା ତେହି ପଚ୍ଚେକଂ ଉଚ୍ଚାରେତୁଂ ଆରଦ୍ଧଗାଥାଯୋ –

୮୦୨।

''ସଟ୍ଠିୱସ୍ସସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ;

ନିରଯେ ପଚ୍ଚମାନାନଂ, କଦା ଅନ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତି।

୮୦୩।

''ନତ୍ଥି ଅନ୍ତୋ କୁତୋ ଅନ୍ତୋ, ନ ଅନ୍ତୋ ପଟିଦିସ୍ସତି;

ତଥା ହି ପକତଂ ପାପଂ, ତୁଯ୍ହଂ ମଯ୍ହଞ୍ଚ ମାରିସା।

୮୦୪।

''ଦୁଜ୍ଜୀୱିତମଜୀୱିମ୍ହ, ଯେ ସନ୍ତେ ନ ଦଦମ୍ହସେ;

ସନ୍ତେସୁ ଦେଯ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକମ୍ହ ଅତ୍ତନୋ।

୮୦୫।

''ସୋହଂ ନୂନ ଇତୋ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଯୋନିଂ ଲଦ୍ଧାନ ମାନୁସିଂ;

ୱଦଞ୍ଞୂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ, କାହାମି କୁସଲଂ ବହୁ''ନ୍ତି। –

ପରିପୁଣ୍ଣଂ କତ୍ୱା କଥେସି।

୮୦୨। ତତ୍ଥ ସଟ୍ଠିୱସ୍ସସହସ୍ସାନୀତି ୱସ୍ସାନଂ ସଟ୍ଠିସହସ୍ସାନି। ତସ୍ମିଂ କିର ଲୋହକୁମ୍ଭିନିରଯେ ନିବ୍ବତ୍ତସତ୍ତୋ ଅଧୋ ଓଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ତିଂସାଯ ୱସ୍ସସହସ୍ସେହି ହେଟ୍ଠିମତଲଂ ପାପୁଣାତି, ତତୋ ଉଦ୍ଧଂ ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତୋପି ତିଂସାଯ ଏୱ ୱସ୍ସସହସ୍ସେହି ମୁଖୱଟ୍ଟିପଦେସଂ ପାପୁଣାତି, ତାଯ ସଞ୍ଞାଯ ସୋ ''ସଟ୍ଠିୱସ୍ସସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ''ତି ଗାଥଂ ୱତ୍ତୁକାମୋ ସ-ଇତି ୱତ୍ୱା ଅଧିମତ୍ତୱେଦନାପ୍ପତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା ଅଧୋମୁଖୋ ପତି। ଭଗୱା ପନ ତଂ

ରଞ୍ଞୋ ପରିପୁଣ୍ଣଂ କତ୍ୱା କଥେସି। ଏସ ନୟୋ ସେସଗାଥାସୁପି। ତତ୍ଥ କଦା ଅନ୍ତୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଲୋହକୁମ୍ଭିନିରୟେ ପଚ୍ଚମାନାନଂ ଅମ୍ହାକଂ କଦା ନୁ ଖୋ ଇମସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପରିୟୋସାନଂ ଭୱିସ୍ସତି।

୮୦୩।ତଥା ହୀତି ଯଥା ତୁମ୍ହଂ ମୟ୍ହଞ୍ଚ ଇମସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ନତ୍ଥି ଅନ୍ତୋ, ନ ଅନ୍ତୋ ପଟିଦିସ୍ସତି, ତଥା ତେନ ପକାରେନ ପାପକଂ କମ୍ମଂ ପକତଂ ତୟା ମୟା ଚାତି ୱିଭତ୍ତିଂ ୱିପରିଣାମେତ୍ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

୮୦୪।ଦୁଜ୍ଜୀୱିତନ୍ତି ୱିଞ୍ଞୂହି ଗରହିତବ୍ବଂ ଜୀୱିତଂ। ଯେ ସନ୍ତେତି ଯେ ମୟଂ ସନ୍ତେ ୱିଜ୍ଜମାନେ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେ। ନ ଦଦମ୍ହସେତି ନ ଅଦମ୍ହା ୱୁତ୍ତମେୱତ୍ଥଂ ପାକଟତରଂ କାତୁଂ ‘‘ସନ୍ତେସୁ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମେସୁ, ଦୀପଂ ନାକମ୍ହ ଅତ୍ତନୋ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

୮୦୫।ସୋହନ୍ତି ସୋ ଅହଂ। ନୂନାତି ପରିୱିତକ୍କେ ନିପାତୋ। ଇତୋତି ଇମସ୍ମା ଲୋହକୁମ୍ଭିନିରୟା। ଗନ୍ତ୍ୱାତି ଅପଗନ୍ତ୍ୱା। ଯୋନିଂ ଲଦ୍ଧାନ ମାନୁସିନ୍ତି ମନୁସ୍ସୟୋନିଂ ମନୁସ୍ସତ୍ତଭାୱଂ ଲଭିତ୍ୱା। ୱଦଞ୍ଞୂତି ପରିଚ୍ଚାଗସୀଲୋ, ଯାଚକାନଂ ୱା ୱଚନଞ୍ଞୂ। ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋତି ସୀଲାଚାରସମ୍ପନ୍ନୋ। କାହାମି କୁସଲଂ ବହୁନ୍ତି ପୁବ୍ବେ ୱିୟ ପମାଦଂ ଅନାପଜ୍ଜିତ୍ୱା ବହୁଂ ପହୂତଂ କୁସଲଂ ପୁଞ୍ଞକମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମି, ଉପଚିନିସ୍ସାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ସତ୍ଥା ଇମା ଗାଥାୟୋ ୱତ୍ୱା ୱିତ୍ଥାରେନ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି, ଦେସନାପରିୟୋସାନେ ମଲ୍ଲିକାରତ୍ତୁପ୍ପଲହାରକୋ ପୁରିସୋ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠହି। ରାଜା ସଞ୍ଜାତସଂୱେଗୋ ପରପରିଗ୍ଗହେ ଅଭିଜ୍ଝଂ ପହାୟ ସଦାରସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ଅହୋସୀତି।

ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୬। ସଟ୍ଠିକୂଟପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା

କିଂନୁ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥରି ୱେଳୁୱନେ ୱିହରନ୍ତେ ଅଞ୍ଞତରଂ ପେତଂ ଆରବ୍ଭ ୱୁତ୍ତଂ। ଅତୀତେ କିର ବାରାଣସିନଗରେ ଅଞ୍ଞତରୋ ପୀଠସପ୍ପୀ ସାଲିତ୍ତକପୟୋଗେ କୁସଲୋ, ତହିଂ ସକ୍ଖରଖିପନସିପ୍ପେ ନିପ୍ଫତ୍ତିଂ ଗତୋ ନଗରଦ୍ୱାରେ ନିଗ୍ରୋଧରୁକ୍ଖମୂଲେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ସକ୍ଖରପହାରେହି ହତ୍ଥିଅସ୍ସମନୁସ୍ସରଥକୂଟାଗାରଧଜପୁଣ୍ଣଘଟାଦିରୂପାନି ନିଗ୍ରୋଧପତ୍ତେସୁ ଦସ୍ସେତି। ନଗରଦାରକା ଅତ୍ତନୋ କୀଳଅନତ୍ଥାୟ ମାଯକଭୂମାସକାଦୀନି ଦତ୍ୱା ଯଥାରୁଚି ତାନି ସିପ୍ପାନି କାରାପେନ୍ତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ବାରାଣସିରାଜା ନଗରତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତଂ ନିଗ୍ରୋଧମୂଲଂ ଉପଗତୋ ନିଗ୍ରୋଧପତ୍ତେସୁ ହତ୍ଥିରୂପାଦିୱସେନ ନାନାୱିଧରୂପୱିଭତ୍ତିୟୋ ଅପ୍ପିତା ଦିସ୍ୱା ମନୁସ୍ସେ ପୁଚ୍ଛି – ‘‘କେନ ନୁ ଖୋ ଇମେସୁ ନିଗ୍ରୋଧପତ୍ତେସୁ ଏୱଂ ନାନାୱିଧରୂପୱିଭତ୍ତିୟୋ କତା’’ତି? ମନୁସ୍ସା ତଂ ପୀଠସପ୍ପିଂ ଦସ୍ସେସୁଂ ‘‘ଦେୱ, ଇମିନା କତା’’ତି । ରାଜା ତଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ଏୱମାହ – ‘‘ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭଣେ, ମୟା ଦସ୍ସିତସ୍ସ ଏକସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ କଥେନ୍ତସ୍ସ ଅଜାନନ୍ତସ୍ସେୱ କୁଚ୍ଛିୟଂ ଅଜଲଣ୍ଡିକାହି ପୂରେତୁ’’ନ୍ତି? ‘‘ସକ୍କା, ଦେୱା’’ତି। ରାଜା ତଂ ଅତ୍ତନୋ ରାଜଭୱନଂ ନେତ୍ୱା ବହୁଭାଣିକେ ପୁରୋହିତେ ନିବ୍ବିନ୍ନରୂପୋ ପୁରୋହିତଂ ପକ୍କୋସାପେତ୍ୱା ତେନ ସହ ୱିୱିତ୍ତେ ଓକାସେ ସାଣିପାକାରପରିକ୍ଖିତ୍ତେ ନିସୀଦିତ୍ୱା ମନ୍ତୟମାନୋ ପୀଠସପ୍ପିଂ ପକ୍କୋସାପେସି। ପୀଠସପ୍ପୀ ନାଳିମତ୍ତା ଅଜଲଣ୍ଡିକା ଆଦାୟାଗନ୍ତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆକାରଂ ଞତ୍ୱା ପୁରୋହିତାଭିମୁଖୋ ନିସିନ୍ନୋ ତେନ ମୁଖେ ୱିୱଟେ ସାଣିପାକାରୱିୱରେନ ଏକେକଂ ଅଜଲଣ୍ଡିକଂ ତସ୍ସ ଗଲମୂଲେ ପତିଟ୍ଠାପେସି। ସୋ ଲଜ୍ଜାୟ ଉଗ୍ଗିଲିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ସବ୍ବା ଅଜ୍ଝୋହରି। ଅଥ ନଂ ରାଜା ଅଜଲଣ୍ଡିକାହି ପୂରିତୋଦରଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜି – ‘‘ଗଚ୍ଛ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଲଦ୍ଧଂ ତୟା ବହୁଭାଣିତାୟ ଫଲଂ, ମଦ୍ଦନଫଲପିପ୍ପଙ୍ଗୁତଚାଦୀହି ଅଭିସଙ୍ଖତଂ ପାନକଂ ପିୱିତ୍ୱା ଉଚ୍ଛଡ୍ଡେହି, ଏୱଂ ତେ ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି। ତସ୍ସ ଚ ପୀଠସପ୍ପିସ୍ସ ତେନ କମ୍ମେନ ଅତ୍ତମନୋ ହୁତ୍ୱା ଚତୁଦ୍ଦିସ ଗାମେ ଅଦାସି। ସୋ ଗାମେ ଲଭିତ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ସୁଖେନ୍ତୋ ପୀଣେନ୍ତୋ ପରିଜନମ୍ପି ସୁଖେନ୍ତୋ ପୀଣେନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାଦୀନଂ ଯଥାରହଂ କିଞ୍ଚି ଦେନ୍ତୋ ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକଂ ସମ୍ପରାୟିକଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଂ ଅହାପେନ୍ତୋ ସୁଖେନେୱ ଜୀୱତି, ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗତାନଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖନ୍ତାନଂ ଭତ୍ତୱେତନଂ ଦେତି।

ଅଥେକୋ ପୁରିସୋ ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ଏୱମାହ – ‘‘ସାଧୁ, ଆଚରିୟ, ମମ୍ପି ଏତଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖାପେହି, ମୟ୍ହଂ ପନ ଅଲଂ ଭତ୍ତୱେତନେନା’’ତି। ସୋ ତଂ ପୁରିସଂ ତଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖାପେସି। ସୋ ସିକ୍ଖିତସିପ୍ପୋ ସିପ୍ପଂ ୱୀମଂସିତୁକାମୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ଗଙ୍ଗାତୀରେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ସୁନେତ୍ତସ୍ସ ନାମ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ସକ୍ଖରାଭିଘାତେନ ସୀସଂ ଭିନ୍ଦି। ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ତତ୍ଥେୱ ଗଙ୍ଗାତୀରେ ପରିନିବ୍ବାୟି। ମନୁସ୍ସା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ସୁତ୍ୱା ତଂ ପୁରିସଂ ତତ୍ଥେୱ ଲେଡ୍ଡୁଦଣ୍ଡାଦୀହି ପହରିତ୍ୱା ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେସୁଂ। ସୋ କାଲକତୋ ଅୱୀଚିମହାନିରୟେ ନିବ୍ବତ୍ତିତ୍ୱା ବହୂନି ୱସ୍ସସହସ୍ସାନି ନିରୟେ ପଚ୍ଚିତ୍ୱା ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପାକାୱସେସେନ ଇମସ୍ମିଂ ବୁଦ୍ଧୁପ୍ପାଦେ ରାଜଗହନଗରସ୍ସ ଅୱିଦୂରେ ପେତୋ ହୁତ୍ୱା ନିବ୍ବତ୍ତି। ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ସରିକ୍ଖକେନ ୱିପାକେନ ଭୱିତବ୍ବନ୍ତି କମ୍ମୱେଗୁକ୍ଖିତ୍ତାନି ପୁବ୍ବଣ୍ହସମୟଂ ମଜ୍ଝନ୍ହିକସମୟଂ ସାୟନ୍ହସମୟଞ୍ଚ ସଟ୍ଠି ଅୟୋକୂଟସହସ୍ସାନି ମତ୍ଥକେ ନିପତନ୍ତି। ସୋ ଛିନ୍ନଭିନ୍ନସୀସୋ

ଅଧିମତ୍ତୱେଦନାପ୍ପତ୍ତୋ ଭୂମିଯଂ ନିପତତି, ଅଯୋକୂଟେସୁ ପନ ଅପଗତମତ୍ତେସୁ ପଟିପାକତିକସିରୋ ତିଟ୍ଠତି।

ଅଥେକଦିୱସଂ ଆଯସ୍ମା ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ଗିଜ୍ଝକୂଟପବ୍ବତା ଓତରନ୍ତୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା –

୮୦୬।

‘‘କିଂ ନୁ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱ, ମିଗୋ ଭନ୍ତୋୱ ଧାୱସି;

ନିସ୍ସଂସଯଂ ପାପକମ୍ମନ୍ତୋ, କିଂ ନୁ ସଦ୍ଦାଯସେ ତୁୱ’’ନ୍ତି। –

ଇମାଯ ଗାଥାଯ ପଟିପୁଚ୍ଛି। ତତ୍ଥ ଉମ୍ମତ୍ତରୂପୋୱାତି ଉମ୍ମତ୍ତକସଭାୱୋ ୱିଯ ଉମ୍ମାଦପ୍ପତ୍ତୋ ୱିଯ। ମିଗୋ ଭନ୍ତୋୱ ଧାୱସୀତି ଭନ୍ତମିଗୋ ୱିଯ ଇତୋ ଚିତୋ ଚ ଧାୱସି। ସୋ ହି ତେସୁ ଅଯୋକୂଟେସୁ ନିପତନ୍ତେସୁ ପରିତ୍ତାଣଂ ଅପସ୍ସନ୍ତୋ ‘‘ନ ସିଯା ନୁ ଖୋ ଏୱଂ ପହାରୋ’’ତି ଇତୋପି ଏତ୍ତୋପି ପଲାଯତି। ତେ ପନ କମ୍ମୱେଗୁକ୍ଖିତ୍ତା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଠିତସ୍ସ ମତ୍ଥକେଯେୱ ନିପତନ୍ତି। କିଂ ନୁ ସଦ୍ଦାଯସେ ତୁୱନ୍ତି କିଂ ନୁ ଖୋ ତୁୱଂ ସଦ୍ଦଂ କରୋସି, ଅତିୱିଯ ୱିସ୍ସରଂ କରୋନ୍ତୋ ୱିଚରସି।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ପେତୋ –

୮୦୭।

‘‘ଅହଂ ଭଦନ୍ତେ ପେତୋମ୍ହି, ଦୁଗ୍ଗତୋ ଯମଲୋକିକୋ;

ପାପକମ୍ମଂ କରିତ୍ୱାନ, ପେତଲୋକଂ ଇତୋ ଗତୋ।

୮୦୮।

‘‘ସଟ୍ଠି କୂଟସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ;

ସୀସେ ମୟ୍ହଂ ନିପତନ୍ତି, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଚ ମତ୍ଥକ’’ନ୍ତି। –

ଦ୍ୱୀହି ଗାଥାହି ପଟିୱଚନଂ ଅଦାସି। ତତ୍ଥ ସଟ୍ଠି କୂଟସହସ୍ସାନୀତି ସଟ୍ଠିମତ୍ତାନି ଅଯୋକୂଟସହସ୍ସାନି। ପରିପୁଣ୍ଣାନୀତି ଅନୂନାନି। ସବ୍ବସୋତି ସବ୍ବଭାଗତୋ। ତସ୍ସ କିର ସଟ୍ଠିଯା ଅଯୋକୂଟସହସ୍ସାନଂ ପତନପ୍ପହୋନକଂ ମହନ୍ତଂ ପବ୍ବତକୂଟପ୍ପମାଣଂ ସୀସଂ ନିବ୍ବତ୍ତି। ତଂ ତସ୍ସ ୱାଲଗ୍ଗକୋଟିନିତୁଦନମତ୍ତମ୍ପି ଠାନଂ ଅସେସେତ୍ୱା ତାନି କୂଟାନି ପତନ୍ତାନି ମତ୍ଥକଂ ଭିନ୍ଦନ୍ତି, ତେନ ସୋ ଅଟ୍ଟସ୍ସରଂ କରୋତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ସବ୍ବସୋ ସୀସେ ମୟ୍ହଂ ନିପତନ୍ତି, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଚ ମତ୍ଥକ’’ନ୍ତି।

ଅଥ ନଂ ଥେରୋ କତକମ୍ମଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୋ –

୮୦୯।

‘‘କିଂ ନୁ କାଯେନ ୱାଚାଯ, ମନସା ଦୁକ୍କଟଂ କତଂ;

କିସ୍ସ କମ୍ମୱିପାକେନ, ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛସି।

୮୧୦।

‘‘ସଟ୍ଠି କୂଟସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ;

ସୀସେ ତୁୟ୍ହଂ ନିପତନ୍ତି, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଚ ମତ୍ଥକ’’ନ୍ତି। –

ଦ୍ୱେ ଗାଥା ଅଭାସି।

ତସ୍ସ ପେତୋ ଅତ୍ତନା କତକମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖନ୍ତୋ –

୮୧୧।

‘‘ଅଥଦ୍ଦସାସିଂ ସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ, ସୁନେତ୍ତଂ ଭାୱିତିନ୍ଦ୍ରିୟଂ;

ନିସିନ୍ନଂ ରୁକ୍ଖମୂଲସ୍ମିଂ, ଝାୟନ୍ତଂ ଅକୁତୋଭୟଂ।

୮୧୨।

‘‘ସାଲିତ୍ତକପ୍ପହାରେନ, ଭିନ୍ଦିସ୍ସଂ ତସ୍ସ ମତ୍ଥକଂ;

ତସ୍ସକମ୍ମୱିପାକେନ, ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛିସଂ।

୮୧୩।

‘‘ସଟ୍ଠି କୂଟସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ;

ସୀସେ ମୟ୍ହଂ ନିପତନ୍ତି, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଚ ମତ୍ଥକ’’ନ୍ତି। –

ତିସ୍ସୋ ଗାଥାୟୋ ଅଭାସି।

୮୧୧। ତତ୍ଥ ସମ୍ବୁଦ୍ଧନ୍ତି ପଚ୍ଚେକସମ୍ବୁଦ୍ଧଂ। ସୁନେତ୍ତନ୍ତି ଏୱଂନାମକଂ। ଭାୱିତିନ୍ଦ୍ରିୟନ୍ତି ଅରିୟମଗ୍ଗଭାୱନାୟ ଭାୱିତସଦ୍ଧାଦିଇନ୍ଦ୍ରିୟଂ।

୮୧୨-୧୩।ସାଲିତ୍ତକପ୍ପହାରେନାତି ସାଲିତ୍ତକଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଧନୁକେନ, ଅଙ୍ଗୁଲୀହି ଏୱ ୱା ସକ୍ଖରଖିପନପୟୋଗୋ। ତଥା ହି ସକ୍ଖରାୟ ପହାରେନାତି ୱା ପାଠୋ। ଭିନ୍ଦିସ୍ସନ୍ତି ଭିନ୍ଦିଂ।

ତଂ ସୁତ୍ୱା ଥେରୋ ‘‘ଅତ୍ତନୋ କତକମ୍ମାନୁରୂପମେୱ ଇଦାନି ପୁରାଣକମ୍ମସ୍ସ ଇଦଂ ଫଲଂ ପଟିଲଭତୀ’’ତି ଦସ୍ସେନ୍ତୋ –

୮୧୪।

‘‘ଧମ୍ମେନ ତେ କାପୁରିସ;

ସଟ୍ଠି କୂଟସହସ୍ସାନି, ପରିପୁଣ୍ଣାନି ସବ୍ବସୋ;

ସୀସେ ତୁୟ୍ହଂ ନିପତନ୍ତି, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତି ଚ ମତ୍ଥକ’’ନ୍ତି। –

ଓସାନଗାଥମାହ। ତତ୍ଥ ଧମ୍ମେନାତି ଅନୁରୂପକାରଣେନ। ତେତି ତୱ, ତସ୍ମିଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧେ ଅପରଜ୍ଝନ୍ତେନ ତୟା କତସ୍ସ ପାପକମ୍ମସ୍ସ ଅନୁଚ୍ଛୱିକମେୱେତଂ ଫଲଂ ତୁୟ୍ହଂ ଉପନୀତଂ। ତସ୍ମା କେନଚି ଦେୱେନ ୱା ମାରେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମୁନା ୱା ଅପି ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନପି ଅପ୍ପଟିବାହନୀୟମେତନ୍ତି ଦସ୍ସେତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ତତୋ ନଗରେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚୋ ସାୟନ୍ହସମୟେ ସତ୍ଥାରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତଂ ପୱତ୍ତିଂ ଭଗୱତୋ ଆରୋଚେସି।

ଭଗୱା ତମତ୍ଥଂ ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତପରିସାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେନ୍ତୋ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧାନଂ ଗୁଣାନୁଭାୱଂ କମ୍ମାନଞ୍ଚ ଅୱଞ୍ଝତଂ ପକାସେସି, ମହାଜନୋ ସଂୱେଗଜାତୋ ହୁତ୍ୱା ପାପଂ ପହାୟ ଦାନାଦିପୁଞ୍ଞନିରତୋ ଅହୋସୀତି।

ସଟ୍ଠିକୂଟପେତୱତ୍ଥୁୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇତି ଖୁଦ୍ଦକ-ଅଟ୍ଠକଥାୟ ପେତୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ

ସୋଳସୱତ୍ଥୁପଟିମଣ୍ଡିତସ୍ସ

ଚତୁତ୍ଥସ୍ସ ମହାୱଗ୍ଗସ୍ସ ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ନିଗମନକଥା

ଏତ୍ତାୱତା ଚ –

ଯେ ତେ ପେତେସୁ ନିବ୍ବତ୍ତା, ସତ୍ତା ଦୁକ୍କଟକାରିନୋ;

ଯେହି କମ୍ମେହି ତେସଂ ତଂ, ପାପକଂ କଟୁକପ୍ଫଲଂ।

ପଚ୍ଚକ୍ଖତୋ ୱିଭାୱେନ୍ତୀ, ପୁଚ୍ଛାୱିସ୍ସଜ୍ଜନେହି ଚ;

ଯା ଦେସନାନିଯାମେନ, ସତଂ ସଂୱେଗୱଡ୍ଢନୀ।

ଯଂ କଥାୱତ୍ଥୁକୁସଲା, ସୁପରିଞ୍ଞାତୱତ୍ଥୁକା;

ପେତୱତ୍ଥୂତି ନାମେନ, ସଙ୍ଗାଯିଂସୁ ମହେସଯୋ।

ତସ୍ସ ଅତ୍ଥଂ ପକାସେତୁଂ, ପୋରାଣଟ୍ଠକଥାନଯଂ;

ନିସ୍ସାୟ ଯା ସମାରଦ୍ଧା, ଅତ୍ଥସଂୱଣ୍ଣନା ମଯା।

ଯା ତତ୍ଥ ପରମତ୍ଥାନଂ, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଯଥାରହଂ;

ପକାସନା ପରମତ୍ଥ-ଦୀପନୀ ନାମ ନାମତୋ।

ସମ୍ପତ୍ତା ପରିନିଟ୍ଠାନଂ, ଅନାକୁଲୱିନିଚ୍ଛଯା;

ସା ପନ୍ନରସମତ୍ତାୟ, ପାଳିଯା ଭାଣୱାରତୋ।

ଇତି ତଂ ସଙ୍ଖରୋନ୍ତେନ, ଯଂ ତଂ ଅଧିଗତଂ ମଯା;

ପୁଞ୍ଞଂ ତସ୍ସାନୁଭାୱେନ, ଲୋକନାଥସ୍ସ ସାସନଂ।

ଓଗାହେତ୍ୱା ୱିସୁଦ୍ଧାୟ, ସୀଲାଦିପଟିପତ୍ତିଯା;

ସବ୍ବେପି ଦେହିନୋ ହୋନ୍ତୁ, ୱିମୁତ୍ତିରସଭାଗିନୋ।

ଚିରଂ ତିଟ୍ଠତୁ ଲୋକସ୍ମିଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସାସନଂ;

ତସ୍ମିଂ ସଗାରଵା ନିଚ୍ଚଂ, ହୋନ୍ତୁ ସବ୍ବେପି ପାଣିନୋ।

ସମ୍ମା ଵସ୍ସତୁ କାଲେନ, ଦେଵୋପି ଜଗତୀପତି;

ସଦ୍ଧମ୍ମନିରତୋ ଲୋକଂ, ଧମ୍ମେନେଵ ପସାସତୂତି।

ଇତି ବଦରତିତ୍ଥଵିହାରଵାସିନା ମୁନିଵରଯତିନା

ଭଦନ୍ତେନ ଆଚରିଯଧମ୍ମପାଲେନ କତା ପେତଵତ୍ଥୁଅତ୍ଥସଂଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପେତଵତ୍ଥୁ-ଅଟ୍ଠକଥା ସମତ୍ତା।